

Vergaderjaar 2000–2001

27 400 VIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2001

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	Artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel	3			
B.	Algemene toelichting bij de begroting	4			
1.	Inleiding	4		bt. 20 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	78
	Drie thema's voor discussie over onderwijsbeleid	4		bt. 21 Hoger beroepsonderwijs	92
	Innovatie en investering	6		bt. 22 Wetenschappelijk onderwijs	102
	Kiezen voor kwaliteit	6		bt. 23 Onderzoek en wetenschapsbeleid	115
	Dubbel probleem	7		bt. 25 Studiefinancieringsbeleid	124
2.	Investeren in kennissamenleving	8		bt. 26 Overige programma-uitgaven	143
	Menselijk kapitaal en groei	8		bt. 27 Cultuur	148
	Een leven lang leren	8			
	Onderzoek en ontwikkeling	9		D. Toelichting per begrotingsartikel	152
	Sociaal kapitaal	9		bt. 17 Ministerie algemeen	152
	Cultuur	10		bt. 18 Primair onderwijs	162
3.	Prioriteiten in het beleid	12		bt. 19 Voortgezet onderwijs	176
	Uitbreiding en verbetering van het aanbod	12		bt. 20 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	187
	Zorg en kansen in het onderwijs	13		bt. 21 Hoger beroepsonderwijs	195
	Modernisering van arbeidsorganisaties en personeelsbeleid in onderwijs en onderzoek	14		bt. 22 Wetenschappelijk onderwijs	207
	Investerings in ict en wetenschapsbeleid	17		bt. 23 Onderzoek en wetenschapsbeleid	224
	Beleidsimpuls cultuur	18		bt. 24 Huisvesting	234
4.	Europa	19		bt. 25 Studiefinancieringsbeleid	237
	Lissabon, eEurope en eLearning	19		bt. 26 Overige programma-uitgaven	243
5.	Financieel overzicht	21		bt. 27 Cultuur	259
	Inleiding	21		E. Toelichting bij de agentschapbegrotingen	274
	Aansluiting ontwerpbegroting 2000 en ontwerp-begroting 2001	21		Centrale Financiën Instellingen (CFI)	274
	Beleidsmatige impulsen	22		Rijksarchiefdienst (RAD)	282
	Overige bijstellingen	27		Bijlagen bij de begroting	294
	Extra investeringen in het beroepsonderwijs gedurende de jaren 1999–2002	29	1.	Personeelsgegevens	295
			2.	Wetgeving	296
			3.	Moties en toezeggingen	304
			4.	Circulaires	349
			5.	Aanbevelingen Nationale Ombudsman	350
			6.	Subsidies/projectfaciliteiten	351
			7.	Evaluatieonderzoek	385
			8.	Economische en functionele classificaties	394
			9.	Voorlichtingsuitgaven	396
			10.	Convenanten	401
C.	Algemene toelichting per beleidsterrein	34			
	Inleiding op de beleidsterreinen	34			
	bt. 17 Ministerie algemeen	36			
	bt. 18 Primair onderwijs	41			
	bt. 19 Voortgezet onderwijs	61			

Afkortingenlijst	402
Trefwoordenlijst	406
Begrippenlijst	410

De begroting is ook te lezen op Internet. Het adres van OCenW is <http://www.minocw.nl>.

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven/verplichtingen/ontvangsten)

De begrotingen die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen voor het jaar 2001 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2001. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2001.

Met de vaststelling van deze wetsartikelen wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 2001 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting, een toelichting per beleidsterrein en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in de onderdelen B, C en D van deze memorie van toelichting.

Wetsartikel 4 (agentschapbegrotingen)

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de in de begrotingsstaat opgenomen begrotingen van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de agentschappen Centrale Financiën Instellingen en de Rijksarchiefdienst voor het jaar 2001 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in onderdeel E van deze memorie van toelichting.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
L. M. L. H. A. Hermans

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING

1. INLEIDING

Nederland digitaliseert snel en wordt meer en meer een kennissamenleving. Het regeerakkoord 1998 heeft daar al duidelijk op ingespeeld en markeerde ook voor OCenW de omslag die nodig is. De Voorjaarsnota 2000 en deze begroting van onderwijs, cultuur en wetenschappen voor het jaar 2001 bestendigen deze ommekeer.

Vernieuwing van het onderwijs om het rendement en de kwaliteit ervan te verbeteren, is cruciaal voor welvaartsontwikkeling. Een andere rol voor docenten is hiervoor een belangrijke vereiste, net als een flexibeler onderwijs dat delen van zijn programma samen met het bedrijfsleven aanbiedt. Deelnemers moeten vaardigheden verwerven die passen bij de mondiale kenniseconomie, met toepassingen van informatie- en communicatietechnologie (ict) in de meest brede zin. Achterstanden moeten worden voorkomen, waar mogelijk opgeheven en in elk geval worden verzacht.

Drie thema's voor discussie over onderwijsbeleid

Dit najaar zal bij de begrotingsbehandeling evenals vorig jaar de onderwijsbeleidsbrief beschikbaar zijn. Deze verschijnt apart van de begroting en bouwt voort op de brief *Sterke instellingen, verantwoorde lijke overheid* van vorig jaar september. De nieuwe onderwijsbeleidsbrief gaat met name over differentiatiemogelijkheden in het onderwijs. Onderwijs staat thans onder druk. Afgezet tegen de vraag naar en behoefte aan onderwijs is er sprake van een tekort aan leerkrachten en materiële voorzieningen. De uitgaven worden weerspiegeld door het achterblijven van onze collectieve onderwijsuitgaven bij het Oesogemiddelde, wetende dat hierbij de nodige nuanceringen te maken zijn. In dit laatste cijfer konden bijvoorbeeld de bij Voorjaarsnota opgenomen onderwijsintensiveringen van 0,15% BBP nog niet worden meegenomen, evenals de extra ruimte in het uitgavenkader die voor de OCenW begroting heeft geleid tot een impuls van f 1,4 miljard, exclusief de cao-salarisstijging. Het kabinet hecht sterk aan deze intensivering, die langs de volgende beleidslijnen met de onderstaande structurele bedragen wordt ingezet:

- investeren in leraren en scholen (f 250 miljoen);
- onderwijs-arbeidsmarkt (f 677 miljoen);
- zorg in het onderwijs (f 295 miljoen);
- investeringen in ict en wetenschapsbudget (f 150 miljoen);
- beleidsimpuls cultuur (f 49 miljoen).

Tegen deze achtergrond worden in de onderwijsbeleidsbrief drie thema's uitgewerkt:

- *Versterking van de emanciperende taak van het onderwijs.* De emanciperende taak van het onderwijs verandert onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen. Het opleidingsniveau van de bevolking en het welvaartsniveau zijn in de afgelopen eeuw sterk gestegen. Bij grote groepen van de bevolking is daardoor de behoefte gegroeid om ook in de aard en de kwaliteit van het onderwijs voor hun kinderen en henzelf individuele voorkeuren en behoeften tot uitdrukking te brengen en kritischer te staan tegenover wat het onderwijsbestel hen te bieden heeft. De organisatie en bestuur van het onderwijs zijn hierop nog in onvoldoende mate afgestemd. Gelijktijdig

bestaat er een brede consensus dat er niet berust kan worden in de achterstanden die nog steeds bestaan; integendeel, de roep om effectief beleid, gericht op het maximaliseren van kansen voor echt iedereen (autochtonen en allochtonen), is eerder gegroeid dan afgenomen.

- *Verandering van de bestuurlijke verhoudingen in het onderwijs*, gericht op het scheppen van ruimte op het niveau van de onderwijsinstellingen. In dat licht zullen dit najaar met de onderwijsorganisaties afspraken worden gemaakt over de modernisering van de beleidsvorming voor het primair en voortgezet onderwijs. Het gaat er daarbij om belangrijke onderwerpen integraal (alle aspecten) en in onderlinge samenhang te behandelen en dat bij de keuze van deze onderwerpen voluit rekening wordt gehouden met de trends die zich in de maatschappij aandienen. Alleen dan is het mogelijk het onderwijs bij de tijd te houden. In dit verband is het zeker ook nodig het overleg tussen de overheid en de onderwijsorganisaties te moderniseren. Te vaak worden te veel verschillende onderwerpen in allerlei vormen van overleg aan de orde gesteld. Dat leidt tot verbrokkeling in plaats van de integrale aanpak die nodig is. Voorbeelden van onderwerpen die aan bod moeten komen zijn: verdere deregulering en autonomievergroting, modernisering en flexibilisering van de arbeidsvoorwaarden en het personeelsbeleid, de medezeggenschap en de versterking van bestuur en management.
- *Groeiend belang van private financiering*: de afgelopen jaren is het belang van meerdere vormen van private financiering van onderwijs toegenomen, variërend van sponsoring en ouderbijdragen in het primair onderwijs tot volledig privaat gefinancierde postinitiële opleidingen in het hoger onderwijs. Dit past bij de zojuist gesignaleerde behoefte om eigen voorkeuren tot uitdrukking te brengen. Uitgangspunt voor het kabinet is en blijft dat er voor iedereen mogelijkheden moeten bestaan om met publieke financiering kwalitatief hoogwaardige opleidingen te volgen tot en met een volwaardige opleiding in het hoger onderwijs. Waar dat aantoonbaar nodig en mogelijk is, zullen extra publieke investeringen worden gedaan om de kwaliteit van dit onderwijs te versterken of op een voldoende peil te houden. Gegeven dit uitgangspunt staat het kabinet verre van afwijzend tegenover de belangstelling om met privaat geld te investeren in onderwijs. Zeker voor de instellingen van hoger onderwijs en beroepsonderwijs moeten er ruimhartige mogelijkheden bestaan om op deze groeiende behoefte aan opleiding, bijscholing en cursussen in het kader van «een leven lang leren» in te spelen. Dat laat onverlet dat op het grensvlak tussen publieke en private financiering soms vragen en dilemma's opkomen, hetzij over de legitimiteit van de publieke financiering, dan wel over de ongewenste sociale effecten van private financiering.

Bij dit laatste punt zijn nieuwe financieringsarrangementen mogelijk, waarbij de vraagzijde nadrukkelijker een rol speelt. Met name in het post-initiële onderwijs zijn eigen bijdragen van het individu, al dan niet gecombineerd met steun van de werkgever, van belang. In een dergelijke situatie is het denkbaar dat vouchers op termijn een nuttig aanvullend instrument zijn om de vraagzijde te versterken. In de reactie op het rapport Rinnooy Kan wordt hierop nader ingegaan.

Innovatie en investering

Investeren in de kennisinfrastructuur staat in deze begroting centraal. De urgentie om het investeringsniveau op peil te brengen, is sinds het afsluiten van het huidige regeerakkoord toegenomen en onder andere tot uitdrukking gebracht in de Voorjaarsnota van 2000.

Adequate financiering van de uitbreiding en verbetering van het aanbod van kennisactiviteiten heeft dan ook prioriteit. De moderne economie kenmerkt zich door grote kennisdynamiek. Kennis wordt sneller ontwikkeld, verworven en toegepast, maar veroudert ook sneller. De kennis-economie moet alle in de samenleving aanwezige kennis gebruiken en ruimte bieden voor innovatie, absorptie en diffusie van kennis. Informatisering en mondialisering vernieuwen de economie en doen de vraag naar hoog opgeleiden toenemen. Iedereen die kan en wil werken dient geen belemmeringen te ondervinden; de arbeidsparticipatie kan nog sterk omhoog. Daar komt bij dat werken de meest effectieve manier is om sociale uitsluiting tegen te gaan.

Kiezen voor kwaliteit

Ook het onderwijskansenbeleid en de zorgstructuur in het onderwijs moeten worden versterkt. Op het aanleren van basiskennis en -vaardigheden heeft immers iedereen recht, en het is de plicht van de overheid talenten uit de verborgenheid te halen. De emanciperende taak van het onderwijs is bepaald niet voltooid. Lange tijd was het beleid erop gericht de achterstand van de meerderheid van de bevolking ten opzichte van een hoog opgeleide en welvarende minderheid op te heffen. Inmiddels gaat het om de voorsprong van de meerderheid ten opzichte van een laag opgeleide en weinig welvarende minderheid, ten dele bestaande uit allochtonen.

Het beleid richt zich nu op degenen die echt niet mee kunnen komen en op het opheffen van de achterstand van nieuwkomers. Bij 5 tot 10 procent is dat blijvend of in ernstige mate het geval. Het onderwijskansenbeleid kan versterkt worden indien er meer ruimte komt voor differentiatie, gericht op het maximaliseren van kansen op kwalitatief hoogwaardig, op het individu toegesneden, onderwijs voor iedereen. Gelijktijdig biedt het mogelijkheden voor andere groepen om verantwoordelijkheid te nemen voor de inrichting van het eigen bestaan.

Het is gewenst dat er ruimte komt voor meer differentiatie en keuzemogelijkheden in het onderwijs, opdat de solidariteit van de meerderheid met de minderheid niet onder druk komt te staan. Het is ongewenst dat er naast het bestaande onderwijs voor een beperkte groep een alternatief aanbod van hoge kwaliteit gaat ontstaan. De verzorgingsstaat is gebaseerd op de uitgangspunten van kwantitatief individualisme dat in het teken staat van de gelijkheid van iedereen. De samenleving wordt echter steeds sterker bepaald door kwalitatief individualisme, waarin de vrijheid van ieder afzonderlijk het uitgangspunt is geworden. Het accent kan nu komen te liggen op de uitbouw in de diepte, dat wil zeggen in de verruiming van de mogelijkheden rekening te houden met een grote en groeiende diversiteit aan behoeften en een differentiatie in het aanbod. Voorwaarde is dat een publiek gegarandeerd aanbod van kwalitatief goed initieel onderwijs aanwezig blijft. Dat is kiezen voor kwaliteit.

«Dubbel probleem»

Onderwijs en onderzoek draaien voor 80 procent op hoog opgeleiden. De combinatie van een sterk vergrijzende populatie met toenemende concurrentie van andere sectoren vereist een modernisering van het beleid voor personeel in het onderwijs (en onderzoek) en het onderwijs- en onderzoeksstelsel als arbeidsorganisatie. In het funderend onderwijs is het tekort aan personeel een groot risico, maar het biedt ook kansen om bij een opener onderwijsarbeidsmarkt jonger personeel en mensen met ervaring in andere maatschappelijke sectoren aan te trekken. Voor de sector onderzoek zijn onlangs in het rapport *Talent voor de toekomst, toekomst voor talent* (juni 2000) de risico's beschreven en oplossingen aangedragen. Het «dubbele probleem» waarmee de onderwijssector kampt, is dat personeelstekorten optreden, terwijl juist alle zeilen bijgezet moeten worden om de arbeidsmarkt in brede zin te bedienen.

Onderwijsinstellingen zullen zich moeten bewijzen in een competitieve omgeving. Zij moeten met binnen- en buitenlandse concurrenten in de slag om personeel en studenten. De overheid zal hen daartoe in staat moeten stellen door te investeren in klassenverkleining, personeel, werkorganisatie, ict, gebouwen en materiële voorzieningen. Als dat gebeurt kan het funderend onderwijs de basis blijven vormen voor het vermogen om een leven lang verder te leren en «emplooibaar» te zijn.

2. INVESTEREN IN DE KENNISSAMENLEVING

Het is een onomstreden feit dat investeren in onderwijs bijdraagt aan de groei van welvaart en welzijn. Een hoger opleidingsniveau biedt meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt, hetgeen ten goede komt aan zowel individu als samenleving.

Ook scholing op de werkplek en werkervaring hebben gunstige effecten voor de welvaart. Dit benadrukt het belang van goed funderend onderwijs waarin leervaardigheid wordt opgedaan.

De vraag op de arbeidsmarkt beweegt zich onder invloed van de digitalisering van de samenleving. Tegelijkertijd is er de overgang van een industriële naar een dienstensamenleving. In zowel de industriële als in de dienstensector verdwijnt werk waarvoor weinig opleiding nodig is. De computer neemt op veel plekken dat werk over, waarvoor overigens op andere plekken nieuwe werkgelegenheid geschapen wordt. Technische vaardigheden blijven niettemin altijd van belang; niet zozeer voor het gebruik van de software van vandaag, maar voor reparatie, ontwerp en vernieuwing van de hard- en software van morgen. Daarnaast is er ook sprake van complementariteit. Behalve cognitieve zijn steeds meer non-cognitieve vaardigheden vereist, met name creativiteit en sociabiliteit. Het gebruik van ict gaat vaak samen met organisatorische veranderingen van de werkplek, bredere verantwoordelijkheden, meer decentrale besluitvorming en meer *self-managing teams*. Het is de vraag of de school voor het aanleren daarvan het (enige) aangewezen instituut is.

Menselijk kapitaal en groei

Dat economische groei samenhangt met factoren als onderwijs en onderzoek, maar ook met politieke stabiliteit, maatschappelijke ongelijkheid en vertrouwen in het rechtssysteem, wordt de laatste jaren steeds meer ingezien. Dat menselijk kapitaal een productiefactor is, is bepaald niet nieuw. De nadruk ligt tegenwoordig vooral op de rol die *human capital* speelt bij de groei van maatschappelijke kennis (*social capital*). Een goed opgeleide beroepsbevolking is beter in staat nieuwe technologieën te creëren, te verspreiden en toe te passen. Het maatschappelijk belang van onderwijs en onderzoek is groter dan tot uitdrukking komt in de individuele beloning van arbeid via de markt. Er zijn ook maatschappelijke effecten buiten de markt om.

Zonder toenemende kennis en verbetering van de technologie is voortgaande groei uitgesloten. De groei stuit dan op fysieke grenzen: de beperkte aanwezigheid van de productiefactoren arbeid, kapitaal en milieu. Kennisgroei – het creatieve vermogen van mensen – kent geen (bekende) grenzen.

Een leven lang leren

De moderne kenniseconomie, waarin nieuwe ontwikkelingen zich in een steeds sneller tempo voordoen en innovatie steeds belangrijker wordt, vereist een beroepsbevolking die steeds weer bijleert om kennis op peil te houden en nieuwe kennis op te doen. Een afgeronde opleiding op jonge leeftijd is niet meer toereikend voor het gehele arbeidzame leven; «een leven lang leren» is noodzakelijk om de employability van werknemers te behouden.

In dit licht is het de ambitie van het kabinet om, binnen de door de Europese Top geformuleerde ambitie, van Nederland de meest dynami-

sche en welvarende regio in Europa te maken. Hiervoor worden twee beleidslijnen ingezet. De eerste beleidslijn is het creëren van een hoog opgeleide en breed inzetbare beroepsbevolking door middel van een aantrekkelijk klimaat voor menselijk kapitaal. De tweede beleidslijn is het stimuleren van een hoge mate van sociale insluiting met een bijbehorende participatiegraad.

Voor zowel het realiseren van beide beleidslijnen als het tegemoet kunnen komen aan de eisen die een moderne kenniseconomie stelt, is het instrumenteren van «een leven lang leren» van groot belang. Uitgangspunt is het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in zijn totaliteit te verhogen. Het minimale niveau is die van de startkwalificatie. Voor werkenden en werkzoekenden die nog niet over een startkwalificatie beschikken, is het bereiken van dit basisniveau een noodzaak om enerzijds de sociale participatie te bevorderen en de uitsluiting tegen te gaan en anderzijds het aanwezige potentieel te benutten. De erkenning van elders verworven competenties speelt een cruciale rol om het niveau van startkwalificatie te bereiken. «Een leven lang leren» is in feite een gezamenlijk belang en een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel de deelnemer, het bedrijfsleven als de overheid. Herijking van de bestaande verantwoordelijkheidsverdeling en de rollen die de diverse actoren hebben, wordt de komende tijd een belangrijk discussiepunt. Het kabinet zal hiervoor een aanzet geven.

Onderzoek en ontwikkeling

Technologie en innovatie zijn voor onze samenleving zeer belangrijke factoren. Dat blijkt onder meer uit berekeningen van het verband tussen het bbp en investeringen in fysiek en menselijk kapitaal, waarbij afzonderlijk rekening wordt gehouden met investeringen in research and development. Indirect is daarmee natuurlijk ook het belang van goed onderwijs aangegeven. Hoe beter de kwaliteit van het onderwijs, hoe meer kans er is op innovatief onderzoek. Meer innovatie doet de kennisvoorraad extra toenemen – het gaat in feite om uitbreidingsinvesteringen van de kennisvoorraad. Ook wanneer kennis goedkoper kan worden geïmporteerd, is het van belang het onderzoeks- en opleidingsniveau op een zodanig peil te hebben dat die kennis kan worden benut. Menselijk kapitaal is dus niet alleen een productiefactor, maar ook een strategische factor bij de verwerving en verspreiding van kennis.

Met meer internationale concurrentie wordt de kwaliteit van de beroepsbevolking belangrijker, zeker voor een kleine open economie. Dankzij ict heeft kennis zich snel over de wereld verspreid. Ook kapitaal is internationaal zeer mobiel. Kennisintensieve arbeid krijgt hierdoor steeds meer strategische waarde en dus is het van belang om voor bedrijven en personen die zich hiermee bezighouden aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden te creëren. Bij de keuze van de locaties voor productie en dienstverlening, spelen kosten en kwaliteit van de aanwezige voorzieningen – fysieke en kennisinfrastructuur, politieke en economische stabiliteit, het cultureel klimaat – een doorslaggevende rol.

Sociaal kapitaal

Kennis ontstaat in een sociaal proces. Mensen leren van ouders, vrienden, collega's en elkaar, zonder dat er economische transacties aan ten grondslag liggen. Mensen profiteren niet alleen zelf van hun kennis, maar hun omgeving doet dat ook. De Oeso omschrijft *human capital* als de

«kennis, vaardigheden, competenties en andere in individuen belichaamde eigenschappen die van belang zijn voor economische activiteiten». *Social capital* of sociale cohesie wordt veelal omschreven in termen van netwerken, normen, waarden en vertrouwen (*trust*), waardoor gezamenlijke doelstellingen effectiever worden bereikt. Nederland scoort hoog op een schaal die voor Oeso-landen vertrouwen aangeeft: Nederland staat op de zevende plaats van de 23. Lidmaatschap van maatschappelijke organisaties kan dienen als maatstaf voor sociale cohesie. Mobiliteit, leeftijd en het type beroep dat men uitoefent zijn van invloed op actieve participatie. CBS-onderzoek naar de leefsituatie bevestigt dat de maatschappelijke participatie toeneemt met het opleidingsniveau. Een van de meest effectieve, maar zeker niet het enige instrument voor de opbouw van sociaal kapitaal is (funderend) onderwijs.

Wanneer invloed van onderwijs en onderzoek op de groei van welvaart alleen wordt afgemeten aan effecten via de markt, geeft dat een zeer onvolledig beeld. Zij hebben namelijk ook invloed op de gezondheidssituatie (levensduur, bevolkingsgroei), politieke stabiliteit, armoede en inkomensongelijkheid, milieueffecten (ook negatieve effecten) en criminaliteit. Kortom, invloed op het welzijn en de kwaliteit van het leven. Het gaat hierbij om effecten over een zeer lange termijn van 45 jaren, overeenkomend met de duur van een beroepsmatig actieve generatie. Onderzoek voor de Oeso illustreert dat de wijze waarop de samenleving is ingericht in hoge mate de groei bepaalt van de economie. Welvaartsgroei is een voorwaarde én een middel om welzijn tot stand te brengen. Tegelijk zijn er terugkoppelingsmechanismen werkzaam: een politiek, bestuurlijk en sociaal stabiele samenleving met een evenwichtige inkomensverdeling waarin vertrouwen in het rechtssysteem heerst en veiligheid gegarandeerd kan worden, biedt meer mogelijkheden voor (verdere) welvaartsstijging.

Investerings in de sociale en de ruimtelijk-economische infrastructuur kunnen niet los worden gezien van investeringen in de kennisinfrastructuur. Het begrip «infrastructuur» moet worden opgevat als het geheel van structurele publieke voorzieningen die de potentie van het menselijk kapitaal helpen bevorderen. Dat is, kort samengevat, de visie van professoren Nijkamp, Bovenberg en Soete in de notitie *Kennis is Kracht. Het belang van goede kennisinfrastructuur in Nederland* (juni 2000). Bovenstaande uiteenzetting onderschrijft het belang van investeren in onderwijs, onderzoek en cultuur en kan een rol spelen in het investeringsbeleid van het kabinet, waaraan onder meer met de volgende ICES-ronde invulling zal worden gegeven

Cultuur

Investerings in menselijk, sociaal en cultureel kapitaal worden niet alleen afgemeten in termen van bruto nationaal product en werkgelegenheid. Investerings in onderwijs, onderzoek en cultuur hebben ook opbrengsten van een andere orde. Rendement dat minder geschikt is om in cijfers uit te drukken: plezier, saamhorigheid, voldoening, vervoering. Voor de sectoren cultuur en media, die dankzij de groei van de culturele en de audiovisuele industrie ook in economisch opzicht belangrijke sectoren zijn geworden, spreekt dit bijna vanzelf. Onder het motto «*Cultuur als confrontatie*» is vorig jaar de Uitgangspuntenbrief voor het cultuurbeleid verschenen en wordt dit jaar tegelijk met de begroting de Cultuurnota voor de periode 2001–2004 uitgebracht. Daarom kan de aandacht in deze toelichting beperkt blijven tot de hoofdlijnen. Behalve in de Uitgangspuntenbrief en

de Cultuurnota zijn de nieuwe richtsnoeren uiteengezet en uitgewerkt in beleidsnota's en -brieven over cultureel ondernemerschap, cultureel vermogen, architectuurbeleid, kunstopleidingen, mediabeleid, culturele diversiteit en internationaal cultuurbeleid. Het gemeenschappelijke element in die verschillende publicaties is dat het cultuurbeleid zoveel mogelijk mensen uit zoveel mogelijk lagen van de bevolking deelgenoot wil maken van wat cultuur allemaal te bieden heeft. Om dat te bereiken zal er meer wisselwerking moeten komen tussen cultuurmakers en publiek. Naast aandacht voor cultureel erfgoed, moet er ook ruimte zijn voor de cultuur van komende generaties. Dit heeft geleid tot de volgende vijf beleidsprioriteiten:

- versterking van de culturele programmering;
- meer aandacht voor culturele diversiteit;
- meer aanbod voor jeugd;
- beter zichtbaar en bereikbaar maken van ons culturele vermogen in archieven, musea;
- culturele planologie (o.m. via *Belvedere*).

Het project *Cultuur en school* waarmee in de vorige Cultuurnota een begin werd gemaakt, is een succes gebleken. Het zal geïntensiveerd worden, waarbij de positie van de scholen wordt versterkt. Nieuw is het *Actieplan cultuurbereik*. In het kader van dit plan verdubbelt het rijk de gelden die een dertigtal gemeenten en de provincies in hun *stedelijke en provinciale programma's cultuurbereik* opnemen. De rol van ict als middel om de relatie tussen cultuur en onderwijs te versterken staat centraal in de brief *cultuur@kennisnet.nl*. De uitgangspunten van het ict-onderwijsbeleid en het cultuurbeleid komen in die brief samen. In twee nota's over het kabelbeleid is het uitgangspunt een evenwichtige verhouding tussen de kabelbeheerder, dienstenaanbieder en de consument.

3. PRIORITEITEN IN HET BELEID

Uitbreiding en verbetering van het aanbod

Vernieuwende economie

Het Centraal Planbureau (CPB) beoordeelt informatie- en communicatie-technologie (ict) voorzichtig als een mogelijke doorbraaktechnologie: «Ontwikkelingen in de Verenigde Staten wijzen op een vernieuwende economie» (CEP 2000, blz. 171). Het beleid in de vernieuwende economie heeft een Europese dimensie. Beleidsinitiatieven en technologische standaarden op elkaar aan laten sluiten; eenduidige regelgeving en instituties; samenwerking in onderzoek en ontwikkeling – zaken die Europa als geheel en ook de afzonderlijke landen ten goede komen. Ook op nationaal niveau vraagt ict om beleidsaandacht. Het gaat dan om de toerusting van (toekomstige) werknemers met voldoende kwalificaties en mogelijkheden om die te blijven ontwikkelen en aan te passen.

Bij de verspreiding van ict in het dagelijkse werk zijn leerprocessen dus belangrijk. Het blijkt dat bedrijven die zowel veel gebruik maken van ict als veel hoog opgeleiden in dienst hebben, productiever zijn. Dat wijst op complementariteit tussen ict-investeringen en het opleidingsniveau van werknemers. Er is nog een reden om het opleidingsniveau van de bevolking te verhogen, of zoals de Sociaal Economische Raad (SER) dit noemt, «opwaardering» van de werkgelegenheid; er worden gemiddeld steeds hogere eisen aan het personeel gesteld.

De investeringen in ict zijn in Nederland, in procenten van het bbp, relatief hoog vergeleken met het EU- en Oeso-gemiddelde. Ook het aantal en de groei van toegekende ict-octrooien in het totaal van de toegekende octrooien ligt boven het gemiddelde van de EU en Oeso-landen. Deze gegevens staan in de Oeso-publicatie *Science, technology and industry scoreboard, 1999*. Van belang is dat ict-investeringen en het opleidingsniveau van de bevolking gelijke tred houden.

Knelpunten op de arbeidsmarkt

De *Toets op het concurrentievermogen 2000* laat zien dat Nederland zijn arbeidspotentieel onvoldoende benut. Ouderen, allochtonen, vrouwen en laagopgeleiden staan nog te veel buiten het arbeidsproces. De welvaarts-mogelijkheden worden onvolledig benut, terwijl de vergrijzing vraagt om een breder maatschappelijk draagvlak. Opwaardering van competenties zal in belangrijke mate de tekorten moeten terugdringen.

Werkenden en reserves onder de beroepsbevolking die initieel geschoold zijn, moeten gemakkelijker gebruik kunnen maken van onderwijsdiensten. Om te voorkomen dat de vernieuwende economie op capaciteitsgrenzen stuit, is door het CPB een aantal beleidsopties voor het arbeidsmarkt-beleid op een rij gezet. De meeste daarvan leiden pas op lange termijn tot verhoging van het arbeidsaanbod, maar sommige kunnen op korte termijn al vruchten afwerpen. Een groot aantal opties heeft betrekking op onderwijs en scholing, bijvoorbeeld vergroting van de aantrekkelijkheid van een baan in het onderwijs door klassenverkleining, verhoging van de instroom van hoger onderwijs, tegengaan van de uitval in het onderwijs en stimulering van studierichtingen met tekorten. Het kabinet heeft in de nota *In Goede Banen* in 48 punten aangegeven hoe knelpunten voor de korte termijn aangepakt kunnen worden. Net als het CPB heeft de SER

voorkeur voor generiek overheidsbeleid om arbeidstekorten aan te pakken. Maar in bepaalde situaties kan het maatschappelijk belang gediend zijn met specifiek overheidsbeleid. Dit geldt volgens de SER in het laatste middellangetermijndadvies voor knelpunten in de onderwijssector en de ict-beroepen, omdat beide van cruciaal belang zijn voor de ontwikkeling naar een kennismaatschappij.

Een zo hoog mogelijk aanbod van hoger opgeleiden moet voorkomen dat de toekomstige groei door capaciteitsproblemen wordt gefrustreerd. De totale vraag naar onderwijs, zo blijkt uit de Referentieraming 2000, neemt in de kabinetsperiode toe met 2,8 procent. Daarna zet de groei door, waardoor aan het eind van de meerjarenramingen de vraag ten opzichte van 1998/99 met ruim 5 procent zal zijn gestegen. Het funderend onderwijs groeit in de kabinetsperiode met 2 procent en daarna nog eens met 2 procent. Sterke groeiers daarbinnen zijn de onderwijssoorten die onder de Wet op de expertisecentra (WEC) vallen, het leerwegondersteunend onderwijs en de praktijkopleidingen. Het aandeel van deze onderwijssoorten neemt daardoor toe, maar blijft aan het eind van de meerjarenraming nog onder de 6 procent. Het secundair beroepsonderwijs is een bescheiden groeier; 1,5 procent in deze kabinetsperiode en ruim 3 procent over acht jaar gerekend. Binnen het hoger onderwijs groeit het hbo zeer sterk (bijna 12 procent in vier en ruim 18 procent in acht jaar), maar ook het wo groeit meer dan gemiddeld (ruim 4 procent in vier en ruim 6 procent in acht jaar).

In paragraaf 5 (Financieel overzicht), onder «Onderwijs en arbeidsmarkt», worden de budgettaire gevolgen geschetst van het beleid voor uitbreiding en verbetering van het aanbod.

Zorg en kansen in het onderwijs

Mensen moeten de ruimte krijgen om te onderzoeken, te leren en te ondernemen. We kunnen het ons daarbij vanuit economisch noch sociaal oogpunt veroorloven om mensen langs de kant te laten staan. Goed funderend onderwijs en een startkwalificatie moeten iedereen in staat stellen aan het arbeids- en maatschappelijk proces deel te nemen. Maar door de kennisdynamiek zal een afgeronde opleiding niet volstaan. «Een leven lang leren» is noodzakelijk om «emplooibaar» te blijven.

Door individualisering is de behoefte aan scholing zeer gedifferentieerd. Om te voorkomen dat grote groepen mensen de snelle maatschappelijke ontwikkelingen niet kunnen bijhouden en buiten de samenleving komen te staan, moet preventief onderwijsbeleid kansen op participatie maximaliseren. Het beleid ter vergroting van de participatie richt zich onder meer op Nederlandse taalvaardigheid onder allochtonen, voor- en vroegschoolse educatie en voortijdig schoolverlaten.

Hier is alle aanleiding voor. Uit onderzoek in Amsterdam bleek dat de basisberoepsgerichte leerweg te moeilijk zou zijn voor 5 000 leerlingen. Uit beoordeling van het onderzoek bleek dat het aantal risicoleerlingen nog hoger zou kunnen liggen. Dit is een signaal dat de situatie van risicoleerlingen zorgelijk is. In een ander rapport waarin vmbo-leerlingen getoetst werden aan de landelijke criteria voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs, bleek ruim eenderde in aanmerking te komen voor extra zorg. Er is in deze gevallen sprake van een leerachterstand van meer dan anderhalf jaar.

Uit een recent onderzoek (*International Adult Literacy Survey*, OECD) naar

geletterdheid blijkt dat in Nederland 10 procent van de volwassenen onvoldoende geletterd is om normaal te functioneren in de samenleving. Saillant is dat onder de groep recente schoolverlaters in Nederland toch nog rond de 7 procent niet verder komt dan datzelfde lage niveau. In de helft van de gevallen gaat het daarbij om jongeren die met een andere taal dan het Nederlands opgroeien. Onderzoek naar het voortijdig schoolverlaten laat zien dat 3 procent van de leerlingen het onderwijs verlaat voor het einde van de leerplicht. Op 17-jarige leeftijd heeft 8 procent het onderwijs verlaten zonder primaire startkwalificatie.

Het jaarlijks budget voor bestrijding van achterstanden voor het primair en voortgezet onderwijs is f 1,1 miljard. Over de aanpak van onderwijsachterstanden is de Tweede Kamer uitvoerig geïnformeerd. Een actieplan is inmiddels gepubliceerd. Bij het zorgcluster in het onderwijs horen de instellingen die vallen onder de Wet op de expertisecentra en, voor het voorgezet onderwijs, het leerwegondersteunend en praktijkonderwijs. Met de leerlinggebonden financiering wordt een grote stap gezet in de richting van vraagfinanciering. Dit proces moet zorgvuldig worden voorbereid en vraagt de nodige tijd. Er is onlangs aan de Kamer gerapporteerd over de voortgang van leerlinggebonden financiering en over de ontwikkeling van het zorgbudget in het vmbo. De budgettaire effecten zijn in paragraaf 5 onder «Zorg in het onderwijs» op een rij gezet.

Modernisering van arbeidsorganisaties en personeelsbeleid in onderwijs en onderzoek

Uit gegevens zoals de Onderwijsmeter (ITS, 2000) en internationale vergelijkingen komt het beeld naar voren dat het goed gaat met het Nederlandse onderwijs. Ouders tonen zich over het algemeen tevreden over het onderwijs en in internationaal perspectief steken de prestaties van het Nederlandse onderwijs bepaald niet slecht af. Dat blijkt bijvoorbeeld uit deelnamecijfers aan het hoger onderwijs en uit resultaten voor wiskunde, natuurwetenschappelijke vakken en Engels. Toch liggen er de komende tijd een aantal knellende problemen, die bij elkaar opgeteld een veel minder gunstig beeld laten zien.

Veel schoolorganisaties en hun personeel zijn niet toegerust om de problemen en uitdagingen van nu aan te kunnen. De afstand tussen de bestaande situatie en de ambities die voortvloeien uit de noodzaak om de trends te accommoderen is groot. Het is daarom van belang ook de aandacht te vestigen op de huidige staat van het onderwijs en de investeringen (in verschillende betekenissen van het woord) die nodig zijn om het ingrijpende veranderingsproces effectief te laten verlopen.

Om voldoende kwalitatief hoog opgeleiden te leveren, moet de onderwijssector zelf een aantrekkelijke werkomgeving zijn. De arbeidsvoorwaarden en de werkomstandigheden moeten voldoen aan hoge eisen om personeel te trekken en vast te houden. De arbeidsorganisatie moet tegemoetkomen aan moderne eisen, ruimte laten aan eigen invullingen, en heldere verhoudingen kennen tussen personeel, management en bestuur.

Belangrijke impuls voor de verbetering van de werkomstandigheden is de groeps-grootteverlaging in het basisonderwijs. Een overeenkomstig effect wordt bereikt door de achterstanden in te lopen bij de materiële bekostiging, de leermiddelen versneld te moderniseren en extra gelden te verstrekken voor vernieuwingen in voortgezet onderwijs en secundair beroepsonderwijs.

De beleidsruimte voor de individuele school wordt vergroot door de *kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie*. Er is met ingang van schooljaar 2000–2001 een decentraal budget beschikbaar gesteld, oplopend tot f 240 miljoen structureel, dat scholen vrij kunnen besteden voor personele uitgaven. In de cao worden als doelen van dit budget genoemd: functie-differentiatie, het creëren van ondersteunende functies en werkdruk-verminderende maatregelen. In het budget zitten extra middelen voor het afsluiten van adequate arbo-convenanten. Via monitoring wordt de besteding van het budget gevolgd. Randvoorwaarde voor effectieve inzet van de decentrale budgetten is een adequate en transparante medezeggenschap.

Vergroting van de kwaliteit van het personeel en waarborging van de benodigde kwantiteit zijn de pijlers van het met *Maatwerk voor morgen* ingezette beleid. In het vervolg op deze nota – *Maatwerk 2* van juni 2000 – is aangegeven dat werkgevers in het onderwijs toegerust en ondersteund worden om ook op de langere termijn hun personeelsvoorziening op peil te houden. Ze worden in staat gesteld een personeelsbeleid te voeren dat is toegesneden op de eigen schoolspecifieke situatie. Het in de school opleiden van verschillende kandidaten voor het personeel in het onderwijs (mensen in opleiding, zij-instromers, onderwijsassistenten) is hierbij een nieuwe ontwikkeling. Bij de implementatie en uitvoering van het beleid krijgt de school als arbeidsorganisatie dus een spilfunctie. Via invoering van integraal personeelsbeleid en de ontwikkeling van een beroepsgroep wordt de professionaliteit van het personeel in het onderwijs bevorderd.

De maatregelen die de school deel laten uitmaken van een opener onderwijsarbeidsmarkt zullen leiden tot een nieuw kwaliteitsstelsel dat in *Maatwerk voor morgen* al is aangekondigd. Een wet op de beroepen in het onderwijs zal de neerslag vormen van dat kwaliteitsstelsel.

In zijn advies *Lerarenbeleid: kwaliteit voor vandaag en morgen* heeft de Onderwijsraad voorgesteld na te denken over een nieuwe educatieve infrastructuur: een samenhangend stelsel van scholing en nascholing, schoolbegeleiding, toets- en leerplanontwikkeling en wetenschappelijk onderzoek. De raad is verzocht dit onderwerp nader uit te werken en in 2000 hierover te adviseren.

Bij de behandeling van de eerste suppletore begroting 2000 is de Tweede Kamer geïnformeerd over een nadere verkenning door prof. dr. A. van der Zwan naar de mogelijke oprichting van een onderwijsontwikkelingsfonds. Onderzocht wordt hoe een fonds veelbelovende innovatieve projecten en herstructureringsprojecten kan bevorderen en stimuleren. Dit onderzoek maakt ook de vraagzijde inzichtelijk, ontwikkelt en toetst nadere criteria voor de projecten die in aanmerking kunnen komen en gaat in op mogelijke financieringsvormen, fondsconstructies en noodzakelijke aanpassingen in de regelgeving.

Begin juli is met de Centrales van overheidspersoneel de cao 2000–2002, sector onderwijs (po, vo, bve) afgesloten. Het is een evenwichtige mix van generieke en specifieke maatregelen die kunnen bijdragen aan de versterking van de wervingspositie. Basis is een marktconforme loonontwikkeling. Begin- en eindsalarissen in het onderwijs zijn op orde, maar carriërepatronen voor overheidspersoneel zijn relatief lang. Via inkorting en linearisering van het carriërepatroon wordt het loon- en functiegebouw gemoderniseerd. De mogelijkheid om arbeidsduurverkorting te verzilve-

ren en de uitbreiding van de kinderopvang en scholingsfaciliteiten, maken meer differentiatie en maatwerk in het arbeidsvoorwaardenpakket mogelijk.

De opleidingen voor personeel in het onderwijs hebben gezamenlijk een veranderingsproces naar een vraaggerichte benadering op gang gebracht. Er zijn flexibeler leertrajecten opgezet voor diverse doelgroepen studenten. Ook is de samenwerking met scholen in de regio hechter geworden, zodat verdere dualisering van de initiële opleiding mogelijk wordt. Een belangrijk element is daarbij de ontwikkeling van de school als «opleidingsschool». Scholen moeten er op voorbereid zijn dat ze niet meer alleen kant-en-klaar startbekwaam personeel aangeleverd krijgen. In hun personeelsbeleid zullen ze aandacht moeten besteden aan het opleiden van mensen op de werkplek, in de school zelf. De opleidingen bieden trajecten op maat. Er zullen verschillende routes zijn die naar een baan in het onderwijs voeren, waarbij de eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het opgeleide personeel bij de opleidingen blijft. Als personeel in de school wordt opgeleid krijgen de opleidingsdocenten een directe betrokkenheid bij de professionalisering van collega's in de school. Dat kan een inhoudelijke basis zijn voor verdere ontwikkeling van de beroepsgroep. Nieuwe opleidingsroutes en de Interim-wet zij-instroom maken het mogelijk dat specifieke doelgroepen worden omgeschoold tot groepsleerkracht in het basisonderwijs.

Een professionele arbeidsorganisatie zal ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid effectiever kunnen bestrijden. Er is voor ziekteverzuimbestrijding extra geld ter beschikking gesteld in de verwachting dat deze middelen in de komende jaren terugverdiend worden. Het geld is als onderdeel van het decentraal budget aan de scholen toegekend. De cao-partijen streven ernaar om het ziekteverzuim de komende 3 jaar met 1 procentpunt te laten dalen. Het decentraal budget kan worden gebruikt voor arbo-contracten. Inzet is om via reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikten 10 procent van deze groep weer aan werk te helpen.

De financiële gevolgen van het beleid zijn samengevat in paragraaf 5 onder «Investeren in personeel en scholen».

De universiteiten en de onderzoekinstellingen zullen de komende tien jaar met betrekking tot het ontwikkelen en te voeren personeelsbeleid vooral moeten anticiperen op uitstroom van het vergrijsde personeelsbestand en instroom van jong wetenschappelijk talent.

Dit is een van de aanbevelingen uit het rapport *Talent voor de toekomst, toekomst voor talent*, dat in opdracht van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen tot stand is gekomen. Met dit rapport is uitvoering gegeven aan de moties Van der Hoeven (CDA) en Lambrechts (D66) (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 558, nrs. 7 en 8) die werden ingediend bij de behandeling van het Wetenschapsbudget 2000 in oktober 1999.

Het rapport inventariseert de huidige knelpunten op het gebied van personeelsbeleid van de universiteiten en de onderzoekinstellingen, de initiatieven die reeds door de instellingen zijn ondernomen om die knelpunten te verminderen en het geeft een plan van aanpak dat zich richt op het oplossen van de knelpunten. In een onderzoek van het Centraal Planbureau (CPB) dat opgenomen is in het rapport, is doorberekend dat bij ongewijzigd beleid in de nabije toekomst tekorten aan personeel zullen ontstaan.

Het rapport is toegezonden aan de Tweede Kamer bij brief van 14 juni

2000 met de toezegging dat de uitkomsten van het rapport zorgvuldig worden bestudeerd en daarna een reactie volgt.

Voor een reactie op het rapport wordt verwezen naar de voortgangsrapportage wetenschapsbeleid, die separaat aan de Tweede Kamer zal worden toegezonden.

Investerings in ict en wetenschapsbudget

Ict in het onderwijs biedt veel mogelijkheden: onderwijs op maat, aangepast aan de competenties en leerbehoeften van de lerenden en, in meer of mindere mate, onafhankelijk van plaats en tijd. Ict kan ook de administratieve lasten voor scholen verminderen. Voor de docent betekent onderwijs op maat met ict een verandering van rol.

Kennisnet is een belangrijke voorziening waarmee voor het onderwijs relevante toepassingen en informatie toegankelijk gemaakt wordt, op een beveiligde, beheerde en samenhangende wijze. Kennisnet biedt gebruikers een platform om kennis en informatie te delen en verder te ontwikkelen. Docenten kunnen hun lessen samen ontwikkelen en uitwisselen, leerlingen kunnen oefenen met examens, werkstukken schrijven met leerlingen op andere scholen of locaties, de toegang tot internet is snel, gegarandeerd en goedkoop.

In de nota *Wie oogsten wil, moet zaaien, Wetenschapsbudget 2000* werd de vorming van de vernieuwingsimpuls bij de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO) aangekondigd. Dit is een instrument gericht op vernieuwing van het wetenschappelijk onderzoek. De eerste tranche, met een budget van f 30 miljoen per jaar vanaf 2000, waaraan OCenW, NWO en de universiteiten evenveel bijdragen, is gericht op jonge talentvolle universitaire onderzoekers, die gedurende 5 jaar de ruimte krijgen om hun eigen onderzoeksideeën uit te werken. In september 2000 vinden de eerste toewijzingen plaats. Daarnaast is voor 2000 nog additioneel f 50 miljoen beschikbaar gekomen.

In het Wetenschapsbudget 2000 werd aangekondigd dat de vernieuwingsimpuls over enkele jaren een budget zal hebben van f 75 miljoen, met bijdragen van OCenW, NWO en de universiteiten.

In de Voorjaarsnota 2000 heeft het kabinet ruimte geboden (f 30 miljoen) voor een verdere groei van de vernieuwingsimpuls. De bijdrage van OCenW aan de vernieuwingsimpuls komt hiermee vanaf 2005 op f 55 miljoen per jaar. NWO en de universiteiten hebben zich vorig jaar al gecommitteerd een bijdrage van f 50 miljoen van OCenW met gelijke bedragen te matchen. Dit betekent dat de vernieuwingsimpuls in enkele jaren toeneemt naar zo'n f 160 miljoen per jaar vanaf 2005. In onderstaande tabel wordt de bijdrage van OCenW/LNV en NWO/universiteiten samengevat

Overzicht middelen t.b.v. de vernieuwingsimpuls (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
OCenW bijdrage					
1 ^{ste} tranche	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Stimuleringsbijdrage ¹	3,0	5,0	8,0	14,0	15,0
Uit FES	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Extra bijdrage	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Totaal OCenW	43,0	45,0	48,0	54,0	55,0
LNV-bijdrage	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Totaal extra overheidsbijdrage	45,0	47,0	50,0	56,0	57,0
Matching NWO, universiteiten	90,0	94,0	100,0	100,0	100,0
Totaal financieel perspectief vernieuwingsimpuls	135,0	141,0	150,0	156,0	157,0

¹ Het betreft middelen die vrijvallen uit de bij NWO ondergebrachte OCenW-stimuleringsmiddelen.

Beleidsimpuls cultuur

In het regeerakkoord is een forse impuls voor cultuur opgenomen. Deze begroting voegt hier f 25 miljoen aan intensiveringen aan toe. In 2000 is f 40 miljoen extra beschikbaar voor monumentenzorg. Voor f 14 miljoen is het mogelijk te voorzien in extra kosten voor het Rijksmuseum (f 4 miljoen), huisvesting (f 5 miljoen) en de Koninklijke Bibliotheek (f 5 miljoen).

4. EUROPA

Lissabon, eEurope 2002 en eLearning

De eerste bijeenkomst van de Europese Raad in het nieuwe millennium, de Kennistop in Lissabon, stond in het teken van de mogelijkheden en uitdagingen van de vernieuwende en mondialiserende economie. Het strategische doel van de daar gemaakte afspraken is Europa te ontwikkelen tot de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie in de wereld, met een houdbare economische groei, meer en betere banen en met een hechtere sociale samenhang. Deze ambitie veronderstelt hoogwaardig menselijk en sociaal kapitaal en stelt daarom hoge eisen aan het onderwijs- en onderzoekstelsel. De urgentie hiervan laat zich raden, gezien de toenemende schaarste op de arbeidsmarkt van hoog opgeleiden in de sectoren onderwijs en onderzoek. Nederland staat dan ook van harte achter het «eEurope-initiatief». Ook vreemdetalenonderwijs is essentieel; daarom is het jaar 2001 uitgeroepen tot «Europees jaar van de talen».

Uitdrukkelijk is afgesproken dat lidstaten elkaar op onderwijsterrein zullen volgen en zich met elkaar vergelijken, waar het gaat om de inzet (bijvoorbeeld de onderwijsuitgaven per capita) en de resultaten van het beleid. Voor onderzoek en innovatie is het belangrijk dat er snelle onderzoek-netwerken komen in heel Europa, dat publiek en privaat onderzoek meer samenwerken, dat belemmeringen voor een Europese kennismarkt worden opgeheven en dat er meer ruimte komt voor vernieuwend fundamenteel onderzoek.

Naast de economische component is in Lissabon ruime aandacht besteed aan de sociale component. Om te voorkomen dat de nieuwe economie leidt tot vergroting van de werkloosheid, sociale uitsluiting en armoede is het van cruciaal belang te investeren in mensen. Onderwijs en opleiding zijn daartoe de instrumenten. Een van de afspraken die is gemaakt is de halvering per 2010 van het aantal 18–24-jarigen zonder vervolgopleiding. Daarnaast werden de deelnemende landen opgeroepen jaarlijks substantiële groei van investeringen in menselijke bronnen *per capita* te verwezenlijken. Op suggestie van Nederland is de Onderwijsraad uitgenodigd – teneinde bij te dragen aan de Luxemburg- en Cardiff-processen – om in het voorjaar 2001 een breed rapport aan de Europese Raad voor te leggen over de concrete doelstellingen die de onderwijsstelsels in de toekomst moeten nastreven.

Inmiddels heeft de Europese Raad van Feira van 19 en 20 juni 2000 een actieplan goedgekeurd (eEurope 2002), waarin de actielijnen gebundeld zijn rond drie «sleuteldoelen»:

- een goedkoper, sneller en veilig internet; het actieplan somt de acties op die voor wetenschappelijk onderzoek van belang zijn;
- investeren in mensen en vaardigheden; het actieplan voegt de acties samen die voor het onderwijs van belang zijn. Daarvoor is een complementair initiatief opgezet met de titel eLearning;
- stimulering van internetgebruik; het actieplan beschrijft voornamelijk acties die voor het media- en cultuurbeleid van belang zijn.

Daarnaast heeft de EU Onderzoekraad van 15 juni 2000 een plan van aanpak goedgekeurd om te komen tot een Europese Onderzoeksräume. Het doel hiervan is onder andere:

- de fragmentatie van het onderzoek in Europa te verminderen en de samenwerking te verhogen door netwerken en *centres of excellence* in het leven roepen;
- het beleid voor infrastructurele onderzoeksinspanningen vergroten;
- de mobiliteit van onderzoekers verhogen;
- het aantrekkelijk maken van het beroep voor jonge onderzoekers en vrouwen.

Verder heeft de EU Onderwijsraad van 8 juni 2000 de Europese Commissie onder andere verzocht:

- in haar voorstellen voor de werkgelegenheidsrichtsnoeren 2001 de richtsnoeren voor ict en «een leven lang leren» te verscherpen;
- met een voorstel te komen voor een Europees diploma voor basisvaardigheden;
- met een voorstel te komen voor een Europees format voor curricula vitae.

De Franse EU-voorzitter heeft aangekondigd binnenkort met een initiatief te komen om de mobiliteit van studenten en personeel te vergroten. Onder hetzelfde voorzitterschap zal waarschijnlijk de aanbeveling worden aangenomen om de knelpunten in deze mobiliteit te verminderen.

Nederland heeft sinds de top van Lissabon de investeringen in menselijk kapitaal belangrijk verhoogd (zie ook de financiële bijlage bij deze begroting). Het gaat om:

- investeringen in ict, waardoor de in Lissabon geformuleerde doelstelling verwezenlijkt kan worden om alle scholen voor het einde van 2001 aan te sluiten op kennisnet, en de ict-vaardigheid van onderwijzend personeel, conform «Lissabon» kan worden vergroot;
- investeringen in personeel, scholen en wetenschap, waardoor de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek zal verbeteren;
- investeringen in de bestrijding van voortijdig schoolverlaten, in regionale samenwerking, en in vroeg- en voorschoolse opvang, waardoor de Lissabondoelstelling dichterbij wordt gebracht om het aantal 18–24 jarigen met alleen lager secundair onderwijs in 2010 gehalveerd te hebben.

5. FINANCIËEL OVERZICHT

Inleiding

In het regeerakkoord is een hoge prioriteit toegekend aan onderwijs, cultuur en wetenschappen. Met de gunstige economische vooruitzichten voor 2000 en verder is in het uitgavenkader extra ruimte beschikbaar gekomen, waardoor het mogelijk is geworden om op onderdelen het regeerakkoord versneld uit te voeren en daarnaast nieuwe prioriteiten te stellen.

Voor de OCenW-begroting leidt dit bovenop de impuls van f 2 miljard uit het regeerakkoord tot nieuwe beleidsmatige uitgaven (exclusief de cao-salarisstijging) van f 1,4 miljard per jaar. Op deze wijze wordt het OCenW-veld in staat gesteld mee te delen in de groeiende welvaart en beleidsimpulsen te ontplooiën die een bevestiging zijn van de prioriteit voor onderwijs, cultuur en wetenschappen in het regeerakkoord.

Bij de afronding van de begrotingsbesprekingen in augustus 2000 heeft het kabinet besloten tot verdere intensivering voor OCenW. Het effect hiervan in 2001 en volgende jaren is opgenomen in de volgende overzichten en in de voorgestelde begroting 2001.

De intensivering in het kalenderjaar 2000 zullen worden opgenomen in de tweede suppletore begroting, maar zijn wel inmiddels ter toelichting opgenomen in de begrotingsartikelen. Het betreft in 2000:

- de versnelling met f 21 miljoen van de decentrale schoolbudgetten bij de beleidsterreinen voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie;
- een post van f 100 miljoen in 2000 voor interne verbouwing en inventaris (inclusief de f 20 miljoen voor het amendement-Hindriks) die in de tweede suppletore begroting nader verdeeld zal worden over de beleidsterreinen primair onderwijs en voortgezet onderwijs;
- een post van f 50 miljoen voor vervanging op artikel 26.06;
- f 50 miljoen voor het wetenschapsbudget op artikel 23.01;
- een vooruitbetaling van f 162 miljoen voor de ov-kaart in 2000 als kasschuif naar 2001 en volgende jaren.

Aansluiting ontwerpbegroting 2000 en ontwerpbegroting 2001

In de volgende tabel wordt voor de uitgaven de aansluiting weergegeven tussen de ontwerpbegroting 2000 en de ontwerpbegroting 2001. Het verschil komt voort uit:

- de Nota van wijziging bij de OCenW-begroting 2000;
- de mutaties als gevolg van de besluitvorming van het kabinet over de Voorjaarsnota 2000 en de Miljoenennota 2001.

Deze begrotingswijzigingen zullen in dit hoofdstuk verder worden toegelicht.

Tabel 5.1 Verschillen tussen ontwerpbegroting 2000 en ontwerpbegroting 2001 (bedragen x f 1 miljoen)

	2001	2002	2003	2004	2005
Ontwerpbegroting 2001	46 436,8	47 109,7	47 796,0	48 388,6	48 854,4
Ontwerpbegroting 2000	43 772,8	44 289,8	45 032,8	45 645,0	46 103,7
Totaal verschil	2 664,0	2 819,9	2 763,2	2 743,6	2 750,7
Bestaande uit:					
Investeren in personeel en scholen	380,0	310,0	250,0	250,0	250,0
Onderwijs – arbeidsmarkt	563,0	624,0	669,0	668,0	676,7
Zorg in het onderwijs	240,0	300,0	295,0	295,0	295,0
Investeringen ict en wetenschapsbudget	230,0	150,0	150,0	150,0	150,0
Beleidsimpuls cultuur	39,0	44,0	49,0	49,0	49,0
Totaal impulsen	1 452,0	1 428,0	1 413,0	1 412,0	1 420,7
Overige mutaties:					
Meevallers / ramings-bijstellingen / maatregelen	- 126,4	- 44,6	- 52,8	- 75,0	- 71,8
Loon- en prijsbijstelling	1 138,3	1 153,7	1 172,1	1 186,4	1 186,4
Overige technische posten	38,5	132,6	86,4	84,3	10,9
Diversen	161,6	149,9	144,6	136,0	204,5
Totaal	2 664,0	2 819,9	2 763,2	2 743,6	2 750,7

Beleidsmatige impulsen

Inleiding

De volgende clusters met beleidsintensiveringen worden hier toegelicht:

- Investeren in personeel en scholen;
- Onderwijs en arbeidsmarkt;
- Zorg in het onderwijs;
- Investeringen in ict en wetenschapsbudget;
- Beleidsimpuls cultuur.

Met de begroting 2002 worden de veranderingen als gevolg van het VBTB-project (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording) doorgevoerd.

In de structuur van de begroting en de verantwoording was hier de afgelopen jaren al op vooruitgelopen, onder andere via de publicatie *OCenW in kerncijfers* die gelijk met de begroting wordt uitgebracht. Bij deze begroting heeft dit een vervolg gekregen door in de toelichting per beleidsterrein waar mogelijk in te gaan op de beleidseffecten van de nieuwe impulsen en de gevolgen voor het informatieverkeer.

Investeren in personeel en scholen

Het uitgangspunt is een forse investering in instrumenten voor personeel en voor personeelsbeleid en in ruimte voor scholen gericht op een verbetering van het imago van beroepen in het onderwijs en de uitstraling van het onderwijs als werkgever. De uitwerking van dit beleidspakket is opgenomen in:

- de cao voor de sector onderwijs (po, vo, bve) 2000–2002;
- de nota *Maatwerk voor morgen 2*;
- de afspraken over terugdringing van het ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid (deelconvenant reïntegratie en de voorbereidingen van het arbo-convenant).

In hoofdlijnen is dit beleidspakket als volgt opgebouwd:

- modernisering van de arbeidsvoorwaarden door meer functie-differentiatie en een aanpassing van het bestaande carrièrepatroon;
- toekenning aan de instellingen van een decentraal schoolbudget om op schoolniveau personeelsbeleid vorm te geven voor functiedifferentiatie, meer ondersteunende functies en voor gerichte maatregelen om werkdruk te verminderen;
- flexibilisering van de arbeidsduur en bevordering van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers door wijziging van adv- en bapo-regels;
- terugdringing van het ziekteverzuim in drie jaar met één procentpunt door meer verzuimpreventie, ziekteverzuimbegeleiding en reïntegratie;
- meer faciliteiten voor scholing en kinderopvang;
- faciliteiten voor achterstandsscholen om arbeidsmarktknelpunten op te lossen;
- meer middelen voor de versterking en de innovatie van de school als arbeidsorganisatie, verdere professionalisering en betere honorering van schoolleiders in het primair onderwijs;
- het aanboren van nieuwe doelgroepen die een functie in het onderwijs kunnen en willen vervullen («zij-instromers»), bijvoorbeeld vaklieden uit de praktijk die als leraar in het vmbo aan de slag gaan en onderwijsassistenten die leraar worden;
- «opleiden in de school» met een pilot vormgeven in samenwerking tussen de «opleidingsschool» en de opleidingen voor onderwijspersoneel.

Voor het geheel van deze maatregelen worden de volgende middelen ingezet:

Tabel 5.2: Investeren in personeel en scholen (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Arbeidsmarktknelpunten					
achterstandsscholen	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Kinderopvang	10,0				
Functiedifferentiatie / werkdruk / kwaliteit leraren / kinderopvang	160,0	170,0	180,0	200,0	200,0
Ziekteverzuimbestrijding	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
BTW-compensatie uitzend- werk	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Schoolspecifieke budgetten	120,0	60,0			
Inverdieneffecten ziektever- zuim	- 10,0	- 20,0	- 30,0	- 50,0	- 50,0
Totaal	380,0	310,0	250,0	250,0	250,0

Het onderwijsstelsel zal de komende jaren een belangrijk instrument zijn om spanningen op de arbeidsmarkt door tekorten aan geschoold personeel te laten afnemen. Vanzelfsprekend wordt daarbij gekeken naar de rol van de beroepsopleidingen als toeleverancier van geschoolde werknemers. Maar meer gediplomeerden uit de beroepseducatie vragen, naast meer geld voor de deelnamestijging, ook investeringen in de leerroutes die aan het eindonderwijs voorafgaan. Daarbij gaat het vooral om modernisering van leermiddelen en inventaris en om onderwijs-innovatie.

Het volgende pakket van maatregelen en middelen is in ontwikkeling:

- voor de stijging in de onderwijsdeelname in de sectoren bve, hbo en wo, inclusief de bijbehorende effecten op het budget voor studie-financiering, is structureel meer dan f 500 miljoen opgenomen. De stijging in het hoger onderwijs vloeit niet zozeer voort uit de directe instroom vanuit het voortgezet onderwijs maar hangt meer samen met indirecte instroom waaronder tweede studies. Hiervan is de vraag of deze wel in dezelfde omvang kosten genereren als eerste opleidingen. Het kabinet heeft behoefte aan meer informatie op dat gebied. Na 2002 is een verdere oploop in het budget in het hoger onderwijs vanwege meer studenten afgevlakt door een verdere stijging van de studenten-aantallen nu niet verder budgettair te vertalen;
- een differentiatie in de rijksbijdrage voor 2^e en 3^e studies in het hoger onderwijs. Die bijdrage is nu nog gebaseerd op hetzelfde tarief als een voltijdse student die zonder enige vrijstelling aan zijn of haar eerste studie deelneemt. De differentiatie zal vanaf 2004 tot een daling in de rijksbijdrage leiden van structureel f 50 miljoen;
- voor een impuls in de beroepsopleidingen is in 2000 en 2001 2 x f 100 miljoen uitgetrokken, waarvan 2 x f 25 miljoen voor bevordering van zij-instroom in het beroep (zie *Maatwerk 2*);
- voor de arbeidsmarktknelpunten die hogescholen en universiteiten ondervinden bij de werving van lectoren, respectievelijk van assistenten in opleiding is jaarlijks f 55 miljoen beschikbaar;
- in het secundair beroepsonderwijs is een voorgenomen bezuiniging op de landelijke organen beroepsonderwijs uit de ontwerpbegroting 2000 inmiddels teruggedraaid;
- voor de uitbreiding van de capaciteit van geneeskunde, diergeneeskunde en tandheelkunde wordt een reeks olopemd naar f 51 miljoen geraamd;
- het intrekken van de resterende taakstelling van f 10 miljoen op het kunstvakonderwijs, conform de uitspraken van de Tweede Kamer.

Ruimte binnen de begroting voor het primair onderwijs maakt het ook mogelijk de in de vorige ontwerpbegroting opgenomen bezuiniging op de frictiekosten ook meerjarig ongedaan te maken.

Meerjarig zijn de budgettaire gevolgen van dit beleidspakket als volgt opgebouwd:

Tabel 5.3 Onderwijs en arbeidsmarkt (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Deelnamestijging	354,0	521,0	583,0	583,0	591,7
Bekostiging 2 ^e en 3 ^e studies hoger onderwijs		- 15,0	- 40,0	- 50,0	- 50,0
Impuls beroepsopleiding Arbeidsmarktknelpunten hoger onderwijs/aio's	100,0				
Secundair beroepsonderwijs	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Capaciteit (dier)geneeskunde/ tandheelkunde	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Kunstvakonderwijs	14,0	23,0	31,0	40,0	40,0
	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Totaal onderwijs en arbeidsmarkt	563,0	624,0	669,0	668,0	676,7

Zorg in het onderwijs

In het funderend onderwijs bevinden zich op het grensvlak met de «zorg» kwetsbare leerlinggroepen, waarbij voor lopende beleidsoperaties meer middelen noodzakelijk zijn. Het betreft:

- leerlinggebonden financiering (lgf) in het primair onderwijs met extra middelen voor regionale expertisecentra (rec), voor het verder ontwikkelen van de systematiek van indicatiestelling en voor de onderwijskundige ontwikkeling;
- de introductie van het zorgbudget in het voortgezet onderwijs, met name voor het leeuwegondersteunend onderwijs en het praktijk-onderwijs;
- intensivering van het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie en verhoging van de deelname van 2- tot en met 5-jarigen;
- het Onderwijskansenplan met name gericht op het tegengaan van taalachterstand bij allochtone leerlingen (f 20 miljoen);
- een additionele impuls van f 75 miljoen voor achterstandenbeleid, in het verlengde van het Onderwijskansenplan;
- het leerlingenvolume in het speciaal onderwijs.

Met de genoemde maatregelen is het volgende budget gemoeid:

Tabel 5.4: Zorg in het onderwijs (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Leerlinggebonden financie- ring#	55,0	55,0	50,0	50,0	50,0
Zorgbudget voortgezet onderwijs	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Voor- en vroegschoolse educatie*	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Onderwijskansen	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Achterstandenbeleid	25,0	75,0	75,0	75,0	75,0
Leerlingenvolume speciaal onderwijs	10,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Totaal zorg in het onderwijs	240,0	300,0	295,0	295,0	295,0

incidenteel is nog resp. f 15 en 5 miljoen ter beschikking gesteld voor resp. 2001 en 2002.

* inclusief f 20 miljoen (nota van wijziging Rbg 2000)

Investerings voor informatie- en communicatietechnologie (ict) en wetenschapsbudget

In deze categorie zijn de volgende maatregelen opgenomen:

- een investering van f 20 miljoen structureel voor «content»-ontwikkeling in het kader van het ict-project. Aanleiding voor deze investering is de uitspraak van de Tweede Kamer bij de algemene politieke beschouwingen in 1999;
- versnelde uitvoering van afspraken uit het regeerakkoord over ict in het onderwijs, waardoor de normvergoeding voor ict aan de scholen voor po, vo en bve sneller op het beoogde structurele niveau kan worden gebracht;
- een forse bijdrage uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) voor ict en voor uitbreiding van de vernieuwingsimpuls in het wetenschapsbeleid. Dat is vanuit de FES-benadering een bevestiging van het belang van investeringen in de infrastructuur van onderwijs, cultuur en onderzoek als middel voor versterking van de economische structuur.

Met deze verhoging van de ict-investeringen zal conform de afspraken op de EU-top van Lissabon een versnelde uitrol van kennisnet gerealiseerd worden.

Het investeringspakket voor ict en voor de vernieuwingsimpuls in het wetenschapsbudget leidt tot de volgende extra uitgaven:

Tabel 5.5: Investerings ict en wetenschapsbudget (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Ict in het onderwijs	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Versnelling regeerakkoord ict	50,0				
Ict-onderwijs/cultuur via FES	130,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kennis, onderzoek en innovatie	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Kennis, onderzoek en innovatie via FES	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Totaal investeringen ict en wetenschapsbudget	230,0	150,0	150,0	150,0	150,0

Impuls voor cultuur

De beleidsimpuls voor cultuur bevat met name:

- verhoging van de prioriteit uit het regeerakkoord (f 25 miljoen), waarvan de verdere uitwerking in de Cultuurnota aan bod zal komen;
- een jaarlijkse bijdrage van f 4 miljoen oplopend tot f 14 miljoen aan de verbouwingkosten van het Rijksmuseum;
- verhoging van de bijdragen in de huisvesting van musea en van de Koninklijke Bibliotheek (KB).

Per saldo leidt dit investeringspakket tot het volgende beeld:

Tabel 5.6: Beleidsimpuls cultuur (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Intensivering Cultuurnota	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Rijksmuseum Amsterdam	4,0	9,0	14,0	14,0	14,0
Huisvesting (inclusief KB)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Totaal beleidsimpuls cultuur	39,0	44,0	49,0	49,0	49,0

Overige bijstellingen

Ramingsbijstellingen / maatregelen

De volgende ramingsbijstellingen en maatregelen zijn hier opgenomen:

- een verhoging van het budget voor leerlingenvervoer vanwege aangescherpte veiligheidseisen (de zogenaamde zitplaatsregeling) die zal worden opgenomen in het Gemeentefonds;
- een aanpassing van de ramingen voor het primair onderwijs vanwege toegenomen vacatureruimte;
- de administratieve effecten van de gevolgen van de invoering van het onderwijsnummer, waarbij rekening is gehouden met invoeringslasten;
- ramingsbijstellingen studiefinanciering zijn mogelijk gebleken, op grond van de realisatie 1999 en de aan de nieuwe WSF aangepaste begrotingsraming van uitgaven en ontvangsten;
- een verlaging van de betaling van de ov-studentenkaart vanwege de versnelde betaling van f 162 miljoen in 2000;
- een overboeking voor de arbeidsvoorwaarden academische ziekenhuizen (OVA 1999);
- een bijstelling van de geraamde opbrengt van cursusgeld;
- een correctie op de wachtgeldgevolgen van de bezuiniging op het kunstvakonderwijs;
- een bijstelling van de gemiddelde personeelskosten met name vanwege te wijzigen werkgeverspremies, ingezet als coa-ruimte.

Het geheel van deze posten is in de volgende tabel weergegeven:

Tabel 5.7: Meevallers / ramingsbijstellingen / maatregelen (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Leerlingenvervoer	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Vacatureruimte primair onderwijs		- 20,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0
Controle/afrekening onderwijsnummer	25,0	- 15,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0
Studiefinanciering	20,0	20,0	20,0	- 5,0	- 5,0
Betaling ov-bedrijven	- 156,0	- 6,0			
Bijstelling OVA 1999	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Ramingsbijstelling naar aanleiding van realisatie WSF/boi	- 25,0	- 25,0	- 25,0	- 25,0	- 25,0
Cursusgelden	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0
Herstructureringsmiddelen kunstvakonderwijs		- 7,9	- 7,5	- 4,7	- 1,4
Gemiddelde personeelslasten (incl. werkgeverspremie)	- 115,0	- 135,0	- 135,0	- 135,0	- 135,0
Uitdeling cao 2001/2002	115,0	135,0	135,0	135,0	135,0
Totaal meevallers / ramingsbijstellingen / maatregelen	- 126,4	- 44,3	- 52,8	- 75,0	- 71,8

Loon- en prijsbijstelling.

Jaarlijks worden de loon- en prijsbijstelling uit de zogenaamde aanvullende posten in de Miljoenennota aan de OCenW-begroting toegekend. Deze bijstellingen zijn toegekend aan de verschillende beleidsterreinen. De toekenning van de loon- en prijsbijstelling aan de OCenW-begroting ziet er cijfermatig als volgt uit:

Tabel 5.8: Loon- en prijsbijstelling (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Loonbijstelling 2000 incl. algemene salarisstijging	931,9	946,9	965,4	978,6	978,6
Prijsbijstelling 2000	206,4	206,8	206,7	207,8	207,8
Totaal loon- en prijsbijstelling	1 138,3	1 153,7	1 172,1	1 186,4	1 186,4
<i>Toevoeging loonbijstelling 2001/2002</i>	(599,1)	(670,5)	(683,6)	(686,8)	(686,8)

Overige technische posten

In deze categorie zijn met name opgenomen:

- overboekingen met andere departementen;
- desalderingen met de ontvangsten;
- overboeking voor de effecten van onderwijsdeelname van asielzoekers.

Deze posten zijn opgenomen in het volgende overzicht:

Tabel 5.9: Overige technische posten (bedragen x f 1 miljoen)					
	2001	2002	2003	2004	2005
Overboekingen met andere departementen	- 70,0	- 64,1	- 63,3	- 14,5	- 14,3
Desalderingen	16,0	12,8	7,7	7,7	7,7
Asielzoekers	47,8	52,6	49,9	- 9,6	- 47,6
Niet relevante uitgaven studiefinanciering	- 52,9	35,6	- 2,3	6,9	- 28,7
Indexering studiefinanciering	97,6	95,7	94,4	93,8	93,8
Totaal overige technische posten	38,5	132,6	86,4	84,3	10,9

Diversen

Dit betreft het saldo van de overige mutaties bij de afronding van de begrotingsvoorbereiding op de verschillende beleidsterreinen.

Extra investeringen in het beroepsonderwijs gedurende de jaren 1999–2002

Tijdens het debat over de 1^e suppletore begroting 2000 is door de Tweede Kamer gevraagd en door mij toegezegd een overzicht te verstrekken van de extra investeringen in het beroepsonderwijs in de huidige kabinetsperiode.

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de extra investeringen die in het beroepsonderwijs worden gedaan gedurende deze regeerperiode. Het bestaat uit drie overzichten, één voor het vmbo, één voor het sbo en één voor het hbo.

Impuls beroepsopleidingen (vmbo)

Vanaf haar start heeft het huidige kabinet voor het voortgezet onderwijs, onderdeel voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, onderstaande maatregelen getroffen. De eerste serie budgetten betreft maatregelen specifiek voor de beroepsvoorbereidende delen van het vmbo, de volgende serie betreft algemene maatregelen waarin het vmbo meedeelt.

Tabel 5.10: intensiveringen vmbo sinds het regeerakkoord (bedragen x 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002
1. Faciliteitenbeleid	24,0	14,0	4,0	4,0
2. Modernisering apparatuur	0	60,0	0	0
3. Impuls beroepsopleidingen	0	19,0	19,0	0
4. Zorgbudget	0	10,0	30,0	30,0
5. Arbeidsmarktknelpunten	0	20,0	20,0	0
6. Intensivering beroepsonderwijs	0	50,0	0	0
Vmbo: 35% aandeel in algemene impulsen voortgezet onderwijs				
7. Achterstallig onderhoud (RA)	30,0	13,0	13,0	13,0
8. Versterking VO (RA)	5,0	23,0	12,0	0
9. Ict	0	29,0	35,0	34,0
10. Administratie, beheer en bestuur	11,0	11,0	11,0	11,0
Totaal beleidsmatig	70,0	249,0	144,0	92,0

RA = Regeerakkoordmiddelen vanaf 1999

Specifiek voor het vmbo:

1. Faciliteitenbeleid: naar minder maar krachtiger afdelingen binnen het vmbo en naar meer samenwerking tussen de vmbo-afdelingen, 1999 tot en met 2002 f 46 miljoen.
2. Versnelde modernisering leermiddelen/inventaris leerjaren 3 en 4 vmbo. Dit betreft modernisering apparatuur opdat de aansluiting onderwijs/werk blijvend kan worden gegarandeerd, in 2000 f 60 miljoen (Voorjaarsnota).
3. Impuls beroepsopleidingen: een impuls om het vmbo krachtiger in de markt te zetten, betreft een investering in de samenwerking vmbo-bedrijfsbranches (en roc), in 2000 en 2001 in totaal f 38 miljoen (Voorjaarsnota).
4. Zorgbudget: in 2000 f 10 miljoen en vanaf 2002 verhoging van dit bedrag met f 20 miljoen voor de vormgeving zorg op maat in het vmbo (Voorjaarsnota).
5. Arbeidsmarktknelpunten; in 2000 en in 2001 f 20 miljoen voor vmbo.
6. Intensivering beroepsonderwijs: f 50 miljoen in 2000 voor de vormgeving/implementatie van de zorg, ontwikkeling leermiddelen en extra nascholing (amendementen).

Extra middelen voortgezet onderwijs waarin het beroepsonderwijs meedeelt:

7. Wegwerken achterstallig onderhoud: afhankelijk van de leeftijd van een school een extra vergoeding, in totaal f 231 miljoen (regeerakkoord).
8. Versterking voortgezet onderwijs: van de middelen regeerakkoord komt een deel van de f 105 miljoen die aan de scholen is verstrekt bij het vmbo terecht, naast f 10 miljoen voor de samenwerkingsverbanden vmbo-scholen.
9. Informatie- en communicatietechnologie: in diverse stappen f 80 miljoen oplopend tot f 90 miljoen per jaar (exclusief FES-gelden).
10. Administratie, beheer en bestuur: structureel f 30 miljoen regeerakkoordmiddelen vanaf 1999.

Vanaf haar start heeft het huidige kabinet voor het secundair beroepsonderwijs onderstaande maatregelen getroffen.

Tabel 5.11: maatregelen sbo (bedragen x f 1 miljoen)				
	1999	2000	2001	2002
Impuls apparatuur	38,0	40,0	12,0	12,0
Versterking beroepsonderwijs	31,0	30,0	30,0	30,0
Bestrijding voortijdig schoolverlaten		61,0	61,0	61,0
Technocentra		16,0	12,0	12,0
Ict	16,0	26,0	28,0	39,0
Kennisnet		72,0		
Impuls beroepsopleidingen		34,0	34,0	
Arbeidsmarktknelpunten		5,0	5,0	
Beleidsmatige impulsen: totaal	85,0	284,0	182,0	154,0
Deelnemersontwikkeling RBG 1999–2000	15,0	4,0	– 9,0	– 22,0
Deelnemersontwikkeling RBG 2001			100,0	125,0

1. Impuls apparatuur: incidentele en structurele verhoging van de rijksbijdrage beroepsonderwijs om de achterstand in de apparatuursituatie op te heffen; f 38,4 miljoen in 1999, f 40 miljoen in 2000 en f 12 miljoen in de jaren 2001 en verder.
2. Versterking beroepsonderwijs: om de instellingen beter te faciliteren voor de nieuwe taken die voortvloeien uit de WEB is vanaf 1999 de rijksbijdrage met f 30 miljoen verhoogd.
3. Bestrijding voortijdig schoolverlaten: de voor het jaar 2000 genoemde f 61 miljoen bestaat uit f 48 miljoen voor de G25 voor de aanpak van risicjongeren via de regeling sociale integratie en veiligheid, f 12 miljoen voor de regionale meld- en coördinatiefunctie en één miljoen voor de monitoring.
4. Technocentra: via de Kaderregeling technocentra wordt dit geld (in 2000: f 16 miljoen) aan de 15 technocentra ter beschikking gesteld voor aanloopkosten en om regionaal draagvlak te creëren.
5. Informatie- en communicatietechnologie: instellingen krijgen extra middelen die kunnen worden ingezet voor aanschaf en exploitatie van computers, netwerken, software en scholing van docenten. Het bedrag loopt stapsgewijs op tot f 39 miljoen in 2002.
6. Kennisnet: de bve-sector is de voorloper binnen de onderwijssector voor aansluiting op het kennisnet. Daarvoor wordt in 2000 eenmalig f 72 miljoen ingezet.
7. Impuls beroepsopleidingen: een impuls om de beroepskolom te versterken, betreft een investering in onder meer doorlopende leerlijnen en aansluiting structuren vmbo, sbo en hbo, in 2000 f 33,8 miljoen (Voorjaarsnota). In de begroting 2001 wordt het budget 2001 (f 33,8 miljoen) opgenomen.
8. Arbeidsmarktknelpunten: vanaf 2000 f 5,1 miljoen voor arbeidsmarktknelpunten.
9. Het budget voor het beroepsonderwijs volgt de deelnemersontwikkeling. Elk jaar wordt de daling dan wel stijging van deelnemers vertaald in het budget. De huidige stijging in de beroepsbegeleidende leerweg zal dan ook in de begroting 2001 zijn vertaling krijgen.

Het huidige kabinet heeft de volgende maatregelen getroffen voor het hoger beroepsonderwijs:

Tabel 5.12: maatregelen hoger beroepsonderwijs (bedragen x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002
Studiefonds				5,0
Versterking financiële positie				10,0
Versnelling visitaties			2,0	2,0
Omslag lerarenopleiding voortgezet onderwijs		9,9	9,9	9,9
Actieplan pabo's ¹		10,0	10,0	
Impuls beroepsopleidingen		22,5	22,5	
Lectoren		15,0	15,0	15,0
Frictiemiddelen hbo	50,0			
Verlaging taakstelling kunstonderwijs			12,1	9,9
Beleidsmatige impulsen: totaal	50,0	57,4	69,4	51,9
Deelnemersontwikkeling RBG 1999-2000		56,1	118,0	125,0
Deelnemersontwikkeling RBG 2001		52,0	159,9	241,0 ²

¹ In de begroting 2000 zijn deze middelen beschikbaar gesteld in de jaren 2001 en 2002. Inmiddels is besloten de middelen uit 2002 naar voren te halen naar 2000.

² M.i.v. 2002 vindt een korting plaats voor de bekostiging van 2^e studies, oplopend van f 10 miljoen in 2002 tot f 33,3 miljoen met ingang van 2004

1. In het kader van de aansluiting mbo-hbo is in 2002 een bedrag van f 8 miljoen, oplopend naar f 15 miljoen vanaf 2004 uitgetrokken.
2. Als gevolg van wijzigingen in het stelsel van studiefinanciering verminderen de inverdienmogelijkheden voor instellingen. Ter compensatie is in de jaren 2002 en 2003 f 10 miljoen vrijgemaakt ter versterking van de financiële positie.
3. Gezien de gewenste versnelling van de tweede cyclus sectorale kwaliteitszorg en de intensivering van de kwaliteitsbeoordelingen in het kunstvakonderwijs wordt vanaf 2001 een bedrag beschikbaar gesteld van f 2 miljoen op jaarbasis.
4. Voor de omslag van de eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen is voor de jaren 1999-2004 in totaal circa f 70 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van hun plannen. Voor de jaren 2000 tot en met 2004 is jaarlijks f 9,9 miljoen beschikbaar.
5. Voor de jaren 2000 en 2001 is ten behoeve van de opleidingen basisonderwijs jaarlijks f 10 miljoen beschikbaar voor de uitwerking van het gezamenlijk Actieplan lerarenopleidingen basisonderwijs.
6. Ter versterking van het beroepsonderwijs zijn extra middelen uitgetrokken. Deze zullen o.a. worden ingezet voor de scholingsimpuls, pilots erkenning van elders verworven competenties, SURF aansluiting vo-hbo en intensivering vernieuwingsfonds.
7. Voor professionalisering van de staf en de aanstelling van lectoren in het hoger beroepsonderwijs is structureel f 15 miljoen beschikbaar gesteld.
8. Ter uitvoering van de toezegging aan de Kamer tijdens de begrotingsbehandeling 1999 is in 1999 incidenteel een extra bedrag van f 50 miljoen voor het hbo beschikbaar gesteld als tegemoetkoming in de omslag- en frictiekosten.

9. In lijn met de motie 25 802 VIII, nr. 14 (TK 1999–2000) wordt vanaf 2001 de resterende taakstelling van f 10 miljoen op het kunstonderwijs ongedaan gemaakt.

Deelnemersontwikkeling hbo

In de begrotingen 1999, 2000 en 2001 zijn extra middelen uitgetrokken ter accommodatie van de stijging van de studentenaantallen in het hoger beroepsonderwijs. In 2001 is eenmalig een deel van de middelen voor deelnemersontwikkeling (f 17 miljoen) ingezet ter financiering van noodzakelijke HOOP-activiteiten. Structureel is binnen de OCenW-begroting f 10 miljoen vrijgemaakt, bovenop de middelen die door het kabinet beschikbaar zijn gesteld.

Gelet op onzekerheden in de raming is de stijging van de studentenaantallen in de meerjarencijfers op het niveau van het jaar 2003 geëxtrapoleerd.

C. ALGEMENE TOELICHTING PER BELEIDSTERREIN

Inleiding op de beleidsterreinen

Inleiding

Hierna volgen de algemene toelichtingen per beleidsterrein. Gelet op de veranderingen die met de begroting 2002 worden ingevoerd als gevolg van het VBTB-project (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording), is de structuur in deze begroting nog wel gelijk aan die van vorige jaren, maar wel is inhoudelijk ingespeeld op de wens bij VBTB tot een zoveel mogelijk beleidsmatige begroting. Van de beleidsintensiveringen wordt aangegeven welke beleidseffecten hiervan kunnen worden verwacht, dan wel wordt via een monitoringsysteem gewaarborgd dat in de verantwoording de resultaten kunnen worden opgenomen.

Bedrijfsvoering

In het jaar 2001 wordt de invoering van de euro verder voorbereid. Verder zal het informatiebeleid van het ministerie er voor moeten zorgen dat de informatie die nodig is om VBTB te realiseren, beschikbaar komt. Ook het monitoren van instellingsgegevens stelt eisen aan het informatiebeleid. Beide onderwerpen worden hierna kort toegelicht.

Vorbereidingen invoering euro

De voorbereidingen op de invoering van de euro zijn in 1997 van start gegaan met de inrichting van een projectorganisatie. Het project «invoering euro-OCenW» is in vier fasen ingedeeld. De inventarisatiefase en de planningfase zijn afgerond. Er is geïnventariseerd welke wet- en regelgeving aangepast moet worden als gevolg van de invoering van de euro. Daarnaast zijn de invloeden van de euro op de verschillende geautomatiseerde systemen en de administratieve processen geïnventariseerd, en de benodigde aanpassingen ingepland. Op 1 juli 1999 werd een start gemaakt met de realisatiefase. In deze fase worden de aanpassingen daadwerkelijk gerealiseerd; de administratieve organisatie en de informatiesystemen worden voor zover nodig veranderd. Ook de communicatie speelt in deze fase een rol. Deze realisatiefase loopt van 1 juli 1999 tot 1 januari 2001. Van 1 januari 2001 tot 1 juli 2001 is de testfase. Hierin worden alle informatiesystemen en andere aan te passen objecten getest. De nadruk ligt hierbij op de ketens waar deze systemen en objecten deel van uitmaken. Vooruitlopend op het schooljaar 2001–2002 waarin de onderwijskundige overgang op de euro een feit is, worden de onderwijsinstellingen in het najaar 2000 gewezen op de veranderingen die gaan optreden en op hun aandeel daarin.

Informatiebeleid

Om te kunnen beoordelen of de verschillende sectoren van OCenW zich goed ontwikkelen en om daarover verantwoording te kunnen afleggen, is een reguliere informatiestroom noodzakelijk tussen instellingen en het ministerie. Het VBTB-project vraagt nog meer aandacht voor de stroomlijning van de informatievoorziening. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat huidige processen van informatievoorziening beter kunnen worden georganiseerd, mede om de informatielast van de scholen te

beperken. Voorgaande is aanleiding geweest om onlangs een project informatiebeleid te starten. De opdracht daarvan is om, gegeven een per sector gedefinieerde informatiebehoefte, te zorgen dat deze op een efficiënte en effectieve manier tot stand komt. Dit kan als volgt worden toegelicht:

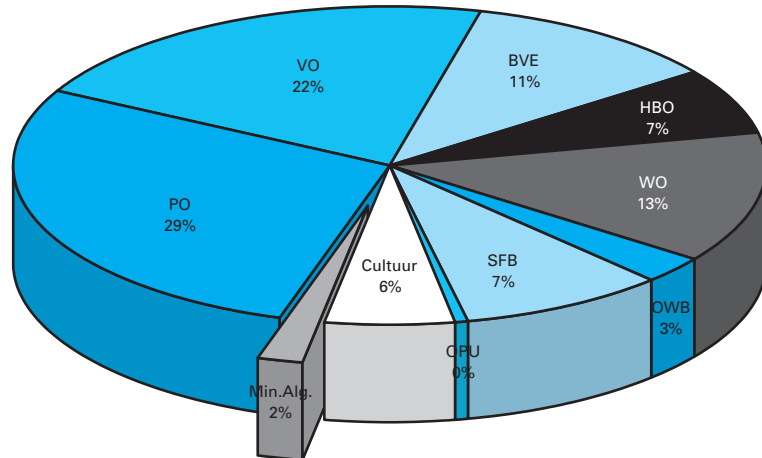
- de informatielast moet voor de instellingen zo laag mogelijk zijn; dit betekent het voorkómen van dubbele bevraging door meerdere partijen, en afstemming van definities, momenten van bevraging en van formulieren
- de verzamelde informatie wordt waar mogelijk via kennisnet ook beschikbaar gesteld aan de instellingen en andere belanghebbenden. Dit biedt instellingen onder meer de mogelijkheid tot bench-marking
- een efficiënte verwerking op het ministerie kan worden bereikt doordat het ministerie zich virtueel als één loket gedraagt, en het agentschap CFI als communicatieregisseur optreedt.

Beleidssterrein 17 Ministerie Algemeen

Ministerie algemeen ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 miljard.

Uitgaven en ontvangsten ministerie algemeen f 0,9 miljard.

1. ALGEMEEN

Op beleidssterrein 17 worden de apparaatskosten in beeld gebracht van:

- het bestuursdepartement;
- de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Cultuurbezit;
- de cultuurinstellingen. Dit zijn de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en het Instituut Collectie Nederland;
- de adviesraden die de minister van OCenW adviseren op het werkveld: de Onderwijsraad, de Raad voor Cultuur en de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid;
- de agentschappen Rijksarchiefdienst en Centrale Financiën Instellingen;
- de zelfstandige uitvoeringsorganisaties. Dit zijn de Informatie Beheer Groep (IB-Groep), de Dienst ziektekostenvoorziening overheids-personeel (DZVO), de Uitvoeringsinstelling sociale zekerheid voor overheid en onderwijs (USZO) en het Vervangingsfonds/bedrijfsgezondheidszorg. Deze organisaties voeren op basis van overeenkomsten taken uit voor OCenW. De kosten daarvan worden op dit beleidssterrein geraamd en verantwoord.

Het beleidssterrein ministerie algemeen heeft twee belangrijke bijlagen: bijlage 1 (personeelsramingen) en bijlage 9 (voorlichtingsactiviteiten en -uitgaven).

2. BELEID

Het bestuursdepartement

Een effectieve, flexibele organisatie met de juiste mensen op de juiste plaatsen is essentieel voor een beleidsdepartement dat zijn beleidsplannen samen met de eindgebruikers omzet in concrete stappen. De taakstellingen uit het regeerakkoord voor het apparaat zijn inmiddels

opgenomen in de normale bedrijfsvoeringprocessen. In het begrotingsjaar 2001 zijn evenals in 2000 de volgende onderwerpen van belang: flexibele organisatie, competentie management en opleidingen. Het wordt een uitdaging om ondanks de krappe arbeidsmarkt goed personeel binnen te halen en te houden. Een oplossing hiervoor wordt onder andere gezocht in een rijksbrede gemeenschappelijke werving.

Flexibele organisatie

De hierboven beschreven thema's vinden onder andere hun neerslag in het veranderingstraject van het bestuursdepartement, dat in 1999 onder de naam SPRONG van start is gegaan. Het belangrijkste speerpunt van het verandertraject is de relatie tussen OCenW en zijn maatschappelijke omgeving, de relatie met de doelgroepen van het beleid (burgers, instellingen, eindgebruikers). Dat betekent dat OCenW zijn beleid meer samen met de «eindgebruikers» wil ontwikkelen. Goede interne samenwerking draagt er aan bij dat OCenW de antwoorden krijgt op de relevante vragen. Interactieve beleidsvorming vergt bovendien durf, een «open mind», een ondernemende geest en ruimte voor vernieuwende ideeën. Dat stelt hoge eisen aan de visie van waaruit OCenW werkt en aan het in- en externe leiderschap waarmee het dat doet. Bovendien vraagt het van iedere medewerker binnen OCenW veel inzet en een flexibele houding. We moeten een zesde zintuig ontwikkelen voor veranderingen en trends en de gevolgen daarvan voor OCenW (het beleid, onze rol), zodat we kunnen bepalen hoe we daar als organisatie op inspelen.

OCenW wil een departement zijn dat zijn medewerkers kansen biedt om talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te gebruiken. Talenten die OCenW als een moderne overheidsorganisatie laten functioneren in de huidige samenleving en in die van morgen. Talenten die van OCenW een beleidscentrum maken voor de velden Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en een goede werkgever en arbeidsorganisatie voor het eigen personeel. Deze aanpak heeft gevolgen voor de interne organisatie van het bestuursdepartement en zijn beleidsomgeving, en voor de relatie met de buitendiensten van OCenW.

Human Resources Management (HRM)/competentiemanagement

De ontwikkeling van deze manier van werken wordt ondersteund door het HRM-beleid in het algemeen en de ontwikkeling van het leiderschap van het management in het bijzonder. Duidelijk omschreven competenties, open communicatie over effectieve sturing en gedrag en instrumenten als coaching dragen bij aan deze ontwikkeling.

Voorlichtingsactiviteiten

De beleidsprioriteiten bepalen de voorlichtingsprojecten, campagnes en het communicatieonderzoek bij OCenW. De samenleving stelt eisen aan de communicatieve organisatie die OCenW wil zijn. Door de elektronische media en de snelheid van interactie groeit de behoefte om snel in te kunnen spelen op incidenten en vragen van media, doelgroepen en publiek. Dit stelt hoge eisen aan de organisatie en de inhoud van de communicatieactiviteiten van OCenW. Dit impliceert onder meer versterking van het projectmanagement, flexibiliteit om in te kunnen spelen op nieuwe vragen en thema's en de inzet van een brede mediamix (waaronder informatieve en interactieve websites). De structurele informatievoorziening voor een breed publiek en de doelgroepen van

OCenW wordt uitgebreid en aangepast aan de digitale mogelijkheden. De Commissie Wallage, die zich op dit moment buigt over de toekomst van de overheidsvoorlichting, zal zich ook bezighouden met deze moderne ontwikkelingen. Haar rapport zal zeker een rol spelen bij de vraag op welke wijze het Ministerie van OCenW op deze ontwikkelingen zal reageren.

De voorlichtingsactiviteiten staan vermeld in bijlage 9 Voorlichting. Het totaalbedrag voor voorlichting (inclusief de structurele voorlichtingsactiviteiten zoals het weekblad Uitleg) ligt jaarlijks rond de f 15 miljoen. Dit bedrag is grotendeels opgebouwd uit budgetten voor specifieke programma's. De kosten van de projecten zijn de laatste jaren flink toegenomen. Dat komt doordat steeds meer geld nodig is om de doelgroep effectief te bereiken. Naast de beoogde voortzetting van de campagnes rond het lerarentekort en de invoering van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) komt er onder meer een campagne «voorkoming voortijdig schoolverlaten». Daarnaast zullen activiteiten worden ondernomen ter voorbereiding van de verhuizing van het ministerie.

Verhuizing Hoftoren

In oktober 1999 is besloten dat het bestuursdepartement van OCenW medio 2002 zal verhuizen naar het centrum van Den Haag, waar het zijn intrek zal nemen in «De Hoftoren».

Inspecties en uitvoeringsorganisaties

Toezicht op de kwaliteit van het onderwijs

De visie van het kabinet op de inrichting van het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs – de rol van de onderwijsinspectie in relatie tot de eigen verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen – is neergelegd in de nota *Variëteit en waarborg* en de vervolgnota *Naar een stimulerend toezicht*. Hierover bestaat inmiddels op hoofdlijnen overeenstemming met de Tweede Kamer. Het voornemen is in de eerste helft van dit begrotingsjaar een voorstel van Wet op het onderwijstoezicht in te dienen.

Evenals in 2000 ontvangt de onderwijsinspectie ook in 2001 extra budget voor de bestandsopname en het Onderwijskansenplan. De bestandsopname moet bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet een volledig beeld geven van de kwaliteit van alle instellingen. Na afronding van de bestandsopname, medio 2002, kan per afzonderlijke instelling de noodzakelijke mate van toezicht worden bepaald en daarmee de consequenties die dat heeft voor de capaciteit en het budget van de inspectie. Een indicatie van het eindbeeld zal bekend zijn bij de behandeling van bovengenoemd wetsvoorstel.

Juiste prijs-kwaliteitverhouding

De Uitvoeringsinstelling sociale zekerheid voor overheid en onderwijs (USZO) is medio 1997 overgegaan tot verbetering van de kwaliteit van de uitkeringen aan voormalig onderwijspersoneel. Dit beleid, dat heeft geleid tot een betere prijs-kwaliteitverhouding, wordt voortgezet en uitgebreid tot de Informatie Beheer Groep (IB-groep). Separaat aan het proces van herontwerp wordt aan de hand van een benchmark-onderzoek bekeken

wat een adequate prijskwaliteitverhouding bij de IB-Groep is. Een eerste indicatie hiervoor wordt eind 2000 verwacht.

Rijksarchiefdienst – regionale historische centra

Het streven om meer mensen te laten profiteren van het nationale culturele vermogen strekt zich ook uit tot de archieven. Er komen regionale historische centra waarin rijksen gemeente- of streekarchieven integreren tot een organisatie met een bredere collectie en een omvang die het mogelijk maakt activiteiten te ontplooien om een groter en ander publiek te bereiken. Het proces om rijksarchieven in hun eigen regio of provincie op te laten gaan in dergelijke historische centra wordt het komende jaar voortgezet.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

In de horizontale toelichting wordt een meerjarig beeld gegeven van de begroting van OCenW.

Tabel 3.1: Aandeel apparaatskosten in totale begroting OCenW (bedragen x f 1000)						
Artikel	2000	2001	2002	2003	2004	2005
17.10 Bestuursdepartement	316 483	296 634	303 974	286 315	290 173	290 173
17.11 Inspecties	88 778	87 702	87 289	83 443	83 178	83 178
17.12 Cultuurinstellingen	74 328	68 840	68 064	68 066	67 780	67 780
17.13 Adviesraden	12 193	11 166	10 988	10 997	11 004	11 004
17.14 Agentschappen	174 537	152 735	149 459	149 464	149 426	149 426
17.15 Zelfstandige uitvoeringsorganisaties	319 397	242 168	236 563	236 563	236 563	236 563
Totale apparaatskosten	985 716	859 245	856 337	834 848	838 124	838 124
Totale begroting OCenW	46 427 475	46 436 815	47 109 735	47 795 956	48 388 554	48 854 438
Apparaatsuitgaven in %	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7

In de artikelen 17.10 tot en met 17.15 is in de jaren 2000 en verder sprake van een aflopende reeks als gevolg van de taakstelling uit het regeerakkoord. Deze reeks wordt deels doorbroken door spronggewijze verhogingen en verlagingen. Daarvoor zijn de volgende verklaringen te geven:

- bij artikel 17.10 is in 2000 sprake van een verhoging. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door een bedrag van f 16,6 miljoen dat is doorgeschoven van 1999 naar 2000. Het bedrag wordt gebruikt voor onder andere twee in 1999 uitgestelde voorlichtingscampagnes, namelijk «Voortijdig schoolverlaten» (vsv) en «Wet studiefinanciering» (WSF), het project invoering onderwijsnummer, verdere implementatie van het eurotraject, het project vereenvoudiging financiële administratie en de eindejaarsmarge van de directies van het bestuursdepartement. De verhoging in 2002 is het gevolg van de geplande verhuizing van Bestuursdepartement naar het centrum van Den Haag. Daarvoor zijn gelden vanuit centraal beheerde middelen aan het artikel bestuursdepartement toegevoegd. Over deze verhuizing en de begrote uitgaven is de Kamer al eerder geïnformeerd;
- ook bij de cultuurinstellingen, artikel 17.12, is sprake van een verhoging in 2000 als gevolg van intertemporele compensatie en eenmalige

bijboeking in 2000 van f 5,4 miljoen voor de knelpunten in apparaatskosten bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en het Instituut Collectie Nederland;

- bij artikel 17.14 is de verhoging in 2000 het gevolg van een toevoeging van de euro-middelen en eenmalige middelen voor het archiefbestel en de digitalisering van archieven;
- bij artikel 17.15 is de verhoging in 2000 het gevolg van wetwijzigingen bij de IB-Groep. Structureel is het USZO-budget aangepast voor de doorwerking van het contract 1998–2000 en gecorrigeerd voor volumeontwikkeling.

Tabel 3.2: Ontvangsten beleidsterrein 17 (bedragen x f 1000)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totaal ontvangsten	30 090	1 788	1 788	1 788	1 788	1 788

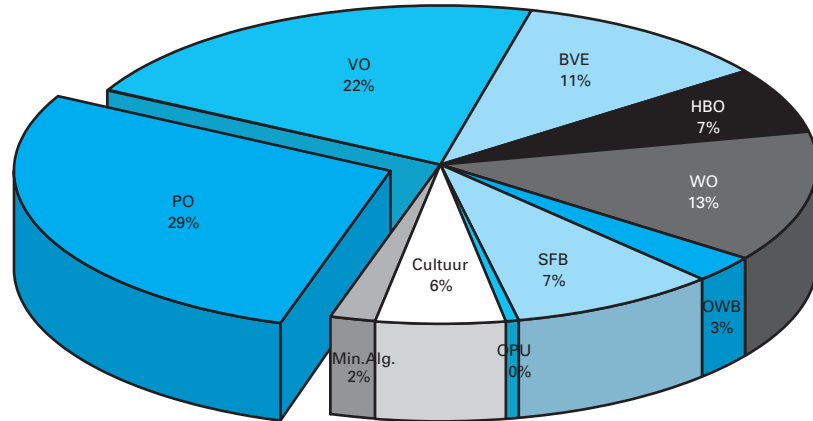
Standaard wordt jaarlijks op dit artikel een bedrag van f 1,8 miljoen aan ontvangsten bijgeboekt, overwegend kantineopbrengsten. In 2000 wordt de sprong naar boven verklaard door een conversie bij de agentschappen. Deze conversie houdt in dat het eigen vermogen van de agentschappen (f 28,3 miljoen) wordt omgezet in een langlopende lening van de agentschappen bij het Ministerie van Financiën.

Beleidsterrein 18 Primair onderwijs

Primair onderwijs ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 miljard.

Uitgaven en ontvangsten primair onderwijs f 12,7 miljard.

1. ALGEMEEN

Tot het beleidsterrein primair onderwijs behoren de scholen voor basisonderwijs, speciale scholen voor basisonderwijs, de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs en de schoolbegeleiding. De Wet op het primair onderwijs (WPO) vormt de grondslag voor de bekostiging van de (speciale) scholen voor basisonderwijs. In de Wet op de expertisecentra (WEC) zijn de schoolsoorten opgenomen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs. De schoolbegeleiding wordt bekostigd op grond van zowel de WPO als de WEC.

2. BELEID

Het kabinet gaat verder op de ingezette weg om stevig te investeren in het fundament van de samenleving: het onderwijs. Er is hierbinnen speciale aandacht voor de sector die aan de basis staat: het primair onderwijs. Investeren in het primair onderwijs is kiezen voor de ontwikkelkansen van alle kinderen. Uit de praktijk blijkt dat onderwijsachterstanden, die in vroege levensjaren zijn opgelopen, moeilijk volledig zijn in te halen. Een preventieve aanpak, gericht op verschillende soorten achterstanden, zal de risico's van maatschappelijk uitvallen en isolement moeten tegengaan.

Dit jaar wordt de volgende stap gezet met de verkleining van de groepen in de onderbouw. Vanaf 1 augustus 2001 investeert het kabinet een bedrag van circa f 290 miljoen in 2001 olopend tot circa f 760 miljoen in 2005 in klassenverkleining. Ook de uitkomst van de cao-onderhandelingen is substantieel: voor de cao 2000–2002 is er in 2001 een bedrag van ruim f 700 miljoen beschikbaar. Hiermee kan een meer concurrerend salarisbeleid worden gevoerd en kunnen de secundaire arbeidsvoorwaarden worden verbeterd. Verder investeert het kabinet f 112 miljoen in leermiddelen.

Het kabinet onderstreept het belang van kwalitatief hoogwaardige programma's in de voor- en voerschoolse periode. Was hiervoor in de

rijksbegroting 2000 al een structureel bedrag van f 20 miljoen beschikbaar gesteld, in 2000 zal dit bedrag toenemen met f 50 miljoen, en vanaf 2001 met f 80 miljoen. Met het bedrag van f 100 miljoen vanaf 2001 kan in de voor- en vroegschoolse educatie een grote stap voorwaarts worden gezet. Ook het Onderwijskansenplan, waarin de nadruk ligt op het verbeteren van de onderwijskansen van achterstandsleerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs, kan op de steun van het kabinet rekenen. Met in 2000 f 10 miljoen en vanaf 2001 een bedrag van f 20 miljoen kan men de actiepunten uit het plan gaan uitvoeren. Verder is er voor achterstandsbeleid in 2001 f 25 miljoen extra beschikbaar en f 75 miljoen in 2002 en latere jaren. Ruimte binnen de begroting van het primair onderwijs maakt het ook mogelijk de in de vorige ontwerpbegroting opgenomen bezuiniging op de frictiekosten ook meerjarig ongedaan te maken.

Ook op het terrein van leerlinggebonden financiering wil het kabinet meer. Door hiervoor in 2000 f 30 miljoen en vanaf 2001 jaarlijks f 50 miljoen extra beschikbaar te stellen, kan er een verdere kwaliteitsslag in leerlinggebonden financiering worden gerealiseerd. Met de eenmalige impuls van f 18 miljoen voor «Weer samen naar school» (wsns) kunnen de bestaande wachtlijsten worden aangepakt.

De onderstaande «beleidsagenda primair onderwijs» geeft een overzicht van de beleidsvoornemens op korte termijn, met een doorkijk tot aan 2006.

Beleidsagenda primair onderwijs			
	2000	2001	2002–2006
Groepsgrootte en kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ● 2^e stap groepsverkleining ● leerlijn gehele getallen bovenbouw ● leerlijn gevorderde geletterdheid 	<ul style="list-style-type: none"> ● 3^e stap groepsverkleining ● leerlingvolgsysteem verplicht ● nascholing taal- en rekencoördinatoren ● leerlijn meten en meetkunde onderbouw ● leerlijn mondelinge communicatie onderbouw 	<ul style="list-style-type: none"> ● 4^e stap groepsverkleining ● nieuwe kerndoelen basisonderwijs ● leerlijn meten en meetkunde bovenbouw ● leerlijn mondelinge communicatie bovenbouw
Onderwijskansen	<ul style="list-style-type: none"> ● schoolspecifieke aanpak. Start in G4, uitbreiding naar G21 en breder. ● start aanpak voor alle scholen met veel gewichtenleerlingen ● verbredingsnotitie naar TK ● voorbereiden nieuw landelijk beleidskader 	<ul style="list-style-type: none"> ● verder uitwerken schoolspecifieke aanpak ● verder uitwerken aanpak alle scholen met gewichtenleerlingen ● voorbereiden nieuw landelijk beleidskader 	<ul style="list-style-type: none"> ● nieuw landelijk beleidskader – 2002
Voor- en vroegschoolse educatie	<ul style="list-style-type: none"> ● verbreding en intensivering implementatie vve-programma's ● voorbereiden vormgeving vve binnen integraal kader 0- tot 6-jarigen ● professionalisering en ondersteuning gemeenten en werkenden in deze sector 	<ul style="list-style-type: none"> ● verbreding en intensivering implementatie vve-programma's ● voorbereiden vormgeving vve binnen integraal kader 0- tot 6-jarigen ● professionalisering en ondersteuning gemeenten en werkenden in deze sector 	<ul style="list-style-type: none"> ● nieuw wettelijk kader 0–6 jarigen/vve van kracht ● evaluatie en besluitvorming n.a.v. resultaatsrapportage van de gemeenten die subsidie ontvangen

Beleidsagenda primair onderwijs			
	2000	2001	2002–2006
Brede school	<ul style="list-style-type: none"> wegnemen eventuele belemmeringen stimuleren ontwikkeling brede school voeren bovenlokale dialoog 	<ul style="list-style-type: none"> wegnemen eventuele belemmeringen stimuleren ontwikkeling brede school bovenlokale dialoog voeren 	<ul style="list-style-type: none"> interactieve dialoog voeren met betrokkenen stimuleren doorgroei van brede scholen inventariseren opbrengsten brede school
Leerlinggebonden financiering			
<ul style="list-style-type: none"> invoering rugzak 		<ul style="list-style-type: none"> wetgevingstraject startjaar Igf 	<ul style="list-style-type: none"> 1° fase wetgeving Igf
<ul style="list-style-type: none"> regionale expertise-centra ADHD, autisme 	<ul style="list-style-type: none"> experimenteerkader verkenning opvangmogelijkheden van scholen 	<ul style="list-style-type: none"> rec's op basis van experimentenwet verbeteren van het ondersteuningsaanbod voor scholen 	<ul style="list-style-type: none"> rec's op basis van Wet op de Expertisecentra
Weer samen naar school	<ul style="list-style-type: none"> plan van aanpak wachtlijsten opzet registratiesysteem onderzoek en analyse wsns-site op Kennisnet Financiële knelpunten in WPO 	<ul style="list-style-type: none"> uitvoering plan van aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> uitvoering plan van aanpak wetswijziging inzake wachttijd scholen speciaal basisonderwijs
Personeel en organisatie			
<ul style="list-style-type: none"> professionalisering 	<ul style="list-style-type: none"> start scholing schoolleiders in verband met integraal personeelsbeleid 		
<ul style="list-style-type: none"> schoolleiders 	<ul style="list-style-type: none"> start aparte opleiding adjunct-directeuren 	<ul style="list-style-type: none"> nieuwe salarisstructuur directeuren en adjunct-directeuren 	
<ul style="list-style-type: none"> personeel 	<ul style="list-style-type: none"> acties werving personeel start assessment zij-instroom 	<ul style="list-style-type: none"> vervolg acties werving personeel 	<ul style="list-style-type: none"> vervolg acties werving personeel
Bestuurlijke inrichting			
<ul style="list-style-type: none"> ouders en school 	<ul style="list-style-type: none"> notitie naar Tweede Kamer over versterking positie ouders 		<ul style="list-style-type: none"> uitwerken aanpak (middel)lange termijn.
<ul style="list-style-type: none"> flexibilisering scholenbestand 	<ul style="list-style-type: none"> notitie naar Tweede Kamer over flexibilisering scholenbestand 		
<ul style="list-style-type: none"> stimuleringsregeling krachtenbundeling schoolbesturen 	<ul style="list-style-type: none"> evaluatieonderzoek besluit over vervolgtraject 		
<ul style="list-style-type: none"> deregulering 	<ul style="list-style-type: none"> 1° voortgangsrapportage uitvoering werkprogramma deregulering en modernisering regelgeving 	<ul style="list-style-type: none"> 2° voortgangsrapportage uitvoering werkprogramma advies onderwijsraad over effect deregulering op het onderwijsbestel 	

Groepsgrootte en kwaliteit

Doelstelling

De hoofddoelstelling van «groepsgrootte en kwaliteit» ligt op het kwalitatieve vlak: verkleining van de groepsgrootte moet leiden tot onderwijs dat beter recht doet aan verschillen tussen leerlingen. De jaarlijkse inspectierapportages in het *Onderwijsverslag* tonen aan dat daarmee de afgelopen jaren al veel vooruitgang is geboekt.

Het komende jaar wordt wetgeving voorbereid waarmee scholen verplicht worden de vorderingen van de leerlingen systematisch te volgen. Hierdoor kunnen scholen vroegtijdiger signaleren of er leerlingen achterop dreigen te raken, en maatregelen nemen. Zo mogelijk gaat deze regel in op 1 augustus 2001. Om scholen meer helderheid te bieden over de beoogde opbrengsten van het onderwijs zullen de kerndoelen concreter worden gemaakt. Het streven is om per 1 augustus 2002 een nieuw «Besluit kerndoelen» in te voeren.

Naar één op twintig

De groeps-grootteverkleining in de onderbouw van het basisonderwijs is tot halverwege gevorderd. Na een eerste stap in 1997 is in 2000 een tweede stap gezet. De komende twee jaar volgen nog twee stappen, waarmee de verhouding tussen het aantal bekostigde leraren en het aantal leerlingen in 2002 gebracht wordt op één leraar per twintig leerlingen. Bij de tussenstappen bedraagt die verhouding in 2000 één leraar op 23 leerlingen en in 2001 één leraar op 22 leerlingen.

Deze cijfers op zich zeggen weinig over de feitelijke groeps-grootte in het klaslokaal. Scholen kunnen er immers ook voor kiezen om een deel van hun personele middelen in te zetten voor onderwijsassistenten («meer handen in de klas»). Ook de omvang van de school en de formatie voor de bestrijding van onderwijsachterstanden zijn van invloed op de feitelijke groeps-grootte.

Minder grote groepen

Een andere doelstelling in de groepsomvang is het aantal grote groepen (groepen met meer dan 30 leerlingen) te reduceren. Op 1 mei 1999 telde 15% van alle groepen in de onderbouw meer dan 30 leerlingen. Dat was al een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de situatie vóór de eerste stap van de groepsverkleining, toen nog 30% van de groepen uit meer dan 30 leerlingen bestond. De stappen in de komende twee jaar zullen ertoe moeten leiden dat grote groepen met meer dan 30 leerlingen helemaal niet meer voorkomen.

Voortgangsrapportage

In de halfjaarlijkse voortgangsrapportages over de groeps-grootte in het basisonderwijs wordt de Tweede Kamer op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in de feitelijke groeps-grootte.

Onderwijskansen

Doelstelling

Het doel van het onderwijskansenbeleid is de talenten van leerlingen optimaal te ontplooiën. Scholen vormen hierbij de aangrijpingspunten. Van de 1,54 miljoen kinderen in het basisonderwijs behoren er ongeveer 450 000 tot de doelgroep van het achterstandenbeleid. Het kabinet wil onder meer de inspanningen van alle betrokkenen bij het onderwijskansenbeleid versneld bundelen en op elkaar afstemmen. Het uitgangspunt is dat de betrokkenen afspraken met elkaar maken en verantwoording afleggen over concrete prestaties van scholen en van leerlingen. Hiertoe is een actieprogramma opgesteld.

Schoolspecifieke aanpak

De schoolspecifieke aanpak start in 2000 in eerste instantie op circa honderd scholen voor primair en voortgezet onderwijs in de vier grote gemeenten. Vervolgens wordt deze aanpak uitgebreid naar de G21, aangevuld met gemeenten met meer dan 100 000 inwoners. Eind 2000 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over hoe het onderwijskansenbeleid wordt uitgebreid naar deze gemeenten. Tegelijkertijd zijn er faciliteiten beschikbaar voor scholen met veel achterstandsleerlingen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan kinderen van asielzoekers.

Bestuurlijk overleg onderwijskansen

In 2000 leggen het rijk en de vier grote gemeenten in een convenant vast wat de wederzijdse inspanningsverplichtingen inhouden. Om de schoolspecifieke aanpak te stimuleren wordt er een «Bestuurlijk overleg onderwijskansen» ingesteld, met daarin de staatssecretaris van OCenW en de verantwoordelijke wethouders van de vier gemeenten. Er zal een task force ingesteld worden die gaat zorgen voor een adequate coördinatie.

Voortgangsrapportage

In het voorjaar van 2001 wordt er een voortgangsrapportage onderwijskansenbeleid naar de Tweede Kamer gezonden.

Landelijk beleidskader gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

Het landelijk beleidskader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid wordt, conform de wens van de Tweede Kamer, aangescherpt. Doelen en middelen zullen in het nieuwe landelijk beleidskader duidelijk van elkaar worden onderscheiden. Twee einddoelen staan centraal:

1. zoveel mogelijk leerlingen halen een startkwalificatie;
2. schoolloopbanen zijn gelijk verdeeld over leerlingen met verschillende sociaal-culturele en talige achtergronden.

Gemeenten moeten in hun plannen voor onderwijsachterstandenbeleid in ieder geval plaats inruimen voor taalbeleid, voor- en vroegschoolse educatie en bestrijding van voortijdig schoolverlaten. In de gemeentelijke plannen zullen de gemeenten concreet moeten aangeven welke resultaten zij willen gaan behalen. De algemene maatregel van bestuur waarin het bovenstaande wordt geregeld is eind 2001 gereed.

Bekostiging gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

Er wordt onderzocht welke indicatoren voor de bekostiging van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2002–2006 gebruikt zullen worden. Naar verwachting zal een keuze worden gemaakt uit indicatoren op basis van leerlingkenmerken (gewichtregeling) of bevolkingkenmerken (bijvoorbeeld het percentage allochtonen of opleidingsniveau).

Voor- en vroegschoolse educatie

Doelstelling

Het doel van «voor- en vroegschoolse educatie» (vve) is de deelname van jonge kinderen aan kwalitatief hoogwaardige vve-programma's te

vergroten. Het komende jaar wordt extra geïnvesteerd in de voor- en vroegschoolse educatie voor allochtone en autochtone kinderen van twee tot vijf jaar oud met een aanzienlijke (taal)achterstand. In de rijksbegroting 2000 is structureel een jaarlijks bedrag van f 20 miljoen beschikbaar gesteld voor voor en vroegschoolse educatie. Daaraan is in de voorjaarsnota jaarlijks f 40 miljoen toegevoegd. In de rijksbegroting 2001 is nogmaals een jaarlijks bedrag van f 40 miljoen beschikbaar gesteld voor vve. Hiermee komt het jaarlijkse budget voor vve per 2001 op f 100 miljoen.

Bereik van 45 000 kinderen

De extra middelen worden in fasen ter beschikking gesteld aan gemeenten met scholen met een concentratie van achterstanden. De middelen zijn bedoeld om effectieve vve-programma's breed in te voeren. De regeling van mei 2000 was bestemd voor 69 gemeenten, omdat daar sprake is van een omvangrijke groep achterstandsleerlingen (scholen met meer dan 70% gewichtenleerlingen). Deze regeling zal worden uitgebreid naar die gemeenten die scholen hebben met meer dan 50% gewichtenleerlingen. In totaal gaat het om 173 gemeenten. Per 1 augustus 2002 kunnen gemeenten voor iedere f 2000,- die zij in dat jaar ontvangen, één kind extra aan een kwalitatief hoogwaardig vve-programma laten deelnemen. Bij een totale investering van f 100 miljoen vanaf 2001 gaat het – na aftrek van noodzakelijke investeringen voor professionalisering, ondersteuning en evaluatie – om 45 000 kinderen.

Gemeentelijke ondersteuning

Er wordt geïnvesteerd in de (bij)scholing van de begeleidingsdienst voor medewerkers van onderwijs- en welzijnsinstellingen, zodat er voldoende expertise is om scholen en voorschoolse voorzieningen te ondersteunen bij de implementatie van voor- en vroegschoolse educatie (vve). Er wordt gestreefd naar een dekkend ondersteuningsnetwerk voor de 173 gemeenten die vanaf 2001 extra vve-middelen krijgen. Verder komen er middelen voor de bestuurlijke ondersteuning van deze gemeenten bij het implementatieproces en het plan van aanpak voor- en vroegschoolse educatie op lokaal niveau. Deze gemeenten krijgen, voor zover dit nog niet is gebeurd met de eerste stroom extra middelen rijksbegroting 2000, subsidie voor de aanschaf van vve-methodieken en -materialen (waaronder hard- en software).

OCenW neemt deel aan het overhedenoverleg «Bestuursakkoord nieuwe stijl». Hierin wordt gesproken over hoe een integraal kader voor beleid voor nul- tot zesjarigen kan worden bereikt. Het overleg bekijkt hoe (welzijns)voorzieningen en bovengenoemde extra inzet voor voor en vroegschoolse educatie zo kunnen worden geharmoniseerd, dat op lokaal niveau een sluitende aanpak voor nul- tot zesjarigen kan worden gerealiseerd. Het belangrijkste daarbij is dat er resultaat geboekt wordt bij de groepen die door hun taalontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling het risico lopen voortijdig uit te vallen.

Brede school

Doelstelling

Brede scholen zullen moeten helpen om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten. Op gemeenteniveau zijn brede scholen het lokale antwoord

op afstemmings-, coördinatie-, en netwerkvraagstukken. Vanuit het rijk bezien zijn brede scholen de oogst van het decentralisatiebeleid dat samen met de Tweede Kamer is gevoerd.

Taakverlichting leraren

Begin 2000 is de notitie *Brede scholen* naar de Tweede Kamer gestuurd, waarover op 6 april een algemeen overleg is gevoerd. In dit algemeen overleg heeft de Tweede Kamer aangegeven de beleidslijn uit de notitie te steunen. Deze lijn houdt in dat de ontwikkeling van brede scholen zal moeten leiden tot een taakverlichting van leerkrachten. Leerkrachten moeten met de brede school beter toe kunnen komen aan hun kerntaak: goed onderwijs geven. Overigens bestaat het risico dat er bij het in- en oprichten van bredeschoolnetwerken tijdelijk een taakverzwaring ontstaat. De taakbelasting en ook de taaksatisfactie van leerkrachten wordt dan ook nauwgezet gevolgd.

Gemeenten voeren regie

Brede scholen zijn lokale initiatieven. Op lokaal niveau worden samenwerkingsverbanden opgericht die ertoe moeten leiden dat betrokkenen zich beter op hun kerntaken kunnen richten. Gemeenten kunnen de lokale regierol op zich nemen. Dit blijken zij steeds meer te doen, en ze doen het goed.

Rol OCenW

De rol van OCenW bij de verdere ontwikkeling van brede scholen ligt op het overkoepelende vlak: ondersteuning, communicatie en onderzoek. Wet- en regelgeving die de ontwikkeling van brede scholen belemmert zal worden aangepast. Daarnaast zal het rijk de communicatie verzorgen: valkuilen identificeren, «good practices» verspreiden, de betrokkenheid van ouders én van leerlingen vergroten. Onderzoek naar succes- en faalfactoren van brede scholen zal interessante en praktische gegevens moeten opleveren voor brede scholen in de verschillende fasen van ontwikkeling. De internetsite www.bredeschool.net blijkt met maandelijks rond de 25 000 «hits» in een grote behoefte aan informatie, discussie en uitwisseling van leerervaringen te voorzien. De Tweede Kamer zal worden geïnformeerd over de ontwikkeling van brede scholen door middel van zogenoemde «Jaarbrieven brede school».

Leerlinggebonden financiering (lgf)

Doelstelling

Al enige tijd zijn de voorbereidingen in gang voor de invoering van de leerlinggebonden financiering (lgf), ook wel de «rugzak» genoemd. Het doel van dit beleidstraject is de integratie van gehandicapte kinderen in het reguliere onderwijs te stimuleren en de kwaliteit van het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) te verbeteren door regionale expertisecentra in te richten.

Doelgroep

Het lgf-beleid richt zich op gehandicapte kinderen voor wie de verbrede zorg in «Weer samen naar school» (wsns) niet voldoende is, die aanvullende speciale voorzieningen nodig hebben. Het gaat om leerlingen met

zintuiglijke lichamelijke stoornissen, verstandelijke handicaps of ernstige gedragsstoornissen. Deze doelgroep is de laatste jaren sterk gegroeid. Het aantal leerlingen in het (v)so is sinds 1991 gestegen van 30 337 naar 43 504 leerlingen op 1 oktober 1999. Ook het aantal leerlingen dat ambulantly begeleid wordt is in deze periode sterk toegenomen: van 3100 in 1991 naar ruim 8600 in 1999.

Indicatiestelling

Een essentieel onderdeel bij leerlinggebonden financiering is de indicatiestelling. Deze vormt de basis voor de toekenning van een leerlinggebonden budget. De indicatiestelling moet zo zijn ingericht dat leerlingen die een budget echt nodig hebben, dit ook krijgen. De criteria voor de indicatiestelling moeten zowel voldoende ruimte bieden als voldoende beheersmogelijkheden geven.

Het voorstel voor de indicatiestelling is als volgt. De regionale expertisecentra (rec's), met daarbinnen de onderzoeks- en indicatiecentra, beslissen over de indicatiestelling voor plaatsing in zowel het speciale onderwijs als het reguliere onderwijs. Dat gebeurt op basis van landelijk vastgestelde criteria. Een landelijke commissie toetsing indicatiestelling toetst de resultaten van deze indicatiestelling achteraf. Deze toetsing kan ertoe leiden dat de criteria worden bijgesteld. De commissie houdt ook toezicht op de juiste toepassing van de criteria. Zonodig kan de commissie ook aanwijzingen geven.

Deze systematiek wordt neergelegd in een wetswijziging die in de tweede helft van 2000 in procedure gebracht wordt. Deze wetswijziging regelt ook de totstandkoming van een dekkend netwerk van regionale expertisecentra. De afgelopen tijd is een begin gemaakt met de rec-vorming. Naar verwachting zullen er zo'n veertig rec's ingericht worden. Rec's verzorgen onderwijs en houden de onderzoeks- en indicatiecentra in stand. Hiernaast zijn de rec's verantwoordelijk voor de volgende taken: preventieve en ambulante begeleiding, commissie van begeleiding, internaats-, crisis- en observatieplaatsen. Hun taken en functies zijn tot stand gekomen op basis van onderzoek.

Inzet middelen

Het IGF-traject krijgt een nieuwe impuls door de extra investeringen uit de Voorjaarsnota en de voorliggende begroting. De extra middelen worden ingezet voor een aantal doelen. In de eerste plaats leidt de rec-vorming en indicatiestelling tot een aantal extra taken. De rec's krijgen een budget om deze taken uit te voeren. In de tweede plaats zijn er middelen om de «rugzak» voor leerlingen in het reguliere onderwijs te versterken. In de derde plaats zijn er extra middelen om de landelijke commissie toetsing indicatiestelling in stand te houden. Tot slot worden middelen geïnvesteerd in de vernieuwing van het onderwijs aan en de begeleiding van gehandicapte leerlingen.

In 2000 worden voorbereidingen getroffen voor de invoering van leerlinggebonden financiering. 2001 is het startjaar, waarin onder andere met de inrichting van de rec's wordt begonnen, en met de landelijke indicatiestructuur. Verder wordt het aanvullende formatiebeleid voor het basisonderwijs herzien, zodat het zoveel mogelijk in lijn ligt met de rugzakfinanciering. Daartoe wordt een aantal verbeteringen in de aanvullende financiering voor gehandicapte leerlingen gerealiseerd. Vanaf 2002 wordt de nieuwe systematiek in de wetgeving ingevoerd. In de

nieuwe wettelijke systematiek worden ook de resultaten verwerkt van het onderzoek naar de apart te financieren taken en functies van de rec's. Van dit onderzoek zijn tussenrapportages verschenen. De eindrapportages komen in de tweede helft van 2000 beschikbaar.

De wetgeving die in 2002 ingaat zal gedurende een aantal jaren gelden. In die periode zal een systematische evaluatie plaatsvinden. De resultaten hiervan worden meegenomen in de structurele herziening van de Wet op de expertisecentra, die na de eerste fase van de wetgeving gaat gelden.

Weer samen naar school (wsns)

Doelstelling

Het beleidstraject «Weer samen naar school» (wsns) moet ertoe leiden dat de tijd, tussen aanmelding van een leerling (met een verklaring van de «permanente commissie leerlingenzorg») bij een speciale school voor basisonderwijs en de feitelijke toelating tot die school, wordt teruggebracht tot maximaal drie maanden. Deze doelstelling is zeer ambitieus. Op dit moment kan de «wachttijd» oplopen tot een volledig schooljaar, omdat veel scholen voor speciaal basisonderwijs tussentijds aangemelde leerlingen pas met ingang van het volgende schooljaar toelaten. Niettemin zijn de meeste samenwerkingsverbanden wel in staat de wachttijden tot een minimum te beperken. Als extra impuls om de wachtlijsten aan te pakken heeft het kabinet voor 2000 f 18 miljoen extra uitgetrokken.

Samenwerkingsverbanden waarbij de wachttijden nu langer zijn dan drie maanden moeten maatregelen treffen om de wachttijd te verkorten. Met de onderwijsorganisaties wordt een plan van aanpak uitgewerkt. Dit plan wordt als onderdeel van de tweede voortgangsrapportage wsns naar verwachting in oktober aan de Tweede Kamer aangeboden. Over de wachtlijsten is nog weinig informatie beschikbaar; er is nog geen registratiesysteem van de wachttijden. In het schooljaar 2000–2001 zal een dergelijk systeem opgezet worden. Daarnaast zullen de oorzaken van de wachtlijsten worden onderzocht.

Feitelijke aanpak

De feitelijke aanpak draait om maatwerkafspraken. In elk samenwerkingsverband met wachtlijsten zal bezien worden welke maatregelen nodig zijn. In sommige gevallen ligt deskundigheidsbevordering het meest voor de hand, in andere gevallen kunnen beter nadere afspraken over de verdeling van de zorgmiddelen gemaakt worden. De snelheid waarmee resultaat geboekt kan worden verschilt per samenwerkingsverband, omdat zij afhankelijk is van de aard van de problemen. De deskundigheid verbeteren vergt bijvoorbeeld meer tijd dan betere afspraken maken over de zorgmiddelenverdeling.

Voortgangsrapportage

De Tweede Kamer zal twee à drie keer per jaar van de voortgang op de hoogte gesteld worden.

Personeel en organisatie

Doelstelling

Het beleid voor personeel en organisatie moet ertoe leiden dat de krapte op de onderwijsarbeidsmarkt afneemt en de maatschappelijke erkenning voor onderwijspersoneel toeneemt.

Cao 2000–2002

In de cao voor de sector onderwijs (primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) 2000–2002 zijn enkele specifieke afspraken voor het primair onderwijs gemaakt. Het decentrale schoolbudget heeft voor het primair onderwijs de vorm gekregen van een budget voor management, ondersteuning en arbeidsmarktbeleid (moa-budget). Hierdoor kunnen scholen vanaf het schooljaar 2000–2001 passende antwoorden vinden voor schoolspecifieke aangelegenheden op het gebied van management, ondersteuning en arbeidsmarkt. Voor het primair onderwijs zijn hiervoor structureel extra middelen beschikbaar, namelijk f 112 miljoen vanaf het schooljaar 2000/2001.

Daarnaast is in de cao afgesproken dat er een nieuwe salarisstructuur komt voor directeuren en adjunct-directeuren in het primair onderwijs met ingang van 1 maart 2001. Daarmee is een belangrijke stap gezet om de beloningspositie van deze leidinggevenden structureel te verbeteren. Met deze salarisaanpassing is structureel een bedrag van ruim f 30 miljoen gemoeid.

Vergroten arbeidspotentieel

De krapte op de onderwijsarbeidsmarkt groeit. Prioriteit bij de maatregelen daartegen heeft de professionele bemiddeling van de «stille reserve», het aanboren van nieuwe doelgroepen, de inzet van onderwijs-ondersteunend personeel en een adequate vervanging van leraren. Een beschrijving van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor het primair onderwijs zal worden opgenomen in de *Arbeidsmarkteffectrapportage onderwijs*, die in oktober 2000 wordt uitgebracht.

Wet zij-instroom

Het aanboren van nieuwe doelgroepen gebeurt onder andere via de Wet zij-instroom. Deze wet maakt het mogelijk om per 1 augustus 2000 via een assessment potentiële leraren twee jaar lang voor de klas te zetten, die binnen die periode hun bevoegdheid moeten halen. In de cao zijn afspraken gemaakt over een opleidings- en ontwikkelingsfonds (voor 2000 en 2001 jaarlijks f 20 miljoen, waarvan een deel voor het primair onderwijs). De verwachting is dat een paar honderd zij-instromers in 2000–2001 langs deze weg in het primair onderwijs gaan werken. Daarnaast is het eerdergenoemde moa-budget beschikbaar gekomen. Tenslotte is om personeel te werven en te behouden onder andere het budget voor kinderopvang vanaf 2002 structureel uitgebreid met f 10 miljoen. Met hetzelfde doel is vanaf 2000 structureel f 4 miljoen beschikbaar voor buitenschoolse opvang.

Vervangingsproblematiek

De krapte op de onderwijsarbeidsmarkt uit zich in de problemen die sommige scholen hebben om vervangers te vinden. Tot nu toe doen scholen er alles aan om geen klassen naar huis te hoeven sturen. In sommige gevallen lukt dat niet. Er wordt gewerkt aan oplossingen voor het vervangingsprobleem, aan zowel verlaging van de vraag als vergroting van het aanbod. Het doel van de maatregelen is enerzijds het ziekteverzuim te verlagen en anderzijds de continuïteit in het onderwijsproces te bevorderen. In de cao zijn afspraken gemaakt over en is een budget beschikbaar gekomen voor ziekteverzuimbesteding. Het aantal vervangingspools is toegenomen van 60 naar 120. De nota *Maatwerk voor morgen 2* kondigt tenslotte pilots aan die het vervangingsprobleem moeten verzachten. Hierbij wordt gedacht aan een andere organisatie van de vervanging, aan «meer handen in de klas» en aan extra inspanningen om vakleraren versneld om te scholen tot groepsleraar.

Integraal personeelsbeleid

In het schooljaar 2000/2001 krijgen de scholen middelen om het management voor te bereiden op de invoering van een integraal personeelsbeleid. Na de scholingsfase kunnen de scholen de (oplopende) budgetten inzetten voor beloningsdifferentiatie. Onderzocht zal worden of en hoe dit budget samengevoegd kan worden met de moa- en schoolprofielbudgetten.

Bestuurlijke inrichting

Ouders en school

In het regeerakkoord is afgesproken dat de zeggenschapspositie van ouders moet worden versterkt. Aan deze versterking wordt langs diverse wegen gewerkt, bijvoorbeeld via de beleidstrajecten leerlinggebonden financiering en onderwijskansen. Daarnaast wordt naar verwachting dit jaar nog aan de Tweede Kamer een notitie voorgelegd over de modernisering van de medezeggenschap. Hierin wordt ook ingegaan op de positie van de ouders. Ouders zouden via de medezeggenschap meer invloed moeten kunnen uitoefenen op onderwijskundige en organisatorische schoolzaken. Daarnaast verschijnt er rond de komende jaarwisseling een beleidsnotitie over de rol van de ouders in het funderend onderwijs. Daarbij gaat het onder andere om betrokkenheid van ouders bij schoolbesturen en, in het directe verlengde daarvan, hun mogelijkheden om de grondslag van de school te beïnvloeden. De notitie gaat ook in op de interactie tussen de (individuele) ouder en de school. Ieder kind is gebaat bij een goede interactie tussen de ouder en de school. Daarom wordt nagegaan in hoeverre de rijksoverheid aanvullende initiatieven moet nemen, in aanvulling op de reeds bestaande instrumenten zoals de schoolgids en de klachtenregeling.

Naar een flexibeler scholenbestand

Voor 1 oktober 2000 wordt aan de Tweede Kamer de notitie *Naar een flexibeler scholenbestand* aangeboden. Deze notitie geeft aan hoe het idee van richtingvrije planning uitgewerkt kan worden. Het voorstel is een aantal belangrijke verbeteringen aan te brengen, die tot meer flexibiliteit leiden in de huidige systematiek van scholenplanning. Door deze

flexibiliteit kan de samenstelling van het scholenaanbod beter aansluiten op de wensen van ouders over de richting of grondslag van de school. Voor het basisonderwijs is het voorstel:

- de stichting van nieuwe scholen ook via ouderverklaringen mogelijk te maken;
- de huidige getalsnorm om als basisschool te kunnen veranderen van grondslag (het zogeheten «kleurverschieten») te versoepelen;
- een mogelijkheid te bieden om af te wijken van de reguliere gemeentelijke belangstellingspercentages bij de vaststelling van de belangstelling naar richting in nieuwe wijken (VINEX-locaties).

Wanneer de Kamer hiermee instemt, komt er een voorstel om de Wet op het primair onderwijs te wijzigen.

Bestuurlijke krachtenbundeling

Sinds 1997 is een tijdelijke regeling van kracht waarbij schoolbesturen worden gestimuleerd om hun bestuurlijke krachten te bundelen via samenwerking of fusie. Elke bestuurlijke krachtenbundeling krijgt een jaarlijkse bijdrage van f 150 000,-. Dit bedrag is bedoeld om het beleidsvoerend vermogen van bestuur en management te vergroten op gebieden als geïntegreerd personeelsbeleid (bevorderen van de mobiliteit, aanpak van ziekteverzuim et cetera) en gezamenlijk materieel beleid (inkoop van goederen, aanbestedingen et cetera). De regeling blijkt duidelijk in een behoefte te voorzien. Ongeveer tweederde van alle scholen valt onder het bereik van de regeling. Een inhoudelijke evaluatie van de eerste ervaringen laat zien dat de regeling volgens de schoolbesturen een impuls geeft aan met name de ontwikkeling van geïntegreerd personeelsbeleid en aan de professionalisering van bestuur en management. De huidige regeling loopt aan het eind van het schooljaar 2001/2002 af. Nog dit jaar ontvangt de Tweede Kamer een voorstel over het beleid voor de bestuurlijke krachtenbundeling vanaf het schooljaar 2002/2003.

Deregulering

Binnenkort verschijnt de eerste voortgangsrapportage over de stand van zaken rond het streven van het kabinet naar verdere deregulering in het onderwijs. Voor het primair onderwijs geeft deze rapportage aan welke vorderingen bij de diverse onderwerpen zijn gemaakt. De onderwerpen zijn benoemd in het *werkprogramma deregulering/modernisering regelgeving in het primair en voortgezet onderwijs*, zoals dat op 29 juni 1999 aan de Tweede Kamer is gestuurd. Doelstelling bij deze onderwerpen is om nog tijdens deze kabinetsperiode tot resultaat te komen. Hierbij moet gedacht worden aan vermindering van onnodig knellende regelgeving, van administratieve lasten van scholen en vergroting van de ruimte om op bestuurs- en schoolniveau eigen afwegingen te maken.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Algemeen

Het primair onderwijs is een zogenaamde openeindesector; de bekostiging is leerlingafhankelijk en de prijs van het personeel is grotendeels declarabel. De bekostiging van het personeel loopt via het formatiebudgetsysteem, waarbij de scholen op basis van hun leerlingenaantal en een vastgestelde verdeelsleutel een hoeveelheid formatie krijgen toegewezen. De uitgaven aan de toegekende formatie kunnen de scholen grotendeels declareren. Het formatiebudgetsysteem biedt de scholen een

zekere mate van vrijheid in hoe zij de toegekende formatie kunnen inzetten. Voor de materiële instandhouding ontvangen de scholen een lumpsumbedrag op basis van hun leerlingenaantal via de zogenaamde vereenvoudigde Londosystematiek. De huisvestingskosten worden vanaf 1 januari 1997 via de gemeenten aan de scholen vergoed.

De grootste budgettaire onzekerheden in de sector primair onderwijs vloeien voort uit de aantallen leerlingen die deelnemen aan het onderwijs en het bijbehorende personeelsvolume. Verder is de gemiddelde prijs van het personeel een onzekere factor. De personeelskosten kunnen afwijken van de raming door onder meer de samenstelling van het personeel en de cao-afspraken.

De belangrijkste trends die zich voordoen in het primair onderwijs zijn:

- de toename van de bekostigde fte's («fulltime equivalents») in het primair onderwijs in de periode 2000 tot en met 2005 met in totaal circa 10%;
- een stijgend leerlingenaantal gedurende de gehele planperiode;
- de daling van het aantal leerlingen per groep in het basisonderwijs door de maatregel «groepsverkleining».

Door deze ontwikkelingen stijgen de totale uitgaven en de uitgaven per leerling.

Het speciaal voortgezet onderwijs (voorheen voortgezet speciaal onderwijs – leer- en opvoedingsmoeilijkheden en voortgezet speciaal onderwijs – moeilijk lerende kinderen) is per 1 augustus 1999 overgegaan van het beleidsterrein primair onderwijs naar het beleidsterrein voortgezet onderwijs. Vandaar dat in de horizontale toelichting van primair onderwijs voor de eerste 7 maanden van 1999 de gegevens inclusief, en daarna exclusief het speciaal voortgezet onderwijs worden gepresenteerd.

In tabel 3.1 staan de geraamde uitgaven 2001–2005 voor het primair onderwijs, in vergelijking met de gerealiseerde uitgaven in 1999 en de verwachte realisatie in 2000.

Tabel 3.1. Totaal uitgaven en ontvangsten, uitgesplitst (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totale uitgaven po	11 229,0	12 038,1	12 736,9	13 177,4	13 485,6	13 563,8	13 661,6
Personeel	9 772,5	10 360,4	11 155,4	11 526,7	11 811,8	11 882,6	11 972,4
Materieel	1 301,7	1 517,8	1 435,5	1 505,2	1 527,8	1 535,2	1 543,2
Onderwijsverzorging	112,4	112,9	112,9	112,7	112,7	112,7	112,7
Overig	42,5	47,0	33,0	32,7	33,3	33,3	33,3
Totale ontvangsten po	- 34,4	- 44,3	- 43,0	- 39,8	- 39,8	- 39,8	- 39,8
Gesaldeerde uitgaven BaO	9 160,7	10 097,4	10 683,4	11 077,1	11 341,2	11 387,2	11 454,4
<i>Waarvan oploop in loon- en prijsbijstelling</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>328,4</i>	<i>447,2</i>	<i>510,6</i>	<i>531,4</i>	<i>549,8</i>
Gesaldeerde uitgaven SBaO	729,4	753,6	777,7	782,7	788,9	791,5	793,9
<i>Waarvan oploop in loon- en prijsbijstelling</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>28,5</i>	<i>38,5</i>	<i>44,0</i>	<i>45,6</i>	<i>47,1</i>
Gesaldeerde uitgaven (V)SO	1 304,5	1 142,9	1 232,8	1 277,8	1 315,7	1 345,4	1 373,5
<i>Waarvan oploop in loon- en prijsbijstelling</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>38,5</i>	<i>52,9</i>	<i>59,7</i>	<i>62,0</i>	<i>64,0</i>
Gesaldeerde uitgaven po	11 194,6	11 993,9	12 693,9	13 137,6	13 445,8	13 524,1	13 621,8
<i>Waarvan oploop in loon- en prijsbijstelling</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>395,4</i>	<i>538,5</i>	<i>614,3</i>	<i>639,0</i>	<i>660,9</i>

De verwachte totale uitgaven op het beleidsterrein nemen toe van f 12,0 miljard in 2000 tot f 13,7 miljard in 2005. Deze toename betreft vooral een stijging van de personele uitgaven. Deze nemen in de periode 2000 tot en met 2005 toe met circa f 1,6 miljard, door onder andere:

- demografische ontwikkelingen, dat wil zeggen stijgende leerlingenaantallen als gevolg van de bevolkingsprognose en de daarin opgenomen migratie;
- de incidentele loonbijstellingen en in de begroting opgenomen cao-afspraken;
- de geraamde uitgaven voor de verdere verkleining van de groepen 1 tot en met 4 in het basisonderwijs vanaf 1 augustus 2000.

De materiële uitgaven stijgen tussen 1999 en 2005 met ongeveer f 242 miljoen als gevolg van de verwachte toename van het aantal leerlingen, de tweede fase van het beleid «groeps grootte en kwaliteit» en investeringen in informatie- en communicatietechnologie (ict). Van de toename in de uitgaven in 2000 is f 112 miljoen het gevolg van een eenmalige extra investering in leermiddelen.

De volgende paragraaf gaat in op de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het primair onderwijs. In de paragrafen daarna worden de onderdelen uit tabel 3.1 nader toegelicht.

Leerlingen primair onderwijs

Het aantal leerlingen dat deelneemt aan het primair onderwijs, bepaalt in belangrijke mate de uitgaven aan personeel en materieel. In tabel 3.2 is het aantal leerlingen in het primair onderwijs opgenomen, waarbij vanaf 2000 sprake is van een raming.

Tabel 3.2 Aantal leerlingen primair onderwijs (x 1000)

	1-10-98	1-10-99	1-10-00	1-10-01	1-10-02	1-10-03	1-10-04
a. Aantal ingeschreven leerlingen op teldatum	1 657,9	1 638,8	1 645,5	1 650,8	1 655,0	1 657,3	1 661,7
a.1 basisonderwijs	1 534,0	1 543,2	1 548,8	1 552,9	1 555,8	1 557,1	1 560,7
a.2 speciaal basisonderwijs	53,6	52,1	51,7	51,5	51,5	51,4	51,3
a.3 (voortgezet) speciaal onderwijs	70,3	43,5	45,0	46,4	47,7	48,8	49,7
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
b. Aantal ingeschreven leerlingen (#II) naar kalenderjaar	1 650,0	1 641,6	1 647,7	1 652,5	1 655,9	1 659,1	1 663,6
b.1 basisonderwijs	1 537,8	1 545,6	1 550,5	1 554,1	1 556,3	1 558,6	1 562,2
b.2 speciaal basisonderwijs	53,1	51,9	51,6	51,5	51,5	51,4	51,3
b.3 (voortgezet) speciaal onderwijs	59,1	44,1	45,6	46,9	48,2	49,2	50,1
c. # II voor de personele bekostiging naar kalenderjaar	1 678,9	1 675,8	1 684,4	1 690,7	1 695,6	1 699,0	1 702,3
c.1 basisonderwijs	1 568,0	1 580,3	1 588,3	1 593,5	1 597,1	1 599,4	1 601,8
c.2 speciaal basisonderwijs	54,2	53,0	51,9	51,6	51,5	51,5	51,4
c.3 (voortgezet) speciaal onderwijs	56,7	42,5	44,1	45,6	46,9	48,2	49,2
d. # II naar gewicht voor de personele bekostiging basisonderwijs naar kalenderjaar							
Geen gewicht	1 083,5	1 110,3	1 130,1	1 144,6	1 155,8	1 164,4	1 171,4
0,25	283,8	264,0	248,1	235,8	226,1	217,7	210,9
0,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
0,7	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
0,9	195,4	200,8	205,0	207,9	210,2	212,2	214,4
Subtotaal	1 567,7	1 580,0	1 588,0	1 593,1	1 596,8	1 599,1	1 601,4
Trekkende bevolking	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	1 568,0	1 580,3	1 588,3	1 593,4	1 597,1	1 599,4	1 601,8

*Toelichting***a. Aantal ingeschreven leerlingen op teldatum**

De leerlingen worden ieder jaar op 1 oktober geteld (ingeschreven leerlingen op teldatum). Voor de jaren daarna wordt een raming gemaakt (de referentieraming). Deze tabel sluit aan bij de referentieraming 2000 en is vanaf 1 oktober 1999 exclusief de aantallen leerlingen speciaal voortgezet onderwijs leer- en opvoedingsmoeilijkheden (lom) en moeilijk lerende kinderen (mlk). Deze tabel is evenals de begrotingstotalen (tabel 3.1) inclusief asielzoekers.

b. Aantal ingeschreven leerlingen naar kalenderjaar

De personele bekostiging geschiedt op schooljaarbasis. Zo is het aantal leerlingen dat op 1 oktober van jaar t staat ingeschreven de basis voor de personele bekostiging in het schooljaar t+1/t+2. De begroting is naar kalenderjaar, vandaar dat het aantal ingeschreven leerlingen wordt omgerekend naar kalenderjaar. Dit gebeurt door 7/12 van het aantal leerlingen op 1 oktober van het jaar t-1 te nemen en 5/12 van het aantal op 1 oktober van t.

Doordat het svo per 1 augustus 1999 naar beleidsterrein voortgezet onderwijs is overgegaan zijn de eerste 7 maanden van 1999 inclusief en de laatste 5 maanden exclusief het aantal svo-leerlingen. Vanaf 2000 is het aantal (v)so-leerlingen exclusief het svo.

c. Aantal leerlingen voor de personele bekostiging naar kalenderjaar

Het aantal ingeschreven leerlingen van jaar t is de basis voor de bekostiging in jaar t+1. Bij punt c staat bij 2001 dus het aantal leerlingen dat bij punt b bij 2000 staat, behalve voor het basisonderwijs. Daar geldt dat het aantal ingeschreven leerlingen wordt vermenigvuldigd met het wettelijke instroomcorrectiepercentage (3 % op schoolniveau, maar 2,77 % op macroniveau) om het aantal bekostigde leerlingen te krijgen. Dit instroompercentage is voor de tussentijdse instroom van vierjarigen. Onder de vereenvoudigde formatieregeling wordt deze instroomcorrectie op het leerlingaantal vervangen door een hoger aantal formatierekeneenheden per leerling. Voor de meerjarige vergelijkbaarheid is deze correctie in de tabel nog wel voor alle jaren opgenomen.

d. Aantal leerlingen naar gewicht voor de personele bekostiging basisonderwijs naar kalenderjaar

Hier is een uitsplitsing gegeven van punt c naar de diverse gewichtencategorieën in het basisonderwijs zoals die gelden vanaf 1 augustus 2000.

Het totaal aantal leerlingen in het primair onderwijs neemt van 1 oktober 1999 tot 1 oktober 2004 naar verwachting toe met circa 22 900 leerlingen. Gedurende de gehele planperiode wordt een stijging verwacht, maar deze wordt wel geleidelijk minder tot en met 1 oktober 2003. Ondanks de toename van het totaal aantal leerlingen daalt het aantal leerlingen aan de

speciale scholen voor basisonderwijs van 53 600 per 1 oktober 1998 tot 51 300 per 1 oktober 2004. Dit is een afname in deze periode van in totaal circa 4,3%. Het aantal leerlingen dat (voortgezet) speciaal onderwijs volgt zal naar verwachting toenemen met gemiddeld circa 2,9% per jaar in de periode van 1 oktober 1999 tot en met 1 oktober 2004. Het stijgingspercentage neemt jaarlijks af, tot 1,8% in 2004.

In het basisonderwijs bepaalt niet alleen het aantal leerlingen de formatie, maar ook het gewicht dat aan deze leerlingen wordt toegekend. Voor elke leerling wordt bij de toelating tot een school een gewicht vastgesteld op basis van gezinssamenstelling, schoolopleiding van de ouders en/of land van herkomst. De volgende gewichten kunnen worden toegekend: 0,25, 0,4, 0,7 of 0,9.

In onderdeel d van tabel 3.2 valt een daling van het aantal 0,25-leerlingen op. Deze daling wordt ten eerste veroorzaakt door een verschuiving naar de categorie leerlingen zonder gewicht. Dit is een gevolg van een stijgend opleidingsniveau van de ouders. In de tweede plaats komt deze daling door de doorwerking van effecten van de aanscherping van het gewicht 0,25 vanaf de teldatum 1 oktober 1994. De aanscherping van het gewicht 0,25 houdt in dat in plaats van het opleidingsniveau van één van de ouders, het opleidingsniveau van beide ouders telt als het gewicht van een leerling bepaald wordt. De effecten van de aanscherping van de criteria voor het gewicht 0,25 zijn met name zichtbaar in 1999. In tabel 3.2 valt ook de stijgende trend in het aantal 0,9-leerlingen (allochtone leerlingen) op. In 2000 behoort circa 12,7% van het aantal basisschoolleerlingen tot de categorie 0,9. De verwachting is dat dit aantal op de teldatum 1 oktober 2004 is gestegen tot circa 13,4% van de leerlingen.

Personele uitgaven

De personele uitgaven vormen verreweg het grootste deel van de uitgaven in het primair onderwijs. De belangrijkste elementen van deze personele uitgaven staan in tabel 3.3.

Tabel 3.3 Personele uitgaven* (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Basisonderwijs	7 941,9	8 649,6	9 331,0	9 657,2	9 901,1	9 942,1	10 003,4
Groepsformatie**	5 931,0	6 065,4	6 272,9	6 508,5	6 726,4	6 747,0	6 766,4
Gewichtenformatie	462,7	466,1	467,1	465,1	463,4	462,3	462,8
Schoolleiding	349,4	352,0	354,1	355,1	355,9	356,3	356,8
Groei/aanvullend formatiebeleid/ schoolprofielbudget	418,0	421,9	421,6	422,5	423,1	423,6	424,1
Goa/oalt***	332,1	320,3	317,8	269,1	270,3	271,7	273,9
Overig	448,6	1 023,9	1 497,4	1 637,0	1 662,0	1 681,1	1 719,5
Speciaal basisonderwijs	652,3	679,5	705,2	709,4	715,6	718,4	721,1
(Voortgezet) speciaal onderwijs	1 178,3	1 031,3	1 119,2	1 160,1	1 195,0	1 222,1	1 247,8
Totaal personele uitgaven	9 772,5	10 360,4	11 155,4	11 526,7	11 811,8	11 882,6	11 972,4

* Inclusief adv en opslagen voor participatiefonds en vervangingsfonds

** Groepsformatie = ongewogen basisformatie + onderbouwformatie + vakonderwijs + frictie + nevenvestigingen

*** Inclusief uitgaven regeling exceptionele groei asielzoekers

De gewichtenformatie in tabel 3.3 is een raming van het budget voor de aanwezigheid van leerlingen met een gewicht. Dit is overigens niet het volledige bedrag dat samenhangt met de leerlinggewichten. Ook een deel van het budget voor schoolleiding en een deel van het schoolprofielbudget wordt verklaard door de aanwezigheid van gewichtenleerlingen. Als deze componenten ook gerekend worden tot het budget voor gewichten, komt dit budget op circa f 515 miljoen. Overigens leidt niet iedere gewichtenleerling (zie tabel 3.2d) tot extra bekostiging, omdat er een drempel van 9% geldt voordat een school voor gewichtenformatie in aanmerking komt.

Onder de noemer «schoolleiding» is in tabel 3.3 het budget weergegeven dat gereserveerd is om schoolleiding vrij te stellen van lestaten. Het budget voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en onderwijs in allochtone levende talen (oalt) wordt sinds 1 augustus 1998 als specifieke uitkering naar de gemeenten overgemaakt. De hiermee samenhangende budgetten zijn opgenomen op beleidsterrein primair onderwijs, en vanaf 2002 voor circa f 50 miljoen op beleidsterrein voortgezet onderwijs. Onder «overig» vallen onder meer nascholing, bestuurlijke krachtenbundeling, bedrijfsgezondheidszorg, buitenlandse scholen en diverse kleinere budgetten.

In tabel 3.4 is de bekostigde formatie in het primair onderwijs opgenomen.

Tabel 3.4 Totale bekostigde formatie primair onderwijs (fte's)*							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Basisonderwijs	84 431	87 333	89 970	92 891	95 454	95 762	96 131
Speciaal basisonderwijs	7 440	7 790	7 728	7 695	7 708	7 732	7 748
(Voortgezet) speciaal onderwijs**	13 895	12 031	12 639	13 005	13 360	13 680	13 970
Totaal primair onderwijs	105 766	107 154	110 338	113 591	116 522	117 174	117 848
Totaal personele uitgaven primair onderwijs***	9 772,5	10 360,4	11 155,4	11 526,7	11 811,8	11 882,6	11 972,4
Uitgaven per fte in het primair onderwijs	92 397	96 687	101 103	101 476	101 370	101 410	101 592

* Inclusief adv

** Eerste zeven maanden van 1999 inclusief svo

*** x f 1 miljoen; zie tabel 3.3

Van 1999 naar 2000 en van 2000 naar 2001 is er een toename van circa 4,6% in de uitgaven per fte. Dit wordt met name veroorzaakt door de cao-maatregelen en de extra middelen voor de diverse beleidsintensiveringen. Conform de begrotingsvoorschriften wordt in de meerjarenraming uitgegaan van constante gemiddelde personele lasten. De uitgaven per fte in de raming vanaf 2001 zijn dan ook nagenoeg constant. Als de gemiddelde uitgaven per fte vermenigvuldigd worden met het aantal bekostigde fte's, is het product daarvan het totaal aan personele uitgaven. Omdat de uitgaven per fte nagenoeg constant zijn, wordt de toename van de totale personele uitgaven dus voornamelijk veroorzaakt door een toename van het aantal fte's.

Het aantal bekostigde fte's hangt af van het aantal bekostigde leerlingen (tabel 3.2) en de geldende formatieregelingen, die opgenomen zijn in het formatiebesluit WPO en WEC. Het betreft hier normatief berekende aantallen, dat wil zeggen: berekend op basis van de personele formatieformules. Deze aantallen kunnen afwijken van de formatie die scholen

inzetten, omdat zij deze via het formatiebudgetsysteem anders kunnen invullen, bijvoorbeeld minder personeel in hogere en meer personeel in lagere salarisschalen.

De sterke toename van de totaal bekostigde formatie in het basisonderwijs vanaf 1999 tot en met 2003 is voor een groot deel het gevolg van de extra formatie voor de verkleining van de groepsgrootte in de onderbouw. Het aantal fte inclusief adv neemt in deze periode met circa 11 000 fte toe. Verder draagt ook de toename van het aantal bekostigde leerlingen bij aan de toename van het aantal bekostigde fte's. Vooral in het (voortgezet) speciaal onderwijs leidt de verwachte toename van het aantal leerlingen tot een stijging van de bekostigde formatie (gemiddeld circa 3% per jaar in de periode 2000 tot en met 2005).

Materiële uitgaven

Door de vereenvoudiging van het Londostelsel (VeLo) met ingang van 1 januari 1997 is het aantal leerlingen de belangrijkste indicator voor de bekostiging van de materiële instandhouding. In tabel 3.5 staan de belangrijkste componenten van de materiële uitgaven. De twee grootste componenten zijn de groepscomponent en de leerlingcomponent. Bij de berekening van de groepscomponent wordt gebruik gemaakt van het aantal inschreven leerlingen op de teldatum (tabel 3.2.a). Zo is het aantal leerlingen op 1 oktober 2000 de basis voor de bekostiging in 2001. Voor het berekenen van de leerlingafhankelijke component wordt dit aantal nog verhoogd met het zogenoemde instroomcorrectiepercentage van 3% voor de vierjarigen die gedurende het schooljaar instromen.

Tabel 3.5 Materiële uitgaven (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitgaven basisonderwijs	1 098,2	1 332,5	1 247,7	1 312,4	1 332,1	1 337,2	1 343,0
Leerlingcomponent Velo	475,1	566,6	568,7	570,3	571,7	572,1	573,3
Groepscomponent Velo	559,3	613,2	615,3	617,0	618,2	618,7	619,8
Nederlands onderwijs anderstaligen	6,6	6,9	7,0	7,0	7,1	7,2	7,3
Aanvullend formatiebeleid	1,9	2,3	2,3	2,5	2,6	2,7	2,7
Overig	55,3	143,6	54,4	115,6	132,5	136,6	140,0
Uitgaven speciaal basisonderwijs	76,5	72,4	71,6	72,4	72,3	72,1	71,8
Leerlingcomponent Velo	39,1	22,6	22,3	22,3	22,3	22,2	22,2
Groepscomponent Velo	37,4	36,2	35,8	35,7	35,7	35,7	35,6
Overig	0,0	13,6	13,4	14,4	14,4	14,2	14,0
Uitgaven (voortgezet) speciaal onderwijs	126,9	112,9	116,3	120,4	123,3	126,0	128,4
Leerlingcomponent Velo	61,5	50,9	52,1	53,4	54,5	55,6	56,5
Groepscomponent Velo	54,3	45,5	46,7	47,9	49,0	50,0	50,9
Overig	11,1	16,5	17,5	19,1	19,8	20,4	21,0
Uitgaven primair onderwijs	1 301,6	1 517,8	1 435,5	1 505,2	1 527,8	1 535,2	1 543,2
Leerlingcomponent Velo	575,7	640,1	643,1	646,0	648,4	649,9	652,0
Groepscomponent Velo	651,0	694,9	697,8	700,6	702,9	704,3	706,4
Nederlands onderwijs anderstaligen	6,6	6,9	7,0	7,0	7,1	7,2	7,3
Aanvullend formatiebeleid	1,9	2,3	2,3	2,5	2,6	2,7	2,7
Overig	66,4	173,7	85,3	149,1	166,7	171,2	174,9

De materiële uitgaven stijgen van 1999 tot 2005 per saldo met circa f 242 miljoen. Los daarvan doet zich in 2000 een stijging in de uitgaven voor van f 112 miljoen door een eenmalige extra investering in leermiddelen.

De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de tweede fase van het beleid «groeps grootte en kwaliteit», de toename van het aantal leerlingen en de aanpassing van de vergoedingsbedragen aan het prijsniveau voor 2000. Anderzijds is er sprake van een daling, omdat met ingang van 1 augustus 1999 de materiële uitgaven voor de onderwijssoorten lom en mlk in het voortgezet speciaal onderwijs zijn ondergebracht bij voortgezet onderwijs (beleidsterrein 19).

De investeringen in ict zorgen voor een stijging van de materiële uitgaven. Deze investeringen bedragen f 67,5 miljoen in 1999 en lopen op tot f 171 miljoen in 2004. Verder is in 2000 f 13,8 miljoen aan de begroting toegevoegd als tegemoetkoming in de kosten die samenhangen met de invoering van de euro in de schooladministraties. Ook in 2001 zal dit bedrag ter beschikking worden gesteld.

Onderwijsverzorging

Onderwijsverzorging betreft de uitgaven voor de schoolbegeleidingsdiensten. De uitgaven tot en met 2005 verlopen redelijk constant. Afwijkingen worden veroorzaakt door loonaanpassingen volgens de cao-afspraken. In 2001 wordt de wijze waarop gemeenten en schoolbegeleidingsdiensten de dienstverlening aan scholen gezamenlijk invullen, geëvalueerd. Als deze evaluatie positief uitvalt, zullen de budgetten voor de schoolbegeleidingsdiensten per 1 januari 2002 worden overgeboekt naar het Gemeentefonds.

Overige uitgaven

Onder de overige uitgaven (artikel 18.05) vallen de zogenaamde niet-wettelijke uitgaven. Het gaat hier met name om de bekostiging van projectactiviteiten. Het budget hiervoor daalt van f 42,5 miljoen in 1999 naar f 33,3 miljoen in 2005.

Geconstateerd kan worden dat er in 2000 sprake is van een stijging ten opzichte van 1999 (van f 42,5 miljoen naar f 47 miljoen) en een daling in 2001 ten opzichte van 2000 (van f 47 miljoen naar f 33 miljoen). Enerzijds stijgt het budget in 2000 door een eenmalige extra investering van f 5 miljoen in voor- en vroegschoolse educatie en zijn op verzoek van de Tweede Kamer extra middelen voor nascholing beschikbaar gekomen. Anderzijds is het budget structureel verlaagd door de korting vanaf het jaar 2000 van circa f 8 miljoen om de cao-afspraken 1999–2000 te dekken. Voor een nadere toelichting op de mutaties wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting en voor een toelichting op de projecten naar de artikelsgewijze toelichting en de subsidiebijlage.

Ontvangsten

De ontvangsten op het beleidsterrein primair onderwijs hebben voornamelijk betrekking op de herrekening en afrekening van oude jaren. De ontvangsten nemen van 1999 tot 2005 naar verwachting met f 5,4 miljoen toe. Deze toename wordt met name veroorzaakt door desalderingen voor kinderopvang met het uitgavenartikel 18.01. Hierdoor worden de uitgaven en ontvangsten met hetzelfde bedrag verhoogd. Door de fiscale stimuleringsmaatregel Wet afdrachtvermindering (WVA) wordt 30% van het totale bedrag voor kinderopvang in mindering gebracht op de afdracht loonbelasting. Deze 30% wordt op het ontvangstenbegroting geboekt.

4. OVERIGE KERNGEGEVENS

In tabel 4.1 worden de uitgaven per leerling weergegeven.

Tabel 4.1 Uitgaven per leerling in constante prijzen (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Basisonderwijs	6,0	6,5	6,7	6,8	7,0	7,0	7,0
Speciaal basisonderwijs	13,8	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,6
(Voortgezet) speciaal onderwijs	22,1	25,9	26,2	26,1	26,1	26,1	26,1
Totaal primair onderwijs	6,8	7,3	7,5	7,6	7,7	7,8	7,8

Toelichting

- De uitgaven zijn opgebouwd uit de gesaldeerde uitgaven op het beleidsterrein. Hiervan wordt de oploop in loon- en prijsbijstelling afgetrokken (tabel 3.1). De uitgaven zijn gedeeld door het aantal ingeschreven leerlingen naar kalenderjaar (tabel 3.2b).
- 1999 is in prijzen 1999, 2000 en verder is in prijzen 2000.
- De uitgaven per leerling in het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn in 1999 voor de eerste zeven maanden van het jaar inclusief en daarna exclusief svo, vanwege de overgang van het svo naar beleidsterrein voortgezet onderwijs.
- De uitgaven zijn exclusief uitgaven voor WSF en ontvangsten van les gelden in het svo.

De uitgaven per leerling in het basisonderwijs stijgen van het jaar 1999 naar 2000 met circa 9,7%. Deze stijging is onder andere het gevolg van de loonbijstellingen uit de cao, de tweede fase van de klassenverkleining per 1 augustus 2000 en de extra middelen voor de diverse beleidsintensivering. De toename van de uitgaven per leerling in het basisonderwijs in de periode van 2000 tot en met 2003 is bijna geheel het gevolg van de maatregel «groepsverkleining» in de onderbouw van het basisonderwijs.

De uitgaven per leerling in het speciale basisonderwijs nemen toe van ongeveer f 13 800,- per leerling in 1999 tot circa f 14 500,- per leerling in 2000 door met name loon- en prijsbijstellingen. Daarna blijven de uitgaven per leerling constant.

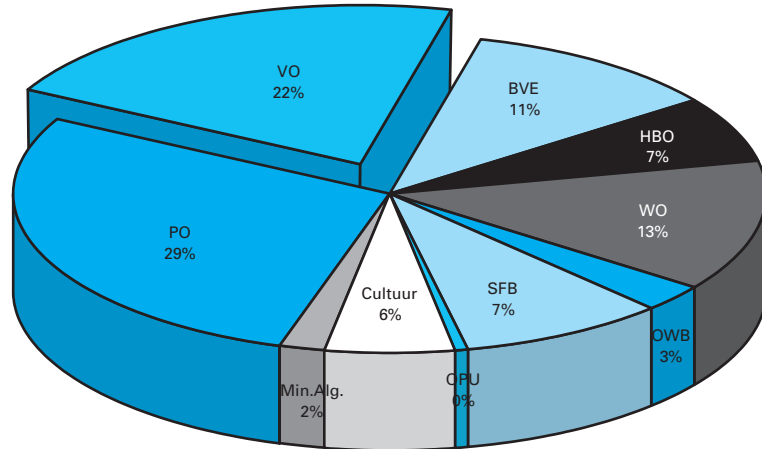
Vanaf 1 augustus 1999 is het svo-lom en svo-mlk van primair naar voortgezet onderwijs overgegaan. Hierdoor blijven relatief «dure» categorieën (voortgezet) speciaal onderwijs over, waardoor het bedrag per leerling in 2000 ten opzichte van 1999 stijgt. Verder spelen natuurlijk ook de loon- en prijsbijstellingen een rol. Na 2000 blijven de uitgaven per leerling in het (v)so ongeveer op hetzelfde niveau.

Beleidssterrein 19 Voortgezet Onderwijs

Voortgezet onderwijs ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten voortgezet onderwijs f 9,4 mld.

1. ALGEMEEN

Het beleidssterrein voortgezet onderwijs omvat de scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), voor hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), voor praktijkonderwijs (pro) en landelijke onderwijs-ondersteunende instellingen. De wettelijke regelingen hiervoor zijn neergelegd in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (WSLOA). Delen van het speciaal voortgezet onderwijs (speciaal voortgezet onderwijs/leer- en opvoedingsmoeilijkheden en moeilijk lerende kinderen) zijn ondergebracht bij de WVO (deel II).

Het voortgezet onderwijs richt zich op jongeren in de leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar om hen voor te bereiden op een volwaardige plaats in de samenleving. Daartoe wordt onderwijs aangeboden dat zo goed mogelijk aansluit op vervolgopleidingen in het secundair beroepsonderwijs en op opleidingen in het hoger onderwijs. Leerlingen waarvan vaststaat dat zij ondanks langdurige orthodidactische of orthopedagogische ondersteuning niet in staat zijn een diploma of getuigschrift voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs te halen, worden voorbereid op functies op de regionale arbeidsmarkt.

2. BELEID

De planning van de beleidstrajecten, onderverdeeld in twee hoofdrubrieken, is in onderstaand schema weergegeven. De hoofdrubrieken zijn:

- onderwijsvernieuwingen
- overige hoofdlijnen van beleid.

Onderwijsvernieuwingen			
Beleidsterrein	2000	2001	2002–2005
Basisvorming	beleidsreactie	implementatie maatregelen	
VMBO	invoeringsplan tussentijdse rapportage invoeringsproces	start leerwegen	
Zorgbudget	ontwikkeling programma van eisen	oplossen fricties invoering zorgbudget	invoering zorgbudget
Profilering tweede fase havo/vwo	eerste profieexamens havo	eerste profieexamens vwo	

Overige hoofdlijnen van beleid			
Beleidsterrein	2000	2001	2002–2005
Kwaliteitsbeleid	expertiseproject kwaliteits- zorg pilots met RST	RST-rapportages PISA-rapportage	2003: afronding expertise- project kwaliteitszorg 2004: PISA-rapportage
Lerarenbeleid	implementatie wet zij-instroom implementatie integraal personeelsbeleid	implementatie integraal personeelsbeleid	implementatie integraal personeelsbeleid
Deregulering en automomievergro- ting	voortgangsrapportage	advies Onderwijsraad voortgangsrapportage	voortgangsrapportages
Cultuur en school	voortgangsrapportage (cultuurnota)	cultuurvouchers in bovenbouw vmbo	2003: verplichte invoering culturele en kunstzinnige vorming in het vmbo
Ict	start uitwerking plannen		
Jeugd- en Achterstandenbeleid	onderwijskansenplan wetsvoorstel RMC	nieuw landelijk beleidskader ontwikkelen	nieuw landelijk beleidskader implementeren

Onderwijsvernieuwingen

De vernieuwingsoperaties die een aantal jaren geleden in het voortgezet onderwijs van start zijn gegaan, hebben dezelfde gemeenschappelijke kenmerken:

- brede ontwikkeling van de leerling
- actieve rol van de leerling
- recht doen aan verscheidenheid en het omgaan met verschillen.

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de basisvorming, het vmbo, het pro en de profilering tweede fase havo/vwo aan bod.

Tabel 2.1: Aantal leerlingen en normatieve formatieplaatsen basisvorming

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal leerlingen	443 000	447 000	454 200	462 000	472 100	480 100	484 900
Normatieve formatie	35 200	34 500	35 100	35 700	36 200	36 600	37 200

De basisvorming is in 1993 van start gegaan. Bij de start is afgesproken dat er na vijf jaar een evaluatie zou plaatsvinden. Deze is uitgevoerd door de Onderwijsinspecties van OCenW en LNV. Zij hebben hun bevindingen neergelegd in het rapport *Werk aan de basis* (TK 26 733, nr. 1). Over de drie hoofddoelstellingen – het verhogen van het peil van het jeugdonderwijs, het uitstellen van het moment van studie- en beroepskeuze en brede vorming van leerlingen – is de uitkomst van de evaluaties positief. Ook het onderwijspeil gaat vooruit. Dit blijkt uit het recent uitgebrachte cohort-leerlingenonderzoek voortgezet onderwijs.

Scholen zoeken naar mogelijkheden om de verbeterde kwaliteit van het onderwijs verder te verhogen door het onderwijsprogramma te laten aansluiten op de verschillende leerlingengroepen. Zij willen met een grotere variëteit het onderwijs meer laten aanspreken. Wat dat streven echter belemmert is de overladenheid die de Inspecties signaleren, de versnippering van het programma-aanbod en het feit dat de scholen nog onvoldoende vorderingen hebben gemaakt met de inhoudelijke en didactische aanpassingen van het onderwijs aan de eisen van de basisvorming. Naar alle waarschijnlijkheid ontvangt de Tweede Kamer medio september de definitieve beleidsreactie op het inspectierapport. De Onderwijsraad wordt gevraagd om in 2001 een advies uit te brengen over een onderwijsaanbod dat zowel rekening houdt met de ontwikkelingen in de schoolpraktijk van alledag, als met ontwikkelingen in maatschappij en technologie.

De kennis en vaardigheden die de leerlingen in de basisvorming opdoen, moeten leiden tot een betere aansluiting op de vmbo-leerwegen of tweede fase havo/vwo en vervolgens tot betere resultaten in de bovenbouw. De tussentijdse uitstroom van leerlingen moet verminderen en de verblijfsduur moet in de komende jaren teruglopen. In welke mate dit zal gaan gebeuren is op dit moment nog niet te ramen. Wel kan op basis van historische gegevens de deelname aan het derde leerjaar geschat worden. Onderstaande tabel laat de (geraamde) deelname aan het derde leerjaar per schoolsoort zien, zowel in absolute aantallen als in procenten van het totaal.

Tabel 2.2: Deelname aan het derde leerjaar per schoolsoort (in aantallen)

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
mavo3	48 900	50 300	50 300	50 300	50 200	51 300	51 300
vbo-3	41 600	42 800	43 600	43 900	43 900	44 600	44 800
subtotaal	90 500	93 100	93 900	94 200	94 100	95 900	96 100
ivbo-3	14 200	15 800	16 200	16 400	16 500	16 800	17 200
havo3	34 400	36 000	36 600	37 600	38 700	40 800	42 300
vwo3	34 000	35 500	35 900	36 500	37 400	39 500	40 400
subtotaal havo/vwo	68 400	71 500	72 500	74 100	76 100	80 300	82 700
Totaal	173 100	180 400	182 600	184 700	186 700	193 000	196 000

Tabel 2.3: Deelname aan het derde leerjaar per schoolsoort (in percentages)

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
mavo3	27,3	27,0	26,6	26,3	26,0	25,7	25,3
vbo-3	23,2	22,9	23,1	23,0	22,7	22,3	22,1
subtotaal	50,5	49,9	49,7	49,3	48,7	48,0	47,4
ivbo-3	7,9	8,5	8,6	8,6	8,5	8,4	8,5
havo3	19,2	19,3	19,4	19,7	20,0	20,4	20,8
vwo3	19,0	19,0	19,0	19,1	19,3	19,8	19,9
subtotaal havo/vwo	38,2	38,3	38,4	38,8	39,3	40,2	40,7
Totaal	96,6	96,7	96,7	96,7	96,5	96,6	96,6

circa 3,3% van de vo leerlingen is niet naar leerjaar toe te delen; de svo/lom-mlk leerlingen

Versterking van het vmbo

Tabel 2.4: Aantal leerlingen en normatieve formatieplaatsen «leerwegen» (= nu nog i/vbo en mavo, schooljaar 2001/2 start leerwegen)

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal leerlingen	216 900	236 900	240 900	243 700	244 700	246 000	248 300
Normatieve formatie	16 700	21 200	21 600	22 300	22 900	22 800	23 000

Op 1 augustus 1999 is het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) gestart. De oude schoolsoorten vbo, mavo en svo zijn in de nieuwe onderwijsvorm opgegaan. Twee jaar later, vanaf het schooljaar 2001–2002, gaan de vier leerwegen in de bovenbouw van het vmbo van start. Het gaat om de theoretische, de gemengde, de kaderberoepsgerichte en de basisberoepsgerichte leerweg.

Doelstelling is dat zo veel mogelijk leerlingen het reguliere onderwijs in één van de vier leerwegen in het vmbo doorlopen, dit met een diploma afsluiten, het vervolgonderwijs succesvol afronden en uiteindelijk een plaats vinden op de arbeidsmarkt. De volgende punten van het actieprogramma moeten ervoor zorgen dat het vmbo zich tot een aantrekkelijke schoolsoort ontwikkelt:

- het lesprogramma moet zo worden opgezet dat het aantrekkelijk en uitdagend is voor de leerlingen;
- er moeten ononderbroken leerlijnen komen tussen scholen voor primair en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs enerzijds en vmbo-scholen en regionale opleidingscentra (roc-instellingen) anderzijds;
- de samenwerking tussen vmbo-scholen en het bedrijfsleven moet worden bevorderd door de bedrijven uit te nodigen om met de vmbo-scholen samen te werken in regionale netwerken;
- er is een voortdurende inhoudelijke vernieuwing van het vmbo, onder andere door de toepassing van informatie- en communicatie-technologie, en in samenwerking met het bedrijfsleven.

Om dit te realiseren is een aantal concrete beleidslijnen uitgezet:

- de zorg wordt geprofessionaliseerd, onder andere door een programma van eisen te introduceren. Het wordt verantwoord bij de periodieke monitoring vmbo. Het programma van eisen voor de zorg is een van de instrumenten om de zorg in het vmbo inhoud te geven, maar de effecten van dit instrument zijn op zich niet meetbaar;
- er wordt een landelijk dekkend net van samenwerkingsverbanden vmbo-roc opgezet;
- in twee rondes, een in 2000 en een in 2001, wordt de samenwerking bevorderd tussen vmbo-scholen (roc-instellingen) en branches van het bedrijfsleven, door cofinanciering van projecten en door uitwisseling van docenten en werknemers. Ook dit programma wordt bekostigd door de inzet van middelen uit de voorjaarsnota 2000. De resultaten van de projecten worden getoetst op hun bijdrage aan de versterking van het vmbo;
- in de basisberoepsgerichte leerweg worden leer-werktrajecten geïntroduceerd;
- apparatuur wordt gemoderniseerd. Dat wordt bekostigd met middelen uit de voorjaarsnota 2000. De modernisering wordt verantwoord in het kader van de monitoring Bekostigingssysteem materieel en de evaluatie hiervan in 2003;
- er komt op school extra aandacht voor taal en beroepsgerichte vakken voor neveninstromers;
- in het kader van het lerarenbeleid wordt de zij-instroom van aanstaande docenten bevorderd;
- fricties in het personeelsbeleid van scholen met hoge aantallen neveninstromers worden opgelost.

Voor leerlingen die extra hulp nodig hebben in het vmbo is er het leerwegondersteunend onderwijs. Voor leerlingen van wie vaststaat dat zij ook met extra begeleiding niet in staat zullen zijn een vmbo-diploma te behalen, is er het praktijkonderwijs. Zij worden direct opgeleid voor een functie op de arbeidsmarkt. Leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs vormen samen de «zorgstructuur» die eveneens vernieuwd wordt.

Zorgverbreding van het vmbo

Per 1 augustus 1999 is het individueel voorbereidend beroepsonderwijs (ivbo) leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) geworden. In de periode tot 1 augustus 2002 moeten de scholen en afdelingen voor speciaal voortgezet onderwijs/leer- en opvoedingsmoeilijkheden (svo/lom) en speciaal voortgezet onderwijs/moeilijk lerende kinderen (svo/mlk) een beslissing nemen over omzetting tot praktijkonderwijs, leerweg-

ondersteunend onderwijs of orthopedagogisch en -didactisch centrum (opdc). De omzetting van het svo/lom en svo/mlk is belangrijk voor de zorgverbreding in het voortgezet onderwijs. Medio 2000 is de Tweede Kamer een verslag gestuurd over de voortgang bij het omzettingsproces (brief aan de voorzitter TK van 26 juli 2000, nr. vo/vmbo/00/30160, met betrekking tot de monitor vmbo 2000 getiteld «Samen er voor staan»). Daarin is ook een voorstel voor de vormgeving van het zorgbudget opgenomen. Over het voorstel is breed overleg gevoerd met onderwijsorganisaties, scholen en samenwerkingsverbanden.

Zorgbudget

De doelen van het zorgbudget zijn geformuleerd in de mavo/vbo/vso-wet van 25 mei 1998:

- scholen en samenwerkingsverbanden moeten worden gestimuleerd om «zorg op maat» aan leerlingen te bieden (het huidige bekostigingsstelsel bevat daarvoor geen prikkels);
- beheersing van de uitgaven voor zorg (tussen 1990 en 1999 is het aantal zorgleerlingen gestegen met ongeveer 21 900 (= 31%), terwijl het aantal leerlingen in de bovenbouw vmbo is gedaald met 23%).

Om de kwaliteit van de zorg te waarborgen is aan het zorgbudget een programma van eisen verbonden. In 2000 is voor de kwaliteitsimpuls een bedrag van f 20 miljoen beschikbaar. Vanaf 2001 zal het bedrag worden verhoogd tot f 30 miljoen. De voorstellen over de kwaliteit, organisatie en bekostiging van de zorg vanaf 2003 zijn inmiddels aan de Tweede en Eerste Kamer gezonden. Na overleg met beide Kamers kan in het najaar 2000 begonnen worden met de uitwerking van het zorgmodel. Als de uitwerking verloopt volgens de huidige inzichten, kan het nieuwe bekostigingsmodel zorg vanaf het schooljaar 2003/2004 in werking treden. Dat is een jaar later dan is vastgelegd in de mavo/vbo/vso-wet van 25 mei 1998. Zoals altijd bij ingrijpend beleid voor organisatorische, kwalitatieve en bekostigingsvraagstukken, doen zich bij de uitwerking fricties voor op het personele en materiële vlak. De toegekende middelen worden vanaf 2001 ingezet om het veranderingsproces te kunnen uitvoeren.

Indicatiecriteria

Of een leerling in aanmerking komt voor extra zorg wordt vanaf het schooljaar 1999–2000 op onafhankelijke wijze beoordeeld door een regionale verwijzingscommissie (rvc), op basis van landelijk uniforme toelatingscriteria. Ook in het jaar 2000 brengt de regionale verwijzingscommissie een advies uit aan de school die een leerling bij de regionale verwijzingscommissie voordraagt voor plaatsing in het leerweg-ondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs. Dit advies is niet bindend: aan de scholen is vooralsnog de ruimte geboden om op basis van argumenten af te wijken van een negatief advies van de rvc en een leerling vervolgens toch in te schrijven in het leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs.

Over de werking van zowel de rvc als de toelatingscriteria is in het najaar van 1999 een eerste monitorrapport verschenen. Op basis van dit rapport zijn de criteria bijgesteld en zijn er aanpassingen doorgevoerd in de rvc-procedure. Voor het jaar 2000 zal in het najaar van 2000 een zelfde rapport verschijnen.

De toepassing en monitoring van criteria zal er uiteindelijk toe moeten leiden dat de criteria zorgvuldig en verantwoord kunnen worden

vastgesteld en dat de regionale verwijzingscommissie op basis daarvan geen adviezen meer afgeeft, maar beschikkingen waar de scholen zich aan moeten houden. Dit proces is van essentieel belang om het zorgbudgetmodel in werking te laten treden.

vmbo-leerwegen

De invoering van de vmbo-leerwegen moet op schoolniveau gestimuleerd, gefaciliteerd en ondersteund worden. Daarbij moet vooral de verantwoordelijkheid van scholen benadrukt worden bij de onderwijsinhoudelijke vernieuwingen die met de introductie van het vmbo samenhangen. De eigen verantwoordelijkheid van scholen komt onder andere tot uitdrukking in de vormgeving van de leer-werktrajecten binnen de basisberoepsgerichte leerweg.

Een van de hulpmiddelen voor scholen is het invoeringsplan vmbo dat in de zomer van 2000 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Hierin kunnen scholen lezen waar zij nadere informatie over het invoeringsproces kunnen vinden, wat de overheid en intermediaire organisaties al hebben gedaan en nog zullen doen en op welke momenten bepaalde stappen gezet moeten zijn voor een goed verloop van het invoeringsproces. Met behulp van dit algemene invoeringsplan kunnen scholen zelf hun eigen planning inrichten. Het plan geeft duidelijk aan dat de invoering van het vmbo een dynamisch proces is. Er is ruimte voor bijstellingen van het beleid op grond van opgedane ervaringen.

vmbo-infrastructuur

Een bouwsteen in de vormgeving van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs is ook de versterking en vernieuwing van de voorbereidend beroepsonderwijs(vbo)-infrastructuur. Deze vindt plaats door:

- herschikking, uitrui en eventueel opheffen van afdelingen;
- verzorgen van onderdelen vbo door een andere school voor vbo (Zwolse variant);
- samenwerken van vmbo en roc in regionale netwerken, vooral gericht op de onderwijsinhoud en de aansluiting vmbo-roc (doorlopende leerlijnen);
- introductie van intrasectorale programma's.

De versterking en vernieuwing van de infrastructuur is in het jaar 2000 goed van de grond gekomen. Dit proces is nog niet afgerond en zal zich – zij het in enigszins afnemende mate – in het jaar 2001 voortzetten. Het proces van aanpassing van de infrastructuur kenmerkt zich nu eenmaal door een zekere geleidelijkheid. In dat kader wordt de faciliteitenregeling voor het invoeren van intrasectorale programma's en voor het opheffen van afdelingen met een jaar verlengd. Verder is de inspanning erop gericht landelijk dekkende netwerken tussen de vmbo-scholen en regionale opleidingscentra tot stand te brengen.

Rendement vmbo

Om na te gaan in hoeverre de doelstellingen van het beleid worden gerealiseerd, is de relatie tussen het aantal vmbo-gediplomeerden en de instroom in de beroepsopleidingen (bol) of het beroepsbegeleidend onderwijs (bbl) van belang (zie de tabellen 2.5 en 2.6; voor de toekomstige jaren gaat het om streefcijfers).

Tabel 2.5.: Aantal gediplomeerden vmbo dat doorstroomt naar bol of bbl

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal met bestemming: bol	65 700	66 000	66 800	70 100	71 500	71 900	72 300
Aantal met bestemming: bbl	10 600	9 500	8 700	8 200	7 900	7 800	7 600

Tabel 2.6.: Aantal gediplomeerden vmbo dat doorstroomt naar bol of bbl (in procenten)

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bestemming: bol	72,5%	73,7%	74,9%	76,3%	77,0%	77,3%	77,6%
Bestemming: bbl	11,7%	10,7%	9,8%	8,9%	8,5%	8,3%	8,2%
Totaal vmbo	84,2%	84,4%	84,7%	85,2%	85,5%	85,6%	85,8%

De doorstroom van vmbo-gediplomeerden naar het bol of bbl is gebaseerd op extrapolatie van in het verleden opgetreden doorstroomprofielen. Naast doorstroom naar genoemde onderwijsrichtingen gaat een deel van de gediplomeerden naar het havo en verlaat een deel van de leerlingen het onderwijs zonder diploma.

Profilering tweede fase havo/vwo

Tabel 2.7: Aantal leerlingen en normatieve formatieplaatsen profilering tweede fase

Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal leerlingen	182 300	181 000	180 800	185 500	189 400	192 500	194 900
Normatieve formatie	13 400	13 200	13 200	12 800	13 000	13 700	13 900

De herstructurering van de tweede fase havo/vwo heeft als doel het tweedefaseonderwijs te verbeteren om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het vwo en het havo te vergroten als voorbereiding op opleidingen in het hoger onderwijs.

Ongeveer een kwart van de havo/vwo-scholen is in het schooljaar 1998–1999 met deze vernieuwingen van het onderwijs begonnen. De rest van de scholen volgde een jaar later. In 2000 is voor het eerst het nieuwe havo-examen in de profielstructuur afgenomen. Het ging hierbij om ongeveer 50 havo-scholen. In 2001 gebeurt dat op alle havo-scholen en op circa 125 vwo-scholen die in 1998 met de vernieuwing zijn begonnen. Voor «bezemleerlingen» op deze scholen, die nogmaals het examen oude stijl zullen afleggen, zijn enkele speciale voorzieningen getroffen.

Om uitvoeringsproblemen door overladenheid gedurende de invoeringsperiode terug te dringen, zijn in het begin van 2000 tijdelijke maatregelen van kracht geworden voor leerlingen die in 1999, 2000 en 2001 in leerjaar 4 beginnen of zijn begonnen.

De voortgang bij het invoeringsproces zal ook in 2001 zorgvuldig bewaakt worden met behulp van regelmatige peilingen voor een monitor-onderzoek en door rapportages van de inspectie die worden opgenomen in het jaarlijkse Onderwijsverslag.

De onderstaande tabel geeft een beleidsarme prognose van de relatie tussen het aantal havo- en vwo-gediplomeerden, de instroom in het hoger onderwijs en het propedeuserendement in het hoger onderwijs. De verbetering van het propedeuserendement wordt ook beïnvloed door maatregelen die in het hoger onderwijs zelf worden genomen.

Tabel 2.8.: Aantal gediplomeerden uit tweede fase VO dat doorstroomt naar het HO							
Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal met bestemming: hbo	34 500	35 200	32000	33 400	35 300	37 000	38 500
Aantal met bestemming: wo	18 200	17 800	17 000	17 000	17 300	17 700	17 900

Tabel 2.9.: Aantal gediplomeerden uit tweede fase VO dat doorstroomt naar het HO (in procenten)							
Jaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bestemming: hbo							
Havo	72,5%	75,0%	77,4%	79,8%	82,2%	84,5%	86,9%
Vwo	27,2%	27,5%	27,9%	28,3%	28,7%	29,1%	29,5%
Totaal vo	53,3%	55,1%	55,4%	57,1%	58,9%	60,2%	61,8%
Bestemming: wo							
Vwo	66,2%	66,1%	66,1%	65,9%	65,7%	65,6%	65,6%
Totaal vo	28,2%	27,8%	29,4%	29,1%	28,7%	28,8%	28,7%
Bestemming: ho totaal							
Havo	72,5%	75,0%	77,4%	79,8%	82,2%	84,5%	86,9%
Vwo	93,4%	93,6%	94,0%	94,2%	94,4%	94,7%	95,1%
Totaal vo	81,4%	82,8%	84,8%	86,2%	87,5%	89,0%	90,5%

Naast deze kwantitatief georiënteerde indicatoren is kwalitatief onderzoek van groot belang. Het inmiddels opgeheven Procesmanagement Voortgezet Onderwijs (PMVO) heeft regelmatig peilingen van de voortgang uitgevoerd. Die hebben inmiddels onder andere geleid tot een aantal maatregelen om de overladenheid van het onderwijsprogramma te verminderen, zoals hierboven al is vermeld.

Overige hoofdlijnen van beleid

Kwaliteitsbeleid

Aan het kwaliteitsbeleid wordt ook in het voortgezet onderwijs op het niveau van de scholen en op nationaal en internationaal niveau hoge prioriteit gegeven. De kwaliteit van scholen voor voortgezet onderwijs wordt langs drie invalshoeken in beeld gebracht:

- in het regulier schooltoezicht van de inspectie;
- met behulp van de kwaliteitskaart van de inspectie;
- door de zelfevaluatie van de scholen: de schoolgids.

Het nieuwe toezicht door de inspectie zal een wettelijke grondslag krijgen. Daarop wordt geanticipeerd door een bestandsopname van alle scholen voor voortgezet onderwijs, en scholen of vestigingen voor praktijk-onderwijs en voor leerwegondersteunend onderwijs. Deze bestandsopname vindt vanaf schooljaar 1999–2000 plaats met het oogmerk om in 2001–2002 alle scholen en vestigingen in beeld te hebben gebracht. Voor alle scholen kunnen ouders en leerlingen dan het toezichtsrapport opvragen en zich een beeld vormen van de kenmerken van het aangeboden onderwijs, het pedagogisch klimaat en de ondersteuning van leerlingen.

De kwaliteitskaart blijft jaarlijks verschijnen en geeft een vergelijkend overzicht van resultaten die leerlingen op de school behalen. Schoolresultaten blijken voor ouders niet van doorslaggevend belang om een school te kiezen, maar ze moeten openbaar zijn voor de communicatie tussen ouders en scholen en voor het eigen kwaliteitsbeleid van de scholen.

De eigen kwaliteitszorg van de school blijft het centrale punt van het kwaliteitsbeleid. Het inspectietoezicht wordt daar mede op gebaseerd. Aan de verenigingen van schoolbesturen en van schoolleiders is een vijfjarige subsidie toegekend om in het voortgezet onderwijs de kwaliteitszorg van scholen verder te stimuleren. Dit gebeurt in het zogenaamde «Q-5 project». Dat project zal de voortgang van de kwaliteitszorg binnen de scholen ook jaarlijks monitoren. Momenteel voert ongeveer de helft van de scholen een zelfevaluatie uit. Het streven is erop gericht dit percentage de komende jaren met steeds 10% te verhogen. De ambitie wordt niet meteen op 100% gesteld, gegeven de cumulatie van nieuw onderwijsbeleid dat in het voortgezet onderwijs wordt ingevoerd.

De inspectie rapporteert jaarlijks in het Onderwijsverslag over de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs. Nederland wil zich op dit punt blijven meten met het buitenland, in elk geval met de EU-lidstaten. Het gaat daarbij in het bijzonder om de volgende aspecten:

- beheersing wiskunde en natuurwetenschappelijke vakken;
- begrijpend lezen;
- instroom in het hoger onderwijs;
- beheersing van drie moderne vreemde talen.

De komende jaren worden door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), de International Association for evaluation of Educational Achievement (IEA) en de Europese Unie (EU) dergelijke vergelijkende assessments uitgevoerd. In 2001 en 2004 zal de OESO bijvoorbeeld in het kader van het PISA-project een rapport uitbrengen waarin prestatie-indicatoren in internationaal verband worden vergeleken. In dit project (PISA staat voor: Programme for International Student Assessment) worden om de drie jaar bij 16-jarigen de vaardigheden op exacte vakken en lezen getest.

Lerarenbeleid

Voldoende goed gemotiveerde professionele leerkrachten zijn essentieel voor het voortgezet onderwijs. De arbeidsmarkt voor leraren is krap en zal nog jaren krap blijven. Daarom wordt beleid gevoerd om zittend personeel langer voor het onderwijs te behouden en om het aanbod te vergroten. Een van de maatregelen om het aanbod te vergroten is bevordering van zij-instroom van leraren. Het doel is dat mensen vanuit

een ander beroep overstappen naar het leraarsvak, eventueel in deeltijd. De daarvoor benodigde wetswijziging is kort voor het zomerreces van 2000 door de Eerste Kamer aanvaard. Om de werking van de wet te bevorderen is een zogeheten «matchingvoorziening» in het leven geroepen. Dit betekent dat een bemiddelingsorganisatie op regionaal niveau vacatures en kandidaat-leraren aan elkaar gaat koppelen. OCenW vergoedt de kosten van de bemiddeling. Het Ministerie van OCenW vergoedt de overige kosten – verletkosten, kosten van scholing, assessment en begeleiding – voor de helft.

Voor de motivatie van leerkrachten zijn arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden van groot belang. In de cao voor de sector onderwijs voor de periode 2000–2002 zijn marktconforme loonafspraken gemaakt. De salarissen zijn per 1 maart 2000 met 3,25% gestegen en gaan – op grond van de huidige vooruitzichten – per 1 maart 2001 met nog eens 2,75% omhoog. Bovendien is een eindejaarsuitkering van 0,8% afgesproken voor zowel 2000 als voor 2001. Daarnaast zijn onder meer afspraken gemaakt over aanpassing van het carrièrepatroon van leraren en over decentrale budgetten voor scholen waarmee zij maatregelen kunnen nemen die het beste passen bij de instellingsspecifieke omstandigheden. De decentrale budgetten zijn ook bedoeld om op schoolniveau beleid te voeren om ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid terug te dringen. Succesvol beleid op dit vlak en maatregelen als bijvoorbeeld het aanstellen van meer onderwijsondersteunend personeel, moeten leiden tot vermindering van de werkdruk in de scholen.

Scholen voor voortgezet onderwijs hebben in 2000 in totaal f 10,9 miljoen gekregen voor de invoering van integraal personeelsbeleid en verbetering van het loopbaanperspectief voor leraren. Het gaat om uitwerking van de afspraak uit de cao 1999–2000, die op termijn zal leiden tot beloningsdifferentiatie bij leerkrachten. Het genoemde bedrag is vooral bedoeld voor de training van het schoolmanagement en introductie van de plannen voor integraal personeelsbeleid bij het onderwijzend personeel. In 2001 en volgende jaren krijgen de scholen een oplopend bedrag voor de verdere implementatie van dit beleid.

Deregulering en autonomievergroting

Het doel van deregulering en autonomievergroting is het wegnemen van onnodig belemmerende, onduidelijke en ingewikkelde regelgeving, zodat de administratieve last voor het bestuur en het management van scholen wordt verminderd. Deregulering en autonomievergroting zijn echter ook middelen om een klimaat te scheppen waarin de professionaliteit van scholen kan worden ingezet om onderwijs aan te bieden van zo hoog mogelijke kwaliteit. Deregulering gaat met andere woorden vooral om de kwaliteit van de regelgeving. Het verminderen van het aantal regels is geen doel op zichzelf. Omwille van de kwaliteit is het immers goed denkbaar dat er, eventueel tijdelijk, extra regels nodig zijn.

Om het doel van deregulering en autonomievergroting te bereiken, komen er maatregelen voor de korte en de langere termijn. Op de korte termijn, namelijk in deze kabinetsperiode, worden concreet gesignaleerde knelpunten en belemmeringen in de regelgeving weggenomen, zonder dat hiervoor grote ingrepen in het stelsel van het voortgezet onderwijs nodig zijn. Dit soort knelpunten is in 1999 bijeengebracht in het *Werkprogramma deregulering/modernisering regelgeving po/vo* (TK 26 480, nr. 2).

Ingrijpender maatregelen kunnen binnen de huidige kabinetsperiode niet tot resultaten leiden, maar het is wel de bedoeling daarvoor nu al een aanzet te geven. Ook dit type maatregelen is vermeld in het genoemde werkprogramma. Een van de maatregelen voor de langere termijn is het aanpassen van de regels voor de aard en omvang van de organisatie van scholen. Op dit moment stelt de centrale overheid deze regels nog vast.

Doelmatige, eenvoudige en duidelijke regelgeving heeft minder administratieve lasten voor scholen als resultaat. De omvang daarvan is onzeker. Evenmin kan een verantwoorde schatting worden gemaakt van de kosten van het proces van deregulering en autonomievergroting. Jaarlijks zal een rapportage over de voortgang van het proces van deregulering en autonomievergroting naar de Tweede Kamer worden gestuurd. De eerste rapportage verschijnt in het najaar van 2000. In het eerste kwartaal van 2001 zal de Onderwijsraad een advies uitbrengen over deregulering en autonomievergroting.

Cultuur en school

Het project «Cultuur en school» wil de samenwerking versterken tussen scholen en culturele instellingen. Vanwege het belang hiervan is besloten dit project de komende vier jaar voort te zetten.

Met de introductie van culturele en kunstzinnige vorming (ckv) als onderdeel van de kunstvakken in het vmbo wordt aan de samenwerking tussen scholen en cultuurinstellingen een belangrijke nieuwe impuls gegeven. Vooruitlopend op de verplichte invoering van ckv in het vmbo in 2003–2004, ontvangen de leerlingen in het vmbo vanaf het schooljaar 2000–2001 in de bovenbouw een gratis cultureel jongerenpaspoort en cultuurvouchers.

Ook in de basisvorming zullen culturele activiteiten worden gestimuleerd. In tegenstelling tot die in de bovenbouw zullen de vouchers voor de basisvorming naar verwachting schoolgebonden worden ingezet. Dit voorstel wordt nog nader uitgewerkt.

Het project «Cultuur en school» stimuleert dat de zogenaamde steunfunctie-instellingen, die door provincies en gemeenten worden gefinancierd, scholen voor voortgezet onderwijs ondersteunen bij de uitvoering van cultuureducatie. De steunfunctie-instellingen zijn centra voor cultuureducatie die bemiddelen tussen scholen en culturele instellingen. Voorheen leverden deze instellingen alleen ondersteuning aan het primair onderwijs.

Leerlingen en docenten moeten goed geïnformeerd worden over culturele activiteiten. Daarom heeft het Landelijk Expertisecentrum Cultuureducatie de opdracht gekregen een digitale handreiking cultuureducatie te maken voor docenten en leerlingen. Culturele instellingen krijgen daarnaast de gelegenheid informatie op het kennisnet te zetten.

Informatie- en communicatietechnologie (ict)

Het aantal computers in het voortgezet onderwijs is flink toegenomen en ligt – ook internationaal gezien – op een redelijk hoog peil. Uit de ict-monitor is echter gebleken dat leraren de computers nog betrekkelijk weinig inzetten in het onderwijs. Leraren gebruiken computers vooral voor administratieve doeleinden en voor de lesvoorbereiding. Leerlingen

gebruiken computers vooral om werkstukken te maken, als tekstverwerker en om informatie op te zoeken. Leerlingen doen dat vooral thuis, maar ook in de mediatheek op school.

Informatie- en communicatietechnologie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de onderwijsvernieuwingen in het voortgezet onderwijs. Daarom zal het gebruik van ict door docenten worden gestimuleerd. Een belangrijk instrument van de overheid hierbij is de ict-kerndoelen en eindtermen op termijn verbindend te verklaren, waarvoor nu nog een keuzevrijheid bestaat. Wanneer die eindtermen verplicht zijn en dus ook getoetst moeten worden, verdwijnt de vrijblijvendheid waarvan nu vaak nog sprake is.

In samenwerking met de inspectie en wellicht ook met vakdeskundigen zal bepaald worden of er op korte termijn een minimum aan ict-kennis en vaardigheden verplicht kan worden gesteld. Deze lat kan op een later moment hoger worden gelegd.

Om aan de minimale eisen te voldoen moeten scholen over voldoende computers beschikken en moeten docenten en het schoolmanagement voldoende op hun taken worden voorbereid. Daarom wordt de deskundigheidsbevordering voortgezet. Het accent komt minder te liggen op algemene computervaardigheden van docenten en meer op toepassingen op het gebied van onderwijs en didactiek. Leraren moeten vaardigheden ontwikkelen om in de klas met ict om te gaan. Verder moeten zij hun ervaringen met ict kunnen uitwisselen. Kennisnet zal daarin een stimulerende functie vervullen.

Het ict-beleid zal nadrukkelijk ook worden ingezet voor de invoering van de vernieuwingen in het vmbo. In dit kader wordt onder meer het victo-project (vmbo en ict in het onderwijs) voortgezet.

Bij de aanpassingen in de basisvorming wordt de positie van het vak informatiekunde opnieuw bekeken. Scholen kunnen ervoor kiezen om informatiekunde via een apart traject in te vullen of om het accent te leggen op integratie in vakken. Er wordt gezorgd voor materiaal dat een samenhangend ict-aanbod ondersteunt.

Jeugd- en achterstandenbeleid

Een passend onderwijsaanbod voor jongeren stelt eisen aan de kwaliteit van het onderwijs en aan de opvang en begeleiding van jongeren. Het gaat daarbij om veiligheid in en rond de school, bestrijding van achterstanden, tegengaan van voortijdig schoolverlaten, maar ook om de mate waarin scholen de ruimte krijgen om op de leerlingen toegesneden maatwerk te bieden. In de afgelopen periode is daarvoor een aantal belangrijke stappen gezet, die in het schooljaar 2000–2001 zullen worden uitgewerkt.

Voortijdig schoolverlaten en leerplicht

In juni 2000 is het wetsvoorstel Regionale meld- en coördinatiefunctie (rmc) naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarmee krijgt de rmc-functie een wettelijke basis en wordt in aanvulling op de leerplichtwet de melding van de niet-leerplichtige leerlingen geregeld. Het gaat om meldingen van beginnende uitval, op basis waarvan gerichte acties worden gevraagd om leerlingen terug te leiden naar het onderwijs of een naar passende plaats op de arbeidsmarkt. Binnen de aanpak van voortijdig schoolverlaten is samenwerking tussen het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

en de regionale opleidingscentra van groot belang. Doorgaande leerlijnen met heldere communicatie over competenties en mogelijkheden van en voor individuele leerlingen staan daarbij centraal. Samen met de Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven (CEVO) wordt bekeken hoe leerlinggebonden portfolio's daarbij kunnen helpen.

Voor leerplichtige leerlingen is de leerplichtambtenaar in de gemeente de schakel tussen lokaal jeugd- en onderwijs(achterstanden)beleid en het onderwijs. Met name in de grote steden is de verbinding tussen achterstandsbeleid en voortijdig schoolverlaten essentieel. In de grote steden wordt in het kader van het grotestedenbeleid voortijdig schoolverlaten teruggedrongen op basis van gemeentelijke uitvoeringsplannen.

Achterstandsbeleid

In de notities die voor de zomer aan de Kamer zijn aangeboden, is ingegaan op de aanpak van onderwijskansen. Voor de scholen voor voortgezet onderwijs gaat het om de ontwikkeling van een krachtige leeromgeving, die leerlingen uitdaagt de eigen mogelijkheden te ontwikkelen. Scholen krijgen de ruimte om in te spelen op de specifieke situatie van de leerling. De aandacht richt zich niet langer op tekortkomingen, maar op het zichtbaar maken van de uitdagingen die het onderwijs kan bieden. Samenwerking van het onderwijs met andere instellingen en organisaties moet de krachtige leeromgeving ondersteunen. Het gaat niet alleen om samenwerking tussen de scholen voor voortgezet onderwijs en het vervolgonderwijs, maar ook om de samenwerking met culturele instellingen, sport en welzijnswerk in de buurt, met jeugdzorg en leerplicht, en met het bedrijfsleven, bijvoorbeeld om kwalitatieve werkervaringsplaatsen in te richten.

In de vier grote steden zijn na de zomer van 2000 scholen met veel allochtone leerlingen begonnen ontwikkelingsplannen op te stellen. Daarin geven zij aan hoe zij vanuit hun specifieke situatie tot een krachtige leeromgeving kunnen komen, met inachtneming van de gemeentelijke prioriteiten in het lokale onderwijsachterstandenbeleid. In Amsterdam richt men zich daarbij sterk op samenwerking tussen het vmbo en de roc's. In Den Haag gaat het er om vanuit de samenwerking tussen vmbo, roc's en het bedrijfsleven goede leer-werktrajecten te ontwikkelen. Rotterdam zet met zijn Kea-aanpak in het voortgezet onderwijs in op het ontwikkelen van doorgaande lijnen tussen primair en voortgezet onderwijs. Kea staat voor: kleinschalig experiment achterstandsbestrijding. In Utrecht is naast schoolontwikkeling de spreiding en bereikbaarheid van een breed onderwijsaanbod in het voortgezet onderwijs aan de orde, waarbij nauwe aansluiting wordt gezocht met de buurteigen mogelijkheden en behoeften.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Uitgaven en ontvangsten

Op de scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) is de lumpsumbekostiging van toepassing. Vanaf 1 augustus 1998 is het voortgezet speciaal onderwijs (vso-lom en -mlk) opgenomen in de WVO als deel II. Het omzettingstraject leidt in de periode 1-8-1999 tot 1-8-2002 tot afdelingen voor leerwegondersteunend onderwijs, orthopedagogisch en -didactische centra, en scholen en afdelingen voor praktijkonderwijs. Voor de afdelingen leerwegondersteu-

nend onderwijs en praktijkonderwijs is de lumpsumbekostiging van toepassing. De scholen voor praktijkonderwijs hebben in principe een declaratiebekostiging voor de personele uitgaven (Formatiebudgetsysteem) en een lumpsumbekostiging voor de materiële uitgaven (Vereenvoudiging londostelsel). Scholen voor praktijkonderwijs die vallen onder een bestuur dat tenminste één school voor voortgezet onderwijs onder zich heeft, mogen voor de personele vergoeding ook kiezen voor de lumpsumbekostiging. De budgettaire onzekerheden bij de lumpsumbekostiging beperken zich tot de ontwikkeling van het aantal leerlingen (tabel 3.3). Bij de declaratiebekostiging is, naast de leerlingenontwikkeling, de hoogte van de gedeclareerde salariskosten een onzekere factor voor de omvang van de uitgaven. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de totale uitgaven en ontvangsten.

Tabel 3.1: Uitgaven en ontvangsten (x/1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitgaven vo ¹	8 144,8	9 194,8	9 477,7	9 637,1	9 790,4	9 968,7	10 134,9
Waarvan oploop in loon- en prijsbijstelling			257,6	338,1	398,9	438,9	484,8
Ontvangsten vo ²	9,3	4,6	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Gesaldeerde uitgaven vo	8 135,5	9 190,2	9 474,7	9 634,1	9 787,4	9 965,7	10 131,9

¹ De uitgaven zijn exclusief de gemeentelijke (huisvestings)uitgaven.

Ingaande het schooljaar 1999/2000 zijn de uitgaven inclusief het speciaal voortgezet onderwijs (svo)

² De ontvangsten zijn exclusief de vrijwillige ouderbijdrage.

De oploop in de uitgaven wordt veroorzaakt door leerlingmutaties (zie tabel 3.2), loonbijstelling en de prijsbijstelling 2000.

Circa 93% van het totale beschikbare budget is bestemd voor de reguliere vergoeding van de personele en materiële uitgaven van de scholen voor voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs. Daarnaast is circa 5% bestemd voor aanvullende formatie, faciliteiten voor onder meer nascholing en vernieuwing en inlopen van achterstallig onderhoud. In totaal gaat daarom 98% van het totale budget naar de scholen. De overige 2% zijn bestemd voor onderwijsondersteuning en de projectuitgaven. In de faciliteiten voor vernieuwing zijn begrepen de regeerakkoordmiddelen (f 96 miljoen). Om het achterstallig onderhoud in te lopen is in de periode van 1999–2002 een bedrag beschikbaar van f 192 miljoen (regeerakkoordmiddelen). In dit kader is bij Voorjaarsnota 2000 voor modernisering van leermiddelen voor het voortgezet onderwijs additioneel f 60 miljoen beschikbaar gekomen.

De uitgaven voor de activiteiten zoals vermeld in de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (WSLOA) zullen in 2001 zo'n f 105 miljoen bedragen. Het budget wordt in de komende jaren verminderd door de overheveling van middelen van landelijke pedagogische centra (lpc) naar scholen. Hierdoor is vanaf 1 augustus 2001 eenderde van de bekostiging van de lpc (op dit moment ruim f 10 miljoen) afhankelijk van de vraagstelling van de scholen.

Voor de projectuitgaven aan diverse vernieuwings- en ontwikkelings-trajecten van het voortgezet onderwijs is een bedrag beschikbaar van

ruim f 50 miljoen. Met dit budget wordt ook de implementatie van een aantal grote onderwijsvernieuwingsoperaties ondersteund, met name het vmbo.

Personele bekostiging

De reguliere personele bekostiging van de scholen voor vwo, havo, vmbo en praktijkonderwijs is afhankelijk van het aantal te bekostigen personeelsleden en de prijs van het personeel. De hoeveelheid te bekostigen personeel is weer afhankelijk van het aantal ingeschreven leerlingen. Bij ministeriële regelingen worden voorschriften vastgesteld voor de aanvullende vergoedingen voor personeelskosten.

Tabel 3.2: Aantal ingeschreven leerlingen (x 1000)							
a. naar teldatum	1-10-98	1-10-99	1-10-00	1-10-01	1-10-02	1-10-03	1-10-04
Ingeschreven leerlingen	827,6	861,6	869,8	884,8	900,7	914,5	924,6
b. naar kalenderjaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ingeschreven leerlingen	841,8	865,0	876,1	891,4	906,5	918,7	928,1

Bron: Referentieraming 2000

Vanaf het schooljaar 1999/2000 zijn de leerlingen in het speciaal voortgezet onderwijs (svo) aan het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs toegevoegd. De prognoses vertonen een duidelijke groei van het aantal leerlingen.

Overigens moet worden opgemerkt dat de feitelijke bekostiging is gebaseerd op de leerlingaantallen per schooljaar en dat deze in de personeelsaantallen doorwerken met een vertraging van één jaar (de zogenaamde t-1-bekostiging).

Tabel 3.3: Personeelsaantallen (fulltime equivalenten x 1000)¹							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totaal bekostigd personeel ¹	65,3	68,8	69,8	70,8	72,0	73,1	74,1
Waarvan onderwijzend ¹	52,1	54,9	55,7	56,5	57,5	58,4	59,1

¹ Deze cijfers zijn inclusief aanvullende formatie, frictie-opslag, adv, schoolprofiel en seniorenopslag.

Vanaf 2000 betreft het normatief berekende aantallen. Dat wil zeggen dat ze op basis van de personele formatieformules zijn berekend. Scholen kunnen afwijken van het normatieve patroon door meer of minder personeel in de categorie directie, onderwijzend of onderwijs-ondersteunend personeel aan te trekken. De overgang van het vso-lom en vso-mlk naar het voortgezet onderwijs per 1-8-1999 veroorzaakt een toename van de personeelsaantallen (structureel circa 4700 fte). Daarnaast is de oploop van de personeelsaantallen het gevolg van de stijging van het aantal leerlingen.

Materiële bekostiging

De reguliere bekostiging van de scholen voor vwo, havo en vmbo is opgebouwd uit een bedrag per school en een bedrag per leerling (gesplitst in een bedrag voor instandhouding gebouwen, een bedrag voor overige exploitatiekosten en een bedrag voor schoonmaakkosten). De reguliere materiële vergoeding voor scholen voor praktijkonderwijs (de zogenaamde velo-vergoeding) is met name gebaseerd op een groeps- en een leerlingcomponent. Bij ministeriële regeling worden voorschriften vastgesteld voor aanvullende vergoedingen voor materiële kosten.

Overige kernegevens

De in tabel 3.1 gesaldeerde uitgaven voor het voortgezet onderwijs en het aantal ingeschreven leerlingen (tabel 3.2) zijn verwerkt tot kengetallen per leerling (tabel 3.4).

Tabel 3.4: Uitgaven door de minister van OCenW in constante prijzen (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitgaven per leerling ¹	9,7	10,6	10,5	10,4	10,4	10,4	10,4

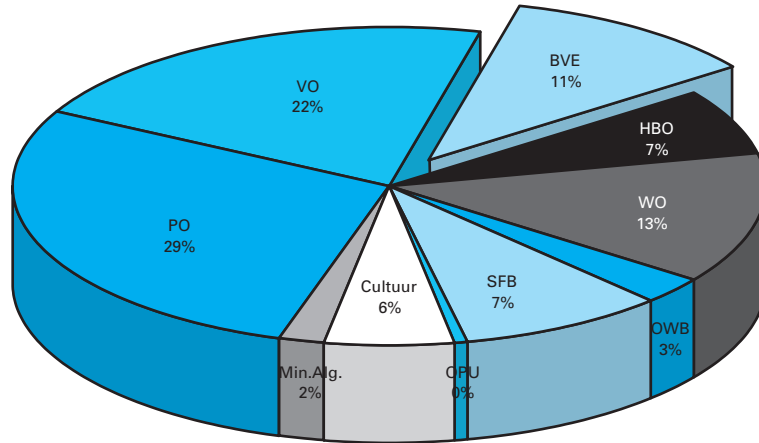
¹ De uitgaven per leerling = (gesaldeerde uitgaven vo minus oloop in loon- en prijsbijstelling): totaal aantal leerlingen per kalenderjaar.

De uitgaven per leerling stijgen in 2000 en 2001 door de toevoeging van de Voorjaarsnotamiddelen.

Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie f 5,0 mld.

1. ALGEMEEN

Beleidsterrein 20 omvat het middelbaar beroepsonderwijs, educatie en inburgering en de landelijke organen voor het beroepsonderwijs. Deze instellingen en onderwijstaken worden bekostigd op grond van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), de Wet inburgering nieuwkomers (WIN), een aantal subsidieregelingen en in een aantal gevallen op basis van afzonderlijke wetgeving.

Doelstelling van het onderwijs in de bve-sector (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) is een heterogene groep deelnemers zo goed mogelijk toe te rusten voor de arbeidsmarkt en de samenleving. In 2001 nemen aan het beroepsonderwijs 415 000 mensen deel. Binnen de educatie werken 162 000 deelnemers aan verbetering van hun vaardigheden. Kenmerkend voor de sector is de diversiteit aan leerwegen en kwalificatieniveau's. In het beroepsonderwijs worden die in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven ingevuld. De bve-sector is dan ook een belangrijke toeleverancier van gekwalificeerd personeel voor de Nederlandse economie.

De financiële impulsen hebben tot doel de bve-instellingen in staat te stellen hun taken te continueren en de kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid verder te verbeteren. Met de informatie- en communicatietechnologie-impuls (ict) en de specifieke maatregelen voor arbeidsmarktknelpunten wordt deze uitgangspositie voor de korte en langere termijn versterkt. De incidentele apparatuurimpuls in 2000 (f 28 miljoen) versterkt de structurele verhoging van de rijksbijdrage. Hiermee kunnen instellingen hun apparatuursituatie verder moderniseren. Dat versterkt de onderwijsinhoud en verhoogt de kwaliteit van de school als leeromgeving. De impuls voor beroepsopleidingen (f 33,75 miljoen in 2000 en 2001) versterkt de aansluiting tussen en het rendement van onderwijsloopbanen van voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs/

voortgezet onderwijs via middelbaar beroepsonderwijs naar hoger beroepsonderwijs. Tegelijkertijd wordt de toegankelijkheid van de sector voor nieuwe doelgroepen verbeterd.

Gelijk met deze ontwerpbegroting is *Koers BVE* aan de Tweede Kamer aangeboden. *Koers BVE* verwoordt de beleidsuitgangspunten en aandachtspunten voor de komende drie jaren. De beleidstrajecten uit deze begroting worden in perspectief geplaatst in *Koers BVE*.

2. BELEID

De beleidsactiviteiten hebben deels betrekking op de gehele sector, en kunnen deels meer specifiek worden ingedeeld naar beroepsonderwijs en educatie/inburgering. Conform de VBTB-opzet (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording) van de bve-begroting wordt deze indeling gehanteerd bij de weergave van beleidsactiviteiten.

De doelstelling van de beleidstrajecten is verbetering van het functioneren van de bve-sector, het middelbaar beroepsonderwijs, en educatie en inburgering. De beleidstrajecten beroepsonderwijs zijn onderverdeeld naar de doelstelling verbetering van kwaliteit en de doelstelling verbetering van toegankelijkheid. Voor alle trajecten geldt dat zij ook deel uitmaken van *Koers BVE*.

Beleidsagenda				
	2000	2001	2002	2003 e.v.
Bve-sector				
Arbeidsmarktknelpunten	<ul style="list-style-type: none"> ● Pilots duale hbo opleiding onderwijs-personeel bve-sector ● Impuls vermindering arbeidsmarktknelpunten 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pilots duale hbo opleiding onderwijs-personeel bve-sector ● Impuls zij-instroom ● Impuls vermindering arbeidsmarktknelpunten ● Verhoging rijksbijdrage voor kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie 	Verhoging rijksbijdrage voor kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie	Verhoging rijksbijdrage voor kwaliteit-simpuls arbeidsorganisatie
Doordecentralisatie arbeidsvoorwaarden	Vorbereiding doordecentralisatie bve-instellingen en landelijke organen beroepsonderwijs	Vorbereiding (wettelijk) traject van doordecentralisatie	Bij positieve conclusie: 1-4: doordecentralisatie	
Ict	<ul style="list-style-type: none"> ● Implementatie Kennisnet ● Extra structurele middelen voor ict 			
Evaluatie WEB		Rapportage stuurgroep evaluatie WEB		
Koers BVE	Formele ronde advies en standpuntbepaling (sept.-dec.)	Bepalen vervolgtrajecten koers BVE		

Beleidsagenda				
	2000	2001	2002	2003 e.v.
Beroepsonderwijs: kwaliteit en toegankelijkheid				
Urennorm	Verbetertraject urennorm	Verbetertraject urennorm	1-1: wettelijke basis urennorm in WEB	1-8 ingangsdatum wettelijke 1000-urennorm
Examinering		Verbetertraject examinering Bve Raad	Verbetertraject examinering Bve Raad	
Technocentra	Start technocentra		Tussentijdse evaluatie technocentra: bij positieve evaluatie vervolg in 2003-2010	2003-2010: verhoging impuls technocentra tot f 20 miljoen per jaar uit FES.
Kwalificatiestructuur	Landelijke organen: competentiegerichte invulling kwalificatiestructuur	Pilot regionale invulling kwalificatiestructuur		
Impuls beroepsonderwijs	Inzet f 33,75 miljoen voor: <ul style="list-style-type: none"> • verbetering doorstroom tussen sectoren en versterking primair proces • vergroten toegankelijkheid 	Inzet f 33,75 miljoen		
Bestrijding vsv	November: voortgangrapportage aan TK	1-1 ingang rmc-wet <ul style="list-style-type: none"> • voorlichting • versterking regionale aanpak 		
Employability	Impuls beroepsonderwijs	Naast impuls beroepsonderwijs: 22-28.1: Week van het beroepsonderwijs		
Educatie en inburgering				
Educatie en inburgering	Task force inburgering	Task force inburgering	Task force inburgering	

De beroepsonderwijs en volwasseneducatie-sector

De onderwijsinstellingen zijn de centrale actor in het aanbod, de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs. Om deze verantwoordelijkheid goed te kunnen invullen moeten de instellingen sterk en autonoom zijn. Daarom investeren we in de verbetering van de positie van de instellingen. Versterking van de autonomie, deregulering, vermindering van de administratieve lastendruk en een adequaat niveau van bekostiging en personele voorziening zijn daarbij aandachtspunten. Als instellingen meer verantwoordelijkheden krijgen, worden verantwoording en toezicht belangrijker. De VBTB-opzet past daarbij. Doelstelling van de volgende beleidstrajecten is op een aantal specifieke punten de positie van de instellingen te verbeteren.

Arbeidsmarktknelpunten

De vervangingsvraag naar onderwijzend personeel in de bve-sector zal de komende jaren fors toenemen. Bedroeg de instroom van nieuw personeel in 1998 1112 fte (fulltime equivalent), in 2002 gaat het om 1650 fte en vanaf 2006 om 2200 fte. Het beleid is de beschikbaarheid van kwalitatief goed personeel op de korte en langere termijn te bevorderen.

Er is een nieuwe duale hbo-opleiding ontwikkeld voor onderwijspersoneel in de bve-sector. Deze opleiding kwalificeert personeel voor onderwijs-assistent. Er komen pilots om de instroom in het eerste jaar van dit nieuwe duale opleidingsmodel te bevorderen. Deze zullen in het schooljaar 2000–2001 worden uitgebreid. Tegelijkertijd zullen pilots starten die zich richten op nieuwe instroom in het tweede opleidingsjaar. In dit jaar kan men de kwalificatie voor instructeur behalen. Ook worden specifieke trajecten gestart voor hoog opgeleide allochtonen. Verder kunnen zittende personeelsleden zich laten omscholen voor tekortvakken. Voor deze trajecten is in 2000 f 3,9 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen voor de scholings-, begeleidings- en loonverletkosten bevorderen de zijinstroom.

De middelen voor arbeidsmarktknelpunten (f 10 miljoen in 2000 en 2001) worden ingezet voor arbeidsmarktknelpunten in het beroepsonderwijs (sectoren techniek en economie) en de educatie. Deze middelen zijn via de regeling Aanvullende vergoeding aan de onderwijsinstellingen ter beschikking gesteld. De cao 2000–2002 verschaft extra middelen voor een kwaliteitsimpuls arbeidsorganisatie (f 42,8 miljoen structureel). Over de inzet van deze middelen zullen afspraken worden gemaakt in de decentrale cao. Hiermee ontstaan meer mogelijkheden voor functie-differentiatie, voor ondersteunende functies en voor gerichte maatregelen om de werkdruk te verminderen.

Doordecentralisatie arbeidsvoorwaarden

Goed arbeidsvoorwaardenbeleid is cruciaal voor de onderwijsinstellingen. Om de sector in staat te stellen meer arbeidsvoorwaarden op maat te leveren, wordt gestreefd naar doordecentralisatie van de arbeidsvoorwaarden. De huidige cao-periode (tot 1 april 2002) wordt benut om overeenstemming met partijen te bereiken over de voorwaarden voor deze doordecentralisatie.

De overheid blijft verantwoordelijk voor het vaststellen van de arbeidsvoorwaardenruimte. De werkgevers (de Bve Raad en het Centraal orgaan van de landelijke organen beroepsonderwijs) en de vakorganisaties zullen dan naast de secundaire arbeidsvoorwaarden ook de primaire arbeidsvoorwaarden in cao-afspraken vastleggen (met uitzondering van pensioenen, flexibele pensionering en de sociale zekerheid, voor zover niet bovenwettelijk). Hierdoor ontstaat ruimte om een arbeidsvoorwaardenbeleid te voeren dat past bij de specifieke situatie van de bve-sector. Het ondersteunt bovendien het streven naar een moderner personeelsbeleid, wat weer kan bijdragen aan een sterkere positie om nieuw personeel te werven en zittend personeel te behouden.

Accountability, toezicht en controle in de bve-sector

De overheid wil met haar toezicht zich een oordeel vormen over de toestand van de sector, verantwoordelijkheid uitoefenen en het beleid verantwoorden aan de Kamer. De verantwoording door de instellingen en het toezicht op de instellingen nemen hierbij een belangrijke plaats in. Elke instelling heeft haar eigen systeem van intern toezicht en verantwoor-

ding. Op sectorniveau worden ook activiteiten ontplooid om de transparantie van de sector te verbeteren. Goede voorbeelden hiervan zijn de benchmark-bve van de Bve Raad en de ambitie (in het strategisch beleidsplan van de Bve Raad) om het afleggen van maatschappelijke verantwoording over prestaties in de bve-sector verder vorm te geven. Een onderdeel van VBTB is transparantie van beleid verbeteren door het beleid te karakteriseren met kwantitatieve indicatoren. Hiervoor bieden de gegevens over deelnemers en hun onderwijstrajecten via het informatie-statuuat en, op termijn, het onderwijsnummer, mogelijkheden. De definitie van indicatoren, de te realiseren verbeteringen en de daarbij behorende aanvullende informatieverzameling zullen voortdurend onderwerp van overleg met het veld zijn. Beperking van de administratieve lastendruk is daarbij een blijvend aandachtspunt.

Informatie- en communicatietechnologie (ict)

Ict biedt mogelijkheden om de onderwijstrajecten verder te flexibiliseren en aan te passen aan de individuele mogelijkheden en ambities van de deelnemers. Bovendien is ict onmisbaar in de voorbereiding op de (toekomstige) arbeidsmarkt en maatschappij. Instellingen ontvangen aanvullende middelen om ict verder te integreren in het onderwijsproces van beroepsonderwijs en educatie. Een hulpmiddel hierbij is kennisnet. De bve-sector is in 2000 als eerste sector aangesloten op kennisnet.

Beroepsonderwijs

Kwaliteit

Een belangrijke uitdaging voor het beroepsonderwijs is ook het komend jaar de kwaliteit te handhaven en te verbeteren. Dit geldt voor zowel het leren op school als het leren binnen de beroepspraktijk. De aandacht gaat daarbij uit naar de inhoud van de leertrajecten en naar de verscheidenheid van didactische methoden. Flexibilisering en maatwerk zijn de sleutelwoorden. *Koers BVE* gaat hierop uitgebreid in. Deze begroting beperkt zich tot een aantal aandachtspunten voor het komend jaar, waarmee wordt bijgedragen aan de doelstelling verbetering van kwaliteit.

Urennorm

Vanaf 2003 zal de 1000-urennorm van kracht zijn. Dat is een ondergrens voor kwaliteit: de deelnemer aan het beroepsonderwijs moet minimaal 1000 uren per jaar worden opgeleid. Bij de uitwerking wordt rekening gehouden met het eigen karakter van het beroepsonderwijs. De norm ondersteunt en stimuleert zo de bestaande en gewenste variëteit aan leervormen. Door een invoeringstraject kunnen de instellingen geleidelijk toegroeien naar de norm.

Met het wetsvoorstel wordt de urennorm in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) opgenomen. Gedurende de periode tussen de publicatie van de wet (beoogde datum 1 januari 2002) en de ingangsdatum van de 1000-urennorm (1 augustus 2003), wordt in de WEB opgenomen dat voltijdse beroepsopleidende leerweg-deelnemers een onderwijsprogramma van 850 uren moet worden aangeboden. Deze urennorm vervangt de normering uit de Wet op de studiefinanciering. Tegelijkertijd wordt onderzocht hoe de relatie kan worden veranderd tussen het recht op studiefinanciering voor deelnemers en de realisatie van de onderwijstijd door de onderwijsinstelling. De deelnemer mag immers niet de dupe worden als een instelling in gebreke blijft.

Examinering

De kwaliteit van de examinering moet verbeteren. Daarbij gaat het om zowel de inhoud en het niveau van de examens als om de afnameprocedures. De instellingen zullen hieraan veel kunnen bijdragen door hun interne procedures en interne legitimering te verbeteren. Op sectorniveau heeft de Bve Raad een belangrijke rol. De definitie van algemene kwaliteitsnormen en een gefaseerde, branchegewijze aanpak zullen de komende jaren de examenkwaliteit substantieel verbeteren. De overheid wil per 2001 een substantiële kwaliteitsverbetering realiseren, binnen de kaders van de WEB.

Kwalificatiestructuur

De invulling van de kwalificatiestructuur beroepsonderwijs bepaalt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de vaardigheden op korte en lange termijn. Dit vergt continue aandacht van betrokken partijen. De komende jaren zullen de competenties (die algemener zijn dan vaardigheden) een grotere rol krijgen in de opbouw van kwalificaties. Het Centraal orgaan van de landelijke organen beroepsonderwijs (COLO) heeft hiervoor een ontwikkelingsplan opgesteld (*Naar een dynamische, flexibele en transparante kwalificatiestructuur, het ontwikkelingsplan kwalificatiestructuur*).

In 2000 en 2001 worden pilots uitgevoerd die de consequenties verkennen van afstemming van de kwalificaties (met name op niveau 1 en 2) op de wensen van het bedrijfsleven in de regio. Naast de bijdrage uit eigen middelen van de landelijke organen draagt OCenW hieraan f 2 miljoen bij.

Beroepspraktijkvorming

De beroepspraktijkvorming heeft een belangrijke plaats binnen beroepsopleidende leerweg- en beroepsbegeleidende leerwegtrajecten. Het komende jaar wordt de kwaliteit verder verbeterd door systematisch aandacht te schenken aan de kwaliteit van de leerbedrijven, leermeesters en de leerplek, de kwaliteit van de leerlingbegeleiding en van de informatie-uitwisseling tussen instelling en leerbedrijf. Het COLO zal hierbij een centrale rol vervullen.

Technocentra

De technocentra zijn in 2000 gestart met hun activiteiten. Tot 2003 hebben zij de tijd het regionaal draagvlak te verbreden en een begin te maken met hun makel- en schakelactiviteiten. De technocentra hebben hierbij de ruimte gekregen om eigen oplossingen te bedenken voor knelpunten in de aansluiting van onderwijs op de regionale arbeidsmarkt. In 2003 moeten de technocentra belangrijke regionale spelers zijn.

Apparatuurimpuls

De extra middelen voor apparatuur (f 28,0 miljoen) in 2000 zijn toegevoegd aan de rijksbijdrage beroepsonderwijs. Deze impuls versterkt de structurele verhoging van de rijksbijdrage. Hiermee kunnen instellingen hun apparatuursituatie verder moderniseren. Dat versterkt de onderwijsinhoud en verhoogt de kwaliteit van de school als leeromgeving. Dit leidt onder meer tot een verbeterde aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Met de apparatuurmonitor zal eind 2001 verslag worden gedaan over de gerealiseerde verbetering van de apparatuursituatie. De middelen die hierbij betrokken zijn, zijn de incidentele impuls in 1998 en 2000 en de structurele verhoging van de rijksbijdrage sinds 1999. De verslaglegging van de instellingen over de aanwending van de rijksbijdrage 2000 (de indieningsdatum van de jaarrekening is 1 juli 2001) en de apparatuurmonitor zullen na mei 2001 beschikbaar komen.

Taskforce beroepsonderwijs

De Stichting van de Arbeid heeft op 8 juni jl. haar nota *meer prioriteit voor het beroepsonderwijs* aan het kabinet gestuurd. De opvattingen van het kabinet en de sociale partners over het belang van een versterking van de positie van het beroepsonderwijs lopen in belangrijke mate parallel. Het kabinet juicht het initiatief van de Stichting voor een Taskforce beroepsonderwijs toe en zal hierin ook gaan participeren.

Toegankelijkheid

Het bekostigd onderwijs moet zo toegankelijk mogelijk zijn. Daarom moet het beroepsonderwijs efficiënte leerwegen aanbieden, die goed aansluiten op het voortgezet onderwijs én op de arbeidsmarkt of het hoger beroepsonderwijs. Daarnaast is blijvende aandacht nodig voor specifieke doelgroepen, zoals deelnemers met een beperkte vooropleiding. De komende periode zal ook de toegankelijkheid voor werkenden of inactieven een belangrijk aandachtspunt zijn. Onderstaande beleids-trajecten zijn gericht op de doelstelling verbetering van toegankelijkheid. In *Koers BVE* wordt uitgebreid ingegaan op de beleidsmatige prioriteiten rondom toegankelijkheid.

Impuls beroepsonderwijs

Binnen de beroepsonderwijs en volwasseneneducatiesector wordt, als onderdeel van de impuls voor beroepsonderwijs, in 2000 f 33,75 miljoen ingezet met als doelstelling:

- het verbeteren van de doorstroom binnen het beroepsonderwijs – van vmbo naar mbo en mbo naar hbo. Daarbij ligt het accent op het verbeteren van de aansluiting tussen de (kwalificatie)structuren en het versterken van het primaire proces;
- het vergroten van de toegankelijkheid van het beroepsonderwijs door voorlichting en facilitering van nieuwe groepen.

Het is om een aantal redenen wenselijk de doorstroom en aansluiting te verbeteren: doelmatigheid van leerwegen, aansluiting van onderwijs op de (regionale) arbeidsmarkt en voorkomen voortijdig schoolverlaten zijn de belangrijkste. De doorstroom wordt verbeterd door de (kwalificatie)structuren van de verschillende onderwijssectoren beter op elkaar af te stemmen en door deelnemers goed voor te lichten en te begeleiden. De toegankelijkheid van het beroepsonderwijs wordt gestimuleerd door opleidingen aan te passen voor groepen die al praktijkervaring hebben. Daarmee worden hun (erkende) elders verworven competenties in de opleiding opgenomen. Daarnaast komen er trajecten die gericht zijn op onderwijs aan de beroepsbevolking en inactieven. Hierin speelt voorlichting een belangrijke rol. Verder zal educatieve televisie een speciaal aanbod ontwikkelen voor deze doelgroepen. Ook zal een experiment worden opgezet rondom de individuele leerrekening.

De middelen voor de impuls beroepsonderwijs zullen voor een groot deel worden ingezet om de aansluiting tussen de (kwalificatie)structuren te verbeteren en het primaire proces te versterken. Deze middelen zullen op basis van een regeling aan de scholen en de landelijke organen beroepsonderwijs (lob's) per 1 oktober aan de onderwijsinstellingen en de lob's ter beschikking worden gesteld. Het COLO en de Bve Raad zullen de projecten monitoren, met als doel informatie toegankelijk te maken over uitvoeringsplannen, producten, aanpakken en ervaringen voor alle betrokken partijen. De eindrapportage volgt medio 2001.

De middelen om de toegankelijkheid van het beroepsonderwijs te vergroten door voorlichting en facilitering van nieuwe groepen, worden uitgezet via een aantal projecten op basis van aparte contracten. De verantwoording over de besteding van de middelen vindt plaats door de rapportages van de projectuitvoerders. De inzet is een aantal prestaties te realiseren in de vorm van een kenniscentrum voor Erkenning van elders verworven competenties (evc), educatie tv en pilots individuele leerrekeningen en loopbaanbegeleiders.

Voor de effecten op de (middel)lange termijn wordt gekeken naar het Onderwijsverslag van de inspectie (in mei 2002 over schooljaar 2000/2001) en de bijbehorende instroom-, doorstromen rendementcijfers. Een kanttekening hierbij is dat het effect van de impuls beroepsonderwijs slechts een van de factoren is die van invloed is op de toegankelijkheid van het beroepsonderwijs.

Employability

Employability wordt gestimuleerd door zelfstandig leren te bevorderen, door brede competenties aan te leren, en door de toegankelijkheid van het middelbaar beroepsonderwijs te verbeteren voor de beroepsbevolking en inactieven. Een goede samenwerking van de regionale opleidingscentra (roc's) met hun omgeving (bedrijven, gemeenten, arbeidsvoorziening) is hierbij cruciaal. De komende jaren zal de versterking van de positie van roc's in de regio veel aandacht krijgen.

De activiteiten om de employability te bevorderen voeren de overheid en sociale partners gezamenlijk uit. Het gaat erom het beroepsonderwijs te versterken, het bedrijfsleven voor te lichten en te adviseren, en scholing te stimuleren en te faciliteren. Voorbeelden van activiteiten zijn: versterking van werkend leren, bestrijding voortijdig schoolverlaten, implementatie van erkenning van elders verworven competenties (evc), bevordering employability van werkenden en werkzoekenden zonder startkwalificatie, inzet educatieve televisie, aanhaken van loopbaanadviseurs bij de regionale meld- en coördinatiecentra (rnc's) en de jaarlijks te organiseren «week van het leren» (in 2000 van 8 tot en met 15 september).

Van 22 tot en met 28 januari 2001 zal de «week van het beroepsonderwijs» plaatsvinden. In en rondom een trein worden activiteiten georganiseerd rond de thema's «beroepsonderwijs» en «vakmanschap in de omgeving». De opzet is deze onderwerpen landelijk te agenderen bij politiek en media. Daarnaast wordt zo, binnen de regio, een stimulans gegeven aan de communicatie van het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen met potentiële leerlingen en hun omgeving.

Bestrijding voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaten (vsv) vraagt om een regionale aanpak. Vanaf 2001 (beoogde ingang van de rnc-wet) zal de regionale coördinatiefunctie daarom wettelijk verankerd worden. Tegelijkertijd wordt dan de meldplicht

voor niet-leerplichtige vsv'ers ingevoerd. In het schooljaar 1998/1999 zijn door de rmc-regio's 35.137 voortijdig schoolverlaters geregistreerd. De G-25 zijn in 2000 gestart met de activiteiten uit de convenanten. Deze bevatten maatregelen en projecten. Verder moeten de bestaande instrumenten beter op elkaar worden afgestemd. Halverwege de convenantsperiode (eind 2001) zal de minister van Grote Steden- en Integratiebeleid tussentijds verslag doen over de voortgang van de GSB-activiteiten (grote stedenbeleid). Langs een aantal lijnen zal de regionale aanpak worden versterkt. Verschillende mogelijkheden van voorlichting en communicatie zullen worden benut om kennis en informatie te verspreiden. Een internetsite over voortijdig schoolverlaten, regionale bijeenkomsten en informatiebrochures voor ouders en scholen zijn hiervan voorbeelden. Ook de regierol van gemeenten zal worden versterkt. Hierbij is de rmc-wet het uitgangspunt. Ten slotte zal worden bevorderd dat drempels tussen verschillende voorzieningen worden weggenomen. Daardoor is het gemakkelijker de trajectbegeleiding in één hand te leggen.

Europees Sociaal Fonds (ESF) 2000–2006

Vanaf 2000 worden voor de bve-sector een tweetal landelijke projecten uitgevoerd: bestrijding voortijdig schoolverlaten en versterking beroepsbegeleidende leerweg (bbl). De ESF3-middelen voor bestrijding voortijdig schoolverlaten worden via de lumpsumbekostiging en de aanvullende vergoeding ingezet voor de scholing en begeleiding van deelnemers in de beroepsopleidende leerweg met een beperkte vooropleiding. De kans dat deze deelnemers uitvallen is groot. Het gaat hierbij in de komende zeven jaar om gemiddeld f 57 miljoen per jaar.

Bij het project versterking beroepsbegeleidende leerweg worden de ESF-middelen direct ingezet in regionale samenwerkingsprojecten van regionale opleidingscentra en landelijke organen beroepsonderwijs. Het doel is de instroom van deelnemers te bevorderen die niet zonder extra hulp kunnen instromen in de bbl of op de arbeidsmarkt een plaats kunnen vinden (gemiddeld f 14 miljoen per jaar).

Educatie en inburgering

Educatie en inburgering geven mensen in een achterstandspositie de mogelijkheid zich te ontwikkelen. Nederlands als tweede taal (NT-2) is hierbij belangrijk. Gemeenten voeren de regie over de aard en de omvang van het onderwijsaanbod. Zij werken daarbij samen met de roc's in een contractrelatie. Doel van de overheidsinzet is het functioneren van de educatie en inburgering te verbeteren.

Educatie kent drie vormen, waarover de deelnemers als volgt zijn verspreid: voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (26%), basiseducatie (opleidingen voor sociale redzaamheid en maatschappelijke oriëntatie) (23%) en Nederlands als tweede taal (51%). In 2000 is geconstateerd dat met name de educatie aan oudkomers nog niet goed functioneert, mede omdat het huidige reserveringsniveau van inburgeringsmiddelen bij gemeenten te hoog is. Voor de oudkomers is in de periode 1999–2002 f 215 miljoen extra beschikbaar, via het grote stedenbeleid en de Bijdrageregeling inburgering oudkomers voor de G-17. In 2000 wordt daarnaast eenmalig f 28 miljoen ingezet voor oudkomers. Deze middelen kunnen zowel bij de roc's als bij private aanbieders van taalonderwijs worden ingezet.

Het kabinet voert nu overleg met de (koepels van) uitvoeringsorganisaties

om de uitvoering van de Wet inburgering nieuwkomers (WIN) op een aantal punten te verbeteren. Daarnaast zal het kabinet een analyse maken van de precieze samenstelling en omvang van de wachtlijsten voor oudkomers.

Een task force inburgering is gevormd voor een periode van 2 jaar met als opdracht:

- de wachtlijsten voor taalonderwijs aan oudkomers in kaart te brengen;
- de bestaande wachtlijsten weg te werken, in overleg met de desbetreffende gemeenten;
- landelijk «good practices» te inventariseren, waarmee individuele gemeenten hun voordeel kunnen doen.

In de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt hierop nader ingegaan.

Financieringsarrangement educatie en inburgering

Sinds de invoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) is de positie van educatie en inburgering in het stelsel fundamenteel gewijzigd. De gemeenten zijn nadrukkelijk gepositioneerd als regisseur van de vraag naar onderwijs (in omvang en niveau) en financier van dit onderwijs. Vanwege de positionering van de educatie binnen bve-instellingen, die integraal onderdeel uitmaken van het samenhangend onderwijsstelsel in Nederland, kan de doorstroming tussen educatie en beroepsonderwijs en de koppeling daartussen plaatsvinden gedurende educatietrajecten. De samenwerking tussen gemeenten en regionale opleidingscentra (roc's) en de regierol van de gemeenten ontwikkelen zich. Tegelijkertijd liggen hier mogelijkheden voor verdere verbetering, zo blijkt ook uit de discussies over integratie en het Algemene Rekenkamerrapport over inburgering. De zogenoemde «gedwongen winkelnering» is een van de onderwerpen in deze discussie. In de beantwoording van de vraag of private aanbieders van educatie met overheidsmiddelen gefinancierd moeten worden, staan de consequenties voor de toegankelijkheid, de kwaliteit en de doelmatigheid centraal. Dit betreft zowel het functioneren van de gemeenten, en de roc's, als de positie van en perspectieven voor de deelnemer. De bekostiging van de educatie, waarbij de middelen worden verdeeld op basis van indicatoren, functioneert sinds 1 januari 2000. De inzet is de gemeenten en roc's tenminste twee jaar (tot de evaluatie van de WEB en de WIN) de gelegenheid te geven het huidige stelsel tot wasdom te laten komen. De task force inburgering en het besef van grote politieke en maatschappelijke urgentie ondersteunt hen daarbij.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Het overgrote deel van de uitgaven in de bve-sector (97%) bestaat uit exploitatie-uitgaven. Het daarvoor beschikbare budget is opgenomen in artikel 20.01 (personele en materiële uitgaven) en artikel 20.04 (huisvesting). De verdeling van de budgetten vindt plaats op basis van de bekostigingsregelingen beroepsonderwijs, landelijke organen en educatie. De inburgering wordt bekostigd op basis van de Wet inburgering nieuwkomers.

De rijksbijdrage voor het beroepsonderwijs wordt als lump sum aan de onderwijsinstellingen uitgekeerd. Dit betekent dat de instelling zelf beslist over de meest doelmatige besteding van het geld voor personele, materiële of huisvestingsuitgaven. Vervolgens legt de instelling in het verslag verantwoording af over het gevoerde beleid. Het verslag bestaat uit de jaarrekening met bijbehorende begroting, het jaarverslag en

overige financiële gegevens. Het verschaft inzicht in de uitvoering van de werkzaamheden waarvoor de rijksbijdrage is toegekend.

De activiteiten rondom educatie en inburgering maken ook deel uit van het verslag van de roc's. De middelen voor educatie en inburgering worden aan de gemeenten toegekend. De gemeenten kopen hiermee educatie en inburgering in bij de roc's. De roc's onderhouden voor deze activiteiten een contract- en verantwoordingsrelatie met de gemeenten. Ook de landelijke organen beroepsonderwijs ontvangen hun rijksbijdrage als lump sum. Aan de minister wordt in een verslag verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

De overige middelen op artikel 20.01 betreffen onder meer de technocentra, de regionale meld- en coördinatiefunctie, het nautisch onderwijs, het Centrum voor Innovatie van Opleidingen en de examens. Op artikel 20.03 staan de middelen voor specifieke activiteiten. Deze zijn onder meer gericht op specifieke doelgroepen, vernieuwing, internationalisering en specifieke arbeidsmarktproblemen.

Tabel 3.1 Financiële kerncijfers (x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitgaven bve	4 597,5	4 966,2	5 099,5	5 096,7	5 111,2	5 185,4	5 186,6
<i>waarvan cursusgeldontvangsten</i>	- 80,9	- 97,7	- 103,9	- 104,6	- 105,5	- 106,8	- 106,2
Ontvangsten bve	77,1	77,7	73,7	73,7	61,7	61,7	61,7
Gesaldeerde uitgaven bve	4 520,5	4 888,6	5 025,8	5 023,0	5 049,6	5 123,7	5 124,9
Artikel 20.01							
• Middelbaar beroepsonderwijs	3 272,3	3 537,5	3 633,6	3 610,0	3 636,2	3 677,7	3 692,1
• Educatie	455,0	451,7	466,9	468,8	469,5	471,2	473,9
• Inburgering	172,3	204,3	230,9	250,5	249,9	232,1	214,7
• Landelijke organen	178,7	189,6	197,4	197,7	197,2	197,9	199,0
• Overig (incl. examens)	59,1	65,5	60,8	60,2	48,2	96,2	96,2
Artikel 20.03 Overig	70,7	89,6	81,9	81,4	82,2	82,2	82,6
Artikel 20.04 Huisvesting	389,5	428,0	428,0	428,0	428,0	428,0	428,0
Oploop in loon- en prijsbijstelling			141,7	154,2	171,8	197,6	221,4
Gesaldeerde uitgaven in constante prijzen		4 888,6	4 884,1	4 868,8	4 877,8	4 926,1	4 903,5

De uitgaven in de bve-sector zijn in 2001 f 133,2 miljoen hoger dan in 2000. Het grootste deel van de cursusgeldontvangsten (90%) wordt door deelnemers aan de beroepsbegeleidende leerweg en beroepsopleidende leerweg deeltijd betaald. Ook educatiedeelnemers aan vavo-trajecten betalen cursusgeld. De cursusgeldontvangsten worden jaarlijks geïndexeerd met de prijsontwikkeling. Daarnaast leidt de stijging van het aantal deelnemers in de beroepsbegeleidende leerweg tot een toename van de cursusgeldontvangsten.

De uitgaven middelbaar beroepsonderwijs zijn in 2001 per saldo f 96,1 miljoen hoger dan in 2000. Naast de loon- en prijsbijstelling is de deelnemersontwikkeling in het beroepsonderwijs verwerkt in de budgetten. Deze leiden tot een extra budget van f 100 miljoen in 2001. De eenmalige impuls voor apparatuur en kennisnet in 2000 leiden tot een daling van het uitgavenniveau van f 93 miljoen. In 2000 en 2001 is het budget met f 34 miljoen verhoogd voor de impuls beroepsopleidingen.

De uitgaven voor educatie zijn vanaf 2000 nagenoeg constant en worden beïnvloed door loon- en prijsbijstelling en de indexering van de cursusgeldontvangsten. Deze volgen het verloop van de prijsontwikkeling en worden in mindering gebracht op het budget.

De inburgeringsuitgaven zijn verhoogd voor het tijdelijk effect van de nieuwe Vreemdelingenwet. Dit leidt in de jaren 2001–2004 tot een verhoging van respectievelijk f 18, f 34, f 33 en f 17 miljoen. Daarnaast is het budget voor loon- en prijsbijstelling aangepast. Het budget voor landelijke organen is vanaf 2000 nagenoeg constant en is aangepast voor loon- en prijsbijstelling.

De overige uitgaven op artikel 20.01 bevatten een aantal constante reeksen voor de examens, de rmc-functie, het Cinop en het Landelijk Dienstencentrum. De technocentra maken hiervan deel uit in de jaren 2000–2002. Voor de periode 2000–2003 worden de middelen voor bestrijding voortijdig schoolverlaten via de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betaald. De middelen vanaf 2004 (f 48 miljoen) staan op dit artikel.

De overige uitgaven op artikel 20.03 en de huisvestingsuitgaven vertonen eveneens een constant beeld.

De ontvangsten dalen in 2003 doordat de middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) voor de technocentra vervallen. De middelen vanaf 2003 staan op de begroting van het FES.

In tabel 3.1 is als correctieregel de oploop in loon- en prijsbijstelling vermeld. Deze correctie maakt het mogelijk de reële budgetontwikkeling te tonen, waarbij is gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen.

4. OVERIGE KERNGEGEVENS

Karakteristiek aan de beroepsonderwijs en volwasseneneducatie-bekostiging is dat het budget wordt verdeeld op basis van een aantal prestatie-indicatoren. In het middelbaar beroepsonderwijs wordt jaarlijks het budget aangepast voor de deelnemersontwikkeling. Waar vorig jaar nog werd uitgegaan van een daling van het aantal deelnemers, blijkt het beroepsonderwijs nu een groei door te maken. Dit geldt vooral voor de beroepsbegeleidende leerweg.

Tabel 4.1 Deelnemers middelbaar beroepsonderwijs (aantal x 1 000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mbo	409,4	416,1	414,6	413,6	415,5	418,2	420,5
Bol	258,9	257,9	257,4	258,5	262,0	265,9	268,8
Bbl	126,8	136,8	137,4	136,4	135,7	135,5	135,6
Bol-dt	23,8	21,4	19,8	18,7	17,7	16,9	16,0

Bron: Referentieraming 2000

De stijging in beroepsopleidende leerwegdeelname vanaf 2003 is een gevolg van demografische ontwikkelingen. De oorzaak van de stijging in de beroepsbegeleidende leerweg in 2000 en latere jaren is tweeledig. Nieuwe deelnemersgroepen blijken hun weg te vinden naar het beroeps-onderwijs en de voortijdige uitval tijdens opleidingen is verminderd.

Vanaf 2000 wordt een deel (20%) van het totale budget verdeeld op basis van het aantal diploma's. Tabel 4.2 laat zien hoe het aantal gediplomeerde deelnemers in 1998 is verdeeld over de verschillende leerwegen.

Tabel 4.2 Gediplomeerde deelnemers in het beroepsonderwijs (aantal x 1 000)

	1998	Totale uitstroom	Gedip. % gedipl.
Mbo/bol	100,8	64,5	64%
Bbo/bbl	61,3	38,0	62%
Dt-mbo/bol-dt	7,7	3,8	49%
Totaal mbo	169,8	106,3	63%

Bron: Bekostigingstelling bve 1999 en beleidstelling bve 1998

De middelen voor voorbereidende en ondersteunende activiteiten (voa) in het beroepsonderwijs worden verdeeld op basis van het aantal deelnemers in niveau 1 en 2. Het budget bedraagt circa f 142 miljoen en wordt aangepast voor loon- en prijsontwikkeling. De meerjarige ontwikkeling in het aantal deelnemers in niveau 1 en 2 is gerelateerd aan de deelnameontwikkeling in het mbo.

Tabel 4.3 Deelnemers aan niveau 1 en 2 (aantal x 1 000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mbo	128,4	135,2	136,8	137,6	139,6	141,9	143,8
Bol	52,9	53,9	55,5	57,5	60,1	62,6	64,5
Bbl	69,3	75,8	76,1	75,3	74,9	74,9	75,2
Bol-dt	6,2	5,5	5,2	4,9	4,6	4,4	4,2

Bron: Referentietelling 1999 en Referentieraming

De landelijke organen beroepsonderwijs hebben een faciliterende en toetsende rol rondom de beroepspraktijkvorming en kwalificatiestructuur. In tabel 4.4 wordt aangegeven welke gegevens een rol spelen bij de verdeling van het budget.

Tabel 4.4 Bekostiging landelijke organen

Verdeelmaatstaven lob-budget	Gewicht	Aantal
Opleidingen	20%	706
Bpv	60%	199 720
Leerbedrijven	20%	98 171

Bron: Crebo, bekostigingstelling 1998. Aantallen zijn gebruikt voor de bekostiging 2000.

Educatie is een voorziening voor volwassenen. De gemeenten stellen prioriteiten in de aard en duur van deelname aan de verschillende educatietrajecten. In 1998 was de verdeling over voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, basiseducatie en Nederlands als tweede taaltrajecten 26, 23, en 51%. De meerjarige deelnameontwikkeling aan de (reguliere) educatie is procentueel gerelateerd aan het aantal volwassen inwoners (tabel 4.5).

Via het grote stedenbeleid (G-25) en de bijdrageregeling inburgering oudkomers voor de G-17 wordt voor oudkomers in de periode 1999–2002

f 215 miljoen extra bestemd. In 2000 wordt daarnaast eenmalig f 28 miljoen ingezet voor oudkomers. Deze middelen staan op de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De gemeenten kunnen deze middelen inzetten bij de bve-instellingen. De deelnemers die hieraan gerelateerd zijn, maken geen deel uit van onderstaande reeks.

Tabel 4.5 Deelnemers educatie (aantal x 1 000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Educatie	160,0	159,3	162,0	164,5	165,0	163,8	162,5
regulier	137,4	138,1	138,8	139,4	140,1	140,7	141,3
inburgering	22,6	21,2	23,2	25,1	25,0	23,1	21,2
Volwassen inwoners Nederland	10 193,9	10 246,1	10 294,0	10 341,9	10 390,0	10 437,6	10 485,0

Bron: CBS, Justitie, Referentietelling

De ontwikkeling van het aantal inburgeraars is een gevolg van de nieuwe Vreemdelingenwet. Hierdoor zullen de komende jaren meer mensen inburgeren, waarna de aantallen zich weer op het oude niveau stabiliseren. Het inburgeringsbudget is aangepast voor deze extra deelnemers. Het aantal toetsen bepaalt 70% van de verdeling van het inburgeringsbudget. In 1998 zijn 11 532 toetsen afgenomen.

Kengetallen

Met de gegevens uit de bovenstaande tabellen kunnen enkele ratio's worden berekend. Deze zijn weergegeven in tabel 4.6.

Tabel 4.6 Financiële kengetallen (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mbo							
Uitgaven per deelnemer	9,8	9,7	10,5	10,8	10,7	10,6	10,7
Uitgaven huisvesting per deelnemer mbo	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2
VOA-uitgaven per deelnemer niveau 1 en 2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Educatie							
Uitgaven regulier per volwassen inwoner (f 1)	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Uitgaven per inburgeraar	7,6	9,6	10,0	10,0	10,0	10,1	10,1

De kengetallen over de uitgaven in de bve-sector vertonen een constant beeld. De stijging vanaf 2001 wordt grotendeels veroorzaakt door de loonbijstellingen.

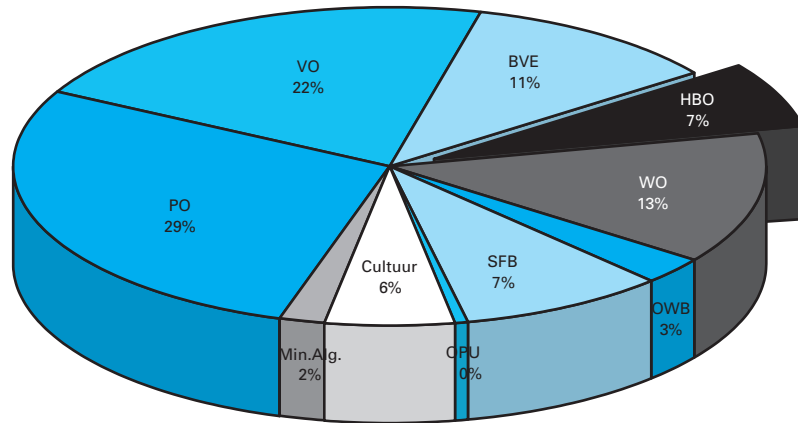
De uitgaven per inburgeraar in 1999 worden beïnvloed door het lage budget als gevolg van de afrekeningen.

Beleidsterrein 21 Hoger beroepsonderwijs

Hoger beroepsonderwijs ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 miljard

Uitgaven en ontvangsten hoger beroepsonderwijs f 3,1 miljard

1. ALGEMEEN

Beleidsterrein 21 betreft het hoger beroepsonderwijs (hbo). De begroting voor dit beleidsterrein bestaat uit de rijksbijdrage aan hogescholen voor het verzorgen van hoger beroepsonderwijs. Het aantal hogescholen bedraagt momenteel 56.

Naast de exploitatievergoeding voor personeel, materieel en huisvesting bevat het beleidsterrein de rechtspositionele uitkeringen voor het hbo en de middelen voor specifieke activiteiten.

De wettelijke grondslag voor de bekostiging ligt in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), het Bekostigingsbesluit WHW en de Regeling bekostiging hoger onderwijs. De rijksbijdrage wordt als een lumpsum aan de hogescholen uitgekeerd. Dit betekent dat de hogeschool zelf beslist over de meest doelmatige besteding van het geld ten behoeve van personele, materiële en huisvestingsuitgaven. Vervolgens legt de hogeschool in het verslag verantwoording af over het gevoerde beleid. Het verslag bestaat uit de jaarrekening met de bijbehorende begroting, het jaarverslag en overige financiële gegevens.

2. BELEID

Hoger onderwijs en onderzoekplan 2000

Voor de komende vier jaar vormt het Hoger onderwijs en onderzoekplan 2000 (HOOP 2000) het algemeen beleidskader. In het HOOP zijn de beleidslijnen voor een periode van vier jaar uiteengezet. Gelet op grote veranderingen in het hoger onderwijs, heeft het HOOP 2000 gedeeltelijk een agenderend karakter. In die zin beoogt het HOOP 2000 richting te geven aan het traject van verdere interactieve beleidsontwikkelingen. Er bestaat een toenemende en meer pluriforme maatschappelijke behoefte aan hoger opgeleiden. Hogescholen dienen te investeren in het onderwijs om tegemoet te komen aan de grotere en meer diverse vraag

vanuit de maatschappij. Verdere deregulering vergroot de handelingsruimte van instellingen, opdat hogescholen adequater kunnen inspelen op deze ontwikkelingen. Het vergroten van de zeggenschap van de instellingen over de inrichting van het onderwijsaanbod speelt hierbij een belangrijke rol. De oriëntatie zal, zoals dat van oudsher kenmerkend is voor het hoger beroepsonderwijs, op de beroepspraktijk liggen. Hogescholen en universiteiten werken de laatste jaren steeds intensiever samen. Fusies zullen mogelijk gemaakt worden. Uitgangspunt daarbij blijft echter de eigen aard van het wetenschappelijk of hoger beroepsonderwijs.

Tevens beïnvloeden internationale ontwikkelingen ons hoger beroepsonderwijs. De internationale concurrentiepositie dient te worden versterkt zowel binnen als buiten Europa. Met name binnen Europa wordt dit bereikt door het bevorderen van internationale vergelijkbaarheid. Een van de stappen die is genomen om dit te bevorderen is de ondertekening van de «Bologna verklaring». Hoofdelement van deze verklaring is een systeem van twee cycli, waarbij de eerste cyclus ten minste drie jaar duurt. In 2001 zal verder uitvoering worden gegeven aan de invoering van een bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs. Dit op basis van de te verschijnen beleidsreactie op het rapport *Advies inzake de invoering van een bachelor-mastersysteem in het hoger onderwijs* van de commissie Rinnooij Kan.

Vergroting van de eigen verantwoordelijkheid van hogescholen leidt ook tot ook grotere responsiviteit ten opzichte van de maatschappelijke vraag naar hoger beroepsonderwijs. Aanvullend zullen instellingen hierover verantwoording moeten afleggen. De overheid zal in de toekomst sterker sturen op kwaliteit. Gestreefd wordt naar het opnemen van accreditatie in het stelsel van kwaliteitszorg. Het beeld dat daarbij voor ogen staat is dat externe kwaliteitsbeoordeling leidt tot het verlenen van een formeel kwaliteitslabel in de vorm van accreditatie van de opleiding.

Voor de toekomst krijgt de bredere implementatie van informatie en communicatietechnologie (ict) in het hoger beroepsonderwijs een nieuwe impuls, zodat het hbo kan inspelen op de maatschappelijke behoefte en internationale ontwikkelingen.

Deelname ontwikkeling

De afgelopen jaren hebben een gestage stijging van het aantal studenten in het hoger beroepsonderwijs laten zien (van 235 000 in studiejaar 1990/1991 tot ruim 276 000 in studiejaar 1998/1999). Uit de instroomcijfers in het studiejaar 1999/2000 blijkt dat deze stijging zich verder doorzet. Ten opzichte van de vorige raming wordt de studentenraming in studiejaar 2004/2005 met ruim 36 000 opwaarts bijgesteld, tot ruim 326 000 studenten (waarvan er 71 500 in deeltijd studeren).

Om de hbo-instellingen in de gelegenheid te stellen de extra taken als gevolg van deze forse stijging van de studentenaantallen uit te voeren, is het hbo-budget opgehoogd met f 52 miljoen in 2000, oplopend tot f 284 miljoen in 2004.

Tekorten arbeidsmarkt

In uiteenlopende beroepsgroepen is in toenemende mate sprake van tekorten aan middelbaar en hoger opgeleid personeel. De voorziene stijging van de studentenaantallen in de komende jaren zal een bijdrage kunnen leveren aan het terugdringen van deze tekorten. Dit is echter niet voldoende. Naast het activeren van de niet-werkenden zal verbetering van

het rendement van initiële opleidingen en upgradering van competenties in belangrijke mate moeten bijdragen aan het verder dempen van de tekorten. Werkenden en reserves onder de beroepsbevolking die hun initiële scholing achter de rug hebben moeten gemakkelijker dan nu gebruik kunnen maken van de diensten van aanbieders van onderwijs. Dit komt neer op een substantiële versterking van het post-initiële onderwijs. De kabinetsnotitie *In goede banen* (maart 2000) voorziet in een beleidskader voor de aanpak van de knelpunten op de arbeidsmarkt.

Impuls beroepsopleidingen

Om een beleidsimpuls te geven aan de beroepsopleidingen, in het bijzonder voor het rendement en de flexibilisering van deze opleidingen in het hoger beroepsonderwijs, zal, naast de f 22,5 miljoen die bij Voorjaarsnota voor 2000 beschikbaar is gesteld, ook voor 2001 een gelijk bedrag van f 22,5 miljoen worden uitgetrokken. Hieronder is aangegeven op welke wijze de middelen zullen worden ingezet, om de beoogde impuls verder te stimuleren.

Opscholing werkende mbo'ers en implementatie van Erkenning van elders verworven competenties (evc) in het hbo

In het verlengde van de kabinetsnotitie *In goede banen* werken de Ministeries van Economische Zaken, Onderwijs Cultuur en Wetenschappen en Sociale Zaken en Werkgelegenheid samen met sociale partners voorstellen uit om op korte termijn te komen tot investeringsimpulsen in opscholing van de beroepsbevolking naar een hoger opleidingsniveau. Deze impuls moet bijdragen aan de dynamiek in het scholingsgebouw en op termijn aan de verhoging van het competentieniveau van de beroepsbevolking. De rol van de overheid op dit punt is het ondersteunen van regionale scholingsinitiatieven.

In eerste instantie gaat het om uitvoering van een aantal projecten op basis waarvan de mogelijkheden tot opscholing worden uitgetoetst. Om te monitoren wat de beleidseffecten zijn, vinden tussentijdse evaluaties plaats om te bezien of de scholingsinspanning rendement oplevert voor werkgevers en werknemers.

Scholing kan sterk gestimuleerd worden als het aanbod goed aansluit op de vraag. Dat vraagt niet alleen maatwerk, maar ook het in beeld brengen van de competenties van studenten/werkenden voor zij aan scholing beginnen: erkenning van elders verworven competenties (evc). In het kader van de concretisering van de employability agenda zijn pilots in gang gezet rondom de ontwikkeling van evc-pilots in de bve-sector. Aansluitend op deze ontwikkeling zullen pilots in het hbo worden gestart. Medio 2001 zullen deze pilots worden geëvalueerd, waarbij, naast de totstandkoming van de evc-procedure, met name aandacht zal worden besteed aan de vraag in hoeverre de in de pilot opgenomen hbo-opleidingen beter aansluiten op de gevraagde kerncompetenties. In totaal is voor deze activiteiten in de jaren 2000 en 2001 een bedrag begroot van respectievelijk f 1,5 en f 5,0 miljoen.

Vernieuwingen in het hbo

In het HOOP 2000 is de vraag gesteld hoe in een situatie van versterkte zelfregie en onderlinge profilering een aantal specifieke beleidsdoelen gerealiseerd kan worden, zodanig dat daarbij tegemoet wordt gekomen aan verschillende profielen van instellingen. Een aantal modaliteiten is daarbij benoemd, waaronder die van specifieke financiering. Deze

modaliteit is gebaseerd op de veronderstelling dat tempo, kwaliteit en richting van de verandering gebaat is bij externe prikkels en competitie tussen instellingen.

Om de beoogde vernieuwing in het beroepsonderwijs verder te verbreden, wordt een substantiële impuls in de omvang van het budget van het Vernieuwingsfonds hoger beroepsonderwijs wenselijk geacht. Deze doelstelling past ook binnen de door de Stichting van de Arbeid geuite wens aan het kabinet om via een innovatiebudget beroepsonderwijs opnieuw dan wel nog meer mogelijkheden te creëren om naast de generieke lump-sum bekostiging ook specifiek beleid te kunnen ontwikkelen.

Om de impuls voor innovatie binnen het hbo (denk daarbij aan competentieleren, verdere ict-toepassingen e.d.) verder te stimuleren wordt voorgesteld het budget voor het Vernieuwingsfonds in 2001 met f 17,5 miljoen te verhogen. De exacte inzet van deze middelen wordt mede afhankelijk gesteld van de uitkomsten van de recent uitgevoerde evaluatie van het Vernieuwingsfonds.

Voor projecten in het kader van het Vernieuwingsfonds geldt dat hiervoor na afronding van het project een inhoudelijke en financiële verslaglegging aan het Vernieuwingsfonds plaats vindt. Het Vernieuwingsfonds geeft vervolgens in haar jaarverslag aan welke resultaten zijn bereikt.

Voor innovatieprojecten op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ict) wordt voor het hoger beroepsonderwijs in 2000 aan het SURF Educatie<F>onds een bedrag toegevoegd van f 10 miljoen. De projecten uit het SURF Educatie<F>onds, die door alle instellingen uit het hoger onderwijs kunnen worden ingediend, hebben een instellingsoverstijgend belang. Ze hebben betrekking op

- generieke ict-gereedschappen die het leerproces kunnen ondersteunen, voor informatieverwerving door studenten vakspecifieke informatie en
- hulpmiddelen, zoals onderwijsdatabanken die via het netwerk voor studenten bereikbaar zijn en allerlei soorten materiaal ontsluiten van tekst tot multimediale bestanden, maar ook de ontwikkeling van methodes voor generiek gebruik binnen een discipline, zoals software voor simulaties, data-acquisitie, probleemanalyse en ontwerpomgevingen.

Met deze investering zal meer symmetrie worden bereikt in de middelen die voor het hoger onderwijs beschikbaar zijn.

Voor projecten binnen SURF geldt dat de uitvoerder driemaandelijks aan SURF rapporteert over de voortgang. Na afronding dient de uitvoerder een eindrapportage in, die als openbare verantwoording beschikbaar is. Recent is een consortium van universiteiten en hogescholen rondom de Open Universiteit Nederland gevormd, dat een impuls kan geven aan de groei en innovatie van het aanbod van «virtueel» hoger onderwijs.

Aansluiting vo-hbo

De invoering van de profielen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs zal bijdragen aan een betere aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs. Hogescholen zullen bij de inrichting van de propedeuseprogramma's rekening moeten houden met de veranderde vooropleiding van de studenten. Als gevolg van de gefaseerde invoering van de profielen is er gedurende een aantal jaren sprake van een overgangssituatie. Om de implementatie van de profielen te faciliteren en te stimuleren wordt in 2000 een budget van f 11 miljoen toegevoegd aan de lumpsum. Om zicht te houden op de besteding van de middelen zal het

Landelijk Informatiecentrum Aansluiting VO-HBO (LICA) worden gevraagd tussentijds te monitoren welke effecten zijn opgetreden. Daarnaast zullen instellingen in hun jaarverslag specifieke verantwoording moeten afleggen over de verkregen middelen.

Accreditatie

Het streven is om per 1 januari 2002 een stelsel van accreditatie voor het hoger onderwijs in te voeren. In het stelsel van accreditatie zullen instellingen voor het bekostigde en aangewezen onderwijs voor de opleidingen éénmaal in de vijf jaar een keurmerk in de vorm van een accreditatie moeten verwerven. Er zal daartoe bij wet een orgaan worden ingesteld dat verantwoordelijk is voor de accreditatie van opleidingen in het hoger onderwijs. Daarbinnen worden afzonderlijke accreditatieraden voor hbo- en wo-opleidingen ingesteld.

De Inspectie heeft het toezicht op zowel het functioneren van het systeem van kwaliteitszorg in haar geheel als het functioneren van het accreditatieorgaan en van de accreditatieraden. De Inspectie participeert als waarnemer in de accreditatieraden en is daardoor in staat op een onafhankelijke wijze het toezicht uit te voeren.

Kunstonderwijs

In lijn met de motie 25 802 VIII, nr. 14 (vergaderjaar 1999–2000) wordt vanaf 2001 de resterende taakstelling op het kunstonderwijs (f 12,1 miljoen in 2001, f 10 miljoen in 2002 en f 9,9 miljoen vanaf 2003) ongedaan gemaakt. Met deze verlaging van de taakstelling worden tegelijkertijd de beschikbare herstructureringsmiddelen (die zijn gerelateerd aan de omvang van de taakstelling) met f 20 miljoen verlaagd van ruim f 41 miljoen naar ruim f 21 miljoen. In 2001 zal hiervan f 12 miljoen worden uitgekeerd.

De instellingen hebben in maart 2000 hun herstructureringsplannen ingediend. Over deze plannen is advies uitgebracht door de Tijdelijke commissie ondersteuning herstructurering kunstonderwijs hbo. De instellingsspecifieke adviezen van de commissie zijn grotendeels overgenomen, zoals is toegelicht in de nota *Meer zicht op kwaliteit*.

Zoals ook is aangegeven in de nota *Meer zicht op kwaliteit* is, op voorstel van de HBO-raad, de zogenoemde maatregel voor niet-EU studenten ingetrokken. Met deze maatregel werd een deel van de taakstelling kunstonderwijs ingevuld.

De hiermee samenhangende (netto-)taakstelling zal generiek worden verdeeld over de kunstopleidingen.

Tenslotte is in de nota *Meer zicht op kwaliteit* een aantal voorstellen gedaan ter stimulering van de kwaliteit van het kunstonderwijs. Hiertoe zal een deel (f 5 miljoen per jaar) van het beschikbare budget worden aangewend. De voorstellen houden het volgende in:

- het introduceren van beurzen voor studenten die in het buitenland willen studeren (f 1 miljoen per jaar) en de Kees van Dongenprijs voor excellente docentkunstenaars (f 3 miljoen per jaar);
- een subsidie aan het ExpertiseCentrum Allochtonen Hoger Onderwijs (ECHO) om samen met de hogescholen projecten te ontwikkelen om de culturele diversiteit te vergroten (f 0,25 miljoen per jaar in de periode 2001–2003) en

- het organiseren van web-wedstrijden om studenten te stimuleren gebruik te maken van ict (f 0,75 miljoen per jaar).

Bekostigingsmodel

In het HOOP 2000 worden de contouren geschetst van een nieuw bekostigingsmodel voor het hoger beroepsonderwijs. Met dit nieuwe model wordt beoogd een betere relatie te leggen tussen inspanningen van hogescholen en de daarvoor ontvangen bekostiging, met als doel de flexibiliteit in leerwegen en leerroutes te ondersteunen. Het nieuwe model zal worden geënt op bekostiging van tussenmomenten in leerroutes. Daarbij worden behaalde studiepunten als aangrijpingspunt gehanteerd.

In de eerste helft van 2000 zijn de beleidsmatige en uitvoeringstechnische mogelijkheden voor een studiepunten-bekostigingsmodel onderzocht. De voorlopige conclusie is dat het model haalbaar is.

De complexiteit van het invoeren van een nieuw bekostigingsstelsel moet niet worden onderschat. In het HOOP 2000 wordt ook ingegaan op een zorgvuldig invoeringstraject. Gezien de uitkomsten van het voorlopige onderzoek, nadere onderzoeken die nog moeten plaatsvinden en de eis van een zorgvuldig implementatietraject, is het niet zeker of inwerkingtreding van een nieuw bekostigingsstelsel in 2003 zou kunnen plaatsvinden.

Taakstelling tweede en derde studies

Bij Voorjaarsnota 2000 heeft het kabinet besloten een korting op te leggen voor tweede en derde studies in het hoger onderwijs. Voor het hbo loopt de taakstelling op van f 10 miljoen in 2002 tot f 33,3 miljoen in 2004 en verdere jaren. De korting vindt plaats in het kader van de ontwikkeling naar een samenleving waarin «Leven lang leren» van meer belang wordt en vereist dat nadere keuzen worden gemaakt met betrekking tot beschikbare middelen in het hoger onderwijs.

Bij de korting speelt een aantal aspecten die nog een nadere uitwerking vragen. Onder meer is het van belang na te gaan voor welke studerende de taakstelling zal gelden en onder welke condities de taakstelling door de instellingen kan worden gerealiseerd. Niet wordt beoogd om het simultaan volgen van onderwijs aan meerdere opleidingen te ontmoedigen. Het jaar 2000 wordt gebruikt om deze nadere uitwerking te maken.

Vouchers

Per 1 september gaat een voucherexperiment van start rond vraaggestuurd duaal onderwijs van het Midden- en kleinbedrijf Nederland (MKB-NL) en de HBO-raad. Het experiment heeft twee centrale doelen: het opdoen van ervaring met vouchers in vraaggestuurd duaal onderwijs en het vergroten van de flexibiliteit van duale routes.

Daarnaast zal in de reactie op het rapport Rinnooy Kan nader worden ingegaan op de mogelijkheden voor de introductie van vouchers in het postinitieel onderwijs.

Lectoraten

In het kader van de professionalisering van het (staf)personeel van de instellingen zijn middelen vrijgemaakt voor de invoering van lectoratenstoelen in het hbo. Lectoraten zijn leerstoelen van één of meer instellingen waar een lector wordt benoemd en is ingebed in een bepaalde context

van vernieuwing, toegepast onderzoek en publicaties. Vanaf het jaar 2000 is er structureel een bedrag van f 15 miljoen beschikbaar. De beschikbare middelen in 2000 zullen worden aangewend voor het opstellen van businessplannen door de individuele instellingen met het oog op de structurele inbedding van lectoratenstoelen binnen de hogescholen. Vanaf 2001 zal een fonds worden gevormd, waarop individuele instellingen trekingsrechten krijgen. Op basis van voorstellen, die beoordeeld worden door een onafhankelijke commissie, vindt vervolgens toedeling van deze middelen aan instellingen plaats. Door de instellingen zal jaarlijks een verantwoording worden gegeven over het aantal lectoratenstoelen en de middelen die voor de lectoratenstoelen zijn ingezet.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Het overgrote deel van de uitgaven aan het hoger onderwijs bestaat uit de normatief berekende rijksbijdrage voor de hogescholen (circa 93 %). Het daarvoor beschikbare budget is opgenomen op artikel 21.01 (personele en materiële uitgaven) en artikel 21.05 (huisvesting). De overige uitgaven op dit beleidsterrein (circa 7 %) zijn terug te vinden op de begrotingsartikelen 21.03 en 21.04.

Op artikel 21.03 staan de rechtspositionele uitkeringen, ook wel de wachtgelduitgaven genoemd, en de middelen voor flankerend werkgelegenheidsbeleid. Wat betreft de wachtgelduitgaven gaat het hier alleen om de uitkeringen aan de personen die vóór 1 juli 1996 in het wachtgeld zijn ingestroomd. De nieuwe instroom (vanaf 1 juli 1996) in het wachtgeld wordt rechtstreeks verrekend met de rijksbijdrage aan de hogescholen (artikel 21.01). De instellingen zijn sinds juli 1996 zelf verantwoordelijk voor het bovenwettelijk deel van de wachtgelduitkeringen.

Op artikel 21.04 staan de middelen die aan de hogescholen worden toegekend voor specifieke activiteiten.

Tabel 3.1 geeft de geraamde uitgaven 2001–2005 voor het hoger beroeps-onderwijs weer, de gerealiseerde uitgaven in 1999 en de verwachte realisatie in 2000.

Tabel 3.1 totaal uitgaven en ontvangsten, uitgesplitst (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totale uitgaven	2 834,4	2 941,0	3 074,5	3 048,5	3 113,8	3 121,3	3 134,0
Rijksbijdrage	2 653,3	2 825,2	2 974,3	2 989,2	3 061,0	3 070,5	3 079,9
Waarvan rechtspositionele uitkeringen*	153,8	160,1	148,2	133,0	120,4	109,5	98,8
Waarvan huisvestingsvergoeding	374,2	389,5	389,4	389,5	389,5	389,5	389,5
Overig	181,1	115,8	100,2	59,3	52,8	50,8	54,1
Totale ontvangsten	- 10,4	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2	- 5,2
Oploop in loon- en prijsbijstelling		0	26,4	36,3	64,4	78,4	93,7
Gesaldeerde uitgaven in constante prijzen		2 935,8	3 042,8	3 007,0	3 044,1	3 037,6	3 035,1

* wachtgelduitgaven (excl. flankerend werkgelegenheidsbeleid) overeenkomstig het wachtgeldarrangement hbo 1996–2004, Aangevuld met loonbijstellingen; de wachtgelduitgaven «oud» staan verantwoord op artikel 21.03 ; de wachtgelduitgaven «nieuw» zijn opgenomen in artikel 21.01.

Totale uitgaven

De stijging van de totale uitgaven in de periode 2000–2005 wordt met name verklaard door de voorziene hogere studentenaantallen in de komende jaren.

Binnen de reeks totale uitgaven is er overigens wel een aantal plussen en minnen. Deze worden toegelicht aan de hand van respectievelijk de ontwikkeling van de rijksbijdrage, de rechtspositionele uitkeringen, de huisvestingsvergoeding en de overige uitgaven.

Rijksbijdrage

In de begrotingen 1999 en 2000 is de rijksbijdrage structureel verhoogd in verband met de hogere studentenramingen in het hoger beroepsonderwijs. Gelet op de sterke stijging van de instroom van studenten in het collegejaar 1999/2000 zijn ook in de begroting 2001 extra middelen uitgetrokken. Deze middelen lopen op van f 52 miljoen in 2000 tot f 284 miljoen in 2005. Vanaf 2002 is een taakstelling opgenomen in verband met een korting op tweede en derde studies, oplopend van f 10 miljoen in 2002 tot f 33 miljoen vanaf 2004.

Voor de invoering van lectoratenstoelen is vanaf 2000 een budget toegevoegd aan de rijksbijdrage van f 15 miljoen per jaar.

In lijn met motie 25 802 VIII, nr. 14 (vergaderjaar 1999–2000) is vanaf 2001 de resterende taakstelling voor het kunstvakonderwijs ongedaan gemaakt. Hiervoor is vanaf 2001 structureel een bedrag van f 10 miljoen aan de rijksbijdrage toegevoegd. Met deze verlaging van de taakstelling zijn tegelijkertijd de beschikbare herstructureringsmiddelen (die zijn gerelateerd aan de omvang van de taakstelling) met f 20 miljoen verlaagd van ruim f 41 miljoen naar ruim f 21 miljoen (hiervan wordt f 12 miljoen in 2001 uitgekeerd).

De rijksbijdrage is verder verhoogd in verband met algemene salarismaatregelen, waaronder de incidentele loonontwikkeling en de cao. De loonbijstelling in 2000 bedraagt ruim f 71 miljoen en loopt op tot iets meer dan f 76 miljoen in 2005. De prijsbijstelling 2000 bedraagt jaarlijks circa f 10 miljoen. In de tabel is een aparte reeks over oploop in loon- en prijsbijstelling gepresenteerd. Voor de invoering van de euro is evenals in 2000 ook voor 2001 een bedrag van f 3,9 miljoen aan de rijksbijdrage toegevoegd.

Onder meer ter tegemoetkoming aan de verminderde inverdienmogelijkheden van instellingen als gevolg van het gewijzigde studie-financieringsstelsel, is voor de jaren 2002 en 2003 een bedrag van f 10 miljoen vrijgemaakt ter versterking van de financiële positie van de hbo-instellingen.

Rechtspositionele uitkeringen

De uitgaven voor rechtspositionele uitkeringen ondergaan een daling. Deze ontwikkeling is overeenkomstig het wachtgeldakkoord dat in 1996 met de hogescholen is gesloten.

Huisvesting

De huisvestingsvergoedingen vertonen een constant beeld.

Overige uitgaven

De daling van het artikel overige uitgaven in 2001 met ruim f 15 miljoen wordt met name veroorzaakt door:

- de beëindiging van de extra middelen (- f 2,5 miljoen) voor de verbetering van de samenwerking tussen mbo-hbo;
- de versnelling vanaf 2001 van de visitaties (+ f 2 miljoen);
- een verlaging in het budget voor internationalisering (- f 4 miljoen);
- een intertemporele compensatie vanuit 2000 naar 2001 voor onderwijsvoorrangsbeleid (- f 4 miljoen) en frictiemiddelen (- f 5 miljoen) en
- een kleine daling in het budget voor de omslag lerarenopleidingen voortgezet onderwijs (- f 3 miljoen).

De verlaging in 2002 ten opzichte van 2001 is grotendeels het gevolg van het incidentele karakter van de middelen voor de impuls beroepsopleidingen (- f 22,5 miljoen). Voor deze activiteit zijn alleen middelen begroot voor de jaren 2000 en 2001.

Totale ontvangsten

De totale ontvangsten vertonen voor de jaren 2001 tot en met 2005 een constant beeld.

4. OVERIGE KERNGEGEVENS

In deze paragraaf worden achtereenvolgens gepresenteerd:

- de met beleidsterrein 21 samenhangende financiële kerncijfers;
- het aantal studenten naar kalenderjaar;
- overige kengetallen.

Tabel 4.1 Met beleidsterrein 21 samenhangende financiële kerncijfers (x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Collegegelden	763,8	809,6	830,9	863,4	897,6	933,5	976,0

¹ Het collegegeld voor studenten die studiefinanciering ontvangen is f 2 816 in 1999 en f 2 874 in 2000. De instelling bepaalt het collegegeld voor de overige studenten. Bij de raming is uitgegaan van eenzelfde collegegeld voor voltijd-studenten en van een collegegeld voor deeltijd-studenten van f 1 730 in 1999 en f 1 760 in 2000. In bovenstaande bedragen is rekening gehouden met de geraamde indexering van het collegegeld vanaf het cursusjaar 2001/2002.

Naast de rijksbijdrage verwerven de hogescholen inkomsten uit collegegelden. De collegegelden zijn sinds 1994 eigendom van de instelling. De stijging van de geraamde collegegeldinkomsten hangt samen met de stijgende studentenaantallen, zoals weergegeven in tabel 4.2 en de (geraamde) indexering van de collegegelden.

Tabel 4.2 Aantal studenten naar kalenderjaar (x 1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totaal ingeschreven studenten	281,4	295,5	305,4	310,6	316,7	322,7	329,1
– voltijd	233,4	241,8	245,5	244,1	247,7	252,0	257,3
– deeltijd	48,0	53,7	59,9	66,5	69,0	70,7	71,8

Bron: referentieraming 2000

¹ Exclusief de studenten in het hoger agrarisch onderwijs: deze zijn opgenomen in de begroting van LNV

² Voor de omrekening naar kalenderjaar t wordt een gemiddelde genomen van 2 collegejaren ($\frac{2}{3} \times$ collegejaar t-1/t en $\frac{1}{3} \times$ collegejaar t/t+1). Deze aantallen wijken daarmee af van de aantallen zoals genoemd in het onderdeel «Deelname ontwikkeling»; in dit onderdeel is sprake van het aantal per collegejaar.

In de huidige raming is voor de gehele periode van 1999 tot en met 2005 een stijging voorzien. Zowel voor het voltijd- als het deeltijd-onderwijs wordt deze stijging veroorzaakt door de groeiende instroom in de laatste jaren. Voor het deeltijd-onderwijs is dit mede het gevolg van de afspraken met hogescholen over het stimuleren van deeltijdse trajecten.

Kengetallen

Met behulp van de gegevens uit de bovenstaande tabellen kunnen enkele ratio's worden berekend. Deze zijn weergegeven in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Kengetallen (uitgaven x f 1000,-)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitgaven per student, excl. WSF/WTS, huisvesting	8,7	8,6	8,8	8,6	8,6	8,5	8,4
Uitgaven huisvesting per student	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Uitgaven per student, excl. WSF/WTS, huisvesting, in constante prijzen	–	8,6	8,7	8,4	8,5	8,2	8,1

Ondanks de stijging van het hbo-budget in de komende jaren vertonen de gemiddelde uitgaven per student in constante prijzen vanaf 2001 een dalende lijn. Deze daling wordt met name veroorzaakt door de taakstellingen (met name arbeidsproductiviteit) die in de afgelopen jaren zijn geëffectueerd.

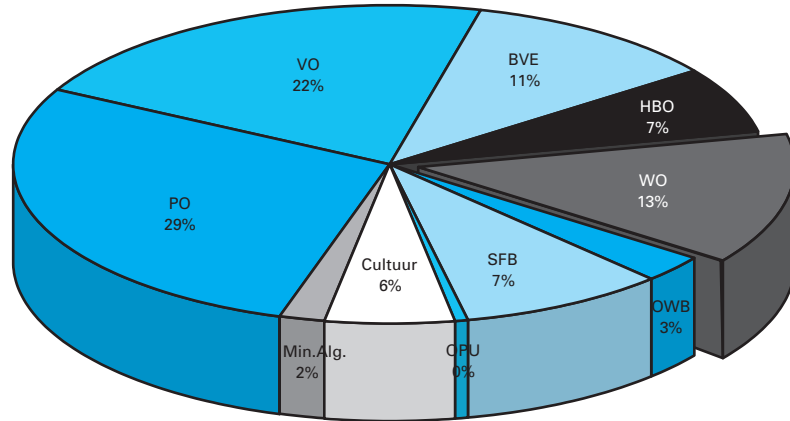
Gegevens over het rendement en de verblijfsduur in het hbo en de mate waarin hbo-studenten een tweede hbo-studie volgen zijn opgenomen in de publicatie *OCenW in kerncijfers*.

Beleidssterrein 22 Wetenschappelijk onderwijs

Wetenschappelijk onderwijs ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten wetenschappelijk onderwijs f 5,9 mld.

1. ALGEMEEN

Dit beleidssterrein omvat de universiteiten en academische ziekenhuizen (artikel 22.01), de instituten van internationaal onderwijs en onderzoek (artikel 22.02) en de overige instituten van hoger onderwijs (artikel 22.03). De bekostiging en subsidiëring van deze instellingen geschiedt op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), een aantal subsidieregelingen en in een aantal gevallen op basis van afzonderlijke wetgeving.

2. BUDGETTAIR KADER

Het budgettaire kader voor het wetenschappelijk onderwijs (wo) is ten opzichte van de vorige begroting opnieuw aanzienlijk verruimd. Deze verruiming heeft allereerst betrekking op de toename van de studenten-aantallen. Hiervoor is nog in 2000 f 16,0 miljoen extra beschikbaar, terwijl dit bedrag in 2001 stijgt tot f 35,0 miljoen. Structureel, vanaf 2004, is hiervoor f 69,0 miljoen extra beschikbaar.

Naast deze middelen voor generieke studentenstijging in het wo komt extra geld beschikbaar om de numerici in de geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde verder te verhogen: olopend van f 4,0 miljoen in 2000 tot f 51 miljoen in 2005.

Een andere intensivering betreft een bedrag van f 40,0 miljoen extra per jaar voor het oplossen van specifieke arbeidsmarktnelpunten bij universiteiten en is bedoeld om het perspectief te verbeteren voor jonge onderzoekers die in dienst zijn van de universiteiten.

Tevens is het budgettaire kader voor het wo verhoogd met circa f 172,0 miljoen per jaar in verband met compensaties voor loon- en prijsbijstellingen 2000.

Tenslotte wordt voor de zogenaamde vernieuwingsimpuls voor het wetenschappelijk onderzoek een extra bedrag van f 30,0 miljoen structureel uitgetrokken. De middelen voor deze impuls zijn opgenomen bij

beleidsterrein 23 (onderzoek en wetenschapsbeleid) en de uitvoering ervan is belegd bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Naast deze extra middelen is met ingang van 2002 een taakstelling van f 5,0 miljoen opgenomen voor de universiteiten die oploopt tot f 16,7 miljoen structureel met ingang van 2004. Deze taakstelling houdt verband met de bekostiging van 2^e en 3^e studies in het hoger onderwijs.

3. BELEID

HOOP 2000

Centraal in het beleid staat de komende jaren het uitwerken van de beleidsvoornemens uit het Hoger onderwijs en onderzoek plan 2000 (HOOP 2000).

Bachelor-mastermodel

De ontwikkeling naar een bachelor-masterstructuur is van groot belang voor de internationale herkenbaarheid van het Nederlandse hoger onderwijs en draagt bij aan grotere flexibiliteit in de leerwegen voor studenten.

Begin juli 2000 heeft de commissie Rinnooy Kan haar advies aangeboden over de ontwikkeling naar een bachelor-mastermodel in het Nederlandse hoger onderwijs. De kabinetsreactie op dit advies verschijnt op korte termijn. In de maanden daarna zal overleg plaatsvinden met in ieder geval de Vereniging van Universiteiten (VSNU), HBO-raad en de studentenorganisaties. Na de behandeling in de Tweede Kamer zal de benodigde wetgeving worden voorbereid.

Accreditatie

Het streven is om per 1 januari 2002 een stelsel van accreditatie voor het hoger onderwijs in te voeren. In het stelsel van accreditatie zullen instellingen voor het bekostigde en aangewezen onderwijs voor de opleidingen eenmaal in de vijf jaar een keurmerk in de vorm van een accreditatie moeten verwerven. Er zal daartoe een orgaan worden ingesteld dat verantwoordelijk is voor de accreditatie van opleidingen in het hoger onderwijs. Daarbinnen worden afzonderlijke accreditatieraden voor hbo- en wo-opleidingen ingesteld.

De Inspectie heeft het toezicht op zowel het functioneren van het systeem van kwaliteitszorg in haar geheel als het functioneren van het accreditatieorgaan en van de accreditatieraden. De Inspectie participeert als waarnemer in de accreditatieraden en is daardoor in staat op een onafhankelijke wijze het toezicht uit te voeren.

Tekorten arbeidsmarkt en deelname ontwikkeling

Vanwege de recente stijging van de instroom wordt verwacht dat de stijging van het aantal ingeschrevenen de komende jaren doorzet. Ten opzichte van de vorige raming is in de nieuwe referentieraming RR2000 het aantal studenten in 2003/2004 met 8 000 opwaarts bijgesteld.

Er is een aanzienlijk tekort aan hoger opgeleiden op de arbeidsmarkt. Dit is een belangrijk punt in het HOOP 2000. Naast uitbreiding van de reguliere deelname, het activeren van de niet-werkenden en verbetering van het rendement van initiële opleidingen, zal een groter beroep gedaan

worden op de universiteiten voor deelname van werkenden in het kader van «Leven lang leren». Verdere scholing van de bestaande beroepsbevolking zal in belangrijke mate moeten bijdragen aan het tegemoet komen aan tekorten. In het verlengde van de kabinetsnotitie *In goede banen* werken de Ministeries van Economische Zaken, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Sociale Zaken en Werkgelegenheid samen met sociale partners aan een scholingsimpuls gericht op werkenden. Het gaat daarbij om pilots met innovatieve scholingstrajecten voor specifieke beroepsgroepen en pilots met erkenning van elders verworven competenties.

Informatisering

Informatie- en communicatietechnologie (ict) biedt enerzijds belangrijke mogelijkheden voor variëteit en flexibiliteit in het hoger onderwijs en stelt anderzijds nieuwe eisen aan de kwalificaties van afgestudeerden. Verdere invoering van ict in het hoger onderwijs is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de instellingen. De overheid heeft daarbij een stimulerende rol. De middelen die beschikbaar worden gesteld voor het SURF-educatiefonds dragen bij aan ict-toepassingen in het universitair onderwijs. Daarnaast kan de vorming van een consortium rondom de Open Universiteit Nederland een impuls geven aan groei en innovatie van het aanbod van «virtueel» hoger onderwijs.

Op de arbeidsmarkt heeft de vlucht van de nieuwe technologie geleid tot een grote personeelsbehoefte in de informatietechnologiesector (it-sector). In 2000 en 2001 wordt een start gemaakt met de uitwerking van de voorstellen uit het advies van de Task Force ict om de tekorten aan personeel in deze sector te ondervangen. In de kabinetsreactie *Delta-werkers voor de digitale delta* zijn extra middelen uitgetrokken voor het realiseren daarvan. Voor het wetenschappelijk onderwijs hebben de belangrijkste projecten betrekking op:

- het versterken van de informatica-component in niet technische vakgebieden («i in niet i»);
- de oprichting van de Netwerkademy die op de it-sector toegesneden nascholingsprogramma's zal aanbieden via het internet en
- stimulerende activiteiten voor allochtone en vluchtelingstudenten.

Vernieuwing van het onderwijs

Voor de jaren 2001 tot en met 2004 wordt f 5,0 miljoen per jaar gereserveerd voor specifieke stimulering van innovaties in het veld in het verlengde van de prioriteiten in het HOOP 2000. Hierbij gaat het met name om initiatieven op de volgende terreinen:

- voorbereiding invoering bachelor-master model;
- virtualisering van het onderwijs en vormen van afstandsonderwijs;
- «Flexibiliteit in leerwegen», onder andere pilots met Erkenning van elders verworven competenties (evc) en trajecten in het kader van «Leven lang leren». Op deze wijze wordt mede invulling gegeven aan de in de nota *In goede banen* aangekondigde scholingsimpuls;
- korte duale trajecten voor vluchtelingstudenten. In 2000 is op basis van de nota *Deltawerkers in de digitale delta* een start gemaakt met ontwikkelen van dergelijke trajecten in de it-sector. In 2001 zal worden bekeken of verbreding naar andere sectoren mogelijk is. Nauwe samenwerking met het Expertisecentrum voor allochtonen in het hoger onderwijs (ECHO) en de Stichting UAF Steunpunt (SUS)/UAF (Universitair Asiel Fonds) is hierbij wenselijk;

- institutionele samenwerking met buitenlandse universiteiten om de internationale positionering van het Nederlandse hoger onderwijs te versterken.

Beoogd wordt deze middelen selectief toe te kennen aan afzonderlijke projecten.

Uitwerking HOOP 2000 in wetgeving, inclusief deregulering

Bij de totstandkoming van het HOOP 2000 is de wens tot verdergaande deregulering en autonomievergroting van de instellingen in het hoger onderwijsbestel uitvoerig aan de orde geweest.

Ter uitvoering van deze ambitie is thans een wetsvoorstel in voorbereiding waarin een groot aantal wijzigingsvoorstellen van de WHW is vervat. De voorstellen betreffen enerzijds voorstellen ter uitvoering van het HOOP zelf en anderzijds voorstellen die moeten leiden tot een meer transparante wetgeving voor het hoger onderwijs. De belangrijkste HOOP-voorstellen hebben tot doel een meer gedereguleerd, op variëteit en zelfsturing gericht, hoger onderwijsbestel mogelijk te maken.

De belangrijkste voorstellen betreffen:

- instellingenfusie tussen een universiteit en een of meer hogescholen;
- het vergroten van mogelijkheden tot samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs;
- de versnelling van procedures waarlangs instellingen nieuwe opleidingen starten of mutaties in bestaande opleidingen kunnen doorvoeren;
- het vrijlaten van het nevenvestigingsbeleid voor universiteiten en
- flexibilisering van collegegeldrestitutie.

Ten behoeve van de transparante regelgeving voor het hoger onderwijs is met name het vigerende overgangsrecht aan een minutieuze analyse onderworpen, hetgeen resulteert in een voorstel tot aanzienlijke opschoning van dit onderdeel in de WHW.

Bekostiging universiteiten

Bekostigingssystematiek

Met ingang van 2001 is de bekostigingssystematiek voor de universiteiten op enkele onderdelen aangepast. In het onderwijsdeel zijn de bedragen voor de werkplaats tandheelkunde verhoogd vanwege onder meer verhoging van de numerus fixus tandheelkunde. Voorts is een bedrag voor verhoging van de numerus fixus geneeskunde in de bekostigingssystematiek opgenomen.

De component «uitkeringen na ontslag» is geïntegreerd in de componenten onderwijsdeel, onderzoekdeel en universitaire lerarenopleiding. Vorig jaar werd reeds een deel van de component uitkeringen na ontslag geïntegreerd in de rijksbijdrage aan de academische ziekenhuizen. Een en ander vloeit voort uit het Besluit decentralisatie arbeidsvoorwaarden universiteiten, hogescholen en onderzoekinstellingen.

Tenslotte is de berekeningswijze van de componenten onderzoekscholen en toponderzoekscholen vereenvoudigd.

Taakstelling tweede en derde studies

Bij Voorjaarsnota 2000 heeft het kabinet besloten een korting op te leggen voor tweede en derde studies in het hoger onderwijs. Voor de universiteiten loopt de taakstelling op van f 5,0 miljoen in 2002 via f 13,3 miljoen in 2003 tot f 16,7 miljoen in 2004 en volgende jaren. De korting vindt plaats

in het kader van de ontwikkeling naar een samenleving waarin «Leven lang leren» van meer belang wordt en vereist dat nadere keuzen worden gemaakt met betrekking tot beschikbare middelen in het hoger onderwijs.

Bij de korting speelt een aantal aspecten die nog om nadere uitwerking vragen. Onder meer is het van belang na te gaan voor welke studerende de taakstelling zal gelden en onder welke condities de taakstelling door de instellingen kan worden gerealiseerd. Niet wordt beoogd om het simultaan volgen van onderwijs aan meerdere opleidingen te ontmoedigen. Het jaar 2000 wordt gebruikt om deze nadere uitwerking te maken.

Open Universiteit Nederland (OUNL)

In de begroting 2000 is een korting op de rijksbijdrage aan de OUNL opgenomen, oplopend van f 5,0 miljoen in 2001 tot f 15,0 miljoen per jaar vanaf 2003. De achtergrond hiervan is de daling van het aantal tweede-kans-studenten bij de OUNL, binnen een eveneens dalend totaal aantal studenten. Bij motie (Kamerstuk 26 800 VIII, nr. 22) heeft de Tweede Kamer de regering verzocht de voorgenomen korting op te schorten in afwachting van een analyse over de toekomstige rol van de OUNL. Met (de reactie op) het strategisch plan van de OUNL *flexibel_leren.nl*, het advies van de begeleidingscommissie op het strategisch plan en het rapport van PriceWaterhouseCoopers (PWC) waarover de Tweede Kamer met de brieven van 20 april, 16 en 24 mei en 7 en 14 juli 2000 is geïnformeerd, is hieraan voldaan. Ten principale stond daarbij de keuze tussen enerzijds een samengaan met de Universiteit Maastricht, anderzijds de vorming van een samenwerkingsverband (consortium) centraal.

PWC stelt vast dat de vorming van een consortium voor wat betreft schaalgrootte, behoud en benutting van kernvaardigheden, draagvlak en breedte van het onderwijsaanbod de voorkeur verdient. Deze conclusie vloeit voort uit het feit dat het mogelijk is gebleken om drie universiteiten en negen hogescholen samen te brengen in een stevig samenwerkingsverband met de OUNL.

Rekening houdend met de eerder uitgebrachte plannen en adviezen is de afweging in het rapport van PWC plausibel. Alles afwegende is de conclusie dan ook dat het advies van PWC om verder te werken aan de opbouw van een consortium, zoals beschreven in het rapport, de meest aantrekkelijke en realistische koers biedt.

In de opstelling van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen met betrekking tot het financieel perspectief voor de OUNL is geen verandering gekomen. In dat kader is de inhoud van het definitieve businessplan voor het consortium digitale universiteit van belang. Naar verwachting wordt dat plan vóór 1 oktober 2000 ingediend. Afhankelijk van de totstandkoming en de inhoud van het businessplan worden nadere beslissingen genomen over de inzet van stimuleringsmiddelen.

Numerus fixus

Voor het studiejaar 2000–2001 is de eerstejaarsinstroom van de opleidingen geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde vastgesteld op respectievelijk 2010, 260 en 225 plaatsen. Deze aantallen zijn conform die uit het HOOP 2000 en het advies van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Ten opzichte van het studiejaar 1999–2000 betekent dit een verhoging van respectievelijk 135, 20 en 50 plaatsten.

Universitaire lerarenopleidingen

In het convenant lerarenopleidingen in het wetenschappelijk onderwijs (1 mei 1998) is overeengekomen meerdere leerwegen te creëren die leiden tot het leraarsberoep, met het doel meer studenten en afgestudeerden aan te trekken voor dit beroep. Daarvoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld.

In 2001 zal ter uitwerking van de afspraken in het convenant over de bekostiging een nieuwe bekostigingswijze worden ingevoerd voor de universitaire lerarenopleidingen (ulo's). Centraal in de nieuwe bekostiging staat een sterkere output-oriëntatie, waarbij de middelen geoormerkt aan de universiteiten die daarvoor in aanmerking komen beschikbaar worden gesteld.

De nieuwe bekostigingssystematiek bekostigt de ulo's langs drie lijnen:

- een vast jaarbedrag per instelling;
- een bedrag voor de eerste inschrijving voor een leraartraject;
- een bedrag per behaald getuigschrift.

Vanwege de vernieuwing van de lerarenopleidingen op basis van het convenant en het ontstaan van een breed scala aan leerwegen wordt de teldatumsystematiek losgelaten en wordt overgegaan op een jaar-systematiek. Op deze wijze worden alle studenten geteld, ook studenten die een traject korter dan een jaar volgen.

Decentrale selectie

Ter uitwerking van het regeerakkoord verscheen in het Staatsblad nr. 170 van 3 april 1999 de Wet tot wijziging van de WHW, houdende aanpassingen in het systeem van selectie voor opleidingen waarvoor een toelatingsbeperking is vastgesteld. Die wet opent de mogelijkheid dat instellingen gedurende een experimentele periode van tenminste twee jaar ervaring opdoen met alternatieve decentrale toelatingsvormen, waarbij niet het lot, maar inzet, motivatie en specifiek talent de doorslag geven. Dit jaar zijn de eerste instellingen met het experiment van start gegaan. Van de medische wo-opleidingen hebben zich voor het studiejaar 2000–2001 twee opleidingen aangemeld, namelijk die van Utrecht en Leiden. De verwachting is dat het merendeel van de overige medische wo-opleidingen voor het studiejaar 2001–2002 zal volgen. Daarnaast zijn er enige hbo-opleidingen die participeren in het experiment. In het najaar van 2000 zal de begeleidingscommissie decentrale toelating, die de instellingen bij de vormgeving van dit experiment bijstaat, aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen verslag uitbrengen ten behoeve van diens jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer.

Personeelsbeleid

Arbeidsmarktpositie van universiteiten en onderzoekinstellingen

Voor de reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op het rapport *Talent voor de toekomst, toekomst voor talent*, wordt verwezen naar paragraaf 4, Wetenschap als loopbaan, in de Voortgangsrapportage wetenschapsbeleid, die separaat aan de Tweede kamer zal worden aangeboden.

Door het kabinet is vanaf 2000 een bedrag van f 40,0 miljoen per jaar ter beschikking gesteld om het perspectief te verbeteren voor jonge onderzoekers die in dienst zijn van de universiteiten. Universiteiten moeten toptalent kunnen werven en behouden, maar op dit moment blijven vacatures onvervuld, omdat universiteiten moeten concurreren met bedrijven waar de startsalarissen vaak hoger liggen. De nadere invulling van de f 40,0 miljoen extra is onderwerp van de cao-besprekingen tussen universitaire werkgevers en vakbonden. Naast verbetering van de salarissen gaat het hierbij ook om gerichte maatregelen om de arbeidsmarktpositie van jonge wetenschappers te verbeteren.

4. HORIZONTALE TOELICHTING

Tabel 4.1 Totaal uitgaven en ontvangsten (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totale uitgaven	5 742,4	5 949,8	5 941,8	5 970,3	6 012,3	5 960,6	5 999,5
Universiteiten	4 264,2	4 483,1	4 489,0	4 533,5	4 595,4	4 536,0	4 566,8
Universitaire lerarenopleidingen	6,4	8,5	12,1	13,5	11,9	12,7	13,5
Huisvesting van universiteiten	190,4	195,1	195,1	195,1	195,1	195,1	195,1
Academische ziekenhuizen en klinieken	933,8	972,3	973,1	961,0	958,9	966,3	973,1
Totaal universiteiten en academische ziekenhuizen (22.01)	5 394,8	5 659,0	5 669,3	5 703,2	5 761,3	5 710,1	5 748,6
Bekostiging overige instellingen (22.02 + 22.03)	251,1	255,1	246,6	238,1	231,3	232,7	232,3
Rechtspositionele uitkeringen (22.04)	8,2	0,9	1,8	2,5	5,2	5,2	5,2
Overige uitgaven (22.06)	88,3	34,8	24,1	26,5	14,5	13,5	13,5
Totale ontvangsten (22.01)	- 3,0	- 2,4	- 2,4	- 2,4	- 2,4	- 2,4	- 2,4
Oploop in loon- en prijsbijstelling			229,0	258,8	331,8	331,8	331,8
Gesaldeerde uitgaven in constante prijzen		5 947,4	5 710,3	5 709,1	5 678,1	5 626,3	5 665,3

In tabel 4.1 worden voor het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs, artikelsgewijs, de gedane uitgaven 1999 (volgens slotwet 1999), de verwachte uitgaven 2000 en de begrote uitgaven voor de periode 2001–2005 getoond. De tabel toont voor het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs als geheel vanaf 2000 tot 2004 een stijging van het beschikbare budget. Na een daling in 2004 neemt het budget vervolgens opnieuw toe. Een aantal hoofdverklaringen ligt hieraan ten grondslag:

- taakstellingen uit de regeerakkoorden van 1994 en 1998 ter grootte van uiteindelijk ruim f 300,0 miljoen structureel;
- de op de studentenontwikkeling gebaseerde budgetverruiming, oplopend van f 16,0 miljoen in 2000 tot f 69,0 miljoen in 2005;
- ophoging van de numeri fixi geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde, oplopend van f 4,0 miljoen in 2000 tot f 51,0 miljoen in 2005;
- aanvullende middelen ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden van jonge onderzoekers ter grootte van f 40,0 miljoen per jaar vanaf 2000;
- loonbijstelling 2000 ter grootte van circa f 139,0 miljoen per jaar vanaf 2000;
- prijsbijstelling 2000 ter grootte van ruim f 33,0 miljoen per jaar vanaf 2000;
- een taakstelling voor 2^e en 3^e studies in het wo, oplopend van f 5,0 miljoen in 2002 tot structureel f 16,7 miljoen vanaf 2004.

Ten laste van artikel 22.01 komen de uitgaven voor universiteiten en werkplaatsfunctie academische ziekenhuizen. De op dit artikel genoemde bedragen worden vrijwel volledig over de instellingen verdeeld op basis van de uitkomsten van de gehanteerde verdeelmodellen. Voor artikel 22.01 (veruit het omvangrijkste artikel van het beleidsterrein) geldt hetzelfde beeld als hierboven geschetst: een stijging vanaf 2000 tot 2004 en een hernieuwde stijging in 2005.

De ramingen van de uitgaven voor het internationaal onderwijs en onderzoek (artikel 22.02) zijn bijgesteld in overeenstemming met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De daarmee gemoed zijnde bedragen worden voor het belangrijkste gedeelte toegerekend aan de Homogene Groep Internationale Samenwerking en zijn grotendeels te beschouwen als officiële ontwikkelingshulp.

Bij de overige instituten voor hoger onderwijs (artikel 22.03) is deels sprake van wettelijke bekostiging zonder open-einde. Daarnaast bestaat er een aantal gesubsidieerde instellingen die onder niet-wettelijke bekostiging vallen. De vaststelling van de hoogte van de subsidie voor deze instellingen is gebaseerd op de specifieke subsidievoorwaarden.

Onder de artikelen 22.02 en 22.03 vallen ook instellingen waarvan Nederland op grond van internationale verdragen medefinancier is. De hoogte van deze bijdragen wordt vastgesteld in internationale gremia waar Nederland in participeert.

De samengevoegde reeks (artikel 22.02 en 22.03) toont na een daling vanaf 2003 een stabiel beeld. Deze daling heeft betrekking op de in de vorige begroting verwerkte taakstelling voor de Open Universiteit Nederland (artikel 22.03) van f 5,0 miljoen in 2001, via f 10,0 miljoen in 2002 naar f 15,0 miljoen per jaar vanaf 2003.

Sinds 1991 is een ontwikkeling gaande waarbij de verantwoordelijkheid voor de uitkeringslasten na ontslag van personeel is overgedragen aan de instellingen zelf. De kosten van uitkeringen na ontslag zijn daartoe gebudgetteerd en maken deel uit van de hierboven genoemde artikelbudgetten.

Ten laste van artikel 22.04 komen die kosten die betrekking hebben op oude ontslaguitkeringsrechten en de kosten van pensioenrechten van kerkelijke hoogleraren.

De sterke afname van de omvang van artikel 22.06 na 2000 wordt met name veroorzaakt door de afloop van het Studeerbaarheidsfonds in 1999 en het einde van de stimuleringsregeling voor aankomende hoogleraren in 2000.

In de tabel is als correctieregel de oploop in loon- en prijsbijstelling vermeld. Deze correctie maakt het mogelijk een budgetontwikkeling te tonen, waarbij gecorrigeerd is voor nominale invloeden.

5. OVERIGE KERNCIJFERS

Uitgaven en ontvangsten

In tabel 5.1 is een schatting opgenomen van de door de universiteiten te ontvangen collegegelden. Deze schatting is gebaseerd op het geraamde aantal studenten, exclusief extraneï, en de hoogte van het collegegeld in de genoemde jaren. De collegegelden worden door de studenten rechtstreeks aan de instellingen betaald. De stijging van de verwachte

collegegeldopbrengsten wordt verklaard uit een geraamde toename van het aantal ingeschreven studenten en de indexatie van de collegegelden.

Tabel 5.1 Met beleidsterrein 22 samenhangende financiële kerncijfers (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Opbrengst collegegelden (schatting)	426,4	444,5	458,0	471,7	484,9	498,6	511,9

Gebruiksindicatoren

Tabel 5.2 Aantal studenten naar kalenderjaar/studiejaar (x 1000)							
Studiejaar	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Eerstejaars studenten (rr'00)	31,2	31,1	31,2	31,2	31,5	32,0	32,1
Afgestudeerden (rr'00)	21,0	20,7	20,8	21,0	21,5	22,0	22,1
Kalenderjaar	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ingeschrevenen	155,8	158,6	160,1	161,5	162,6	163,7	164,6

rr'00: referentieraming 2000.

Bron: voor de universiteiten het CBS (1999).

Voor meer informatie over de studentenramingen wordt verwezen naar de referentieraming 2000.

Doelmatigheidskengetallen

In tabel 5.3 wordt de ontwikkeling van een aantal doelmatigheidskengetallen getoond. Voor wat betreft de onderwijsuitgaven per student is daarbij ook reeks opgenomen waarin een correctie heeft plaatsgevonden voor loon- en prijsbijstellingen.

Tabel 5.3 Uitgaven per student (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Onderwijsuitgaven per student, excl. WSF en huisvesting	8,7	8,9	8,8	8,8	8,9	8,7	8,7
Uitgaven huisvesting per student (onderwijsdeel)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Onderwijsuitgaven per student, excl. WSF en huisvesting, in constante prijzen	8,7	8,9	8,5	8,5	8,4	8,2	8,3
Collegegelden per student (collegejaar, schatting vanaf 2001)	2,8	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,2

De instellingen wendden de collegegelden als aanvulling op de rijksbijdrage aan voor de financiering van hun uitgaven.

Beleidskengetallen

Toegankelijkheid

Een goede toegankelijkheid van het wetenschappelijk onderwijs is van groot belang. Alle groepen in de samenleving moeten gelijkwaardige toegang hebben tot het wo. Met name nu er tekorten dreigen op de arbeidsmarkt voor hoger opgeleiden. Uit verscheidene onderzoeken (*Determinanten van deelname* door SCO-Kohnstam/SEO, *Education at a glance* door OESO, SCP minderheden rapportage 1999) is gebleken dat het goed gesteld is met de toegankelijkheid van het wetenschappelijk onderwijs. Wie eenmaal de juiste vooropleiding heeft voltooid, ondervindt over het algemeen geen specifieke hindernissen om te gaan studeren.

Doorstroom vwo-wo

Het grootste deel van de studenteninstroom in het wetenschappelijk onderwijs is de instroom direct vanuit het vwo. Gezien de verwachte tekorten aan hoger opgeleiden op de arbeidsmarkt, is het van groot belang zorg te dragen voor een goede aansluiting tussen vwo en wo. De invoering van het studiehuis en studieprofielen in het vwo zijn in dit kader belangrijke ontwikkelingen.

Uit de historische gegevens blijkt dat circa 65% van de vwo-gediplomeerden direct voor het wo kiest, daarnaast stroomt circa 10% vertraagd door. De rest stroomt grotendeels door na het hbo. Hierbij moet worden opgemerkt dat vwo-gediplomeerden die eerst de hbo-propedeuse behalen en vervolgens alsnog een wo-opleiding gaan volgen, worden geregistreerd als instroom afkomstig uit het hbo.

Tabel 5.4 Doorstroom vwo – wo								
Examenjaar	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99
Aantal vwo-diploma's	29 069	28 590	28 857	27 873	28 239	27 657	27 733	27 969
Directe instroom in wo	19 315	19 014	19 132	17 681	17 640	17 798	18 100	18 184 ¹
Totaal ingestroomd in wo tot 98/99	22 128	21 734	21 872	20 519	20 513	20 719	20 926	18 184
% direct	66,4%	66,5%	66,3%	63,4%	62,5%	64,4%	65,3%	65,0%
% tot 98/99 toe naar wo	76,1%	76,0%	75,8%	73,6%	72,6%	74,9%	75,5%	65,0%

¹ Voor gediplomeerden uit 1998/99 is de directe doorstroom vanzelfsprekend gelijk aan de totale doorstroom. Zij hebben immers nog geen kans gekregen om vertraagd in te stromen.

Instroom bèta/techniek

De tekorten op de arbeidsmarkt lijken vooral in de natuurwetenschappelijke en technische sectoren op te gaan treden. Diverse maatregelen zijn dan ook gericht op het bevorderen van de instroom in juist deze sectoren. Naast maatregelen gericht op imagoverbetering van deze opleidingen is het programma van de meeste exacte opleidingen verbreed en is de studieduur verlengd, zoals afgesproken in het bèta-convenant.

Tabel 5.5 Instroom in bèta-opleidingen

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00
Natuur	2 773	2 897	2 894	2 639	2 631	2 822	2 645	2 534
Techniek	5 091	4 935	4 751	4 158	3 967	4 246	4 455	4 648
Totaal	33 671	32 684	31 712	28 519	27 913	29 107	30 266	31 931
% natuur t.o.v. totaal	8,2%	8,9%	9,1%	9,3%	9,4%	9,7%	8,7%	7,9%
% techniek t.o.v. totaal	15,1%	15,1%	15,0%	14,6%	14,2%	14,6%	14,7%	14,6%

Doelgroepenbeleid

Naast algemeen deelnamebeleid voert de overheid beleid gericht op de deelname aan het hoger onderwijs van specifieke groepen, bijvoorbeeld allochtone studenten. Circa 6 procent van de studenten is momenteel allochtoon. Gezien de demografische ontwikkeling is de verwachting dat dit zal toenemen. Het ECHO ondersteunt projecten gericht op hun deelname en overgang naar de arbeidsmarkt, ook met bijzondere aandacht voor degenen die een inburgeringstraject volgen. Een andere specifieke groep is die van gehandicapten. Naar mogelijke hindernissen voor hen in het wetenschappelijk onderwijs wordt onderzoek uitgezet.

De deelname door vrouwen heeft ook de aandacht. De helft van de eerstejaarsstudenten is momenteel vrouw. Indien echter wordt gekeken naar de verschillende Croho-onderdelen (Centraal register opleidingen hoger onderwijs) blijkt dat het percentage vrouwen in de sectoren natuur, techniek en economie nog steeds sterk achterblijft. De verbreding van de bèta-studies in het kader van het bèta-convenant heeft ook tot doel de deelname door vrouwen in deze sector te bevorderen.

Tabel 5.6 Percentage vrouwen onder eerstejaars Nederland (1999/2000)

	Landbouw	Natuur	Techniek	Gezond- heid	Economie	Recht	Gedrag & Maat- schappij	Taal & Cultuur	Totaal
Vrouwen	51,4%	35,3%	18,1%	65,2%	30,6%	57,8%	72,7%	68,2%	50,1%

Rendementen

De gediplomeerde uitstroom is de resultante van instroom en rendementen. Het streven is om het rendement van het hoger onderwijs te verhogen. Van de studenten die in 1990/1991 begonnen aan een wo-opleiding was na 8 jaar 60 procent in het bezit van een wo-einddiploma. Indien ook de studenten die naar het hbo zijn omgezwaaid en daar een hbo-einddiploma behaalden worden meegerekend, is het rendement voor dit cohort tegen de 70 procent.

Tabel 5.7 Rendementen									
wo diploma na 8 jr.	Natuur	Techniek	Gezondheid	Rechten	Economie	G&M	T&C	Landbouw	gemiddeld
1988/89	70	61	81	54	62	62	54	78	62
1989/90	67	60	82	55	60	59	52	77	61
1990/91	67	60	78	54	59	59	51	79	60
hbo-diploma na 8 jr.	Natuur	Techniek	Gezondheid	Rechten	Economie	G&M	T&C	Landbouw	Gemiddeld
1988/89	6	13	3	4	7	5	6	5	7
1989/90	6	15	3	5	8	6	7	7	7
1990/91	5	13	5	6	10	6	8	5	8
ho-diploma na 8 jr.	Natuur	Techniek	Gezondheid	Rechten	Economie	G&M	T&C	Landbouw	Gemiddeld
1988/89	76	74	84	58	69	67	60	83	69
1989/90	73	75	85	60	68	65	59	84	68
1990/91	72	73	83	60	69	65	59	84	68

Onderzoek

Een substantieel deel van de middelen van de universiteiten wordt ingezet voor onderzoek. Het Nederlandse onderzoek wordt internationaal gezien goed gewaardeerd. Het aantal wetenschappelijke publicaties ten opzichte van de inzet van wetenschappelijk personeel is tussen 1992 en 1998 met ruim 15 procent toegenomen.

Tabel 5.8 Personele inzet bij universitair onderzoek en aantal wetenschappelijke publicaties							
Wetenschappelijke publicaties/wetenschappelijk personeel onderzoek	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Totaal aantal publicaties excl. landbouw	44 808 42 734	48 419 46 018	50 836 48 203	49 172 46 912	49 532 47 143	50 144 47 592	51 496 49 218
Totale inzet WP onderzoek excl. landbouw	14 430 13 661	14 757 13 929	14 612 13 779	14 545 13 649	14 112 13 196	14 131 13 253	14 245 13 383
Gemiddeld per WP excl. landbouw	3,1 3,1	3,3 3,3	3,5 3,5	3,4 3,4	3,5 3,6	3,5 3,6	3,6 3,7

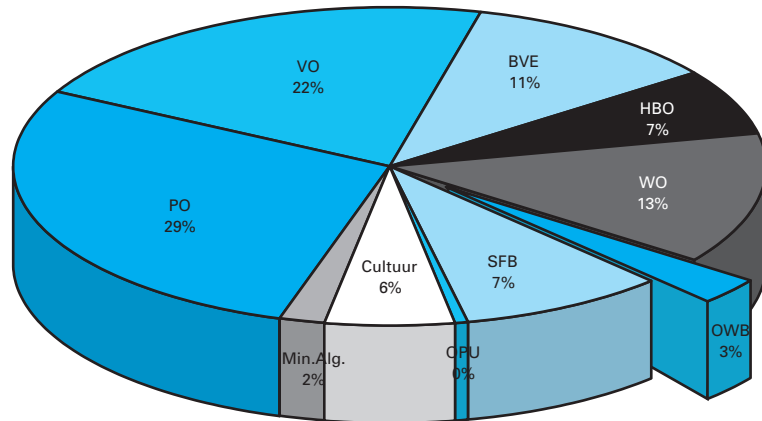
Bron: VSNU, KVOZ

Beleidsterrein 23 Onderzoek en wetenschapsbeleid

Onderzoek en wetenschapsbeleid ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 miljard.

Uitgaven en ontvangsten onderzoek en wetenschapsbeleid f 1,3 miljard.

1. ALGEMEEN

De middelen die binnen dit beleidsterrein zijn gereserveerd, betreffen allereerst de bekostiging op basis van wetten (artikel 23.01 Instellingen voor onderzoek en wetenschapsbeoefening). Het gaat om wetten als:

- de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (WHW);
- de Wet op de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO-wet);
- de Wet op de Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO-wet);
- koninklijke besluiten;
- internationale verdragen en statuten van dertig grote(re) en kleinere instellingen van verschillend karakter.

De volgende instellingen zijn te onderscheiden:

- de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW);
- de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO);
- de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO);
- de grote technologische instellingen (gti's);
- instellingen op het terrein van bibliotheekwezen en informatieverzorging, waaronder de Koninklijke Bibliotheek (KB);
- alfa/gamma onderzoek;
- publieksvoorlichting over wetenschap en technologie;
- maatschappelijk oordeelsvorming en verkenningen;
- internationale onderzoeksinstellingen.

De beleidslijnen in de opeenvolgende Wetenschapsbudgetten schetsen een kader voor de strategische plannen en de begrotingen van de instellingen.

Naast de bekostiging van de genoemde instellingen op artikel 23.01 wordt er op artikel 23.04 (coördinatie wetenschapsbeleid) in totaal f 78,8 miljoen gereserveerd voor nationale en internationale activiteiten. Met deze middelen worden ook de projecten betaald uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) en de subsidieregeling Economie Ecologie Technologie (EET).

2. BELEID

Als bijlage bij de begroting wordt de Voortgangsrapportage wetenschapsbeleid uitgebracht. Voor de toelichting op het beleidsterrein volstaan we daarom met de hoofdlijnen.

In het Wetenschapsbudget 2000 (*Wie oogsten wil, moet zaaien*), uitgebracht in juni 1999, is de doelstelling van het wetenschapsbeleid geformuleerd als «zorgen voor een onderzoeksklimaat dat uitdaagt tot optimale prestaties; wetenschap van hoog niveau voor welvaart en welzijn». Vanuit deze doelstelling zijn vijf hoofdlijnen van beleid geformuleerd:

- ruimte voor eigen verantwoordelijkheid;
- onderzoek als carrière;
- investeren in kennisopbouw voor de toekomst;
- maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- nieuwe vormen van samenwerking.

Ruimte voor eigen verantwoordelijkheid

Het uitgangspunt is het zelfregulerend vermogen van het bestel. Van de onderzoeksinstellingen wordt verwacht dat zij, naast andere maatschappelijke signalen, uitkomsten van maatschappelijke en wetenschappelijke verkenningen opnemen in hun vierjaarlijkse strategische plannen. Die vertalen ze vervolgens in concreet beleid voor de eigen instelling. De huidige wetgeving moet worden aangepast, zodat er een systematiek kan ontstaan van vierjarige strategische plannen van drie grote instellingen op het terrein van het onderzoek en wetenschapsbeleid: NWO, KNAW en KB. Deze plannen hebben goedkeuring van de minister nodig. In het voorstel om de WHW te wijzigen vanwege de deregulering, is al een vierjaarlijkse termijn opgenomen voor de instellingsplannen van de universiteiten, de KNAW en de KB.

Bij een grotere autonomie past ook een heldere verantwoording. Eind 2000 organiseert OCenW met deskundigen en betrokkenen uit de onderzoeksorganisaties een workshop om te komen tot een heldere, beknopte beleidsverantwoording.

Onderzoekers moeten zich bezighouden met datgene waar zij goed in zijn: onderzoek doen. Daarom is het van belang de beheerslast terug te dringen. De evaluatieprocedures veroorzaken een belangrijk deel hiervan. In opdracht van NWO, KNAW en VSNU is onder leiding van professor Van Bommel een voorstel geformuleerd om het stelsel van kwaliteitszorg en onderzoeksevaluatie te vereenvoudigen. In de Voortgangsrapportage wetenschapsbeleid wordt het standpunt van de minister over dit rapport besproken.

Onderzoek als carrière

In het Wetenschapsbudget 2000 is geconstateerd dat te weinig jongeren kiezen voor een carrière in het onderzoek. Een belangrijke reden hiervoor is dat een carrièreperspectief ontbreekt, wat nog sterker geldt voor vrouwen. Tijdens de behandeling van het Wetenschapsbudget bleek dat de Kamer veel belang hecht aan maatregelen om die carrièreperspectieven te vergroten. De Kamer verlangde (motie Van der Hoeven cs., Tweede Kamer vergaderjaar 1999–2000, 26 658, nr. 7) een personeelsbeleidsplan voor wetenschappelijk medewerkers. Aan de totstandkoming van een dergelijk plan is voortvarend gewerkt. In samenwerking met NWO, KNAW en VSNU is een werkgroep onder leiding van mevrouw Van Vught Tijssen ingesteld. Deze werkgroep heeft gebruik gemaakt van een onderzoek door het Centraal Planbureau naar de arbeidsmarkt voor onderzoekers. Een reactie op hoofdlijnen op het rapport van de commissie, dat in juni verscheen, zal in de voortgangsrapportage wetenschapsbeleid worden opgenomen.

Voor de langere termijn onderzoekt het instituut SISWO (Stichting Interuniversitair instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek) van de Universiteit van Amsterdam de factoren die invloed uitoefenen op het werkklimaat in het onderzoeksveld.

Investeren in kennisopbouw voor de toekomst

Het Wetenschapsbudget 2000 geeft blijk van ernstige bezorgdheid over het vernieuwend onderzoek op langere termijn. Om dit onderzoek de ruimte te geven en om jong talent kansen te bieden op een onderzoekscarrière, is op initiatief van NWO, VSNU en KNAW de Vernieuwingsimpuls tot stand gekomen. Deze vernieuwingsimpuls moet op den duur uitgroeien tot een impuls van substantiële omvang. OCenW heeft het gezamenlijke voorstel van de organisaties overgenomen, dat jonge talentvolle onderzoekers met een budget van f 1,5 miljoen voor vijf jaar in staat stelt hun onderzoeksideeën te realiseren. In 2000 is de eerste tranche gestart. De procedure legt nadruk op selectie van personen, eerder dan op beoordeling van onderzoeksplannen. Over de eerste ronde zal NWO een verslag uitbrengen.

Voor de verdere groei van de Vernieuwingsimpuls heeft het kabinet uit de FES-middelen een bedrag van f 25 miljoen per jaar uitgetrokken, voor een periode van tien jaar, plus 5 miljoen extra per jaar uit de OCenW-begroting. NWO, VSNU en KNAW zullen een voorstel ontwikkelen om de Vernieuwingsimpuls verder uit te bouwen.

De Vernieuwingsimpuls is bedoeld om het toekomstige tekort aan personeel in de kennisinfrastructuur op te lossen. Onderzoekers in de vernieuwingsimpuls worden voorgedragen door een van de universiteiten. NWO maakt hieruit een selectie. De toe te kennen premie bedraagt f 300 000,- per jaar voor een periode van 5 jaar. Universiteiten bieden geselecteerde kandidaten die na vijf jaar werkelijk hebben bewezen over talent te beschikken, een reguliere positie aan om hun wetenschappelijke loopbaan voort te zetten. Door deze impuls kunnen jonge onderzoekers behouden worden voor het onderzoekbestel. Vanaf 2005 moet dit zichtbaar worden.

Het ijkpunt voor succes van de maatregel is of de selectie van talentvolle jonge onderzoekers tijdig en in voldoende aantallen plaatsvindt, en in

welke mate de jonge onderzoekers daadwerkelijk behouden blijven. Het budgettaire perspectief voor de Vernieuwingsimpuls voor de periode tot en met 2010 omvat, inclusief de matching die door NWO en VSNU is toegezegd, circa f 1550 miljoen. Met deze middelen kunnen in totaal meer dan 1000 jonge talentvolle onderzoekers worden aangetrokken, en zal het aantal plaatsen dat is bezet gemiddeld meer dan 500 per jaar bedragen.

De universiteiten zijn een inspanningsverplichting aangegaan om diegenen die zich tijdens hun vijfjarige aanstelling in de Vernieuwingsimpuls met succes ontplooiën daadwerkelijk een vast perspectief te bieden. Verwacht mag worden, vooropgesteld dat de selectieprocedure van goede kwaliteit is en dat, afhankelijk van de aantrekkelijkheid van de universitaire werkomgeving, tot 70% van de betrokken onderzoekers in de universiteiten werkzaam zullen kunnen blijven (daarbij speelt uiteraard mee, dat er de komende jaren zeer veel wetenschappelijke posities vrijkomen door de te verwachten uitstroom). Een kleiner deel van betrokkenen zal wellicht zijn carrière voortzetten bij publieke onderzoekinstellingen, research-laboratoria van het bedrijfsleven of in het buitenland.

Na goedkeuring van het voorstel dat aan NWO, VSNU en KNAW is gevraagd voor de aanpak van de Vernieuwingsimpuls bij het genoemde budgettaire perspectief, zullen op basis daarvan streefwaarden kunnen worden aangegeven. De Kamer zal daarover worden geïnformeerd.

De resultaten van deze maatregel worden gemonitord door te registreren wat het resultaat is van de evaluatie van de onderzoekers die NWO geselecteerd heeft. De registraties zullen vanaf 2005 in een jaarlijkse rapportage beschikbaar zijn.

Bij een grotere autonomie van de instellingen, zo stelt het Wetenschapsbudget 2000, hoort een andere wijze van omgaan met verkenningen. Het Wetenschapsbudget onderscheidt enerzijds wetenschappelijke, en anderzijds maatschappelijke verkenningen. De KNAW heeft inmiddels zijn aanpak van verkenningen uit wetenschappelijk perspectief vorgelegd. De verantwoordelijkheid voor maatschappelijke verkenningen legt het Wetenschapsbudget 2000 bij de AWT (Adviesraad voor het Wetenschap- en Technologiebeleid), samen met COS (Commissie van Overleg Sectorraden) en Sectorraden.

Uit de evaluatie van het Rathenau Instituut, die in november 1999 werd uitgebracht, blijkt dat dit instituut een taak verricht die nauwe verwantschap vertoont met de maatschappelijke verkenningen onder auspiciën van de AWT. Daarom zouden de activiteiten van de AWT en het Rathenau Instituut op het terrein van maatschappelijke verkenningen meer op elkaar afgestemd moeten worden. In de in april 2000 verschenen nota Wetenschap- en Techniekcommunicatie (*Boeiend, Betrouwbaar en Belangrijk*, Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 658 nr. 12) is aangekondigd om hierover een beleidsdocument uit te brengen. Daarbij wordt ook de voorgenomen evaluatie van de AWT betrokken.

Hoogwaardig onderzoek vraagt om een hoogwaardige toerusting, zo stelt het Wetenschapsbudget. Het formuleert dan ook de wens van een investeringsportefeuille. In samenhang met het ICES-beleid (Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking) van OCenW wordt gewerkt aan zo'n portefeuille, die een overzicht biedt van noodzakelijke geachte investeringen in de publieke kennisinfrastructuur. Eveneens

als voorbereiding op investeringen in kennis is het rapport *Kennis is kracht* uitgebracht (mei 2000), in het kader van de derde ICES-tranche (vanaf 2003).

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het Wetenschapsbudget 2000 kondigde een beleidsvisie aan van de overheid op communicatie over wetenschap en techniek. De nota *Boeiend, betrouwbaar en belangrijk* geeft een aanzet om de communicatie over wetenschap en techniek te intensiveren. Bij de behandeling van de nota onderschreef de Tweede Kamer de hoofdlijnen van de nota: massamedia, jongeren, focus, bundeling en systematiek. De Kamer zette echter vraagtekens bij de concrete uitwerking. Het implementatieplan van de Stichting WeTeN (Wetenschap en Techniek Nederland) wordt dit najaar aan de Kamer voorgelegd.

In juni 2000 brachten de bewindslieden van EZ en OCenW de nota *Concurreren met ict-competenties* (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 643 nr. 4) uit. De nota schetst het toegenomen belang van ict voor de ontwikkeling van de economie en formuleert beleid om de positie van Nederland op dit terrein te versterken. NWO actualiseert verder de Nationale onderzoek agenda informatica. Er wordt een platform gevormd voor samenwerking en bundeling van krachten tussen onderzoekscholen, CWI (Centrum voor Wiskunde en Informatica) en andere onderzoekseenheden op informaticagebied. De AWT laat, onder leiding van de werkgroep Risseeuw, een verkenning uitvoeren, die in het voorjaar van het jaar 2001 verschijnt. Om de doorstroming van kennis naar het bedrijfsleven te verbeteren, is door EZ en OCenW een task force opgezet.

De ministers van VROM, EZ, LNV, VWS en OCenW zullen binnenkort de *Integrale Beleidsnota Biotechnologie* uitbrengen. Hierin zetten zij een beleid uit om Nederland op zorgvuldige wijze de kansen te laten benutten die de economische ontwikkeling biedt op het terrein van biotechnologie, en met name «genomics».

In december 2000 organiseert OCenW samen met de OESO de derde Global Research Village conferentie. Deze richt zich vooral op de toegankelijkheid van publiek gefinancierd onderzoek.

Nieuwe vormen van samenwerking

Nieuwe vormen van samenwerking, zo stelt het Wetenschapsbudget 2000, ontstaan over grenzen van instituties en gebieden heen, multidisciplinair, tussen onderzoekers en toepassers van kennis, tijdelijk, regionaal, landelijk, internationaal. Om de vakdepartementen optimaal te betrekken bij de agendering en uitvoering van verkenningen, is aan de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid advies gevraagd over de wijze waarop de verkenningenagenda het best tot stand kan worden gebracht. Dit advies wordt betrokken bij het eerder aangekondigde document over verkenningen.

Samen met het Ministerie van Economische Zaken organiseert OCenW dit najaar een werkconferentie over mechanismen om de relatie te versterken tussen onderzoek en bedrijfsleven, zoals een technostartersplatform en octrooibeleid.

Voor de internationale samenwerking zijn de discussies over een «Europa van kennis en innovatie» van belang die tijdens de top in Lissabon zijn gevoerd, op initiatief van het Portugese voorzitterschap. De nota *Naar een Europese onderzoeksruimte* van commissaris Busquin leverde in deze discussies een belangrijke bijdrage en zal van grote invloed zijn op de vormgeving van het Zesde Kaderprogramma. Aan de voornemens van Busquin verbond de Onderzoeksraad de eerste politieke conclusies tijdens zijn zitting op 15 juni 2000. Het debat zal worden voortgezet op 16 november 2000. Het Vijfde Kaderprogramma is inmiddels in uitvoering. De resultaten van de eerste «calls» hebben voor Nederland in het algemeen zeer bevredigende resultaten opgeleverd.

De bilaterale samenwerking met Rusland, Hongarije, Indonesië en China zijn door onafhankelijke en internationaal samengestelde commissies geëvalueerd. De uitkomsten zullen worden gezien met het oog op de ontwikkeling van een geïntegreerd wetenschapsbeleid.

3. DE BELEIDSDOELEN OP BASIS VAN KENGETALLEN

De hiervoor genoemde hoofddoelstelling en enkele daaruit afgeleide hoofdlijnen van beleid worden hierna met kengetallen ondersteund. De kengetallen geven slechts een partieel en globaal inzicht in het functioneren van het Nederlandse wetenschappelijk onderzoek.

Kwaliteit

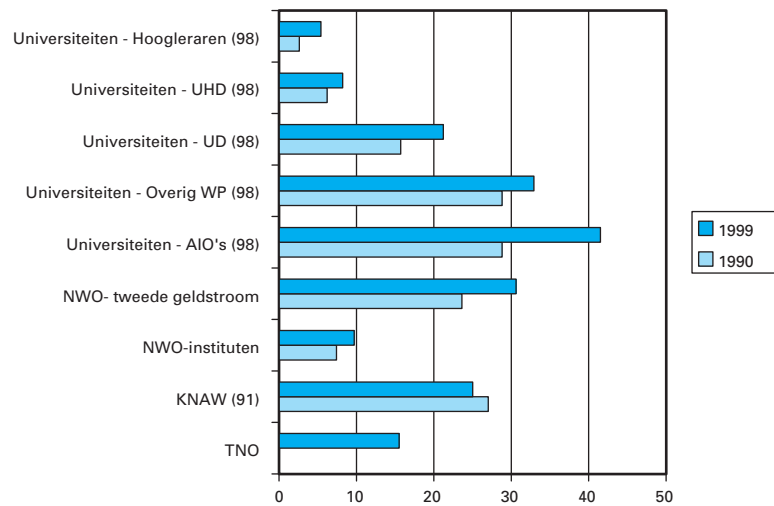
Nederlandse wetenschappelijke publicaties worden relatief veel geciteerd. Het percentage citaties ligt al jaren ongeveer 20% boven het wereldgemiddelde. Disciplines in het Nederlandse onderzoeksland als chemie, fysica, chemische technologie, werktuigbouwkunde en civiele techniek zijn op hun beurt weer uitschieters (meer dan 30% citaties boven het wereldgemiddelde).

Daarnaast laten de visitatierapporten van het afgelopen jaar (bedrijfskunde, psychologie, diergeneeskunde, biologie en elektrotechniek) zien dat de kwaliteit van het universitaire onderzoek op de onderzochte gebieden goed tot zeer goed is.

Onderzoek als carrière

Uit figuur 1 blijkt dat het aandeel vrouwen in wetenschappelijke functies wel gestegen is tussen 1990 en 1999, maar relatief laag blijft, met uitzondering van de aio-functies.

Figuur 1: Vrouwen in wetenschappelijke functies 1990 en 1999

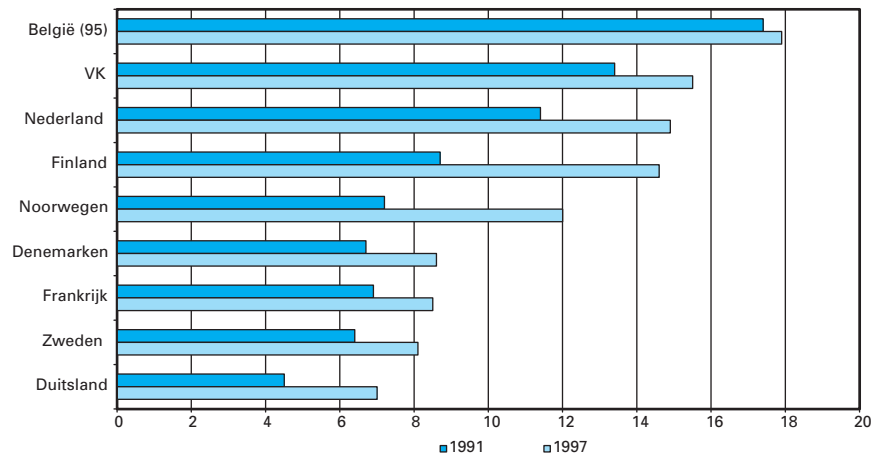

Bron: opgaven instellingen, WOPI (universiteiten)

Nieuwe vormen van samenwerking

Samenwerking kan vele vormen aannemen, variërend van informele contacten tot formele contracten. Figuur 2 laat zien dat kennisinstellingen (zoals universiteiten, NWO, KNAW, TNO) relatief veel contracten verwerken met derden (buitenland en privaat Nederland). Uitsplitsing van de contracten naar «buitenland» en «bedrijven» laat zien dat Nederland zelfs het hoogste percentage contracten heeft vanuit bedrijven (9,5% in 1997) en een gemiddelde positie inneemt als het gaat om contracten vanuit het buitenland (5,4% in 1997).

Figuur 2: Publieke R&D, extern gefinancierd, 1991 en 1997

Bron: OESO

In de volgende tabel zijn gegevens opgenomen over de Nederlandse onderzoeksartikelen die samen met artikelen uit het buitenland zijn

opgenomen in internationale tijdschriften. Aandacht wordt gegeven aan de co-publicaties met landen waarmee Nederland specifieke bilaterale overeenkomsten heeft gesloten. Vooral het aandeel van de samenwerking met Russische onderzoekers is in de loop van de jaren negentig toegenomen. Verder blijkt dat de samenwerking met landen van de Europese Unie sterk is gestegen, ten koste van de samenwerking met de Verenigde Staten.

Tabel 1 Verdeling van het aantal co-publicaties naar land van samenwerking, in % van het totaal

	89-90	91-92	93-94	95-96	97-98
Verenigde Staten	37,8	33,4	31,4	30,2	27,9
Europese Unie,	40,6	42,4	43,1	44,4	46,2
Waarvan					
Verenigd Koninkrijk	9,2	9,6	10,0	10,2	9,7
Duitsland	7,7	7,9	7,8	8,0	8,5
Frankrijk	5,5	6,0	6,4	5,8	5,6
België	4,1	2,5	4,6	4,4	4,3
Scandinavische landen	6,2	5,4	5,4	5,5	6,1
Overig,	21,6	24,2	25,5	25,5	25,9
Waarvan					
Rusland	1,1	2,0	3,1	3,6	3,5
China	1,1	1,5	1,2	0,8	1,3
Hongarije	0,4	0,3	0,6	0,4	0,5
Indonesië	0,7	0,2	0,2	0,2	0,2

Bron: NOWT/CWTS, komende NOWT-rapport 2000

4. HORIZONTALE TOELICHTING

Tabel 2 Uitgaven en ontvangsten instellingen voor onderzoek en wetenschapsbeoefening (x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
KNAW	142,7	149,5	149,5	148,5	149,9	150,6	151,2
NWO	562,0	562,0	570,1	604,1	615,4	592,4	595,0
TNO	390,7	367,0	396,8	395,0	379,7	390,0	390,0
BPRC/Nationaal Herbarium	6,9	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,1
Grote technische instituten	7,6	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
Bibliotheken en informatieverzorging	61,8	69,0	81,2	81,2	79,0	79,2	79,4
Instellingen voor alfa/gamma onderzoek	7,6	7,8	7,9	7,9	7,9	7,9	8,0
Internationale onderzoekinstellingen	135,4	143,4	143,8	144,5	144,8	144,9	144,9
COS	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Publieksvoorlichting en technologisch aspecten-onderzoek	4,8	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Rechtspositionele lasten	0,8	10,2	31,9	31,8	32,0	32,0	32,0
Stelselwijziging rijkshuisvesting	17,8	17,5	6,9	6,9	9,5	9,5	9,5
Nog te verdelen middelen (fundamenteel) onderzoek		50,0					
Totaal artikel 23.01	1 338,9	1 397,0	1 408,7	1 440,5	1 438,8	1 427,1	1 430,7
Totaal artikel 23.04	59,9	91,7	78,8	77,3	50,7	49,9	50,0
Totale uitgaven	1 398,8	1 488,7	1 487,6	1 517,8	1 489,5	1 477,0	1 480,7
Totale ontvangsten	193,0	222,8	245,6	248,3	213,1	213,1	213,1

De ontvangsten bestaan voornamelijk uit de doelfinancieringsbedragen van de Ministeries van Economische Zaken en Defensie voor TNO en het aandeel van dit beleidsterrein in het FES.

Exclusief de uitgaven die zijn gedsaldeerd met de ontvangsten, zijn de uitgaven als volgt:

Tabel 3 Netto uitgaven (x f 1 miljoen)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Netto uitgaven beleidsterrein	1 184	1 266,9	1 294,5	1 301,4	1 288,9	1 292,6

De uitgaven voor de huisvesting dalen, omdat het budget van de Koninklijke Bibliotheek (KB) daarvoor vanaf 2001 is opgenomen in de reguliere financiering van de KB. De reeks rechtspositionele lasten stijgt voornamelijk vanwege het parkeren van de vernieuwingsimpuls van f 30 miljoen. Het verloop van de meerjarencijfers van NWO en TNO wordt verklaard door het kasregime (is al in de vorige begroting toegelicht) en de voor TNO vanaf 2003 ingeboekte verlaging van f 10 miljoen voor het OCenW deel en f 5 miljoen van de Defensie doelfinanciering.

De stijging in de uitgaven voor de internationale onderzoeksinstellingen worden verklaard door de inflatie, het relatieve aandeel van Nederland in de contributies zoals berekend op basis van het BNP en de dalende euro ten opzichte van de Zwitserse frank.

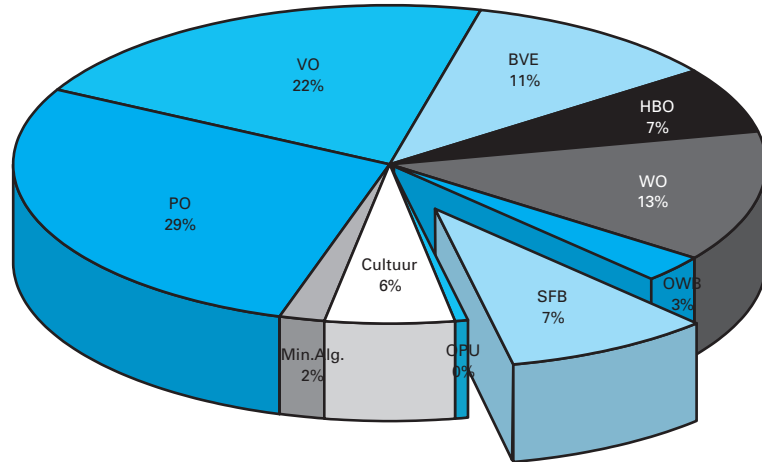
De hierboven vermelde overheveling van het huisvestingsbudget van de Koninklijke Bibliotheek is de voornaamste oorzaak van de stijging van de reeks voor bibliotheken en informatieverzorging.

Beleidsterrein 25 Studiefinancieringsbeleid

Studiefinancieringsbeleid ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten studiefinancieringsbeleid f 3,1 mld.

1. ALGEMEEN

Het beleidsterrein studiefinancieringsbeleid omvat de volgende wetten:

- Wet op de studiefinanciering (WSF): de WSF bepaalt welke studerenden recht hebben op studiefinanciering en hoe die rechten zijn opgebouwd. De WSF heeft betrekking op:
 - Deelnemers van 18 jaar en ouder in de beroepsopleidende leerweg (bol) van het secundair beroepsonderwijs
 - Studenten in het hoger beroepsonderwijs (hbo)
 - Studenten in het wetenschappelijk onderwijs (wo)
- Wet tegemoetkoming studiekosten (WTS): de WTS bevat bepalingen voor de tegemoetkoming in de studiekosten voor
 - scholieren tot en met 17 jaar die voltijds voortgezet onderwijs of de voltijdse opleidingen in de beroepsopleidende leerweg (bol) in het secundair beroepsonderwijs volgen (ts17-)
 - voltijdstuderenden van 18 jaar en ouder die voortgezet onderwijs volgen (vo18+)
 - studerenden van 18 jaar en ouder die (deeltijd) voortgezet onderwijs volgen en voltijdstuderenden in het hoger onderwijs van 18 jaar en ouder aan lerarenopleidingen in de tekortvakken (WTS18+).
- Les en cursusgeldwet (LCW): de LCW bepaalt welke vo- en bol-scholieren lesgeldplichtig zijn en op welke wijze de hoogte van het les- en cursusgeld wordt vastgesteld.

Op 13 juli 2000 is de WSF2000 in het Staatsblad verschenen. De wet is op 1 september in werking getreden en stelt studenten in staat hun studie flexibeler in te richten: zo wordt de diplomatermijn voor studenten verlengd tot 10 jaar en wordt de leeftijdsgrens verruimd. Het systeem van de prestatiebeurs blijft gehandhaafd in de nieuwe WSF2000.

Onderdeel van de WSF is de reisvoorziening. Het huidige contract met de openbaarvervoerbedrijven loopt tot en met 2002. De brief aan de Kamer

van 11 oktober 1999 beschrijft de uitgangspunten voor een reisvoorziening na 2002. De Kamer heeft zich in het debat vervolgens uitgesproken voor continuering van de week/weekendkaart of teruggave van het geld aan de student, al dan niet in combinatie met een kortingskaart.

Vanaf het studiejaar 2000/2001 valt de ov-studentenkaart voor iedereen die op of na 1 september 1999 voor het eerst met een studie in het hoger onderwijs is begonnen onder de werking van de prestatiebeurs. De budgettaire consequenties hiervan komen later in deze toelichting aan de orde.

Vanwege het kasbeleid op de begroting zijn de uitgaven aan de ov-studentenkaart in 2000 met f 162 miljoen verhoogd, en in 2001 met f 156 miljoen en in 2002 met f 6 miljoen verlaagd.

In het regeerakkoord zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van de WTS. De uitbreiding vindt in twee fasen plaats. De eerste fase die met ingang van het studiejaar 1999/2000 is ingegaan, betekende een verhoging van de inkomensgrens voor de tegemoetkoming in overige studiekosten en een verhoging van het normbedrag van deze tegemoetkoming.

De voorstellen voor de tweede fase van de verbetering van de WTS zijn neergelegd in de nota *Meer voor meer. Uitbreiding tegemoetkoming studiekosten: de tweede fase*. Op grond van deze voorstellen zullen meer scholieren in aanmerking komen voor een WTS-tegemoetkoming en wordt een glijdende schaal ingevoerd. Komend najaar zal hiervoor een wetsvoorstel worden ingediend. Naar verwachting zal de nieuwe wet per 1 augustus 2001 in werking treden. Vooruitlopend hierop is al met terugwerkende kracht tot het schooljaar 1999/2000 het normbedrag verder verhoogd. Overeenkomstig de wens van de Kamer is verhoging van het normbedrag f 100,-. De begroting is voor deze extra intensivering structureel verhoogd (zie ook het verantwoordingsplan).

Voor het lesgeld is in het wetsvoorstel opgenomen om de hoogte van het lesgeld aan te passen door een jaarlijkse indexering op basis van de algemene prijsontwikkeling gezinsconsumptie.

Verantwoordingsplan beleidsimpuls versnelling extra uitgaven WTS

In de begroting is sprake van een beleidsintensivering op het gebied van de WTS, door een versnelling van de extra uitgaven WTS. De beleidsintensivering betreft een extra uitgave van f 102 miljoen in 2000 voor de schooljaren 1999/2000 en 2000/2001. De uitbreiding bestaat uit een verhoging van het normbedrag van de tegemoetkoming met f 100,- (totale kosten f 48 miljoen) alsook een uitbreiding van het bereik van de lesgeldcompensatie (totale kosten f 54 miljoen). Voor de structurele kosten van de uitbreiding (vanaf 2001/2002) was in de meerjarenraming gedeeltelijk voorzien. De raming is structureel met f 20 miljoen verhoogd. Door de uitbreiding van het bereik van de lesgeldcompensatie zal naar schatting het aantal gerechtigden voor een WTS-uitkering met 15 000 extra toenemen. De te realiseren uitbreiding is afhankelijk van de inkomensverdeling van de WTS-gerechtigden (de ouders van leerlingen). Voor de schatting hiervan is gebruik gemaakt van gegevens over de inkomensverdeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). In de verantwoording 2000 zal worden gerapporteerd over de gerealiseerde uitbreiding over het schooljaar 1999/2000, op basis van de reguliere uitvoeringsinformatie van de Informatie Beheergroep (IB-Groep).

Deze voorstellen zijn verwerkt in de raming van de uitgaven en ontvangsten voor dit beleidsterrein. Het totaalbeeld van de uitgaven en ontvangsten op het beleidsterrein studiefinancieringsbeleid is als volgt:

Tabel 1.1 Opbouw uitgaven beleidsterrein 25 (bedragen x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
WSF-relevant	1 859,0	1 745,3	2 081,8	2 341,3	2 538,8	2 821,2	2 942,6
Reisvoorziening	775,1	820,6	294,6	504,4	484,0	538,7	696,4
WTS	484,7	645,7	649,1	736,9	750,5	760,3	768,1
Subtotaal relevant	3 118,8	3 211,6	3 025,5	3 582,6	3 773,4	4 120,3	4 407,1
WSF niet-relevant	1 452,3	1 762,6	1 632,4	1 323,6	1 298,9	1 123,8	938,4
Totale uitgaven artikel 25.01	4 571,1	4 974,3	4 657,8	4 906,3	5 072,2	5 243,9	5 345,6
Garanties artikel 25.02	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totale uitgaven	4 571,1	4 974,4	4 657,9	4 906,4	5 072,3	5 244,0	5 345,7

Tabel 1.2 Opbouw ontvangsten beleidsterrein 25 (bedragen x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
SF-relevant	583,8	602,4	565,6	509,5	453,4	455,9	450,7
SF niet-relevant	154,0	167,3	191,0	213,5	234,9	255,2	274,4
Totaal ontvangsten artikel 25.01	737,8	769,7	756,6	723,0	688,3	711,1	725,1
Lesgeld artikel 25.02	752,5	790,9	812,1	838,1	870,4	900,1	929,1
Totale ontvangsten	1 490,3	1 560,7	1 568,7	1 561,1	1 558,7	1 611,2	1 654,2

In de volgende paragrafen worden de verschillende onderdelen toegelicht:

- de uitgaven op grond van de WSF
- de uitgaven voor de reisvoorziening
- de uitgaven voor de WTS
- kengetallen bij de uitgaven
- de ontvangsten op grond van de WSF
- de lesgeldontvangsten

2. DE UITGAVEN OP GROND VAN DE WET OP DE STUDIE-FINANCIERING (WSF)

Dit hoofdstuk behandelt in drie paragrafen de uitgaven, de aantallen en de normbedragen van de WSF.

Uitgaven

Bij de WSF-uitgaven wordt onderscheid gemaakt tussen relevante en niet-relevante uitgaven. Niet-relevant betekent in dit verband niet-relevant voor het beleidsmatig financieringstekort; deze uitgaven omvatten de rentedragende leningen, maar ook uitgaven aan de prestatiebeurs.

Totale uitgaven

De totale uitgaven WSF worden verkregen door de relevante en niet-relevante uitgaven te sommeren:

Tabel 2.1 Totale uitgaven WSF (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Relevant	1 859,0	1 745,3	2 081,8	2 341,3	2 538,8	2 821,2	2 942,6
Niet-relevant	1 452,3	1 762,6	1 632,4	1 323,6	1 298,9	1 123,8	938,4
Totaal WSF	3 311,3	3 507,9	3 714,2	3 664,9	3 837,7	3 945,0	3 881,0

De relevante uitgaven

In tabel 2.2 is de realisatie 1999 opgenomen en zijn de relevante WSF-uitgaven van de begroting voor de jaren 2000 en verder weergegeven.

Tabel 2.2 Relevante uitgaven WSF (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Basisbeurs							
– bol-beurs	367,2	386,6	382,7	380,3	381,4	386,4	393,8
– tempobeurs	376,7	184,6	72,5	23,8	5,3	0,1	0,0
– prestatiebeurs	211,1	242,1	472,0	753,8	885,5	1 070,5	1 171,6
Subtotaal basisbeurs	955,0	813,3	927,1	1 157,8	1 272,1	1 457,0	1 565,4
Aanvullende beurs							
– bol-beurs	548,8	616,7	614,8	614,6	620,2	632,2	648,3
– tempobeurs	127,3	52,6	19,4	5,8	1,2	0,0	0,0
– prestatiebeurs	85,5	142,7	338,1	338,8	387,0	435,6	470,9
Subtotaal aanv. beurs	761,6	812,1	972,2	959,2	1 008,4	1 067,8	1 119,2
Bijstelling/overig SF	142,3	119,9	182,4	224,3	258,2	296,5	258,0
Totaal relevant WSF	1 859,0	1 745,3	2 081,8	2 341,3	2 538,8	2 821,2	2 942,6

De belangrijkste componenten in de relevante uitgaven voor de WSF zijn de basisbeurs en de aanvullende beurs. In de raming van de uitgaven op deze onderdelen is onderscheid gemaakt tussen de tempobeurs, de prestatiebeurs (beide voor studenten in het hoger onderwijs) en de beurs voor deelnemers in de beroepsopleidende leerweg.

De tempobeurs wordt in eerste instantie als gift uitgekeerd en wordt, als een student niet aan de gestelde norm voldoet, omgezet in een lening. De

prestatiebeurs is in studiejaar 1996/1997 cohortsgewijs ingevoerd. Deze beurs wordt uitgekeerd als voorwaardelijke lening en wordt omgezet in een gift als een student voldoet aan de gestelde normen. Wanneer niet aan de norm is voldaan, wordt de voorwaardelijke lening omgezet in een definitieve lening. De omzettingen vinden plaats na afloop van het eerste studiejaar en na het behalen van het diploma.

De beurs voor deelnemers in de beroepsopleidende leerweg is een gift. Begrotingstechnisch worden (voorwaardelijke) leningen als niet-relevante uitgaven geboekt; giften vallen onder de relevante uitgaven.

Het verloop van de uitgaven aan basis- en aanvullende beurs volgt in de eerste plaats de ontwikkeling van het aantal deelnemers. Daarnaast speelt de prijscomponent een rol: als gevolg van de indexering is op 1 januari 2000 de basisbeurs voor de beroepsopleidende leerweg met f 8,29 per maand verhoogd en voor het hoger onderwijs met f 9,01. Deze stijging uit zich direct in de uitgaven basisbeurs voor de beroepsopleidende leerweg; vanwege het vertragende prestatiebeurs-effect is deze stijging voor het hoger onderwijs minder zichtbaar in de relevante uitgaven voor de basisbeurs.

Door de indexering van het college- en lesgeld stijgt de raming van de aanvullende beurs bovendien in de hele periode.

De relevante uitgaven aan de prestatiebeurs betreffen de omzettingen van voorlopige lening in gift en nemen vanaf 2000 sterk toe vanwege de jaarlijkse toename van de groep prestatiebeursstudenten gedurende de periode.

Tot de uitgaven aan de basisbeurs behoren ook de uitgaven als gevolg van de amendementen die de Kamer heeft aangenomen bij de behandeling van de WSF2000. Met name de mogelijkheid tot kwijtschelding van de aanvullende beurs, de uitbreiding van de studiefinancieringsrechten voor duale studenten HBO-V en het oprekken van de leeftijdsgrens hebben financiële consequenties. De relevante uitgaven die met deze amendementen gemoeid zijn, vormen een oplopende reeks tot f 50 miljoen vanaf 2005. Deze extra uitgaven zijn gedekt uit de reservering die oorspronkelijk in de begroting opgenomen was om onzekerheden in de studiefinancieringsbegroting te dekken (deze laatste reservering was opgebouwd uit de besparing die de gewijzigde indexering van de beurs voor thuiswonenden opleverde).

In de post «bijstelling/overig SF» zijn de vergoedingen geraamd voor studerende in Nederland uit landen van de Europese Unie.

De maatregel die in de begroting 2000 werd aangekondigd om deze vergoeding te verlagen wordt één jaar uitgesteld en dus met ingang van het studiejaar 2001/2002 ingevoerd. De besparing die dit oplevert, zal dan worden ingezet voor het beleidsterrein internationalisering.

Daarnaast is in de post «bijstelling/overig SF» het effect meegenomen van ten onrechte betaalde studiefinanciering en van de uitgaven aan lesgeldvoorschotten. Deze voorschotten worden in het kader van de WSF verstrekt aan bol-deelnemers met ouders in de lagere inkomensgroepen.

De niet-relevante uitgaven

In tabel 2.3 zijn de niet-relevante WSF-uitgaven weergegeven van de begroting 2001 en de meerjarenramingen 2002–2005.

Tabel 2.3 Niet-relevante uitgaven WSF (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Prestatiebeurs	810,9	1 141,6	1 011,6	713,3	607,1	431,3	222,3
Reguliere lening	641,4	621,1	620,8	610,3	691,8	692,5	716,1
Totaal niet-relevant WSF	1 452,3	1 762,6	1 632,4	1 323,6	1 298,9	1 123,8	938,4

De reeks «prestatiebeurs» laat het effect zien van de als voorwaardelijke lening verstrekte prestatiebeurzen. De prestatiebeurzen worden als niet-relevante uitgaven geboekt. De omzettingen in gift worden hierop in mindering gebracht. De stijging tot en met het jaar 2000 is het gevolg van de cohortsgewijze invoering van de prestatiebeurs. De daling in 2001 is het effect van de eerste omzettingen op basis van de diplomatermijn. Vanaf het jaar 2000 valt ook de ov-studentenkaart onder de werking van de prestatiebeurs. De effecten die dit heeft op de niet-relevante uitgaven zijn verwerkt in de raming voor de prestatiebeurs-uitgaven.

De post «reguliere lening» omvat de uitgaven aan de rentedragende lening die studenten op kunnen nemen. Ook zijn hierin opgenomen de uitgaven voor de definitieve lening aan tempo- en prestatiebeurs en aan de ov-studentenkaart voor studenten die niet aan de gestelde normen hebben voldaan.

Aantallen

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling in het aantal basisbeursgerechtigden en in het aantal aanvullende beursgerechtigden toegelicht, waarbij ook de verdeling tussen tempo- en prestatiebeurs ter sprake komt.

Totaal aantal basisbeursgerechtigden

In tabel 2.4 zijn de geraamde aantallen basisbeursgerechtigde studenten opgenomen.

Tabel 2.4 Totaal aantal basisbeursgerechtigden							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wo	104 775	100 869	94 774	92 318	91 236	91 466	91 771
Hbo	213 214	211 709	201 343	199 636	201 486	203 917	208 539
Bol	170 082	168 704	166 972	165 920	166 418	168 602	171 821
Totaal	488 071	481 281	463 089	457 874	459 140	463 984	472 132

De raming van het totaal aantal basisbeursgerechtigden is gebaseerd op de Referentieraming. Hieruit blijkt dat het totaal aantal basisbeurzen de komende jaren afneemt. De daling is waarneembaar over alle onderwijssoorten.

In het hoger onderwijs is de daling vooral het effect van beleidsmaatregelen uit het verleden (met name de zogenaamde «c+1»-

maatregel). In het wetenschappelijk onderwijs werkt de daling van de instroom in de jaren 1995, 1996 en 1997 nog door in het aantal ingeschrevenen.

Na 2002 stijgt het aantal beursgerechtigde studerenden. Met name in het hbo is dit het gevolg van een toegenomen instroom van studenten. Ook zal het aantal basisbeursgerechtigden (in geringe mate) toenemen vanwege de verhoging van de leeftijdsgrens en de verlenging van de diplomatermijn tot 10 jaar in de WSF2000.

Prestatiebeurs- en tempobeursgerechtigden

De prestatiebeurs is ingevoerd op 1 september 1996 en geldt voor alle studenten die na die datum met een studie in het hoger onderwijs zijn begonnen. Studenten die vóór deze datum hun studie zijn begonnen, vallen nog onder het regime van de tempobeurs. Prestatiebeursstudenten krijgen hun beurs in eerste instantie als lening. Wanneer ze de prestatienorm halen, wordt deze voorwaardelijke lening omgezet in een gift; begrotingstechnisch worden de niet-relevante uitgaven dan relevant. Als een student niet aan de prestatienorm voldoet, verandert de voorwaardelijke lening in een definitieve lening en blijven de uitgaven niet-relevant. De prestatiebeurs kent twee momenten voor prestatiemeting: na afloop van het eerste studiejaar wordt bekeken of de student in dat jaar voldoende studiepunten heeft behaald en aan het eind van de studie wordt bekeken of het diploma binnen de diplomatermijn is behaald. Bij de laatste meting (in januari 2000) voldeed ruim 92% van de eerstejaarsstudenten in het hoger onderwijs aan de prestatienorm.

In tabel 2.5 is het totaal aantal basisbeursgerechtigden in het hoger onderwijs gegeven, waarna in tabel 2.6 en 2.7 een uitsplitsing wordt gegeven naar prestatiebeurs- en tempobeursgerechtigden. Aangezien de beroepsopleidende leerweg niet onder de prestatiebeurs valt, zijn de deelnemersaantallen niet gepresenteerd in de volgende tabellen.

Tabel 2.5 Totaal aantal basisbeursgerechtigden hoger onderwijs (prestatie- en tempobeurs)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wo	104 775	100 869	94 774	92 318	91 236	91 466	91 771
Hbo	213 214	211 709	201 343	199 636	201 486	203 917	208 539
Totaal	317 989	312 578	296 116	291 954	292 722	295 383	300 310

Tabel 2.6 Aantal prestatiebeursstudenten hoger onderwijs							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wo	63 294	76 380	83 019	87 627	90 103	91 445	91 771
Hbo	165 536	194 358	196 975	199 144	201 486	203 917	208 539
Totaal	228 829	270 738	279 995	286 770	291 590	295 362	300 310

Tabel 2.7 Aantal tempobeursstudenten hoger onderwijs							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wo	41 481	24 489	11 755	4 691	1 132	21	0
Hbo	47 678	17 350	4 367	492	0	0	0
Totaal	89 160	41 840	16 122	5 184	1 132	21	0

Aangezien er geen nieuwe studenten meer instromen die nog onder het regime van de tempobeurs vallen, wordt het aantal tempobeursstudenten ieder jaar kleiner. Naar verwachting studeren er na 2004 in het hoger onderwijs alleen nog studenten onder het prestatiebeursregime.

Verdeling naar uit- en thuiswonende studenten

Voor de uitgaven is de verdeling tussen uit- en thuiswonende studenten van belang. De basisbeurs voor uitwonende studenten is op jaarbasis f 3 600 hoger dan die voor thuiswonenden.

Het aantal uitwonenden is geraamd op basis van het gerealiseerde uitwonendenpercentage over 1999. Voor het hoger onderwijs is ook hier onderscheid gemaakt tussen de prestatiebeursstudenten en de tempobeursstudenten. Laatstgenoemden zijn gemiddeld wat ouder en daarom vaker uitwonend. De uitwonendenpercentages zijn voor de jaren 2000 tot en met 2005 voor elk van de groepen constant gehouden.

Van de totale groep die recht heeft op een basisbeurs, is bijna de helft uitwonend. De drie onderwijssoorten laten onderling echter grote verschillen zien. Zo is in het wetenschappelijk onderwijs drie-kwart van de studenten uitwonend, in het hoger beroepsonderwijs bijna de helft en in de beroepsopleidende leerweg bijna een kwart.

Aanvullende beursgerechtigden

Het aantal aanvullende beursgerechtigden is geordend naar onderwijssoort in de volgende tabel opgenomen. De raming is gemaakt op basis van het werkelijk aantal aanvullende beursgerechtigden in 1999. Het percentage basisbeursgerechtigden dat recht heeft op een aanvullende beurs bedraagt in het wetenschappelijk onderwijs 28 %, in het hoger beroepsonderwijs 41 % en in de beroepsopleidende leerweg 56 %. Deze percentages zijn voor de jaren 2000 tot en met 2005 constant gehouden en daardoor volgt de ontwikkeling van het aantal aanvullende beursgerechtigden de ontwikkeling van het aantal basisbeursgerechtigden. Ook bij de aanvullende beurs wordt rekening gehouden met het aantal uitwonenden.

Tabel 2.8 Totaal aantal aanvullende beursgerechtigden							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wo	29 504	28 404	26 687	25 996	25 691	25 756	25 842
Hbo	86 445	85 835	81 632	80 940	81 690	82 676	84 550
Bol	94 420	93 655	92 693	92 109	92 386	93 598	95 385
Totaal	210 368	207 893	201 013	199 045	199 767	202 030	205 777

Normbedragen

In tabel 2.9 zijn de normbedragen voor basisbeurs, aanvullende beurs, rentedragende lening en de toeslagen op de basisbeurs weergegeven, zoals ze vanaf 1 januari 2000 gelden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar de beroepsopleidende leerweg en het hoger onderwijs; binnen het hoger onderwijs zijn voor het wetenschappelijk en het hoger beroepsonderwijs de normbedragen gelijk.

Tabel 2.9 Normbedragen WSF per maand in guldens (peildatum 1 januari 2000)		
	ho	bol
Basisbeurs		
– thuiswonend	144,25	108,71
– uitwonend	444,25	408,71
Maximale aanvullende beurs		
– thuiswonend, particulier verzekerd	422,15	581,98
– thuiswonend, ziekenfonds verzekerd	350,71	510,54
– uitwonend, particulier verzekerd	457,15	616,98
– uitwonend, ziekenfonds verzekerd	385,71	545,54
Rekenmaximum rentedragende lening	393,06	169,66
Maximaal maandbudget	1 294,46	1 195,35
Partnertoeslag	970,80	970,80
Eén-ouder toeslag	784,06	784,06

3. DE UITGAVEN VOOR DE REISVOORZIENING

In deze toelichting op de reisvoorziening wordt eerst ingegaan op de uitgaven, op de uitgaven naar onderwijssoort en ten slotte op de aantallen.

Uitgaven

Tabel 3.1 Relevante uitgaven reisvoorziening WSF (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ov-contract	767,0	731,2	726,0	761,0	822,1	817,3	839,2
Ovsk in prestatiebeurs		– 83,8	– 286,7	– 259,8	– 344,7	– 284,3	– 152,5
Ovsk overig	8,1	11,2	11,2	9,2	6,7	5,6	9,7
Betaling ov-bedrijven		162,0	– 156,0	– 6,0			
Totaal reisvoorziening	775,1	820,6	294,6	504,4	484,0	538,7	696,4

Tabel 3.1 geeft de verwachte (relevante) uitgaven weer voor de reisvoorziening in de WSF. De reisvoorziening wordt verstrekt in de vorm van een ov-studentenkaart (ovsk) die recht geeft op vrij reizen van maandagochtend tot vrijdagavond (weekkaart) of van vrijdagavond tot maandagochtend (weekendkaart). De keuze tussen deze twee kaartsoorten is vrij. Het huidige contract met de openbaarvervoerbedrijven loopt tot en met 31 december 2002. De uitgangspunten voor de reisvoorziening na deze

periode zijn vastgesteld in de brief aan de Kamer van 11 oktober 1999 en het debat daarover met de Tweede Kamer.

De reeks «ov-contract» laat de uitgaven zien van het contract met de openbaarvervoerbedrijven, die variëren met het aantal rechthebbende studenten.

Vanaf het studiejaar 2000/2001 valt de reisvoorziening in het hoger onderwijs onder de werking van de prestatiebeurs voor de cohorten vanaf 1999/2000. Dat betekent dat de reisvoorziening voornamelijk als een voorwaardelijke lening wordt geboekt. De hoogte van deze lening is de tegenwaarde van de ov-studentenkaart (op dit moment f 1521 per rechthebbende per jaar). De uitgaven aan de reisvoorziening voor deze cohorten gelden dan als niet-relevant voor het financieringstekort. Bij voldoende studieprestaties worden de voorwaardelijke leningen omgezet in een gift conform de systematiek van de prestatiebeurs. De omzettingen gelden als relevante uitgaven. Vanaf 2002 wordt het effect zichtbaar van de omzettingen van de voorwaardelijke lening in een definitieve beurs voor studenten die voldaan hebben aan de studieprestaties. Bij onvoldoende studieprestaties wordt de voorwaardelijke lening definitief.

De post «uitgaven reisvoorziening overig» heeft betrekking op de voorziening voor specifieke doelgroepen onder de WSF-gerechtigden, zoals studerende die een deel van hun studie in het buitenland volgen, studerende die op de Waddeneilanden wonen en gehandicapte studerende. Doordat ook deze vergoeding onder de werking van de prestatiebeurs wordt gebracht, dalen de uitgaven vanaf 2002. Vanaf 2003 worden de eerste voorwaardelijke leningen omgezet in definitieve beurzen, waardoor vanaf 2004 de (relevante) uitgaven weer stijgen.

Vanwege het kasbeleid op de begroting wordt in 2000 f 162 miljoen extra aan de ov-bedrijven betaald, ten laste van 2001 (f 156 miljoen) en 2002 (f 6 miljoen).

De totale uitgaven voor de reisvoorziening in tabel 3.1 betreffen de relevante uitgaven. De niet-relevante uitgaven voor de reisvoorziening zijn opgenomen bij de «prestatiebeurs» in tabel 2.3.

Uitgaven reisvoorziening naar onderwijssoort

De uitgaven aan reisvoorziening WSF kunnen als volgt naar onderwijssoort worden verdeeld.

Tabel 3.2 Relevante uitgaven ovsk naar onderwijssoort exclusief reisvoorziening overig en kasschuif (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	171,6	139,2	81,8	95,9	82,0	65,5	93,8
hbo	334,0	265,5	128,2	158,3	119,5	199,6	317,0
bol	261,4	242,6	229,3	247,0	275,9	268,0	275,9
Totaal	767,0	647,4	439,3	501,2	477,4	533,1	686,7

Er is sprake van een sterke daling van de uitgaven in het hoger onderwijs. Dat komt omdat de ov-studentenkaart wordt ondergebracht bij de prestatiebeurs. Daardoor ontstaat de eerste jaren een besparing in de relevante uitgaven.

Aantallen gerechtigden ov-studentenkaart

De tabellen 3.3, 3.4 en 3.5 bevatten respectievelijk de totale aantallen ovsk-gerechtigden, de aantallen ovsk-gerechtigden voor wie de reisvoorziening onder de prestatiebeurs valt en de aantallen ovsk-gerechtigden voor wie de reisvoorziening niet onder de prestatiebeurs valt.

Tabel 3.3 De aantallen ovsk-gerechtigden							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	111 992	113 094	113 999	114 518	114 839	115 286	115 638
hbo	217 959	224 640	226 193	224 407	227 211	230 779	235 389
bol	170 622	169 435	167 672	166 627	167 137	169 337	172 582
Totaal	500 572	507 169	507 864	505 551	509 188	515 402	523 609

Het aantal ovsk-gerechtigden omvat zowel degenen die beursgerechtigd zijn als degenen die uitsluitend recht hebben op een integrale rente-dragende lening.

Voor studenten in het hoger onderwijs geldt dat de reisvoorziening van een deel van de gerechtigden vanaf het studiejaar 2000/2001 onder de werking van de prestatiebeurs valt. De uitsplitsing naar gerechtigden die binnen de prestatiebeurs en die buiten de prestatiebeurs vallen, is in de tabellen 3.4 en 3.5 weergegeven.

Tabel 3.4 De aantallen ovsk-gerechtigden buiten de prestatiebeurs							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	111 992	97 236	59 781	41 439	25 617	12 421	4 022
hbo	217 959	185 392	93 769	49 328	18 163	4 642	1 024
Totaal	329 951	282 628	153 550	90 767	43 780	17 063	5 047

Tabel 3.5 De aantallen ovsk-gerechtigden binnen de prestatiebeurs							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	0	15 858	54 218	73 079	89 222	102 865	111 616
hbo	0	39 248	132 424	175 079	209 048	226 138	234 364
Totaal	0	55 106	186 642	248 157	298 270	329 003	345 980

4. DE UITGAVEN OP GROND VAN DE WET TEGEMOETKOMING STUDIEKOSTEN(WTS)

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de WTS, onderverdeeld naar uitgaven, aantallen en normbedragen.

Uitgaven

De uitgaven voor tegemoetkoming in de studiekosten kunnen worden onderscheiden in drie verschillende regelingen:

- de tegemoetkoming in de studiekosten voor scholieren tot en met 17 jaar die voltijds voortgezet onderwijs of voltijdse opleidingen in de beroepsopleidende leerweg (bol) in het secundair beroepsonderwijs volgen (ts17-);
- de tegemoetkoming voor voltijdstuderenden van 18 jaar en ouder die voortgezet onderwijs volgen (vo18+);
- de tegemoetkoming voor studerende van 18 jaar en ouder die (deeltijd) voortgezet onderwijs volgen en voltijdstuderenden in het hoger onderwijs van 18 jaar en ouder aan lerarenopleidingen in de tekortvakken (WTS18+).

Tabel 4.1 Tegemoetkoming studiekosten (WTS) (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ts17-	346,9	421,7	438,4	452,5	465,5	474,4	481,4
WTS18+	6,1	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
Vo18+	131,7	134,5	117,1	116,3	119,2	122,0	124,2
Intensivering WTS		81,2	85,3	159,8	157,5	155,6	154,2
Totaal uitgaven WTS	484,7	645,7	649,1	736,9	750,5	760,3	768,1

In de periode 1999–2005 stijgen de uitgaven WTS fors. Vanaf schooljaar 1999/2000 worden extra middelen besteed aan zowel een toename van het aantal WTS-gerechtigden als een verhoging van het normbedrag voor de tegemoetkoming overige studiekosten.

De reeks «intensivering WTS» wordt ingezet om vanaf schooljaar 2001/2002 de inkomensgrens te verhogen tot waar men recht heeft op een tegemoetkoming. Die intensivering wordt vormgegeven als een zogenaamde glijdende schaal, zodat men boven het grensinkomen niet direct terugvalt naar een vergoeding van f 0. Daaraan voorafgaand wordt het bereik van de lesgeldcompensatie vergroot voor de schooljaren 1999/2000 en 2000/2001 (door een verhoging van de inkomensgrens van circa f 52 000,- naar circa f 56 000,-). Verder wordt vanaf het schooljaar 1999/2000 de tegemoetkoming in de schoolkosten verhoogd met f 100,-. Daarnaast krijgen ouders van leerlingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs vanaf het schooljaar 2001/2002 een extra bedrag aan tegemoetkoming in de gestegen kosten die het gevolg zijn van deze onderwijsvernieuwing. Die extra tegemoetkoming bedraagt f 150,-.

Uitgaven per onderwijssoort en per hoofdstuk van de WTS

De tabellen 4.2, 4.3 en 4.4 geven de ontwikkelingen weer van de uitgaven per onderwijssoort per hoofdstuk van de WTS. De intensivering is wel toebedeeld naar de hoofdstukken van de WTS, maar niet naar onderwijssoort.

Tabel 4.2 Uitgaven ts17- naar onderwijssoort (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vo	242,4	296,3	308,8	317,3	324,8	330,5	336,1
bol	104,5	125,4	129,6	135,2	140,7	143,9	145,3
Intensivering WTS		65,0	68,2	127,8	126,0	124,5	123,4
Totaal	346,9	486,7	506,6	580,3	591,5	598,9	604,8

Tabel 4.3 Uitgaven vo18+ naar onderwijssoort (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vso	10,0	10,9	11,3	11,7	12,2	12,6	13,0
vo	121,7	125,6	107,8	106,5	109,0	111,4	113,2
Intensivering WTS		16,2	17,1	32,0	31,5	31,1	30,8
Totaal	131,7	152,7	136,2	150,3	152,7	155,1	157,0

Tabel 4.4 Uitgaven WTS18+ naar onderwijssoort (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vo	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
hbo	4,4	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
Totaal	6,1	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3

In tabel 4.3 zijn vanaf 2000 de totale uitgaven vo18+ f 2 miljoen hoger dan in tabel 4.1. Dit zijn niet-relevante uitgaven vo18+.

Volume-ontwikkelingen

Tabel 4.5 Aantallen WTS – hoofdstuk II (ts17-)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vo	184 538	214 570	218 305	222 435	226 468	229 840	232 398
bol	39 222	40 996	41 660	42 701	44 027	44 889	45 179
Totaal	223 760	255 567	259 965	265 136	270 496	274 729	277 577

Het aantal ts17-gerechtigden stijgt fors. Dit heeft twee oorzaken: enerzijds een autonome stijging van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidende leerweg en anderzijds een stijging als gevolg van de eerste fase van de uitbreiding van de WTS. Vooral het aantal gerechtigden van 12 tot en met 15 jaar neemt toe. De aantallen in tabel 4.5 zijn exclusief de uitbreiding van de WTS in, zie hiervoor tabel 4.10.

Tabel 4.6 Aantallen WTS – hoofdstuk III (vo18+)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vo	36 344	32 425	28 903	28 437	28 959	29 453	29 797
(v)so	2 551	2 696	2 781	2 865	2 966	3 054	3 121
Totaal	38 895	35 121	31 684	31 302	31 926	32 508	32 918

Het totaal aantal scholieren in het voortgezet onderwijs van 18 jaar en ouder daalt. Een aantal studerende heeft naast de basistoelage ook recht op een tegemoetkoming overige studiekosten en een lesgeldvergoeding, afhankelijk van de hoogte van het ouderlijk inkomen. Het aantal tegemoetkomingen voor «overige studiekosten» neemt wel toe (is in de tabel niet apart zichtbaar), eveneens als gevolg van de uitbreiding eerste fase.

Tabel 4.7 Aantallen WTS – hoofdstuk IV (WTS18+)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
vo	2 932	1 906	1 906	1 906	1 906	1 906	1 906
hbo	2 348	3 374	3 374	3 374	3 374	3 374	3 374
Totaal	5 280	5 280	5 280	5 280	5 280	5 280	5 280

Het aantal WTS18+ gerechtigden blijft ongeveer gelijk. Tussen de schoolsoorten is wel een ontwikkeling zichtbaar. Het aantal leerlingen dat een (deeltijd-)opleiding mavo, havo of vwo volgt en niet valt onder hoofdstuk 3 van de WTS (vo18+) neemt af. Het aandeel hbo-studenten met een tegemoetkoming neemt toe. Dit zijn tegemoetkomingen voor studenten in het hoger onderwijs van 18 jaar en ouder aan lerarenopleidingen in de tekortvakken die met ingang van schooljaar 1997/1998 ook recht kregen op WTS18+.

Normbedragen

In tabel 4.8 en 4.9 zijn de normbedragen voor de WTS weergegeven. In tabel 4.8 gaat het om de normbedragen voor de tegemoetkoming in de overige studiekosten en de vergoeding voor het lesgeld. De normbedragen voor de tegemoetkoming overige studiekosten zijn inclusief de verhoging van f 100,- vanaf het schooljaar 1999–2000 (kamerstukken II 1999–2000, 26 662, nr. 12).

Tabel 4.9 toont de basistoelage per maand voor het voortgezet onderwijs (vo) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso), zowel voor uit- als thuiswonenden.

Tabel 4.8 Normbedragen WTS in guldens (in schooljaar 2000/2001)

	bol	vo	(v)so
inkomen <= 53 324*			
– studiekosten	1 572	1 084	0
– lesgeld	1 822	1 822	1 822
inkomen <= 57 301*			
– studiekosten	0	0	0
– lesgeld	1 822	1 822	1 822

* het betreft het belastbaar inkomen van ouders over het jaar 1997

NB: lesgeldvergoeding wordt uitsluitend toegekend aan lesgeldplichtige studerende

Tabel 4.9 Normbedragen WTS hoofdstuk III (vo18+) in guldens (peildatum 1 januari 2000)

Basistoelage per maand	vo	(v)so
Uitwonenden	423,55	423,55
Thuiswonenden	178,79	178,79

NB: De vergoeding voor vo18+ bestaat uit een inkomensafhankelijke toelage uit tabel 4.8 aangevuld met een basistoelage zoals vermeld in deze tabel.

Intensivering WTS

Met ingang van het schooljaar 2001/2002 wordt de WTS verder uitgebreid. De onderstaande tabel toont de extra aantallen die door de invoering van een glijdende schaal in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. De aantallen zijn gebaseerd op gegevens uit de nota *Meer voor meer; uitbreiding tegemoetkoming studiekosten: de tweede fase* en zijn aangepast op de leerlingraming die aan de begroting 2001 ten grondslag ligt.

Tabel 4.10 Uitbreiding van het aantal gerechtigden als gevolg van het regeerakkoord: de tweede fase van de intensivering

	2001	2002	2003	2004	2005
vo	27 714	67 057	68 291	69 315	70 100
bol	9 892	24 029	24 692	25 235	25 535
Totaal	37 607	91 087	92 984	94 550	95 635

NB: In het kalenderjaar 2001 is gerekend met $\frac{5}{12}$ van het aantal gerechtigden van het schooljaar 2001/2002.

5. KENGETALLEN

Met behulp van de uitgaven WSF, WTS en reisvoorziening zoals in de vorige paragrafen gepresenteerd kan nog een kengetal gedefinieerd worden: de «uitgaven WSF/WTS per leerling/student» naar onderwijssoort.

Hierbij wordt uitgegaan van de relevante uitgaven WSF en WTS (inclusief de ov-studentenkaart) en het aantal leerlingen/studenten per onderwijs-

soort dat ingeschreven is, inclusief het agrarisch onderwijs. Let wel: deze aantallen wijken af van de eerder genoemde aantallen basisbeursgerechtigden en zijn volledigheidshalve in tabel 5.2 gepresenteerd.

Tabel 5.1 Uitgaven WSF/WTS per leerling/student op jaarbasis, exclusief kasschuif OV-kaart (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	3,9	2,9	2,9	3,4	3,7	4,3	4,8
hbo	3,3	2,6	3,2	4,1	4,4	5,1	5,6
bol	5,2	5,6	5,5	5,6	5,6	5,7	5,8
vo	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5

Tabel 5.2 Aantal leerlingen/studenten naar onderwijssoort (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
wo	159,6	161,7	163,4	164,6	165,4	166,2	166,9
hbo	242,0	250,3	254,0	252,5	256,6	261,2	266,2
bol	275,1	274,4	274,2	275,6	279,3	283,4	286,8
vo	878,3	885,2	896,2	911,5	926,8	939,6	949,8

De bedragen voor de periode 2000–2005 zijn gebaseerd op het prijspeil van 1 januari 2000; er is wel rekening gehouden met de jaarlijkse indexering van het lesgeld en het collegegeld. De kasschuif ov-studentenkaart is niet meegenomen in de bedragen.

De reeks «uitgaven WSF/WTS per student» vertoont voor het hbo en het wo een dip in 2000 en 2001. Dit komt omdat alleen de relevante uitgaven in de berekening van het kengetal zijn meegenomen. Vanwege het prestatiebeurs-effect zijn de relevante uitgaven in die jaren relatief laag; daarna stijgen ze vanwege diplomatermijnomzettingen. Dat de uitgaven voor het hbo en wo in 1999 hoger zijn dan in 2000 wordt verklaard door het grotere aantal studenten in 1999 dat onder het regime van de tempobeurs studeert en de beurs als voorwaardelijke gift ontvangt. De intensivering van de WTS heeft zijn weerslag in de stijging van de reeks «uitgaven WSF/WTS per student» voor het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidende leerweg in de planperiode.

6. ONTVANGSTEN WSF

In de volgende tabel zijn de relevante en de niet relevante ontvangsten opgenomen. De relevante ontvangsten worden onderscheiden in ontvangsten op kortlopende schulden, renteloze voorschotten en rentedragende leningen die vóór 1992 zijn uitgegeven. Verder behoren ook de renteontvangsten op rentedragende leningen van na 1991 tot de relevante ontvangsten.

Tabel 6.1 Ontvangsten studiefinanciering (x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kortlopende vorderingen	250,6	268,4	250,8	246,6	191,5	191,8	192,1
Renteloze voorschotten	80,7	66,2	56,9	10,0	10,0	10,0	0,0
Rentedragende leningen	252,5	267,8	257,9	252,9	251,9	254,1	258,6
Totaal relevant	584,1	602,4	585,6	529,5	473,4	475,9	470,7
Niet-relevante ontvangsten	154,0	167,3	191,0	213,5	234,9	255,2	274,4
Totaal ontvangsten WSF	737,8	769,7	756,6	723,0	688,3	711,1	725,2

Kortlopende vorderingen

De kortlopende vorderingen bestaan uit de ontvangsten op schulden die ontstaan als ten onrechte studiefinanciering is uitbetaald. Tot de kortlopende vorderingen behoren ook de ontvangsten en verrekeningen op de lesgeldvoorschotten. Voor het jaar 2000 is de verwachting dat de ontvangsten iets hoger zullen uitkomen, vooral als gevolg van de gestegen verrekening op de lesgeldvoorschotten. In de jaren daarna zullen de ontvangsten geleidelijk dalen.

Renteloze voorschotten

Bij de ontvangsten op renteloze voorschotten – dit zijn leningen die voor 1986 werden uitgegeven – is sprake van een aflopende reeks, omdat er geen nieuwe aflossers meer bijkomen en er steeds meer debiteuren zijn die hun hele schuld hebben afgelost. Vanaf het jaar 2002 heeft een groot deel van de debiteuren de aflosperiode doorlopen.

Rentedragende leningen

Bij de relevante ontvangsten op rentedragende leningen gaat het om de rente en aflossingen van leningen die verstrekt zijn vóór 1992. Deze ontvangsten lopen geleidelijk af doordat groep (ex-) studerenden die op deze schuldsoort aflost, steeds kleiner wordt. Ook bevat de post relevante ontvangsten de renteontvangsten op de rentedragende leningen die vanaf 1992 zijn verstrekt. Deze ontvangsten zullen in de loop van de jaren toenemen. Per saldo zullen ook deze relevante ontvangsten eerst dalen en vanaf 2003 gaan toenemen.

Niet-relevante ontvangsten

De niet-relevante ontvangsten betreffen de aflossingen van leningen die na 1992 zijn verstrekt. Deze ontvangsten zullen stijgen, omdat er ieder jaar nieuwe cohorten bijkomen die aflossen.

7. ONTVANGSTEN LESGELD

In deze paragraaf komen de lesgeldontvangsten, het aantal lesgeldplichtigen, de raming van het lesgeldtarief en de mate waarin gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om het lesgeld gespreid te betalen aan de orde.

Informatie over het collegegeld en cursusgeld valt onder de toelichting bij de beleidsterreinen 22, 21 en 20.

Lesgeldontvangsten

In de tabel 7.1 zijn de lesgeldontvangsten naar onderwijssoort weergegeven:

Tabel 7.1 Ontvangsten lesgeld (x f 1 miljoen)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
bol	435,2	461,7	469,6	480,8	498,6	517,4	534,4
vo	293,6	303,5	315,4	328,7	342,0	351,8	362,1
(v)so	23,5	25,8	27,2	28,5	29,8	30,8	31,7
Totaal	752,5	790,9	812,1	838,1	870,4	900,1	929,1

De lesgeldontvangsten nemen in de loop van de jaren toe, vanwege de stijging van het aantal leerlingen en een jaarlijkse verhoging (indexering) van het lesgeld.

Aantallen lesgeldplichtigen

Tabel 7.2 geeft de aantallen lesgeldplichtigen naar onderwijssoort weer:

Tabel 7.2 Aantallen lesgeldplichtigen							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
bol	256 783	255 939	255 879	258 193	262 363	266 641	269 779
vo	173 216	168 251	171 854	176 497	179 957	181 308	182 794
(v)so	13 843	14 300	14 820	15 295	15 676	15 875	15 989
Totaal	443 842	438 490	442 553	449 985	457 996	463 824	468 563

Vanaf 2001 stijgt het aantal lesgeldplichtigen.

Lesgeldbedrag

Zoals uit tabel 7.3 blijkt heeft de indexering geleid tot een verhoging van het lesgeld van f 1775,- in schooljaar 1999/2000 tot f 1822,- in schooljaar 2000/2001.

Tabel 7.3 Lesgeldbedrag (x f 1)						
1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
1775	1 822	1 858	1 896	1 933	1 972	2 012

Volgens de huidige systematiek uit de Les- en cursusgeldwet kan in de komende schooljaren het lesgeld geïndexeerd worden met de ontwikkeling van de regelingslonen voor overheidspersoneel. In de begroting wordt met deze indexering rekening gehouden. Voor het schooljaar 2002/2003 zou het lesgeld opnieuw herijkt moeten worden. In de nota

Meer voor meer; uitbreiding tegemoetkoming studiekosten: tweede fase wordt voorgesteld om het systeem van herijken los te laten en over te gaan tot jaarlijks indexering van het lesgeld. Het ligt in de rede om het lesgeld dan ook te herzien op basis van de algemene prijsontwikkeling. Dit is in tabel 7.3 verwerkt.

De mogelijkheid van gespreide betaling van lesgeld

In het schooljaar 1999/2000 heeft 32 % van het aantal lesgeldplichtigen compensatie ontvangen voor het lesgeld in de WTS en WSF. Dit percentage is gelijk aan het schooljaar 1998/1999. De overige lesgeldplichtigen komen in aanmerking voor de mogelijkheid tot gespreid betalen. Hiervan heeft in het schooljaar 1999/2000 56 % gebruik gemaakt. In het schooljaar 1998/1999 was dit percentage 17 % lager

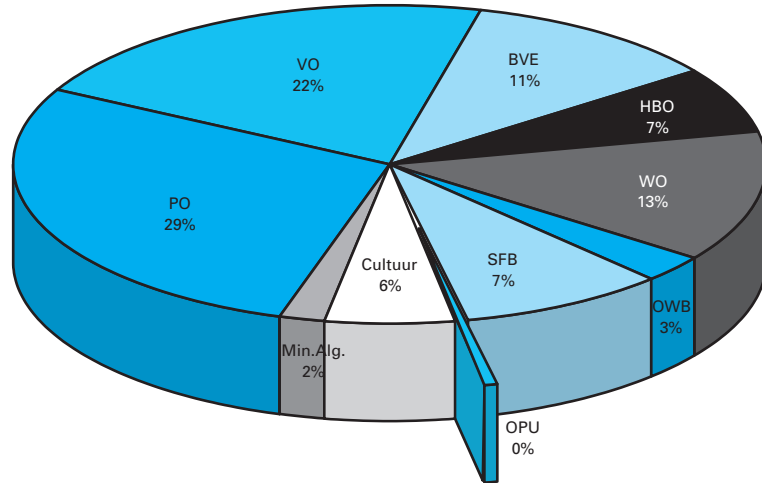
Tabel 7.4 Aantal gespreide betalingen			
	1999		1998
Totaal aantal lesgeldplichtigen	443 842		
Lesgeldplichtigen met compensatie	141 560	= 32%	32%
Aantal lesgeldplichtigen met Mogelijkheid tot gespreid betalen	302 282		
Aantal gespreidbetalers	171 747	= 56%	39%

Beleidsterrein 26 Overige programma-uitgaven

Overige programma-uitgaven ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten overige programma-uitgaven f 8 mln.

1. ALGEMEEN

Op het beleidsterrein overige programma-uitgaven worden de uitgaven begroot voor veldoverstijgende beleidsprojecten of het faciliteren van beleid. Dit betreft de volgende artikelen:

26.01 Bemiddeling wachtgelders

26.03 Commissie automatisering salarisadministratie onderwijs (CASO), vakbondsfaciliteiten/voorzieningen en informatie en communicatie-technologie (ict)

26.05 Internationale betrekkingen

Naast deze uitgavenartikelen vallen binnen dit beleidsterrein ook artikelen die als intermedium dienen totdat een exacte verdeling over de betrokken beleidsterreinen bekend is, zoals arbeidsvoorwaardelijke bijstellingen uit de aanvullende post van de rijksbegroting. Zodra de verdeling van deze middelen over de beleidsterreinen bekend is, worden ze overgeboekt naar die beleidsterreinen. Op deze artikelen worden dus geen feitelijke uitgaven verantwoord. Het betreft de artikelen:

26.02 Overige rechtspositionele uitkeringen

26.06 Loonbijstelling

26.07 Prijsbijstelling

26.08 Centraal beheerde middelen

26.09 Emancipatie-activiteiten

26.10 Asielzoekers

2. BELEID

Arbidsvoorwaarden

Er zijn diverse maatregelen genomen gericht op een verbetering van het imago van het leraarschap en de uitstraling van het onderwijs als werkgever. De uitwerking van dit beleidspakket is opgenomen in:

- de cao voor de sector onderwijs (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) 2000–2002;
- de nota *Maatwerk voor morgen 2*;
- de afspraken over het terugdringen van het ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid (deelconvenant reïntegratie en de voorbereidingen van het arbo-convenant).

In hoofdlijnen is dit beleidspakket als volgt opgebouwd:

- een loonontwikkeling die aansluit bij de gemiddelde contractloonontwikkeling in de marktsector en waarvoor in de cao sector onderwijs 2000–2002, een salarisstijging van 3,25 % per 1 maart 2000 en 2,75 % per 1 maart 2001 en een eindejaarsuitkering in december 2000 en in december 2001 van 0,8 % is afgesproken. Indien in september 2001 de door het Centraal Planbureau in de Macro Economische Verkenning 2002 voor de marktsector berekende gemiddelde contractloonontwikkeling voor het jaar 2001 afwijkt van 2,75 %, wordt het verschil verrekend in de vorm van een structurele eindejaarsuitkering;
- modernisering van de arbeidsvoorwaarden door meer functie-differentiatie en een aanpassing van het bestaande carrièrepatroon;
- toekenning aan de instellingen van een decentraal schoolbudget om op schoolniveau personeelsbeleid vorm te geven voor functie-differentiatie, meer ondersteunende functies en voor gerichte maatregelen om werkdruk te verminderen;
- flexibilisering van de arbeidsduur en bevordering van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers door wijziging van adv- en bapo-regels (arbeidsduurverkorting en bevordering arbeidsparticipatie ouderen);
- terugdringing van het ziekteverzuim in drie jaar met één procentpunt door meer verzuimpreventie, ziekteverzuimbegeleiding en reïntegratie;
- meer faciliteiten voor scholing en kinderopvang;
- faciliteiten voor achterstandsscholen om arbeidsmarktknelpunten op te lossen;
- meer middelen voor arbeidsorganisatie, verdere professionalisering en betere honorering van schoolleiders in het primair onderwijs;
- het aanboren van nieuwe doelgroepen die een functie in het onderwijs kunnen en willen vervullen («zij-instromers»), bijvoorbeeld vaklieden uit de praktijk die als leraar in het vmbo aan de slag gaan en onderwijsassistenten die leraar worden;
- «opleiden in de school» met een pilot vormgeven in samenwerking tussen de «opleidingschool» en de lerarenopleiding.

Commissie automatisering salarisadministratie onderwijs (CASO)

Het CASO-systeem is een salarissysteem voor het onderwijsveld. 95 % van de instellingen voor primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) en hoger beroepsonderwijs (hbo) gebruikt het systeem. OCenW is formeel dienstverlener voor de instellingen. Het beheer en de exploitatie van het systeem zijn uitbesteed. Dit uitbestedingscontract loopt af op 31 december 2000. Er wordt onderzocht of de exploitatie en het beheer vanaf 1 januari 2001 anders geregeld kunnen worden.

Informatie- en communicatietechnologie (ict)

Ict in het onderwijs biedt veel mogelijkheden: onderwijs op maat, aangepast aan de competenties en leerbehoeften van de lerenden en, in meer of mindere mate, onafhankelijk van plaats en tijd. Ook de administratieve lasten voor scholen kunnen door ict-gebruik verminderen. Voor de docent tenslotte betekent onderwijs op maat, met ict, een verandering van rol: de docent als begeleider van het leerproces. Dit is een verandering, die appelleert aan andere vaardigheden waarbij het accent zal liggen op een andere didactiek.

Ict in het onderwijs krijgt op dit moment zoveel aandacht dat het soms een doel op zich lijkt. Toch is ict een middel. Een middel dat een enorme impact op het onderwijs zal hebben. Integratie van ict zal niet alleen gevolgen hebben voor de organisatie van het onderwijs maar ook voor de inhoud daarvan. Er kan op dit moment nog niet worden overzien wat de effecten voor de langere termijn van ict zullen zijn voor het onderwijs. Wel kan er met stelligheid vanuit worden gegaan dat het onderwijs van de toekomst zich zal kenmerken door: flexibel, «op maat», individualistisch, grote verantwoordelijkheid van de lerende, klant/vraaggericht, niet plaats en tijdgebonden, een voortdurend proces («Leven lang leren»), voortdurend veranderend.

Kennisnet is een belangrijke basisvoorziening voor toekomstvast onderwijs. Met kennisnet worden voor het onderwijs relevante toepassingen en informatie op een beveiligde, beheerde en samenhangende manier toegankelijk gemaakt. Belangrijker nog is dat kennisnet gebruikers een platform biedt om hun kennis en informatie met elkaar te delen en verder te ontwikkelen. Docenten kunnen hun lessen samen ontwikkelen en uitwisselen, leerlingen kunnen oefenen met examens, werkstukken schrijven met leerlingen op andere scholen of locaties, de toegang tot internet is snel, gegarandeerd en goedkoop. Met andere woorden: kennisnet is een essentieel instrument bij de integratie van ict in het onderwijs.

De Tweede Kamer heeft 30 juni 1999 ingestemd met de beleidsnota *Onderwijs On Line* (Vergaderjaar 1998/1999, kamerstuk 30 (25 733), d.d. 29 april 1999). In deze nota staat hoe de integratie van ict in het onderwijs de komende jaren wordt gestimuleerd en ondersteund. De volgende thema's komen in het beleidsplan naar voren: deskundigheidsbevordering, methoden en educatieve programmatuur, beheer, kennisnet, emancipatie, cultuur en internationalisering. Het in deze nota vastgestelde beleid is door de Kamer als een groot project gedefinieerd, waardoor tweemaal per jaar gerapporteerd dient te worden. De eerste voortgangsrapportage (over de periode 1 juli 1999 tot en met 31 december 1999) is op 25 februari jongstleden aan de Kamer aangeboden.

Het bestuurlijke uitgangspunt is dat de integratie van ict in het onderwijs met name een zaak is van de scholen. Uitvloeisel hiervan is dat een groot deel van het budget rechtstreeks beschikbaar komt voor scholen. Daarnaast dient de overheid de scholen in staat te stellen om die verantwoordelijk waar te maken door faciliteiten te bieden en de overheid dient toe te zien op de integratie van ict in het onderwijs.

Het bevorderen van de ict-toepassing in het onderwijs heeft de laatste jaren een grote vlucht genomen. Vanuit de begroting van OCenW is hier ook veel aandacht voor. De traditionele kant van ict, de hardware, heeft

vanaf het begin veel aandacht gekregen. De aandacht wordt nu steeds meer verbreed naar investeringen in organisatie, personeel, content-ontwikkeling et cetera waardoor de inbedding van ict in het onderwijs verder wordt versterkt. Er wordt gestreefd naar het voldoende beschikbaar krijgen van leermethoden en technieken.

Maatregelen zijn onder meer: het creëren van investeringsmogelijkheden, het professionaliseren van (systeem)beheer, het stimuleren van leer-methoden en technieken (met behulp van de subsidieregeling ict-projecten in het onderwijs, het ontwikkelen van «content» voor kennisnet en het bevorderen van het digitaliseren van de universiteit).

Voor de scholen betekent dat onder meer een adequaat (systeem)beheer, waarbij het primair proces zoveel mogelijk wordt ontlast van beheers-taken. De leerkrachten worden hierdoor weer «vrijgespeeld» voor het lesgeven. Voorts zullen meer ict-middelen beschikbaar komen en derhalve een grotere personal computerdichtheid bevorderen.

Een fors effect zal uitgaan van het zo spoedig mogelijk verhogen van het bedrag per leerling tot f 127,50 per jaar.

Voorts is de ontwikkeling van kennisnet voortvarend ter hand genomen. Eind 2001 beschikken alle scholen over een aansluiting op kennisnet. Bij de verdere ontwikkeling van kennisnet wordt er naar gestreefd om zowel het onderwijs als de private partijen een belangrijke rol te geven.

Internationale betrekkingen

Het internationale OCenW-beleid wordt in toenemende mate in samenhang met andere departementen ontwikkeld. Onder regie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is OCenW betrokken bij de opstelling van landen- en regiobeleidsplannen.

Uitgangspunt voor het internationaliseringsbeleid is de beleidsbrief *Kennis: geven en nemen*.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Tabel 3.1 Meerjarige ontwikkeling (x f 1 miljoen)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bemiddeling wachtgelders	26,6	27,3	21,2	21,3	21,3	21,3	21,3
Overige rechtspositionele uitkeringen	0	0	0	0	0	0	0
CASO, vakbondsfaciliteiten en voorzieningen	182,6	532,0	509,1	405,3	283,1	283,1	283,1
Internationale betrekkingen	16,1	18,5	21,5	21,5	20,9	20,9	20,9
Loonbijstelling	0	151,1	- 503,0	- 592,7	- 566,9	- 391,2	- 335,9
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Centraal beheerde middelen	0	145,1	74,5	- 18,0	37,2	- 5,3	- 22,6
Emancipatie-activiteiten	0	0	0	0	0	0	0
Asielzoekers	0	0	8,0	8,0	7,0	7,0	7,0
Totaal	225,3	874,0	131,4	- 154,6	- 197,5	- 64,2	- 26,2

De daling van het artikel bemiddeling wachtgelders vanaf 2001 wordt veroorzaakt doordat in 2000 het budget van het secundair beroeps-onderwijs eenmalig is verhoogd met f 6,5 miljoen.

De fluctuatie in het deelbudget CASO, vakbondsfaciliteiten en voorzieningen wordt vooral veroorzaakt doordat het ict-budget is verhoogd met f 230 miljoen in 2000, f 180 miljoen in 2001 en f 100 miljoen vanaf 2002.

Het artikel internationale betrekkingen laat vanaf 2001 een stijging zien. Deze wordt met name veroorzaakt doordat in 2000 een bedrag van f 4,0 miljoen is overgeboekt naar het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs voor de Nuffic (Netherlands foundation for international cooperation).

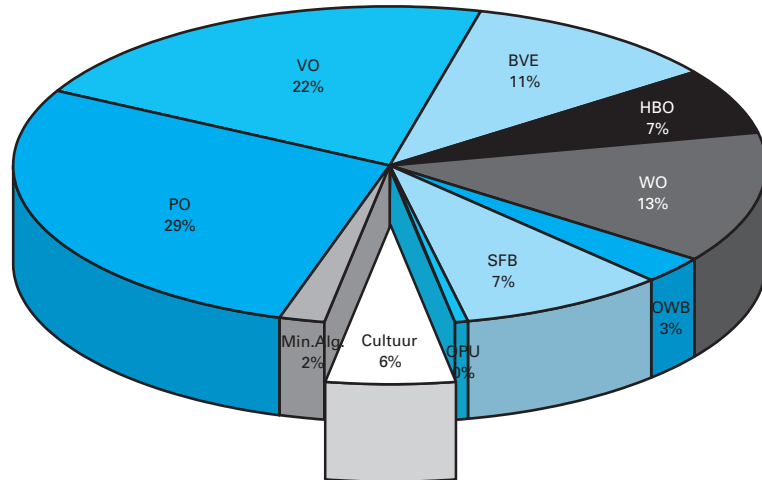
Op het artikel loonbijstelling (artikel 26.06) is vanaf 2001 een negatieve stand zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt doordat de cao 2000–2002 meerjarig is verwerkt, terwijl alleen de loonbijstellingstranche 2000 is ontvangen. Voor de overige jaren is dus een voorschot genomen op de loonbijstellingstranche 2001 en 2002. Hierdoor wordt ook de negatieve totaalstand van dit beleidsterrein voor een deel veroorzaakt.

Beleidssterrein 27 Cultuur

Cultuur ten opzichte van de totale begroting OCenW

Uitgaven en ontvangsten OCenW f 43,9 mld.

Uitgaven en ontvangsten cultuur f 2,5 mld.

1. ALGEMEEN

Het beleidssterrein cultuur omvat het beleid van de rijksoverheid voor:

- podiumkunsten, beeldende kunst, bouwkunst, vormgeving, film, amateurkunst en kunsteducatie;
- musea, monumenten, archieven en archeologie;
- omroep, pers, nieuwe media, letteren en bibliotheken;
- internationaal cultuurbeleid.

De uitgaven op dit beleidssterrein worden in het algemeen bekostigd op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (Stb. 1993, 193) en het daarop gebaseerde Bekostigingsbesluit cultuuruitingen (Stb. 1994, 473). Dit Bekostigingsbesluit is weer de basis voor ministeriële uitvoeringsregelingen, waarvan de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen (Stcrt. 1995, 4) de belangrijkste is.

De kredieten voor de rijksdiensten (Instituut Collectie Nederland, Rijksarchiefdienst, Rijksdienst voor de Monumentenzorg en Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek) worden verstrekt op grond van de begrotingswet.

Dezelfde wet regelt de financiering van de (spoed)aankopen van bedreigd cultuurbezit (volgens de Wet tot behoud van cultuurbezit). De Monumentenwet 1988 (Stb. 1988, 638) is de basis voor de uitgaven voor restauratie en onderhoud van ingevolge die wet beschermde monumenten. De uitgaven op het terrein van de omroep en pers zijn gebaseerd op de Mediawet (Stb. 1987, 249). Het Mediabesluit (Stb. 1987, 573) is de basis voor de subsidies mediabeleid.

2. BELEID

De nieuwe cultuurnota *Cultuur als confrontatie* wordt tegelijk met deze begroting aan de Tweede Kamer aangeboden. Het nieuwe begrotingsjaar is ook het eerste jaar van de nieuwe cultuurnota cyclus over de periode

2001–2004. De Cultuurnota is tot stand gekomen na een breed cultuurdebat, waarvoor OCenW de *Uitgangspuntenbrief*, de nota's *Ruim baan voor culturele diversiteit*, *Media en minderheden*, *Vermogen om te laten zien* en *Cultureel ondernemerschap*, en de beleidsbrief over internationaal cultuurbeleid leverde. De Cultuurnota presenteert de subsidiebeslissingen die zijn genomen op basis van dit debat en het advies van de Raad voor Cultuur *Van de schaarste en de overvloed*. Hierin bespreekt de Raad de beleidsplannen van meer dan 750 culturele instellingen.

Het motto van de *Uitgangspuntenbrief* was «het goede populair maken en het populaire goed». Het doel ervan was zoveel mogelijk mensen uit zoveel mogelijk bevolkingslagen cultuur te laten ervaren. Een pleidooi voor meer wisselwerking tussen cultuurmakers en publiek stond daarbij centraal. Het resultaat zijn vijf beleidsprioriteiten: versterking van de culturele programmering, meer aandacht voor culturele diversiteit, meer aanbod voor de jeugd, ons cultureel vermogen beter zichtbaar en bereikbaar maken en culturele planologie.

Het project «Cultuur en school», waarmee in de vorige Cultuurnota een begin werd gemaakt, is een succes. Het wordt de komende vier jaar dan ook geïntensiveerd, waarbij de positie van de scholen zal worden versterkt.

Nieuw is het «Actieplan cultuurbereik»: het rijk zal de gelden die dertig gemeenten en provincies in hun «stedelijke en provinciale plannen cultuurbereik» opnemen, verdubbelen. Daarnaast blijven de zogenoemde «cultuur convenanten» van groot belang voor de onderlinge afstemming van het cultuurbeleid van rijk, provincies en gemeenten.

In de Voorjaarsnota 2000 zijn extra middelen vrijgemaakt om zoveel mogelijk van de kwalitatief goede beleidsplannen uit de Cultuurnota te honoreren. Deze intensiveringen bedragen f 20 miljoen vanaf 2002. Daarnaast treedt een versnelling op van de regeerakkoordintensiveringen die in 2001 f 20 miljoen bedragen. Ook deze middelen komen integraal ten goede aan de financiering van de Cultuurnota. Bovendien is er additioneel f 5 miljoen structureel vanaf 2001 beschikbaar.

De financiering van *Cultuur als confrontatie* is echter gebaseerd op de intensiveringen in het jaar 2002. Vanaf dat jaar bedragen de structurele middelen f 38 miljoen meer dan in 2001. Dit houdt in dat er in 2001 sprake zal zijn van een temporisatieslag. Aangezien de impulsen integraal onderdeel uitmaken van de cultuurnota financiering, zal de toedeling naar de verscheidene sectoren worden toegelicht.

Aan beleidsmatige impulsen heeft cultureel erfgoed, los van de middelen uit de Cultuurnota 2001–2004, in 2000 eenmalig f 40 miljoen gekregen voor «kanjers monumentenzorg». Ook is er, met ingang van 2001, een structurele bijdrage voor de vernieuwing van het Rijksmuseum Amsterdam.

De f 40 miljoen voor «kanjers monumentenzorg» is bedoeld om de ruim honderd rijksmonumenten die met de beschikbare middelen niet gerestaureerd kunnen worden, toch te restaureren. De instandhouding van die monumenten is van onbetwist belang voor een duurzaam behoud van ons cultureel erfgoed en zijn dringend aan herstel toe.

De verdeling van de middelen ten behoeve van de kanjers, waaronder deze f 40 miljoen, zal plaatsvinden op grond van het Besluit rijkssubsidie grootschalige restauraties (stb. 2000, 323).

Op de valreep van 1999 besloot het kabinet om f 100 miljoen beschikbaar te stellen voor de vernieuwing van het Rijksmuseum Amsterdam. Dat

leidde tot een eenmalige reservering uit de Najaarsnota 1999. Bovendien wordt met ingang van 2001 de volgende reeks beschikbaar gesteld: f 4 miljoen in 2001, f 9 miljoen in 2002 en f 14 miljoen structureel vanaf 2003.

3. HORIZONTALE TOELICHTING

Totaal uitgaven en ontvangsten voor cultuur (bedragen x f 1 000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Totaal uitgaven	3 040 652	3 008 843	2 970 379	3 053 885	3 083 466	3 093 938	3 099 566
1. Kunsten	581 428	568 201	603 329	652 960	648 907	648 937	604 334
2. Bibliotheken, letteren en Nederlandse Taalunie	90 594	96 910	91 885	91 465	91 465	91 462	90 781
3. Cultuurbeheer	396 998	580 019	489 490	509 251	520 829	520 403	486 187
4. Overige uitgaven	10 648	28 126	26 916	23 917	23 917	23 917	98 417
5. Media	1 960 984	1 735 587	1 758 759	1 776 292	1 798 348	1 809 219	1 819 847
Totaal ontvangsten	1 900 578	600 394	455 050	466 050	477 050	477 050	477 050
1. Cultuurbeheer	18 991	- 668	0	0	0	0	0
2. Media	1 880 683	601 000	454 500	465 500	476 500	476 500	476 500
3. Overige ontvangsten	904	62	550	550	550	550	550

De belangrijkste oorzaken voor het grillige verloop van de budgetten cultuur:

- incidentele en structurele verhogingen van het budget voor cultureel erfgoed;
- een oplopende reeks van de arbeidsproductiviteitskorting tot en met 2002;
- de korting op het cultuurbudget;
- een oploop van de regeerakkoordintensivering tot en met 2002;
- een versnelling van de regeerakkoordintensivering voor de jaren 2000 en 2001;
- extra middelen in het kader van de Voorjaarsnota vanaf 2002 en extra intensivering ten behoeve van de cultuurnotafinanciering 2001–2004;
- structurele middelen vanaf 2002 voor de Wet tot behoud cultuurbezit;
- de afbouw van de WIK-gelden (Wet inkomensvoorziening kunstenaars) tot en met 2003.

Binnen Kunsten wordt de motie van Van Nieuwenhoven c.s. gecontinueerd met f 16 miljoen vanaf 2001. Ook vindt in 2001 de tweede opeenvolgende afdracht plaats van f 25 miljoen ten gunste van de algemene OCenW-middelen. Deze afdracht is het gevolg van de toepassing van het kasstelsel bij de kunstenfondsen. Vanaf 2002 wordt in het kader van hetzelfde arrangement f 10 miljoen structureel bijgeboekt. De regeling voor de WIK loopt af in 2003 waarmee ook het budget op dit onderdeel stopt.

Op het onderdeel Letteren en Bibliotheken waren er verscheidene kasschuiven die alleen betrekking hadden op 2000. Met uitzondering van de oploop in de arbeidsproductiviteitskorting is het verloop van dit budget vanaf 2001 relatief stabiel.

Het eenmalig hoge uitgavenniveau in 2000 van het onderdeel Cultuurbeheer is het gevolg van een dotatie van f 100 miljoen voor het Rijksmuseum en van f 40 miljoen voor de Monumentenzorg. Daarnaast was er sprake van f 20 miljoen aan externe overboekingen. Vanaf 2002 komt f 8 miljoen structureel beschikbaar voor de Wet behoud cultuurbeheer (WBC),

dat besteed wordt aan het «Actieplan cultuurbereik». Verder is vanaf 2001 voor vernieuwing van het Rijksmuseum een reeks beschikbaar van f 4 miljoen in 2001, f 9 miljoen in 2002 oplopend tot structureel f 14 miljoen vanaf 2003. Voor de stelselwijziging rijkshuisvesting is vanaf 2001 tevens f 5 miljoen beschikbaar. De overige mutaties hangen hoofdzakelijk samen met loon- en prijsbijstellingen.

De mutaties op het onderdeel Media zijn het gevolg van hogere rijksbijdragen en hogere beschikbare budgetten door gestegen reclameinkomsten. Daarentegen werd er minder rente ontvangen op de omroepreserve.

De ontvangstenraming van het artikel cultuurbeheer is in 2000 eenmalig verlaagd om een overschrijding in 1999 te compenseren. De mediaontvangsten zijn in 2001 een stuk lager dan in 2000, omdat de verkoopopbrengst van het NOB is doorgeschoven van 1999 naar 2000. Daarnaast waren de reclameopbrengsten in 2000 hoger. De overige ontvangsten cultuur zijn in 2000 en vanaf 2001 aangepast aan de inkomsten die werkelijk te verwachten zijn als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten.

D. TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL

Beleidssterrein 17 Ministerie algemeen

De begroting van OCenW onderscheidt apparaatsuitgaven en programmaitgaven. De van de programmaitgaven gescheiden apparaatsuitgaven worden op dit beleidssterrein gepresenteerd.

Artikel 17.10 Bestuursdepartement

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven aan apparaatskosten voor het bestuursdepartement geraamd, inclusief de bijdrage die OCenW moet betalen aan de USZO en het ABP voor diensten op het gebied van sociale zekerheid voor het departementspersoneel. Bij apparaatskosten moet gedacht worden aan kosten voor salarissen, materieel (waaronder huisvesting), automatisering, opleidingen, voorlichtingscampagnes, arbo-zorg, wachtgeld en dergelijke.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 17.10	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		302 723	271 248	266 331	266 342	267 298	
Nieuwe mutaties		13 760	25 386	37 643	19 973	22 875	
Stand ontwerpbegroting 2001	272 565	316 483	296 634	303 974	286 315	290 173	290 173
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	123 685	143 614	134 607	137 937	129 924	131 675	131 675

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 5 226	18 365	9 435	4 965	6 967
1. Bijstelling uit aanvullende posten	- 15 459	7 745	7 655	7 773	7 808
2. Overboekingen (extern)	2 184	931	838		
3. Overboekingen (intern)	8 049	9 689	942	- 2 808	- 841
2. Beleidsmatige mutaties	18 986	7 021	28 208	15 008	15 908
1. Intertemporele compensatie	16 442	700	- 2 700		
2. Procesmanagement	467	2 996	5 008	5 008	5 008
3. Project VFA	2 077	1 325			
4. Verhuizing Hoftoren	0	2 000	25 900	10 000	10 900
Totaal	13 760	25 386	37 643	19 973	22 875

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze mutatie betreft overwegend de verdeling van de middelen – die vooralsnog geparkeerd waren op dit artikel – voor de invoeringskosten van de euro naar de overige concernonderdelen. De bijstelling uit de aanvullende posten heeft betrekking op de loonbijstellingstranche 2000 en de prijsbijstellingstranche 2000.

2.1

In totaal is een bedrag van f 16,4 miljoen doorgeschoven van 1999 naar 2000; in 1999 is het artikel voor ditzelfde bedrag verlaagd. Het bedrag wordt gebruikt voor onder andere twee in 1999 uitgestelde voorlichtingscampagnes, namelijk «voortijdig schoolverlaten» en voorlichting over de Wet studiefinanciering (WSF), het project invoering onderwijsnummer, verdere implementatie van het eurotraject, het project vereenvoudiging financiële administratie en de eindejaarsmarge van de directies van het bestuursdepartement.

2.2

De op dit artikel voorlopig geplaatste taakstelling procesmanagement in het kader van het regeerakkoord 1998 is inmiddels belegd bij diverse beleidsdirecties. Door hun invulling daarvan kan dit artikel worden verhoogd met f 0,5 miljoen in 2000, oplopend tot f 5,0 miljoen in 2004.

2.3

Voor het project vereenvoudiging financiële administratie is een bedrag van f 2,1 miljoen ontvangen uit de centrale middelen. Naast de algemene projectkosten wordt dit bedrag vooral gebruikt om een nieuw instrumentarium in te voeren voor de administratie van de apparaatskosten en de hoofdadministratie.

2.4

In oktober 1999 is besloten dat het bestuursdepartement medio 2002 verhuist naar het centrum van Den Haag. Door deze mutatie, waarin gelden vanuit centraal beheerde middelen aan het artikel bestuursdepartement worden toegevoegd, kunnen de uitgaven op het juiste artikel worden verantwoord.

Economische en functionele coderingen

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.10	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Personeel departement				157 499	170 333	155 621	11	04.0
Materieel departement		n.v.t.		86 856	118 015	112 917	12	04.0
Postactieven				12 850	13 319	12 063	11	04.0
Huisvesting				15 360	14 816	16 033	12	04.0
Totaal				272 565	316 483	296 634		

Artikel 17.11 Inspecties

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven aan apparaatskosten voor de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Cultuurbezit geraamd. De algemene doelstelling van de Onderwijsinspectie is het beoordelen van de kwaliteit van het onderwijs. De Inspectie Cultuurbezit richt zich op het adequaat beheer van het cultuurbezit.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 17.11	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		75 891	76 068	76 019	76 023	75 995	
Nieuwe mutaties		12 887	11 634	11 270	7 420	7 183	
Stand ontwerpbegroting 2001	80 948	88 778	87 702	87 289	83 443	83 178	83 178
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	36 733	40 286	39 797	39 610	37 865	37 745	37 745

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	8 229	6 534	6 170	4 520	4 383
1. Bijstelling uit aanvullende posten	2 454	2 471	2 470	2 470	2 470
2. Overboekingen (intern)	5 775	4 063	3 700	2 050	1 913
2. Beleidsmatige mutaties	4 658	5 100	5 100	2 900	2 800
1. Intertemporele compensatie	58				
2. Onderwijsinspectie	4 600	5 100	5 100	2 900	2 800
Totaal	12 887	11 634	11 270	7 420	7 183

Toelichting op de nieuwe mutaties

2.1

Met betrekking tot het NK2-project (onderzoek naar de herkomst van gerecupereerde Nederlandse kunst) bij de Inspectie Cultuurbezit heeft via intertemporele compensatie een kasschuif van f 58 000 plaatsgevonden van begrotingsjaar 1999 naar 2000.

2.2

Het artikel is verhoogd met een bedrag van f 4,6 miljoen voor de uitvoeringskosten die bij de Inspectie van het onderwijs verbonden zijn aan beleidsintensiveringen uit de nota *Variëteit en waarborg*.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.11	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Personeel Inspectie van het onderwijs				56 583	69 999	69 067	11	04.0
Materieel Inspectie van het onderwijs				16 916	11 640	11 640	12	04.0
Huisvesting Inspectie van het onderwijs		n.v.t.		5 610	5 199	5 410	12	04.0
Personeel Inspectie cultuurbezit				860	878	856	11	08.1
Materieel Inspectie cultuurbezit				904	987	654	12	08.1
Huisvesting Inspectie cultuurbezit				75	75	75	12	08.1
Totaal				80 948	88 778	87 702		

Artikel 17.12 Cultuurinstellingen

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven aan apparaatskosten geraamd voor de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ), de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) en het Instituut Collectie Nederland (ICN). De voormalige Rijksacademie van beeldende kunsten (RABK) is per 1 november 1999 geprivatiseerd. De uitgaven van de RABK worden nu op artikel 27.01 Kunsten geraamd. De uitvoeringsorganisaties op het terrein van cultuur richten zich voornamelijk op het behoud en beheer van de aan hun opgedragen sectorale taken.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 17.12	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		77 586	76 361	75 772	75 774	72 627	
Nieuwe mutaties		- 3 258	- 7 521	- 7 708	- 7 708	- 4 847	
Stand ontwerpbegroting 2001	86 342	74 328	68 840	68 064	68 066	67 780	67 780
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	39 180	33 729	31 238	30 886	30 887	30 757	30 757

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	65	- 7 521	- 7 708	- 7 708	- 4 847
1. Bijstelling uit aanvullende posten	2 334	1 920	1 878	1 878	1 870
2. Overboekingen (intern)	- 2 269	- 9 441	- 9 586	- 9 586	- 6 717
2. Beleidsmatige mutaties	- 3 323				
1. Intertemporele compensatie	- 1 521				
2. Verrekening ROB	- 1 802				
Totaal	- 3 258	- 7 521	- 7 708	- 7 708	- 4 847

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.2

Naast enkele kleinere overboekingen wordt deze mutatie meerjarig voornamelijk bepaald door de (administratieve) overboeking van f 8,1 miljoen naar artikel 27.01 Kunsten voor de uitgaven van de Rijksacademie van beeldende kunsten na verzelfstandiging per 1 november 1999. Daarnaast is er nog sprake van een overboeking van het artikel 27.03 Cultuurbeheer van f 5,4 miljoen voor de ontstane knelpunten apparaatskosten bij de ROB, de RDMZ en het ICN. De knelpunten bij de ROB en de RDMZ behelzen de groei van de werkzaamheden voor de noodzakelijke uitvoering van de wettelijke taken. De knelpunten bij het ICN hebben betrekking op de noodzakelijke bouwkundige investeringen ter verbetering van de beveiliging van de rijkscollectie.

2.1

De intertemporele compensatie van totaal f 1,5 miljoen is naar aanleiding van:

- de meerkosten huisvesting cultuurinstellingen in 1999 van f 0,6 miljoen;
- een compensatie van f 1,3 miljoen voor de meeruitgaven van de drie cultuurinstellingen in het begrotingsjaar 1999 ten laste van 2000;
- een kasschuif van f 0,4 miljoen van het begrotingsjaar 1999 naar 2000 met betrekking tot het millenniumbudget van de RDMZ.

2.2

Deze mutatie in 2000 betreft een verrekening in verband met een administratieve overschrijding van f 1,8 miljoen bij de ROB.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.12	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
ICN Personeel				8 597	8 348	8 045	11	08.1
ICN Materieel				9 743	8 588	6 988	12	08.1
RDMZ Personeel				17 455	14 858	16 208	11	08.1
RDMZ Materieel				8 848	11 908	7 679	12	08.1
ROB Personeel				12 989	12 531	12 192	11	08.1
ROB Materieel		n.v.t.		12 582	7 361	6 584	12	08.1
RABK				6 735	0	0	12	08.1
Loonbijstelling 2000 onverdeeld ICN, RDMZ, ROB					1 270	1 250	11	08.1
Prijsbijstelling 2000 onverdeeld ICN, RDMZ, ROB					651	649	12	08.1
Huisvesting buitendiensten cultuur				9 393	8 813	9 245	12	08.1
Totaal				86 342	74 328	68 840		

Artikel 17.13 Adviesraden

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven aan apparaatskosten geraamd voor de adviesraden van het ministerie. Dit zijn de Onderwijsraad, de Raad voor Cultuur en de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid. De adviesraden verstrekken adviezen en oordelen aan de minister van OCenW bij zijn beleidsvoornemens.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 17.13	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		10 834	10 445	10 344	10 353	10 419	
Nieuwe mutaties		1 359	721	644	644	585	
Stand ontwerpbegroting 2001	11 015	12 193	11 166	10 988	10 997	11 004	11 004
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 998	5 533	5 067	4 986	4 990	4 993	4 993

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	512	541	464	464	405
1. Bijstelling uit aanvullende posten	413	399	395	395	402
2. Overboekingen (intern)	99	142	69	69	3
2. Beleidsmatige mutaties	847	180	180	180	180
1. Intertemporele compensatie	647				
2. Raad van Cultuur	200	180	180	180	180
Totaal	1 359	721	644	644	585

Toelichting op de nieuwe mutaties

2.1

De eindejaarsmarge 1999 is toegevoegd aan het budget 2000.

2.2

Het budget van de Raad van Cultuur is verhoogd voor de benodigde ruimte in het personele budget. De vergoeding van de leden en de vacatiegeldenvergoeding is aangepast aan de gangbare loonontwikkeling. Daarnaast is het budget bedoeld voor bezoldiging van de voorzitter, gelijkgetrokken aan de normen die gelden voor bezoldiging van voorzitters van adviesraden.

Economische en functionele coderingen

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.13	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Personeel Onderwijsraad				3 189	3 713	3 432	11	04.0
Materieel Onderwijsraad				1 030	1 030	1 030	12	04.0
Huisvesting Onderwijsraad				240	250	250	12	04.0
Personeel Raad voor Cultuur				3 050	3 551	2 828	11	08.0
Materieel Raad voor Cultuur		n.v.t.		1 802	1 800	1 800	12	08.0
Huisvesting Raad voor Cultuur				300	300	300	12	08.0
Personeel Adviesraad				794	927	904	11	04.6
Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT)								
Materieel AWT				445	450	450	12	04.6
Huisvesting AWT				165	172	172	12	04.6
Totaal				11 015	12 193	11 166		

Artikel 17.14 Agentschappen

Algemeen

Op dit artikel worden de apparaatsuitgaven geraamd voor de agentschappen, de Rijksarchiefdienst (RAD) en Centrale Financiën Instellingen (CFI). De CFI richt zich op het uitvoeren van onderwijswetgeving voor instellingen.

gen. Het gaat daarbij om de rechtmatige en doelmatige verstrekking van financiële middelen. Daarnaast worden de benodigde gegevens verzameld, beheerd en beschikbaar gesteld voor beleidsontwikkeling. De RAD richt zich op het behoud, beheer en het voor het publiek toegankelijk maken van de collectie van de archieven van de overheid.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		150 423	146 908	143 748	143 753	142 248	
Nieuwe mutaties		24 114	5 827	5 711	5 711	7 178	
Stand ontwerpbegroting 2001	166 501	174 537	152 735	149 459	149 464	149 426	149 426
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	75 555	79 201	69 308	67 822	67 824	67 807	67 807

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	24 118	5 269	5 153	5 153	6 620
1. Bijstelling uit aanvullende posten	12 474	4 228	4 112	4 112	4 074
2. Overboekingen (extern)	180	180	180	180	180
3. Overboekingen (intern)	11 464	861	861	861	2 366
2. Beleidsmatige mutaties	- 4	558	558	558	558
1. Intertemporele compensatie	- 562				
2. Rente	558	558	558	558	558
Totaal	24 114	5 827	5 711	5 711	7 178

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze mutatie betreft de ontvangst van de middelen voor de invoeringskosten van de euro.

2.1

Een verlaging van f 0,6 miljoen als gevolg van hogere uitgaven bij de RAD vanwege te verrekenen kosten met de Rijksgebouwendienst voor het millenniumbestendig maken van de gebouwgebonden installaties.

2.2

De rentevergoedingen voor de conversies van het eigen vermogen van de agentschappen CFI en RAD zijn verhoogd met respectievelijk f 288 000 en f 270 000 vanwege de verhoging van de rekenrente van 4% naar 5% en de verhoging van de conversiebedragen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.14	Verplichtingen			Uitgaven			codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Personeel RAD				29 710	30 661	29 234	11	08.1
Materieel RAD				15 875	23 111	14 575	12	08.1
Rente-ontvangst RAD		n.v.t.		700	700	700	01	08.1
Huisvesting RAD				21 182	22 530	23 092	12	08.1
Personeel CFI				55 468	54 650	51 690	11	04.0
Materieel CFI				43 566	42 170	32 729	12	04.0
Rente-ontvangst CFI				-	715	715	01	04.0
Totaal				166 501	174 537	152 735		

Artikel 17.15 Zelfstandige uitvoeringsorganisaties

Algemeen

Op dit artikel worden de bijdragen van het departement aan de apparaatskosten geraamd voor de Informatie Beheer Groep (IB-Groep), de Dienst ziektekostenvoorziening overheidspersoneel (DZVO), de Uitvoeringsinstelling sociale zekerheid voor overheid en onderwijs (USZO) en het Vervangingsfonds (voornamelijk het onderdeel bedrijfsgezondheidszorg).

De IB-Groep voert de onderwijswetgeving uit voor individuen. Het gaat daarbij om de rechtmatige en doelmatige verstrekking van financiële middelen. Daarnaast worden de benodigde gegevens verzameld, beheerd en beschikbaar gesteld voor beleidsontwikkeling. De IB-Groep is een zelfstandig bestuursorgaan (ingesteld met de Instellingswet Verzelfstandig Informatiseringsbank). De diensten DZVO en USZO behoren niet tot het ministerie. De apparaatsuitgaven van deze diensten voor de sector onderwijs worden op de OCenW-begroting geraamd. De apparaatsuitgaven van het vervangingsfonds worden eveneens op dit artikel geraamd. Het vervangingsfonds is een privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 17.15	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		255 328	222 273	218 752	218 752	218 752	
Nieuwe mutaties		64 069	19 895	17 811	17 811	17 811	
Stand ontwerpbegroting 2001	355 709	319 397	242 168	236 563	236 563	236 563	236 563
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	161 414	144 936	109 891	107 348	107 348	107 348	107 348

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	23 424	5 895	5 811	5 811	5 811
1. Bijstelling uit aanvullende posten	22 859	6 743	6 659	6 659	6 659
2. Overboekingen (intern)	565	- 848	- 848	- 848	- 848
2. Autonome mutaties	30 645	14 000	12 000	12 000	12 000
1. Diversen	30 645	14 000	12 000	12 000	12 000
3. Beleidsmatige mutaties	10 000				
1. IBG	10 000				
Totaal	64 069	19 895	17 811	17 811	17 811

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze mutatie betreft de ontvangst van de middelen voor de invoeringskosten van de euro.

2.1

Bij de IB-Groep is begin 2000 een aanzienlijke vertraging geconstateerd in het project Herontwerp. Daardoor moeten nieuwe beleidswijzigingen ook in de oude systemen worden aangepast, wat tot een eenmalige extra kostenpost leidt van f 30 miljoen (brief TK 24 724 nr. 39 d.d. 10 maart 2000).

Structureel is het USZO-budget met f 14 miljoen in 2001 en met f 12 miljoen in 2002 en volgende jaren aangepast voor de doorwerking van het contract 1998–2000 en gecorrigeerd voor volumeontwikkeling. Daarnaast is bij een a-selecte steekproef van de fiscus bij de USZO gebleken dat in de jaren 1994–1996 in enkele gevallen te weinig premie is afgedragen. Het totaal is door de fiscus becijferd op f 645 000. Omdat deze navordering niet op individuele personen herleidbaar is wordt het artikel met dit bedrag verhoogd.

3.1

De toevoeging van f 10 miljoen bij de IB-Groep is noodzakelijk in verband met hogere exploitatiekosten.

Economische en functionele coderingen

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 17.15	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Personeel en materieel IB-Groep				246 260	223 073	156 583	10	04.0
Personeel en materieel DZVO				5 407	6 947	6 309	10	01.1
Personeel en materieel USZO		n.v.t.		76 123	60 158	50 262	10	01.1
Personeel en materieel Vervangingsfonds				27 919	29 219	29 014	10	04.0
Totaal				355 709	319 397	242 168		

Artikel 17.01 Ontvangsten van algemene aard

Op dit artikel worden de ontvangsten geraamd die corresponderen met de uitgaven van beleidsterrein 17.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		23 498	1 788	1 788	1 788	1 788	
Nieuwe mutaties		6 592	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	11 522	30 090	1 788	1 788	1 788	1 788	1 788
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	5 228	13 654	0 811	0 811	0 811	0 811	0 811

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)						
	2000	2001	2002	2003	2004	
1. Beleidsmatige mutaties	6 592					
1. Conversie eigen vermogen	6 592					
Totaal	6 592	0	0	0	0	

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Het betreft hier de consequenties van de conversie van het eigen vermogen van de agentschappen CFI en RAD. Door deze verhoging zijn deze op de stand jaarrekening 1999 gebracht.

Economische en functionele coderingen

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering						
Artikelonderdelen 17.01	Ontvangsten			Codering		
	1999	2000	2001	econ.	funct.	
Ontvangsten van algemene aard	2 270	1 365	1 365	16	04.0	
Ontvangsten cultuurbeheer	9 252	423	423	16	08.1	
Conversie eigen vermogen RAD	0	14 008	0	06	08.1	
Conversie eigen vermogen CFI	0	14 294	0	06	04.0	
Totaal	11 522	30 090	1 788			

Artikel 18.01 Personele uitgaven

Algemeen

Dit artikel is opgebouwd uit vier onderdelen:

1. De wettelijk verplichte formatie
2. Het aanvullend formatiebeleid
3. Vervanging/bedrijfsgezondheidszorg
4. Rechtspositionele uitkeringen

Ad 1.

De wettelijk verplichte formatie voor het primair onderwijs is gebaseerd op de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op de expertisecentra (WEC), formatiebesluiten die op deze wetten zijn gebaseerd en het rechtspositiebesluit onderwijspersoneel (RPBO). Op 1 augustus 1998 zijn deze wetten in de plaats gekomen van de Wet op het basisonderwijs (WBO) en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (ISOVSO).

Het basisonderwijs en het onderwijs op de speciale scholen voor basisonderwijs is geregeld in de WPO. Het voortgezet speciaal onderwijs categorie 1 (voorheen: vso lom en mlk) is ondergebracht in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en is overgegaan naar beleidssterrein 19 (voortgezet onderwijs). Het overige (voortgezet) speciaal onderwijs is in de WEC ondergebracht.

Onder de WPO vallen tevens de personele uitgaven voor het Nederlands onderwijs in het buitenland en voor scholen voor trekkende bevolking.

Ad 2.

Het aanvullend formatiebeleid betreft de jaarlijkse uitvoering van de artikelen 120 derde lid van de WPO en artikel 117, vierde lid van de WEC. Deze artikelen bieden de mogelijkheid op grond van bijzondere omstandigheden goed te keuren, dat er meer formatie aan een school verbonden is dan de formatie toegekend krachtens het formatiebesluit. Een van deze bijzondere omstandigheden is bijvoorbeeld de aanwezigheid van gehandicapte leerlingen in het basisonderwijs.

Ad 3.

In het kader van het formatiebudgetstelsel wordt de vervanging vanaf 1 augustus 1992 in een zelfstandig fonds, het Vervangingsfonds, geregeld. Hiermee samenhangend is gelijktijdig een stelsel van bedrijfsgezondheidszorg ingevoerd.

Ad 4.

Vanaf 1995 zijn de budgetten voor rechtspositionele uitkeringen overgeboekt van artikel 18.04 naar artikel 18.01. De uitgaven, die via een opslag op de gemiddelde personele lasten worden berekend, komen met de oprichting van het Participatiefonds ten laste van artikel 18.01.

De projecten en beleidsprogramma's die op dit artikel betrekking hebben zijn onder andere:

- Groepsgrootte en kwaliteit basisonderwijs;
- Leerlinggebonden financiering;
- Weer samen naar school;
- Voor- en vroegschoolse educatie;

- Management, ondersteuning en arbeidsmarktbeleid;
- Onderwijskansen/achterstandenbeleid.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		9 830 275	10 126 404	10 387 861	10 698 633	10 766 203	
Nota van wijziging		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Amendementen		5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
Geautoriseerd totaal		9 855 275	10 151 404	10 412 861	10 723 633	10 791 203	
Nieuwe mutaties		505 191	1 004 041	1 113 882	1 088 170	1 091 396	
Stand ontwerpbegroting 2001	9 772 449	10 360 466	11 155 445	11 526 743	11 811 803	11 882 599	11 972 381
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 434 544	4 701 375	5 062 120	5 230 608	5 359 963	5 392 088	5 432 830

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	461 768	867 504	915 195	935 411	926 127
1. Bijstelling uit aanvullende posten	464 502	874 739	903 503	947 709	939 823
2. Desalderingen	11 406	10 131	6 917	6 917	6 917
3. Overboekingen (intern)	- 14 140	- 17 366	- 17 225	- 19 215	- 20 613
2. Autonome mutaties	- 81 877	- 105 862	- 64 461	- 76 761	- 54 596
1. Diversen	5 736	7 876	3 882	- 1 117	- 1 117
2. Formatie	24 529	28 618	8 846	10 585	15 059
3. Gemiddelde personeelslasten	- 87 481	- 126 796	- 74 779	- 103 709	- 104 468
4. Leerlingen volume	- 24 661	- 15 560	- 2 410	17 480	35 930
3. Beleidsmatige mutaties	187 300	186 399	263 148	229 520	219 865
1. Achterstandenbeleid		25 000	75 000	75 000	75 000
2. Diverse budgetten		- 9 500	- 25 200	- 25 200	- 25 500
3. Friciekosten		15 000	15 000	15 000	15 000
4. Intertemporele compensatie	4 500	- 1 300	800		
5. Inverdieneffecten		- 4 701	- 9 452	- 14 280	- 23 635
6. Management en bestuur		12 500	30 000	30 000	30 000
7. Onderwijskansen/vroegschoolse educatie	50 000	100 000	100 000	100 000	100 000
8. Procesmanagement	- 200	- 600	- 1 000	- 1 000	- 1 000
9. Schoolspecifieke budgetten/moa	75 000				
10. Schoolspecifieke budgetten/moa	- 62 000	56 000	28 000		
11. Voor- en vroegschoolse educatie	10 000				
12. Weer samen naar school	8 000				
13. Zorgbudget/wachtlijsten	40 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Totaal	505 191	1 004 041	1 113 882	1 088 170	1 091 396

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten van f 874,7 miljoen heeft betrekking op budgetten voor asielzoekers en loonbijstellingen. Voor asielzoekers is f 51,0 miljoen aan artikel 18.01 toegevoegd.

Voor kinderopvang is artikel 18.01 met f 7,5 miljoen verhoogd.

De overige loonbijstellingen op artikel 18.01 betreffen:

- een bijstelling in het kader van de verwerking van de het premiebeeld

ziektetekostenvoorziening voor onderwijs onderzoekspersoneel over de betreffende artikelen (– f 4,1 miljoen);

- de doorwerking van de wijziging van de premies ouderdomspensioen/nabestaandenpensioen (op/np) (– f 6,1 miljoen);
- leraren op achterstandscholen (f 13,8 miljoen);
- afschaffen periodieken (f 71,0 miljoen);
- opfrisverlof (f 1,0 miljoen);
- een uitdeling voor de cao afspraken voor de jaren 2000–2002 (f 740,6 miljoen).

Voor een nadere toelichting op de aanvullende post mutaties wordt verwezen naar beleidsterrein 26.

1.2

Dit betreft een desaldering kinderopvang in verband met de Wet afdrachtvermindering (WVA) van f 10,1 miljoen. Door de fiscale stimuleringsmaatregel WVA wordt 30% van het totale bedrag dat aan kinderopvang wordt besteed in mindering gebracht op de afdracht loonbelasting. Dit betekent dat het netto beschikbare bedrag in de begroting 70% is van de totale uitgaven aan kinderopvang. De ontvangsten in verband met de WVA-korting (30%) komen te zijner tijd op het ontvangstenartikel (O18.01). Vandaar dat een desaldering tussen het uitgaven- en het ontvangstenartikel noodzakelijk is. Hierdoor worden de uitgaven en de ontvangsten met hetzelfde bedrag verhoogd.

1.3

Onder de noemer «overboekingen intern» hebben de onderstaande mutaties plaatsgevonden:

- met ingang van 1 augustus 1999 zijn de budgetten voor het speciaal voortgezet onderwijs (vso lom en mlk) overgeboekt van het beleidsterrein primair onderwijs naar beleidsterrein 19 (voortgezet onderwijs). De overboeking van f 6,7 miljoen is hierop een aanvulling op basis van de nacalculatie over 1999;
- een overboeking van f 0,3 miljoen van artikel 18.02 (materiële uitgaven) naar 18.01 (personele uitgaven) in het kader van het experiment «gewoon anders». Voor de bekostiging van dit project wordt onder meer geput uit de minderkosten op het terrein van de materiële instandhouding die optreden door het niet stichten van scholen als gevolg van dit experiment. Deze minderkosten worden naar het uitgavenartikel 18.01 overgeboekt omdat de bekostiging van het experiment daarop drukt;
- een overboeking van f 10,0 miljoen in verband met «stabilisatie wsns». Met ingang van 1 januari 2000 vindt de materiële bekostiging voor de speciale scholen voor basisonderwijs (sbo's) plaats op basis van de WPO. Tevens wordt met ingang van 1 januari 2000 een extra impuls gegeven aan de sbo's. Als gevolg hiervan heeft een correctie plaatsgevonden op de oorspronkelijke meerjarenreeks ten laste van het stabilisatiebudget;
- een overboeking van f 92 000 van artikel 18.05 voor de salariskosten van coördinatiewerkzaamheden voor het deskundigennetwerk in het kader van de Wet ondersteuning onderwijs aan zieke kinderen. De salariskosten worden via artikel 18.01 uitgekeerd;
- een overboeking van f 0,6 miljoen van artikel 17.15 (zelfstandige uitvoeringsorganisaties) in verband met een verhoging voor btw van het budget bedrijfsgezondheidszorg;
- bij de toevoeging aan de begroting in 1998 van de middelen voor groepsgrootte en kwaliteit heeft een voorlopige verdeling over de artikelen 18.01 (personele uitgaven) en 18.02 (uitgaven materiële

instandhouding) plaatsgevonden. Inmiddels heeft de verwerking van het groeps-groottebeleid in de personele en materiële vergoedingsregelingen definitieve vorm aangenomen. Daarmee kan ook de definitieve verdeling over de artikelen 18.01 en 18.02 plaatsvinden. De hier voorgestelde overboeking betreft een daaruit voortvloeiende geringe herschikking (f 0,3 miljoen) van het voor 2000 beschikbare budget «groeps-grootte» over de artikelen 18.01 en 18.02;

- op artikel 18.02 (materiële uitgaven) staan de middelen voor informatie- en communicatietechnologie (ict) geraamd. Een klein gedeelte hiervan wordt uitgeput op artikel 18.01. Een overboeking van f 0,4 miljoen betreft dit gedeelte;
- uit de asielzoekersmiddelen heeft een overboeking plaatsgevonden van f 1,8 miljoen naar artikel 18.02 voor de materiële uitgaven.

2.1

Zoals ook in voorgaande jaren is er sprake van een toename van het aantal gehandicapten in het basisonderwijs waarvoor aanvullende formatie wordt verstrekt (aanvullend formatiebeleid). Realisatiecijfers 1999 geven aanleiding tot een structurele verhoging van dit budget met f 7,9 miljoen.

Daarnaast is een mutatie opgenomen van – f 4 miljoen in 2002 tot – f 9 miljoen structureel in verband met de invoering van het onderwijsnummer.

2.2

De realisatiegegevens voor de formatie in het primair onderwijs in 1999 leiden tot een bijstelling. Deze bijstelling wordt veroorzaakt door het verschil in geraamde en toegekende formatie. De doorwerking hiervan naar het jaar 2001 leidt per saldo tot een bijstelling van f 28,6 miljoen.

2.3

Deze mutatie betreft de verwachte meerjarige doorwerking van de verschillen tussen ramingen en realisaties van de componenten voor de gemiddelde personeelslasten (algemene salarismaatregelen, de incidentele loonsomcomponent 1999 en realisatieverschillen toelagen en kortingen) (– f 25,6 miljoen). Op basis van deze uitkomsten is vanaf 2001 tevens het meerjarenbudget voor de incidentele loonsomcomponent structureel verlaagd met f 15,0 miljoen.

In de samenhang met de loonbijstelling in het kader van de cao afspraken 2000–2002 (zie technische mutaties, aanvullende posten) zijn de gemiddelde personeelslasten bijgesteld (– f 86,2 miljoen) door onder andere gewijzigde werkgeverslasten en het zogenaamde Pais-effect.

2.4

De mutatie leerlingenvolume van – f 15,6 miljoen betreft de budgettaire gevolgen van de nieuwe bevolkingsprognose, de leerlingentelling van 1 oktober 1999 en de daaruit voortvloeiende leerlingenraming.

3.1

Het kabinet heeft besloten om f 25 miljoen in 2001 en structureel f 75 miljoen additioneel beschikbaar te stellen voor achterstandenbeleid, waarvan de verdere beleidsuitwerking zal optreden in het verlengde van het onderwijskansenbeleid.

3.2

Deze mutatie betreft de compensatie ten laste van de begroting van het

primair onderwijs voor de middelen voor management en bestuur (zie ook de toelichting bij mutatie 3.6 en bij artikel 18.02: herbesteding T&B).

3.3

Eén van de afspraken die binnen het kabinet zijn gemaakt over het budgettaire kader van de begroting 2000 betrof een verlaging van het personele budget voor de scholen voor basisonderwijs door een verlaging van de opslag voor formatieve fricties (– f 15,0 miljoen). Deze voorgenomen maatregel wordt in het kader van de begroting 2001 weer ongedaan gemaakt (f 15,0 miljoen) (amendement Barth).

3.4

De uitvoering van de tweede fase garantieregeling op artikel 18.02 leidt ertoe dat er in 2001 een tekort is, terwijl er in 2000 en 2002 budget overblijft. Via het budget bestuurlijke krachtenbundeling wordt deze kasschuif mogelijk gemaakt.

3.5

Voor investeringen in arbo-contracten is structureel f 50 miljoen beschikbaar gekomen, waarvan f 23 miljoen voor primair onderwijs. Dit moet, via het terugdringen van ziekteverzuim, leiden tot een inverdieneffect van – f 4,7 miljoen in 2001, oplopend tot f 23,6 miljoen in 2004.

3.6

Dit budget (f 12,5 miljoen in 2001, structureel f 30,0 miljoen) beoogt, via professionalisering, de kwaliteit van het bestuur en management op schoolniveau verder te versterken.

3.7

Deze additionele middelen (f 100,0 miljoen structureel) zijn beschikbaar voor de uitwerking van de beleidsplannen voor onderwijskansen en voor voor- en vroegschoolse opvang van kinderen met een taalachterstand. Zie ook de toelichting bij de beleidsagenda. Overigens zal een gedeelte van de middelen voor onderwijskansen die zijn uitgedeeld op artikel 18.01 zijn bestemming vinden in het voortgezet onderwijs, beleidsterrein 19.

3.8

Deze mutatie betreft de invulling van een taakstelling uit het regeerakkoord, waardoor het budget voor procesmanagement verlaagd wordt met f 0,6 miljoen.

3.9

Op verzoek van de Tweede Kamer is in 2000 f 75 miljoen toegevoegd aan de begroting voor de decentrale schoolbudgetten (amendement 18, 1^e suppletore wet).

3.10

De schoolspecifieke budgetten die bij de onderwijs-cao zijn afgesproken worden versneld op het structurele niveau van het schooljaar 2002/2003 gebracht. Voor het beleidsterrein primair onderwijs betreft dit extra middelen in 2000, 2001 en 2002 die voor deze periode voor f 75 miljoen worden gedekt uit het TK-amendement 1^e suppletore begroting en voor f 22 miljoen eenmalig in 2002.

3.11

Voor voor- en vroegschoolse educatie is f 10 miljoen extra beschikbaar (amendement 18, 1^e suppletore wet).

3.12

In 2000 is f 8 miljoen beschikbaar voor het terugdringen van de wachtlijsten «weer samen naar school».

3.13

Met deze f 50,0 miljoen structureel wordt prioriteit gegeven aan de invoering van leerlinggebonden financiering («rugzakje»). In 2000 is hieruit f 10 miljoen beschikbaar voor het terugdringen van de wachtlijsten in het speciaal basisonderwijs.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 18.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
BO gemeentelijk				2 639 759	2 874 226	3 101 584	43C	04.2
BO bijzonder lonen onderwijzend personeel				5 279 507	5 748 451	6 203 169	43A	04.2
BO bijzonder lonen overig				0	0	0	43A	04.2
BO Ned. onderwijs in het buitenland				22 583	27 059	26 240	43G	04.0
SBO gemeentelijk		n.v.t.		217 445	226 492	235 076	43C	04.2
SBO bijzonder lonen onderwijzend personeel				347 913	362 387	376 122	43A	04.2
SBO bijzonder lonen overig				86 978	90 597	94 030	43A	04.2
(V)SO gemeentelijk				392 755	343 752	373 075	43C	04.36
(V)SO bijzonder lonen onderwijzend personeel				628 407	550 003	596 919	43A	04.36
(V)SO bijzonder lonen overig				157 102	137 501	149 230	43A	04.36
Totaal				9 772 449 10	360 466 11	155 445		

Artikel 18.02 Materiële uitgaven

Algemeen

Dit artikel heeft betrekking op de uitgaven aan gemeenten en schoolbesturen, die op grond van de artikelen 113 tot en met 119 en 134 tot en met 136 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de artikelen 111 tot en met 116 en 128 tot en met 130 van de Wet op de expertisecentra (WEC) worden gedaan.

Dit artikel omvat de uitgaven, die nodig zijn voor de exploitatie (materiële instandhouding en andere voorzieningen) van een gebouw. Te denken valt aan verlichting, verwarming, schoonhouden. Dit artikel omvat tevens de uitgaven voor het verzorgen van het onderwijs zoals meubilair, leermiddelen etc.

Ontvangsten als gevolg van afwikkeling van oude dienstjaren worden geboekt op het ontvangstenartikel 18.01. Nabetalingen oude jaren worden ten laste van het uitgavenartikel van het lopende jaar gebracht.

De projecten en beleidsprogramma's die op dit artikel betrekking hebben zijn onder andere:

- Groepsgrootte en kwaliteit basisonderwijs;
- Leerlinggebonden financiering.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		1 378 579	1 410 572	1 480 965	1 498 580	1 502 024	
Nieuwe mutaties		139 246	24 961	24 273	29 195	33 194	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 301 645	1 517 825	1 435 533	1 505 238	1 527 775	1 535 218	1 543 198
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	590 661	688 759	651 417	683 047	693 274	696 652	700 273

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	30 316	19 501	22 363	24 275	25 924
1. Bijstelling uit aanvullende posten	24 121	20 150	22 971	23 017	23 397
2. Overboekingen (extern)		- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
3. Desalderingen	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
4. Overboekingen (intern)	7 195	10 351	10 392	12 258	13 527
2. Autonome mutaties	- 2 570	- 2 840	- 2 490	- 280	1 770
1. Leerlingen volume	- 2 570	- 2 840	- 2 490	- 280	1 770
3. Beleidsmatige mutaties	111 500	8 300	4 400	5 200	5 500
1. Herbesteding T&B		- 3 000	- 4 800	- 4 800	- 4 500
2. Intertemporele compensatie	- 500	1 300	- 800		
3. Leerlingenvervoer		10 000	10 000	10 000	10 000
4. Leermiddelen	112 000				
Totaal	139 246	24 961	24 273	29 195	33 194

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze aanvullende post mutatie bestaat uit:

- een overboeking van - f 28 000 voor ict/gehandicapten in het kader van «onderwijs on line». Deze uitgaven doen zich voor bij het voortgezet onderwijs;
- een verhoging van f 583 000 voor de ict-vergoeding van de voorhoedescholen. Voor de jaren 2000 t/m 2002 is deze vergoeding verhoogd van f 30,- tot f 50,- per leerling;
- de prijscompensatie 2000 voor de materiële instandhouding primair onderwijs (f 19,6 miljoen).

1.2

Naar het Gemeentefonds is f 10,0 miljoen overgeboekt voor het leerlingenvervoer.

1.3

Er is in 1999 minder uitgegeven en ontvangen voor afrekening van oude jaren. Derhalve is er - f 1,0 miljoen gedesaldeerd met de ontvangsten op artikel O18.01.

1.4

De interne overboekingen hebben betrekking op:

- a. een overboeking naar beleidsterrein 19 (voortgezet onderwijs) van – f 0,3 miljoen.
Het budget voor vso lom en mlk is met ingang van 1 augustus 1999 overgeboekt van het beleidsterrein primair onderwijs naar het beleidsterrein voortgezet onderwijs. Het budget voor invoering van de euro voor de vso lom- en mlk-scholen wordt hier nog aan toegevoegd.
- b. een overboeking naar artikel 17.10 (bestuursdepartement) van – f 0,7 miljoen uit het budget contra-expertise Londo voor monitoring van de decentralisatie huisvesting.
- c. overboekingen met artikel 18.01
 - in het kader van het experiment «gewoon anders» (– f 0,3 miljoen);
 - voor ict-vergoeding (– f 0,4 miljoen);
 - voor «stabilisatieopbrengst wsns» (f 10,0 miljoen);
 - voor de groepsgrootte maatregel (f 0,3 miljoen);
 - voor asielzoekers (f 1,8 miljoen).Voor de toelichting wordt verwezen naar het uitgavenartikel 18.01.
- d. overboeking met artikel 18.05
In het kader van het experiment «Oost-Nederland» (opvang van dove leerlingen op scholen voor slechthorenden). Voor de bekostiging van dit project wordt onder meer geput uit de minder reguliere kosten op het terrein van de materiële instandhouding. Deze kosten van – f 43 000 worden naar artikel 18.05 overgeboekt omdat de bekostiging van het experiment daarop drukt.

2.1

Dit betreft het budgettaire gevolg van de nieuwe bevolkingsprognose, de leerlingentelling van 1 oktober 1999 en de daaruit voortvloeiende leerlingenraming (– f 2,8 miljoen)

3.1

Deze mutatie betreft de compensatie ten laste van de begroting van het primair onderwijs voor de middelen voor management en bestuur (zie ook de toelichting bij artikel 18.01: diverse budgetten).

3.2

Voor de tweede fase garantieregeling heeft er een intertemporele compensatie plaatsgevonden. Hiermee is in 2001 f 1,3 miljoen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van de regeling.

3.3

Bij Voorjaarsnota is het budget voor het leerlingenvervoer in het Gemeentefonds structureel met f 10,0 miljoen verhoogd om de aangescherpte veiligheids-maatregelen te kunnen uitvoeren (zitplaatsregeling). Dit budget is naar het Gemeentefonds overgeboekt.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 18.02	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ	funct.
BO gemeentelijk				349 411	423 749	396 767	43C	04.2
BO bijzonder				748 834	908 794	850 929	43A	04.2
BO Ned. Onderwijs in het buitenland				0	0	0	43G	04.0
SBO gemeentelijk		n.v.t.		21 011	19 681	19 470	43C	04.2
SBO bijzonder				55 544	52 676	52 112	43A	04.2
(V)SO gemeentelijk				26 596	23 262	23 949	43C	04.36
(V)SO bijzonder				100 249	89 662	92 306	43A	04.36
Totaal				1 301 645	1 517 825	1 435 533		

De verdeling gemeentelijk/bijzonder is gebaseerd op het aantal leerlingen dat op de peildatum 1 oktober 1995 ingeschreven was bij openbare en bijzondere scholen.

Artikel 18.03 Onderwijsverzorging

Algemeen

Op het artikel 18.03 zijn de uitgaven ondergebracht voor de schoolbegeleidingsdiensten. Vanaf 1 januari 1998 worden de schoolbegeleidingsdiensten niet meer rechtstreeks via het Rijk bekostigd, maar ontvangen de gemeenten een specifieke uitkering ten laste van de onderwijsbegroting. Als na vier jaar bij evaluatie blijkt dat een adequaat aanbod aan schoolbegeleiding in stand blijft, gaan de middelen daarna naar het Gemeentefonds.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		110 363	110 376	110 193	110 191	110 191	
Nota van wijziging		2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	
Geautoriseerd totaal		112 863	112 876	112 693	112 691	112 691	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	112 358	112 863	112 876	112 693	112 691	112 691	112 691
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	50 986	51 215	51 220	51 138	51 137	51 137	51 137

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43C respectievelijk 04.5.

Artikel 18.05 Overige uitgaven

Algemeen

Artikel 18.05 heeft betrekking op de volgende projectactiviteiten in het primair onderwijs:

Versterking van kwaliteit in het basisonderwijs (f 4,8 miljoen)

Ook in 2001 vindt uitvoering plaats van de maatregelen uit de nota *Groepsgrootte en kwaliteit*. Het accent ligt het komende jaar op de verdere ontwikkeling van leerlijnen voor het taal- en rekenonderwijs. Ook wordt voortgegaan met de ontwikkeling van «methodegidsen» waarmee scholen geïnformeerd worden over de kwaliteit van de diverse onderwijsmethoden.

Het Procesmanagement primair onderwijs (PMPO) zal in 2000–2002 de implementatie en ondersteuning van het onderwijsachterstandenbeleid, waaronder de voor- en vroegschoolse educatie op zich nemen. Naar aanleiding van het integraal schooltoezicht zal het PMPO scholen ondersteunen bij de ontwikkeling van een vraaggestuurd aanbod van schoolbegeleidingsdiensten.

Ouderorganisaties (f 2,8 miljoen)

De vier grote ouderorganisaties ontvangen jaarlijks subsidie, waarmee zij in staat worden gesteld de deskundigheid van ouders op het gebied van de medezeggenschap te bevorderen. De subsidie per organisatie bestaat uit een vast bedrag en een bedrag per leerling naar rato van het aantal leerlingen met een denominatieve of openbare achtergrond.

Leerlinggebonden financiering (f 3,9 miljoen)

Ter voorbereiding en ondersteuning van de implementatie van de leerlinggebonden financiering voor gehandicapte leerlingen in het basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs wordt het beleidsplan «Rugzak» ook in 2001 uitgevoerd. Daarnaast is er beperkte ruimte, tijdelijke overgangskosten voor de vorming van regionale expertisecentra te financieren.

Overige uitgaven

Ten aanzien van de overige onder dit artikel gereserveerde middelen wordt korthedshalve verwezen naar de subsidiebijlage (bijlage 6) bij deze begroting.

De ontvangsten die met dit artikel verband houden, worden geboekt op het ontvangstenartikel 18.01.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		24 147	28 139	28 018	25 521	31 629	
Nieuwe mutaties		21 893	– 7 995	– 2 270	5 329	– 7 736	
Stand ontwerpbegroting 2001	50 902	46 040	20 144	25 748	30 850	23 893	31 838

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		37 123	33 447	33 145	33 145	33 145	
Nieuwe mutaties		9 861	- 399	- 399	139	193	
Stand ontwerpbegroting 2001	42 497	46 984	33 048	32 746	33 284	33 338	33 338
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	19 284	21 320	14 997	14 859	15 104	15 128	15 128

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 339	- 399	- 399	139	193
1. Overboekingen (intern)	- 339	- 399	- 399	139	193
2. Autonome mutaties	200				
1. Diversen	200				
3. Beleidsmatige mutaties	10 000				
1. Nascholing	10 000				
Totaal	9 861	- 399	- 399	139	193

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Dit betreft de volgende overboekingen naar artikel 18.05:

- f 150 000 van artikel 17.06 voor de monitoring van de decentralisatie van de huisvesting, onder andere voor vacatiegelden van de begeleidingscommissie;
- f 43 000 van artikel 18.02 voor het experiment Oost-Nederland, waarin dove leerlingen onderwijs aan een school voor slechthorenden volgen.

Van artikel 18.05 betreft dit de volgende overboekingen:

- f 0,5 miljoen naar artikel 26.03 voor het project Meer allochtone onderwijsgeevenden (mao) voor de jaren 1999 t/m 2002;
- f 92 000 naar artikel 18.01 voor de salariskosten van coördinatie-werkzaamheden voor het deskundigen netwerk in het kader van de Wet ondersteuning onderwijs aan zieke kinderen. De salariskosten worden via artikel 18.01 uitgekeerd.

2.1

De verplichtingenstand is aangepast met de hierboven toegelichte mutaties. Daarnaast is de verplichtingenstand onder de noemer «diversen» verlaagd met f 9,0 miljoen als gevolg van het naar voren halen van verplichtingen naar 1999 of 2000. Dit betreft onder meer:

- het sluiten van een 4-jarige overeenkomst van f 5,9 miljoen met het Nederlands Inkoopcentrum in 1999, waardoor de verplichtingenstand in 2000 tot en met 2003 met f 1,5 miljoen op jaarbasis is verlaagd;
- voor onderzoek is voor de programmacommissie Beleidsgericht onderzoek primair onderwijs (Bopo) in 2000 f 7,2 miljoen verplicht, waardoor de verplichtingenstand over de periode 2001 tot en met 2004 f 1,8 miljoen per jaar is verlaagd;
- voor het steunpunt WPO zal in 2000 voor 2001 f 0,5 miljoen en 2002

- voor f 0,3 miljoen verplicht worden, waardoor de verplichtingenstand 2001 en 2002 met respectievelijk f 0,5 en f 0,3 miljoen wordt verlaagd;
- in het kader van leerlinggebonden financiering zal in 2000 voor 2001 f 0,5 miljoen en 2002 f 0,3 miljoen verplicht gaan worden voor pilots kinderdagcentra/zeer moeilijk lerende kinderen, implementatie adhd en expertisecentrum onderwijs-jeugdzorg, waardoor de verplichtingenstand 2001 en 2002 met respectievelijk f 0,5 en f 0,3 miljoen wordt verlaagd;
 - voor diverse projecten (geweld op straat, voor- en vroegschoolse educatie, tussendoelen rekenen/wiskunde en Nederlands, LOWAC-secretariaat, opfriscursus herintreders) wordt het verplichtingenbedrag in 2000 verhoogd en in 2001 verlaagd met in totaal f 3,7 miljoen;
 - voor het Panama-project zal voor 2001 tot en met 2003 f 0,6 miljoen verplicht worden. Het betreft de infrastructurele voorziening voor deskundigheidsbevordering op het gebied van reken- en wiskunde-onderwijs in het basisonderwijs. Hierdoor zal de verplichtingenstand 2001 en 2003 met f 0,2 miljoen per jaar worden verlaagd;
 - medio 1999 is besloten het cursusaanbod voor oalt-leerkrachten uit te breiden met de cursus taalondersteuning. De uitbreiding blijft wel binnen meerjarig gereserveerde budget, t.w. f 300 000 op jaarbasis. Tevens is toen besloten het meerjarige perspectief, namelijk tot en met het schooljaar 2001–2002, aan het veld te melden (voorlichtingspublicatie in het Gele Katern nr. 15 van 2 juni 1999), waarmee de totale verplichting (f 545 000) in feite in 1999 is aangegaan. Hierdoor is de verplichtingenstand 2001 met f 0,3 miljoen en 2002 met f 0,2 miljoen verlaagd;
 - voor de invoering van de Nederlandse gebarentaal was voorzien dat in 2001 een verplichting zou worden aangegaan van f 0,8 miljoen voor het jaar 2002. Vooralnog is de verplichtingenstand 2001 met f 0,8 miljoen verlaagd en 2002 hiermee verhoogd.

Verhoging verplichtingenstand:

Door het doorschuiven of niet aanvangen van een aantal activiteiten in 1999 is de verplichtingenstand 2001 verhoogd met f 1,7 miljoen (zonder kasgevolgen). Het betreft onder meer:

- het uitstel van de invoering van leerlinggebonden financiering (f 1,5 miljoen);
- het onderwijssysteem van het ligplaatsonderwijs zal worden aangepast in verband met de ontwikkelingen in de binnenscheepvaart. In plaats van een meerjarige afspraak zal jaarlijks op basis van een verzoek een vergoeding worden toegekend (f 60 000);
- diverse kleinere projecten, waaronder enkele onderzoeken voor f 0,1 miljoen.

3.1

Op verzoek van de Tweede Kamer is f 10 miljoen extra uitgetrokken voor nascholing (amendement 18, 1^e suppletore wet).

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 18.05	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ	funct.
Overige uitgaven BO	42 758	38 674	16 921	35 697	39 467	27 760	43A	04.2
Overige uitgaven SBO	3 054	2 762	1 209	2 550	2 819	1 983	43A	04.2
Overige uitgaven (V)SO	5 090	4 604	2 014	4 250	4 698	3 305	43A	04.36
Totaal	50 902	46 040	20 144	42 497	46 984	33 048		

Artikel 18.01 Ontvangsten primair onderwijs

Op dit artikel worden de ontvangsten geboekt die verband houden met de uitgaven artikelen 18.01 tot en met 18.05.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 18.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		33 868	33 868	33 868	33 868	33 868	
Nieuwe mutaties		10 406	9 131	5 917	5 917	5 917	
Stand ontwerpbegroting 2001	34 380	44 274	42 999	39 785	39 785	39 785	39 785
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	15 601	20 091	19 512	18 054	18 054	18 054	18 054

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	10 406	9 131	5 917	5 917	5 917
1. Desalderingen	10 406	9 131	5 917	5 917	5 917
Totaal	10 406	9 131	5 917	5 917	5 917

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze mutatie bestaat uit twee desalderingen:

- een desaldering van f 10,1 miljoen met het uitgaven 18.01 voor kinderopvang in verband met de Wet afdrachtvermindering (WVA). Door de fiscale stimuleringsmaatregel WVA wordt 30% van het totale bedrag dat aan kinderopvang wordt besteed in mindering gebracht op de afdracht loonbelasting. Dit betekent dat het netto beschikbare bedrag in de begroting 70% is van de totale uitgaven aan kinderopvang. De ontvangsten in verband met de WVA-korting (30%) komen te zijner tijd op het ontvangstenartikel (18.01). Vandaar dat een desalde-

ring tussen het uitgaven- en het ontvangstenartikel nodig is. Hierdoor worden de uitgaven en de ontvangsten met hetzelfde bedrag verhoogd.

- een desaldering met het uitgavenartikel 18.02. Er is in 1999 zowel minder uitgegeven als minder ontvangen voor afrekening van oude jaren materiële instandhouding. Ditzelfde wordt verwacht voor de komende jaren, vandaar dat meerjarig – f 1,0 miljoen gedesaldeerd wordt met de uitgaven op artikel 18.02 (verlaging van de ontvangsten en een verlaging van de uitgaven).

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 18.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
BO teveel betaalde voorschotten p+m gemeentelijk	4 441	4 439	4 439	43C	04.2
BO teveel betaalde voorschotten p+m bijzonder	9 517	9 511	9 511	43A	04.2
Overige ontvangsten BO (niet wettelijk)	11 668	21 274	19 999	43A	04.2
Ontvangsten onderwijsverzorging	1 878	2 000	2 000	43C	04.5
SBO teveel betaalde voorschotten p+m gemeentelijk	566	285	285	43C	04.2
SBO teveel betaalde voorschotten p+m bijzonder	1 497	765	765	43A	04.2
(V)SO teveel betaalde voorschotten p+m gemeentelijk	1 009	1 239	1 239	43C	04.36
(V)SO teveel betaalde voorschotten p+m bijzonder	3 804	4 761	4 761	43A	04.36
Totaal	34 380	44 274	42 999		

Artikel 19.03 Onderwijsverzorging

Algemeen

Op dit artikel zijn de budgetten ondergebracht voor de ramingen van de uitgaven voor de activiteiten zoals vermeld in de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (WSLOA).

De ontvangsten voor de instellingen die onder dit uitgavenartikel vallen, worden geraamd op het ontvangstenartikel 19.01 Ontvangsten voortgezet onderwijs.

De belangrijkste ontwikkelingen op dit artikel zijn:

- aanpassing van de budgetten als gevolg van de loon- en prijsbijstelling.
- overboekingen van en naar andere artikelen binnen dit beleidssterrein als gevolg van wijziging van sloa-activiteiten en afspraken ten aanzien van de oude wachtgelders.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 19.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		109 192	103 342	100 259	100 259	100 259	
Nota van wijziging		2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	
Geautoriseerd totaal		111 692	105 842	102 759	102 759	102 759	
Nieuwe mutaties		- 999	- 317	- 351	- 351	- 351	
Stand ontwerpbegroting 2001	122 862	110 693	105 525	102 408	102 408	102 408	102 777
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	55 752	50 230	47 885	46 471	46 471	46 471	46 638

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 999	- 317	- 351	- 351	- 351
1. Bijstelling uit aanvullende posten	1 901	1 838	1 804	1 804	1 804
2. Desalderingen		- 500	- 500	- 500	- 500
3. Overboekingen (intern)	- 2 900	- 1 655	- 1 655	- 1 655	- 1 655
Totaal	- 999	- 317	- 351	- 351	- 351

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft een loonbijstelling voor de tegemoetkoming ziektekosten (zkoo) en een wijziging van de werkgeverslasten en sociale premies (vanaf 2000 structureel f 0,5 miljoen) en de prijsbijstelling 1999 en 2000 (vanaf 2000 structureel f 1,4 miljoen).

1.2

Vanaf 2001 zijn zowel de nabetalings als de ontvangsten bij afrekeningen

met f 0,5 miljoen verlaagd als gevolg van de overgang van de Wet op de onderwijsverzorging (WOV) naar de WSLOA (zie ook artikel 19.01 Ontvangsten).

1.3

Van artikel 19.05 is vanaf 2000 structureel f 3,5 miljoen overgeboekt voor het Cito voor activiteiten die verband houden met reguliere examens havo/vwo (profiel tweede fase) en vanaf 2001 structureel f 1,2 miljoen in verband met de integratie van het humanistisch vormingsonderwijs in de sloa-activiteiten van het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum.

Naar artikel 19.06 is vanaf 2000 structureel f 6,4 miljoen overgeboekt. Met de sloa-instellingen is afgesproken dat de zogenaamde oude wachtgeldkosten (daterend uit de WOV-periode) geen onderdeel zullen uitmaken van de bekostiging van de sloa-activiteiten. Deze wachtgeldkosten zullen door OCenW aan het Participatiefonds worden betaald, dat vervolgens de uitkeringen verzorgt.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.5.

Artikel 19.05 Overige uitgaven

Algemeen

Op dit artikel zijn de ramingen opgenomen van de uitgaven voor diverse vernieuwings- en ontwikkelingsprojecten van het voortgezet onderwijs. Met deze vernieuwingsbudgetten wordt de implementatie van een aantal grote onderwijsvernieuwingsoperaties, zoals vmbo en profiel tweede fase, binnen het voortgezet onderwijs ondersteund. De belangrijkste ontwikkelingen binnen het voortgezet onderwijs zijn hieronder nader toegelicht. Naast deze middelen zijn er als gevolg van het regeerakkoord extra gelden beschikbaar voor onderwijsvernieuwingen in het voortgezet onderwijs. Deze middelen zijn ondergebracht bij artikel 19.06. De ontvangsten voor de scholen en instellingen die onder dit uitgavenartikel vallen, worden geraamd op het ontvangstenartikel 19.01 ontvangsten voortgezet onderwijs.

Onderwijsthema's

Doelgroepen

Het voortgezet onderwijs kent specifieke beleidsterreinen. Deze activiteiten zijn gericht op doelgroepen en diverse specifieke thema's. Het onderdeel doelgroepenbeleid wordt bepaald door de volgende «speerpunten»: het gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (landelijke ondersteuning en voorlichting), spijbelopvang, Nederlands als tweede taal, onderwijs in allochtone talen (leermiddelenontwikkeling) en intercultureel onderwijs, hoogbegaafden en emancipatie-activiteiten zoals die zijn voorzien in de emancipatienota *Een kristal van kansen*. In de emancipatienota *Een kristal van kansen* is het onderwijsemancipatiebeleid voor de periode 1998 – 2002 beschreven. Centraal staat het verankeren van emancipatie in kansrijke innovaties in het voortgezet onderwijs. Emancipatie moet steeds meer een kenmerk van kwaliteit worden. Daartoe zullen activiteiten ontplooid worden die tot doel hebben diversiteit niet alleen in sekse, maar ook in leeftijd, etniciteit, seksuele voorkeur, religie en sociaal-economische achtergrond (kortom de waarde

van verschillen tussen mensen) te benutten. Daarnaast worden er activiteiten gecontinueerd inzake de preventie van seksuele intimidatie.

Specifiek beleid

De specifieke thema's kennen een grote diversiteit en spitsen zich toe op een aantal aandachtsgebieden zoals Natuur en milieu-educatie, jeugd- en cultuurbeleid (geweld in scholen, de «gezonde» school, rookvrije school), kwaliteitsbeleid (o.a. onderwijsgids).

Onderwijsvernieuwingen

Het grootste deel van de middelen is met name gericht op de lopende onderwijsvernieuwingsoperaties binnen het voortgezet onderwijs zoals basisvorming, voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en profiel tweede fase alsmede de hiermee samenhangende examens. Daarnaast zijn er middelen voorzien voor basisvorming, studie- en beroepskeuzebegeleiding (onder leiding van het Landelijk Dienstencentrum) en vmbo-infrastructuur.

De overige vernieuwingsmiddelen worden aangewend voor mavo/vbo(vmbo): met name leerwegen en zorg. Per 1 augustus 1999 is een begin gemaakt met de invoering van de vier leerwegen in het vmbo. De vormgeving van het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijk-onderwijs zal voor 1 augustus 2003 afgerond zijn. Om dit gehele invoeringsproces te bespoedigen en te ondersteunen zijn pilotprojecten, samenwerkingsverbanden en nascholingstrajecten gestart. De herschikking van vbo-afdelingen lopen door tot 2003.

Profiel tweede fase: per 1 augustus 1999 zijn alle scholen begonnen met de invoering van de profielen in de tweede fase van havo/vwo en het studiehuis. Sinds de start van de invoering – augustus 1998 – vindt een intensieve monitoring plaats van het invoeringsproces. De uitkomsten kunnen aanleiding geven tot nadere activiteiten.

Onder de post examens zijn de middelen gereserveerd voor schoolexamens vmbo voor de beroepsgerichte vakken, de verdere ontwikkeling van examen-programma's en ontwikkelingsprojecten voor examens. Alle drie in relatie tot de beleidsontwikkelingen rond vmbo en profiel tweede fase.

Het onderdeel instellingen bevat het exploitatiesubsidie van een klein aantal instellingen als het Laks, de Anne Frank Stichting en het samenwerkingsverband onderwijsvernieuwingen.

Het onderdeel internationalisering heeft betrekking op de subsidiëring van het Europees Platform voor de uitvoering van de activiteiten vermeld in de nota *Onbegrensd talent*. De internationalisering van scholen zal zich onder invloed van de invoering van het Europese programma Socrates kwantitatief, maar vooral ook kwalitatief ontwikkelen. In het voortgezet onderwijs en ook in het primair onderwijs moet de komende jaren een infrastructuur tot stand komen voor de internationale samenwerking, waardoor internationalisering een vanzelfsprekend onderdeel van de schoolpraktijk zal worden. Naast de uitwisselingsprogramma's (voor docenten) wordt in de Europese programma's veel aandacht besteed aan de bevordering van de kennis van moderne vreemde talen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 19.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		57 053	56 469	49 011	40 985	50 560	
Nieuwe mutaties		613	1 329	- 801	2 161	- 4 655	
Stand ontwerpbegroting 2001	70 396	57 666	57 798	48 210	43 146	45 905	45 693
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	31 944	26 168	26 228	21 877	19 579	20 831	20 735

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 19.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		58 231	56 518	50 948	50 848	50 848	
Nieuwe mutaties		1 605	- 3 954	- 4 295	- 3 897	- 3 397	
Stand ontwerpbegroting 2001	64 526	59 836	52 564	46 653	46 951	47 451	47 635
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	29 281	27 152	23 853	21 170	21 305	21 532	21 616

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 2 995	- 3 754	- 3 695	- 3 297	- 2 797
1. Bijstelling uit aanvullende posten	1 013	999	950	948	948
2. Overboekingen (extern)	- 500	- 500	- 500	- 500	
3. Overboekingen (intern)	- 3 508	- 4 253	- 4 145	- 3 745	- 3 745
2. Autonome mutaties	- 200	400	400	400	400
1. Diversen	- 200	400	400	400	400
3. Beleidsmatige mutaties	4 800	- 600	- 1 000	- 1 000	- 1 000
1. Leermiddelen vmbo	5 000				
2. Procesmanagement	- 200	- 600	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Totaal	1 605	- 3 954	- 4 295	- 3 897	- 3 397

De belangrijkste ontwikkelingen op dit artikel zijn:

- de aanpassing van de budgetten als gevolg van de loonbijstelling ingevolge de cao 1999–2000, de wijziging van het premiebeeld 1999 en de prijsbijstelling 2000;
- toevoeging van budgetten voor de ontwikkeling van incurante leermiddelen in het vmbo.

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

- een loonbijstelling voor de tegemoetkoming ziektekosten (zkoo) en een wijziging van de werkgeverslasten en sociale premies (vanaf 2000 structureel f 0,6 miljoen);
- de prijsbijstelling 2000 (vanaf 2000 structureel f 0,4 miljoen).

1.2

Naar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is tot en met 2003 jaarlijks f 0,5 miljoen overgeboekt als bijdrage in het natuur- en milieu-educatiebeleid.

1.3

- naar artikel 19.03 is vanaf 2000 structureel f 3,5 miljoen overgeboekt voor het cito voor de activiteiten die verband houden met reguliere examens havo/vwo (profiel 2e fase) en vanaf 2001 structureel f 1,2 miljoen in verband met de integratie van het humanistisch vormingsonderwijs in de sloa-activiteiten van het APS;
- naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) is in 2000 f 0,5 miljoen overgeboekt voor implementatie van het project vmbo;
- naar beleidsterrein 26 (overige programma-uitgaven) is in 2000 en 2001 f 0,5 miljoen en in 2002 f 0,4 miljoen overgeboekt voor het waddenproject en de Werkgroep meer allochtoon onderwijspersoneel;
- van beleidsterrein 17 is vanaf 2000 structureel f 1 miljoen overgeboekt voor het Overleg plan van scholen.

2.1

Deze mutatie is een correctie op een onjuiste afronding van de bedragen van de taakstelling op de projectgelden in de vorige begroting (in 2000 – f 0,2 miljoen en vanaf 2001 structureel f 0,4 miljoen).

3.1

Deze mutatie van f 5 miljoen betreft de ontwikkeling van incurante leermiddelen.

3.2

Bij het regeerakkoord is een taakstelling op de apparaatsuitgaven opgenomen, die voor een beperkt deel is ingevuld met een reductie van uitgaven voor externe procesmanagers.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.3.

Artikel 19.06 Personele en materiële uitgaven

Algemeen

Op dit artikel zijn de verwachte personele en materiële uitgaven geraamd voor de volgende scholen:

- de categorale scholen voor praktijkonderwijs;
- de categorale scholen voor vbo;
- de categorale scholen voor mavo;
- de categorale scholen voor havo;
- de categorale scholen voor vwo;
- scholen en afdelingen voor svo-lom en svo-mlk;
- de scholengemeenschappen voor avo/vwo/vbo;
- de scholengemeenschappen voor havo en vwo (al dan niet met een school voor mavo);
- leerwegondersteunend onderwijs aan scholen(gemeenschappen) met vbo.
- vo aan scholengemeenschappen voor vo/bve;

De ontvangsten voor de scholen die onder dit uitgavenartikel vallen, worden geraamd op het ontvangstenartikel 19.01 Ontvangsten voortgezet onderwijs.

De belangrijkste ontwikkelingen op dit artikel zijn:

- de aanpassing van de budgetten aan de nieuwe leerlingenraming;
- de aanpassing van de budgetten ingevolge de cao 2000–2002 en de prijsbijstelling;
- de aanpassing van de budgetten ingevolge de extra middelen uit de Voorjaarsnota 2000 en de hiermee samenhangende amendementen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 19.06	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		8 583 888	8 729 899	8 936 036	9 119 402	9 329 964	
Nieuwe mutaties		510 050	669 606	624 516	611 073	603 439	
Stand ontwerpbegroting 2001	8 828 845	9 093 938	9 399 505	9 560 552	9 730 475	9 933 403	10 099 013
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 006 355	4 126 649	4 265 309	4 338 389	4 415 497	4 507 582	4 582 732

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		8 514 252	8 650 010	8 863 502	9 029 941	9 215 422	
Nieuwe mutaties		510 050	669 606	624 516	611 073	603 439	
Stand ontwerpbegroting 2001	7 957 431	9 024 302	9 319 616	9 488 018	9 641 014	9 818 861	9 984 471
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	3 610 925	4 095 050	4 229 057	4 305 475	4 374 901	4 455 605	4 530 755

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	369 100	654 092	670 138	674 242	673 183
1. Bijstelling uit aanvullende posten	364 969	656 706	671 594	674 952	673 818
2. Desalderingen	- 4 300	- 4 600	- 4 600	- 4 600	- 4 600
3. Overboekingen (intern)	8 431	1 986	3 144	3 890	3 965
2. Autonome mutaties	- 16 600	- 72 374	- 89 774	- 82 474	- 81 774
1. Diversen			- 3 000	- 8 000	- 8 000
2. Gemiddelde personeelslasten	- 20 000	- 55 674	- 35 674	- 35 674	- 35 674
3. Leerlingenvolume	3 400	- 16 700	- 51 100	- 38 800	- 38 100
3. Beleidsmatige mutaties	157 550	87 888	44 152	19 305	12 030
1. Implementatie vmbo	20 000				
2. Impuls beroepsopleidingen	18 750	18 750			
3. Intertemporele compensatie	9 800				
4. Inverdieneffecten		- 3 562	- 7 148	- 10 695	- 17 970
5. Leermiddelen	60 000				
6. Nascholing	5 000				
7. Schoolspecifieke budgetten	14 000	42 700	21 300		
8. Vormgeven zorg	20 000				
9. Zorgbudget/wachtlijsten	10 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Totaal	510 050	669 606	624 516	611 073	603 439

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten bestaat uit de volgende onderdelen:

- loonbijstelling (f 255,1 miljoen in 2000 tot f 604,9 miljoen in 2004). Het betreft hier salarismaatregelen ingevolge de collectieve arbeidsovereenkomst 2000–2002 en een gewijzigd premiebeeld 2000;
 - prijsbijstelling 2000 (f 19,7 miljoen in 2000 en 2001, f 20,1 miljoen in 2002, f 20,3 miljoen in 2003 en vanaf 2004 structureel f 20,6 miljoen);
 - de arbeidsmarktknelpunten (motie Melkert 26 800, nr. 9) vanaf 2000 structureel f 10,5 miljoen;
 - afschaffen periodiekenstop (cao 1999–2000) van f 37,2 miljoen in 2000 tot f 38,1 miljoen in 2004;
 - competentiebeloning/integraal personeelsbeleid (cao 1999–2000) f 10,9 miljoen in 2000;
 - overige loonbijstellingen als gevolg van onder meer de tegemoetkoming ziektekosten (zkoo) en een wijziging van de werkgeverslasten en sociale premies;
 - prijsbijstelling 1999 vanaf 2000 structureel – f 0,7 miljoen (overgeboekt naar artikel 19.03);
 - een bijstelling in verband met de opvang van leerplichtige asielzoekers (van f 29,6 miljoen in 2000 tot f 3,6 miljoen in 2004). De terugloop is het gevolg van de nieuwe vreemdelingenwet;
 - voor de uitgaven voor informatie- en computertechnologie f 9,9 miljoen in 2000, f 23,8 miljoen in 2001 en f 14 miljoen in 2002.
- Voor een toelichting op de bijstelling uit de aanvullende posten wordt kortheidshalve verwezen naar beleidsterrein 26.

1.2

In 2000 f 4,3 miljoen en vanaf 2001 structureel f 4,6 miljoen zijn zowel de nabetalingen als de ontvangsten bij afrekeningen verlaagd (zie ook artikel 19.01 Ontvangsten).

1.3

Deze mutatie betreft de volgende overboekingen:

- van artikel 19.03 is naar dit artikel vanaf 2000 structureel f 6,4 miljoen overgeboekt. Met de sloa-instellingen is afgesproken dat de zogenaamde oude wachtgeldkosten (daterend uit de WOV-periode) geen onderdeel zullen uitmaken van de bekostiging van de sloa-activiteiten. Deze wachtgelden zullen door OCenW aan het Participatiefonds worden betaald, dat vervolgens de uitkeringen verzorgt;
- van beleidsterrein 18 (primair onderwijs) is f 6 miljoen in 2000 tot f 6,3 miljoen in 2004 overgeboekt voor het speciaal voortgezet onderwijs (svo). Het betreft een technische aanvulling op de overboeking in 1999 in verband met de overkomst van het svo naar dit beleidsterrein;
- van beleidsterrein 26 (overige programma-uitgaven) is in 2000 f 4,7 miljoen overgeboekt voor het lerarenbeleid;
- naar beleidsterrein 27 (cultuur) is vanaf 2000 structureel f 3,4 miljoen overgeboekt voor de vouchers;
- naar beleidsterrein 25 (studiefinancieringsbeleid) is in 2000 f 1,8 miljoen en vanaf 2001 structureel f 4,3 miljoen overgeboekt voor het onderbrengen van svo-leerlingen in de WTS;
- naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) is in 2000 f 0,9 miljoen overgeboekt voor de apparaatskosten van CEVO/COB, f 1 miljoen voor de kwaliteitskaart en f 0,5 miljoen voor de vmbo-campagne 2000. Ook is in 2000 en 2001 f 2 miljoen en in 2003 f 0,7 miljoen naar beleidsterrein 17 overgeboekt voor de lerarencampagne.

2.1

Door de invoering van het onderwijsnummer wordt een besparing verwacht in 2002 van f 3 miljoen en vanaf 2003 structureel f 8 miljoen.

2.2

Het budget 2000 en 2001 is verlaagd met f 20 miljoen in verband met het vertraagd doorwerken van de loonbijstellingen uit de cao 2000–2002. Daarnaast is vanaf 2001 sprake van een ramingbijstelling met – f 35,7 miljoen in verband met een daling van de gemiddelde personeels(werkgevers)lasten.

2.3

Het gaat hier om het effect van de meest recente leerlingtelling en het effect van de nieuwe vreemdelingenwet. Dit leidt ten opzichte van de eerdere prognose tot een bijstelling van + f 3,4 miljoen in 2000, – f 16,7 miljoen in 2001, – f 54,1 miljoen in 2002 en vanaf 2003 structureel circa – f 38 miljoen.

3.1

Voor de impuls beroepsopleidingen in het vmbo f 20 miljoen.

3.2

Met de Voorjaarsnota 2000 is ter versterking van het vmbo langs de weg van relatieversterking tussen het vmbo en de diverse branches van het bedrijfsleven een impuls van f 18,8 miljoen in 2000 en in 2001 ter beschikking gesteld.

3.3

Deze mutatie betreft uitgaven die in 1999 voorzien waren maar in 2000 worden gerealiseerd. Bij drie instellingen voor voortgezet onderwijs is de bekostiging in 1999 opgeschort in verband met het niet tijdig inzenden van de jaarrekening 1998 (f 6,7 miljoen), er zijn eventuele extra kosten in

verband met de tweede correctie examens vo (per saldo f 1,6 miljoen) en de betaling aan het Participatiefonds voor de oude wachtgelders bij de instellingen voor onderwijsondersteuning (f 1,5 miljoen) zal in 2000 plaatsvinden.

3.4

Het streven (zoals voorgelegd in de cao onderwijs 2000–2002) is er op gericht het ziekteverzuim de komende drie jaar met gemiddeld een procentpunt te verlagen. Daartoe is een aantal maatregelen in gang gezet. Gevolg hiervan is tevens dat de kosten voor de instellingen afnemen en de budgetten hiervoor kunnen worden aangepast.

3.5

Met de Voorjaarsnota 2000 is eenmalig in 2000 f 60 miljoen beschikbaar gesteld voor het vernieuwen van verouderde inventaris in het vbo leerjaar 3 en 4 teneinde een betere aansluiting te krijgen bij de apparatuur die in het bedrijfsleven gebruikt wordt.

3.6

Met de wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota 2000 is f 5 miljoen ter beschikking gesteld voor extra nascholingsgelden.

3.7

Een onderdeel van de collectieve arbeidsovereenkomst 2000–2002 is het toekennen van schoolspecifieke budgetten. In de cao was hiervoor een oplopende reeks opgenomen. Door de nu gepleegde beleidsintensivering is vanaf 1 augustus 2000 een structurele reeks beschikbaar.

3.8

Om de zorg in het vmbo op basis van het programma van eisen opnieuw vorm te geven f 20 miljoen.

3.9

Met de Voorjaarsnota 2000 is voor het zorgbudget in 2000 f 10 miljoen en vanaf 2001 structureel f 30 miljoen beschikbaar gesteld. In de mavo/vbo/svo-wet is vastgelegd dat het zorgbudget per 1 augustus 2003 wordt ingevoerd. De middelen tot 1 augustus 2003 worden aangewend voor het aanlooptraject dat moet leiden tot invoering en vanaf 1 augustus 2003 voor het zorgbudget zelf.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 19.06	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
MAVO gemeentelijk	16 774	16 369	16 919	15 119	16 244	16 775	43C	04.33
MAVO bijzonder	167 748	129 134	133 473	151 191	128 145	132 339	43A	04.33
SG AVO gemeentelijk	519 136	525 630	543 291	467 897	521 605	538 674	43C	04.35
SG AVO bijzonder	1 519 444	1 564 157	1 616 715	1 369 474	1 552 180	1 602 974	43A	04.35
SG AVO/VBO gemeentelijk	1 848 760	1 857 892	1 920 319	1 666 285	1 843 665	1 903 998	43C	04.35
SG AVO/VBO bijzonder	4 481 522	4 770 679	4 930 981	4 039 194	4 734 148	4 889 070	43A	04.35
VBO gemeentelijk	13 243	12 732	13 159	11 936	12 634	13 047	43C	04.34
VBO bijzonder	236 613	188 245	194 570	213 259	186 803	192 916	43A	04.34
VBO aan verticale scholengemeenschappen gem.	16 774	19 097	19 739	15 119	18 951	19 571	43C	04.34
VBO aan verticale scholengemeenschappen bijz.	8 829	10 003	10 339	7 957	9 927	10 252	43A	04.34
Totaal	8 828 845	9 093 938	9 399 505	7 957 431	9 024 302	9 319 616		

Artikel 19.01 Ontvangsten voortgezet onderwijs

Algemeen

De uitgaven voor de scholen en instellingen die onder dit ontvangstenartikel vallen, worden geraamd op de uitgavenartikelen 19.03 (onderwijsverzorging), 19.05 (overige uitgaven) en 19.06 (personele en materiële uitgaven).

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 19.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		8 900	8 100	8 100	8 100	8 100	
Nieuwe mutaties		- 4 300	- 5 100	- 5 100	- 5 100	- 5 100	
Stand ontwerpbegroting 2001	9 279	4 600	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 211	2 087	1 361	1 361	1 361	1 361	1 361

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 4 300	- 5 100	- 5 100	- 5 100	- 5 100
1. Desalderingen	- 4 300	- 5 100	- 5 100	- 5 100	- 5 100
Totaal	- 4 300	- 5 100	- 5 100	- 5 100	- 5 100

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

In 2000 f 4,3 miljoen en vanaf 2001 structureel f 5,1 miljoen zijn zowel de ontvangsten als de nabetalingen bij afrekeningen verlaagd (zie ook de uitgavenartikelen 19.03 en 19.06).

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 19.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ	funct
Teveel betaalde voor-schotten					
– MAVO gemeentelijk	14	2	2	43C	04.33
– MAVO bijzonder	130	18	18	43A	04.33
– AVO/VWO gemeentelijk	405	75	75	43C	04.35
– AVO/VWO bijzonder	1 184	224	224	43A	04.35
– AVO/VWO/VBO gem.	1 441	266	266	43C	04.35
– AVO/VWO/VBO bijzonder	3 493	682	682	43A	04.35
– VBO gemeentelijk	23	5	5	43C	04.35
– VBO bijzonder	191	28	28	43A	04.35
Overige ontvangsten	2 398	3 300	1 700	43C	04.34
Totaal	9 279	4 600	3 000		

Artikel 20.01 Personele en materiële uitgaven

Algemeen

Dit artikel heeft betrekking op de scholen voor het middelbaar beroepsonderwijs, educatie en inburgering. Het middelbaar beroepsonderwijs bestaat uit de beroepsopleidende leerweg en de beroepsbegeleidende leerweg. De educatie betreft het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, de basiseducatie en Nederlands als tweede taal (NT-2). Daarnaast bevat dit artikel de uitgaven voor de landelijke organen voor beroepsonderwijs. Eveneens zijn de uitgaven voor school- en staatsexamens opgenomen zover het de logistieke ondersteuning door de Informatie Beheer Groep te Groningen betreft. Op het ontvangstenartikel 20.01 staan ontvangsten die met dit artikel samenhangen. De instellingen die onder dit artikel vallen vinden vanaf 1 januari 1996 hun juridische grondslag in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB).

De belangrijkste ontwikkelingen in artikel 20.01 zijn de extra impuls beroepsopleidingen en leermiddelen en ict, de aanpassing van de budgetten aan de nieuwe leerlingenraming, de cao 2000–2002 en de prijsbijstelling.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 20.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		4 172 473	4 148 688	4 147 338	4 171 093	4 230 605	
Nota van wijziging		5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
Geautoriseerd totaal		4 177 473	4 153 688	4 152 338	4 176 093	4 235 605	
Nieuwe mutaties		271 141	435 875	434 871	424 945	439 551	
Stand ontwerpbegroting 2001	4 137 371	4 448 614	4 589 563	4 587 209	4 601 038	4 675 156	4 675 980
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	1 877 457	2 018 693	2 082 653	2 018 585	2 087 860	2 121 493	2 121 867

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	120 044	290 898	309 107	316 704	344 143
1. Bijstelling uit aanvullende posten	196 379	338 898	357 107	364 704	344 143
2. Overboekingen (extern)	- 76 000	- 48 000	- 48 000	- 48 000	
3. Overboekingen (intern)	- 335				
2. Autonome mutaties	- 15 553	91 464	119 264	113 066	103 603
1. Afrekeningen	- 37 722	- 300	- 300	- 300	- 300
2. Diversen	26 569	14 791	18 391	12 293	11 830
3. Gemiddelde personeelslasten		- 17 827	- 17 827	- 17 827	- 17 827
4. Leerlingenvolume	- 4 400	94 800	119 000	118 900	109 900
3. Beleidsmatige mutaties	166 650	53 513	6 500	- 4 825	- 8 195
1. Impuls beroepsopleidingen	33 750	33 750			
2. Intertemporele compensatie	97 700				
3. Inverdieneffecten		- 1 737	- 3 400	- 5 025	- 8 395
4. Leermiddelen	28 000				
5. Schoolspecifieke budgetten	7 000	21 300	10 700		
6. Temporisatie	200	200	- 800	200	200
Totaal	271 141	435 875	434 871	424 945	439 551

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten bestaat grotendeels uit de cao 2000-2002 (in 2001 f 256,3 miljoen), de prijsbijstelling (f 10,5 miljoen) en de afschaffing van de periodiekenstop (in 2001 f 20,1 miljoen). Daarnaast zijn middelen opgenomen voor de effecten van de nieuwe vreemdelingenwet, voorhoedescholen ict, aansluiting kennisnet, competentiebeloning en leraren in opleiding.

1.2

In het kader van de regeling Sociale integratie en veiligheid wordt f 48,0 miljoen overgeboekt naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze middelen zijn bestemd voor bestrijding voortijdig schoolverlaten. Tevens is in 2000 f 28,0 miljoen overgeboekt naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor inburgering van oudkomers.

1.3

Dit betreft een overboeking naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) ter uitvoering van een onderzoek naar voortijdig schoolverlaten (motie Kortram; voor een onderzoek door de Inspectie naar het schoolklimaat).

2.1

Zowel bij de uitgaven als bij de ontvangsten is nog een klein bedrag voor afrekeningen opgenomen. Beide reeksen worden van de bve-begroting afgeboekt (f 0,3 miljoen structureel).

Na de accountantscontrole eind 1999 bleken de deelnemersaantallen in het beroepsonderwijs lager dan geraamd. De hiermee gemoeide middelen (f 37,4 miljoen) worden ingezet voor beroepen en voor aanvullende bekostiging beroepsonderwijs (f 17,4 miljoen). De resterende middelen (f 20 miljoen) worden niet in 2000 bestemd voor beroepsonderwijs, maar maken deel uit van de bijstelling voor leerlingenvolume in 2001.

2.2

Het betreft hier een verhoging van de ESF-uitgaven voortijdig schoolverlaten (f 9,0 miljoen in 2000, oplopend tot f 23,8 miljoen in 2002). Hiermee zijn de consequenties van de ESF periode 2000–2006 verwerkt. Verder is in 2000 de inzet van de f 17,4 miljoen voor beroepen en bekostiging verwerkt (zie ook 2.1). De ramingsbijstellingen van de cursusgeldontvangsten leiden tot een verlaging van de uitgaven van f 4,1 miljoen in 2001. Verwacht wordt dat de invoering van het onderwijsnummer leidt tot een administratieve daling van het gebruik van onderwijs. Het bekostigingsniveau wordt om deze reden verlaagd met f 4,0 miljoen in 2002 en f 8,0 miljoen vanaf 2003.

2.3

De raming voor de werkgeverslasten kan naar beneden worden bijgesteld omdat de premies voor de pensioenen worden verlaagd. De vrijgekomen ruimte is ingezet voor de cao-2000.

2.4

De stijging van de deelnemersaantallen is verwerkt in het budget voor beroepsonderwijs. Daarbij is rekening gehouden met de extra middelen voor asielzoekers die onder mutatie 1.1 zijn verwerkt.

3.1

Deze mutatie betreft de impuls beroepsopleidingen van f 33,8 miljoen.

3.2

De middelen voor inburgering (f 28 miljoen) en aansluiting kennisnet (f 69,7 miljoen) zijn in 1999 niet besteed. Met deze intertemporele compensatie zijn deze middelen naar 2000 doorgeschoven. De middelen voor inburgering zijn naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties overgeboekt (zie de toelichting bij mutatie 1.2).

3.3

Het streven (zoals vastgelegd in de cao onderwijs 2000–2002) is er op gericht het ziekteverzuim de komende drie jaar met gemiddeld een procentpunt te verlagen. Daartoe is een aantal maatregelen in gang gezet. Gevolg hiervan is tevens dat de kosten voor instellingen afnemen en de budgetten hiervoor kunnen worden aangepast.

3.4

Deze post betreft de intensivering voor leermiddelen van f 28,0 miljoen, die een eenmalige aanvulling vormt op de structurele apparatuurimpuls.

3.5

De schoolspecifieke budgetten die bij de onderwijs-cao zijn afgesproken worden versneld op het structurele niveau gebracht. Voor het beleidsterrein bve betreft dit extra middelen: f 7,0 miljoen in 2000, f 21,3 miljoen in 2001 en f 10,7 miljoen in 2002.

3.6

Deze temporisatie betreft een herverdeling van de prijscompensatie over enkele jaren, die voortvloeit uit het omzetten van een extra impuls voor de apparatuursituatie in 2002 naar een structurele reeks vanaf 2000.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 20.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Middelbaar beroepsonderwijs				3 272 345	3 537 539	3 633 628	43A	04.34
Educatie				455 041	451 685	466 885	43C	04.5
Inburgering				172 263	204 346	230 871	43C	04.5
Landelijke organen		n.v.t.		178 657	189 579	197 364	43A	04.37
Overkoepelende en ondersteunende organisaties				53 317	53 669	49 009	43A	04.37
Examens				5 748	11 796	11 806	12	04.30
Totaal				4 137 371	4 448 614	4 589 563		

Artikel 20.03 Overige uitgaven

Algemeen

Op dit artikel worden overige uitgaven geraamd conform artikel 2.2.3 van de Wet educatie beroepsonderwijs (WEB) en artikel 4 van de Wet overige OCenW-subsidies. De uitgaven betreffen:

- Specifieke innovatie van het primair proces met het accent op de innovatie van leermiddelen en methoden (BVE-2000) en activiteiten gericht op verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.
- Overige uitgaven, voor projecten op het terrein van examenontwikkeling NT-2, arbeidsmarktproblematiek, internationale activiteiten en onderzoek.

Voorzover subsidieregelingen aan de orde zijn, zijn deze in de subsidiebijlage opgenomen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 20.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		76 721	75 695	77 461	77 461	77 461	
Nieuwe mutaties		- 5 246	2 288	3 529	4 709	4 709	
Stand ontwerpbegroting 2001	73 835	71 475	77 983	80 990	82 170	82 170	82 567
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	33 505	32 434	35 387	36 752	37 287	37 287	37 467

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		77 822	75 755	77 461	77 836	77 836	
Nieuwe mutaties		11 776	6 127	3 972	4 334	4 334	
Stand ontwerpbegroting 2001	70 698	89 598	81 882	81 433	82 170	82 170	82 567
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	32 081	40 658	37 156	36 953	37 287	37 287	37 467

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	3 976	4 227	4 972	5 334	5 334
1. Bijstelling uit aanvullende posten	5 333	5 327	5 332	5 334	5 334
2. Overboekingen (intern)	- 1 357	- 1 100	- 360		
2. Beleidsmatige mutaties	7 800	1 900	- 1 000	- 1 000	- 1 000
1. Intertemporele compensatie	8 100	2 500			
2. Procesmanagement	- 300	- 600	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Totaal	11 776	6 127	3 972	4 334	4 334

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten betreft de middelen ter bestrijding van de arbeidsmarktknelpunten in de bve-sector (f 5,1 miljoen) en f 0,2 miljoen voor prijsbijstelling.

1.2

Deze overboeking naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) betreft de gelden voor de lerarencampagne en voor incidenteel gemaakte kosten voor een personeelstelling bij de landelijke organen.

2.1

Het betreft hier de intertemporele compensatie (f 5,6 miljoen) voor «kennisuitwisseling beroepsonderwijs bedrijfsleven» en de middelen ter bestrijding van de arbeidsmarktknelpunten in de bve-sector (f 2,5 miljoen).

2.2

Deze mutatie betreft een taakstelling, die moet leiden tot een reductie van de kosten die worden gemaakt voor procesmanagement.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.30

Artikel 20.04 Huisvesting

Algemeen

Dit artikel heeft betrekking op de uitgaven voor huisvesting in de

bve-sector. De bekostiging van de huisvestingsuitgaven is uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit WEB.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 20.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		412 055	412 055	412 055	412 055	412 055	
Nieuwe mutaties		15 971	15 971	15 971	15 971	15 971	
Stand ontwerpbegroting 2001	389 459	428 026	428 026	428 026	428 026	428 026	428 026
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	176 729	194 230	194 230	194 230	194 230	194 230	194 230

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	15 971	15 971	15 971	15 971	15 971
1. Bijstelling uit aanvullende posten	15 971	15 971	15 971	15 971	15 971
Totaal	15 971	15 971	15 971	15 971	15 971

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten betreft de prijscompensatie.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.30

Artikel 20.01 Ontvangsten beroepsonderwijs en volwassenen-educatie

Algemeen

Op dit artikel worden drie vormen van ontvangsten geraamd. Ten eerste afrekeningen van de in voorgaande jaren verstrekte voorschotten en correcties op in voorgaande jaren verstrekte bestemmingsbedragen. Ten tweede de examengelden voor staatsexamens voor voorgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie en hoger beroepsonderwijs. Ten derde de subsidies van het Europees Sociaal Fonds voor het project bestrijding voortijdig schoolverlaters. De uitgaven met betrekking tot dit ontvangstenartikel worden geraamd op de uitgavenartikelen 20.01, 20.03 en 20.04.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 20.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		52 707	48 707	48 707	36 707	36 707	
Nieuwe mutaties		24 946	24 946	24 946	24 946	24 946	
Stand ontwerpbegroting 2001	77 046	77 653	73 653	73 653	61 653	61 653	61 653
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	34 962	35 237	33 422	33 422	27 977	27 977	27 977

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Autonome mutaties	17 446	24 946	24 946	24 946	24 946
1. Afrekeningen	- 1 054	- 1 054	- 1 054	- 1 054	- 1 054
2. Diversen	18 500	26 000	26 000	26 000	26 000
2. Beleidsmatige mutaties	7 500				
1. Intertemporele compensatie	7 500				
Totaal	24 946	24 946	24 946	24 946	24 946

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Zowel bij de uitgaven als bij de ontvangsten is nog een klein bedrag voor afrekeningen opgenomen. Beide reeksen worden van de bve-begroting afgeboekt.

1.2

Het betreft hier een verhoging van de ESF-ontvangsten voortijdig schoolverlaten. Hiermee zijn de consequenties van de ESF periode 2000–2006 verwerkt.

2.1

Deze intertemporele compensatie betreft de ontvangsten ESF-gelden die niet in 1999 tot ontvangsten hebben geleid, maar in 2000 worden ontvangen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 20.01	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Beroepsonderwijs	25 019	–	–	43A	04.34
Educatie	–	–	–	43C	04.5
Inburgering	605	–	–	43C	04.5
Landelijke organen	188	–	–	43A	04.37
Examengelden	1 657	1 653	1 653	16	04.30
Ontvangsten FES-technocentra	–	16 000	12 000	47A	04.30
Ontvangsten Europees Sociaal Fonds	49 577	60 000	60 000	47A	04.30
Totaal	77 046	77 653	73 653		

Artikel 21.01 Personele en materiële uitgaven

Algemeen

Dit artikel omvat de rijksbijdragen die de hogescholen ontvangen voor de initiële opleidingen, de voortgezette opleidingen en de opleidingen op grond van de overgangsbepalingen van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Deze exploitatievergoeding heeft betrekking op de personele en materiële uitgaven van de hogescholen. Ook de kosten voor de nieuwe instroom (vanaf 1 juli 1996) in het wachtgeld komen rechtstreeks ten laste van dit artikel. In de toelichting bij artikel 21.03 wordt ingegaan op de wachtgelders die zijn ingestroomd voor 1 juli 1996.

De vergoeding voor de huisvestingslasten is opgenomen in artikel 21.05.

Binnen het totale budget van f 2 465,7 miljoen in 2001 is een bedrag van f 45 miljoen geraamd voor wachtgelduitgaven (nieuwe instroom), een bedrag van f 12,8 miljoen voor de herstructurering kunstonderwijs (instellingsspecifieke en instellingsoverstijgende activiteiten) en een bedrag van f 10 miljoen voor de uitwerking van het gezamenlijk Actieplan lerarenopleidingen basisonderwijs. Het resterende budget is bestemd voor de rijksbijdragen aan hogescholen, inclusief de aanvullende vergoeding voor de lerarenopleidingen basisonderwijs, een voorziening voor de bekostiging van studenten die een lerarenopleiding volgen als tweede opleiding aan dezelfde hogeschool en voor het programma excellente studenten muziek, alsmede voor eventuele nabetalingen op eerdere rijksbijdragen. In het kader van de professionalisering van het (staf)personeel van de instellingen is f 15 miljoen beschikbaar voor invoering van lectoratenstoelen in het hoger beroepsonderwijs.

Het beschikbare budget is op het loon- en prijsniveau 2000, aangevuld met de vergoeding voor incidentele loonsomstijging 2001 en latere jaren.

In het algemeen is de berekeningswijze op grond waarvan de rijksbijdrage aan de hogescholen wordt bepaald, volgens artikel 2.6, eerste lid, van de WHW, vastgelegd in het Bekostigingsbesluit WHW.

Vanaf 2000 is de de aanvullende vergoeding voor de opleidingen tot leraar basisonderwijs (pabo-up) bevroren. De doelen waaraan deze aanvullende vergoeding moet worden besteed, zijn opgenomen in de Regeling bekostiging hoger onderwijs.

Het in-service onderwijs, alsmede een aantal paramedische opleidingen, die enige jaren geleden zijn overgedragen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zijn inmiddels ondergebracht in de reguliere bekostiging voor de hogescholen.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		2 168 772	2 213 383	2 185 774	2 225 247	2 248 746	
Nieuwe mutaties		134 265	252 277	309 927	354 829	351 637	
Stand ontwerpbegroting 2001	2 121 841	2 303 037	2 465 660	2 495 701	2 580 076	2 600 383	2 620 328
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	962 849	1 045 073	1 118 867	1 132 500	1 170 787	1 180 002	1 189 053

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	52 265	65 277	71 827	81 979	80 587
1. Bijstelling uit aanvullende posten	71 454	74 281	79 241	86 143	84 751
2. Overboekingen (intern)	- 19 189	- 9 004	- 7 414	- 4 164	- 4 164
2. Autonome mutaties	52 000	159 900	233 100	274 650	279 450
1. Leerlingenvolume	52 000	159 900	241 000	282 100	284 100
2. herstructureringsmiddelen kunst- onderwijs			- 7 900	- 7 450	- 4 650
3. Beleidsmatige mutaties	30 000	27 100	5 000	- 1 800	- 8 400
1. Arbeidsknelpunten ho/aio's	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
2. Bekostiging 2e/3e ho-studies			- 10 000	- 26 700	- 33 300
3. Intertemporele compensatie	15 000		- 10 000		
4. Kunstvakonderwijs		12 100	10 000	9 900	9 900
Totaal	134 265	252 277	309 927	354 829	351 637

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze mutatie betreft de bijstelling van het beleidsterrein hbo voor de kabinetbijdrage in de gestegen arbeidskostenontwikkeling 2000. De loonruimte loopt op van f 71,3 miljoen in 2000 naar f 76,1 miljoen in 2005. De prijscompensatie 2000 die eveneens is toegevoegd, bedraagt over de jaren 2000-2005 circa f 10 miljoen per jaar.

In verband met de invoering van de nieuwe vreemdelingenwet is in 2002 een bedrag toegevoegd van f 5,9 miljoen, in 2003 bedraagt de aanvulling f 11,6 miljoen aflopend naar f 2,8 miljoen in 2005.

Verder is een aantal correctieboekingen uitgevoerd van de loon- en prijsbijstellingen 1999. Eerder zijn deze bijstellingen volledig ten gunste van artikel 21.01 geboekt, terwijl een deel hiervan betrekking had op de artikelen 21.03, 21.04 en 21.05. De correctieboeking op dit artikel bedraagt ruim f 10 miljoen per jaar.

Tenslotte is (evenals in 2000) in 2001 een bedrag van f 0,9 miljoen toegevoegd voor kinderopvang.

1.2

De interne overboeking bestaat uit de volgende mutaties:

- een overboeking in 2000 naar artikel 21.04 van f 0,6 miljoen voor de uitvoering van het KUBUS-beurzenprogramma kunstonderwijs 1999/2000 door de Nuffic;
- een overboeking in 2000 naar artikel 21.04 van f 5 miljoen voor frictiemiddelen hbo (zie de toelichting bij mutatie 3.3 van dit artikel);

- een overboeking naar artikel 21.04 van f 0,8 miljoen in 2000 en f 0,6 miljoen in 2001 voor de (versnelling van de) visitaties in het kunst- onderwijs;
- een overboeking in 2000 naar artikel 21.04 van f 3 miljoen ter compensatie van het budget voor overige uitgaven;
- een overboeking naar artikel 21.05 van structureel f 7,4 miljoen in verband met de inbedding van de financiering van de paramedische opleidingen in de algemene hbo bekostigingssystematiek (zie verder de toelichting bij mutatie 1.2 van artikel 21.05);
- een overboeking in 2003 en 2004 van artikel 21.04 van f 3,3 miljoen per jaar in verband met de versnelde beschikbaarstelling van de middelen voor de omslag van de 1^e en 2^e graads lerarenopleidingen hbo;
- een overboeking in 2000 naar artikel 21.03 van f 1,6 miljoen voor het Mobiliteitsfonds (zie de toelichting bij mutatie 1.2 van artikel 21.03) en
- als gevolg van de intrekking van de zogenoemde niet-EU maatregel in het kunstonderwijs (conform de nota *Meer zicht op kwaliteit*) is met ingang van het collegejaar 2000/2001 het KUBUS-beurzenprogramma beëindigd. Dit betekent dat een reeds verwerkte interne overboeking naar artikel 21.04 van f 0,8 miljoen in 2000 en f 1 miljoen in 2001 zal worden gecorrigeerd.

2.1

In verband met de hogere studentenramingen in het hoger beroepsonderwijs is het macro-budget verhoogd met f 52 miljoen in 2000, f 159,9 miljoen in 2001, f 241 miljoen in 2002, f 282,1 miljoen in 2003 en f 284,1 miljoen vanaf 2004.

Van het totaal aan middelen dat beschikbaar is gesteld, is in 2001 f 17 miljoen ingezet voor HOOP-activiteiten (zie artikel 21.04).

2.2

In lijn met de motie 25 802 VIII, nr.14 (vergaderjaar 1999–2000) wordt vanaf 2001 de resterende taakstelling op het kunstonderwijs ongedaan gemaakt (zie de toelichting bij mutatie 3.4 van dit artikel). Met deze verlaging van de taakstelling worden tegelijkertijd de beschikbare herstructureringsmiddelen (die zijn gerelateerd aan de omvang van de taakstelling) met f 20 miljoen verlaagd, te weten f 7,9 miljoen in 2002, f 7,5 miljoen in 2003 en f 4,6 miljoen in 2004.

3.1

Vanaf 2000 is in het kader van de professionalisering van het (staf)personeel van de instellingen structureel f 15 miljoen beschikbaar gesteld voor invoering van lectoratenstoelen in het hoger beroepsonderwijs.

3.2

Bij Voorjaarsnota 2000 heeft het kabinet besloten een korting op te leggen voor tweede en derde studies in het hoger onderwijs. Voor het hoger beroepsonderwijs loopt de taakstelling op van f 10 miljoen in 2002 naar f 33,3 miljoen vanaf 2004. Op de aspecten van uitwerking is nader ingegaan in paragraaf 2 van de algemene toelichting op het beleidsterrein.

3.3

Van de f 50 miljoen die in 1999 voor het hbo beschikbaar is gesteld als tegemoetkoming in de omslag en frictiekosten is f 45 miljoen verdeeld over de hogescholen. De overige f 5 miljoen is bestemd voor instellingsoverstijgende activiteiten. Dit bedrag is doorgeschoven naar 2000. Verder is een verschuiving verwerkt van f 10 miljoen van 2002 naar 2000

door de versnelde beschikbaarstelling van de middelen voor de (mede) financiering van het Actieplan lerarenopleidingen basisonderwijs .

3.4

In lijn met de motie 25 802 VIII, nr.14 (vergaderjaar 1999–2000) wordt vanaf 2001 de resterende taakstelling op het kunstonderwijs (f 12,1 miljoen in 2001, f 10 miljoen in 2002 en f 9,9 miljoen vanaf 2003) ongedaan gemaakt (zie ook de toelichting bij mutatie 2.2 van dit artikel).

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.44.

Artikel 21.03 Rechtspositionele uitkeringen

Algemeen

De wachtgelduitgaven zijn sinds 1993 gebudgetteerd. Dit betekent dat de gerealiseerde wachtgelduitgaven betaald worden uit de budgetten behorende tot het beleidsterrein hbo. Het wachtgeldbudget is complementair aan het exploitatiebudget, wat inhoudt dat eventuele over- of onderschrijdingen van het wachtgeldbudget in een begrotingsjaar verrekend worden met het exploitatiebudget (artikel 21.01).

Met ingang van 1 juli 1996 geldt voor de instroom in het wachtgeld een nieuwe verrekeningsmethodiek. De kosten voor de nieuwe instroom in het wachtgeld komen rechtstreeks ten laste van de rijksbijdrage van de hogescholen (artikel 21.01). Daarbij wordt onderscheid gemaakt in enerzijds wettelijke en anderzijds bovenwettelijke uitkeringskosten, die ontstaan naar aanleiding van een ontslag. De individuele hogescholen dragen in dit systeem zelf de bovenwettelijke uitkeringskosten van de ontslagen die zij veroorzaken, terwijl de wettelijke uitkeringskosten gezamenlijk door het collectief van de hogescholen worden gedragen. Aangezien de kosten voor de nieuwe instroom in het wachtgeld rechtstreeks ten laste komen van de rijksbijdrage, maken deze kosten onderdeel uit van begrotingsartikel 21.01. Op artikel 21.03 zijn alleen nog de (aflopende) kosten opgenomen van het wachtgeldbestand dat vóór 1 juli 1996 is ingestroomd.

Daarnaast omvat het artikel 21.03 een bedrag van f 16 miljoen voor flankerend arbeidsmarktbeleid gericht op het voorkomen en terugdringen van wachtgelduitgaven.

Deze middelen worden besteed op basis van het plan van aanpak dat werkgevers en werknemers binnen de vastgestelde kaders overeenkomen. Dit is vastgelegd in het zogenaamde Convenant II uit 1993.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		124 722	113 332	98 836	86 411	76 056	
Nieuwe mutaties		7 941	5 817	5 116	4 946	4 484	
Stand ontwerpbegroting 2001	157 262	132 663	119 149	103 952	91 357	80 540	70 069
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	71 362	60 200	54 068	47 171	41 456	36 547	31 796

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	7 941	5 817	5 116	4 946	4 484
1. Bijstelling uit aanvullende posten	6 341	5 817	5 116	4 946	4 484
2. Overboekingen (intern)	1 600				
Totaal	7 941	5 817	5 116	4 946	4 484

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Ten laste van artikel 21.01 heeft een correctieboeking plaatsgevonden voor de loonbijstelling 1999 van f 2,8 miljoen in 2000 aflopend naar f 2,3 miljoen in 2005. Eerder was de totale loonbijstelling geboekt ten gunste van artikel 21.01 (zie ook de toelichting bij mutatie 1.1 van artikel 21.01). Uit de aanvullende post is voorts een bedrag bijgeboekt voor de loonbijstelling 2000 aflopend van f 3,6 miljoen in 2000 naar f 2,2 miljoen in 2005.

1.2

De totale uitgaven voor flankerend arbeidsmarktbeleid worden voor 2000 geraamd op f 17,6 miljoen. Dit bedrag ligt f 1,6 miljoen boven het hiervoor in dit artikel geraamde budget van f 16 miljoen. Op grond van de budgetafspraken in het wachtgeldakkoord wordt een bedrag van f 1,6 miljoen gecompenseerd ten laste van de exploitatievergoeding (artikel 21.01).

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.9.

Artikel 21.04 Overige uitgaven

Algemeen

Dit artikel omvat de middelen die aan de instellingen voor hoger beroepsonderwijs worden toegekend voor specifieke activiteiten. Onderstaand is een opsomming gegeven van deze activiteiten met de bestedingsdoelen en aangevuld met de belangrijkste ontwikkelingen.

Impuls beroepsopleidingen

In de toelichting op het beleidsterrein is aangegeven op welke wijze de middelen worden ingezet voor de beleidsimpuls aan de beroepsopleidingen, in het bijzonder voor het rendement en de flexibilisering van deze opleidingen in het hoger beroepsonderwijs. Naast de f 22,5 miljoen die bij Voorjaarsnota 2000 beschikbaar is gesteld voor dit doel, zal ook in 2001 een gelijk bedrag worden uitgetrokken.

In 2001 zullen de middelen worden ingezet voor:

- omscholing werkende mbo-ers én implementatie van Erkenning van elders verworven competenties (evc) in het hoger beroepsonderwijs (f 5 miljoen) en
- vernieuwingen in het hoger beroepsonderwijs (f 17,5 miljoen).

Lerarenopleidingen

Voor de uitvoering van de plannen van de eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen gericht op de omslag naar een vraaggerichte werkwijze is voor de jaren 1999–2004 een bedrag beschikbaar van f 70 miljoen; hiervan is f 6,9 miljoen begroot voor 2001.

Vernieuwingsfonds

Uit het Vernieuwingsfonds worden bijdragen gefinancierd aan projecten op het grensvlak van onderwijs en arbeid, die direct of indirect bijdragen aan de vernieuwing van het primaire proces in het hoger beroepsonderwijs. Een daartoe ingestelde commissie Vernieuwingsfonds adviseert de minister over de toekenningen van de bijdragen.

In de toelichting van het beleidsterreinspecifieke deel voor het hoger beroepsonderwijs is aangegeven dat de exacte inzet van de middelen voor vernieuwing mede afhankelijk wordt gesteld van de resultaten van het recent uitgevoerde evaluatieonderzoek naar het Vernieuwingsfonds. Op basis van de oude afspraken is voor het jaar 2001 reeds een bedrag van f 7 miljoen verplicht.

Kwaliteitszorg

De hogescholen zijn zelf primair verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg. Dit laat onverlet dat ook de overheid een belang heeft bij een kwalitatief hoogwaardig onderwijs.

Dit belang komt tot uitdrukking in een bijdrage die OCenW levert in de kosten voor de uitvoering van de sectorale kwaliteitszorg. Voor 2001 is deze bijdrage inclusief de kosten voor de proefaccreditaties geraamd op maximaal f 4,4 miljoen. De proefaccreditaties bedrijfseconomie en maatschappelijk werk en dienstverlening zijn in 2000 gestart.

Techniek

De verbetering van de aansluiting tussen technische hbo-opleidingen en de arbeidsmarkt vraagt zowel kwalitatief als kwantitatief grote aandacht. Oplossing van dit vraagstuk vereist een brede aanpak met betrokkenheid van het toeleverend onderwijs en het bedrijfsleven. Tegen die achtergrond heeft de overheid (OCenW, EZ, SZW en LNV) samen met onderwijs (Colo, bve, hbo en wo), werkgevers (MKB-NL en VNO-NCW) en Arbeidsvoorziening de Stichting AXIS opgericht met als taak de versterking van bèta/techniek in onderwijs en beroep.

Voor het aanjagen van gewenste acties is vanuit de ministeries van OCenW en EZ over een periode van vier jaar een bedrag van f 40 miljoen beschikbaar, op voorwaarde dat de betreffende actoren een even groot bedrag als co-financiering inbrengen.

Jaarlijks stelt de Stichting AXIS een werkplan op dat door het bestuur wordt vastgesteld en voor medefinanciering wordt voorgelegd aan eerdergenoemde ministeries.

De bijdrage van OCenW in 2001 is geraamd op f 8,3 miljoen.

Internationalisering

In 2001 zal voor het laatste jaar uitvoering worden gegeven aan de regelingen ter stimulering van internationale structurele samenwerking

van hogescholen en ter stimulering van grensoverschrijdende samenwerking in het hoger onderwijs. Ook zal in 2001 worden bijgedragen aan Europese programma's.

Het accent zal liggen op de internationale positionering van het hoger beroepsonderwijs en wordt er bijgedragen aan het creëren van een Europese hoger onderwijsruimte. Voor 2001 is een budget geraamd van f 4 miljoen

Allochtonenbeleid

Het Expertise Centrum Allochtonen Hoger Onderwijs (ECHO) vervult een belangrijke rol in de ondersteuning van de hogescholen en universiteiten bij het bevorderen van de in- en doorstroom van allochtone studenten in het hoger onderwijs. Met het ECHO is een tweede contractperiode van vier jaar aangegaan (eindigend in 2003). De jaarlijkse bijdrage bedraagt f 4,3 miljoen.

Emancipatie

Twee organisaties t.w. het Landelijk Steunpunt Emancipatie HBO (LSE) en de landelijke organisatie Vrouwen in Hogere Technische Opleidingen en functies (VHTO) ontvangen jaarlijks een basissubsidie van tezamen f 0,3 miljoen ter ondersteuning van het uitvoeren van hun kerntaken. Daarnaast is jaarlijks ongeveer f 0,4 miljoen beschikbaar voor het financieren van projecten die aansluiten bij de emancipatiedoelstellingen die geformuleerd zijn in de emancipatienota *Een kristal van kansen* en het HOOP 2000.

Maritiem Simulator Trainingscentrum Terschelling (MSTC)

Het MSTC is een landelijke voorziening voor alle opleidingen tot maritiem officier (secundair beroepsonderwijs en hbo). Het trainingsprogramma wordt als zodanig ook door het ministerie van Verkeer en Waterstaat erkend in het kader van de toekenning van de vaarbevoegdheid. Voor de periode 1998–2002 is een nieuw contract afgesloten. De jaarlijkse bijdrage is f 3,6 miljoen.

Bijzondere uitgaven Hogeschool van Beeldende Kunsten, Muziek en Dans te Den Haag

De uitgaven hebben met name betrekking op de reguliere financiering van het aan de Hogeschool van Beeldende Kunsten, Muziek en Dans te Den Haag verbonden basis- en algemeen voortgezet onderwijs.

Overige uitgaven

Dit budget is gereserveerd voor onvoorziene en ad hoc activiteiten. Uit het budget overige uitgaven zullen met name de activiteiten worden gefinancierd die uit het HOOP 2000 voortvloeien.

Stagevergoeding

De lerarenopleidingen ontvangen een budget om als stagevergoeding uit te keren aan scholen voor basis-, voortgezet en beroepsonderwijs als bijdrage voor de begeleidingskosten van stagiaires. Het bedrag per onderwijsvragende student is in totaal over 4 jaar f 1 000. Op basis van de huidige studentenraming wordt een benodigd budget geraamd voor 2001 van f 10,1 miljoen.

Commissies

Uit dit budget worden de uitgaven gefinancierd van de door de minister ingestelde commissies. Genoemd worden onder meer de Adviescommissie onderwijsaanbod en de Commissie decentrale toelating.

Projectgelden HBO-raad

In 1996 is tijdelijk een bedrag van f 31 miljoen aan liquide middelen bij de HBO-raad onttrokken en grotendeels toegevoegd aan de exploitatievergoeding ter demping van de wachtgelduitgaven. De liquide middelen zullen in de jaren na 1996 weer ter beschikking dienen te worden gesteld aan deze Raad voor de uitvoering van de – eerder meerjarig verplichte – projecten. De geraamde liquiditeitsbehoefte in 2001 bedraagt f 10 miljoen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		45 918	47 222	56 470	42 594	43 954	
Nieuwe mutaties		67 438	30 572	3 344	- 988	- 2 988	
Stand ontwerpbegroting 2001	95 385	113 356	77 794	59 814	41 606	40 966	50 866
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	43 284	51 439	35 301	27 142	18 880	18 590	23 082

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		67 513	57 300	48 845	47 154	47 154	
Nieuwe mutaties		48 278	42 908	10 444	5 662	3 662	
Stand ontwerpbegroting 2001	181 122	115 791	100 208	59 289	52 816	50 816	54 066
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	82 190	52 544	45 472	26 904	23 967	23 059	24 534

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	13 278	4 008	2 444	- 338	- 338
1. Bijstelling uit aanvullende posten	3 503	3 118	2 684	2 912	2 912
2. Overboekingen (intern)	9 775	890	- 240	- 3 250	- 3 250
2. Beleidsmatige mutaties	35 000	38 900	8 000	6 000	4 000
1. Impuls beroepsopleidingen	22 500	22 500			
2. Intertemporele compensatie	12 800				
3. Procesmanagement	- 300	- 600	- 1 000	- 1 000	- 1 000
4. Projectuitgaven		17 000	9 000	7 000	5 000
Totaal	48 278	42 908	10 444	5 662	3 662

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten bestaat uit:

- de loon- en prijsbijstellingen 1999. Deze waren eerder volledig ten gunste van artikel 21.01 geboekt en worden nu toegevoegd aan onder meer dit artikel (zie ook de toelichting bij mutatie 1.1 van artikel 21.01);
- de loon- en prijsbijstelling 2000. De loonbijstelling 2000 bedraagt f 1,7 miljoen in 2000, f 1,5 miljoen in 2001, f 1,3 miljoen in 2002 en f 1,2 miljoen vanaf 2003. De prijsbijstelling is f 0,2 miljoen per jaar.

1.2

De interne overboeking bestaat uit de volgende mutaties:

- een overboeking naar artikel 17.10 van f 0,7 miljoen in zowel 2000 als 2001 en f 0,2 miljoen in 2002 voor de (mede)financiering van de lerarencampagne;
- een overboeking in 2000 van artikel 22.06 van f 0,3 miljoen in verband met de gezamenlijke financiering van hbo en wo van diverse projecten en activiteiten;
- een overboeking in 2000 van artikel 21.01 van f 0,6 miljoen voor de uitvoering van het KUBUS-beurzenprogramma kunstvakonderwijs 1999/2000 door de Nuffic;
- een overboeking in 2000 van artikel 21.01 van f 5 miljoen voor frictiemiddelen hbo (zie de toelichting bij mutatie 1.2 en 3.3 van artikel 21.01);
- een overboeking in 2000 en 2001 van artikel 21.01 van respectievelijk f 0,8 miljoen en f 0,6 miljoen voor de (versnelling van de) visitaties in het kunstonderwijs;
- een overboeking in 2000 van artikel 21.01 van f 3 miljoen voor compensatie van het budget voor overige uitgaven;
- een overboeking in 2003 en 2004 naar artikel 21.01 van f 3,3 miljoen per jaar in verband met de versnelde beschikbaarstelling van de middelen voor de omslag van de 1^e en 2^e graads lerarenopleidingen hbo;
- als gevolg van de intrekking van de zogenoemde niet-EU maatregel in het kunstonderwijs (conform de nota *Meer zicht op kwaliteit*) is met ingang van het collegejaar 2000/2001 het KUBUS-beurzenprogramma beëindigd. Dit betekent dat een reeds verwerkte interne overboeking van artikel 21.01 van f 0,8 miljoen in 2000 en f 1 miljoen in 2001 wordt gecorrigeerd.

2.1

Bij Voorsjaarsnota 2000 is in het kader van de impuls beroepsopleidingen voor het hoger beroepsonderwijs voor 2000 en 2001 een extra bedrag van f 22,5 miljoen per jaar uitgetrokken.

2.2

De beleidsmatige verhoging van f 12,8 miljoen heeft betrekking op een verschuiving van 1999 naar 2000 van de beschikbaarstelling van de middelen voor techniek (f 2,3 miljoen), voor alloctonenbeleid hoger onderwijs (f 4,3 miljoen) en van de projectmiddelen HBO-raad (f 6,2 miljoen). Het betreft in alle gevallen verplichte middelen die in de kasuitgaven zijn vertraagd.

2.3

In het kader van het regeerakkoord is een taakstelling verwerkt op

procesmanagement. De bijdrage van het hoger beroepsonderwijs bedraagt voor 2000 f 0,3 miljoen, voor 2001 f 0,6 miljoen en vanaf 2002 f 1 miljoen.

2.4

Met deze meerjarige ophoging van het projectartikel wordt de dekking gerealiseerd voor de kosten die zullen voortvloeien uit met name de activiteiten van het HOOP 2000.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 21.04	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Overige uitgaven	94 185	112 156	76 594	179 922	114 591	99 008	43A	04.44
Internationale samenwerking	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	43A	01.5
Totaal	95 385	113 356	77 794	181 122	115 791	100 208		

Artikel 21.05 Huisvesting

Algemeen

Dit artikel omvat de normatieve huisvestingsvergoeding voor de hogescholen. Deze vergoeding is complementair aan de vergoeding voor personele en materiële lasten (zie artikel 21.01).

De wettelijke grondslag van dit artikel is het Bekostigingsbesluit WHW.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		367 827	367 827	367 827	367 827	367 827	
Nieuwe mutaties		21 707	21 608	21 686	21 707	21 707	
Stand ontwerpbegroting 2001	374 193	389 534	389 435	389 513	389 534	389 534	389 534
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	169 801	176 763	176 718	176 753	176 763	176 763	176 763

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	21 707	21 608	21 686	21 707	21 707
1. Bijstelling uit aanvullende posten	14 293	14 194	14 272	14 293	14 293
2. Overboekingen (intern)	7 414	7 414	7 414	7 414	7 414
Totaal	21 707	21 608	21 686	21 707	21 707

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten bestaat uit:

- een prijsbijstelling 1999 van f 6,3 miljoen per jaar. Deze prijsbijstelling was eerder volledig ten gunste van artikel 21.01 geboekt en wordt nu toegevoegd aan – onder meer – dit artikel (zie ook de toelichting bij mutatie 1.1 van artikel 21.01);
- een prijsbijstelling 2000 van f 8,0 miljoen per jaar vanaf 2000.

1.2

Vanaf het begrotingsjaar 1997 is door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport structureel een bedrag overgeboekt (naar artikel 21.01) van f 14,2 miljoen in verband met de overdracht van de paramedische opleidingen. Tot en met 1999 is het niet mogelijk geweest dit budget nader onder te verdelen in een exploitatie- en een huisvestingsdeel. Toewijzing aan de zes opleidingen heeft tot nog toe plaatsgevonden in de vorm van een budgetbekostiging. Vanaf 2000 wordt de toewijzing ingebed in de algemene berekeningswijze van de hbo-bekostigingssystematiek. Als uitvloeisel hiervan dient het huisvestingsdeel te worden toegevoegd aan het huisvestingsbudget (artikel 21.05) ten laste van de normatieve exploitatievergoeding (artikel 21.01).

Tezamen met de decentralisatie van de huisvesting zijn de uitstaande bouwleningen aan de betreffende hogescholen overgedragen. In de gevallen waarin deze leningen onder rijksgarantie waren afgesloten, blijft deze garantie gedurende de resterende looptijd van kracht (zie onderstaand overzicht). Op nieuw aan te gane leningen wordt geen rijksgarantie verstrekt.

Overzicht risico-ontwikkeling met betrekking tot garantieovereenkomsten van het Rijk (x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	26 426	15 639	13 351	11 361	9 446	7 635	6 017
Vervallen of te vervallen garanties	- 10 787	- 2 288	- 1 990	- 1 915	- 1 811	- 1 618	- 1 451
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	15 639	13 351	11 361	9 446	7 635	6 017	4 566

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.44.

Artikel 21.01 Ontvangsten hoger beroepsonderwijs

Algemeen

Dit artikel betreft de ontvangsten voor het beleidsterrein hoger beroepsonderwijs. Een gering deel houdt verband met de geraamde ontvangsten als gevolg van de afwikkeling van de jaarrekeningen van hogescholen. Het resterende deel (ruim f 5 miljoen) betreft de raming van overige ontvangsten en heeft betrekking op teveel betaalde (wachtgeld)uitkeringen.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 21.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		5 204	5 204	5 204	5 204	5 204	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	10 381	5 204	5 204	5 204	5 204	5 204	5 204
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 711	2 361	2 361	2 361	2 361	2 361	2 361

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 21.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten jaarrekeningen hogescholen	503	38	38	43A	04.44
Overige ontvangsten	9 878	5 166	5 166	43A	04.9
Ontvangsten internationale samenwerking	0	0	0	43A	01.5
Totaal	10 381	5 204	5 204		

Artikel 22.01 Universiteiten

Algemeen

Op dit artikel zijn de verwachte uitgaven geraamd voor de hierna genoemde universiteiten en academische ziekenhuizen als bedoeld in de onderdelen a, b en i van de bijlage behorende bij de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW):

- de openbare universiteiten te Leiden, Utrecht, Groningen, Rotterdam, Maastricht, Amsterdam, Delft, Eindhoven en Enschede;
- de bijzondere universiteiten te Amsterdam, Nijmegen en Tilburg;
- de rechtspersoonlijkheid bezittende academische ziekenhuizen bij de openbare universiteiten te Leiden, Utrecht, Groningen, Rotterdam, Maastricht en Amsterdam;
- de academische ziekenhuizen bij de bijzondere universiteiten te Amsterdam en Nijmegen.

Universiteiten

Volgens artikel 1.3 van de WHW hebben de universiteiten tot taak het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Op grond van deze taak hebben de universiteiten aanspraak op bekostiging door de overheid.

De berekeningswijze op grond waarvan de rijksbijdrage per universiteit wordt bepaald, is volgens artikel 2.6, eerste lid, van de WHW, vastgelegd in het Bekostigingsbesluit WHW. Hieronder is weergegeven hoe het landelijk beschikbare budget voor de universiteiten voor 2001 is opgebouwd. De bedragen zijn in miljoenen guldens en gebaseerd op het salaris- en prijsniveau 2000. Tevens is in het meerjarenbudget de vergoeding voor de incidentele loonsomstijging 2001 tot en met 2005 verwerkt.

De extra middelen voor de stijging van studentenaantallen zijn toegevoegd aan het onderwijsdeel. De verschillen met bedragen elders in de begroting zijn te verklaren door kasbeperkingen, nader toe te delen middelen en dergelijke.

Bedragen x f 1 miljoen	
Onderwijsdeel	1 664,9
Onderzoekdeel	2 856,7
Universitaire lerarenopleiding	5,6
Investeringen in huisvesting voor universiteiten	195,1
Academische ziekenhuizen	965,1

Academische ziekenhuizen

In artikel 1.4 van de WHW is opgenomen dat de academische ziekenhuizen verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van het wetenschappelijk onderwijs in de geneeskunde en wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten waaraan zij zijn verbonden. Zij fungeren als werkplaats voor de medische faculteiten. Op grond van deze werkplaatsfunctie maken

academische ziekenhuizen aanspraak op een door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vast te stellen deel van de rijksbijdrage van de universiteiten.
In de bijdrage voor academische ziekenhuizen zijn onder meer de meerjarige doorwerking van de loon- en prijsbijstellingen 2000 verwerkt.

Overig

Op artikel 22.01 zijn naast de budgetten voor universiteiten en academische ziekenhuizen nog middelen geraamd voor onder meer technische bijstellingen op het gebied van arbeidsvoorwaarden en liquiditeiten, universitaire lerarenopleidingen en herstructureringsmiddelen wetenschappelijk onderzoek.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		5 435 596	5 426 176	5 448 520	5 480 843	5 414 569	
Nieuwe mutaties		223 384	243 099	254 655	280 460	295 530	
Stand ontwerpbegroting 2001	5 394 824	5 658 980	5 669 275	5 703 175	5 761 303	5 710 099	5 748 560
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	2 448 064	2 567 933	2 572 605	2 587 988	2 614 365	2 591 130	2 608 583

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	160 768	159 480	154 546	167 654	167 124
1. Bijstelling uit aanvullende posten	164 368	166 480	165 646	166 354	164 824
2. Overboekingen (intern)	- 3 600	- 7 000	- 11 100	1 300	2 300
2. Autonome mutaties	17 616	36 619	47 609	60 606	70 606
1. Diversen	1 616	1 619	1 609	1 606	1 606
2. Leerlingenvolume	16 000	35 000	46 000	59 000	69 000
3. Beleidsmatige mutaties	45 000	47 000	52 500	52 200	57 800
1. Arbeidsknelpunten ho/aio's	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
2. AZU/WKZ	- 2 000	- 4 000	- 5 500	- 5 500	- 5 500
3. Bekostiging 2e/3e ho-studies			- 5 000	- 13 300	- 16 700
4. Intertemporele compensatie	3 000	- 3 000			
5. Numerus fixus	4 000	14 000	23 000	31 000	40 000
Totaal	223 384	243 099	254 655	280 460	295 530

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft met name:

- loonbijstelling 2000: f 134,0 miljoen in 2000, f 136,2 miljoen in 2001, f 136,5 miljoen in 2002, f 137,7 miljoen in 2003 en f 136,0 miljoen jaarlijks vanaf 2004;
- prijsbijstelling 2000: f 32,3 miljoen jaarlijks vanaf 2001.

1.2

De interne overboekingen hebben betrekking op:

- een overboeking naar artikel 22.06 voor het SURF Educatiefonds:
 - f 5,0 miljoen in 2000, – f 7,5 miljoen in 2001 en – f 10,0 miljoen in 2002;
- een overboeking van artikel 22.04 voor de vergoeding in de rijksbijdrage aan de universiteiten voor de werkplaatsfunctie van de academische ziekenhuizen van de apparaatskosten die USZO met ingang van 2000 rechtstreeks bij die instellingen in rekening brengt: f 2,3 miljoen jaarlijks vanaf 2000;
- een overboeking naar artikel 22.06 voor de regeling begeleiding studenten aan universitaire lerarenopleidingen: – f 0,9 miljoen in 2000, – f 1,8 miljoen in 2001 en – f 2,4 miljoen in 2002;
- een overboeking naar artikel 22.06 voor de regeling decentrale selectie:
 - f 1,0 miljoen in 2002 en 2003.

2.1

Deze mutatie betreft een compensatie voor (de doorwerking van) de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling 1999 voor de universiteiten voor de werkplaatsfunctie van de academische ziekenhuizen: f 1,6 miljoen jaarlijks vanaf 2000.

2.2

Deze mutatie betreft een bijstelling van de meerjarenraming als gevolg van de stijging van studentenaantallen in het wetenschappelijk onderwijs.

3.1

Deze reeks betreft een mitigering van specifieke arbeidsmarktknelpunten in het wetenschappelijk onderwijs. Het gaat daarbij met name om salariering van jonge onderzoekers.

3.2

In verband met de fusie tussen het Academisch Ziekenhuis Utrecht (AZU) en het Wilhelmina Kinderziekenhuis (WKZ) heeft een gefaseerde verschuiving plaatsgehad van de bekostigingsverantwoordelijkheid van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen naar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ter grootte van f 4,0 miljoen in 2000, f 8,0 miljoen in 2001 en jaarlijks f 11,0 miljoen vanaf 2002. Op beleidsterrein 22 wordt een korting ter grootte van 50% van deze reeks toegepast. Tevens wordt verwezen naar de toelichting bij mutatie 3.5.

3.3

Deze reeks betreft een taakstelling op de bekostiging van tweede en derde studies in het wetenschappelijk onderwijs.

3.4

Het betreft hier een verschuiving van middelen over de jaren 2000 en 2001 voor het stimuleren van ontwikkelingen in het verlengde van het Hoger onderwijs en onderzoek plan 2000 (HOOP 2000).

3.5

Het landelijk beschikbare budget voor universiteiten is met de opgenomen bedragen verhoogd in verband met de uitbreiding van de capaciteit eerstejaars studenten voor geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde. Voor de bekostiging van de universiteiten wordt rekening gehouden met de bij mutatie 3.2 vermelde reeks, zodat per saldo de verhoging de volgende bedragen omvat: f 2,0 miljoen in 2000, f 10,0 miljoen in 2001, f 17,5 miljoen in 2002, f 25,5 miljoen in 2003, f 34,5 miljoen in 2004, en f 45,5 miljoen in 2005. Hiermee wordt voor het

studiejaar 2000–2001 de eerstejaarsinstroom gebracht op respectievelijk 2010, 260 en 225 plaatsen. Dit betekent ten opzichte van het studiejaar 1999–2000 een verhoging van respectievelijk 135, 20 en 50 plaatsen.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 22.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Universiteiten		nvt		4 466 215	4 691 403	4 701 373	43A	04.43
Academische ziekenhuizen				928 609	967 577	967 902	43A	04.6
Totaal				5 394 824	5 658 980	5 669 275		

Artikel 22.02 Instituten internationaal onderwijs en onderzoek

Algemeen

Op dit artikel zijn de verwachte uitgaven geraamd voor de instituten voor internationaal onderwijs en onderzoek:

- Stichting Nederlandse Organisatie voor Internationale Samenwerking in het Hoger Onderwijs (NUFFIC);
- International Institute for Infrastructural, Hydraulic and Environmental Engineering (IHE);
- Institute for Housing and Urban Development Studies (IHS);
- Stichting Maastricht School of Management (MSM);
- Institute of Social Studies;
- Internationaal Instituut voor Lucht- en Ruimtekaartering en aardkunde (ITC);
- Stichting Afrika Studiecentrum (ASC);
- United Nations University (UNU).

Op de uitgaven voor 2001 van de instituten voor internationaal onderwijs en onderzoek zijn subsidievoorwaarden van toepassing.

Het op 18 november 1999 in de Tweede Kamer besproken kabinetsstandpunt naar aanleiding van het interdepartementaal onderzoek internationaal onderwijs heeft een vervolg gehad met een bestuurlijk overleg op 30 november 1999 met de instellingen voor internationaal onderwijs en de universiteiten. In dit overleg is afgesproken dat deze instellingen per 1 september 2000 per instellingscluster plandocumenten zullen opstellen inzake de integratie van het internationaal onderwijs met het wetenschappelijk onderwijs. Het jaar 2001 zal gebruikt worden om de integratie verder uit te werken.

Het in de subsidie van NUFFIC begrepen talentenfondsprogramma wordt in 2001 met één jaar verlengd. Dit programma is ingesteld voor de jaren 1996–2000. Het komend jaar is een evaluatie voorzien. Verlenging met één jaar maakt het mogelijk dat de beslissing over het al dan niet continueren van het programma wordt gebaseerd op de resultaten van de evaluatie. Over de evaluatie van het talentenprogramma zullen nadere afspraken

met NUFFIC worden gemaakt. Met de verlenging is een bedrag van f 1 miljoen gemoeid.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		105 909	105 071	104 146	104 046	103 846	
Nieuwe mutaties		7 655	3 570	3 422	3 866	3 860	
Stand ontwerpbegroting 2001	117 146	113 564	108 641	107 568	107 912	107 706	107 706
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	53 159	51 533	49 299	48 812	48 968	48 875	48 875

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	7 655	3 570	3 422	3 866	3 860
1. Bijstelling uit aanvullende posten	568	520	438	449	443
2. Overboekingen (extern)	3 019	2 944	2 878	3 311	3 311
3. Overboekingen (intern)	4 068	106	106	106	106
Totaal	7 655	3 570	3 422	3 866	3 860

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Deze reeks houdt verband met de loon- en prijsbijstellingen 1999 en 2000.

1.2

Deze overboeking van het ministerie van Buitenlandse Zaken houdt verband met bijstellingen van de subsidies voor de loon- en prijsmaatregelen 1999, incidentele looncomponent 1999 en 2000 en indexering van huisvestingslasten.

1.3

Dit is het saldo van diverse mutaties binnen beleidsterrein 22 en een overboeking binnen het ministerie.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering

Artikelonderdelen 22.02	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Nederlandse organisatie voor Internationale Samenwerking in het Hoger Onderwijs (NUFFIC)				11 223	7 697	3 132	43A	04.43
				10 945	11 008	11 012	43A	01.5
International Institute for Infrastructural, Hydraulic and Environmental Engineering (IHE)				3 608	3 656	3 656	43A	04.43
				12 398	12 462	12 477	43A	01.5
Institute for Housing and Urban Development Studies (IHS)				0	0	0	43A	04.43
				4 745	4 777	4 782	43A	01.5
Stichting Maastricht School of Management (MSM)		nvt		0	0	0	43A	04.43
				4 321	4 344	4 348	43A	01.5
Institute of Social Studies (ISS)				1 066	961	854	43A	04.43
				17 536	17 623	17 643	43A	01.5
Internationaal Instituut voor Lucht- en Ruimtevaart en Aardkunde (ITC)				2 345	2 136	1 816	43A	04.43
				42 145	42 420	42 460	43A	01.5
Stichting Afrika Studiecentrum (ASC)				2 852	2 756	2 758	43A	04.43
				2 532	2 543	2 546	43A	01.5
United Nations University				0	0	0	43A	04.43
				1 430	1 440	1 441	43A	01.5
Overige					- 259	- 284	43A	04.43
Totaal				117 146	113 564	108 641		

Artikel 22.03 Overige instituten hoger onderwijs*Algemeen*

Op dit artikel zijn de verwachte uitgaven geraamd voor de volgende instituten en activiteiten:

- Open Universiteit Nederland
- Universiteit voor Humanistiek
- Katholieke Theologische Faculteit Tilburg
- Katholieke Theologische Universiteit Utrecht
- Katholieke Theologische Universiteit Nijmegen
- Theologische Universiteit der Gereformeerde Kerken in Nederland (Kampen)
- Theologische Universiteit der Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland (Apeldoorn)
- Nederlandse Hervormde Kerk
- Evangelisch-Lutherse Kerk
- Remonstrantse Broederschap
- Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland

- Oud Katholieke Kerk
- Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland
- Nederlands-Israëlitisch Genootschap
- Europees Universitair Instituut Florence
- Nederlandse deelneming aan studiecentra en commissies van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)
- Nederlands Vlaams Instituut Caïro
- Japan-Nederland Instituut
- Netherlands America Commission for Educational Exchange (NACEE)
- Stichting Handicap en Studie
- Stichting UAF Steunpunt (SUS) / UAF (Universitair Asiel Fonds)
- Confederation of EU Rectors Conferences
- Interstedelijk Studentenoverleg
- Landelijke Studenten Vakbond.

De volgende wettelijke regelingen zijn van toepassing op de bekostiging van de instellingen van hoger en postacademisch onderwijs:

- voor de Open Universiteit Nederland de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), Stb. 1992, 593;
- voor de theologische opleidingen en voor de opleidingen vanwege kerkgenootschappen de nog gehandhaafde bepalingen uit de Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1960, zoals gewijzigd bij Wet van 23 december 1988, Stb. 682, rijksbijdrage wetenschappelijk theologisch en levensbeschouwelijk onderwijs.

Daarnaast is ook een aantal subsidies en bijdragen aan instellingen en commissies opgenomen die inhoudelijk nauw verwant zijn aan de onder artikel 22.03 vallende activiteiten.

Open Universiteit Nederland

De wijze waarop de rijksbijdrage aan de Open Universiteit Nederland wordt berekend, is neergelegd in hoofdstuk 4 van het Bekostigingsbesluit ter uitvoering van artikel 2.6 van de WHW. Het totaalbudget voor 2001 is als volgt samengesteld (bedragen in miljoenen guldens en gebaseerd op het salaris- en prijsniveau 2000):

● Basisvoorziening	57,1
● Prestatiegebonden deel	14,3
● Wachtgelden	1,3
● Investerings	1,0
● Totaal	73,7

In het totaalbedrag is reeds een taakstelling van f 5,0 miljoen verwerkt, die in de volgende twee jaren zal oplopen tot f 15,0 miljoen structureel.

Universiteit voor Humanistiek en theologische opleidingen

De bekostiging van de Universiteit voor Humanistiek en de theologische opleidingen is gebaseerd op een overgangsmoedel dat met de betrokken kerkgenootschappen en de Universiteit voor Humanistiek was overeengekomen.

Ambtsopleidingen kerkgenootschappen

De bekostiging van de ambtsopleidingen van een aantal kerkgenootschappen verloopt deels via reguliere middelentoewijzing aan openbare universiteiten. Het restant wordt rechtstreeks aan de betrokken kerkgenootschappen toegekend. Met de Nederlandse Hervormde Kerk is een convenant gesloten over de bekostiging van de ambtsopleiding.

Deelname aan internationale instellingen

De bekostiging van de NACEE is gebaseerd op de Fulbrightovereenkomst van 1949 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika. Ook de bijdragen aan de OESO en het Europees Universitair Instituut Florence zijn gebaseerd op internationale afspraken. De subsidies aan het Nederlands Vlaams Instituut Caïro en het Japan-Nederland Instituut worden via de Universiteit Leiden verstrekt. Op deze subsidies zijn subsidievoorwaarden van toepassing.

Stichting Handicap en Studie

De Stichting Handicap en Studie ontvangt een subsidie voor het leveren van diensten aan hbo- en wo-instellingen ter ondersteuning en bevordering van onderwijsmogelijkheden voor studenten met een lichamelijke of zintuiglijke functiestoornis. Deze diensten bestaan uit het treffen van organisatorische maatregelen en het tot stand brengen van faciliteiten voor een lichamelijke of zintuiglijke functiestoornis. Op deze subsidie zijn subsidievoorwaarden van toepassing.

Stichting UAF Steunpunt (SUS) / UAF (Universitair Asiel Fonds)

De invoering van de nieuwe Wet op de studiefinanciering brengt een wijziging met zich mee voor de taken van het UAF. Aan het UAF is gevraagd met projectvoorstellen te komen die leiden tot een versnelde in-, door- en uitstroom van vluchtelingstudenten.

Interstedelijk Studentenoverleg (ISO) en Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)

De studentenbonden ISO en de LSVb ontvangen beide een structurele subsidie van f 204 000,- per jaar. Deze subsidie wordt toegekend op basis van een goedgekeurd activiteitenplan. Van de subsidie is f 40 000,- bedoeld als reguliere subsidie voor de kosten van de organisatie, reiskosten van vrijwilligers en kaderleden.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		131 363	128 569	121 407	116 563	117 163	
Nieuwe mutaties		10 181	9 430	9 168	6 843	6 860	
Stand ontwerpbegroting 2001	133 956	141 544	137 999	130 575	123 406	124 023	124 557
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	60 787	64 230	62 621	59 252	55 999	56 279	56 522

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	9 949	9 430	9 168	6 843	6 860
1. Bijstelling uit aanvullende posten	6 856	6 749	6 487	6 843	6 860
2. Overboekingen (intern)	3 093	2 681	2 681		
2. Beleidsmatige mutaties	232				
1. Intertemporele compensatie	232				
Totaal	10 181	9 430	9 168	6 843	6 860

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft de (doorwerking van de) loon- en prijsbijstellingen 1999 en 2000.

1.2

De interne overboeking betreft een overboeking uit artikel 22.04 en heeft betrekking op de toevoeging van de budgetten op het gebied van uitkeringen na ontslag aan de subsidies van de katholieke instellingen voor wetenschappelijk theologisch onderwijs.

2.1

Het betreft hier een over het begrotingsjaar 1999 per abuis niet beschikbaar gestelde loon- en prijsbijstelling 1999 aan de Theologische Universiteit der Gereformeerde Kerken te Kampen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 22.03	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Open Universiteit Nederland				76 666	78 662	73 698	43A	04.43
Universiteit voor Humanistiek				6 839	7 131	7 150	43A	04.43
Katholieke instellingen wetenschappelijk theologisch onderwijs				23 716	27 591	27 231	43A	443
Theologische Universiteit der Gereformeerde Kerken in Nederland				7 798	8 495	8 284	43A	443
Theologische Universiteit der Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland				1 126	1 159	1 161	43A	443
Nederlandse Hervormde Kerk				6 490	6 599	6 617	43A	04.43
Evangelisch-Lutherse kerk				279	289	290	43A	04.43
Remonstrantse Broederschap				151	157	158	43A	04.43
Algemene Doopsgezinde Sociëteit				130	136	136	43A	04.43
Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland		nvt		150	156	157	43A	04.43
Oud Katholieke Kerk				150	156	157	43A	04.43
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland				150	156	157	43A	04.43
Nederlands-Israëlitisch Genootschap				267	276	279	43A	04.43
Europees Universitair Instituut Florence				1 980	2 550	2 628	43G	04.40
Nederlandse deelneming aan studiecetra en commissies van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)				159	162	162	43G	04.40
Nederlands Vlaams Instituut Cairo				140	140	140	43A	04.40
Japan-Nederland Instituut				295	295	295	43A	04.40
Netherlands America Commission for Educational Exchange				850	850	850	43A	04.40
Stichting Handicap en Studie				705	729	734	43A	04.40
Stichting UAF Steunpunt (SUS) /UAF (Universitair Asiel Fonds)				5 399	5 412	5 415	43A	04.40
Confederation of EU Rectors Conferences				16	18	18	43A	0.40
Interstedelijk Studentenoverleg				200	208	208	43A	04.40
Landelijke Studenten Vakbond				300	208	208	43A	04.40
Overige					9	1 866	43A	04.40
Totaal				133 956	141 544	137 999		

Artikel 22.04 Rechtspositionele uitkeringen

Algemeen

Ten laste van dit begrotingsartikel worden de kosten van oude ontslaguitkeringsrechten betaald van ex-personeel van niet meer of niet meer rechtstreeks door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gesubsidieerde instellingen.

Daarnaast komen ten laste van dit artikel onder andere ook nog de kosten van pensioenrechten van kerkelijke hoogleraren.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		6 162	6 562	7 276	7 276	7 276	
Nieuwe mutaties		- 5 217	- 4 793	- 4 773	- 2 092	- 2 092	
Stand ontwerpbegroting 2001	8 164	945	1 769	2 503	5 184	5 184	5 184
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	3 705	429	803	1 136	2 352	2 352	2 352

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 5 217	- 4 793	- 4 773	- 2 092	- 2 092
1. Bijstelling uit aanvullende posten	176	188	208	208	208
2. Overboekingen (intern)	- 5 393	- 4 981	- 4 981	- 2 300	- 2 300
Totaal	- 5 217	- 4 793	- 4 773	- 2 092	- 2 092

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft de loonbijstelling 2000.

1.2

Deze mutatie bestaat uit twee interne overboekingen binnen beleidsterrein 22:

- naar artikel 22.01 voor de vergoeding in de rijksbijdrage aan de universiteiten voor de werkplaatsfunctie van de academische ziekenhuizen van de apparaatskosten die USZO met ingang van 2000 rechtstreeks bij die instellingen in rekening brengt: - f 2,3 miljoen jaarlijks vanaf 2000;
- naar artikel 22.03 voor de toevoeging van de budgetten op het gebied van uitkeringen na ontslag aan de subsidies van de katholieke instellingen van wetenschappelijk theologisch onderwijs: - f 3,1 miljoen in 2000 en - f 2,7 miljoen in 2001 en 2002.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.43.

Artikel 22.05 Garantie voor rente en aflossing investeringen academische ziekenhuizen

Op dit artikel worden de verplichtingen van het Rijk geraamd voor garanties op leningen van investeringen in ruimtelijke voorzieningen van academische ziekenhuizen.

De garanties zijn aangegaan in de periode dat de Garantieregeling academische ziekenhuizen 1987 van kracht was. De regeling is met ingang van 15 april 1991 ingetrokken.

Overzicht risico-ontwikkeling met betrekking tot garantieovereenkomsten van het Rijk (x f 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	1 132 718	1 095 218	1 059 699	1 024 428	989 490	954 853	920 215
Vervallen of te vervallen garanties	- 37 500	- 35 519	- 35 271	- 34 938	- 34 637	- 34 638	- 34 637
Verleende of te verlenen garanties							
Uitstaand risico per 31 december	1 095 218	1 059 699	1 024 428	989 490	954 853	920 215	885 578

Economische en functionele codering

De economische en functionele code is 63A respectievelijk 04.6.

Artikel 22.06 Overige uitgaven

De op dit artikel geraamde bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd (in miljoenen guldens).

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
a. Vernieuwingsactiviteiten:							
- innovatiebudget wo	8,2	4,6	7,2				
- stimulering ict ulo		0,9	0,6				
- vernieuwingsplannen ulo	1,6	3,2	1,2				
- begeleiding ulo-studenten		0,9	1,8	2,4			
- stimulering internationalisering	5,5	6,3	2,3	5,0	5,0	5,0	5,0
b. Studeerbaarheidsfonds	55,5						
c. Jonge hoogleraren	10,0	10,0					
d. Adviseurs	0,1						
e. Decentrale selectie		1,0	1,1	1,1	1,1		
f. Diverse instituten/commissies	0,1	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
g. Beurzen en toelagen	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
h. Overige uitgaven	6,6	6,6	8,3	16,4	6,9	7,0	7,0
Totaal	88,3	34,8	24,1	26,5	14,5	13,5	13,5

Ter toelichting dient het volgende.

a. Vernieuwingsactiviteiten

Innovatiebudget wo

In de ontwerpbegroting 1998 is aangekondigd dat voor een aantal actuele beleidsprioriteiten een innovatiebudget wo zou worden ingericht, waaruit snel en op maat nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gestimuleerd. Om de bijdrage van het innovatiebudget aan de beleidsontwikkeling optimaal te laten zijn, is de inzet van dit budget meerjarig vastgelegd. Uit het innovatiebudget worden de volgende activiteiten gefinancierd:

- *dualisering*

Hierbij gaat het om de uitvoering van de ministeriële regeling stimulering experimenten duale opleidingen wo 1998–2001 (1998 f 3,2, 1999 f 3,9 en 2000 f 1,9 miljoen).

- *aansluiting tussen vwo en wo*
Hierbij gaat het om de uitvoering van de ministeriële regeling stimulering aansluiting vwo-wo 1999–2001 (f 2,4 miljoen voor elk van de jaren 1999, 2000 en 2001). Voor deze periode ontvangen universiteiten hiervoor jaarlijks elk f 0,2 miljoen, onder voorwaarde dat zij minstens een even grote eigen bijdrage leveren.
- *decentrale toelating (verwezen wordt tevens naar post e)*
Hierbij gaat het om de uitvoering van de ministeriële regeling subsidieverstrekking decentrale selectiemogelijkheden betreffende numerus fixus opleidingen in het hoger onderwijs. Het gaat hier om de kosten van de begeleidingscommissie decentrale toelating, ingesteld 4 maart 1999, en bijdragen voor incidentele uitgaven en ontwikkelingskosten aan universiteiten die deelnemen aan decentrale toelating en waarbij sprake is van numerus fixusopleidingen. De betreffende middelen zijn in een aparte post gepresenteerd onder e.
- *bèta-convenant*
Hierbij gaat het om de uitvoering van het mede door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen ondertekende bèta-convenant van 1 mei 1998, waarin is toegezegd ingrijpende herprogrammeringsactiviteiten van de universiteiten ten aanzien van de universitaire bèta-opleidingen financieel op projectbasis te zullen ondersteunen.
- *SURF*
In 1999 is ten laste van het innovatiebudget f 1,5 miljoen aangewend voor het SURF Educatiefonds.
- *Universiteit Utrecht: University College*
In 2001 wordt ten laste van het innovatiebudget f 1,75 miljoen subsidie verleend aan de Universiteit Utrecht voor een innovatieve variant van initieel wetenschappelijk onderwijs, genaamd University College, binnen de bestaande opleidingen algemene sociale wetenschappen, algemene letteren, biologie, natuurkunde en scheikunde ter bevordering van het internationaal georiënteerde hoger onderwijs.

Stimulering ict ulo

De hier opgenomen middelen houden verband met de ministeriële regeling informatie- en communicatietechnologie universitaire lerarenopleidingen 1999–2001.

Vernieuwingsplannen ulo

De hier opgenomen middelen houden verband met de ministeriële regeling vernieuwingsplannen universitaire lerarenopleidingen 1999–2001.

Begeleiding ulo-studenten

De hier opgenomen middelen houden verband met de ministeriële regeling begeleiding studenten universitaire lerarenopleidingen 2000–2003.

Stimulering internationalisering

Deze middelen dienen ervoor om door middel van gerichte stimulerings-subsidies de internationale positie van Nederland en het Nederlands wetenschappelijk onderwijs verder te versterken.

Eén van deze activiteiten betreft het Japan Prijswinnaarsprogramma, een programma om de kennis over Japan bij leidinggevendenden in het bedrijfsleven te stimuleren. Voor 2001 is hiervoor een bedrag begroot van f 1,9 miljoen.

b. Studeerbaarheidsfonds

De hier opgenomen middelen dienen voor verdere ondersteuning van projecten gericht op verbetering van kwaliteit en studeerbaarheid. Deze regeling is beëindigd in 1999.

c. Jonge hoogleraren

Het betreft hier middelen voor de tijdelijke stimuleringsregeling voor aanstelling van jonge hoogleraren, de zogenoemde Van der Leeuw hoogleraren, uit te voeren door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Eind 1997 is de procedure voor het toekennen van plaatsen gestart. Het programma maakt het mogelijk nieuwe hoogleraren aan te trekken, vooruitlopend op het vrijkomen van bestaande posities. Aldus kan versneld een vernieuwingsimpuls voor het betreffende vakgebied worden gerealiseerd. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft vijf disciplines aangewezen waar de vergrijzingsproblematiek ernstig is en opvolgingsproblemen in de toekomst moeten worden voorkomen.

De stand van zaken per maart 2000 is als volgt.

Inmiddels zijn in alle disciplines hoogleraarsposities toegewezen. Toegewezen zijn 15 plaatsen in de chemie, 19 in de letteren, 12 in de biologie, 6 in werktuigbouwkunde en 17 in de psychologie en pedagogiek. Tot nu toe zijn er 8 Van der Leeuw hoogleraren benoemd in de chemie, waarvan 2 vrouwen, 11 bij de letteren, waarvan 6 vrouwen en een hoogleraar (man) bij werktuigbouwkunde. De werving en selectie van de hoogleraren door de universiteiten luistert nauw en vergt de nodige tijd. Voor de overige posities loopt de werving nog.

d. Adviseurs

Dit budget dient ter dekking van de kosten voor adviseurs die adviseren over voorgestelde en in uitvoering zijnde investeringsprojecten van academische ziekenhuizen en die worden ingeschakeld voor incidentele onderzoeken.

e. Decentrale selectie

De hier opgenomen middelen houden verband met de ministeriële regeling subsidieverstrekking decentrale selectiemogelijkheden betreffende numerus fixus opleidingen in het hoger onderwijs.

f. Diverse instituten en commissies

Dit budget betreft de kosten van het ingevolge artikel 7.64 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) ingestelde college van beroep.

g. Beurzen en toelagen

Het begrote bedrag heeft betrekking op verplichtingen van beurzen en toelagen voor studenten aan het Europees Universitair Instituut te Florence en voor vertegenwoordigers van de organisaties in de Studentenkamer. Voor de laatste categorie is een bedrag van f 325 000 beschikbaar.

h. Overige uitgaven

In de geraamde budgetten zijn voor de periode 1999–2002 subsidies aan de Stichting SURF begrepen voor het SURF Educatiefonds van de volgende omvang: 1999 f 3,0 miljoen, 2000 f 5,0 miljoen, 2001 f 7,5 miljoen en 2002 f 10,0 miljoen.

Het restant dient onder meer voor onvoorziene gebeurtenissen en risico's in het veld van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.06	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		7 325	12 712	11 557	13 407	13 407	
Nieuwe mutaties		5 928	144	1 077	1 066	66	
Stand ontwerpbegroting 2001	49 855	13 253	12 856	12 634	14 473	13 473	13 473
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	22 623	6 014	5 834	5 733	6 568	6 114	6 114

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		28 414	15 556	13 307	13 407	13 407	
Nieuwe mutaties		6 362	8 512	13 204	1 133	133	
Stand ontwerpbegroting 2001	88 301	34 776	24 068	26 511	14 540	13 540	13 540
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	40 069	15 781	10 922	12 030	6 598	6 144	6 144

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	4 897	8 512	13 204	1 133	133
1. Bijstelling uit aanvullende posten	653	318	250	239	239
2. Overboekingen (intern)	4 244	8 194	12 954	894	- 106
2. Beleidsmatige mutaties	1 465				
1. Intertemporele compensatie	1 465				
Totaal	6 362	8 512	13 204	1 133	133

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft met name de doorwerking en toedeling binnen beleidsterrein 22 van de loon- en prijsbijstellingen 1999 en 2000.

1.2

Dit is het saldo van diverse mutaties binnen beleidsterrein 22 en een zevental overboekingen binnen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Vermeld worden:

- een overboeking van artikel 22.01 voor het SURF Educatiefonds: f 5,0 miljoen in 2000, f 7,5 miljoen in 2001 en f 10,0 miljoen in 2002;
- een overboeking van artikel 22.01 voor de regeling begeleiding studenten aan universitaire lerarenopleidingen: f 0,9 miljoen in 2000, f 1,8 miljoen in 2001 en f 2,4 miljoen in 2002;
- een overboeking van artikel 22.01 voor de regeling decentrale selectie: f 1,0 miljoen in 2002 en 2003.

2.1

Het betreft hier in 1999 aangegane verplichtingen die tot uitgaven in 2000 leiden.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 22.06	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Overige uitgaven universiteiten	46 937	12 106	12 826	81 287	24 560	18 280	43A	04.43
Overige uitgaven academische ziekenhuizen				100	0	0	43A	04.6
Beurzenprogramma				700	1 000	1 000	43A	01.5
Diverse commissies en voorzieningen	2 918	1 147	30	6 214	9 216	4 788	43A	04.40
Totaal	49 855	13 253	12 856	88 301	34 776	24 068		

Artikel 22.01 Ontvangsten wetenschappelijk onderwijs

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 22.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		2 420	2 420	2 420	2 420	2 420	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	3 034	2 420	2 420	2 420	2 420	2 420	2 420
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	1 377	1 098	1 098	1 098	1 098	1 098	1 098

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 22.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten universiteiten	502	0	0	43A	04.43
Ontvangsten internationale samenwerking	2 532	2 420	2 420	43A	01.5
Totaal	3 034	2 420	2 420		

Artikel 23.01 Instellingen voor onderzoek en wetenschapsbeoefening

Algemeen

Met het budget voor instellingen voor onderzoek en wetenschapsbeoefening worden op basis van wetten, koninklijke besluiten, internationale verdragen en statuten een dertigtal grote(re) en kleinere instellingen van verschillend karakter bekostigd. Dit budget omvat f 1 408,8 miljoen voor 2001.

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

Volgens de huidige NWO-wet is de primaire taak van NWO het bevorderen van kwaliteit in het wetenschappelijk onderzoek. Dit zal in de toekomst een zeer belangrijke taak blijven. De hoofdlijnen van het onderzoek- en wetenschapsbeleid van de regering zijn geschetst in de nota *Wie oogsten wil, moet zaaien* (Wetenschapsbudget 2000), waarmee de Tweede Kamer eind 1999 haar instemming betuigde. Daarin wordt de belangrijke positie van de Nederlandse tweede-geldstroomorganisatie duidelijk gemarkeerd. Zo heeft NWO een centrale rol gekregen bij de uitvoering van de vernieuwingsimpuls, die vooral gericht is op de stimulering van onderzoek door jonge, talentvolle onderzoekers.

Ook de bestuurlijke verhouding tot NWO zal een wijziging ondergaan. Zoals in de bovengenoemde nota is aangekondigd zal de plancyclus worden aangepast en zullen de bestuurlijke verhoudingen worden gekenmerkt door meer ruimte vooraf en meer nadruk op verantwoording achteraf. Dit betekent dat de huidige NWO-wet op een aantal punten moet worden aangepast. Voor NWO als geheel is een bedrag van f 570 miljoen gereserveerd.

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW)

De KNAW heeft verschillende taken. Zij is een internationaal forum voor de uitwisseling van geleerden, zij adviseert de regering over vragen inzake wetenschapsbeoefening en zij beheert een aantal onderzoeksinstituten. Daarnaast financiert de KNAW het succesvolle programma Akademie Onderzoekers en voert zij in opdracht van de minister van OCenW samenwerkingsprogramma's met China en Indonesië uit. In de nota *Wie oogsten wil, moet zaaien* (Wetenschapsbudget 2000) heeft zij ook de opdracht gekregen om wetenschappelijke verkenningen te organiseren en om een vorm te vinden, waardoor kan worden voorkomen dat in Nederland unieke expertise onmerkbaar weglekt. Verreweg het grootste deel van de KNAW-begroting van f 149,5 miljoen is bestemd voor het beheer van de onderzoeksinstituten.

Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)

TNO is nu halverwege de uitvoering van het TNO strategisch plan 1999–2002. De door OCenW beschikbaar gestelde middelen voor de basisfinanciering worden door TNO ingezet voor risicovolle, vernieuwende kennisontwikkeling binnen de kerngebieden uit het strategisch plan. Basisfinanciering wordt ook ingezet voor strategische investeringen,

zoals bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden met universiteiten (kenniscentra).

Tabel 1.1 (bruto bedragen x f 1 000 loon en prijsgevoelig)

Basisfinanciering	151 974
Doelfinanciering Defensie	105 130
Doelfinanciering EZ	87 744
Doelfinanciering velddepartementen totaal	51 688
Geormerkt voor:	
VROM	13 418
LNV	7 195
SZW	10 560
VenW	7 030
VWS	13 485
OCenW overig	233

Grote technologische instituten (gti's)

Uit de post gti's worden de bijdragen bekostigd aan de begrotingen voor het speurwerk van de Stichting Luchtvaartlaboratorium (NLR) in Amsterdam, van het Maritiem Instituut Nederland (MARIN) in Wageningen, de Stichting Waterloopkundig laboratorium (WL) en Grondmechanica Delft (GD). De financieel-bestuurlijke relatie tussen de overheid en deze instituten wordt door de ministeries van Economische Zaken (MARIN en NLR) en Verkeer en Waterstaat (WL en GD) vormgegeven.

Bibliotheken en informatieverzorging

Onder de categorie bibliotheken en informatieverzorging, waarvoor in 2001 een budget van f 81,2 miljoen beschikbaar is, vallen als grootste posten de Koninklijke Bibliotheek (KB), de bibliotheek van de KNAW en de exploitatie van de landelijke functie van de centrale bibliotheek van de Technische Universiteit Delft. Deze bibliotheken leveren, als houder van centrale catalogi en/of leverancier van documenten, diensten in aanvulling op de basisvoorzieningen van wetenschappelijke bibliotheken in Nederland. Voor innovatieve projecten op het gebied van de digitale informatievoorzieningen voor het wetenschapsbestel ontvangt de Stichting SURF een bedrag van f 5 miljoen.

Instellingen voor alfa- en gamma-onderzoek

Het budget voor instellingen voor alfa- en gamma-onderzoek bedraagt voor 2001 f 7,8 miljoen. Hieruit wordt ondermeer bekostigd de Stichting Parlementaire Geschiedenis, het Instituut voor Nederlandse Lexicologie en het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut.

Stichting Parlementaire Geschiedenis

De Stichting Parlementaire Geschiedenis beheert een subsidie voor het centrum van parlementaire geschiedenis van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Het centrum beschrijft de parlementaire geschiedenis na 1945.

Instituut voor Nederlandse Lexicologie

De bijdrage aan het Instituut voor Nederlandse Lexicologie voor woordenboekenprojecten, waartoe het comité van ministers van de

Nederlandse Taalunie besloten heeft, bedraagt f 2,1 miljoen. Het instituut is begonnen met de ontwikkeling van een geïntegreerde taalbank van het Nederlands van de 8e tot de 22e eeuw. Tevens is een begin gemaakt met het Woordenboek van de Nederlandse standaardtaal, een wetenschappelijk, elektronisch woordenboek van het algemene Nederlands in de periode 1970–2020.

Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI)

Het NIDI heeft tot taak om demografisch onderzoek naar bevolkingsvraagstukken uit te voeren, in het bijzonder georiënteerd op maatschappelijke of voor het overheidsbeleid relevante vraagstukken op nationale en internationale schaal. Voorts verleent het NIDI diensten voor demografisch onderzoek buiten de stichting en voor opleiding van demografische onderzoekers. Het instituut draagt bij aan informatievoorziening op haar terrein en geeft voorlichting in bredere kring. Tenslotte verstrekt het NIDI adviezen over demografisch verkregen gegevens en inzichten.

Internationale Onderzoekinstellingen

Nederland is lid van de volgende Europese wetenschappelijke samenwerkingsorganisaties:

CERN	Europese organisatie voor kern- en hoge-energiefysica
ESA	Europese ruimte agentschap
ESO	Europese organisatie voor astrologisch onderzoek op het zuidelijk Halfrond
EMBL	Europees moleculair biologisch laboratorium
EMBC	Europese moleculaire biologie conferentie

CERN

De Nederlandse bijdrage van circa 4,5% van het totale beschikbare budget belooft voor 2001 circa f 61,2 miljoen. Vanaf 1997 zijn de bijdragen van de 20 Europese lidstaten met ongeveer 10% verlaagd. Bij CERN worden de arbeidsvoorwaarden marktconform gehouden en de toekomstige pensioenlasten afgedekt. Dit is het resultaat van een onderhandelingsproces waarin de Nederlandse delegatie de leiding heeft. De grootste versneller, de Large Positron Collider, wordt in 2000 gesloten. CERN bouwt een nieuwe grote deeltjesversneller, de Large Hadron Collider, die over circa 5 jaar klaar moet zijn. De kosten bedragen ongeveer f 3,8 miljard die binnen het jaarbudget over 10 jaar gefinancierd worden. CERN heeft de ambitie het topinstituut in de wereld op het gebied van deelfysica te blijven. De Nederlandse wetenschappelijke inbreng ligt op een heel bevredigend peil.

ESA

De ESA begroting voor 2001 bedraagt ongeveer f 5 miljard, waaraan Nederland bijdraagt met circa f 140 miljoen. Het aandeel van OCenW hierin is ongeveer f 64,4 miljoen, inclusief de middelen voor nationaal flankerend beleid en de OCenW bijdrage aan de European organisation for the exploitation of meteorological satellites. In 2001 zal een ESA ministersconferentie plaatsvinden. In het kader van het Nederlandse ruimtevaartbeleid zullen de OCenW middelen met name worden ingezet

voor een aansprekende bijdrage aan de opbouw van een Europese wetenschappelijke infrastructuur in de ruimte.

ESO

De Nederlandse bijdrage aan ESO van 7,5% bedraagt voor 2001 circa f 12,1 miljoen. Nederlandse sterrenkundigen maken goed gebruik van de faciliteiten van ESO in Chili. De bouw van de very large scale telescope verloopt volgens schema. Inmiddels zijn twee van de vier telescopen operationeel en functioneren nog beter dan de strenge ontwerpeisen. In 2000 moet het systeem als geheel werken en heeft Europa daarmee de achterstand op de Verenigde Staten meer dan ingelopen. ESO blijft ambitieus en werkt samen met de Verenigde Staten aan de voorbereiding van een nieuw project in Chili, een millimeter radiotelescoop, de ALMA.

EMBL

Het EMBL in Heidelberg (D) is een Europees onderzoeksinstituut voor moleculaire biologie. Het leidt talentvolle onderzoekers uit Europa op tot toponderzoekers, ontwikkelt nieuwe apparatuur voor moleculair biologisch onderzoek en verzorgt de toegang tot en de aanpassing van faciliteiten die voor de ontwikkeling van dit onderzoekerrein van belang zijn. Voor eind 2000 moet de besluitvorming over het wetenschappelijke programma voor de jaren 2001–2005 rond zijn, inclusief bijbehorend indicatief financieel schema. Nederlandse inzet is daarbij, voorstellen voor nieuwe activiteiten zoveel mogelijk in het bestaande budget te accommoderen.

De bijdrage voor 2001 bedraagt circa f 5,1 miljoen.

EMBC

De bijdrage van OCenW bedraagt voor 2001 f 1 miljoen. Het geld is bestemd voor opleidings- en trainingsprogramma's en de uitwisseling tussen landen van jonge onderzoekers in de moleculaire biologie. De activiteiten worden uitgevoerd door de leden van de European molecular biology organisation, een organisatie van vooraanstaande moleculair biologen.

Verkenningen

Coördinatiefonds van de Commissie van Overleg Sectorraden (COS)

Een bedrag van circa f 0,8 miljoen is bestemd voor programmeringsstudies, verkenningen en methodiekontwikkeling.

Verkenningenbudget Adviesraad voor Wetenschap en Technologiebeleid (AWT)

De AWT heeft, naast advisering, de taak op verzoek van de minister van OCenW verkenningen te verrichten. Hiervoor is een budget op basis van het Wetenschapsbudget 1997 tot en met 2001 beschikbaar van f 1 miljoen per jaar.

Stichting Wetenschap en Techniek Nederland (WeTeN)

Op 27 april 2000 brachten de bewindslieden van OCenW, EZ en LNV de nota *Boeiend, betrouwbaar en belangrijk* (de nota wetenschappen techniekcommunicatie) uit. De bewindslieden kondigden in de nota aan over een periode van vier jaar een extra bedrag van f 12 miljoen voor wetenschap- en techniekcommunicatie uit te trekken, bovenop de structurele financiering van de stichting WeTeN van f 7 miljoen door de departementen van OCenW en EZ. Met deze middelen willen de bewindslieden de communicatie over wetenschap en techniek intensiveren, vanuit een drietal accenten: grotere aanwezigheid in de massamedia, grotere gerichtheid op jongeren en meer bundeling, systematiek en focus. De stichting WeTeN krijgt daarbij, als expertisecentrum en als financier, een centrale rol te spelen. Zij zal dit doen vanuit een stevige verankering in de netwerken. Bij de behandeling in de Kamer van de nota *Boeiend, betrouwbaar en belangrijk* onderschreef de Kamer de hoofdlijnen van de nota, maar plaatste kanttekeningen bij de concrete uitwerking. Toegezegd is dat het strategieplan dat de stichting WeTeN nu gaat uitwerken in het najaar van 2000 aan de Kamer wordt voorgelegd.

Rathenau Instituut

Het Rathenau Instituut richt zich op het maatschappelijk debat en op de oordeelsvorming met betrekking tot de maatschappelijke consequenties van ontwikkelingen in wetenschap en technologie voor vooral het parlement. Het onderzoek dat het Rathenau Instituut heeft verricht en uitgezet, heeft daarbij een ondersteunende functie.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 23.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		1 281 865	1 319 824	1 351 686	1 364 282	1 353 642	
Nota van wijziging		10 000	10 000	10 000			
Geautoriseerd totaal		1 291 865	1 329 824	1 361 686	1 364 282	1 353 642	
Nieuwe mutaties		105 145	78 948	78 841	74 475	73 466	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 338 884	1 397 010	1 408 772	1 440 527	1 438 757	1 427 108	1 430 651
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	607 559	633 935	639 273	653 683	652 879	647 593	649 201

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	49 745	68 248	68 841	64 475	63 466
1. Bijstelling uit aanvullende posten	37 914	31 446	32 066	32 861	32 848
2. Desalderingen	12 032	37 003	36 976	31 815	31 817
3. Overboekingen (intern)	- 201	- 201	- 201	- 201	- 1 199
2. Autonome mutaties	0	5 000	5 000	5 000	5 000
1. Materiele kenmerken	0	5 000	5 000	5 000	5 000
3. Beleidsmatige mutaties	55 400	5 700	5 000	5 000	5 000
1. Intertemporele compensatie	3 400	700			
2. Wetenschapsbudget	52000	5 000	5 000	5 000	5 000
Totaal	105 145	78 948	78 841	74 475	73 466

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Bijstelling in het kader van de loon- en prijsbijstelling 1999. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar artikel 26.06.

1.2

Desaldering in het kader van de prijsbijstelling van de doelsubsidie van het ministerie van Defensie en het ministerie van Economische Zaken voor TNO en de prijsbijstelling van de subsidie van de subsidie van Buitenlandse Zaken aan het Europese Instituut voor Bestuurskunde. Het betreft gedesaldeerde uitgaven voor het Vernieuwingsfonds voor wetenschappelijk onderzoek bij NWO die uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) worden gefinancierd (f 25 miljoen per jaar vanaf 2001).

1.3

Een overboeking naar beleidsterrein 17 in het kader van de apparaatskosten van de Commissie Overleg Sectorraden.

2.1

Een verhoging in het kader van de stelselwijziging rijkshuisvesting.

3.1

Intertemporele compensatie in het kader van de stelselwijziging rijkshuisvesting (f 1,4 miljoen) en het Sebrenicaonderzoek (f 2,7 miljoen).

3.2

Een additionele verhoging van f 5 miljoen structureel naast de FES-bijdrage (zie mutatie 1.2) voor het Vernieuwingsfonds voor wetenschappelijk onderzoek bij NWO. Incidenteel wordt in 2000 in het Wetenschapsbudget een extra impuls van f 50 miljoen gegeven aan het (fundamenteel) onderzoek.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 23.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Nationale onderzoekinstellingen				1 118 930	1 112 970	1 172 689	43A	04.6
Wetenschappelijke bibliotheekinstellingen				61 784	69 042	81 236	43A	04.40
EMBC				930	1 000	1 000	43G	04.6
EMBL				4 153	5 100	5 100	43G	04.6
CERN				56 700	60 200	61 200	43G	04.6
ESO		nvt		11 500	12 000	12 100	43G	04.6
ESA				62 177	65 085	64 415	43G	04.6
Instituut voor Nederlandse Lexicologie				2 030	2 089	2 142	43A	04.0
Verkenningen				945	1 041	1 044	12	04.6
Stelselwijziging rijkshuisvesting				17 835	17 483	6 846	12	13.9
Internationale samenwerking				1 900	1 000	1 000	43A	01.5
Nog te verdelen middelen (fundamenteel) onderzoek					50 000		01	04.6
Totaal				1 338 884	1 397 010	1 408 772		

Artikel 23.04 Coördinatie wetenschapsbeleid

Met het budget coördinatie wetenschapsbeleid geeft de minister van OCenW een verdere invulling aan het wetenschapsbeleid middels nationale en internationale activiteiten. Het geld wordt ingezet voor nationale coördinerende activiteiten (f 11,4 miljoen), het budget voor internationale faciliteiten (f 4,2 miljoen), bilaterale samenwerking (f 12,7 miljoen), het OCenW aandeel in het programma Economie, Ecologie en Technologie (f 23,5 miljoen) en de gelden uit het Fonds Economische Structuurversterking (f 27 miljoen).

Nationale coördinatie

Het geld wordt ingezet voor de implementatie van voorstellen die mede zijn gebaseerd op beleidslijnen die in opeenvolgende wetenschapsbudgetten zijn opgenomen.

Internationale faciliteiten

De doelstelling van het budget internationale onderzoekfaciliteiten was het ondersteunen van kasrijke initiatieven voor de vestiging van internationale onderzoeksinstituten in Nederland of van internationale initiatieven met een aanmerkelijk belang voor het Nederlands onderzoek. De conclusie uit een evaluatie van lopende projecten was dat deze initiatieven, zeker bij toekenning van kleinere subsidies voor een beperkte tijd, vaak moeilijk blijvend te verankeren zijn in de bestaande infrastructuur en dat mede-investeringen van buitenlandse overheden moeilijk te realiseren zijn. Nieuwe voorstellen worden door NWO voorlopig niet in behandeling genomen, het genoemde budget beslaat dan ook uitsluitend bestaande verplichtingen.

Bilaterale samenwerking

Bilateraal wordt vanuit het ministerie van OCenW samengewerkt met een beperkt aantal selectief gekozen landen op gebieden van wederzijds belang. Samengewerkt wordt met China, Indonesië, Frankrijk, Hongarije, Rusland en de Grenslanden (Vlaanderen en Duitse Deelstaten). De samenwerkingsverbanden met China, Indonesië, Hongarije en Rusland zijn zojuist door onafhankelijke en internationaal samengestelde commissies geëvalueerd. Als aangekondigd in het Wetenschapsbudget 2000 zullen de uitkomsten van de evaluaties in samenhang worden gezien, met het oog op de ontwikkeling van een geïntegreerd bilateraal wetenschapsbeleid.

Economie, ecologie en technologie (EET)

EET is een programma van de ministeries van Economische Zaken en OCenW, uit de gelden van cluster 3 van het vorige regeerakkoord (sociale woningbouw, economische infrastructuur, natuur en milieu). In dit programma worden projecten gestimuleerd die op korte termijn voor doorbraken zorgen die zowel economisch rendabel als ecologisch gunstig of tenminste verantwoord zijn. Het gaat hierbij om het doorbreken van de paradox dat economische rentabiliteit leidt tot extra milieubeslag en/of ecologische doorbraken economisch onrendabel zouden zijn. Verkleining van het milieubeslag in grondstoffenverbruik en afval gaat in EET samen met versterking van de economie.

Fonds Economische Structuurversterking (FES)

In het kader van de versterking economische structuur middels versterking van de kennisinfrastructuur, is OCenW penvoerend departement voor drie projecten; Delft Cluster, Biomade en het Wetenschap en Technologiecentrum Watergraafsmeer. Deze projecten zijn in het regeerakkoord opgenomen en maken deel uit van het kennispakket van ICES. Uit het FES wordt tevens de verhoging van de impuls voor het Vernieuwingsfonds voor wetenschappelijk onderzoek bij NWO gefinancierd (zie artikel 23.01).

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 23.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		70 181	74 076	73 225	49 227	48 424	
Nieuwe mutaties		18 395	2 343	2 213	1 499	1 485	
Stand ontwerpbegroting 2001	45 794	88 576	76 419	75 438	50 726	49 909	50 069
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	20 780	40 194	34 677	34 232	23 018	22 648	22 720

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 23.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		73 273	76 478	75 094	49 227	48 424	
Nieuwe mutaties		18 395	2 343	2 213	1 499	1 485	
Stand ontwerpbegroting 2001	59 928	91 668	78 821	77 307	50 726	49 909	50 069
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	27 194	41 597	35 767	35 080	23 018	22 648	22 720

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	9 115	2 448	2 213	1 499	1 485
1. Bijstelling uit aanvullende posten	2 427	2 543	2 308	1 594	1 580
2. Desalderingen	6 783				
3. Overboekingen (intern)	- 95	- 95	- 95	- 95	- 95
2. Beleidsmatige mutaties	9 280	- 105			
1. Intertemporele compensatie	9 280	- 105			
Totaal	18 395	2 343	2 213	1 499	1 485

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Bijstelling in het kader van de loon- en prijsbijstelling 1999. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar artikel 26.06.

1.2

Desaldering als gevolg van verschoven uitgaven van 1999 naar 2000 uit het Fonds Economische Structuurversterking.

1.3

Overboeking naar beleidsterrein 17 van apparaatskosten in het kader van de bilaterale samenwerking met China.

2.1

Intertemporele compensatie in het kader van de subsidieregeling Economie, ecologie en technologie (f 8,5 miljoen) en in het kader van de uitgaven voor het Infodrome project (f 0,7 miljoen).

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.6

Artikel 23.01 Ontvangsten onderzoek en wetenschapsbeleid

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 23.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		203 972	208 631	211 290	181 290	181 290	
Nieuwe mutaties		18 815	37 003	36 976	31 815	31 817	
Stand ontwerpbegroting 2001	193 033	222 787	245 634	248 266	213 105	213 107	213 107
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	87 595	101 096	111 464	112 658	96 703	96 704	96 704

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	18 815	37 003	36 976	31 815	31 817
1. Desalderingen	18 815	37 003	36 976	31 815	31 817
Totaal	18 815	37 003	36 976	31 815	31 817

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Betreft enkele reeds onder de uitgavenartikelen genoemde desalderingen van de uitgaven en ontvangsten voor TNO en het Fonds Economische Structuurversterking.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 23.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten andere ministeries	192 823	222 557	245 404	47 A	04.6
Ontvangsten overig	210	230	230	43 A	04.6
Totaal	193 033	222 787	245 634		

Artikel 24.01 Huisvesting primair onderwijs

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 24.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	359	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	163	0	0	0	0	0	0

Algemeen

Dit artikel heeft betrekking op de uitgaven voor voorzieningen in de huisvesting voor het basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.

De uitgaven voor het basisonderwijs geschieden op grond van de artikelen 64a t/m 91 van de Wet op het basisonderwijs, alsmede de daarvan afgeleide algemene maatregelen van bestuur, te weten het Huisvestingsbesluit WBO, het Bouwbesluit WBO, het Besluit oude eigendoms- en huurscholen WBO en het Bekostigingsbesluit WBO/OWBO.

De uitgaven voor het (voortgezet) speciaal onderwijs geschieden op grond van de artikelen 88i, 88j en 88k van de Interimwet speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (ISOVSO), alsmede de daarvan afgeleide algemene maatregelen van bestuur, te weten het Huisvestingsbesluit ISOVSO, het Bouwbesluit ISOVSO en het Huisvestingsbesluit ISOVSO/OISOVSO.

Op grond van de wijziging op de Wet op het basisonderwijs, de Interimwet op het (voortgezet) speciaal onderwijs, alsmede de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de decentralisatie van huisvestingsvoorzieningen is de verantwoordelijkheid voor de huisvesting primair onderwijs met ingang van 1 januari 1997 naar de gemeenten gedecentraliseerd. Uitgaven in verband met de nazorg voor het afrekenen van oude vergoedingsjaren en de afwikkeling van bezwaren en beroepen tegen deze afrekenbeschikkingen komen echter nog ten laste van het ministerie van OCenW op het onderhavige artikel terecht.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43C respectievelijk 04.2.

Artikel 24.02 Huisvesting voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Algemeen

De bekostiging van de huisvesting is nader uitgewerkt in het huisvestingsbesluit WVO/WCBO, bekostigingsbesluit WVO en de jaarlijks gepubliceerde programma's van eisen.

Op grond van respectievelijk de wijziging van de Wet op het basisonderwijs, de Interimwet op het (voortgezet) speciaal onderwijs, alsmede de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de decentralisatie van huisvesting en de wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met decentralisatie van huisvestingsbeslissingen en vervallen van het economisch claimrecht is met ingang van 1 januari 1997 de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs naar de gemeenten en voor de huisvesting van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie naar de bve-instellingen gedecentraliseerd. Uitgaven in verband met de nazorg voor het afrekenen van oude vergoedingsjaren vo/bve en de afwikkeling van bezwaren en beroepen bve komen echter nog ten laste van dit artikel.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 24.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		5 884	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 299	5 884	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	589	2 670	0	0	0	0	0

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	625				
1. Overboekingen (extern)	625				
2. Beleidsmatige mutaties	5 259				
1. Intertemporele compensatie	5 259				
Totaal	5 884	0	0	0	0

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De technische mutatie betreft een overboeking in verband met de realisatie van verkoopopbrengsten van voormalige schoolgebouwen door de Dienst der Domeinen. Deze middelen worden aangewend ter dekking van de uitgaven voor de afwikkeling van bezwaren en beroepen inzake de huisvesting.

2.1

In verband met de nazorg van nog af te wikkelen beroepen betreffende de huisvesting heeft er een kasschuif van f 5,3 miljoen plaatsgevonden van 1999 naar 2000.

Overzicht risico-ontwikkeling met betrekking tot garantieovereenkomsten van het Rijk (x f 1 000)							
Artikel 24.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	212 311	198 896	163 835	136 352	110 667	87 201	66 353
Vervallen of te vervallen garanties	- 18 415	- 30 061	- 27 483	- 25 685	- 23 466	- 20 848	- 17 183
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	193 896	163 835	136 352	110 667	87 201	66 353	49 170

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43C respectievelijk 04.30.

Artikel 24.01 Ontvangsten huisvesting

Algemeen

Dit artikel heeft betrekking op de ontvangsten gerealiseerd in verband met het afrekenen van huisvestingsvoorzieningen en verkopen van onroerend goed geïnitieerd vóór 1 januari 1997.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 24.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	3 992	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	1 811	0	0	0	0	0	0

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikel 24.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Teveel betaalde voorschotten bve	0	0	0	43A	04.4
Teveel betaalde voorschotten vo	8	0	0	43A	04.30
Verkoop onroerend goed	3 984	0	0	69A	04.5
Totaal	3 992	0	0		

Beleidsterrein 25 Studiefinancieringsbeleid

Artikel 25.01 Studiefinanciering

Algemeen

Het totaal van de uitgaven voor studiefinanciering en tegemoetkoming studiekosten in het jaar 2001 valt ruim f 38 miljoen hoger uit dan in de vorige begroting was voorzien. Dit is onderverdeeld in een verhoging van f 32 miljoen voor de relevante uitgaven en een verhoging van f 6 miljoen voor de niet-relevante uitgaven.

Aan het einde van de planperiode vallen de totale uitgaven f 297 miljoen hoger uit. Hiervan is f 254 miljoen relevant en f 43 miljoen niet relevant.

Deze verhogingen vormen het saldo van een aantal mutaties op de verschillende onderdelen. Deze mutaties zijn voornamelijk gebaseerd op de realisatie over 1999 en op de doorwerking van de nieuwe inzichten omtrent de leerling en studentaantallen en op aangepaste normbedragen.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 25.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		4 644 928	4 618 999	4 608 677	4 787 798	4 946 498	
Nieuwe mutaties		329 336	38 849	297 573	284 430	297 363	
Stand ontwerpbegroting 2001	4 571 106	4 974 264	4 657 848	4 906 250	5 072 228	5 243 861	5 345 563
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	2 074 277	2 257 223	2 113 640	2 226 359	2 301 677	2 379 560	2 425 711

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	76 936	70 049	166 573	138 330	140 263
1. Bijstelling uit aanvullende posten	121 236	118 649	126 673	136 330	129 063
2. Overboekingen (extern)	- 46 100	- 52 900	35 600	- 2 300	6 900
3. Overboekingen (intern)	1 800	4 300	4 300	4 300	4 300
2. Autonome mutaties	- 18 000	104 800	117 000	126 100	137 100
1. Diversen	- 48 000	44 800	17 000	16 100	27 100
2. Leerlingenvolume	30 000	60 000	100 000	110 000	110 000
3. Beleidsmatige mutaties	270 400	- 136 000	14 000	20 000	20 000
1. Betaling OV-bedrijven	162 000	- 156 000	- 6 000		
2. Intertemporele compensatie	6 400				
3. WTS-versnelling	102 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Totaal	329 336	38 849	297 573	284 430	297 363

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende post betreft de bijstelling van de begroting voor de prijsstijgingen: in totaal ruim f 118 miljoen in 2001. Daarnaast is in deze mutatie begrepen de toename in de uitgaven vanaf 2002 als gevolg van de nieuwe vreemdelingenwet.

1.2

De externe overboeking heeft betrekking op een overboeking van het ministerie van Financiën voor de niet-relevante uitgaven. Niet-relevant betekent in dit kader «niet relevant voor het beleidsmatig financierings-tekort». Dit betreft het totaal van de mutatie van de niet-relevante uitgaven, voorzover deze niet door de prijsbijstellingsmutatie (zie hiervoor) wordt gedekt.

De mutatie is vooral het gevolg van de aanpassing van de ramingen van de uitgaven aan rentedragende leningen, en de uitgaven prestatiebeurs aan de realisatie 1999.

Ook is hierin begrepen een eenmalige overboeking van f 18 miljoen in 2000 naar het gemeentefonds voor de bijzondere bijstand, zoals in de beleidsnota *Meer voor Meer; uitbreiding tegemoetkoming studiekosten: tweede fase* is aangekondigd.

1.3

Met de overgang van leerlingen van het svo-lom/mlk naar het voortgezet onderwijs neemt het beroep op de Wet tegemoetkoming studiekosten toe. Dit wordt gedekt uit een overboeking van het beleidsterrein voortgezet onderwijs naar het beleidsterrein studiefinanciering.

2.1

De autonome mutatie «diversen» is het saldo van verschillende autonome ontwikkelingen, voorzover die niet het gevolg zijn van de ontwikkeling in het aantal leerlingen.

De verschillende mutaties zijn als volgt samen te vatten:

- de aanpassing van de indexering van de beurs voor thuiswonenden, zoals in begroting 2000 was aangekondigd, kon nog niet in 2000 worden doorgevoerd. De indexering 2000 heeft dus nog plaatsgevonden volgens de oorspronkelijke wijze. Dit leidt tot extra uitgaven van f 12 miljoen;
- de verschillende onderdelen van de raming van de WSF-uitgaven zijn aangepast. Met name is de raming van de uitgaven voor het tempo-beursregime verbeterd. Tevens is de raming van het zogenoemde achterstallig recht verbeterd. Daarnaast is de raming aangepast op basis van de realisatiegegevens over 1999, en de meest recente inzichten uit het voorjaar 2000. Voor het jaar 2001 leidt dit tot meeruitgaven van f 60 miljoen. Deze meeruitgaven nemen af tot f 22 miljoen in 2004;
- de raming van de lesgeldvoorschotten aan bol-deelnemers met een aanvullende beurs is verhoogd op basis van de realisatie 1999. Dit leidt tot meeruitgaven van f 31 miljoen in 2001. Daartegenover staan meerontvangsten van dezelfde orde, omdat er ook meer verrekend wordt;
- de raming van de ov-kaart-uitgaven is aangepast op basis van de werkelijke afrekeningen met de ov-bedrijven. Dit leidt in 2001 tot minderuitgaven van f 42 miljoen. In de periode 2002 tot 2004 staan hier per saldo meeruitgaven tegenover;
- daarnaast is er sprake van nog enkele kleine mutaties op het gebied van de studiefinanciering ter grootte van per saldo f 22 miljoen;
- de raming van de WTS-uitgaven is aangepast aan de realisatie 1999. Als gevolg van een vermindering van het achterstallig hoger recht, en een dalend aantal leerlingen in de vo18+, dalen de uitgaven. In 2001 bedraagt deze daling f 12 miljoen;
- de invoering van het onderwijsnummer zal vanaf 2002 leiden tot minder uitgaven van f 4 miljoen.

2.2

De nieuwste inzichten in de leerlingraming leiden tot een stijging van de uitgaven voor met name studiefinanciering. De hier opgenomen mutatie betreft de stijging van de uitgaven aan relevante uitgaven. De meeruitgaven bestaan uit structurele meeruitgaven in de beroepsopleidende leerweg van circa f 40 miljoen. In het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs betreffen de meeruitgaven voornamelijk meer omzettingen van prestatiebeurs in een definitieve gift. In de eerste jaren zijn dit vooral meeruitgaven als gevolg van meer eerstejaarsomzettingen (circa f 30 miljoen in 2001). In latere jaren leiden de diplomaomzettingen tot een extra toename van de relevante uitgaven.

De lagere leerlingraming in met name het voortgezet onderwijs leidt daarnaast tot circa f 10 miljoen minder uitgaven voor de WTS.

3.1

Vanwege het kasbeleid op de begroting zijn de uitgaven aan de OV-studentenkaart in 2000 met f 162 miljoen verhoogd, in 2001 met f 156 miljoen verlaagd en in 2002 met f 6 miljoen verlaagd.

3.2

De uitbetalingen vo18+ voor de maand december 1999 zijn in januari 2000 gedaan. Tegenover de lagere uitgaven in 1999 staan dan ook hogere uitgaven in 2000 van f 6,4 miljoen.

3.3

Voortvloeiend uit de algemene beschouwingen bij de begroting 2000 zijn de uitgaven in het jaar 2000 met f 75 miljoen verhoogd voor een versneling van de intensivering van het normbedrag van de Wet tegemoetkoming studiekosten. Het normbedrag van de tegemoetkoming is verhoogd en het bereik van de lesgeldcompensatie is uitgebreid.

De Tweede Kamer heeft bij amendement op de suppletore begroting 2000 het budget met f 27 miljoen extra verhoogd voor een verdere intensivering van de WTS. De totale verhoging van de begroting in 2000 bedraagt daarmee f 102 miljoen. Het gaat hierbij om een verdere verhoging van het normbedrag in de tegemoetkoming in de overige studiekosten. De totale verhoging van het normbedrag met ingang van het schooljaar 1999/2000 bedraagt daarmee f 100. Om deze verhoging structureel te kunnen maken is de begroting ook structureel met f 20 miljoen vanaf 2001 verhoogd.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 25.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
WSF relevant				1 858 986	1 745 307	2 081 759	41	04.4
WSF niet relevant				1 452 300	1 762 620	1 632 370	72E	04.4
OV-studentenkaart		n.v.t.		775 110	820 606	294 588	43D	04.4
WTS				484 710	645 730	649 131	41	04.4
Totaal				4 571 106	4 974 264	4 657 848		

Artikel 25.02 Garanties

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven geraamd die voortvloeien uit de in het verleden afgegeven garanties op leningen studiefinanciering die bij private bankinstellingen zijn opgesloten.

Op dit artikel doen zich geen mutaties voor. Jaarlijks wordt nog een klein bedrag gereserveerd. In 1999 is er geen beroep gedaan op de garanties.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 25.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		100	100	100	100	100	
Nieuwe mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	0	100	100	100	100	100	100
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	0	45	45	45	45	45	45

Overzicht risico-ontwikkeling met betrekking tot garantieovereenkomsten van het Rijk (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	2 201	1 825	1 500	1 200	1 000	800	600
Vervallen of te vervallen garanties	- 376	- 325	- 300	- 200	- 200	- 200	- 200
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	1 825	1 500	1 200	1 000	800	600	400

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 63D respectievelijk 04.4.

Artikel 25.01 Ontvangsten studiefinanciering

Algemeen

Bij de ontvangsten studiefinanciering wordt in 2000 een verhoging voorgesteld van ruim f 88 miljoen. Dit is de som van f 23 miljoen hogere relevante en f 65 miljoen hogere niet-relevante ontvangsten. De verhoging op de ontvangstenraming voor studiefinanciering is met name gebaseerd op inzichten uit de realisatie over 1999.

In 2004 vallen de totale ontvangsten op artikel 25.01 f 139 miljoen hoger uit dan in de vorige begroting berekend was.

De ontvangsten op dit artikel bestaan uit kortlopende en langlopende schulden die voortvloeien uit de Wet studiefinanciering (WSF). De kortlopende schulden bestaan uit ten onrechte uitbetaalde studiefinanciering in vorige jaren, en de verrekening van de verstrekte lesgeldvoorschotten aan leerlingen in de beroepsopleidende leerweg. Tot de

ontvangsten op langlopende schulden behoren de aflossingen op renteloze voorschotten en de rente en aflossingen op de rentedragende leningen.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 25.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		751 425	668 500	643 300	578 000	572 000	
Nieuwe mutaties		18 300	88 100	79 700	110 300	139 100	
Stand ontwerpbegroting 2001	737 825	769 725	756 600	723 000	688 300	711 100	725 100
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	334 810	349 286	343 330	328 083	312 337	322 683	329 036

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 2 300	22 700	36 400	66 300	72 400
1. Overboekingen (extern)	- 2 300	22 700	36 400	66 300	72 400
2. Autonome mutaties	20 600	85 400	63 300	64 000	86 700
1. Diversen	20 600	85 400	63 300	64 000	86 700
3. Beleidsmatige mutaties		- 20 000	- 20 000	- 20 000	- 20 000
1. Afschaffing rente-opslag		- 20 000	- 20 000	- 20 000	- 20 000
Totaal	18 300	88 100	79 700	110 300	139 100

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De externe overboeking betreft de mutatie op de niet-relevante ontvangsten. Dit zijn de aflossingen op rentedragende leningen die na 1992 zijn verstrekt. Op basis van de uitstaande schulden, en de verwachte toename daarin, is de raming van de niet-relevante ontvangsten bijgesteld. In het jaar 2000 bedraagt deze bijstelling f 22,7 miljoen.

2.1

De relevante ontvangsten worden met f 85,4 miljoen verhoogd. Dit wordt deels veroorzaakt door een toename van de verrekening van het lesgeld van bol-deelnemers met een aanvullende beurs. Daarnaast is de raming bijgesteld op basis van de uitstaande schulden en de te verwachte ontwikkeling daarin. Dit leidt ertoe dat de ontvangsten minder sterk zullen dalen dan oorspronkelijk verwacht.

3.1

In de Wet inkomstenbelasting 2001 vervalt de aftrekmogelijkheid van rente van onder andere studieschulden. Als compensatie daarvoor is de rente op studieschulden verlaagd met 1,15%-punt met ingang van 2001. Hierdoor nemen de renteontvangsten af met f 20 miljoen, waarvoor OCenW binnen het uitgavenkader gecompenseerd is.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikelonderdelen 25.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten kortlopende schulden	250 625	268 387	250 778	98	04.4
Ontvangsten langlopende schulden	487 200	501 338	505 822	82	04.4
Totaal	737 825	769 725	756 600		

Artikel 25.02 Ontvangsten les gelden

Algemeen

Bij de lesgeldontvangsten wordt in het jaar 2000 een daling voorgesteld van ruim f 15 miljoen. In 2004 vallen de lesgeldontvangsten ruim f 4 miljoen lager uit dan in de vorige begroting geraamd was.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 25.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		808 938	827 699	855 299	888 199	904 600	
Nieuwe mutaties		- 18 000	- 15 600	- 17 200	- 17 800	- 4 500	
Stand ontwerpbegroting 2001	752 500	790 938	812 099	838 099	870 399	900 100	929 100
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	341 470	358 912	368 514	380 313	394 970	408 448	421 607

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Autonome mutaties	- 18 000	- 15 600	- 17 200	- 17 800	- 4 500
1. Diversen	- 18 000	- 15 600	- 17 200	- 17 800	- 4 500
Totaal	- 18 000	- 15 600	- 17 200	- 17 800	- 4 500

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De lesgeldraming is bijgesteld op basis van de laatste realisaties over 1999. Hierin is begrepen het feitelijk betaaldrag van lesgeldplichtigen. Een en ander leidt tot een verlaging van de lesgeldontvangsten.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 16 respectievelijk 04.4.

Artikel 26.01 Bemiddeling wachtgelders

Algemeen

Het Sectorbestuur voor de onderwijsarbeidsmarkt (SBO) verricht sinds 1996 adviestaken op het gebied van arbeidsmarktbeleid en informatievoorziening.

Tevens worden op dit gebied programma's ontwikkeld en uitgevoerd door het sectorbestuur en de subsectorale organisaties zoals het Participatiefonds, de Stichting mobiliteitsfonds hoger beroepsonderwijs, de Stichting SOFOKLES en de Bve Raad. Eén en ander onder coördinatie van het SBO. Tot 2000 lag het accent van de programmering vooral op de wachtgeldproblematiek.

Door de invoering van de OOW (overheids- en onderwijspersoneel onder de werknemersverzekeringen) wordt het overheids- en onderwijspersoneel per 2001 onder andere voor wat betreft de werkloosheid ondergebracht onder de werknemersverzekeringen. Dit impliceert dat de uitvoeringsinstellingen – in dit geval de USZO – middelen kunnen verwerven voor reïntegratie en begeleiding naar de arbeidsmarkt uit de daartoe bestemde budgetten van de sociale zekerheid en de arbeidsvoorziening.

Dit gegeven en de ontwikkelingen op de onderwijsarbeidsmarkt (wachtgeld al enige jaren omgeslagen van een gestage groei naar een geleidelijke afname en tegelijkertijd toenemende tekorten in het onderwijs) vormden de aanleiding om in de arbeidsmarktprogrammering van het SBO en de subsectoren het accent te verleggen van de wachtgeld naar een arbeidsmarktbeleid.

Het op dit artikel geraamde budget staat ten dienste van het totaal aan activiteiten van het sectorbestuur en de subsectoren.

De uitgaven op dit artikel zijn bestemd voor:

- externe ondersteuning voor projectontwikkeling en informatievoorziening, onderzoek en beleidsadvisering, kosten voor arbeidsvoorzieningsorganisaties, kosten voor het Sectorbestuur voor de onderwijsarbeidsmarkt;
- additionele middelen voor een decentraal te ontwikkelen aanbod op het gebied van arbeidsmarktbeleid.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		20 030	20 044	20 058	20 058	20 058	
Nieuwe mutaties		7 300	1 200	1 200	1 200	1 200	
Stand ontwerpbegroting 2001	26 618	27 330	21 244	21 258	21 258	21 258	21 258
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	12 079	12 402	9 640	9 646	9 646	9 646	9 646

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	7 300	1 200	1 200	1 200	1 200
1. Bijstelling uit aanvullende posten	800	1 200	1 200	1 200	1 200
2. Overboekingen (intern)	6 500				
Totaal	7 300	1 200	1 200	1 200	1 200

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De budgetten op dit artikel zijn geïndexeerd voor de loonkostenontwikkeling. De middelen hiervoor komen uit de aanvullende post op de rijksbegroting.

1.2

Dit betreft een overboeking van artikel 26.03 voor het eenmalig verhogen van het budget. Het jaar 2000 is een overgangsjaar. De activiteiten worden meer gericht op activerend arbeidsmarktbeleid. Middelen voor reïntegratie van werklozen uit de sociale zekerheid en de arbeidsvoorziening komen pas met ingang van de OOW (2001) beschikbaar.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43A respectievelijk 04.5.

Artikel 26.02 Overige rechtspositionele uitkeringen

Algemeen

Dit artikel is gereserveerd voor de budgetten voor rechtspositionele uitkeringen die niet aan een beleidsterrein zijn toegekend. In de begroting 2001 zijn dergelijke budgetten niet aanwezig.

Artikel 26.03 CASO, vakbondsfaciliteiten en voorzieningen

Algemeen

Deelbudget CASO

Op artikel 26.03 worden ondermeer de beheerskosten voor CASO (Commissie Automatisering Salarisadministratie Onderwijs) geraamd. Het CASO-systeem is een salarisberekeningensysteem voor het onderwijsveld (95% van de po-, vo-, bve-, en hbo-instellingen gebruikt het systeem).

De uitgaven voor 2001 worden begroot op f 6,2 miljoen. Hiervan is f 3 miljoen bedoeld als bijdrage in de exploitatie en het beheer van de salarisadministratie, f 2 miljoen is nodig voor het verzamelen van beleidsinformatie over onderwijspersoneel en f 1,2 miljoen wordt gebruikt voor de overgang naar de euro.

Deelbudget vakbondsfaciliteiten en voorzieningen

Deze middelen worden bestemd voor de volgende activiteiten:

- de integrale personeelstelling onderwijspersoneel (ipto);
- projecten op het gebied van lerarentekorten: om- en nascholing; instroom pabo's en instroom stille reserve en taakbelasting;
- projecten op het gebied van kwaliteitsbevordering: vitaal leraarschap; loopbaanfasering en competentiebeoordeling; oprichting beroepsgroep en lerarenregister; startbekwaamheden en beroepsprofielen;
- projecten op het gebied van de invoering van een integraal personeelsbeleid op scholen;
- de personele en logistieke kosten van het secretariaat van het georganiseerd overleg betreffende de onderwijssector, ondergebracht bij het Centrum voor arbeidsverhoudingen overheidspersoneel (CAOP);
- facilitering van organisaties van onderwijspersoneel voor werkzaamheden voor het georganiseerd overleg en vakbondswerkzaamheden. Voor de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwassenen-educatie en hoger beroepsonderwijs is f 18,4 miljoen beschikbaar en voor de sectoren wetenschappelijk onderwijs en de onderzoeksinstituten is een bedrag van f 3,6 miljoen beschikbaar;
- voor cursorische activiteiten van werknemersorganisaties voor het personeel (leden en niet-leden) in het kader van de Wet medezeggenschap onderwijspersoneel is f 2,5 miljoen beschikbaar conform de cao 1995/1996.

Deelbudget Dienst ziektekostenverzekering overheidspersoneel (DZVO)

De kosten van de regeling ziektekostenvoorziening voor onderwijs en onderzoekspersoneel (ZVOO; Staatsblad 1997, 357) worden uit dit deelbudget betaald. Deze regeling houdt in dat bij excessieve ziektekosten het personeel een beroep kan doen op een financiële tegemoetkoming.

Deelbudget informatie- en communicatietechnologie (ict)

Op het artikelonderdeel ict worden de uitgaven voor het ict-project verantwoord die niet aan de onderwijssectoren zijn toe te rekenen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		309 900	338 311	297 692	161 452	161 452	
Nota van wijziging		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Geautoriseerd totaal		329 900	358 311	317 692	181 452	181 452	
Nieuwe mutaties		154 145	132 019	1 790	101 614	101 614	
Stand ontwerpbegroting 2001	385 971	484 045	490 330	319 482	283 066	283 066	283 066
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	175 146	219 650	222 502	144 975	128 450	128 450	128 450

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		309 900	338 311	297 692	161 452	161 452	
Nota van wijziging		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Geautoriseerd totaal		329 900	358 311	317 692	181 452	181 452	
Nieuwe mutaties		202 045	150 819	87 590	101 614	101 614	
Stand ontwerpbegroting 2001	182 576	531 945	509 130	405 282	283 066	283 066	283 066
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	82 849	241 386	231 033	183 909	128 450	128 450	128 450

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	102 045	100 819	87 590	101 614	101 614
1. Bijstelling uit aanvullende posten	120 187	- 17 239	- 6 110	5 014	5 014
2. Overboekingen (extern)	- 8 400	- 6 400	- 3 400	- 3 400	- 3 400
3. Desalderingen		130 000	100 000	100 000	100 000
4. Overboekingen (intern)	- 9 742	- 5 542	- 2 900		
2. Beleidsmatige mutaties	100 000	50 000	0	0	0
1. ICT	100 000	50 000	0	0	0
Totaal	202 045	150 819	87 590	101 614	101 614

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De mutatie aanvullende post betreft met name middelen voor informatie- en communicatietechnologie in 2000. Dit is een bedrag van f 130,0 miljoen (zie verder de toelichtingen op de mutaties 1.3 en 3.1).

Verder zijn overboekingen voor de voorhoedescholen ict verwerkt (- f 12,8 miljoen) en is - f 7 miljoen overgeboekt naar het beleidsterrein beroeps- onderwijs en volwasseneneducatie voor Kennisnet. Tot slot is de uitdeling van de loon- en prijsbijstelling naar dit artikel verwerkt (totaal f 9,7 miljoen).

1.2

De externe overboekingen betreffen bedragen die naar het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij zijn overgeboekt voor hun aandeel in de kaderbriefbesluitvorming.

1.3

Dit betreft ontvangen middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking voor informatie- en communicatietechnologie (zie ook het ontvangstenartikel 26.01). Deze middelen worden aan het uitgavenbudget toegevoegd. Het betreft hier de middelen vanaf 2001. Het bedrag in 2000 is via de aanvullende post beschikbaar gesteld (zie de toelichting op mutatie 1.1).

1.4

Deze mutatie van -f 9,7 miljoen bestaat uit de volgende interne overboekingen:

- f 3,9 miljoen van ict naar artikel 17.10 (bestuursdepartement) voor een aanvulling op de apparaatskosten van de directie ICT;
- een overboeking van f 1,2 miljoen van ict naar artikel 17.11 (inspecties) voor een samenwerkingsverband voor de monitoring, evaluatie en beoordeling van ict-toepassingen in het onderwijs;
- een overboeking van f 0,9 miljoen naar de directie Arbeidsvoorwaarden en beroepskwaliteit voor de projectgroep Meer allochtoon onderwijspersoneel (f 0,5 miljoen van het beleidsterrein primair onderwijs en f 0,4 miljoen van het beleidsterrein voortgezet onderwijs);
- een overboeking van f 0,1 miljoen van het beleidsterrein voortgezet onderwijs naar de directie Arbeidsvoorwaarden en beroepskwaliteit voor het waddenproject;
- f 1,0 miljoen van de directie AB naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) voor de lerarencampagne;
- f 4,7 miljoen van de directie AB naar beleidsterrein 19 (voortgezet onderwijs) voor het lerarenbeleid.

2.1

De beleidsmatige verhoging betreft ict-middelen die bij Voorjaarsnota ter beschikking zijn gekomen voor versnelling regeerakkoord.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 26.03	Verplichtingen			Uitgaven			Coding	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Vakbondsfaciliteiten en voorzieningen				34 539	30 958	34 204	43A	04.5
ICT				75 397	403 446	376 709	43A	04.0
CASO				5 355	5 710	6 386	12	04.0
DZVO				67 285	91 831	91 831	43A	01.1
Totaal				182 576	531 945	509 130		

Artikel 26.05 Internationale betrekkingen

Algemeen

Op dit artikel zijn de uitgaven opgenomen voor de internationale onderwijssamenwerking, opgesplitst in de volgende onderdelen:

- bilaterale samenwerking
- multilaterale samenwerking
- emancipatie-activiteiten
- internationalisering
- internationale samenwerking
- samenwerking Midden- en Oost-Europa

Tevens is op dit artikel een deel van de uitgaven voor de Nederlandse Taalunie opgenomen.

Naast de uitgaven op dit artikel worden op de verschillende beleidsterreinen nog uitgaven voor internationalisering gedaan die gericht zijn op

de specifieke sectoren.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		17 221	19 887	20 266	19 765	19 765	
Nieuwe mutaties		- 3 136	492	502	1 169	1 169	
Stand ontwerpbegroting 2001	14 772	14 085	20 379	20 768	20 934	20 934	20 934
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	6 703	6 391	9 248	9 424	9 499	9 499	9 499

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.05	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		20 203	20 285	20 333	19 765	19 765	
Nieuwe mutaties		- 1 713	1 181	1 180	1 169	1 169	
Stand ontwerpbegroting 2001	16 076	18 490	21 466	21 513	20 934	20 934	20 934
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	7 295	8 390	9 741	9 762	9 499	9 499	9 499

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 3 685	281	280	269	269
1. Bijstelling uit aanvullende posten	377	381	380	369	369
2. Overboekingen (intern)	- 4 062	- 100	- 100	- 100	- 100
2. Beleidsmatige mutaties	1 972	900	900	900	900
1. Intertemporele compensatie	1 072				
2. OESO/PISA	900	900	900	900	900
Totaal	- 1 713	1 181	1 180	1 169	1 169

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende post betreft de ontvangen loon- en prijsbijstelling.

1.2

De interne overboekingen zijn een overboeking van f 0,1 miljoen naar artikel 17.10 (bestuursdepartement) voor de apparaatskosten van het bureau CROSS (Coördinatie Rusland Onderwijs Samenwerking) en een overboeking van f 4,0 miljoen naar de directie wetenschappelijk onderwijs voor de Nuffic.

2.1

Deze mutatie betreft het doorschuiven van middelen voor activiteiten die in 1999 niet meer tot uitvoering zijn gekomen.

2.2

De mutatie betreft het verhogen van het budget voor internationale onderzoeken in het kader van Oeso-projecten.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 26.05	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Bilaterale samenwerking	2 699	3 434	4 484	3 787	5 003	4 574	43A	04.0
Multilaterale samenwerking	2 670	1 227	1 259	1 489	2 034	1 845	43A	04.0
Emancipatie activiteiten	162	148	209	139	209	209	43A	04.0
Nederlandse Taalunie	5 404	5 743	5 716	5 404	5 743	5 716	43A	04.0
Internationalisering	823	317	309	947	599	405	43A	04.0
Midden en Oost-Europa	2 694	2 361	3 585	3 990	4 047	3 900	43A	04.0
Internationale samenwerking	320	855	4 817	320	855	4 817	43A	01.5
Totaal	14 772	14 085	20 379	16 076	18 490	21 466		

Artikel 26.06 loonbijstelling

Algemeen

Het artikel loonbijstelling vervult dezelfde functie op de OCenW-begroting als de overeenkomstige zogenaamde aanvullende post op de rijksbegroting. De bijstelling van de begroting voor de nominale loonontwikkeling wordt in eerste instantie geraamd op deze aanvullende post. Na de vaststelling van de feitelijke loonontwikkeling per begroting worden de daarbij vastgestelde bedragen overgeheveld naar dit artikel. Zolang de verdeling van deze bedragen over de beleidsterreinen binnen de OCenW-begroting niet vaststaat, worden ze op dit artikel verantwoord.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.06	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		92 129	123 819	180 170	260 142	421 744	
Nota van wijziging		40 000	40 000	30 000	30 000	30 000	
Geautoriseerd totaal		132 129	163 819	210 170	290 142	451 744	
Nieuwe mutaties		18 966	- 666 820	- 802 819	- 857 043	- 842 910	
Stand ontwerpbegroting 2001	0	151 095	- 503 001	- 592 649	- 566 901	- 391 166	- 335 929
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	0	68 564	- 228 252	- 258 949	- 257 248	- 177 503	- 152 438

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 295 915	- 1 063 228	- 1 157 819	- 1 222 043	- 1 227 910
1. Bijstelling uit aanvullende posten	- 284 182	- 1 058 217	- 1 151 943	- 1 215 993	- 1 222 161
2. Overboekingen (extern)	- 5 233	- 5 011	- 5 223	- 5 388	- 5 086
3. Overboekingen (intern)	- 6 500		- 653	- 662	- 663
2. Autonome mutaties	39 881	26 408			
1. Gemiddelde personeelslasten	39 881	26 408			
3. Beleidsmatige mutaties	275 000	370 000	355 000	365 000	385 000
1. CAO 2000 – 2002	15 000	115 000	135 000	135 000	135 000
2. Intertemporele compensatie	15 000				
3. Investeren in leraren	170 000	230 000	240 000	250 000	270 000
4. Korting UFO-premie			- 20 000	- 20 000	- 20 000
5. Vervangingsfonds	50 000				
6. Zij-instromers	25 000	25 000			
Totaal	18 966	- 666 820	- 802 819	- 857 043	- 842 910

Toelichting op de nieuwe mutaties:

1.1

De mutatie bestaat uit de ontvangen loonruimte voor 2000 (f 894,5 miljoen) en bijstellingen over de verschillende beleidsterreinen (- f 1 178,7 miljoen).

De bijstellingen uit de aanvullende post van per saldo f 1 178,7 miljoen zijn de volgende uitdelingen respectievelijk verrekeningen:

- loonbijstelling voor de onderwijs cao 2000–2002 is uitgedeeld naar de beleidsterreinen: f 697,4 miljoen oplopend tot f 1 715,4 miljoen;
- afschaffen van de periodiekstop: uitdeling naar de beleidsterreinen vanaf 129,3 miljoen in 2000 oplopend tot f 149,1 miljoen in 2004;
- lerarenbeleid op achterstandscholen (po, vo en bve): structureel f 29,4 miljoen uitgedeeld;
- competentiebeloning: uitdeling van f 38,4 miljoen in 2000;
- kinderopvang: f 10 miljoen verdeeld in de jaren 2000 en 2001;
- franchise op/np (ouderdomspensioen/nabestaandenpensioen) verrekend met de verschillende beleidsterreinen: f 8,9 miljoen in 2000 oplopend tot f 9,4 miljoen in 2004;
- opfrisverlof: f 1,3 miljoen in 2000 uitgedeeld;
- algemene salarismaatregelen f 9,2 miljoen: verrekend met de beleidsterreinen aflopend tot f 5,5 miljoen in 2004;
- loonbijstelling 2000 sector Rijk, f 18,9 miljoen aflopend tot f 17,6 miljoen uitgedeeld;
- loonbijstelling 2000 sector overig: f 60,7 miljoen oplopend tot f 62,7 miljoen uitgedeeld;
- loonbijstelling 2000 sector hoger onderwijs: f 204,5 miljoen oplopend tot f 209,3 miljoen uitgedeeld;
- uitdeling premiemutatie 2000: f 6,9 miljoen oplopend tot f 30,3 miljoen.

De verdelingen van deze bijstellingen over de verschillende beleidsterreinen is als volgt:

(bedrag x f miljoen)					
Beleidssterrein	2000	2001	2002	2003	2004
Ministerie algemeen	- 18,6	- 17,5	- 17,3	- 17,3	- 17,3
Primair onderwijs	- 421,1	- 827,8	- 914,2	- 931,8	- 939,0
(waarvan voor cao)	(- 323,6)	(- 727,8)	(- 797,4)	(- 835,5)	(- 838,9)
Voortgezet onderwijs	- 303,6	- 574,9	- 608,6	- 637,8	- 647,1
(waarvan voor cao)	(- 248,3)	(520,7)	(- 554,0)	(- 583,7)	(- 593,3)
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	- 163,9	- 294,4	- 307,0	- 318,3	- 321,8
(waarvan voor cao)	(- 124,1)	(- 256,3)	(- 268,3)	(- 278,8)	(- 280,3)
Hoger beroepsonderwijs	- 77,5	- 79,2	- 77,3	- 78,5	- 79,5
Wetenschappelijk onderwijs	- 139,4	- 141,0	- 139,9	- 141,0	- 139,5
Onderzoek en wetenschaps- beleid	- 24,1	- 25,5	- 25,2	- 25,5	- 25,9
Overige programma uitgaven	- 3,9	- 3,2	- 3,2	- 3,2	- 3,2
(waarvan voor cao)	(- 1,5)	(- 23)	(- 23)	(- 3)	(- 3)
Cultuur	- 26,6	- 26,6	- 28,1	- 28,0	- 27,5
Totaal	- 1 178,7	- 1 990,1	- 2 076,8	- 2 181,4	- 2 200,8

1.2

Deze mutatie bestaat uit:

- een overboeking naar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor het lerarenbeleid op achterstandscholen (- f 0,6 miljoen structureel);
- een overboeking naar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor hun aandeel in de kaderbriefbesluitvorming (- f 2,9 miljoen in 2000 en - f 3,7 miljoen vanaf 2001);
- een overboeking naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vanwege te veel ontvangen middelen voor de cao Rijk 2000/2001 (- f 1,7 miljoen in 2000).

1.3

De mutatie van - f 6,5 miljoen in 2000 betreft het overboeken van het budget van het sectorbestuur onderwijsarbeidsmarkt naar artikel 26.01.

2.1

De loonbijstelling in de sectoren primair en voortgezet onderwijs werkt vertraagd door in het kasritme van de scholen. Met dit effect is hier rekening gehouden. Daarnaast is in 2000 nog een reservering opgenomen voor de cao (f 15 miljoen).

3.1

Dit betreft middelen die OCenW binnen de begroting heeft vrijgemaakt voor de cao.

3.2

De mutatie intertemporele compensatie betreft het doorschuiven van middelen voor competentiebeloning van 1999 naar 2000.

3.3

Bij Voorjaarsnota is een bedrag van f 220 miljoen in 2000 ontvangen (in latere jaren f 270 miljoen). Hiervan is f 50 miljoen overgeboekt naar de beleidssterreinen hbo en wo voor arbeidsmarkt knelpunten. Vanaf 2001 zijn hier tevens de inverdieneffecten ziekteverzuimbesteding (beleidssterreinen po, vo en bve) verwerkt. Het gaat hier om het streven uit de cao

2000–2002 om in drie jaar het verzuimgemiddelde met één procentpunt te verlagen. Dit betreft een bedrag van f 10 miljoen in 2001, f 20 miljoen in 2002, f 30 miljoen in 2003 en daarna f 50 miljoen.

3.4

Op de WAO-uitkeringen van de overheid wordt WW-premie ingehouden maar niet afgedragen. Dit voordeel wordt gecorrigeerd via de UFO-premie (uitvoeringsfonds overheid) en onder andere ingezet ter dekking van de cao-onderwijs.

3.5

Ten behoeve van de vervangingsproblematiek wordt f 50 miljoen extra middelen beschikbaar gesteld. Hierdoor worden oplopende premies voor scholen voorkomen.

3.6

Uit de impuls beroepsopleidingen is twee jaar f 25 miljoen gereserveerd voor maatregelen ter bevordering van zij-instroom.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43Z respectievelijk 04.9.

Artikel 26.07 Prijsbijstelling

Algemeen

Dit artikel heeft dezelfde functie als het artikel loonbijstelling (26.06), maar dan voor de uitdeling van de prijscompensatie.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.07	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		0	0	0	0	0	
Amendementen		- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	
Geautoriseerd totaal		- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	
Nieuwe mutaties		5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
Stand ontwerpbegroting 2001	0	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	0	0	0	0	0	0	0

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
1. Bijstelling uit aanvullende posten	5 000	5 000	4 347	4 338	4 337
2. Overboekingen (intern)			653	662	663
Totaal	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Toelichting op de nieuwe mutaties:

1.1

De mutatie betreft de ontvangen en vervolgens over de beleidsterreinen verdeelde prijsbijstelling (ontvangen: f 201,9 miljoen in 2000 oplopend tot f 207,8 miljoen in 2004). De uitdeling over de beleidsterreinen staat in de tabel hieronder. Tussen wat ontvangen is en wat is uitgedeeld, zit een verschil van f 5,0 miljoen. Dit betreft het amendement Barth over de frictieregeling primair onderwijs bij de Voorjaarsnota 1999.

Uitdeling prijsbijstelling (bedragen x f miljoen)					
Beleidssterrein	2000	2001	2002	2003	2004
Ministerie algemeen	- 6,8	- 6,2	- 6,1	- 6,1	- 6,0
Primair onderwijs	- 23,6	- 19,6	- 22,4	- 23,0	- 23,4
Voortgezet onderwijs	- 20,7	- 20,7	- 21,1	- 21,3	- 21,6
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	- 20,7	- 20,7	- 20,9	- 20,8	- 20,8
Hoger beroepsonderwijs	- 18,1	- 18,2	- 18,1	- 18,1	- 18,3
Wetenschappelijk onderwijs	- 33,1	- 33,2	- 33,0	- 33,1	- 33,1
Onderzoek en wetenschaps- beleid	- 8,2	- 8,5	- 9,1	- 9,0	- 8,5
Studiefinancieringsbeleid	- 20,0	- 21,0	- 20,8	- 22,0	- 22,1
Overige programma uitgaven	- 5,7	- 11,4	- 8,3	- 5,9	- 6,6
Cultuur	- 40,1	- 41,9	- 42,6	- 43,0	- 43,1
Totaal	- 196,9	- 201,4	- 202,4	- 202,4	- 203,5

1.2

Deze overboeking van artikel 26.06 betreft een onttrekking voor een reserve van de les gelden van f 0,7 miljoen.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43Z respectievelijk 04.9.

Artikel 26.08 Centraal beheerde middelen

Algemeen

Op dit artikel worden in de eerste plaats uitgaven geraamd die pas worden verdeeld over de artikelen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij intensivering waar het kabinet toe besloten heeft.

In de tweede plaats komt op dit artikel een aantal boekhoudkundige mutaties tot uitdrukking die veroorzaakt worden door het niet altijd synchroon lopen van bezuinigingen waartoe het kabinet besluit en de bedragen die door de feitelijk genomen maatregelen worden gegene-reerd. Eventuele verschillen worden niet op de betrokken artikelen verwerkt (dat zou de kwaliteit van de raming aantasten), maar op dit centrale artikel bijgehouden.

Ook bezuinigingen die nog niet zijn ingevuld, worden eerst op dit artikel gezet. Op dit artikel worden geen feitelijke uitgaven gedaan. Uitgaven zijn pas mogelijk nadat de benodigde bedragen zijn overgeboekt naar het van toepassing zijnde artikel.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 26.08	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		- 347	13 603	- 50 900	13 880	61 872	
Nota van wijziging		10 000	10 000	10 000	20 000	20 000	
Geautoriseerd totaal		9 653	23 603	- 40 900	33 880	81 872	
Nieuwe mutaties		135 436	50 926	22 871	3 306	- 87 193	
Stand ontwerpbegroting 2001	0	145 089	74 529	- 18 029	37 186	- 5 321	- 22 572
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	0	20 594	37 037	- 8 181	16 874	- 2 415	- 10 243

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 16 632	- 1 235	152	2 449	- 17 050
1. Bijstelling uit aanvullende posten	- 9 310	3 583	1 475	2 427	3 172
2. Overboekingen (extern)	- 6 322	- 4 818	- 1 323	22	22
3. Overboekingen (intern)	- 1 000				- 20 244
2. Autonome mutaties	21 500	68 135	23 405	3 743	- 22 557
1. Diversen	21 500	68 135	23 405	3 743	- 24 609
2. Materiele kenmerken					2 052
3. Beleidsmatige mutaties	130 568	- 15 974	- 686	- 2 886	- 47 586
1. Centraal beheerde middelen	28 841	- 25 701	- 686	- 2 886	- 2 686
2. IBG	- 10 000				
3. Interne verbouw./inventaris	100 000				
4. Intertemporele compensatie	2000		24 000	10 000	- 34 000
5. Onderwijs – arbeidsmarkt	100 000				
6. Revolving fund	- 100 000				
7. VBTB	9 727	9 727			
8. Verhuizing/Hoftoren			- 24 000	- 10 000	- 10 900
Totaal	135 436	50 926	22 871	3 306	- 87 193

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten betreft de uitdeling van de middelen voor de lio-regeling – f 7,9 miljoen. De verdeling over de beleidsterreinen is als volgt: primair onderwijs f 5,5 miljoen en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie f 2,4 miljoen.

1.2

Deze mutatie bestaat uit:

- een structurele overboeking (f 0,7 miljoen) van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor de servicebudgetten huurpanden. Dit betreft een budget dat nog in het kader van de stelselwijziging rijkshuisvesting wordt overgeboekt;
- een overboeking naar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en visserij voor hun aandeel in de kaderbriefbesluitvorming. Het aandeel van LNV in de additionele middelen die beschikbaar zijn gesteld voor versnelling van de schoolspecifieke budgetten is vastgesteld op f 0,3 miljoen in 2000, f 2,1 miljoen in 2001 en f 1,0 miljoen in 2002.

1.3

Deze mutatie betreft een overboeking van f 1 miljoen naar beleidsterrein 17 (ministerie algemeen) voor de viering van het millennium in 2000.

2.1

De mutatie «diversen» bestaat uit: gereserveerde middelen voor de invoering van het onderwijsnummer (f 25 miljoen in 2001) en centraal beheerde middelen. De post centraal beheerde middelen betreft technische correcties.

2.2

De kantoorhuisvesting binnen de rijksoverheid ontvangt vanwege de stelselwijziging rijkshuisvesting vanaf 2014 een volledig genormeerde vergoeding gebaseerd op het aantal fulltime equivalenten (fte's), een aantal vierkante meters (m²) per fte en bedrag per m². Om aan die situatie te wennen wordt dit geleidelijk ingevoerd. In 2004 en 2009 wordt stapsgewijs een derde van het verschil tussen de bekostiging in de huidige en de toekomstige situatie verwerkt. Voor OCenW betekent dit een groei van het budget. Dit leidt tot een ophoging van f 2,1 miljoen.

3.1

De mutatie centraal beheerde middelen betreft enkele kasverschuivingen.

3.2

Deze mutatie betreft het toekennen van middelen aan de Informatie Beheer Groep in verband met hogere exploitatiekosten.

3.3

In 2000 wordt f 100 miljoen extra beschikbaar gesteld voor inventaris en interne verbouwingen van schoolgebouwen. De inventarispositie van het vmbo vormt hier een onderdeel van. Ter verbetering van de inventarispositie van het vmbo is f 20 miljoen beschikbaar. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het amendement van het kamerlid Hindriks c.s.

3.4

De intertemporele compensatie in 2000 betreft kasschuiven voor leraren in opleiding (lio's) en de Hoftoren.

3.5

Bij Voorjaarsnota werd voor onderwijs-arbeidsmarkt f 400 miljoen ontvangen. Hiervan is f 300 miljoen naar de diverse beleidsterreinen overgeboekt voor leermiddelen en beroepsopleiding. Een bedrag van f 100 miljoen kwam op dit artikel om een revolving fund in te richten. Bij het debat over de eerste suppletore begroting heeft de Tweede Kamer een amendement ingediend om dit bedrag anders in te zetten (zie de toelichting bij mutatie 3.6)

3.6

Bij het debat over de eerste suppletore begroting heeft de Tweede Kamer een amendement ingediend om de middelen uit het revolving fund (zie ook 3.5) in te zetten voor po en vo. Bij po gaat het om nascholing (f 10 miljoen), schoolbudgetten (f 75 miljoen) en voor- en vroegschoolse educatie (f 10 miljoen). Bij vo betreft het f 5 miljoen voor nascholing.

3.7

Deze mutatie betreft een reservering voor VBTB (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording). Het betreft de gevolgen voor de financiële functie van het departement.

3.8

Dit betreft een overboeking naar beleidsterrein 17 omdat de gereserveerde uitgaven voor de verhuizing van het ministerie via dat beleidsterrein worden gedaan.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 43Z respectievelijk 04.9.

Artikel 26.09 Emancipatie-activiteiten

Algemeen

Op dit artikel werden de middelen geraamd voor stimulering van emancipatie-projecten. Met ingang van de begroting 1999 zijn de middelen naar de artikelen van de beleidsterreinen overgeboekt. Het artikel 26.09 is leeg.

Artikel 26.10 Asielzoekers

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven opgenomen voor de asielzoekers voordat deze worden overgeboekt naar de betreffende beleidsterreinen.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		76 000	90 000	86 000	70 000	70 000	
Nieuwe mutaties		- 76 000	- 82 000	- 78 000	- 63 000	- 63 000	
Stand ontwerpbegroting 2001	0	0	8 000	8 000	7 000	7 000	7 000
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	0	0	3 630	3 630	3176	3 176	3 176

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 63 300	- 82 000	- 78 000	- 63 000	- 63 000
1. Bijstelling uit aanvullende posten	- 63 300	- 82 000	- 78 000	- 63 000	- 63 000
2. Autonome mutaties	- 12 700	0	0	0	0
1. Leerlingenvolume	- 12 700				
Totaal	- 76 000	- 82000	- 78 000	- 63 000	- 63 000

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende post betreft het saldo van de ontvangen middelen (op basis van de instroomgegevens 2000 en de verwerking van de gevolgen van de nieuwe vreemdelingenwet f 29,7 miljoen) en de uitdelingen over de beleidsterreinen (– f 93,0 miljoen). De uitdeling over de beleidsterreinen is als volgt:

Uitdeling naar beleidsterreinen (bedragen x f miljoen)					
Beleidssterrein	2000	2001	2002	2003	2004
Primair onderwijs	– 42,0	– 51,0	– 37,5	– 20,1	– 5,1
Voortgezet onderwijs	– 29,6	– 36,0	– 26,4	– 14,2	– 3,6
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	– 21,4	– 42,8	– 50,6	– 47,0	– 22,8
Hoger beroepsonderwijs			– 5,9	– 11,6	– 8,7
Studiefinancieringsbeleid			– 10,2	– 20,0	– 13,2
Totaal	– 93,0	– 129,8	– 130,6	– 112,9	– 53,4

2.1

Dit betreft een bijstelling van de raming voor asielzoekers.

Artikel 26.01 Ontvangsten overige programma uitgaven

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		219	219	219	219	219	
Nieuwe mutaties		0	130 000	100 000	100 000	100 000	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 941	219	130 219	100 219	100 219	100 219	100 219
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	881	99	59 091	45 477	45 477	45 477	45 477

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties		130 000	100 000	100 000	100 000
1. Desalderingen		130 000	100 000	100 000	100 000
Totaal	0	130 000	100 000	100 000	100 000

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Van het Fonds Economische Structuurversterking is een bedrag van f 130 miljoen in 2001 en f 100 miljoen in latere jaren ontvangen voor informatie-

en communicatietechnologie. Deze middelen worden aan het uitgavenbudget toegevoegd (zie ook het uitgavenartikel 26.03).

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikel 26.01 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten overige programmakosten (nader te verdelen)	1 941	219	219	06	13.9
Ontvangsten overige programmakosten	0	0	130 000	43A	04.0
Totaal	1 941	219	130 219		

Artikel 27.01 Kunsten

Algemeen

De op dit artikel geraamde uitgaven zijn bestemd voor activiteiten en instellingen op het gebied van de podiumkunsten (muziek, opera, dans, toneel en mime), film, beeldende kunst, bouwkunst en vormgeving, amateurkunst en kunsteducatie. Verder worden uit dit artikel bijdragen verstrekt aan bovensectorale subsidies op het terrein van de kunsten. Voor zover op dit artikel subsidieregelingen aan de orde zijn, zijn deze in de subsidiebijlage (bijlage 6) opgenomen.

Op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (Stb. 1993, 193) en het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen (Stb. 1994, 473) worden de uitgaven gedaan.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		63 155	544 798	573 048	569 124	572 057	
Nieuwe mutaties		2 281 927	- 500 349	- 498 423	- 488 552	- 491 455	
Stand ontwerpbegroting 2001	151 249	2 345 082	44 449	74 625	80 572	80 602	604 334
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	68 634	1 064 152	20 170	33 863	36 562	36 576	274 235

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.01	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		524 636	544 798	573 048	569 124	572 057	
Nieuwe mutaties		43 565	58 531	79 912	79 783	76 880	
Stand ontwerpbegroting 2001	581 428	568 201	603 329	652 960	648 907	648 937	604 334
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	263 841	257 838	273 779	296 300	294 461	294 475	274 235

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	31 989	34 383	35 309	35 180	32 277
1. Bijstelling uit aanvullende posten	17 548	18 279	19 208	19 079	19 116
2. Overboekingen (intern)	14 441	16 104	16 101	16 101	13 161
2. Beleidsmatige mutaties	11 576	24 148	44 603	44 603	44 603
1. Cultuurnota 2001-2004		24 148	44 603	44 603	44 603
2. Intertemporele compensatie	11 576				
Totaal	43 565	58 531	79 912	79 783	76 880

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit aanvullende posten bestaat uit salarismaatregelen 2000 voor de gepremieerde en gesubsidieerde sectoren van f 14 miljoen. Voor dit onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op beleidsterrein 26. Daarnaast een prijsbijstelling 2000 van f 3,4 miljoen, alsmede de doorwerking van de loonbijstelling 1998 van f 0,1 miljoen in verband met de kosten van de kinderopvang van de Rijksacademie Beeldende Kunsten.

1.2

Deze mutatie betreft een correctie op de in de 2^e suppletore begroting 1999 ten onrechte op dit artikel verantwoorde boeking inzake de stelselwijziging rijkshuisvesting van f 2,9 miljoen, alsmede de (administratieve) overboeking van f 8,1 miljoen van artikel 17.12 (cultuurinstellingen) voor de uitgaven van de Rijksacademie Beeldende Kunsten na verzelfstandiging per 1 november 1999. Daarnaast een overboeking van beleidsterrein 19 (voortgezet onderwijs) van f 3,4 miljoen als bijdrage aan het Voucherproject cultuur en school.

2.1

In het kader van de Cultuurnota 2001–2004 zijn de intensiveringen aan de artikelen toebedeeld.

In het kader van de Cultuurnota 2001–2004 worden de verplichtingen reeds in 2000 aangegaan. Daartoe is de verplichtingenraming 2000 verhoogd met f 2,095 miljoen en zijn de ramingen 2001–2004 met f 524 miljoen verlaagd. Deze mutatie heeft geen gevolgen voor de kasuitgaven.

2.2

De intertemporele compensatie heeft betrekking op een aantal kaschuiven voor projecten (inclusief vouchers) Cultuur en school (f 6,5 miljoen); afnamepremies podiumkunsten (f 1,5 miljoen), alsmede voor het op te richten Instituut voor Beeldcultuur (f 3,6 miljoen uitgaven en f 2 miljoen verplichtingen).

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 27.01	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Podiumkunsten	19 109	1 347 476	1 191	332 650	315 203	338 060	43F	08.1
Film	6 021	172 144	457	32 624	23 150	43 493	43F	08.1
Beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst	58 640	478 320	17 694	144 163	108 818	134 825	43F	08.1
Amateurkunst en kunsteducatie	34 208	110 228	8 447	36 314	36 412	36 004	43F	08.1
Overige subsidies kunsten	33 271	236 914	16 660	35 677	84 618	50 947	43F	08.1
Totaal	151 249	2 345 082	44 449	581 428	568 201	603 329		

Artikel 27.02 Bibliotheken, letteren en Nederlandse Taalunie

Algemeen

Op dit artikel treft men de uitgaven aan voor de Friese taal en cultuur, het landelijk openbaar bibliotheekwerk, de Nederlandstalige letteren en de Nederlandse Taalunie. De uitgaven zijn mede gebaseerd op de Wet op het specifiek Cultuurbeleid (Stb. 1993, 193) en het Bekostigingsbesluit Cultuuruitingen (Stb. 1994, 473).

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		86 645	90 714	90 379	90 379	90 271	
Nieuwe mutaties		9 794	534	405	405	510	
Stand ontwerpbegroting 2001	32 432	96 439	91 248	90 784	90 784	90 781	90 781
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	14 717	43 762	41 406	41 196	41 196	41 195	41 195

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.02	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		92 193	90 714	90 379	90 379	90 271	
Nieuwe mutaties		4 717	1 171	1 086	1 086	1 191	
Stand ontwerpbegroting 2001	90 594	96 910	91 885	91 465	91 465	91 462	90 781
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	41 110	43 976	41 695	41 505	41 505	41 504	41 195

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	2 902	414	405	405	510
1. Bijstelling uit aanvullende posten	3 010	3 022	3 013	3 013	3 010
2. Overboekingen (intern)	- 108	- 2 608	- 2 608	- 2 608	- 2 500
2. Beleidsmatige mutaties	1 815	757	681	681	681
1. Cultuurnota 2001-2004		637	681	681	681
2. Intertemporele compensatie	1 815	120			
Totaal	4 717	1 171	1 086	1 086	1 191

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Dit betreft de loonbijstelling 2000 (f 2,5 miljoen), de prijsbijstelling 2000 (f 0,6 miljoen) en de overboeking naar artikel 27.04 van de loonbijstelling 1999 voor de Stichting Omroep Allochtonen (f 0,1 miljoen).

1.2

Dit betreft een correctie op de budgetverdeling als gevolg van de stelselwijziging rijkshuisvesting (f 0,1 miljoen); het budget op artikel 27.03 is met hetzelfde bedrag verhoogd. Tevens is er vanaf 2001 geen geld meer beschikbaar vanuit de subsidies mediabeleid voor het leesbevorderingsbudget media (f 2,5 miljoen); dit bedrag is teruggeboekt naar artikel 27.04.

2.1

In het kader van de Cultuurnota 2001–2004 zijn de intensiveringen aan de artikelen toebedeeld.

2.2

Dit betreft kasschuiven voor projecten Metamorfoze (f 0,9 miljoen) en het Beeldinstituut (f 0,9 miljoen).

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 27.02	Verplichtingen			Uitgaven			codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Nederlandse Taalunie	2 053	1 590	1 590	1 603	1 590	1 590	31	08.2
Bibliotheken	14 821	58 531	51 424	51 766	56 335	52 061	31	08.2
Letteren	3 267	23 498	25 545	24 856	26 165	25 545	31	08.1
Rechtspositionele uitkeringen	11 538	12 043	11 916	11 616	12 043	11 916	43F	13.9
Werkgelegenheids- en invest. projecten	753	777	773	753	777	773	43F	08.2
Totaal	32 432	96 439	91 248	90 594	96 910	91 885		

Artikel 27.03 Cultuurbeheer

Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven geraamd voor de musea, de monumentenzorg, de archieven, de archeologie en de overige activiteiten op het gebied van cultureel erfgoed. Voor de te verstrekken subsidies en voor spoedaankopen geldt de Wet op het specifiek cultuurbeleid als basis voor de uitgaven.

Voorzover op dit artikel subsidieregelingen aan de orde zijn, zijn deze in de subsidiebijlage (bijlage 6) opgenomen.

De Monumentenwet (Stb. 1988, 638) dient als basis voor de uitgaven voor restauratie en onderhoud van aangewezen monumenten en voor uitgaven bestemd voor het vergoeden van schade als gevolg van beschermings- en opgravingswerkzaamheden van een monumententerrein.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		227 934	350 076	359 948	366 548	348 897	
Nieuwe mutaties		1 367 870	- 248 141	- 245 959	- 241 161	- 224 221	
Stand ontwerpbegroting 2001	305 435	1 595 804	101 935	113 989	125 387	124 676	397 762
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	138 600	724 144	46 256	51 726	56 898	56 576	175 959

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		434 500	436 501	448 373	454 973	437 322	
Nieuwe mutaties		145 519	52 989	60 878	65 856	83 081	
Stand ontwerpbegroting 2001	396 998	580 019	489 490	509 251	520 829	520 403	486 187
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	180 150	263 201	222 121	231 088	236 342	236 149	220 622

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	- 5 316	8 674	12 462	12 640	29 865
1. Bijstelling uit aanvullende posten	13 593	13 096	13 503	13 681	12 970
2. Overboekingen (extern)	266	266	266	266	266
3. Overboekingen (intern)	- 19 775	- 4 688	- 1 307	- 1 307	16 629
2. Autonome mutaties	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000
1. Materiele kenmerken	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000
3. Beleidsmatige mutaties	149 435	39 315	43 416	48 216	48 216
1. Cultuurnota 2001-2004		34 215	34 216	34 216	34 216
2. Intertemporele compensatie	109 135	1 100	200		
3. Monumentenzorg	40 000				
4. Rijksmuseum	300	4 000	9 000	14 000	14 000
Totaal	145 519	52 989	60 878	65 856	83 081

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De bijstelling uit de aanvullende posten van f 13,6 miljoen heeft betrekking op de loon- en prijsbijstelling 2000, alsmede een eurobijdrage van f 23 000.

1.2

Deze mutatie betreft een bijstelling van in totaal f 266 000 als gevolg van een bijboeking van het Ministerie van Financiën voor de huurverhogingen van het Museum Boerhaave en het Nederlands Openlucht Museum.

1.3

Het negatieve bedrag van f 19,7 miljoen als gevolg van interne overboekingen betreft in hoofdlijnen de volgende boekingen:

- een overboeking van f 1,4 miljoen naar artikel 17.10 (bestuursdepartement) als correctie op de geboekte bedragen in het kader van de stelselwijziging rijkshuisvesting;
- een overboeking van f 0,6 miljoen naar artikel 17.11 (inspecties) voor het proefonderzoek naar de herkomst van gerecupereerde Nederlandse kunst;
- een overboeking van in totaal f 8,7 miljoen naar artikel 17.12 (cultuurinstellingen) inzake mutaties voor de ontstane knelpunten apparaatskosten bij de cultuurinstellingen (f 5,4 miljoen), een structurele bijdrage van f 1,7 miljoen voor het werkplan monumentenzorg *Op de bres* en f 1,6 miljoen voor het Steunpuntennetwerk monumentenzorg;
- en tenslotte een overboeking van in totaal f 9,1 miljoen naar artikel 17.14 voor de versterking van het archiefbestel (f 4,9 miljoen), digitalisering archieven (f 3,6 miljoen), alsmede een bedrag van f 0,6 miljoen voor de Archiefinspectie.

2.1

De autonome bijstelling van f 2 miljoen heeft betrekking op vervangingsinvesteringen voor de instandhouding van de huisvesting van musea. Dit leidt in het nieuwe huisvestingsstelsel namelijk tot hogere huren die met dit budget kunnen worden gecompenseerd. Vanaf 2001 zal de bijstelling structureel f 5 miljoen bedragen.

3.1

In het kader van de Cultuurnota 2001–2004 zijn de intensiveringen aan de artikelen toebedeeld.

3.2

De intertemporele compensatie heeft betrekking op een aantal kas-schuiven van in totaal f 109,1 miljoen voor de volgende projecten:

- f 100 miljoen voor de vernieuwing van het Rijksmuseum Amsterdam;
- voor diverse museale bouwprojecten een bedrag van f 1,1 miljoen;
- een bedrag van f 4,1 miljoen in het kader van de PSR-investeringen rijkshuisvesting;
- een bedrag van f 1,1 miljoen in het kader van de Wet behoud cultuurbezit;
- een bedrag van f 0,1 miljoen voor de uitvoering van de intensiveringen monumentenzorg;
- en tenslotte voor de uitvoering van het Verdrag van Malta f 2,8 miljoen.

3.3

Een beleidsmatige mutatie van f 40 miljoen in 2000 heeft betrekking op de beschikbare middelen voor het oplossen van de kanjerproblematiek monumentenzorg.

3.4

Deze beleidsmatige mutatie betreft een structurele bijdrage voor de vernieuwing van het Rijksmuseum te Amsterdam. Het Rijksmuseum Twente krijgt f 0,3 miljoen als compensatie voor de gevolgen van de vuurwerkcramp.

Verplichtingen

Dit betreft een verhoging van de verplichtingenruimte voor 2000 onder gelijktijdige verlaging van de verplichtingenstand 2001 tot en met 2004. De reden daarvan vloeit voort uit het feit dat in 2000 reeds verplichtingen

voor volgende jaren aangegaan moeten worden als gevolg van de uitvoering van de Cultuurnota 2001–2004.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 27.03	Verplichtingen			Uitgaven			Codering	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Materieel musea	7 458	1 185	1 185	11 006	16 944	16 006	12	08.1
Subsidies musea	105 866	1 230 367	0	272 940	355 483	310 625	43A	08.1
Subsidies monumentenzorg	190 179	144 202	87 646	105 901	149 013	107 001	63A	08.1
Subsidies archeologie	502	2 909	0	518	4 656	1 906	43A	08.1
Subsidies archieven	1 430	22 599	0	6 633	6 633	6 633	43A	08.1
Bijstellingen		186 820	7 054	0	39 568	41 269	01	08.1
Algemene salarismaatregelen		7 722	6 050	0	7 722	6 050	01	08.1
Totaal	305 435	1 595 804	101 935	396 998	580 019	489 490		

Artikel 27.04 Media

Algemeen

Op dit artikel treft men de vergoeding aan voor de omroepinstellingen (landelijk, regionaal en wereldomroep), de beheertaken, het muziekcentrum voor de omroep en de overige uitgaven op het terrein van de Media. De uitgaven zijn gebaseerd op de Mediawet (Stb. 1987, 249) en voor zover het de aan de opbrengst rente omroepreserves gekoppelde subsidies Mediabeleid betreft, de Wet op het specifiek Cultuurbeleid.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		1 651 647	1 656 016	1 662 470	1 673 257	1 683 862	
Nieuwe mutaties		104 768	97 536	108 615	119 884	120 150	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 807 814	1 756 415	1 753 552	1 771 085	1 793 141	1 804 012	1 819 847
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	820 350	797 026	795 727	803 683	813 692	818 625	825 811

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.04	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		1 651 647	1 656 016	1 662 470	1 673 257	1 683 862	
Nieuwe mutaties		83 940	102 743	113 822	125 091	125 357	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 960 984	1 735 587	1 758 759	1 776 292	1 798 348	1 809 219	1 819 847
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	889 856	787 575	798 090	806 046	816 055	820 988	825 811

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	77 510	101 243	112 322	123 591	123 857
1. Bijstelling uit aanvullende posten	32 110	32 343	32 622	32 891	33 157
2. Overboekingen (extern)	400	400	200	200	200
3. Desalderingen	45 000	66 000	77 000	88 000	88 000
4. Overboekingen (intern)		2 500	2 500	2 500	2 500
2. Beleidsmatige mutaties	6 430	1 500	1 500	1 500	1 500
1. Intertemporele compensatie	2 430				
2. Media	4 000	1 500	1 500	1 500	1 500
Totaal	83 940	102 743	113 822	125 091	125 357

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Dit betreft de loonbijstelling 2000 (f 2 miljoen), de prijsbijstelling 2000 (f 30,1 miljoen) en de overboeking van artikel 27.02 van de loonbijstelling 1999 voor de Stichting Omroep Allochtonen (f 0,1 miljoen).

1.2

Dit betreft de overheveling van budgetten van de onder het ministerie van Algemene Zaken ressorterende Rijksvoorlichtingsdienst voor het Nederlands Audiovisueel Archief en de Stichting Radio Nederland Wereldomroep.

1.3

Dit betreft een verhoging van de uitgaven als gevolg van nieuwe ramingen van de reclameontvangsten. Het corresponderende ontvangstenartikel 27.02 is met dezelfde bedragen verhoogd.

1.4

Vanaf 2001 is geen geld meer beschikbaar vanuit de subsidies mediabeleid voor het leesbevorderingsbudget media (f 2,5 miljoen); dit bedrag is van artikel 27.02 teruggeboekt.

2.1

Dit betreft kasschuiven in verband met een dotatie aan de omroepreserve (f 2 miljoen), het Persmuseum (f 0,2 miljoen) en Rôof Magazine (f 0,2 miljoen).

2.2

Het betreft rente-inkomsten op de omroepreserve (conform begrotingsbrief van 8 november 1999); het corresponderende ontvangstenartikel 27.02 is met dezelfde bedragen verhoogd.

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 16 respectievelijk 08.4

Artikel 27.05 Garanties, rente en aflossing lening

Algemeen

De verleende garanties hebben betrekking op aangegane leningen voor de aankoop van panden voor de Nederlandse Operastichting en de Stichting het Nederlands Filmmuseum. In 1998 is er een garantie verleend aan het Archeologisch dienstencentrum de Joan Willems Stichting en tenslotte is er in 1999 een garantie van f 1,5 miljoen verleend met een looptijd van 15 jaar aan de Stichting Museum Slot Loevestein.

Door een indemniteitsregeling van maximaal f 500,0 miljoen per jaar is het mogelijk de kosten van het verzekeren van enkele tentoonstellingen van uitzonderlijk belang bij in overwegende mate van overheidswege structureel gefinancierde museale instellingen omlaag te brengen. De garanties worden verstrekt op grond van een ministeriële beschikking. De garanties volgens de indemniteitsregeling worden verstrekt op basis van de Subsidieregeling indemniteit bruiklenen (Stcrt. 16 januari 1996, nr.11).

Het Rijk heeft een garantieovereenkomst afgesloten met het Nationaal Restauratiefonds (NRF) met een plafond van f 1,5 miljard. Hierdoor is het NRF in staat leningen met een lage rente te verstrekken aan monumenteneigenaren.

De garantie voor het Nederlandse Bibliotheek- en Leercentrum (NBLC) is per 1 januari 2001 vervallen. Het NBLC heeft in januari 2000 de geldlening waarop de garantie betrekking had vervroegd afgelost.

Overzicht garanties:

Bedragen x f 1 000							
Indemniteitsregeling	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Uitstaand risico per 1 januari	40 000	0	0	0	0	0	0
Vervallen of te vervallen garanties	40 000	0	0	0	0	0	0
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	0	0	0	0	0	0	0

Bedragen x f 1 000							
Archeologisch Dienstencentrum	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	5 000	4 000	3 000	2 000	1 000	0	0
Vervallen of te vervallen garanties	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	0	0
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	4 000	3 000	2 000	1 000	0	0	0

Bedragen x f 1 000							
Stichting Museum Slot Loevestein	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	0	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Vervallen of te vervallen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Verleende of te verlenen garanties	1 500	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

Bedragen x f 1 000							
Nationaal Restauratiefonds	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Uitstaand risico per 1 januari	60 000	95 000	155 000	215 000	275 000	335 000	395 000
Vervallen of te vervallen garanties	0	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Verleende of te verlenen garanties	35 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Uitstaand risico per 31 december	95 000	155 000	215 000	275 000	335 000	395 000	455 000

Bedragen x f 1 000							
Nederlandse Operastichting	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	2 081	1 734	1 388	1 041	694	347	0
Vervallen of te vervallen garanties	347	346	347	347	347	347	0
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	1 734	1 388	1 041	694	347	0	0

Bedragen x f 1 000							
Stichting Nederlands Filmmuseum	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	2 302	2 236	2 164	2 087	2 003	1 912	1 814
Vervallen of te vervallen garanties	66	72	77	84	91	98	106
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	2 236	2 164	2 087	2 003	1 912	1 814	1 708

Economische en functionele codering

De economische en functionele codering is 63Z respectievelijk 08.0.

Artikel 27.07 Overige uitgaven

Algemeen

De op dit artikel geraamde uitgaven hebben betrekking op de beleidsuitgaven voor overige culturele zaken. Hieronder vallen onderzoeksopdrachten aan derden voor de actuele beleidsvoering op het terrein van de cultuur.

Daarnaast zijn uitgaven ten laste van dit artikel bestemd voor de uitvoering van het internationaal cultuurbeleid, zowel via culturele activiteiten en programma's in multilateraal verband (Raad van Europa, EU en Unesco) als door veldorganisaties binnen het cultuurterrein.

Ook culturele voorlichting aan het buitenland valt onder dit artikel.

Voor zover op dit artikel subsidieregelingen aan de orde zijn, zijn deze in de subsidiebijlage (bijlage 6) opgenomen.

De Wet op het specifiek cultuurbeleid dient als basis voor de uitgaven.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.07	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		12 568	58 918	75 851	75 851	75 601	
Nieuwe mutaties		28 768	- 37 055	- 56 487	- 56 487	- 56 487	
Stand ontwerpbegroting 2001	6 184	41 336	21 863	19 364	19 364	19 114	98 042
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	2 806	18 757	9 921	8 787	8 787	8 674	44 490

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.07	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		17 513	59 043	75 976	75 976	75 976	
Nieuwe mutaties		10 613	- 32 127	- 52 059	- 52 059	- 52 059	
Stand ontwerpbegroting 2001	10 648	28 126	26 916	23 917	23 917	23 917	98 417
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	4 832	12 763	12 214	10 853	10 853	10 853	44 660

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	486	1 873	2 441	2 441	2 441
1. Bijstelling uit aanvullende posten	486	1 873	2 441	2 441	2 441
2. Beleidsmatige mutaties	10 127	- 34 000	- 54 500	- 54 500	- 54 500
1. Beleidsimpuls cultuur	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
2. Cultuurnota 2001-2004		- 54 000	- 74 500	- 74 500	- 74 500
3. Intertemporele compensatie	127				
Totaal	10 613	- 32 127	- 52 059	- 52 059	- 52 059

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1.

Deze reeks betreft de loon- en prijscompensatie voor 2000.

2.1

Dit betreft enerzijds een versnelling van de intensiveringen uit het regeerakkoord voor de jaren 2000 en 2001 en anderzijds een beleidsimpuls vanaf 2002 voor de Cultuurnota 2001–2004.

2.2

In het kader van de Cultuurnota 2001–2004 zijn de intensiveringen gealloceerd naar de desbetreffende artikelen

2.3

Dit bedrag heeft betrekking op een kasschuif uit 1999 naar 2000 die bestaat uit twee onderdelen, te weten: het uitstellen van het project Spoils of War (f 0,07 miljoen) en de inzet van de restant middelen ter ondersteuning van de opmaat voor het Actieplan cultuurbereik.

Verplichtingen

De verplichtingenruimte voor 2000 is verhoogd onder gelijktijdige verlaging van de verplichtingenstand 2001 tot en met 2004. De reden daarvan vloeit voort uit het feit dat in 2000 reeds verplichtingen voor volgende jaren aangegaan moeten worden als gevolg van de uitvoering van de Cultuurnota 2001–2004.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1000) en de economische en functionele codering								
Artikelonderdelen 27.07	Verplichtingen			Uitgaven			Coding	
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	econ.	funct.
Emancipatiebeleid	375	1 500	375	375	375	375	43D	08.2
Boekmanstichting	170	7 552	170	1 637	1 658	1 888	43D	08.2
Kosten van onderzoek	908	1 215	1 450	1 529	1 520	1 600	43Z	08.0
Internationaal cultuurbeleid	816	1 032	1 050	2 090	2 090	3 100	43A	08.0
Internationaal cultuurbeleid	2 396	8 608	2 670	484	7 245	7 345	43G	08.0
Internationaal cultuurbeleid	233	8 020	400	4 240	2 996	2 996	43Z	08.0
Internationale samenwerking	0	0	0	0	0	0	43A	01.5
Overige uitgaven	1 286	13 409	15 748	293	12 242	9 612	43Z	08.0
Totaal	6 184	41 336	21 863	10 648	28 126	26 916		

Artikel 27.01 Ontvangsten cultuurbeheer

Algemeen

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.01 Ontvangsten	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties		- 668	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	18 991	- 668	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	8 618	- 303	0	0	0	0	0

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Beleidsmatige mutaties	- 668				
1. Intertemporele compensatie	- 668				
Totaal	- 668	0	0	0	0

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De intertemporele compensatie heeft betrekking op een versnelling van vorderingen in 1999 als gevolg waarvan de prognose voor 2000 neerwaarts is bijgesteld.

Artikel 27.02 Ontvangsten media

Algemeen

Op dit artikel worden de ontvangsten geraamd ter dekking van de uitgaven op het gebied van de Media. Het betreft radio- en televisie-reclame, rente op de omroepreserve en overige ontvangsten. De ontvangsten zijn gebaseerd op de Mediawet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		397 000	387 000	387 000	387 000	387 000	
Nieuwe mutaties		204 000	67 500	78 500	89 500	89 500	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 880 683	601 000	454 500	465 500	476 500	476 500	476 500
Stand ontwerpbegroting 2001 in euro	853 417	272 722	206 243	211 235	216 226	216 226	216 226

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
	2000	2001	2002	2003	2004
1. Technische mutaties	45 000	66 000	77 000	88 000	88 000
1. Desalderingen	45 000	66 000	77 000	88 000	88 000
2. Autonome mutaties	4 000				
1. Diversen	4 000				
3. Beleidsmatige mutaties	155 000	1 500	1 500	1 500	1 500
1. Intertemporele compensatie	155 000				
2. Media		1 500	1 500	1 500	1 500
Totaal	204 000	67 500	78 500	89 500	89 500

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

Dit betreft een verhoging van de ontvangsten als gevolg van nieuwe ramingen van de reclame-ontvangsten. Het corresponderende uitgavenartikel 27.04 is met dezelfde bedragen verhoogd.

2.1

Het betreft rente-inkomsten op de omroepreserve; het corresponderende uitgavenartikel 27.04 is met dezelfde bedragen verhoogd.

3.1

Het ingeboekte bedrag van f 155 miljoen uit de verkoop van het Nederlands Omroepproductie Bedrijf (NOB) is doorgeschoven van 1999 naar 2000.

3.2

Zie de toelichting op mutatie 2.1.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikel 27.02 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Onttrekking algemene omroepreserve	232 207	0	0	16	08.4
Opbrengst omroepbijdragen	1 174 857	0	0	16	08.4
Opbrengst radio- en tv-reclame	449 000	435 000	446 000	16	08.4
Opbrengst rente	15 800	11 000	8 500	26	08.4
Overige ontvangsten media	8 819	155 000	0	16	08.4
Totaal	1 880 683	601 000	454 500		

Artikel 27.03 Overige ontvangsten

Algemeen

Op dit artikel worden ontvangen gelden verantwoord die niet plaatsbaar zijn op enig ander onderdeel, en middelen die worden ontvangen uit

afrekeningen. Dit laatste ontstaat als in voorgaande jaren verstrekte subsidievoorschotten te hoog blijken te zijn.
De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (x 1000)							
Artikel 27.03	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stand ontwerpbegroting 2000		550	550	550	550	550	
Nieuwe mutaties		- 488	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2001	1 386	62	550	550	550	550	550
Stand ontwerpbegroting 2001 in EURO	629	28	250	250	250	250	250

Specificatie nieuwe mutaties (x 1000)					
Artikel 27.03	2000	2001	2002	2003	2004
1. Beleidsmatige mutaties	- 488	0	0	0	0
1. Intertemporele compensatie	- 488	0	0	0	0
Totaal	- 488	0	0	0	0

Toelichting op de nieuwe mutaties

1.1

De intertemporele compensatie heeft betrekking op een versnelling van vorderingen in 1999 als gevolg waarvan de prognose voor 2000 neerwaarts is bijgesteld.

Economische en functionele codering

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1000) en de economische en functionele codering					
Artikel 27.03 ontvangsten	Ontvangsten			Codering	
	1999	2000	2001	econ.	funct.
Ontvangsten a.g.v. in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten	261	80	80	06	13.9
Algemene ontvangsten	1 125	- 18	470	16	08.1
Ontvangsten internationale samenwerking	0	0	0	43A	01.5
Totaal	1 386	62	550		

E. TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGEN VAN DE AGENTSCHAP- PEN

1. AGENTSCHAP CENTRALE FINANCIËN INSTELLINGEN (CFI)

Tabel 1		
Omschrijving	2001 NLG1000	2001 EUR1000
Agentschap Centrale Financiën Instellingen (CFI)		
Totale baten	88 166	40 008
Totale lasten	88 166	40 008
Saldo van baten en lasten	0	0
Totale kapitaalontvangsten	10 000	4 538
Totale kapitaaluitgaven	16 506	7 490

Algemeen

Opgedragen werkzaamheden

Sinds 1 januari 1996 is CFI het agentschap van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen dat;

1. de rechtmatige en doelmatige distributie verzorgt van de financiële middelen aan de door de minister van OCenW bekostigde instellingen voor onderwijs, onderzoek en verzorging, op basis van wet- en regelgeving;
2. instellingsgerelateerde gegevens verzamelt, beheert en beschikbaar stelt, ten behoeve van de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid;
3. overige opgedragen taken uitvoert zoals de comptabele functie voor de apparaatsuitgaven van het bestuursdepartement.

Organisatieontwikkeling van CFI gericht op de omgeving

De eisen die de omgeving aan CFI stelt veranderen. Om hieraan te kunnen voldoen, wil CFI op een aantal punten beter gaan presteren. CFI wil binnen vijf jaar:

1. dé implementatiedeskundige zijn voor de uitvoering van wet- en regelgeving in de onderwijssector;
2. dé communicatieregisseur zijn voor het onderwijsveld en zelf ook een betrouwbare informatieleverancier zijn;
3. een zakelijke partner zijn met een gezonde (financiële) bedrijfsvoering.

Om deze doelen te realiseren heeft CFI acties geformuleerd, gericht op de kwaliteit van het personeel, bedrijfsprocessen, informatie- en communicatietechnologie, financiën en relatiebeheer.

Verbeteren efficiency

De taakstelling uit het regeerakkoord noopt CFI tot verdere efficiency verbeteringen. CFI heeft er in dat kader voor gekozen om door een andere

wijze van aansturing van de productieafdelingen en door de kwaliteit van de prestaties op gelijk niveau te handhaven de efficiency te verbeteren.

Evaluatie agentschap

In 1998 is in opdracht van het bestuursdepartement een evaluatie uitgevoerd over de eerste twee jaren van CFI als agentschap, waarbij onder meer aandacht is besteed aan de eis dat CFI als agentschap aantoonbaar doelmatiger is gaan werken. Het onderzoek is uitgevoerd door Berenschot. Het resultaat van het onderzoek is begin 1999 opgeleverd en met de brief van 7 mei 1999 door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan de Tweede Kamer aangeboden. Door de minister van OCenW is bij brief van 6 juli 1999 aangegeven de Tweede Kamer over de in te zetten verbeteracties te zullen informeren. De aanbevelingen ter verbetering richten zich op de implementatie van een adequaat informatiemodel binnen OCenW, het beter op elkaar afstemmen van de interne en externe plancyclus en een verankering van de plaats van CFI in het bestuurlijk patroon van het bestuursdepartement.

Voor de implementatie van een adequaat informatiemodel heeft het bestuursdepartement in overleg met CFI de uitgangspunten voor een kwantitatief informatiebeleid vastgesteld. In het verlengde daarvan heeft CFI de rol van communicatieregisseur voor het onderwijsveld uitgewerkt. Over de uitwerking daarvan is nog overleg gaande. In het managementcontract 2000 dat de plaatsvervangend secretaris-generaal heeft afgesloten met CFI is de samenhang tussen de interne en externe plancyclus van CFI opgenomen. Wat de verankering van de plaats van CFI in het bestuurlijk patroon van het bestuursdepartement betreft heeft CFI diverse acties ondernomen. Zo is de procedure rondom uitvoeringstoetsing van nieuwe wet- en regelgeving vereenvoudigd in termen van het in een vroeg stadium betrekken van CFI bij de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving. Wat de prestatie-indicatoren van CFI betreft, is gekozen voor stabilisatie in de informatievoorziening in 2000 en zijn de prestatie-indicatoren niet aangepast. Daardoor zijn longitudinale vergelijkingen mogelijk.

Begroting van baten en lasten van het agentschap CFI

Tabel 2 Begroting van baten en lasten van het agentschap CFI (x f 1000)										
Omschrijving	1999	2000	2001	2001	2002	2003	2004	2005	Codering	
									NGL1000	EUR1000
Baten										
Opbrengst: Moeder- departement	103 530	91 949	85 263	38 691	79 117	78 630	78 630	78 630		
Tweeden	3 300	2 675	2 803	1 272	2 803	2 803	2 803	2 803		
Rentebaten	40	100	100	45	100	100	100	100		
Bijzondere baten	679	0	0	0	0	0	0	0		
Totale baten	107 549	94 724	88 166	40 008	82 020	81 533	81 533	81 533		
Lasten										
Personeel	55 468	52 900	50 000	22 689	49 000	49 000	49 000	49 000	11	04.0
Materieel	45 403	34 800	27 500	12 479	22 000	22 000	22 000	22 000	12	04.0
Afschrijvingen	4 922	5 675	8 555	3 882	8 437	8 081	8 219	8 410	15	04.0
Rente lasten	0	849	1 111	504	1 083	952	814	623		
Dotatie aan voorzieningen	3 152	500	1 000	454	1 500	1 500	1 500	1 500		
Totale lasten	108 945	94 724	88 166	40 008	82 020	81 533	81 533	81 533		
Saldo van baten en lasten	- 1 396	0	0	0	0	0	0	0		

Toelichting op de begroting van baten en lasten

Algemeen

Uitgangspunt bij de begroting is dat de baten de lasten volledig dekken. Investerings in de toekomstige jaren worden gefinancierd door een beroep te doen op de leenfaciliteit. De lening wordt afgelost uit de jaarlijkse afschrijvingen op basis van de aanschafprijs inclusief BTW.

De volgorde in de toelichting op de rekening van baten en lasten is gelijk aan de gepresenteerde volgorde in de rekening van baten en lasten.

Baten

De baten van CFI vallen uiteen in de volgende categorieën:

Opbrengst moederdepartement

Een overzicht van de producten die CFI levert aan het bestuursdepartement is opgenomen in de tabel «productcategorieën en hun kosten». CFI heeft in 2000 haar producten opnieuw gedefinieerd en zal in dat jaar een nul-meting verrichten om de baten toe te kunnen delen aan de nieuw gedefinieerde producten.

Opbrengsten tweeden en derden

De opbrengst van tweeden bestaat uit diverse componenten. CFI ontvangt van het Participatiefonds een vergoeding van circa f 2,5 miljoen voor de uitvoering van de instroomtoets. Daarnaast wordt circa f 0,2 miljoen ontvangen voor de werkzaamheden die CFI verricht in verband met de helpdesk inburgering voor de ministeries van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het werken voor derden bestaat uit een vergoeding die conform de Wet openbaar bestuur ontvangen wordt voor verstrekte informatie. Het betreft informatie die op verzoek beschikbaar wordt gesteld aan externe organisaties als scholen, onderzoeksinstellingen, gemeenten en dergelijke.

Rentebaten

De rentebaten zijn berekend op basis van het gemiddelde verwachte saldo op de rekening-courant bij het Ministerie van Financiën en de vergoeding daarvoor in de vorm van creditrente. Gegeven de huidige en de toekomstige liquiditeitspositie van CFI (zie ook de begroting van kapitaaluitgaven en -ontvangsten) verwacht CFI een rentebaai van f 0,1 miljoen. Hiernaast is in de post «opbrengst moederdepartement» een rentevergoeding van f 0,7 miljoen opgenomen als compensatie voor de te betalen rente vanwege de conversie eigen naar vreemd vermogen.

Lasten

De lasten van CFI vallen uiteen in de volgende categorieën:

Personeel

In de meerjarenraming is een neerwaartse trend te herkennen voor de personele kosten. Deze daling is het gevolg van een vermindering van het beroep op tijdelijk personeel door verhoging van de «employability» van het vast personeel. CFI is in 1999/2000 daarvoor gestart met een uitgebreid opleidingsprogramma.

Materieel

Het merendeel van de lasten heeft betrekking op beheer en exploitatie van systemen. Daarnaast bevat deze post de kosten van onderhoud van hardware, meubilair en overige inventaris.

De daling van de geraamde materiële exploitatiekosten in 2001 ten opzichte van 2000 wordt veroorzaakt door het definitief buiten gebruik stellen van oude systemen, «outsourcing» en een daarmee gepaard gaande verminderde inzet van extern personeel.

Afschrijvingen

De voornaamste investeringen en bron van de afschrijvingskosten betreffen de bedrijfsprocesondersteunende systemen. De berekening is gemaakt op basis van het investeringsplan 2002–2004.

Rentelasten

CFI heeft in haar begroting van baten en lasten f 1,1 miljoen aan rentelasten opgenomen. Dit bedrag is de rente, die betaald moet worden voor de lening van het Ministerie van Financiën die verstrekt is bij de conversie

eigen naar vreemd vermogen, en rentelasten over de investeringsleningen bij het Ministerie van Financiën (de zogenaamde leenfaciliteit).

Tabel 3 Kasstroomoverzicht (x f 1000)										
Omschrijving	1999	2000	2001	2001	2002	2003	2004	2005	Codering	
				NGL1000					EUR1000	Econ.
Rekening-courant 1 jan.	18 692	1 640	9 718	4 410	8 767	10 050	10 628	10 722		
Operationele kasstroom	- 7 627	10 473	5 555	2 521	9 437	9 081	8 219	8 410		
Operationele kasstroom	- 7 627	10 473	5 555	2 521	9 437	9 081	8 219	8 410		
- Investerings	- 10 578	- 12 200	- 10 000	- 4 538	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500		
+ Totale boekwaarde des-investeringen										
- Totaal investeringen	- 10 578	- 12 200	- 10 000	- 4 538	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500	52	04.00
- eenmalige uitkeringen aan moederdepartement		- 14 293								
+ eenmalige storting door moederdepartement		14 293								
- aflossingen op leningen (conversie)		- 4 095	- 3 756	- 1 704	- 3 160	- 2 170	- 853	- 260		
- aflossing op lening (leenfaciliteit)			- 2 750	- 1 248	- 4 995	- 6 333	- 7 271	- 7 912	77	04.00
+ beroep op leenfaciliteit		12 200	10 000	4 538	5 500	5 500	5 500	5 500		
+ investeringsbijdrage	1 153	1 700								
Totale financieringsstroom	1 153	9 805	3 494	1 586	- 2 655	- 3 003	- 2 624	- 2 672		
Rekening-courant rhh 31 december	1 640	9 718	8 767	3 978	10 050	10 628	10 722	10 960		

Het beroep op de leenfaciliteit bestaat uit de lening met het Ministerie van Financien voor financiering van investeringen in hard- en software, bedrijfsondersteunende systemen en meubels in 2001 (f 10 miljoen). Het overgrote deel van de investeringen bestaat uit vervangingsinvesteringen op het gebied van bedrijfsprocesondersteunende systemen.

Aansluiting baten en lastenbegroting CFI en begroting OCenW

Tabel 4 Aansluiting baten en lasten begroting CFI – begroting OCenW		
Omschrijving	2001 NLG1000	2001 EUR1000
Baten moederdepartement	85 263	38 691
Baten geen ontvangsten	- 3 000	- 1 361
Aflossing vordering flankerend beleid	910	413
Loon/prijsbijstelling	1 961	889
Kasstroom OCenW	85 134	38 632

CFI voert een begroting op basis van het baten en lastenstelsel; het moederdepartement voert een begroting op basis van het kasstelsel. Door dit verschil in uitgangspunt kan de begroting van baten en lasten van CFI verschillen met de begroting van CFI in de apparaatskostenbegroting van het Ministerie van OCenW op kasbasis.

Relatie productcategorie en kwaliteit

De kwaliteit van het functioneren van CFI wordt gemeten door per productcategorie genormeerde prestatie-indicatoren te benoemen waarvan de voortgang is te monitoren. De ervaring van de afgelopen jaren met prestatie-indicatoren heeft geleid tot een kwaliteitsslag op het gebied van herkenbaarheid, stuurbaarheid en meetbaarheid. Hierdoor is de set prestatie-indicatoren ten opzichte van de begroting 2000 verder verbeterd. De aanpassingen hebben betrekking op het formuleren van kwalitatieve eisen aan de producten en de klantgerichtheid van CFI. Door periodieke meting van de prestatie-indicatoren en communicatie over de resultaten met de plaatsvervangend secretaris-generaal is het mogelijk tijdig maatregelen te nemen indien daartoe aanleiding bestaat. Om de resultaten van de indicator «tijdigheid opgestelde ambtsberichten» te verbeteren heeft CFI inmiddels maatregelen getroffen op het gebied van organisatie en registratie. Wat betreft de indicatoren «tijdigheid afgehandelde politieke post», «tijdigheid afgehandelde correspondentie» en «tijdigheid beslissingen» vergroot CFI de aandacht voor directe sturing op deze gebieden.

Tabel 5 Overzicht per productcategorie

Te leveren productcategorie	prestatie – indicator	realisatie 1999	doel 2000	doel 2001
1. Agentschapsproducten	● tijdigheid beslissingen (output)	97% < 8 wkn.	99% < 8 wkn.	100% < 8 wkn.
	● tijdig afgehandelde correspondentie	88% < 8 wkn.	99% < 8 wkn.	100% < 7 wkn.
	● tijdig afgehandelde politieke post	80% < 2 wkn.	100% < 2 wkn.	100% < 2 wkn.
	● tijdig opgestelde ambtsberichten	35% < 4 wkn.	70% < 4 wkn.	90% < 4 wkn.
2. Klantgerichtheid	● tijdig afgehandelde klachten	100% < 6 wkn.	100% < 6 wkn	100% < 5 wkn.
	● tijdig afgehandelde telefoongesprekken	95% < 24 uur	95% < 24 uur	95% < 24 uur
	● het aantal aangenomen gesprekken ten opzichte van het aantal genomen beslissingen	92%	90%	90%
	● aantal ingestelde bezwaren en beroepen ten opzichte van het aantal genomen beslissingen	0,7%	< 1,5 %	< 1,5 %
3. Informatievoorziening aan het ministerie	● tijdige leveringen conform protocollen	96% < termijn	95% < termijn	95 % < termijn

Producten en hun kosten

In overleg met het bestuursdepartement heeft CFI in 2000 haar producten geherdefinieerd. Als gevolg hiervan is een trendbreuk zichtbaar ten opzichte van de kostprijzen in 2000 en de jaren daarvoor. In 2000 zal CFI een nul-meting verrichten ten behoeve van het toerekenen van de kosten per product. Daarnaast voert CFI momenteel overleg met het bestuursdepartement en het Ministerie van Financiën over de verdere ontwikkeling van het kostenallocatiemodel.

Voor de begroting 2001 gebruikt CFI het kostenallocatiemodel, dat momenteel verder wordt ontwikkeld. De belangrijkste doelstellingen van dit model zijn:

- het vergroten van het inzicht in de lasten ter verbetering van de efficiency;
- het vervaardigen van kosteninformatie voor opstellen van begrotingen;
- het vergroten van de transparantie van de kostentoerekening aan de agentschapsproducten;
- het verbeteren van de interne kostenbeheersing.

Tabel 6 Overzicht output vanaf 2000

output	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Uitvoeringstoetsen	30	30	30	30	30	30
Implementatie majeure wetgevingsprojecten	10	10	10	10	10	10
Onderwijsvoorzieningen aanbod	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Bekostigingsaanvragen	96 000	96 000	96 000	96 000	96 000	96 000
Verantwoordingsdocumenten	9 530	9 530	9 530	9 530	9 530	9 530
Instroomtoetsen	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
Verweerschriften	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Telefoongesprekken	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Correspondentie	9 580	9 580	9 580	9 580	9 580	9 580
Informatieleveringen	5 045	5 045	5 045	5 045	5 045	5 045

Dit overzicht maakt zichtbaar op basis van welk productievolume het bestuursdepartement en CFI afspraken maken over werkzaamheden.

2. AGENTSCHAP RIJKSARCHIEFDIENST (RAD)

Tabel 1		
Omschrijving	2001 NGL1000	2001 EUR1000
Agentschap Rijksarchiefdienst (RAD)		
Totale baten	69 857	31 700
Totale lasten	69 851	31 697
Saldo van baten en lasten	6	3
Totale kapitaalontvangsten	5 000	2 269
Totale kapitaaluitgaven	7 640	3 467

Inleiding

Archieven nemen binnen het cultureel erfgoed een bijzondere plaats in. Het zijn historische bronnen die op een directe wijze getuigenis afleggen over het leven en handelen van groepen en individuele mensen in het nabije en verre verleden. Archieven bieden iedereen de mogelijkheid zelf de informatie te verzamelen over wat hem of haar persoonlijk raakt. Daardoor kan iedereen zichzelf een beeld vormen over afkomst, culturele achtergrond of leefomgeving.

Archieven moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Om de toegankelijkheid te vergroten heeft de Rijksarchiefdienst (RAD) in zijn beleidsplan voor 2001–2004 de volgende speerpunten geformuleerd:

- De rijksarchieven in de provincies zullen door fusie moeten opgaan in regionale historische centra (RHC's). Daardoor ontstaan grotere instellingen die door efficiencywinst meer publieksactiviteiten kunnen ontplooiën dan de oude instellingen afzonderlijk;
- De RAD zet in op de digitalisering van toegangen en in tweede instantie op het digitaal aanbieden van bronmateriaal;
- Als voorwaarde voor een blijvende bereikbaarheid van de archieven is een goed behoud noodzakelijk. De RAD zet zich in om binnen de archieven daar voorwaarden voor te scheppen;
- Het Algemeen Rijksarchief wordt Nationaal Archief, een instelling waar de archieven van de centrale overheid, inclusief die van het vroegere koloniale verleden, voor een breed publiek toegankelijk zijn.

Naar een nieuw archiefbestel

Eind 1999 is door de RAD in samenwerking met de directie Cultureel Erfgoed een proces van bestuurlijke vernieuwing opgestart. Het doel van dit proces is om in de provinciehoofdsteden regionale historische centra te laten ontstaan. Door fusies met veelal gemeentelijke archiefdiensten ontstaan instellingen met een bredere, en dus voor het publiek aantrekkelijkere, collectie. Ook wordt met dit proces beoogd een efficiencywinst te bereiken. Deze wordt ingezet om de publieksactiviteiten van de nieuwe historische centra een extra impuls te geven.

De nieuw te vormen RHC's worden in bestuurlijke zin verzelfstandigd. Onder de Wet gemeenschappelijke regelingen ontstaan openbare lichamen, die onder de verantwoordelijkheid van een eigen bestuur

opereren. De RHC's worden gefinancierd uit bijdragen die de fusiepartners overeenkomen. De rijksbijdragen aan een RHC worden vooralsnog uit de begroting van de RAD gefinancierd.

Toegankelijkheid en bereikbaarheid van de collectie

Willen het Nationaal Archief, de RHC's en de Rijksarchieven langs digitale weg een groter publieksbereik verwezenlijken, dan vraagt dit de komende jaren aanzienlijke inspanningen van de archieven. De ambitie is dat het publiek vanaf 2004 de mogelijkheid moeten hebben om:

- Op afstand systematisch te zoeken in de beschrijvingen van de collecties;
- Veelgevraagde informatie (bijvoorbeeld genealogische gegevens, en informatie over woon- en leefomgeving) via internet te zoeken;
- Deze informatie ook (op beperkte schaal) digitaal te raadplegen, danwel er zelf over te beschikken via het internet.

Een voorwaarde voor het verder toegankelijk maken van de collectie is het bereikbaar houden van de collectie, oftewel het behoud. Een deel van de collectie kent een autonoom verval (bijvoorbeeld door verzuring). De grootste bedreiging voor de collectie is echter het gebruik zelf, en daar is de collectie juist voor bedoeld. Dat vraagt dus om voortdurende maatregelen. Veelgebruikte bronnen moeten op vervangende dragers worden geplaatst, hetgeen veelvuldige voorbereiding in de conserverende sfeer vraagt.

De RAD wil de beperkt aanwezige middelen op dit gebied zo efficiënt mogelijk inzetten. Vanaf 2001 zullen de behoudswerkzaamheden van de RAD en RHC's worden geclusterd in een nationaal conserveringscentrum (NCC). Op basis van de behoudsplannen van de afzonderlijke archieven zullen de feitelijke werkzaamheden in een archief tegen vaste tarieven worden aanbesteed aan het nationaal conserveringscentrum.

De ambities rond behoud en digitalisering kunnen alleen gerealiseerd worden met extra middelen. In het beleidsplan van de RAD is voor deze speerpunten extra geld aangevraagd. In deze begroting zijn deze aanvragen nog niet verwerkt.

Nationaal Archief

Het Algemeen Rijksarchief (ARA) neemt in het proces van bestuurlijke vernieuwing een aparte plaats in. Het zal uitgroeien tot een nationaal archief, waarin collecties, gerelateerd aan de centrale overheid, centraal staan. In 2000 is de eerste aanzet gegeven tot het Nationaal Archief. In een strategienota zijn de hoofdlijnen en doelen geformuleerd. Verder is aangegeven dat het Nationaal Archief, samen met omliggende instellingen, kan deelnemen aan een centrum voor de Nederlandse geschiedenis en erfgoed.

De basis voor het Nationaal Archief (NA) vormt het Algemeen Rijksarchief en een deel van de Concerndiensten (CD) van de RAD. Eind 2000 zijn deze geïntegreerd tot het NA (in oprichting).

Zowel het proces van bestuurlijke vernieuwing, de integratie van CD/ARA en de vorming van het Nationaal Archief zullen binnen de RAD grote veranderingen veroorzaken binnen de financiële structuur. Ontvlechting van budgetten en verandering van de financiële huishouding maakt het moeilijk de huidige begroting te vergelijken met de begroting uit voorgaande jaren.

Opzet en structuur begroting

In deze begroting is uitgegaan van een situatie die begin 2001 zal zijn ontstaan. Op dat moment zijn er vier zelfstandige RHC's: het Utrechts en het Zeeuws Archief, Het Historisch Centrum Overijssel en de Groninger Archieven. Daarnaast zijn er nog acht rijksarchieven, waaronder het Nationaal Archief in oprichting, die formeel tot het agentschap RAD horen.

De rijksbijdrage van de RHC's loopt via de begroting van de RAD. Tot voor kort kende de RAD een inputgerelateerde benadering, waarbij vooral naar de processen en de daaraan gerelateerde kengetallen werd gekeken. Dit is niet effectief gebleken; daadwerkelijke sturing op het gebied van resultaten kon hier niet mee worden bereikt.

Voor de RHC's (en in tweede instantie ook de rijksarchieven) is de aansturing verbeterd. In de loop van 2000 zijn concrete resultaatafspraken geformuleerd, die door het Rijk en de gemeentelijke partners met het archief worden afgesproken. De financiering van de archieven hangt hier eveneens mee samen. Op basis van de resultaatafspraken wordt de rijksbijdrage vastgesteld.

Voor de begrotingsopzet en verantwoording heeft deze verandering de consequentie dat de tot nu toe gebruikelijke specificaties inzake «kosten per proces» en de «kengetallen» niet meer opgenomen worden. Daarvoor in de plaats wordt beter zichtbaar tegen welke kosten de gewenste resultaten behaald zijn.

Deze informatie uit de RHC's en rijksarchieven wordt echter niet meer geconsolideerd op RAD niveau; alleen de bijdragen worden als totaal zichtbaar gemaakt op een uitgavenpost in de begroting.

Deze begroting gaat uit van vier RHC's en acht rijksarchieven per 1 januari 2001. In de periode 2001–2004 gaat het proces van ontvlechting van de RAD in volle vaart door. Een concrete planning is daar nog niet voor beschikbaar. Naar verwachting zal aan het eind van deze begrotingsperiode (2004) het proces zijn afgerond.

In de begroting is er voor gekozen de status quo van eind 2000 voor de navolgende jaren te handhaven. Op onderdelen zal de realisatie gaan verschillen; het totaal volume dat wordt besteed aan de rijksarchieven en RHC's blijft echter gelijk. De lumpsums van de rijksarchieven vormen de basis voor de rijksbijdragen die voor de RHC's wordt vastgesteld.

Begroting 2001

Inleiding

De Rijksarchiefdienst heeft voor de komende periode een krappe begroting. Voor het proces van bestuurlijke vernieuwing is uit het actieplan cultuurbereik f 4,9 miljoen beschikbaar gekomen. De dynamiek van dit soort processen zorgt echter op tal van punten voor een opwaartse financiële druk. Ook de taakstelling uit het regeerakkoord, de stelselherziening rond de huisvesting en de ontvlechting van middelen (in de vorm van frictiekosten) zorgen voor knelpunten in de begroting van de RAD, met name vanaf 2002/2003.

In de voorliggende begroting is een aantal positieve ontwikkelingen te signaleren. Naast de impuls van f 4,9 miljoen voor het proces van

bestuurlijke vernieuwing leidt de toegekende bijdrage voor het digitale programma in 2000 tot een impuls in de activiteiten van de RAD. Ook het beschikbaar komen van de leenfaciliteit voor agentschappen pakt positief uit voor de RAD. Een aantal, van oudsher moeilijk te realiseren investeringen, zijn in de eerstkomende jaren ingepland.

Tabel 2 Begroting van baten en lasten (x f 1000)							
	1999	2000	2001 NLG1000	2001 EUR1000	2002	2003	2004
Baten							
Bijdrage OCenW	45 016	73 056	68 077	30 892	68 052	66 852	66 351
Opbrengsten derden	4 173	5 500	250	113	0	0	0
Rente baten	110		30	14	10		
Bijzondere baten				0			
Vrijval uit voorzieningen	4 617		1 500	681	575		
Totaal baten	53 916	78 556	69 857	31 700	68 637	66 852	66 351
Lasten							
Apparaatskosten rijksarchieven							
Kredieten							
Personele lasten archieven (peil 2000)	28 589	31 500	20 510	9 307	20 510	20 510	20 510
Materiële lasten archieven	8 200	7 160	7 281	3 304	7 286	7 031	7 031
Huisvestingslasten archieven (prijspeil 2000)		21 600	16 570	7 519	16 970	16 970	16 970
Rente betalingen			869	394	896	869	869
Afschrijvingen	6 980	4 228	3 000	1 361	3 000	3 000	3 000
Bijzondere lasten	652		0	0	575		
Baten archieven	0	0	- 3 500	1 588	- 3 500	- 3 500	- 3 500
Kredieten rijksarchieven (lumpsums)	44 421	66 488	44 730	20 300	45 730	20 300	45 710
Bijdrage aan RHC's 2000	2 000	9 650	4 379	9 810	10 303	10 150	
Huisvesting RHC's	0	0	7 720	3 503	8 430	9 080	9 080
Concern diensten/inspectie en OR	0	0	3 640	1 652	3 420	3 220	3 220
Totaal apparaatskosten	46 421	64 488	65 740	29 830	67 370	67 210	67 330
Programma's							
RAD-fondsen	6 860	7 235	1 610	731	885	930	930
Ict-fondsen	535	1 933	2 000	908	180	55	35
Fusieproject incidenteel	0	1 400	1 200	545	900	550	450
Maatregelen taakstelling en huisvesting	0	0	- 699	- 317	- 699	- 1 901	- 2 401
Dotatie voorzieningen	1 063	1 500		0			
Totaal programma's	8 458	12 068	4 111	1 866	1 266	- 366	- 986
Totaal lasten	54 879	78 556	69 851	31 696	68 636	66 844	66 344
Saldo baten en lasten	- 963	0	6	3	1	8	8

Toelichting bij de baten

Opbrengsten departement

De opbrengsten vanuit het kerndepartement zijn in 2001 fors lager dan de huidige bijdrage. In 2000 zijn incidentele kredieten verstrekt voor het digitaliseringsprogramma van de RAD van f 3,6 miljoen en zijn er, vanuit de lopende cultuurnotaperiode, middelen beschikbaar gesteld voor het project Pivot (f 1,7 miljoen) en Deltaplan (f 2,2 miljoen).

De activiteiten in het kader van de nieuwe beleidsperiode 2001–2004 zijn nog niet in de begroting verwerkt.

Binnen de beschikbare bijdrage van f 68 miljoen zijn een aantal geormerkte budgetten aanwezig. Voor het proces van bestuurlijke vernieuwing is structureel een bedrag van f 4,9 miljoen beschikbaar. Deze middelen worden aangewend voor onder meer de versterking van de publieksvoorzieningen bij de nieuwe regionale historische centra. Daarnaast bevat de bijdrage van OCenW geormerkte middelen voor de versterking van de archiefinspectie (f 0,6 miljoen), het luchtzuiveringsprogramma (f 1 miljoen) en huisvesting.

De stelselherziening huisvesting zal in de loop van 2000 voor de RAD worden doorgevoerd. In de bijdrage van het departement is een bedrag opgenomen van krap f 23 miljoen. Voorzover op dit moment nagegaan kan worden verloopt de stelselherziening nog niet budgettair neutraal. Het (negatieve) verschil tussen kosten en overgehevelde bijdragen is voor 2001 becijferd op f 0,7 miljoen.

De bijdrage van het departement kent in 2003/2004 een dalende lijn. Deze wordt veroorzaakt door de taakstelling uit het regeerakkoord. Met het departement zijn afspraken gemaakt over de invulling hiervan. Voor de RAD geldt dat in de jaren 2001/2002 3% van het apparaatsbudget (exclusief huisvesting) moet worden ingevuld. Het betreft f 1,2 miljoen. Vanaf 2003 zal de taakstelling oplopen naar uiteindelijk 6%.

Opbrengsten derden

Door het proces van bestuurlijke vernieuwing worden de opbrengsten van derden vanaf 2001 anders begroot en verantwoord. Ze zijn als negatieve post opgenomen bij de apparaatskosten van de archieven. Hiermee wordt een voorschot genomen op de systematiek (lumpsum benadering) die geldt op het moment dat een archief zelfstandig wordt. In die situatie zijn de baten van een archief niet meer apart zichtbaar; immers de RHC's ontvangen naast gemeentelijke bijdragen een rijksbijdrage, waarbinnen zij (via een stelsel van resultaatafspraken) hun bedrijfsvoering dienen vorm te geven.

De op centraal RAD-niveau gegenereerde opbrengsten zullen vanaf 2001 nagenoeg geheel wegvallen. De opbrengsten die voorheen onder deze noemer zijn verantwoord bestonden voornamelijk uit geconsolideerde opbrengsten van de archieven, zoals opbrengsten uit dienstverlening in de studiezaal, subsidies/sponsorgelden (cultureel ondernemingschap), en zakelijke dienstverlening.

Deze laatste inkomstenbron, de zakelijke dienstverlening, zal vanaf 2001 geheel wegvallen. De aangescherpte richtlijnen in het kader van «Markt en Overheid» zijn daar debet aan. De inkomsten van de RAD vallen hierdoor, ten opzichte van voorgaande jaren, ongeveer f 1 miljoen per jaar lager uit.

Rente en rentecompensatie leenfaciliteit

Onder dit punt is een gering bedrag begroot dat verwacht wordt als rente op de lopende rekening bij de Rijkshoofdboekhouding. De rentecompensatie (ad f 0,7 miljoen) die wordt verstrekt in verband met de conversie van het vermogen per 1 januari 2000, is opgenomen binnen de post «bijdrage van OCenW».

De rentekosten worden ingeschat op f 0,9 miljoen. Hiervan is f 0,7 miljoen gerelateerd aan de hierboven genoemde conversie. f 0,2 miljoen is nodig voor de betaling van de rente op de nieuwe investeringen die in 2000 plaatsvinden.

Vrijval uit voorzieningen

In 2000 is incidenteel een bedrag beschikbaar gesteld voor het digitaliseringsprogramma van de RAD van f 3,6 miljoen. De activiteiten die hiermee in gang zijn gezet kennen een tijdsbeslag van twee jaar. Dit resulteert in het vormen van een voorziening in 2000, die verder in 2001 zal worden aangewend.

Uiterlijk in 2002 zal de voorziening, die in 1999 is gevormd in het kader van Pivot, vrijvallen. Deze zal worden aangewend ten behoeve van de overbrugging van incidentele naar structurele financiering van Pivot.

Toelichting bij de lasten

In de RAD begroting wordt onderscheid gemaakt tussen de apparaatskosten van de rijksarchieven, de rijksbijdragen aan de RHC's en de kosten die vooralsnog op centraal RAD-niveau worden beheerd en verantwoord (programma's).

Apparaatskosten rijksarchieven

In deze begroting wordt uitgegaan van een situatie waarbij er vier archieven per 1 januari 2001 zijn gefuseerd tot regionaal historisch centrum. De overige acht archieven zullen na 2001 fuseren of zelfstandigen, een concrete tijdsplanning is nog niet voorhanden. De kosten zijn derhalve in het meerjarenperspectief onder de noemer «rijksarchieven» begroot.

De begroting 2001 laat grote verschillen zien met de rekening 1999 en begroting 2000. Dit komt voornamelijk door bovengenoemd uitgangspunt en de ontvlechting van middelen in het kader van het proces bestuurlijke vernieuwing. Veel kosten zijn onder andere noemers ondergebracht. Per 1 januari 2000 heeft de RAD voor de rijksarchieven een lumpsum financiering ingevoerd. De archieven zijn binnen het kader van de beleidsafspraken die met hen zijn gemaakt, integraal verantwoordelijk voor de besteding hiervan. Vooralsnog wordt er begroot conform de gebruikelijke systematiek van personele en materiële kosten; in de toekomst zullen deze posten als een lumpsum bedrag worden weergegeven.

Personele kosten

De personele kosten zijn begroot op het prijspeil 2000, gebaseerd op de vaste en tijdelijke formatie binnen de acht rijksarchieven. Van de f 20,5 miljoen personele lasten wordt ongeveer f 1,9 miljoen besteed aan de inhuur van tijdelijke medewerkers. Op een formatie van 260 fte (fulltime equivalent) komen de gemiddelde salarislasten uit op f 80 000 per fte. Qua verhouding bevindt het grootste deel van de personele kosten, f 10 miljoen, zich bij het Nationaal Archief in oprichting. Voor het rijksarchief Flevoland is f 0,35 miljoen begroot. De overige personele middelen zijn ongeveer gelijk over de overige zes archieven verdeeld. Dit komt uit op gemiddeld f 1,7 miljoen.

Tabel 3 Personeelssterkte (van de rijksarchieven & concerndiensten)

	1999	2000	2001 NLG	2001 EUR	2002	2003	2004
Vaste medewerkers (8 rijksarchieven)	259	338	259		259	258	258
Vaste medewerkers nu in RHC's	59						
Tijdelijke medewerkers (8 archieven)	53	126	38		35	35	35
Tijdelijke medewerkers nu in RHC's	5						
Gemiddelde salariskosten	79 208	82 988	79 966	36 287	80 422	80 375	80 375

Materiële kosten

Voor de acht rijksarchieven wordt een bedrag van f 7,3 miljoen aan materiele kosten begroot. In 2003 zakt dit bedrag met f 0,25 miljoen in verband met het afstoten van het depot in Schaarsbergen en andere bezuinigingen.

De grootste component in de materiële kosten betreft kosten gerelateerd aan het behoud van de collectie, namelijk de energie en het onderhoud van de depots (circa 60%). Verder zijn hier ondergebracht de indirecte personeelskosten en de organisatiekosten.

Ook hier geldt dat het nationaal archief ruim 50% van de kosten voor haar rekening neemt, en Flevoland nog geen 2%.

De directe kosten ten behoeve van activiteiten op het gebied van behoud van de collectie, verfilming en publieksactiviteiten worden eveneens uit het materiële budget gefinancierd. De financiële ruimte hiervoor is klein. In het beleidsplan van de RAD voor 2001–2004 is een aanvraag gedaan voor middelen voor behoudsactiviteiten en voor ict/digitalisering (waaronder de ontwikkeling van websites, genealogische databases en digitalisering van toegangen en bronnen op het gebied van woon- en leefomgeving).

Huisvesting

De stelselherziening huisvesting is (op moment van schrijven) nog niet doorgevoerd voor de RAD. De begrote huisvestingslasten bedragen in 2001 bijna f 23 miljoen; f 15,2 miljoen ten behoeve van de rijksarchieven en f 7,7 miljoen voor de RHC's. Het budgettaire knelpunt is vooralsnog door de RAD becijferd op f 0,7 miljoen, toe te schrijven aan de nog niet gecompenseerde prijsindex op de huurcontracten van de archieven met de Rijksgebouwendienst. De RAD heeft dit knelpunt vooralsnog begroot bij de centrale fondsen.

De huisvestingskosten zullen de komende jaren stijgen. Dit wordt veroorzaakt doordat in het kader van de bestuurlijke vernieuwing de gebouwen worden aangepast, of nieuwbouw plaatsvindt. De extra kosten hiervoor worden gefinancierd uit de extra middelen die voor het proces van bestuurlijke vernieuwing beschikbaar zijn gesteld.

Rente betalingen/afschrijvingen

De op f 0,9 miljoen begrote rente bestaat uit twee componenten. Allereerst betreft het de rente f 0,7 miljoen die betaald dient te worden over de conversie van het vermogen per 1 januari 2001. De overige f 0,2 miljoen betreft de rente over de geplande investeringen in 2000. De rentecomponent is tot 2004 als een vast bedrag begroot. Er wordt vanuit

gegaan dat de rente over nieuwe investeringen gefinancierd kan worden met de afname van de renteverplichtingen op de lopende leningen. De vaste rentecomponent komt voort uit het feit dat de RAD verwacht dat zowel het investeringsniveau als de afschrijvingen constant blijven.

Baten in de archieven

De baten van de archieven zijn in deze begroting ondergebracht als negatieve post bij de apparaatskosten. Hierbij is hetzelfde systeem gehanteerd dat ook geldt voor RHC's. Op deze manier is het totale krediet aan de acht rijksarchieven (f 44,7 miljoen in 2001) zichtbaar.

Naar verwachting zullen de acht rijksarchieven gezamenlijk f 3,5 miljoen aan baten ontvangen uit onder meer dienstverlening (studiezaal), subsidies en bijdragen op activiteiten, en in afnemende mate inkomsten uit zakelijke dienstverlening. Ook de verhuur van leegstaande depotruimte is voor een aantal archieven een redelijke component in hun baten.

Kredieten RHC's

De regionale historische centra worden gefinancierd vanuit de samenwerkende partners, veelal gemeenten en het rijk. In de voorbereidingen tot fusie wordt de rijksbijdrage, in onderhandeling met de andere partner(s) vastgesteld. Voor de vier archieven die reeds in 2000 fuseren bedraagt de rijksbijdrage samen ruim f 17 miljoen (inclusief huisvestingsmiddelen). De bijdrage loopt tot 2004 op tot ruim f 19 miljoen. De geplande nieuwbouw voor het Utrechts Archief in 2002 is hier debet aan. Rond de 45% van deze bijdrage wordt besteed aan huisvestingskosten (zie ook tabel 5).

Concerndiensten en Inspectie

In het najaar 2000 zal de integratie van het Algemeen Rijksarchief en de Concerndiensten zijn afgerond. Daarna zal er op concernniveau een stafbureau ontstaan, dat als voornaamste taken heeft het ondersteunen en vormgeven van het fusietraject en het uitvoeren van de planning- en controlcyclus met betrekking tot de rijksarchieven en de RHC's. Op den duur zal deze taak worden overgeheveld naar het departement, en worden uitgevoerd door de directie Cultureel Erfgoed. Aan personele en materiële middelen wordt f 2,6 miljoen begroot.

In 2000 is gestart met de versterking van de Inspectie. Dit onderdeel van de RAD zal worden afgesplitst van de RAD, en als aparte dienst binnen OCenW worden gepositioneerd. In de begroting is een bedrag van f 1 miljoen beschikbaar voor de Inspectie.

Centrale fondsen

RAD-fondsen

De centrale activiteiten, die voorheen bij de Concerndiensten van de RAD waren ondergebracht, worden de komende jaren ontvlochten en overgeheveld naar de archieven. Het betreft vooral activiteiten op het gebied van ict (centrale systemen en onderhoudscontracten), luchtzuivering (centrale inkoop) en adviesdiensten (P-adviseurs).

Voor een aantal fondsen is het echter niet zinvol om deze al in 2001 over te hevelen. Voor onder meer wachtgeld, mobiliteit en beleids-

ondersteuning worden nog centrale middelen begroot, ruim f 2 miljoen in 2001, aflopend naar krap f 1 miljoen in 2004.

Een speciale begrotingspost is de besteding van f 1,5 miljoen op ict-gebied. Dit zijn gereserveerde middelen uit 2000, die worden aangewend voor de ontwikkeling van ondermeer websites in de archieven.

Project regionale historische centra

Naar verwachting zal bij elk fuserend archief een bedrag van f 0,3 tot f 0,4 miljoen nodig zijn voor de financiering van incidentele kosten. Deze bestaan voornamelijk uit de kosten voor externe projectleiders, eenmalige opleidingen en mogelijke frictiekosten.

Taakstelling

In 2003 en 2004 is apart een post opgenomen inzake de opgelegde taakstelling. De eerste tranche van de taakstelling (3%) is in deze begroting volledig ingevuld. De bezuinigingen zijn voornamelijk doorgevoerd op het personele vlak. In het integratieproces CD/ARA, dat eind 2000 moet zijn afgerond, zijn opengevallen vacatures niet ingevuld. Voor de tweede tranche (van 3% naar 6%) is met het moederdepartement afgesproken dat deze pas vanaf 2003 wordt ingevuld.

Nadere specificatie van kosten

Begroting bestuurlijke vernieuwing

In de bijdrage van het departement is een component van f 4,9 miljoen opgenomen voor het gehele proces van bestuurlijke vernieuwing. Een te bereiken doel is efficiencywinst, die kan worden ingezet op het gebied van publieksbereik en digitaal toegankelijk maken van de archieven.

Tabel 4 Overzicht begroting bestuurlijke vernieuwing (x f 1 000)

	1999	2000	2001 NLG	2001 EUR	2002	2003	2004
Financieel gezonde basis	0	1 260	1 260	572	1 260	1 260	1 260
Kosten mbt rente en afschrijvingen	0	1 780	795	479	950	875	875
Verhogingen nav bouwkundige voorzieningen	0	50	650	295	1 758	2 408	2 408
Fusie project incidenteel		1 400	1 200	545	900	550	450
Overig	0	350	400	182	465	679	797
Nationaal Archief	0	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal gemiddeld over 2000–2004: f 4 950	0	4 840	4 305	2 073	5 018	5 343	5 243

De efficiencywinst kan alleen ontstaan als de archieven een gezonde financiële start kunnen maken bij de fusies. Daarom wordt ongeveer een kwart (f 1,2 miljoen) van deze middelen ingezet om de achterstanden, die vooral zijn ontstaan bij investeringen in automatisering en publieksvoorzieningen, weg te werken.

Een groot deel van de f 4,9 miljoen zal worden besteed aan de aanpassing van de gebouwen. Het samenvoegen van twee (of meer instellingen) vergt altijd aanpassingen. Die zullen vooral gericht zijn op verbetering van de publieksruimtes. Deels gaat het hier om bouwkundige voorzieningen

die ook zonder fusie op korte termijn nodig waren geweest; de kosten worden nu gedrukt doordat ook de fuserende partner bijdraagt aan de nieuwe voorziening.

De structurele kosten op het gebied van huisvesting zullen met het stijgen van het aantal fusies groter worden. Aan het eind van deze periode (2004) zullen de kosten voor verhoogde huursommen en inrichting zijn gestegen tot f 3,2 miljoen.

Binnen de begroting van de bestuurlijke vernieuwing is ook een post «overige» opgenomen. Hierbinnen vallen kosten met een incidenteel karakter zoals een fonds voor personele knelpunten en structurele kosten, zoals het accres op de prijzen in Overijssel.

Kostenverdeling over de archieven

In tabel 5 is aangegeven op welke wijze de kosten van de RAD zijn verdeeld over de archieven. De kosten bestaan uit de rijksbijdragen voor de RHC's en de lumpsums voor de rijksarchieven. In deze bedragen zijn alle componenten die nodig zijn voor een integrale bedrijfsvoering opgenomen. De in de vorige paragrafen gesignaleerde knelpunten met betrekking tot de huisvesting en de taakstelling zijn nog niet per archief gespecificeerd. De benodigde maatregelen hiervoor moeten nog genomen worden.

Tabel 5 Specificatie kosten per archief (x f 1 000)							
	1999	2000	2001 NLG	2001 EUR	2002	2003	2004
RHC's							
Groningen	2 121	2 400	4 813	2 184	4 813	4 813	4 813
Overijssel	1 838	2 090	3 413	1 549	3 815	3 929	4 047
Utrecht	2 000	2 100	3 463	1 571	3 923	4 688	4 688
Zeeland	2 174	2 275	5 684	2 579	5 684	5 684	5 684
Totaal RHC's (afgerond)	8 130	8 870	17 370	7 880	18 240	19 110	19 230
Archieven							
Friesland	1 849	2 050	3 293	1 494	3 643	3 643	3 643
Drenthe	1 609	1 800	2 946	1 337	2 946	2 946	2 946
Gelderland	1 910	2 100	3 257	4 478	3 257	3 257	3 257
Flevoland	408	450	744	338	794	794	794
N-Holland	1 846	2 050	3 888	1 764	3 888	3 888	3 888
N-Brabant	2 173	2 100	4 275	1 940	4 275	4 275	4 275
Limburg	2 311	2 360	6 312	2 864	6 312	6 312	6 312
Schaarsbergen	245	250	1 122	509	1 122	872	872
Nationaal Archief	9 308	10 520	18 895	8 574	19 470	18 895	18 895
Totaal archieven (afgerond)	21 660	23 680	44 730	20 300	45 710	44 880	44 880
Overige kosten							
Concern & inspectie & OR	5 987	4 590	3 640	1 652	3 420	3 220	3 220
Centrale fondsen	10 644	19 816	4 810	2 183	1 965	1 535	1 415
Huisvesting onverdeeld		21 600					
Maatregelen taakstelling/huisvesting	0	0	- 699	- 317	-699	- 1 901	- 2 401
Totaal overig	16 631	46 006	7 751	3 517	4 686	2 854	2 234
Totaal	46 421	78 556	69 851	31 697	68 636	66 844	66 344

Financiering van de RAD

De RAD kent vanaf 1 januari 2000, zoals alle agentschappen, een gewijzigde vorm van financiering. De waarde van de activa wordt met ingang van die datum gefinancierd met vreemd vermogen. Na de conversie per 1 januari 2000 is er een negatief eigen vermogen ontstaan, dat, gezien het verwachte resultaat in 2000 en deze begroting 2001–2004, niet zal verbeteren.

Uit het bijgevoegde kasstroomoverzicht blijkt dat het negatieve vermogen tot problemen gaat leiden in de liquiditeit aan het eind van 2001. Dat er in 2001 nog geen financieringsprobleem is heeft te maken met de aflossingen op de leningen; deze zijn lager dan de vrijval aan afschrijvingen. Bovendien beschikt de RAD over een klein aantal voorzieningen. Voor de jaren 2002/2003 vergt de financiering van het agentschap meer creativiteit. Alleen door het versneld innen van debiteuren, het tijdig inroepen van de leenfaciliteit in combinatie met zo laat mogelijk betalen van lopende betalingsverplichtingen, kan de RAD aan zijn betalingsverplichtingen voldoen. In 2003/2004 zal het negatieve vermogen volledig tot uitdrukking komen in de liquiditeit; de aflossingen op de leningen lopen min of meer parallel aan de afschrijvingen en voorzieningen zijn niet meer voorhanden.

Tabel 6 Kasstroomoverzicht (x f 1000)							
	1999	2000	2001 NLG	2001 EUR	2002	2003	2004
Rekening courant RHB 1 jan 2000	3 010	3 597	1 546	406	217	- 37	- 219
Kasstroom uit operationele act.	5 750	1 389	1 406	683	2 413	3 003	- 3 003
Kasstroom investeringen							
deel Rijk	- 5 880	- 4 000	- 3 000	- 1 361	- 3 000	- 3 000	3 000
desinvesteringen	717						
deel Derden							
Totaal kasstroom investeringen	- 5 163	- 4 000	- 3 000	- 1 361	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Financieringskasstroom							
beroep op de leenfaciliteit (conversie)		14 010					
eenmalig storting moederdepartement		- 14 010					
aflossing op lening uhv conversie		- 2 506	- 1 840	- 835	- 1 840	- 1 840	
aflossing op lening uhv nieuwe inv. 2000		- 250	- 500	- 227	- 500	- 500	- 500
aflossingen op lening 2001–2004			- 300	- 136	- 900	- 1 500	- 2 100
aflossingen ineens RHC-vorming		- 3 984	- 2 000	- 908	pm	pm	pm
beroep op leenfaciliteit uhv nieuwe inv.		4 000	3 000	1 361	3 000	3 000	3 000
afrekening vermogens bestanddelen							
RHC's		3 300	2 000	908	pm	pm	pm
Totaal kasstroom financierings act.	0	560	360	163	- 240	- 840	400
Netto kasstroom	631	- 2 051	- 1 234	- 560	- 1 014	- 832	208
Rekening Courant RHB per 31 dec 2000	3 597	1 546	311	141	- 703	- 1 535	- 1 327

De leenfaciliteit neemt in het kasstroomoverzicht een aparte plek in. Voor de jaren 2001–2004 is dit becijferd conform het uitgangspunt van deze begroting; namelijk op de status quo van eind 2000, waarbij er vier archieven zelfstandig zijn en de overblijvende acht archieven een

investeringsniveau kennen van f 3 miljoen. Dit bedrag is gelijk aan de afschrijvingen van deze archieven (ideaal complex). Door de opstapeling van afzonderlijke leningen duurt het enkele jaren voordat ook de aflossingen op dit niveau zijn aangeland.

Door het proces van verzelfstandiging van archieven zal een ideaal complex nooit worden bereikt. Er zijn twee punten die dit patroon zullen gaan verstoren. Allereerst zal door de fusies het investeringsbedrag gaan afnemen; investeringen van RHC's worden niet gefinancierd door de RAD. Een RHC zal zelfstandig op de kapitaalmarkt leningen moeten afsluiten voor financiering van zijn activa of organisatie. Ten tweede zal een rijksarchief bij fusie zijn bestaande lening(en) bij de RAD moeten gaan aflossen. Hierdoor komt een kasstroom op gang van afrekeningen en aflossingen. Ook deze is nog niet in de begroting verwerkt door het ontbreken van een concrete planning hieromtrent.

BIJLAGEN BIJ DE BEGROTING

1.	Personeelsgegevens	295
2.	Wetgeving	296
3.	Moties en toezeggingen	304
4.	Circulaires	349
5.	Aanbevelingen Nationale ombudsman	350
6.	Subsidies/projectfaciliteiten	351
7.	Evaluatieonderzoek	385
8.	Economische en functionele classificaties	394
9.	Voorlichtingsuitgaven	296
10.	Convenanten	401

Overzicht A: Samenvattend overzicht personeelssterkte

Art.	Organisatie-eenheid	Werkelijke bezetting in fte		Verwachte personeelsomvang in fte				
		30-06-2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
17.10	Bestuursdepartement	1 353,0	1 353,0	1 296,0	1 279,0	1 279,0	1 279,0	1 279,0
17.10	Commissies (COS, College van Beroep HO en CEVO)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
17.11	Inspectie van het Onderwijs	435,2	460,0	460,0	460,0	460,0	460,0	460,0
17.11	Inspectie Cultuurbezit	15,2	15,0	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2
17.13	Raad voor Cultuur	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7
17.13	Onderwijsraad	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5
17.13	Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8
Totaal		1 877,4	1 902,0	1 847,2	1 830,2	1 830,2	1 830,2	1 830,2

Overzicht B: Samenvattend overzicht personeelssterkte van de agentschappen ressorterend onder het ministerie

17.14	Centrale Financiën Instellingen	424,1	430,0	430,0	430,0	430,0	430,0	430,0
17.14	Rijksarchiefdienst	313,4	313,4	244,2	241,2	240,2	240,2	240,2
Totaal		737,5	743,4	674,2	671,2	670,2	670,2	670,2

Overzicht C: Samenvattend overzicht personeelssterkte van de cultuurinstellingen

17.12	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	135,7	135,7	135,7	135,7	135,7	135,7	135,7
17.12	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	181,0	174,6	192,5	192,5	192,5	192,5	192,5
17.14	Instituut Collectie Nederland	85,3	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0
Totaal		402,0	397,3	415,2	415,2	415,2	415,2	415,2

De overzichten geven weer de werkelijke bezetting in fte's per 30 juni 2000, alsmede de verwachte gemiddelde bezetting in fte's voor de jaren 2000 tot en met 2005.

Onder bezetting wordt gerekend Rijksoverheidspersoneel met een vast of tijdelijk dienstverband (personeelsgroep «departementen algemeen bestuur») en de politieke leiding (personeelsgroep «leden van het kabinet»). Onder bezetting wordt wel gerekend medewerkers met een vast dienstverband, een tijdelijk dienstverband, een tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast, een if-functie (interim functievervulling) die intern (binnen OCenW) wordt vervuld, een if-functie die extern (buiten OCenW) wordt vervuld, trainees en medewerkers met een bbl-status (beroepsbegeleidende leerweg). Onder bezetting wordt niet gerekend stagiaires, externen, uitzendkrachten, wachtgelders, ex-medewerkers met ziekgeld na ontslag, commissieleden en medewerkers met een if-functie van buiten OCenW. In de bezettingcijfers zijn de fte's aan ondersteunende diensten die zijn uitbesteed (zoals onder andere repro, interne postdienst, helpdesk kantoorautomatisering, netwerkbeheer en secretariële ondersteuning van de medezeggenschap) uiteraard niet meegenomen.

A. Tot stand gekomen wetgeving (periode 01-06-1999 tot en met 01-06-2000)

Citeertitel	Kamerstuk nr.	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
1999 WETTEN			
Wet van 1 juli 1999, houdende wijziging van de Wet op de studiefinanciering in verband met het onder de prestatiebeurs brengen van de reisvoorziening	26 376	1999 294	01-09-1999
Wet van 1 juli 1999 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek houdende indexering van het collegegeld	26 418	1999 296	16-07-1999
Wet van 1 juli 1999, houdende wijziging van enkele onderwijswetten in verband met onder meer de bestrijding van seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs	25 979	1999 313	28-07-1999
Wet van 8 juli 1999, houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek onder meer in verband met de verlenging van de periode van afwijkende bekostiging van de opleidingen op het gebied van de kunst, bepaalde lerarenopleidingen op het gebied van de kunst, de voortgezette kunstopleidingen en de voortgezette opleidingen bouwkunst	26 377	1999 329	01-01-2000
Wet van 16 september 1999 tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs opdat op grond van die wet bekostigde instellingen en andere instellingen die een niet uit de rijksbijdrage bekostigde opleiding educatie verzorgen, het recht kunnen verkrijgen aan de met goed gevolg afgelegde examens of onderdelen van examens van die opleiding een wettelijk geregeld diploma of certificaat te verbinden (erkenning diploma's niet uit rijksbijdrage gefinancierde educatie)	26 374	1999 419	06-10-1999
Wet van 6 oktober 1999 tot wijziging van onder meer de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met enkele maatregelen ter verbetering van het functioneren van het vervangingsfonds en het participatiefonds (regeling verbetering functioneren vervangings- en participatiefonds)	26 427	1999 445	29-10-1999
Wet van 28 oktober 1999 tot wijziging van onder meer de Wet op het voortgezet onderwijs met het oog op afschaffing van de einddatum voor indiening van aanvragen tot bekostiging van nevenvestigingen in verband met bijzondere omstandigheden, alsmede enige vooral technische aanpassingen (afschaffing einddatum aanvraag nevenvestigingen; technische aanpassingen)	26 555	1999 474	19-11-1999
Wet van 2 december 1999 tot wijziging van de Wet op het primair onderwijs in verband met de verkleining van de groepsgrootte voor de 4- tot en met 7-jarige leerlingen van basisscholen	26 513	1999 527	01-03-2000
Wet van 22 december 1999 tot wijziging van de Mediawet in verband met nieuwe regels omtrent de financiering van de publieke omroep (afschaffing omroepbijdrage)	26 707	1999 573	–

Citeertitel	Kamerstuk nr.	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
1999 WETTEN (BEGROTING)			
Wet van 8 juli 1999, houdende wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1999 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)	26 557	1999 403	01-06-1999
Wet van 16 september 1999, houdende wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1998 (slotwet)	26 544	1999 430	15-10-1999

Citeertitel	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
1999 BESLUITEN		
Besluit van 19 mei 1999, houdende wijziging van het Inrichtingsbesluit W.V.O. in verband met de invoering van leerwegen in het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs, alsmede ten aanzien van het praktijkonderwijs; technische aanpassing enkele andere besluiten (invoering leerwegen mavo en vbo, en praktijkonderwijs)	1999 230	–
Besluit van 26 mei 1999, houdende wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW in verband met onder meer veranderingen in het stelsel van afstudeersteun door het Rijk	1999 231	–
Besluit van 7 mei 1999 tot aanpassing van enkele algemene maatregelen van bestuur naar aanleiding van de Wet van 18 juni 1998 tot wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met onder meer de invoering van het schoolplan, de schoolgids en het klachtrecht	1999 284	14-07-1999
Besluit van 8 juli 1999, houdende wijziging van het Besluit studiefinanciering en het Besluit tegemoetkoming studiekosten in verband met aanpassing aan de wijziging van artikel 10 van de Vreemdelingenwet	1999 301	21-07-1999
Besluit van 28 juli 1999, houdende wijziging van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen ter verbetering van de uitvoeringspraktijk en in verband met enkele terminologische aanpassingen	1999 351	25-08-1999
Besluit van 28 juli 1999, houdende uitvoeringsvoorschriften van de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (Uitvoeringsbesluit Wet SLOA)	1999 357	27-08-1999
Besluit van 6 augustus 1999, houdende vaststelling van de algemene berekeningswijze van de rijksbijdrage voor het beroepsonderwijs, de educatie en de landelijke organen, alsmede vaststelling van voorschriften over het informatieverkeer, bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs (Uitvoeringsbesluit WEB)	1999 368	–
Besluit van 10 augustus 1999, houdende wijziging van het Bekostigingsbesluit WHW in verband met onder meer wijziging van de algemene berekeningswijze voor de bekostiging van universiteiten met ingang van 2000	1999 381	01-01-2000
Besluit van 3 september 1999, houdende wijziging van het Tijdelijk besluit opleidingen en diploma's archivistiek (verlenging werkingsduur)	1999 390	17-09-1999
Besluit van 20 september 1999, houdende wijziging van het Besluit onderwijsbevoegdheden W.V.O./O.W.V.O. en het Besluit informatievoorziening WVO met name in verband met de invoering van leerwegen in het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs, alsmede ten aanzien van het praktijkonderwijs; technische aanpassing enkele andere besluiten	1999 405	01-10-1999
Besluit van 25 oktober 1999 tot wijziging van het Mediabesluit in verband met uitstel van de aanvraagprocedure voor het verlenen van concessies voor landelijke publieke omroep	1999 456	29-10-1999

Citeertitel	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
Besluit van 27 oktober 1999, houdende wijziging van onder meer het Formatiebesluit WPO, het Formatiebesluit WEC, het Besluit trekkende bevolking WPO en het Formatiebesluit W.V.O. (onder meer wijziging opslag i.v.m. herbezetting arbeidsduurverkorting en bevordering arbeidsparticipatie ouderen 1998)	1999 473	19-11-1999
Besluit van 25 november 1999, houdende wijziging van het Bekostigingsbesluit WHW in verband met onder meer toevoeging van het budget voor uitkeringen na ontslag aan het landelijk deel academische ziekenhuizen	1999 522	01-01-2000
Besluit van 1 december 1999, houdende wijziging van het Bekostigingsbesluit WHW in verband met de bekostiging van opleidingen op het gebied van de kunst, bepaalde lerarenopleidingen op het gebied van de kunst, voortgezette kunstopleidingen en voortgezette opleidingen bouwkunst	1999 523	01-01-2000
Besluit van 6 december 1999, houdende verdere vermindering van overheidsregels van rechtspositionele aard op het terrein van het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Besluit decentralisatie arbeidsvoorwaarden, vorming universiteiten, hogescholen en onderzoekinstellingen)	1999 528	17-12-1999
Besluit van 7 december 1999, houdende wijziging van het Mediabesluit (implementatie wijziging richtlijn «Televisie zonder grenzen»)	1999 545	–
1999 BESLUITEN (RECHTSPOSITIE)		
Besluit van 7 juli 1999 houdende wijziging van onder meer het Rechtspositiebesluit onderwijspersoneel, het Besluit Werkloosheid onderwijs- en onderzoekpersoneel, het tijdelijk Besluit ziekte en arbeidsongeschiktheid onderwijs- en onderzoekpersoneel, het Besluit tegemoetkoming ziektekosten en inkomenstoelage onderwijs- en onderzoekpersoneel en de Regeling ziektekostenvoorziening onderwijs- en onderzoekpersoneel inzake onder meer het verbruik van rekeneenheden ten behoeve van ex-directeuren en inzake het geregistreerd partnerschap	1999 344	13-08-1999
1999 INWERKINGSTREDINGSBESLUITEN		
Besluit van 19 mei 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van onderdelen van artikel I van het besluit van 20 februari 1999 (Stb. 104), houdende aanpassing van het Mediabesluit aan de Telecommunicatiewet	1999 220	02-06-1999
Besluit van 15 juni 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van artikelen van het Besluit van 24 maart 1999, houdende wijziging van een aantal besluiten in verband met het opheffen van het ziekenhuisonderwijs als schoolsoort, en enkele technische wijzigingen (Stb. 151)	1999 273	07-07-1999
Besluit van 1 juli 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen I, III en IV van het Besluit van 19 mei 1999 (Stb. 230), houdende wijziging van het Inrichtingsbesluit W.V.O. in verband met de invoering van leerwegen in het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs, alsmede ten aanzien van het praktijkonderwijs; technische aanpassing enkele andere besluiten (invoering leerwegen mavo en vbo, en praktijkonderwijs)	1999 292	14-07-1999
Besluit van 6 augustus 1999 tot vaststelling van het tijdstip, bedoeld in artikel II van het Besluit van 26 mei 1999 (Stb. 231) tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW in verband met onder meer veranderingen in het stelsel van afstudeersteun door het Rijk en artikel 5.14 van het Bekostigingsbesluit WHW	1999 362	27-08-1999
Besluit van 11 oktober 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de hoofdstukken 2, 3, 4 en 6 van het Besluit van 6 augustus 1999 (Stb. 368) houdende vaststelling van de algemene berekeningswijze van de rijksbijdrage voor het beroepsonderwijs, de educatie en de landelijke organen, alsmede vaststelling van voorschriften over het informatieverkeer, bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs (Uitvoeringsbesluit WEB)	1999 440	27-10-1999

Citeertitel	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
Besluit van 29 november 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen IV en V van het Besluit van 20 september 1999 (Stb. 405) houdende wijziging van het Besluit onderwijsbevoegdheden W.V.O./O.W.V.O. en het Besluit informatievoorziening WVO met name in verband met de invoering van leerwegen in het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs, alsmede ten aanzien van het praktijkonderwijs; technische aanpassing enkele andere besluiten	1999 517	15-12-1999
Besluit van 22 december 1999 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 22 december 1999 tot wijziging van de Mediawet in verband met nieuwe regels omtrent de financiering van de publieke omroep (afschaffing omroepbijdrage)	1999 574	01-01-2000

Citeertitel	Kamerstuk nr.	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
2000 WETTEN			
Wet van 22 december 1999, houdende intrekking van de wet van 26 mei 1870 tot regeling van het onderwijs van Rijkswege in de beeldende kunsten (Stb. 78)	26 843	2000 25	26-01-2000
Wet van 23 maart 2000 tot wijziging van de Mediawet in verband met de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep	26 660	2000 138	–
Wet van 16 maart 2000, houdende wijziging van de Wet van 15 mei 1997 tot wijziging van onder meer de Wet op het basisonderwijs, de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs inzake het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (Stb. 237) en de Wet van 5 maart 1998, houdende wijziging van enkele onderwijswetten in verband met het onderwijs in allochtone levende talen en enkele technische aanpassingen (Stb. 148), inzake indexering specifieke uitkeringen	26 831	2000 140	05-04-2000
Wet van 25 april 2000 tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met onder meer de wijziging van de termijn van vaststelling van het hoger onderwijs- en onderzoeksplan	26 905	2000 203	24-05-2000
2000 WETTEN (BEGROTING)			
Wet van 3 februari 2000, houdende wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1999 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)	26 913	2000 83	18-02-2000
Wet van 13 april 2000, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2000	26 800 VIII	2000 183	10-05-2000
2000 WETTEN (BESCHIKKING JUSTITIE)			
Beschikking van de Minister van Justitie van 10 januari 2000, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, zoals deze luidt na wijziging door de wet van 8 juli 1999, Stb. 329		2000 11	

Citeertitel	Staatsblad jaar nr.	Inwerkingtreding
2000 BESLUITEN		
Besluit van 29 februari 2000 tot vaststelling van enkele maatregelen ter uitvoering van de wet van 22 december 1999, Stb. 573 (afschaffing omroepbijdrage)	2000 113	01-01-2000
Besluit van 24 maart 2000, houdende wijziging van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. in verband met de invoering van leerwegen in het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs (eindexamens leerwegen mavo en vbo)	2000 158	–
Besluit van 6 april 2000, onder meer houdende vaststelling van de organisatie en werkwijze van de regionale verwijzingscommissies in het primair onderwijs en van de regio-indeling van die commissies (Besluit regionale verwijzingscommissies primair onderwijs)	2000 159	–
Besluit van 12 april 2000, houdende wijziging van het Formatiebesluit WPO en enkele andere besluiten in verband met onder meer de verkleining van de groepsgrootte voor de 4- tot en met 7-jarige leerlingen van basisscholen	2000 179	10-05-2000
2000 BESLUITEN (RECHTSPOSITIE)		
Besluit van 4 april 2000, houdende wijziging van het Rechtspositiebesluit onderwijs-personeel, het Formatiebesluit WPO, het Formatiebesluit WEC en het Formatiebesluit W.V.O. onder meer in verband met het verbruik van formatierekeneenheden door de leraar in opleiding	2000 155	01-08-2000
2000 INWERKINGSTREDINGSBESLUITEN		
Besluit van 21 januari 2000 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen II en V van het Besluit van 27 oktober 1999 (Stb. 473), houdende wijziging van onder meer het Formatiebesluit WPO, het Formatiebesluit WEC, het Besluit trekkende bevolking WPO en het Formatiebesluit W.V.O. (onder meer wijziging opslag i.v.m. herbezetting arbeidsduurverkortings- en bevordering arbeidsparticipatie ouderen 1998)	2000 67	16-02-2000
Besluit van 28 maart 2000, tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 23 maart 2000 tot wijziging van de Mediawet in verband met de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep	2000 139	31-03-2000
Besluit van 17 mei 2000 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen II en III van het Besluit van 12 april 2000 (Stb. 179), houdende wijziging van het Formatiebesluit WPO en enkele andere besluiten in verband met onder meer de verkleining van de groepsgrootte voor de 4- tot en met 7- jarige leerlingen van basisscholen	2000 219	01-06-2000

B. Bij de Staten-Generaal aanhangige wetsvoorstellen

Citeertitel	Kamerstuk	Gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase
Wijziging van enkele onderwijswetten in verband met de invoering van persoonsgebonden nummers in het onderwijs	25 828	MR: 09-06-2000 aanvaard m.b.t. NvW	RvSt: 11-07-2000 aanhangig m.b.t. NvW
Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de modernisering van de universitaire opleiding tot eerstegraads leraar voortgezet onderwijs	26 692	06-06-2000 EK Vaststel- ling blanco eindverslag	04-07-2000 EK Aanvaarding

Citeertitel	Kamerstuk	Gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase
Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet privatisering ABP inzake de rechtspositie van personeel in dienst van door de gemeente voor het verzorgen van onderwijs in allochtone levende talen gesubsidieerde rechtspersonen die niet een school in stand houden	26 935	27-01-2000 TK Vastgesteld verslag	10-07-2000 TK Indiening Nota n.a.v. verslag
Intrekking van de Wet op de studiefinanciering en vervanging door de Wet studiefinanciering 2000 (Wet studiefinanciering 2000)	26 873	30-05-2000 EK Procedure vergadering	27-06-2000 EK Aanvaarding
Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs onder meer in verband met leerlingenvervoer en de stichtings- en opheffingsnormen van afdelingen en scholen voor voorbereidend beroepsonderwijs en wijziging van de Wet tegemoetkoming studiekosten in verband met kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden en moeilijk lerende kinderen	27 014	21-03-2000 TK Vaststelling verslag	05-09-2000 TK Indiening Nota n.a.v. verslag
Voorschriften ten behoeve van de instroom van leraren in het primair en voortgezet onderwijs (Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs)	27 015	27-06-2000 EK Procedure vergadering	04-07-2000 EK Aanvaarding
Wetsvoorstel tot wijziging van de WVO en WEB i.v.m. het opnemen van een grondslag van een meldplicht van niet-leerplichtige leerlingen.	27 206	27-06-2000 TK Indiening wetsvoorstel	31-08-2000 TK Procedure vergadering

C. In voorbereiding zijnde wetsvoorstellen

Citeertitel	Op 01-07-2000 Gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase	Inwerkingtreding
Wetsvoorstel aanpassing onderwijswetten aan de derde tranche AWB	Raad van State: 31-03-2000 ontvangst advies RvSt		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tech. wijz. Monumentenwet 1988	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van diverse wetten tot aanpassing van verwijzingen naar de WBO en de ISOVO	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van een aantal onderwijswetten i.v.m. een overgangsregeling kosten administratie, beheer en bestuur bij verzelfstandiging van openbaar onderwijs.	Raad van State: 05-06-2000 ontvangst advies RvSt		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot teruggave bij gewapend conflict uitgevoerde goederen	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wet op de beroepen in het onderwijs (voorheen Wet op het leraarschap)	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wet op het onderwijstoezicht	In voorbereidend stadium		01-01-2002
Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank ingevolge evaluatie	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.

Citeertitel	Op 01-07-2000 Gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase	Inwerkingtreding
Wet houdende intrekking van de Wet tegemoetkoming studiekosten en vervanging door de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten)	MR: 30-06-2000 aanvaard door MR		01-08-2000
Wetsvoorstel tot wijziging van het WPO i.v.m. de beperking van de onderwijsbevoegdheid van PABO-gediplomeerden tot de groepen 1 en 2 v.w.b. het leergebied lichamelijk opvoeding	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wet tot wijziging van de Monumentenwet 1988 in verband met de implementatie van het Verdrag van Valletta	In voorbereidend stadium		01-03-2002
Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet vereenvoudiging Londo i.v.m. herziening gewenningsregeling	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van de WVO/ WPO/WEC m.b.t. de Wet LIOs	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wetsvoorstel houdende wijziging WVO, WEB, WPO en WEC i.v.m. regels over uitzendkrachten in het onderwijs (regeling uitzendkrachten in het onderwijs)	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs i.v.m. o.m. regeling van het aantal contacturen voor bepaalde beroepsopleidingen	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging Wet behoud cultuurbezit (evaluatie WBC)	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met decentralisatie van de bovenwettelijke wachtgelduitgaven en van de vervangingsuitgaven (Regeling decentralisatie bovenwettelijke wachtgelduitgaven en vervangingsuitgaven VO)	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wetsvoorstel WeBu-implementatie	In voorbereidend stadium		01-01-2002
Wetsvoorstel deregulering WHW	In voorbereidend stadium		01-09-2001
Wetsvoorstel tot wijziging van de WHW i.v.m. uitvoering in de nota «Zicht op kwaliteit» aangekondigde beleidsvoornemens betreffende het kunstonderwijs	In voorbereidend stadium		01-01-2002
Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23 van de Grondwet inzake samenwerkingsscholen	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van de Archiefwet 1995 i.v.m. rijksarchiefsinspectie	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met wijzigingen in de basisvorming	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wetsvoorstel tot wijziging van de WPO, WEC, WVO en de WEB i.v.m. de verrekening van uitkeringen op grond van artikel 39 BZA	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging Wet op het primair onderwijs en de Wet op de expertisecentra inzake enkele technische aanpassingen	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.

Citeertitel	Op 01-07-2000 Gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase	Inwerkingtreding
Wetsvoorstel tot wijziging van de WPO, WEC, WVO en WEB i.v.m. aanpassing bepalingen voor personeel van 65 jaar en ouder	In voorbereidend stadium		Dag na plaatsing Stb.
Wetsvoorstel tot wijziging van de WPO, WEC en WVO in verband met een nieuwe regeling informatievoorziening voor het primair onderwijs	In voorbereidend stadium		01-08-2002
Wetsvoorstel tot wijziging van de WPO i.v.m. invoering leerlingvolgsysteem voor alle leerlingen	In voorbereidend stadium		01-08-2001
Wetsvoorstel tot wijziging van de WPO en de WEC t.b.v. de invulling van het begrip «taalondersteuning» en vastlegging van de vereisten om taalondersteuning te mogen verzorgen	In voorbereidend stadium		01-08-2001

A. Door de Staten-Generaal aanvaarde moties

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
ARBEIDSVORWAARDEN EN BEROEPSKWALITEIT		
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de uitbreiding van de mogelijkheden voor kinderopvang een van de hoofddoelstellingen van de regering is en dat mede daartoe het aantal kinderopvangplaatsen gedurende deze kabinetsperiode met 71 000 plaatsen wordt uitgebreid; overwegende, dat onderzoek van het Centraal Planbureau heeft uitgewezen dat de hoogte van de ouderbijdrage en de snelle stijging daarvan bij een toenemend inkomen voor veel mensen een belemmering vormt om zich aan te bieden op de arbeidsmarkt; constaterende, dat de veelal nog op een standaard werkdag ingerichte openingstijden van kinderopvangcentra onvoldoende aansluiten op de flexibele werktijden van ouders; verzoekt de regering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. f 20 miljoen extra uit te trekken voor een verdere uitbreiding van de kinderopvangplaatsen, bijvoorbeeld in het onderwijs, en voor verruiming van de openingstijden; 2. f 50 miljoen uit te trekken in het kader van het Belastingplan 2000 om de kosten van kinderopvang voor lagere en middeninkomens langs fiscale weg te verminderen; 3. een eenmalig bedrag van f 15 miljoen uit te trekken uit de onderuitputting 1999 om knelpunten op het gebied van de bouw van nieuwe kinderopvangcentra op te lossen, het zogenaamde waarborgfonds 	<p>Algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 21, motie De Graaf</p>	<p>Ter invulling van de motie De Graaf zijn er afspraken gemaakt met de staatssecretarissen Verstand (SZW) en Vliegthart (VWS) dat er in twee tranches (2000 en 2001) 10 miljoen zal worden ingezet voor uitbreiding van de kinderopvangplaatsen in het onderwijs. Daartoe worden met ingang van 1 september 2000 ook plaatsen voor buitenschoolse opvang gerekend. In de pas afgesloten onderwijs-CAO is namelijk een regeling voor buitenschoolse opvang overeengekomen. Verder is in de CAO afgesproken het budget voor kinderopvang met ingang van 2002 structureel te verhogen met 10 miljoen; de incidentele intensivering van het kabinet is daarmee door de sector onderwijs structureel gemaakt. Hiermee is deze motie afgedaan</p>
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, van mening, dat kwalitatief hoogwaardige assessments de spil van het proces van zij-instroom dienen te vormen; overwegende, dat zij-instroom in het speciaal basisonderwijs een assessment vergt dat past bij de eisen van het speciaal basisonderwijs; verzoekt de regering, een op maat toegesneden assessment voor het speciaal basisonderwijs te ontwerpen, dit vast te leggen in een AMvB en deze binnen de daartoe gestelde termijnen voor te leggen aan de Tweede kamer</p>	<p>Behandeling interim-twet zij-instroom leraren po en vo d.d. 25 mei 2000 27 015 nr. 20, motie Barth</p>	<p>De AMvB op grond van de Interimwet zij-instroom PO en VO is in augustus 2000 in verband met de voorhang-procedure aan de Tweede Kamer aangeboden. Daarbij is de intentie om besturen van scholen voor speciaal onderwijs in staat te stellen in het kader van het benoemen van personeel (met het oog op een geschiktheidsverklaring als bedoeld in de wet) op vrijwillige basis gebruik te laten maken van een toegepast assessment</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
ALGEMEEN CULTUURBELEID		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat autonome ontwikkelingen binnen de sector kunst en cultuur een waardevolle bijdrage leveren aan een bloeiend cultureel klimaat; constaterende, dat in de uitgangspuntennotitie voor de volgende cultuurnota (periode 2001–2004) veel van de sector kunst en cultuur wordt verlangd, maar dat autonome artistieke ontwikkelingen onvoldoende worden benadrukt; spreekt als haar mening uit, dat in het proces van aanvragen en beoordelen, alsmede adviseren en besluiten over de subsidiëring in de komende periode een markante, eigenstandige plaats – ook binnen de prioriteitsstelling van gelden voor nieuw beleid – moet worden ingeruimd voor plannen van kunstenaars en instellingen die op onafhankelijke wijze en vanuit een artistieke noodzaak totstandkomen; verzoekt de regering deze opvatting over ruimte voor autonomie en kwaliteit in de adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur te verwerken en in de daaruit voortvloeiende cultuurnota te waarborgen, alsmede in de toegezegde procedurebrief aan de Kamer specifiek hierop in te gaan	Vao d.d. 23 november 1999 inzake cultuurbeleid 2001 – 2004 26 591 nr. 6, motie Dittrich	Er is ruim aandacht besteed aan dit onderwerp in de adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur, die in afschrift naar de Tweede Kamer is gegaan en in de antwoorden op de Kamervragen n.a.v. deze adviesaanvraag
BEROEPSONDERWIJS		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat in de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten zowel de RMC's als de leerplichtambtenaren een belangrijke rol hebben; overwegende, dat de RMC's en de leerplichtambtenaren veelal met dezelfde personen en dezelfde problemen te maken hebben; overwegende, dat het voor een succesvolle bestrijding van voortijdige schooluitval van groot belang is om deze functies goed op elkaar af te stemmen; vraagt de regering in overleg met de gemeenten de mogelijkheden te onderzoeken om het werk van de RMC's en de leerplichtambtenaren zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en de Kamer hierover nader te rapporteren	Algemeen overleg d.d. 7 oktober 1999 inzake voortijdig schoolverlaten 26 695 nr. 6, motie Rabbae	Een goede afstemming van het werk van de RMC-functie en de leerplichtambtenaren, met het doel het voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk terug te dringen, vereist in de eerste plaats afstemming van de relevante gegevensstromen. Hierbij moet ook de informatie rond het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid worden betrokken. Op dit punt is overleg gestart, in het kader van de monitoring GOA, met de VNG en de LVLA over optimalisering van de leerplichtadministratie, met name ook voor de gegevens over schooluitval ten behoeve van de RMC-functie en onderwijsachterstanden. Over de uitkomsten van dit overleg zal de Tweede Kamer te zijner tijd worden geïnformeerd
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat schooluitval een maatschappelijk thema is dat de grootste aandacht verdient en een zo effectief mogelijke aanpak vereist; overwegende, dat in een goede probleemanalyse van voortijdig schoolverlaten het pedagogisch-didactisch klimaat op school en de beleving daarvan door jongeren een belangrijke rol dient te spelen; overwegende, dat daarbij de motieven van voortijdig schoolverlaters die samenhangen met dit klimaat dienen te worden meegenomen; constaterende, dat negatieve verwachtingen en negatieve beeldvorming van leerkrachten jegens leerlingen een rol kunnen spelen; verzoekt de regering door de inspectie in samenwerking met de gemeenten een onderzoek te laten instellen naar de wijze waarop allochtone en autochtone spijbelaars en vroegtijdig schoolverlaters zelf, het pedagogisch-didactisch klimaat van hun school ervaren en daarover binnen een jaar in het onderwijsverslag te rapporteren	Algemeen overleg d.d. 7 oktober 1999 inzake voortijdig schoolverlaten 25 695 nr. 7, motie Kortram	De inspectie heeft bij drie bureaus offerte gevraagd. In overleg met de inspectie wordt bezien hoe de Tweede Kamer kan worden geïnformeerd, aangezien rapportage in het komende onderwijsverslag niet haalbaar is

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat onderwijs van groot maatschappelijk belang is; constatende, dat binnen het onderwijs nog diverse knelpunten kunnen worden opgelost teneinde de positie van specifieke groepen en het arbeidsvoorwaardenbeleid voor leraren te verbeteren; van mening, dat extra middelen beschikbaar moeten worden gesteld voor de volgende urgenties:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het oplossen van de wachtlijsten bij taallessen voor oudkomers (met name werklozen en opvoeders) en mede als gevolg daarvan meer ruimte te bieden voor de alfabetisering van autochtonen in gemeenten met meer dan 7% minderheden (f 30 miljoen structureel); – het beperken van de taakstelling die in de Rijksbegroting 2000 is voorzien ten aanzien van het secundair beroepsonderwijs (f 30 miljoen structureel); – het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden voor leraren op scholen die te maken hebben met arbeidsmarktknelpunten (salarissen achterstandscholen, ondersteunende taken) (f 30 miljoen structureel); – het in staat stellen van gemeenten om vroeg- en voorschoolse opvang in te voeren c.q. uit te breiden (f 20 miljoen structureel); verzoekt de regering, hiertoe een bedrag van f 110 miljoen structureel aan de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen toe te voegen en dit voor 90 miljoen ten laste te brengen van de uitgavenreserve (tranche 1999, f 250 miljoen) en hierin voor het overige bij Voorjaarsnota te voorzien 	<p>Algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 9, motie Melkert</p>	<p>De motie is verwerkt in nota van wijziging op de begroting, Kamerstuk 1999 – 2000, 26 800 VIII, nr. 5</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat er een groot tekort aan hoogopgeleiden dreigt te gaan ontstaan;</p> <p>overwegende,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dat het enkel inzetten op een verbetering van de doorstroom van studenten ontoereikend is ter voorkoming van dat tekort; – dat niet enkel het ministerie van OCenW op dit punt een verantwoordelijkheid heeft; verzoekt de regering, de Kamer voor 1 mei 2000 door de ministeries van OCenW, SoZaWe, EZ en GSI gezamenlijk een beleidsagenda op te laten stellen voor Een Leven Lang Leren die zich uitstrekt over diverse sectoren en de arbeidsmarkt 	<p>Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 20 (herdruk), motie Eurlings en Hamer</p>	<p>Bij brief van 4 november 1999 aan de Tweede Kamer is aangegeven dat, mede naar aanleiding van de motie Rabbae (Kamerstuk 26 695, nr. 3) overheid en sociale partners, ten behoeve van bespreking in het voorjaars-overleg, gezamenlijk een notitie voorbereiden met concrete voorstellen over mogelijke kwalificeringstrajecten voor werkenden en werkzoekenden zonder startkwalificatie, met name ook voor jongeren die vroegtijdig uitstromen naar de arbeidsmarkt. Tevens is toegezegd de Kamer begin 2000 een rapportage toe te sturen over de voortgang van het geheel van initiatieven op het gebied van een Leven Lang Leren.</p> <p>De ministers van OCenW, EZ en SZW hebben besloten tot additionele concrete projecten bij de employability agenda. Deze zijn: Experiment Individuele Leerrekening, Digitale scholing werkzoekenden, inzetten van Educatieve TV, versnelde invoering van EVC, projecten zij-instroom in het leraarberoep. Onderzocht wordt of het Experiment Individuele Leerrekening kan worden gecombineerd met een kwalificeringstraject voor werkende voortijdig schoolverlaters.</p> <p>Naast deze initiatieven heeft de minister van OCenW het initiatief genomen tot de organisatie van een Week van het Leren in september 2000. Deze week is bedoeld om het bewustzijn en de motivatie voor een Leven Lang Leren te bevorderen. Behalve zij-instroom in het leraarsberoep zijn deze projecten opgenomen bij de scholingsmaatregelen in de arbeidsmarktknelpuntennotitie In Goede Banen. De zij-instroom in het leraarsberoep maakt onderdeel uit van de aparte rapportage over de knelpunten in de onderwijssector. Deze notitie en de rapportages voor de collectieve sector worden aan de Kamer toegezonden. Via het verslag van het voorjaars-overleg zal de Kamer worden geïnformeerd over de afspraken die het kabinet met sociale partners hierover heeft gemaakt. Hiermee vervalt de noodzaak voor een afzonderlijke Leven Lang Leren-rapportage</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat sprake is van een aanzienlijke terugloop in het aantal studenten aan de ROC's, met name in de beroepsopleidende leerweg (BOL); constaterende, dat deze dalende trend in de leerlingaantallen het komende jaar doorzet; van oordeel, dat gezien de huidige en de toekomstige tekorten aan BBL- (beroepsbegeleidende leerweg) en BOL-opgeleiden op de arbeidsmarkt geïnvesteerd moet worden in het tegengaan van de dalende trend van studentenaantallen in het secundair beroepsonderwijs; verzoekt de regering, in overleg met de instellingen;</p> <p>a. plannen te ontwikkelen om deze dalende trend tegen te gaan, waarbij de aantrekkelijkheid van het beroepsonderwijs in de volle breedte wordt bekeken;</p> <p>b. de terugloop in leerlingenaantallen niet door te laten berekenen in de bekostiging en die bekostiging dus te behouden voor deze sector</p>	<p>Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 23, motie Hamer</p>	<p>a. De dalende trend doet zich niet meer voor. Uit de tellingen 1999 blijkt een stijging van deelname aan BBL en BOL. Dit is bij Voorjaarsnota aan Kamer worden gemeld. In de begroting 2001 zal deze stijging tevens worden opgenomen.</p> <p>b. Het budget beroepsonderwijs wordt jaarlijks aangepast voor deelnemersontwikkeling. Bij een brief betreffende de moties OCenW begroting (26 800-VIII, nr. 57) dd. 25 november 1999 heeft de minister aangegeven hieraan vast te willen houden. De in het najaar 1999 na accountantscontrole gebleken lagere aantallen in 1998 hebben geleid tot een daaraan gerelateerde vaststelling van het bekostigingsniveau 1999. De hiermee gemoeide middelen (f 37 mln) zullen deels worden ingezet voor de recent gebleken deelnemersontwikkeling en deels voor specifieke problemen in de bve-sector</p>
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat grote tekorten dreigen op de arbeidsmarkt voor middelbaar en hoger beroepsopgeleiden; van oordeel, dat het noodzakelijk is zoveel mogelijk studenten te interesseren voor het secundair en hoger beroepsonderwijs om deze toekomstige tekorten op te kunnen vangen; van oordeel, dat dit mede bereikt kan worden door het verbeteren van duale routes in het beroepsonderwijs; verzoekt de minister in samenwerking met de departementen Economische Zaken en Financiën duale routes in het secundair en hoger beroepsonderwijs verregaand te stimuleren</p>	<p>Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 24, motie Hamer</p>	<p>De resultaten van het hoofdlijnenakkoord «Versterking Werkend Leren» worden opgenomen in Koers BVE en in september samen met de begroting aan de Tweede Kamer gepresenteerd</p>
<p>CULTUREEL ERFGOED</p>		
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, van mening dat de nota Belvedere haar kracht ontleent aan de geïntegreerde visie op basis van historische-(steden)bouwkundige, historisch-geografische en archeologische kwaliteitscriteria; overwegende dat de ongeschonden doorgeleiding van deze visie naar alle bestuurlijke geledingen en naar alle actoren in het vormgevingsproces van de ruimtelijke ordening vanuit een eenduidige autoriteit dient te worden bevorderd;</p> <p>overwegende dat het gelet op de complexe diversiteit van de nationale omvang van de ontwerpopdracht noodzakelijk is, met behulp van experimenten ervaring op te doen binnen de als nationaal landschap gekwalificeerde gebieden zoals het Groene Hart, de Hollandse Waterlinie en de Hoeksche Waard; spreekt met dat doel uit, over te gaan tot de aanstelling van een drietal landschapsintendanten onder supervisie van de rijksbouwmeester, met de opdracht een programma van eisen op te stellen, inclusief de indicatieve financiële consequenties, voor een nader op te stellen ontwerpteam, zodat inzicht wordt verkregen in de betekenis van het in de nota Belvedere beoogde ruimtelijke kwaliteitsniveau; verzoekt de regering op basis van het ontwikkelde instrumentarium voor ruimtelijke kwaliteit voorstellen te doen tot aanvulling in de wet- en regelgeving voor ruimtelijke ordening</p>	<p>nota-overleg d.d. 29 november 1999 inzake Belvedere 26 663 nr. 4, motie Schoenmakers</p>	<p>Per 1 juli start in Utrecht het bureau Belvedere met de implementatie</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat cultuurhistorische aspecten van groot belang zijn bij de inrichting van de ruimte; overwegende, dat de vijfde Nota ruimtelijke ordening bij het ministerie van VROM in voorbereiding is; van mening, dat de vijfde Nota ruimtelijke ordening een helder en integraal kader biedt voor de afweging van alle ruimtelijke aspecten; verzoekt de regering afwegingen over aanwijzingen van Belvederegebieden uitsluitend plaats te laten vinden bij de behandeling van de vijfde Nota ruimtelijke ordening	nota-overleg d.d. 29 november 1999 inzake Belvedere 26 663 nr. 5, motie Geluk en Schreijer Pierik	Deze motie wordt conform uitgevoerd in het kader van de voorbereiding van de Vijfde Nota
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat; <ul style="list-style-type: none"> – in het kader van de vijfde Nota ruimtelijke ordening nader zal worden gezien welke Belvederegebieden voor een specifiek op ontwikkeling van cultuurhistorische waarden gericht nationaal project in aanmerking komen; – bij het alsnog realiseren van het «vergeten randmeer» tussen de Noordoostpolder en het oude land van Overijssel en Friesland bij uitstek sprake kan zijn van instandhouding, versterking en herstel van cultuurhistorische waarden; – daarmee integraal aandacht kan worden besteed aan facetten als infrastructuur, landschap, toerisme, recreatie, ecologie, natuurontwikkeling, historisch stedenlandschap en waterbeheer; verzoekt de regering de mogelijkheden te onderzoeken realisering van het «vergeten randmeer» tussen de Noordoostpolder, Overijssel en Friesland als nationaal project aan te merken en daarover in de vijfde Nota ruimtelijke ordening uitsluitend te geven 	nota-overleg d.d. 29 november 1999 inzake Belvedere 26 663 nr. 7, motie Stellingwerf	In juli is er interdepartementaal overleg gevoerd. Na het zomerreces zal de Tweede Kamer hiervan op de hoogte worden gesteld
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat het nieuwe millennium in een aantal landen wordt aangegrepen om nationale kunstschaten een meer prominente plaats te geven; van mening, dat het masterplan voor het Rijksmuseum de mogelijkheid biedt om het museum in topconditie te brengen voor de volgende eeuw; cultureel toonaangevend en toegankelijk voor velen; verzoekt de regering, een reactie voor te bereiden op de plannen die het Rijksmuseum ook in het nieuwe millennium tot een vooraanstaand museum van internationale allure maken en de Kamer hierover te informeren	algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 11, motie Melkert	In juli 2000 is er een interdepartementaal overleg geweest. Op basis hiervan is er met het Rijksmuseum gesproken. De Tweede Kamer zal over de uitkomsten worden bericht
HOGER BEROEPSONDERWIJS		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de discussie over het kunstvakonderwijs al sinds 1978 wordt gevoerd; constaterende, dat de aanbevelingen uit het rapport «Beroep kunstenaar» en de nota «Zicht op kwaliteit» voor het eerst in vele jaren een goede herstructurering mogelijk lijken te maken; overwegende, dat de voorgestelde taakstelling van 25 miljoen gulden zwaar drukt op het kunstvakonderwijs, omdat op de 17% generieke HBO-kortingen dit extra bedrag de kortingen een stuk hoger zal doen oplopen; overwegende, dat deze hoge kortingen de herstructurering van het kunstvakonderwijs aanzienlijk bemoeilijken; en gelet op de motie 26 200-VIII nr. 54 Visser-van Doorn van 15 december 1998; verzoekt de regering, om voor de resterende taakstelling van f 10 miljoen gulden vanaf 2001 een oplossing te zoeken	nota-overleg d.d. 6 september 1999 inzake kunstvakonderwijs 25 802 nr. 14, motie Belinfante	Bij Voorjaarsnota 2000/begrotingsvoorbereiding 2001 zal worden gezien in hoeverre een oplossing kan worden gevonden voor de resterende taakstelling van f 10 mln. structureel vanaf 2001

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de herstructurering van het kunstvakonderwijs een complex proces is dat gebaat is bij het stapsgewijs en zorgvuldig uitvoeren van de voorgenomen veranderingen; verzoekt de regering, om bij de herstructurering van het kunstvakonderwijs fasering en tijdpad zoals voorgesteld in het rapport van de Projectorganisatie Kunstvakonderwijs tot uitgangspunt te nemen en op korte termijn, eerder dan medio 2000, de Kamer duidelijkheid te verschaffen over de bekostigingssystematiek	nota-overleg d.d. 6 september 1999 inzake kunstvakonderwijs 25 802 nr. 15, motie Halsema	Motie is afgedaan bij brief van 6 oktober 1999 (25 802, nr. 19)
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de minister de flexibiliteit in het hoger onderwijs wil bevorderen; overwegende, dat hiertoe in de nota over het Hoger Onderwijs- en Onderzoeksplan Plan (HOOP) 2000 het voorstel wordt gedaan om een experiment aan te gaan waarbij vouchers benut kunnen worden, maar dat dit experiment in de breedte zeer beperkt is; overwegende, dat voor een goede evaluatie van de waarde van leerrechten het noodzakelijk is dat de deelnemende studenten en instellingen een realistische situatie van leerrechten wordt geboden; verzoekt de regering het experiment met vouchers zo breed mogelijk te houden – voor meerdere opleidingen en voor zowel HBO-, als WO-opleidingen – en de Kamer hierover vóór de behandeling van het HOOP 2000 specifieke voorstellen te doen	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 21, motie Eurlings en Hamer	– De Tweede Kamer is geïnformeerd bij brief van 22 december 1999 (Kamerstuk 26 807, nr. 2) – In de brief van 2 februari 2000 is aangegeven dat de Tweede Kamer geïnformeerd zal worden over de mogelijkheden van een experiment met vouchers op basis van de huidige wet en kenbaar zal worden gemaakt of er eventueel een experimenteerregime nodig is
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat in 1991 een hoofdlijnenakkoord is gesloten met de hogescholen betreffende het beschikbare budget; constaterende, dat zich sindsdien een substantiële groei van het aantal studenten in het HBO heeft voorgedaan, en in de komende jaren nog zal voordoen, waarbij de reële verwachting is dat de groei hoger zal blijven dan de huidige ramingen; constaterende, dat als gevolg hiervan het beschikbare bedrag per student substantieel is gedaald, en in de komende jaren verder zal dalen; van oordeel, dat er alle reden is om gezien de huidige en toekomstige tekorten aan hoger opgeleiden op de arbeidsmarkt te investeren in groei van studentenaantallen in het HBO; verzoekt de minister, met de hogescholen bestuurlijk overleg te voeren over de ontwikkeling van de studentenaantallen en het gemiddeld per student beschikbare bedrag op basis van een gedegen analyse van de cijfers; de Kamer zo spoedig mogelijk maar in ieder geval ruimschoots voor de begroting van 2001 te rapporteren en inzicht te geven in de budgettaire consequenties hiervan	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 25, motie Hamer	Overleg met hogescholen (HBO-Raad) heeft plaatsgevonden. Budgettaire gevolgen zullen worden meegenomen bij de Voorjaarsnota-besluitvorming. In de Voorjaarsnota 2000 is aangegeven dat extra middelen zullen worden toegevoegd aan het HBO-budget in verband met de hogere studentenaantallen. In de begroting zal de meerjarige oploop worden gepresenteerd
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de verschillen in bekostiging tussen het hoger beroepsonderwijs (HBO) en het wetenschappelijk onderwijs (WO) niet altijd even helder zijn; overwegende, dat dit aanleiding geeft tot onnodige verwarring over de toereikendheid van de bekostiging; overwegende, dat de bestuurlijke, onderwijskundige en internationale ontwikkelingen gericht zijn op verdere samenwerking en harmonisatie van titelatuur; verzoekt de regering om een nadere analyse van de bekostigingsstelsels van het HBO en WO en een daaraan gerelateerd onderzoek naar de wenselijkheid om op termijn te komen tot één bekostigingsstelsel voor HBO en WO, voor de onderwijscomponent	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 38, motie Lambrechts	In de lijst van vragen en antwoorden naar aanleiding van het ontwerp-HOOP 2000 (26 807, nr. 3 vastgesteld op 17 januari 2000) is bevestigd dat een analyse van de bekostigingssystemen van het HBO en WO zal plaatsvinden. Tevens werd medegedeeld dat de regering vooralsnog geen plannen heeft om de bekostigingssystematiek in het Wetenschappelijk Onderwijs aan te passen. De reden is dat met ingang van 1 januari 2000 een nieuwe bekostigingssystematiek in het WO is ingevoerd. De Tweede Kamer zal na het zomerreces worden geïnformeerd over de vormgeving van het nieuwe bekostigingsmodel voor het HBO en de invoering van het voucherexperiment

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de discussie over het kunstvakonderwijs al sinds 1978 wordt gevoerd; overwegende, dat de resterende taakstelling van 10 mln., opgelegd aan het kunstvakonderwijs met ingang van 2001, nog altijd zwaar drukt op de beoogde herstructurering; overwegende, dat er nog geen uitvoering is gegeven aan de eerder ingediende motie-Belinfante c.s. (25 802 nr. 14) van 6 september 1999 en slechts gedeeltelijk aan de motie-Visser-van Doorn c.s. (26 200-VIII nr. 54) van 15 december 1998; overwegende, dat voor de inmiddels in gang gezette herstructurering de benodigde duidelijkheid voor de instellingen nog altijd ontbreekt; verzoekt de regering nogmaals om zo spoedig mogelijk een oplossing te zoeken voor de resterende taakstelling van f 10 mln. structureel en de Kamer daarover te berichten	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 39, motie Lambrechts	De oplossing voor de taakstelling wordt betrokken bij besluitvorming over de Voorjaarsnota 2000/begrotingsvoorbereiding 2001. De resterende taakstelling is vervallen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de Adviescommissie onderwijsaanbod (ACO) wordt opgeheven en hiervoor een nieuwe procedure wordt ingericht waarin de instellingen meer zelfregie hebben; overwegende, dat de belangrijkste argumentatie voor het opheffen op termijn van de ACO is de lange en bureaucratische procedure; van oordeel, dat bij vernieuwingen in het onderwijsaanbod de zelfregie van instellingen wenselijk is, maar deze geenszins moet leiden tot het onbeperkt uitbreiden van het aantal opleidingen; verzoekt de regering dat in het verlengde hiervan, alvorens tot bekostiging wordt besloten, een oordeel wordt gevormd over de macro-doelmatigheid, waarvoor de minister uiteindelijk de verantwoording draagt	Nota-overleg d.d. 24 januari 2000 inzake HOOP 2000 26 807 nr. 5, motie Hamer	De reactie is verwoord in de brief aan Tweede Kamer over de vaststelling van het HOOP 2000 van 2 februari 2000 (Kamerstuk 26 807, nr. 15): «Voordat tot bekostiging van een opleiding wordt overgegaan, wordt nagegaan of de verschillende stappen ten aanzien van de beoordeling van de macro-doelmatigheid zorgvuldig zijn gezet en of derhalve ook een goede afweging op het punt van de marktanalyse heeft plaatsgevonden. Dit zal via het stelsel van accreditatie plaatsvinden»
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat het studeren met een handicap specifieke knelpunten en problemen oplevert; van mening, dat het van groot belang is om te bevorderen dat het hoger onderwijs voldoende toegankelijk is voor studenten met een handicap; vraagt de minister een onderzoek te doen naar de aard en omvang van de specifieke problemen die studenten met een handicap ervaren in het hoger onderwijs en de Kamer hierover te rapporteren	Nota-overleg d.d. 24 januari 2000 inzake HOOP 2000 26 807 nr. 8, motie Rabbae	In de brief aan de Tweede Kamer inzake vaststelling HOOP 2000 d.d. 2 februari 2000 (Kamerstuk 26 807, nr. 15) zegt de minister een onderzoek toe; over de uitkomsten zal hij de Kamer informeren Inmiddels zijn er drie uitnodigingsbrieven voor offerte verzonden en zijn er twee offertebrieven voor onderzoek ontvangen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat het aanbod van elke gewenste opleiding in ons land onder zekere voorwaarden dient te worden gegarandeerd; overwegende, dat de huidige ontwikkelingen van flexibilisering en internationalisering tot gevolg zouden kunnen hebben dat de zogenaamde kleine opleidingen onder druk komen te staan; spreekt als haar mening uit, dat de regering in samenspraak met de instellingen een verantwoord minimum aan het aanbieden van opleidingen garandeert	Nota-overleg d.d. 24 januari 2000 inzake HOOP 2000 26 807 nr. 13, motie Van der Vlies	Afgewikkeld met brief vaststelling HOOP 2000 aan de Tweede Kamer van 2 februari 2000, (Kamerstuk 26 807, nr. 15): «Tevens is gevraagd dat de regering in samenspraak met de instellingen een minimum aan het aanbieden van opleidingen garandeert. In dit kader is gewezen op de werkwijze zoals die onder andere in het kader van het kleine letterconvenant bij de universiteiten wordt gehanteerd. Tevens zou ook moeten worden bezien in hoeverre er kan worden samengewerkt tussen West-Europese universiteiten bij het aanbieden van opleidingen»

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat publiek-private samenwerking in het bestuur van Kennisnet en de bestuurlijke verhoudingen diffuus maakt en de politieke verantwoording naar de Kamer bemoeilijkt; overwegende, dat betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de inhoud van Kennisnet niet in de rede ligt, en dat commerciële uitingen op Kennisnet in strijd zijn met het convenant sponsoring in het onderwijs; van mening, dat inzake de toekomst van Kennisnet sprake moet zijn van objectieve afwegingen van diverse mogelijkheden en heldere go/no go-momenten voor de Tweede Kamer; spreekt uit, dat publiek-private samenwerking en de opbouwfase van Kennisnet ongewenst is; verzoekt de regering in de verkenning van de toekomst van Kennisnet de mogelijkheid van een publiekrechtelijke stichting en handhaving van de huidige bestuurlijke inrichting van Kennisnet nadrukkelijk uit te werken, en de Kamer daar voor 1 januari 2000 over te rapporteren	Informatie- en Communicatie-Technologie (ICT) in het onderwijs d.d. 29 JUNI 2000 25 733, nr. 52, motie Barth	P.M.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat Kennisnet alleen van betekenis kan zijn als voldoende hoogwaardige educatieve content ontwikkeld wordt; overwegende, dat het Deense model waarbij een Expertisecentrum ICT Onderwijs de ontwikkeling en verspreiding van educatieve programma's tot haar taak mag rekenen, ook in Nederland van betekenis zou kunnen zijn; verzoekt de regering de mogelijkheid van een Expertisecentrum ICT Onderwijs en een daaraan verbonden leerstoel, te onderzoeken, en daarover in de eerstvolgende voortgangsrapportage «onderwijs online» te rapporteren	Informatie- en Communicatie-Technologie (ICT) in het onderwijs 25 733, nr. 53, motie Lambrechts c.s.	P.M.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de ontwikkeling van ICT in het onderwijs van nationaal belang is; overwegende, dat het bedrijfsleven graag een bijdrage wil leveren aan deze ontwikkeling; van mening, dat alle scholen van deze betrokkenheid moeten kunnen profiteren, verzoekt de minister, de instelling van een nationaal matchingsfonds ICT in het onderwijs te bevorderen	Informatie- en Communicatie-Technologie (ICT) in het onderwijs 25 733, nr. 54, motie Cherribi en Wijn	P.M.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de integratie van ICT in het onderwijs en «levenslang leren» staat of valt met de beschikbaarheid van gebruiksvriendelijke educatieve software; constaterende, dat software-ontwikkeling door de overheid gestimuleerd wordt in onder andere de Twinning Centra; verzoekt de regering twintig miljoen gulden structureel toe te voegen aan de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en op korte termijn een impuls te geven aan de ontwikkeling van gebruiksvriendelijke en educatieve software ten behoeve van onderwijs en trainingen voor jongeren en ouderen	Algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 15, motie Dijkstal	Afgedaan met de eerste voortgangsrapportage over Onderwijs on line (februari 2000) waarin is aangegeven hoe de minister deze motie zal uitvoeren (pagina 20 tot en met 22 van de voortgangsrapportage)
MEDIA, LETTEREN BIBLIOTHEKEN		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de regering geen uitvoering heeft gegeven aan de motie-Van Zijlen (Kamerstuk 24 808, nr. 30); constaterende, dat het wetsvoorstel tot intrekking van de Radio Omroep Zenderwet klaar ligt om naar de Kamer te worden gestuurd; roept de regering op dit wetsvoorstel per ommegaande naar de Kamer te sturen	Vao frequentiebeleid d.d. 7 december 1999 24 095 nr. 29, motie Van Zijlen	Het wetsvoorstel is bij KB van 22 februari 2000 bij de Tweede Kamer ingediend (Kamerstuk 27 019, nrs. 1–3)

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat het van belang is voor de frequentieverdeling van volgend jaar zoveel mogelijk ruimte beschikbaar te hebben; verzoekt de regering de dubbele bedekking van Radio 1 op te heffen	Vao frequentiebeleid d.d. 7 december 1999 24 095 nr. 35, motie Nicolai	Het Kabinetsstandpunt inzake zero base is met Kamerstuk 24 095 nr. 42 verschenen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat uiterlijk 1 juni het kabinetsbesluit over de nieuwe verdeling van de FM-frequenties genomen zal worden; overwegende, dat voor de verdeling van de FM-frequenties veiling een gewenst instrument is, met name vanwege toegankelijkheid voor nieuwkomers; voorts overwegende, dat er duidelijkheid dient te bestaan over de condities waaronder geveild zal worden; verzoekt de regering, gelijkwaardige pakketten te veilen, met landelijke dekking van 60 à 70 procent, voor een periode van 4 jaar, zo mogelijk anoniem voor wat betreft frequentienummers; verzoekt de regering tevens, ruim bijtijds voor het verstrijken van die periode volledige duidelijkheid over de beschikbare etherruimte te verschaffen	Vao frequentiebeleid d.d. 07 december 1999 24 095 nr. 39, motie Nicolai	De motie wordt uitgevoerd, behalve het aspect anoniem veilen. Er worden 7 pakketten van 70–75% en 1 pakket van ca. 60% publieksbereik uitgegeven voor de periode van 8 jaar
De Kamer, gehoord de beraadslaging, van mening, dat ten minste één van de pakketten FM-radiofrequenties die de regering gaat veilen, inhoudelijk moet worden geoormerkt; van mening, dat dit een nieuwszender moet zijn; dringt er bij de regering op aan een pakket FM-radiofrequenties geclausuleerd te veilen, en wel als nieuwszender	Vao frequentiebeleid d.d. 7 december 1999 24 095 nr. 30, motie Van Zuijlen en Bakker	De motie wordt uitgevoerd, zie Kamerstuk 24 095 nr. 42 (kabinetstandpunt herverdeling van radio-omroepfrequenties (zero base)
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voor de ontwikkeling van digitale ether televisie en digitale etherradio industriepolitieke maatregelen nodig zijn; overwegende, dat de door de Kamer gewenste voorwaarden die voor DVB-T nodig zijn om zich tot een concurrent van de kabel te ontwikkelen in onvoldoende mate aan de veiling kunnen worden verbonden; overwegende, dat de door de Kamer gewenste koppeling tussen T-DAB en FM-frequenties die noodzakelijk is voor de voorspoedige ontwikkeling van digitale radio niet door het kabinet wordt uitgevoerd; overwegende, dat snelheid bij de uitgifte van etherfrequenties geboden is omdat andere infrastructures zich ook in een snel tempo ontwikkelen en op korte termijn competitie voor de kabel nodig is; verzoekt het kabinet direct na de zomer voor de verdeling van T-DAB en DVB-T in plaats van een veiling de vergelijkende toets toe te passen	Frequentiebeleid d.d. 28 juni 2000 24 095, nr. 44, motie Van Zuijlen	P.M.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, van mening, dat de publieke omroep de ruimte moet hebben neventaken te ontwikkelen; van mening, dat de definitie van het karakter van neventaken in de Concessiewet te smal is; van mening, dat de publieke omroep een voortrekkersrol kan vervullen bij de ontwikkeling van nieuwe mediadiensten; van oordeel, dat neventaken, zoals themakanalen en Internet, niet beperkt moeten blijven tot bestaand programmamateriaal; verzoekt de regering bij de toepassing van artikel 13c, derde lid, van de Mediawet, de publieke omroep de ruimte te geven ook nieuw programmamateriaal te ontwikkelen ten behoeve van neventaken	Kamerbehandeling d.d. 20 januari 2000 w.v. wijziging van de mediawet ivm de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep 26 660 nr. 59, motie Van Zuijlen	Dit is gerealiseerd in het inwerkingtredings-KB Concessiewet van 28 maart 2000

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat in de Kamer nog geen discussie over de toekomst van de kabel heeft plaatsgevonden; overwegende, dat in de Concessiewet hierover wel al besluiten worden genomen die verregaande consequenties hebben voor lokale omroepen; verzoekt de regering de artikelen niet in werking te laten treden tot besluitvorming over de kabelnotitie heeft plaatsgevonden	Kamerbehandeling d.d. 20 januari 2000 w.v. wijziging van de Mediawet ivm de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep 26 660 nr. 60, motie Van Zuijlen	Een en ander is gerealiseerd in het inwerkingtredings-KB Concessiewet van 28 maart 2000
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de regering pas over tien jaar de volledige Nederlandse ondertiteling van de publieke en commerciële netten zal realiseren; verzoekt de regering, binnen vijf jaar de Nederlandse ondertiteling van de publieke en commerciële netten te realiseren	Kamerbehandeling d.d. 20-1-2000 w.v. wijziging van de Mediawet ivm de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep 26 660 nr. 73, motie Stellingwerf	Aan de publieke en commerciële omroepen zal verzocht worden met een plan te komen om dit zo mogelijk te realiseren. In het najaar zal de Kamer geïnformeerd worden over het resultaat
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat vanaf de introductie van de Mediawet in april 1987 ten aanzien van de publieke omroep het adagium «overheid op afstand» door regering en Kamer wordt onderschreven; spreekt uit, dat de overheid zich niet tot in detail met omroepzaken moet bezighouden; verzoekt de regering, te bewerkstelligen dat haar toekomstige regelgeving op het terrein van de publieke omroep zich uitsluitend beperkt tot de hoofdlijnen van het mediabeleid en waar mogelijk te komen tot deregulering van de huidige Mediawet met betrekking tot de voorschriften ten aanzien van de programma-inhoud en netprofielen	Kamerbehandeling d.d. 20 januari 2000 w.v. wijziging van de mediawet ivm de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep 26 660 nr. 74, motie Atsma	Dit is een permanent punt van aandacht
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat er verschil van inzicht bestaat over het bij de publieke omroep wegen van het belang van aard en kwaliteit van programmering ten opzichte van het belang van publieksbereik en marktaandeel; spreekt als haar mening uit, dat de publieke omroep primair gericht moet zijn op kwalitatief hoogstaande programmering en secundair op een groot publieksbereik; verzoekt de regering van dit standpunt uit te gaan bij de opstelling van de concessievoorwaarden	Kamerbehandeling d.d. 20 januari 2000 w.v. wijziging van de Mediawet ivm de invoering van een vernieuwd concessiestelsel voor de landelijke publieke omroep 26 660 nr. 79, motie Nicolaï	Uitvoering van de motie, zoals in de tekst gevraagd, kan inmiddels niet meer. De Tweede Kamer heeft de mogelijkheid van voorwaarden met betrekking tot de programmering na amendering geschrapt
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de voor afdracht aan de omroepmiddelen bestemde bedragen fors lager zijn uitgekomen als gevolg van het opheffen van de Dienst Omroepbijdragen; constaterende, dat de regering daarvan slechts een gedeelte compenseert en dat het restant leidt tot een vermindering van de algemene omroepreserve; overwegende, dat de publieke omroepen op deze wijze nadelige gevolgen zullen ondervinden van de fiscalisering van de omroepbijdrage in tegenstelling tot herhaalde toezeggingen van de minister en de staatssecretaris dat dit niet het geval zou zijn; verzoekt de regering ervoor zorg te dragen dat de omroepreserve per 31 december 1999 niet lager uitkomt dan zonder fiscalisering het geval zou zijn geweest	Wijziging van de Mediawet ivm nieuwe regels omtrent de financiering van de publieke omroep (aanschaffing omroepbijdrage) 26 707, nr. 23, motie Atsma	Door de regering is herhaaldelijk toegezegd dat de fiscaliseringsoperatie budgettair neutraal zou verlopen. De motie is nog onderwerp van overleg tussen de departementen van Financiën en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het gaat hierbij met name om het het vaststellen van het reële niveau van de omroepreserve zoals die tot stand zou zijn gekomen zonder fiscalisering van de omroepbijdrage

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat concurrentie het beste middel is om tot ontwikkeling van (nieuwe) diensten te komen; overwegende, dat toegang van internet serviceproviders (ISP's) tot de kabel daarom op zo kort mogelijke termijn gewenst is; verzoekt de regering om in lijn met de paragrafen 24 en 29 van het advies van NMA en OPTA over de nota «Kabel en consument: marktwerking en digitalisering» binnen een jaar extra wettelijke bevoegdheden voor de OPTA te creëren, zodat voorspelbaarheid en bestuurlijke samenhang tussen regels en toezicht voor alle via de kabel afgewikkelde diensten ontstaat	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 3, motie Van Zuijlen	Het Kabinet heeft in zijn reactie op deze motie (27 088, nr. 15) het voornemen uitgesproken dat in lijn met de ontwikkeling in Europese ONP-regelgeving, en de feitelijke ontwikkelingen op de Nederlandse markt, binnen twee jaar een wettelijke toegangsregime voor internet en andere diensten zal worden gereed gemaakt
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de doorgifteplicht van de lokale publieke omroep handhaafbaar moet zijn; verzoekt de regering op korte termijn naar analogie van artikel 13.6 van de Telecommunicatiewet doorgifte van lokale publieke omroep door kabelexploitanten te regelen	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 4, motie Van Zuijlen	Overleg met de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland en de Vereniging van Kabelbedrijven over kosten verbonden aan aanlevering en doorgifte van signalen is gaande
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat digitalisering van de kabel van groot belang is, zowel vanwege de aansluiting op de elektronische snelweg als vanwege de keuzesnelheid van de burger; verzoekt de regering, te bevorderen dat zo spoedig mogelijk deze digitalisering plaatsvindt en individuele keuzevrijheid per zender wordt geïntroduceerd en daartoe vóór 1 januari 2001 een plan van aanpak op te stellen	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 5, motie Nicolai	De Kabelnota omvat reeds een plan van aanpak. Tevens zal vóór 1-1-2001 een overzicht worden gegeven van de voortgang in aangekondigde en toegezegde maatregelen, waaronder de open toegangsregulering
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voor internet via de kabel open toegang wenselijk is; verzoekt de regering voor de mogelijkheid voor kabelbedrijven hun eigen serviceprovider voorrang te geven, een overgangstermijn te hanteren van maximaal twee jaar, met halfjaarlijks ex ante toezicht door de OPTA en de NMA gezamenlijk	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 6, motie Nicolai en van Walsem	Het Kabinet heeft in zijn reactie op deze motie (27 088, nr. 15) het voornemen uitgesproken dat in lijn met de ontwikkeling in Europese ONP-regelgeving, en de feitelijke ontwikkelingen op de Nederlandse markt, binnen twee jaar een wettelijke toegangsregime voor internet en andere diensten zal worden gereed gemaakt
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat concurrentie tussen infrastructures bevorderlijk is voor het ontwikkelen van nieuwe producten tegen scherpe prijzen; verzoekt de regering het Bouwbesluit, artikel 66, zo te veranderen, dat naast verplichte aansluiting op kabel en telefoon ook verplichte aansluiting op de satelliet (GSO-concept) wordt opgenomen	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 11, motie Van Walsem en Halsema	Over dit punt vindt overleg plaats met de departementen van Verkeer en Waterstaat en VROM
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat concurrentie op de kabelinfrastructuur de komende jaren van groot belang is; overwegende, dat het gezien de snelle convergentie tussen omroepdiensten en internetdiensten geboden is om op beide een gelijklopend toegangsregime voor de kabelinfrastructuur van toepassing te verklaren; roept de regering op bij de voorziene wetswijzigingen voor het toegangs-regime van omroepdiensten op de kabelinfrastructuur ook andere vormen van dienstverlening onder hetzelfde regime te laten vallen	Kabel en consument; marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 12, motie Halsema en Atsma	Het Kabinet heeft in zijn reactie op deze motie (27 088, nr. 15) het voornemen uitgesproken dat in lijn met de ontwikkeling in Europese ONP-regelgeving, en de feitelijke ontwikkelingen op de Nederlandse markt, binnen twee jaar een wettelijke toegangsregime voor internet en andere diensten zal worden gereed gemaakt

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de Kamer bij eerdere moties (De Koning c.s. (24 808, nr. 41) uit 1997 en Van Zijl/Leers (25 533, nr. 70) uit 1998) nadrukkelijk verzocht heeft om markering en invulling van de publieke taken in het digitale domein; overwegende, dat de ontwikkeling van publieke digitale diensten o.a. bij de publieke omroep nog maar moeizaam van de grond komt;</p> <p>overwegende, dat het ontwikkelen van publieke digitale diensten ook vraagt om nieuwe publieke private vormen van samenwerking (bijvoorbeeld tussen omroep en internetproviders); verzoekt de regering een onderzoek te doen naar het oprichten van een stimuleringsfonds voor publieke digitale dienstenontwikkeling en daarover op korte termijn aan de Kamer te rapporteren</p> <p>ONDERZOEK- EN WETENSCHAPSBELEID</p> <p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat het wetenschappelijk onderzoek van groot belang is voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en innovatie van de Nederlandse economie; van oordeel, dat de ruimte voor talentvolle (jonge) onderzoekers vergroot dient te worden, waarbij de vernieuwing van het fundamentele onderzoek hoge prioriteit heeft; verzoekt de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen;</p> <p>a. bij de behandeling van de onderwijsbegroting 2000 met voorstellen te komen over het daadwerkelijk tot stand komen van het beoogde vernieuwingsfonds, waarbij de voorgestelde f 10 miljoen nieuw geld in tijd naar voren wordt gehaald;</p> <p>b. in overleg te treden binnen het kabinet om te komen tot voorstellen over de wijze waarop de beoogde verdubbeling van het vernieuwingsfonds in de komende jaren vorm kan krijgen;</p> <p>c. het overleg met de VSNU, KNAW en NWO te hervatten over de mogelijkheden zo snel mogelijk een start te maken met het vernieuwingsfonds</p> <p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat in het onderzoeksbestel steeds meer samenwerkingsvormen gestalte krijgen; overwegende, dat de overheid in dit verband een voorbeeldfunctie kan vervullen en ook de minister van OCenW daarbij een initiërende rol dient te vervullen; spreekt uit, dat in 2000 een stimuleringsplan voor samenwerking in het onderzoeksbestel dient te verschijnen, waarin met name de positie van andere departementen (inclusief financiering) een prominente plaats dient te krijgen</p>	<p>Kabel en consument: marktwerking en digitalisering 27 088, nr. 14, motie Halsema c.s.</p> <p>Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 2000 26 658 nr. 3, motie Hamer</p> <p>Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 2000 26 658 nr. 6, motie Van der Hoeven</p>	<p>Staatssecretaris Van der Ploeg zal op korte termijn laten onderzoeken of naast het bestaande en voorgenomen beleid behoefte bestaat aan aanvullende instrumenten (zie brief 27 088, nr. 15)</p> <p>Voor de behandeling van de onderwijsbegroting heeft de Tweede Kamer voorstellen gekregen voor het naar voren halen van een bedrag van f 10 mln. voor de vernieuwingsimpuls. Vervolgens zijn afspraken gemaakt met de organisaties over de invulling, die gericht is op het aantrekken van jong talent, zonder toegevoegde beheerslast. Inmiddels is door de organisaties een start gemaakt met de invulling van de vernieuwingsimpuls. In het Kabinet zijn in het kader van de Voorjaarsnota afspraken gemaakt over verdere versterking van de vernieuwingsimpuls. Zie ook de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid die tegelijk met deze begroting verschijnt</p> <p>Een dergelijk stimuleringsplan wordt onderdeel van de voorbereiding van ICES-3. In de investeringsplannen die daarvoor worden uitgewerkt krijgen de betrokken departementen een prominente plaats. Zie ook de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid die tegelijk met deze begroting verschijnt</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat het personeelsbestand in de wetenschap vergrijsd en dat het carrièreperspectief voor startende onderzoekers weinig aantrekkelijk is; overwegende, dat er geen structureel beleid wordt gevoerd op het voorkomen en oplossen van de knelpunten in het wetenschapspersoneelsbeleid en dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in dat personeelsbestand; spreekt uit, dat er een gericht plan dient te komen dat de knelpunten in het wetenschapspersoneelsbeleid inventariseert, oplossingen aangeeft voor de korte, middellange en lange termijn en speciaal aandacht besteedt aan de positie van vrouwen en jonge onderzoekers (postdoc's, aio's en oio's)	Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 2000 26 658 nr. 7, motie Van der Hoeven	Aan de uitvoering van de motie is met voortvarendheid aandacht gegeven. Concrete maatregelen voor de korte en middellange termijn betreffen het richten van de vernieuwingsimpuls op het aantrekken van jong talent (zie stand van zaken motie TK 26 658, nr. 3) en de inrichting, door NWO en met steun van de overheid, van het vrouwenfonds Aspasia dat vrouwen in staat stelt door te stromen van UD- naar UHD-posities. In de relaties tussen minister en veld ligt de verantwoordelijkheid voor het personeelsbeleid bij de instellingen zelf. Om die reden is aan mevrouw Van Vucht Tjssen gevraagd een gericht plan op te stellen dat een handvat biedt aan instellingen voor verder maatwerk. Voorwaarde voor dit plan was dat de aanbevelingen uitvoerbaar moesten zijn en dat er draagvlak voor diende te bestaan. Dit plan is op 15 juni aan de minister aangeboden. In de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid, die tegelijk met deze begroting verschijnt, worden de hoofdlijnen van het plan behandeld en wordt een traject voor de uitvoering geschetst
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat overheid en bedrijfsleven groot belang hebben bij een goed wetenschappelijk klimaat; overwegende, dat de carrièreperspectieven van jonge wetenschappers zo weinig rooskleurig zijn dat vele talentvolle jongeren de wetenschap de rug toekeren; overwegende, dat het daarom nodig is, gericht te investeren in jonge wetenschappers, verzoekt de regering het bedrijfsleven uit te nodigen deel te nemen aan een gezamenlijke aanpak gericht op betere carrièreperspectieven voor jonge wetenschappers	Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 2000 26 658 nr. 8, motie Lambrechts	Zie stand van zaken uitvoering motie TK 26 658, nr. 7. In het kader van de totstandkoming van het plan van mevrouw Van Vucht Tjssen is een expertmeeting georganiseerd waarin de werkgevers en VNO/NCW zijn uitgenodigd.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de middelen voor onderzoek en innovatie zo goed mogelijk dienen te worden ingezet; van oordeel, dat er naast de ruimte voor ongebonden creatieve onderzoekers op universiteiten die vernieuwend onderzoek doen, ook de mogelijkheid moet zijn om met betrokken actoren in de samenleving te komen tot prioriteiten voor het onderzoek ten behoeve van het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en de noodzakelijke innovaties; verzoekt de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een overleg te initiëren in de fase van de verkenningen met betrokken departementen, vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties, de vakbeweging en de nationale kennisinstellingen om nationale prioriteiten te signaleren	Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 2000 26 658 nr. 11, motie Hamer	Een dergelijk overleg vindt in essentie al plaats. Het Wetenschapsbudget gaat uit van een grote mate van autonomie van de kennisinstellingen. Voor dat doel komt er een (4-jaarlijkse) strategische plancyclus waarin de resultaten van verkenningen en andere maatschappelijke signalen een majeure rol spelen. Departementen en bedrijfsleven zijn in de fase van verkenningen betrokken bij zowel het nemen van het initiatief tot het (doen) verrichten van verkenningen als bij de totstandkoming ervan. Daarnaast zal een nota worden opgesteld over de organisatie van een evenwichtig stelsel van verkenningen nadat de evaluatie van de AWT is afgerond. Deze evaluatie zal in de tweede helft van dit jaar worden gehouden

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
PRIMAIR ONDERWIJS		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat beheersing van de Nederlandse taal essentieel is voor de onderwijskansen en maatschappelijke kansen van jongeren; overwegende dat uit de SCP-rapportage Minderheden 1999 is gebleken dat het onderwijs-achterstandenbeleid niet tot tastbare resultaten leidt en dat allochtonen aan het eind van de basisschool een achterstand van gemiddeld twee jaar hebben in de beheersing van de Nederlandse taal; van mening dat het huidige landelijke beleidskader onderwijsachterstanden te veel verschillende prioriteiten aangeeft, te vrijblijvend is, en doelstellingen, middelen en uitvoering door elkaar haalt; verzoekt de regering om in lijn met de afspraak in het regeerakkoord, op korte termijn het landelijke beleidskader te herzien om hierin topprioriteit te geven aan toetsbare doelstellingen op het gebied van de Nederlandse taal	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 32, motie Passtoors	Op 14 februari 2000 is hierover een brief naar de Tweede Kamer gezonden. Eind 2000 zal de Tweede Kamer informatie ontvangen over de financiële en inhoudelijke kaders rond het achterstandenbeleid, zoals die per 1 augustus 2000 gaan gelden zoals ook toegezegd tijdens Tweede Kamer-debat van 22 maart over het onderwijs-kansenplan. Het nader voorstel Landelijk Beleidskader 2002–2006 met prioritering taal is uitgewerkt in de onderwijskansen-notitie d.d. 9 juni 2000
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat directeuren van basisscholen te kampen hebben met een hoge werkdruk; overwegende, dat daardoor steeds grotere tekorten aan directeuren in het basisonderwijs ontstaan en vacatures steeds moeilijker kunnen worden vervuld; overwegende, dat de Kamer reeds twee maal eerder heeft uitgesproken dat de problematiek van werkdruk van schooldirecteuren dringend om een oplossing vraagt; verzoekt de regering, de werkdruk van schooldirecteuren te verlichten via vergroting van vrijgeroosterde uren, verbetering van de ondersteuning van schoolleiders en door gelden te stoppen in bestuurlijke krachtenbundeling, conform de gedane toezeggingen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en daarbij te betrekken de uitgavenreserve 2000 voorzover die niet benut moet worden voor nominale problematiek	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 41, motie Van der Vlies	In de CAO 2000–2002 is voor het primair onderwijs afgesproken dat er periodiek een budget voor management ondersteuning en arbeidsmarkt beschikbaar komt. Dit budget is onder andere bestemd voor werkdrukverlichting van de schooldirecteuren. Binnenkort zal de Tweede Kamer over de afspraken in de CAO worden ingelicht
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, <ul style="list-style-type: none"> – dat allochtone kinderen over het algemeen met een grote achterstand op de basisschool beginnen; – dat lesgeven aan allochtone leerlingen leerkrachten vraagt met specifieke kennis en vaardigheden; – dat scholen nu vaak zelf veel tijd en energie moeten steken in interne scholing van het team; – dat dit betekent dat er te weinig sprake is van planmatige opbouw van expertise rond allochtone leerlingen; verzoekt de regering een opleidingsaanbod op HBO-niveau voor onderwijs aan allochtone kinderen te ontwikkelen en de Kamer daarover voor augustus 2000 te informeren 	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 45 (gewijzigde versie van motie nr. 16), motie Ross-van Dorp	De pabo's hebben een concept-plan van aanpak gemaakt om te komen tot opleidingstrajecten (initieel en post-initieel) voor het lesgeven op achterstandsscholen. Met de uitvoering ervan is een start gemaakt door het opzetten van een projectorganisatie en het opstellen van plannen voor enkele pilots. Direct na de zomer zal met enkele pilots een start worden gemaakt. Zoals toegezegd zal de Tweede Kamer over de stand van zaken met betrekking tot deze opleidingstrajecten zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat nog steeds veel OALT-leerkrachten de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen ofschoon al gedurende 5 jaar stimuleringsmaatregelen van kracht zijn; overwegende, dat dit de inzetbaarheid van deze OALT-leerkrachten ernstig belemmert, vooral als het gaat om taalondersteuning; van mening, dat ook vanwege de voorbeeldfunctie het nodig is dat OALT-leerkrachten de Nederlandse taal beheersen; verzoekt de regering te regelen dat alleen OALT-leerkrachten die er blijk van geven over voldoende beheersing van de Nederlandse taal te beschikken een aanstelling krijgen dan wel behouden in het kader van taalondersteuning Nederlands en, zonedig het Rechtspositiebesluit Onderwijs (RPBO) hiervoor aan te passen	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 81, motie Lambrechts en Cornielje	Wetswijziging is in gang gezet. Er wordt gestreefd naar inwerkingtreding in 2001
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat op veel scholen het onderwijs in de Nederlandse taal onvoldoende effectief is; van mening, dat dit voor allochtone kinderen des te zwaarder weegt daar zij vaak in een dubbele achterstandspositie verkeren en hierdoor hun kansen om zich verder te ontwikkelen ernstig worden belemmerd; overwegende, dat de onderwijsinspectie van mening is dat goede taalmethoden weliswaar geen garantie bieden maar wel een absolute voorwaarde zijn voor goed taalonderwijs; verzoekt de regering de inspectie te vragen te rapporteren welke taalmethoden effectief zijn; verzoekt de regering voorts op basis daarvan een voorstel te formuleren op welke wijze scholen, die nog niet beschikking over een goede taalmethode, op de kortst mogelijke termijn in het bezit kunnen komen van een goede taalmethode	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 82, motie Lambrechts	Met de Inspectie vindt overleg plaats over de gevraagde inventarisatie. Op basis van de inventarisatie zal een voorstel worden ontwikkeld. De Inspectie rapporteert hierover in haar verslag over het jaar 2000
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat het een goede zaak is dat OALT-leraren worden ingezet voor taalondersteuning in de onderbouw van het basisonderwijs; overwegende, dat de specifieke expertise van deze OALT-leraren dan ten dienste moet staan aan het totale pedagogisch-didactische handelen van het schoolteam, constaterende, dat daarvoor nodig is dat OALT-leraren die taalondersteuning geven binnen een school minimaal Nederlands beheersen op niveau staatsexamen NT2, deel 2; verzoekt de regering, te zorgen dat OALT-leraren, als zij nog onvoldoende het Nederlands beheersen, met voorrang en laagdrempelig scholing krijgen om binnen een jaar dit niveau te halen; verzoekt de regering, het voor de werkgever mogelijk te maken om bij het niet behalen van dit niveau rechtspositionele en/of arbeidsvoorwaardelijke sancties te treffen	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 83, motie Ross-van Dorp	De laagdrempelige opleiding voor OALT-leraren loopt door in 2002. Een sociaal plan is in voorbereiding voor OALT-leraren die ondanks alle scholingsinspanningen niet in staat zijn het vereiste niveau te halen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voor het lesgeven aan allochtone leerlingen specifieke kennis en vaardigheden nodig zijn; overwegende, dat alleen het inzetten van OALT-leraren voor taalondersteuning onvoldoende is; constaterende, dat de post-HBO-opleiding NT2 dit jaar dreigt te verdwijnen wegens gebrek aan inschrijvingen; constaterende, dat nog afgelopen begrotingsbehandeling de motie Ross c.s (Kamerstuk 26 800 VIII, nr. 45) is aangenomen over een HBO-aanbod voor lesgeven aan allochtone leerlingen; verzoekt de regering voor de zomer te komen met uitgewerkte plannen om de expertise en opleiding NT2 te behouden en te stimuleren	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 84, motie Ross-van Dorp	In april is overleg gevoerd met vertegenwoordigers om te bezien welke oplossingen mogelijk zijn voor NT2 opleidingen. Terugloop wordt veroorzaakt door het wegvallen van subsidie. Met ingang van het komend schooljaar zal weer subsidie worden verstrekt. Hierover zal in september 2000 een regeling in Uitleg worden gepubliceerd

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat zelfstandig OALT-onderwijs een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van allochtone Nederlandse kinderen; overwegende, dat de uitvoering van het gedecentraliseerde OALT-beleid moet aansluiten bij de jongste inzichten omtrent taalondersteuning van allochtone Nederlandse kinderen; overwegende, dat betrokken partijen in de OALT-praktijk tegen problemen aanlopen; verzoekt de regering samen met de gemeenten te bevorderen dat deze problemen opgelost worden en de Kamer binnen een jaar hierover te rapporten	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 85, motie Kortram	De Inspectie is verzocht een inventarisatie te maken van de problemen. De inspectie rapporteert hierover in haar verslag over het jaar 2000
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de nieuwe taalgroepen in de praktijk nauwelijks aan bod komen; constaterende, dat deze praktijk niet conform de intentie van de wetgever is; verzoekt de regering een inventarisatie te maken van de knelpunten met daaraan gekoppeld, voorstellen voor oplossingen en daarover binnen 3 maanden aan de Kamer te rapporteren	Vao d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 86, motie Kortram	Er vindt overleg plaats met de VNG over OALT en nieuwe taalgroepen. De Tweede Kamer zal hierover in het najaar worden gerapporteerd
De Kamer, gehoord de beraadslaging, van mening, dat een goede invoering van «Weer Samen Naar School» van groot belang is voor het draagvlak onder alle betrokkenen bij dit project; van mening, dat door het invoeren van «Weer Samen Naar School» soms ongewenste neveneffecten in het (speciaal) basisonderwijs optreden, zoals een verhoogde werkdruk van leerkrachten; van mening, dat het onder meer hardnekkig aanwezig blijven van wachtlijsten bij het speciaal basisonderwijs extra inspanningen van de regering vraagt; verzoekt de regering voorstellen te ontwikkelen om de wachtlijsten in het speciaal onderwijs en andere ongewenste neveneffecten daadkrachtig tegen te gaan en de Tweede Kamer vanaf 2000 viermaandelijks en uitvoerig te informeren over gehele voortgang van het «Weer Samen Naar School»-project	Kamerbehandeling d.d. 16 december 1999 inzake de najaarsnota 1999 26 913 nr. 6, motie Barth	De eerste voortgangsrapportage «Weer Samen Naar School» is in april 2000 verschenen. In de tweede voortgangsrapportage, die naar verwachting in oktober 2000 verschijnt, zal een actieplan gepresenteerd worden voor de aanpak van de wachtlijsten
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de scholen en leerkrachten de eerstaangewezenen zijn om de achterstanden in het onderwijs aan te pakken en leerresultaten te verbeteren; van mening, dat de scholen (dan wel een vertegenwoordiging van de scholen) derhalve moeten worden betrokken bij het bestuurlijk overleg tussen staatssecretaris en wethouders en bij de task-force onderwijskansen; vraagt de regering de scholen (dan wel een vertegenwoordiging van de scholen) deel te laten nemen aan het bestuurlijk overleg onderwijskansen en aan de task-force onderwijskansen	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake aanpak onderwijsachterstanden 27 020, nr. 12, motie Lambrechts c.s.	Het overleg met betrokkenen hierover is thans gaande. Naar verwachting zal dit in september worden afgerond. Hierna zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de Onderwijskansenaanpak verstrekkende gevolgen op schoolniveau kan hebben; overwegende, dat schoolbesturen, directeuren en leraren daarom vooraf moeten kunnen weten welke criteria ten grondslag liggen aan het al dan niet onderdeel worden van het Onderwijskansenbeleid; van mening, dat helder inzicht in die criteria ook voor de Tweede Kamer van belang is om toetsbaar en controleerbaar te maken hoe resultaten van het Onderwijskansenbeleid uitpakken; verzoekt de regering alle criteria die in het Onderwijskansenbeleid een rol spelen, bijvoorbeeld het kader van Integraal Schooltoezicht van de Onderwijsinspectie, zo spoedig mogelijk ter bespreking aan de Tweede Kamer voor te leggen, zodat de aanvang van het Onderwijskansenbeleid geen vertraging oploopt	Nota-overleg 19 juni 2000 inzake aanpak onderwijsachterstanden 27 020 nr. 6, motie Barth c.s.	De Tweede Kamer zal hierover in september 2000 worden geïnformeerd

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat er gemeenten zijn die in het kader van het GOA-beleid wel planplichtig zijn, maar geen of nauwelijks GOA-geld ontvangen;</p> <p>constaterende, dat deze gemeenten vaak binnen hun gemeentegrenzen scholen hebben met substantiële gewichtengelden en dus veel achterstandsleerlingen; overwegende, dat het verminderen van onderwijsachterstanden het meeste succes heeft als gemeenten en scholen daar als partners aan werken; overwegende, dat beide partijen dan ook middelen moeten hebben om dit te doen; spreekt uit, dat alle gemeenten die planplichtig zijn en binnen hun gemeente scholen hebben met substantiële gewichtengelden zelf een substantieel bedrag aan GOA-gelden dienen te ontvangen; verzoekt de regering dit bij de verdeling van de GOA-middelen in het kader van het Landelijk Beleidskader 2002–2006 te effectueren</p>	<p>Nota-overleg 19 juni 2000 inzake aanpak onderwijsachterstanden</p> <p>27 020, nr. 10, motie Ross-van Dorp c.s.</p>	<p>Eind 2000 zal de concept AMvB «Bekostiging GOA 2000 – 2006» aan de Tweede Kamer worden voorgelegd</p>
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de nota «Aan de slag met onderwijskansen» geen helder beeld geeft van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten en Rijk; van mening, dat de rijksoverheid ook zelf een grote verantwoordelijkheid blijft houden voor het onderwijs aan kinderen met een achterstand;</p> <p>voorts overwegende, dat de beleidsverantwoording op de 3e woensdag in mei het instrument biedt om de resultaten van beleid helder in beeld te brengen; verzoekt de regering om bij de verdere uitwerking van de evaluatie niet alleen aan te geven waar we de gemeenten op aan gaan spreken, maar ook aan te geven op welke resultaten we de regering kunnen beoordelen in het kader van de beleidsverantwoording vanaf 2001</p>	<p>Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake aanpak onderwijsachterstanden</p> <p>27 020, nr. 11, motie Lambrechts c.s.</p>	<p>De Tweede Kamer zal hierover in het voorjaar van 2001 worden geïnformeerd</p>
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voorschoolse opvang bijdraagt aan het voorkomen van achterstand; overwegende, dat de huidige voorschoolse opvangprojecten tijdelijk gefinancierd zijn en een beperkte spreiding hebben; van mening dat uitbreiding en professionalisering van peuterspeelzalen nodig zijn met het oog op ontwikkelingsondersteuning, inclusief taaltrainingen en taalprogramma's, afgestemd op de taalprogramma's in de basisschool, waarbij gebruik gemaakt wordt van voor- en voorschoolse methodes die zich hebben bewezen; verzoekt de regering een stimuleringsmaatregel voorschoolse opvang te realiseren, daarmee uiterlijk 1 september 2000 te starten en daarvoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen en voor de begrotingsbehandeling daarvoor een implementatieplan aan de Kamer voor te leggen</p>	<p>Integratiebeleid d.d. 20 april 2000</p> <p>27 083 nr. 4, motie Melkert</p>	<p>In de beleidsbrief Voor/vroegschoolse educatie die op 9 juni aan de Tweede Kamer werd gestuurd is aangegeven op welke wijze het VVE beleid geïmplementeerd en gestimuleerd zal worden.</p> <p>Hiervoor zijn en worden extra middelen in gezet. Uiteindelijke doel is een sluitende aanpak</p>
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de introductie van leerlingvolgsystemen en leerlingbegeleiding een belangrijke succesvoorwaarde is voor de bestrijding van leerachterstanden en schooluitval;</p> <p>constaterende, dat er op dit moment geen verplichting voor scholen bestaat een leerlingvolgsysteem te hanteren; constaterende, dat veel scholen niet in staat zijn om leerlingbegeleiders aan te stellen; vraagt de regering, alle scholen te stimuleren een leerlingvolgsysteem te ontwikkelen en de aanstelling van leerlingbegeleiders te bevorderen</p>	<p>Integratiebeleid d.d. 20 april 2000</p> <p>27 083 nr. 9, motie Rosenmöller</p>	<p>De motie is in uitvoering via maatregelen in de notitie die 19 juni aan de Tweede Kamer is gestuurd. De Tweede Kamer heeft op 19 juni ingestemd met voorgestelde maatregelen. In het najaar zal aan de Tweede Kamer een vervolgnotitie over mentoring worden gestuurd</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat ten gevolge van de decentralisatie van de onderwijs-huisvesting een aantal specifieke knelpunten is ontstaan; overwegende, dat het nimmer de bedoeling van de rijksoverheid kan zijn dat de kwaliteit van het onderwijs onder deze operatie zou lijden;</p> <p>tevens overwegende, dat de regering nadrukkelijk heeft toegezegd dat voor de specifieke knelpunten naar creatieve oplossingen zou worden gezocht, maar dat deze reeds geruime tijd op zich laten wachten; verzoekt de regering, na overleg met de betrokken gemeenten, te bewerkstelligen dat de voor de oplossing van bedoelde knelpunten benodigde middelen al of niet via het Gemeentefonds beschikbaar worden gesteld</p>	<p>Financiële verantwoor- dingen over het jaar 1999 27 127, nr. 85, motie V.d. Vlies</p>	P.M.
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de voor- en vroegschoolse opvang, mits uitgevoerd in een doorlopende leerlijn tussen peuterspeelzaal en basisschool een middel bij uitstek is om achterstanden van kinderen te voorkomen; van mening, dat zoveel mogelijk kinderen met deze voorzieningen moeten worden bereikt; constaterende, dat de f 40 mln. die het kabinet hiervoor aanvullend beschikbaar stelt niet voldoende is; verzoekt de regering;</p> <ul style="list-style-type: none"> – vanaf 2000 voldoende extra middelen beschikbaar te stellen, om in alle gemeenten die daarvoor in aanmerking willen komen vanaf september een start te maken met de implementatie van de voor- en vroegschoolse opvang, waar kinderen vanaf 2 tot 2½ jaar gebruik kunnen maken; – de Kamer jaarlijks te informeren over de vorderingen in die gemeenten; – een zodanige regeling te treffen dat de toegankelijkheid van de peuterspeelzalen voor kinderen uit de doelgroep wordt gegarandeerd, dit met als doel onderdeel te zijn van een sluitende regeling van consultatiebureau, peuterspeelzaal, kinderdagverblijf tot en met de basisschool 	<p>Voor- en vroegschoolse educatie 27 190, nr. 2, motie Hamer c.s.</p>	P.M.
<p>De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voor- en vroegschoolse educatie het meest effectief is wanneer er sprake is van een doorlopende leerlijn van de voorschoolse periode tot en met het basisonderwijs met continuïteit in didactiek en begeleiding; overwegende, dat het aanbieden van voor- en vroegschoolse educatie op peuterspeelzalen het risico in zich draagt dat de overgang van peuterspeelzaal naar basisschool leidt tot een breuk in het leerproces en verminderde continuïteit in didactiek en begeleiding; overwegende, dat de school de aangewezen instantie is om deze doorlopende leerlijn en de continuïteit in didactiek en begeleiding te bewaken en vorm te geven;</p> <p>vraagt de regering bij de uitwerking van de voor- en vroegschoolse educatie zorg te dragen voor een doorlopende leerlijn van de voorschoolse periode tot en met het basisonderwijs met continuïteit in didactiek en begeleiding onder eindregie van de school</p>	<p>Voor- en vroegschoolse educatie 27 190, nr. 4, motie Rabbae c.s.</p>	Met programmaontwikkelaars en de Stichting Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) wordt overleg gevoerd over de leerlijn taalontwikkeling vanaf 3 jaar

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
STUDIEFINANCIERING		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de inkomens tot f 40 000 voorafgaand aan de algemene verhoging van de tegemoetkoming in de studiekosten die voor het schooljaar 2001–2002 gepland is, volgens de brief van de minister van november jongstleden eventueel met f 50 extra worden gecompenseerd voor de hogere schoolkosten; overwegende, dat gezien de sterk gestegen schoolkosten – met name voor leerlingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs – de bovengenoemde extra toelage niet voldoende kostendekkend is; van mening, dat vooral de lagere inkomens sterk te lijden hebben onder de verhoogde schoolkosten; verzoekt de regering om voorafgaand aan de verruiming per 2001–2002 een extra toelage van f 100 te verschaffen en deze ook aan de inkomensgroep van f 40 149 tot f 52 023 gulden toe te kennen	Nota-overleg d.d. 14 februari 2000 inzake uitbreiding tegemoetkoming studiekosten 26 662 nr. 4, motie Rehwinkel	Aan de motie is voldaan door de verhoging van het normbedrag met f 100,-, met ingang van het schooljaar 1999/2000
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat ook na het onderzoeken van de gemiddelde schoolkosten voor verschillende opleidingsniveaus in de nieuwe voorstellen nog onvoldoende kostendekkendheid gerealiseerd wordt; van mening, dat het vooral voor mensen met lagere inkomens noodzakelijk is de stijging in de schoolkosten zoveel mogelijk te compenseren met tegemoetkoming in studiekosten en dat voor inkomens tot f 40 149 gulden volledige kostendekkendheid de maatstaf is; verzoekt de regering niet alleen vóór maar ook ná 2001 te streven naar volledige kostendekkendheid van de tegemoetkoming studiekosten voor inkomens tot f 40 149 en zoveel mogelijk kostendekkendheid voor de inkomens van f 40 149 tot f 52 023	Nota-overleg d.d. 14 februari 2000 inzake uitbreiding tegemoetkoming studiekosten 26 662 nr. 5, motie Rehwinkel	Aan de motie is voldaan door de verhoging van het normbedrag met f 100,- voor de inkomenscategorieën tot f 52 000.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat voor leerlingen jonger dan 18 jaar niet de mogelijkheid van een OV-jaarkaart bestaat; overwegende, dat bepaalde leerlingen grote reiskosten moeten maken omdat het door hen gewenste onderwijs niet in hun omgeving aanwezig is; voorts overwegende, dat door deze reiskosten de ouders te maken kunnen krijgen met kosten die boven het maximum van wat de WTS van ouders vraagt, uitstijgen; verzoekt de regering te onderzoeken op welke wijze de bovenmatige reiskosten onder de WTS kunnen worden gebracht voor leerlingen jonger dan 18 jaar, met dien verstande dat de reiskosten voor de eerste 15 kilometer tussen huis en school altijd buiten de WTS blijven	Nota-overleg d.d. 14 februari 2000 inzake uitbreiding tegemoetkoming studiekosten 26 662 nr. 7, motie Mosterd	De motie is ontraden tijdens nota-overleg op 14 februari 2000 vanwege uitvoeringsproblemen. Een en ander is toegelicht bij brief van 21 februari 2000 (26 662, nr. 11). Bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 6 juni 2000, Kamerstuk 26 662, nr. 13, is gemeld dat er nog steeds grote aarzelingen zijn maar dat er gezocht wordt naar mogelijkheden en alternatieven die aan deze bezwaren tegemoet zouden kunnen komen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat er grote krapte bestaat op de arbeidsmarkt voor de zorg en het onderwijs; verzoekt de regering om te onderzoeken of, en zo ja, op welke wijze in de regelingen voor studiefinanciering faciliteiten gecreëerd kunnen worden waardoor leerlingen voor en werken in deze sectoren aantrekkelijker worden gemaakt; en, indien dat het geval is, op korte termijn voorstellen hiertoe aan de Kamer voor te leggen	Algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 27, motie Rosenmöller	Naar aanleiding van motie is een verkenning verricht door de Stichting voor Economische Onderzoek (SEO) naar mogelijke (financiële) stimulansen voor keuzegedrag van studenten. Brief en rapport zijn verzonden aan de Tweede Kamer d.d. 22 mei 2000

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de kosten in het voortgezet onderwijs en in het beroepsonderwijs sterk zijn gestegen; verzoekt de regering, de tegemoetkoming studiekosten in de inkomens-categorie tot f 52 023 voor WTS-gerechtigde leerlingen in het voortgezet onderwijs en in het beroeps-onderwijs per 1 februari te verhogen tot ten hoogste het kostendeckend niveau, en de betrokken middeninkomens daarboven verder tegemoet te komen dan tot nu toe is voorgenomen, verzoekt de regering hiervoor bij Voorjaarsnota voorstellen aan de Kamer voor te leggen	Algemene politieke beschouwingen d.d. 23 september 1999 26 800 nr. 28, motie De Hoop Scheffer	Aan de motie is voldaan door de verhoging van het normbudget en uitbreiding van het bereik van de lesgeldcompensatie.
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de indexering van de basisbeurs voor thuiswonenden een besparing op de uitgaven voor studiefinanciering oplevert; overwegende, dat het na jarenlange bezuinigingen op de studiefinanciering goed is om niet langer te bezuinigen op de uitgaven voor studiefinanciering; overwegende, dat de indexering van de basisbeurs voor thuiswonenden een goed verdedigbare maatregel is; overwegende, dat de middelen die vrijkomen door deze maatregel behouden moeten blijven voor studenten; vraagt de regering om de middelen die vrijkomen door de indexering van de basisbeurs voor thuiswonenden te gebruiken om het prestatie-element in de aanvullende beurs stapsgewijs af te bouwen	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 47 (gewijzigde versie van motie nr. 30), motie Rabbae en Eurlings	Aan de motie is voldaan door het aannemen van het amendement Hamer (26 873, nr. 57) op de WSF 2000
VOORTGEZET ONDERWIJS		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat het scholen momenteel onvoldoende bekend is welke mogelijkheden er zijn om op te treden tegen gebruik van wapens en als wapens gebruikte voorwerpen; constaterende, dat in Rotterdam op succesvolle wijze samenwerking plaatsvindt tussen scholen, politie en OM als het gaat over het bezit en gebruik van wapens en als wapens gebruikte voorwerpen; verzoekt de regering de toepassing van het Rotterdamse project te evalueren en, indien wenselijk, landelijke invoering te bevorderen	Vao d.d. 23 november 1999 inzake geweld op scholen 26 800 VIII nr. 51, motie Ross-van Dorp	Dit wordt opgenomen met BZK en Justitie naar aanleiding van recente wapeninleveractie. De bevindingen worden gerapporteerd aan de Tweede Kamer
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat geweld op school een maatschappelijk thema is dat de grootste aandacht verdient en een zo effectief mogelijke aanpak vereist; overwegende, dat van een goed pedagogisch-didactisch klimaat op school en de beleving daarvan door jongeren een belangrijke preventieve werking uitgaat; overwegende, dat er verschillende campagnes, protocollen, scholingswijzers en veiligheids-thermometers zijn ontwikkeld die scholen handvatten aanreiken om het pedagogisch-didactisch klimaat voortvarend aan te pakken; constaterende, dat deze verschillende campagnes en materialen niet of onvoldoende gebruikt worden en dat het nog niet vanzelfsprekend is dat scholen beschikken over een veiligheidsplan; verzoekt de regering, te bevorderen dat scholen een veiligheidsplan opstellen en de resultaten daarvan opnemen in de schoolgids	Vao d.d. 23 november 1999 inzake geweld op scholen 26 800 VIII nr. 52, motie Kortram	Is afgehandeld bij brief van 14 juni 2000 (TK 26 800 VIII, nr. 114)

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat een veilige school en een veilige schoolomgeving belangrijke voorwaarden zijn voor goed onderwijs; van mening, dat een veilige school en een veilige schoolomgeving vraagt om integraal veiligheidsbeleid, waar ook gemeenten, politie, justitie en jeugdhulpverlening bij betrokken zijn; overwegende, dat zowel scholen, politie, justitie als schoolhulpverlening aangeven dat weten regelgeving een adequaat en integraal veiligheidsbeleid in de weg staan; verzoekt de regering, in beeld te brengen welke belemmeringen in weten regelgeving een integraal veiligheidsbeleid in en om de school in de weg staan	Vao d.d. 23 november 1999 inzake geweld op scholen 26 800 VIII nr. 53, motie Lambrechts	Hier wordt aan gewerkt. Een en ander zal leiden tot een brief aan de Tweede Kamer (antwoord op vraag 56, TK 26 800 VIII, nr. 107)
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat artikel 27 in de Wet op het Voortgezet Onderwijs scholen verplicht eerst een andere school te vinden, alvorens men een leerling definitief kan verwijderen; overwegende, dat dit tot problemen leidt omdat niet overal geschikte scholen of opvangvoorzieningen voor deze leerlingen te vinden zijn; verzoekt de regering na te gaan in welke regio's er witte vlekken zijn als het gaat om bovenschoolse opvangvoorzieningen waar de leerlingen terecht kunnen die niet meer op school terecht kunnen, en voorts in overleg met gemeenten er zorg voor te dragen dat er in alle regio's tenminste één opvangvoorziening is waar deze leerlingen in het uiterste geval terecht kunnen	Vao d.d. 23 november 1999 inzake geweld op scholen 26 800 VIII nr. 54, motie Lambrechts	Er is een onderzoek gedaan door M. Franken naar de betreffende voorzieningen in gemeenten. Dit materiaal zal worden vergeleken met ander beschikbaar materiaal. Een en ander zal leiden tot een brief aan de Tweede Kamer (zie antwoord op vraag 56, TK 26 800 VIII, nr.107)
WETGEVING EN JURIDISCHE ZAKEN		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat er situaties bestaan waarin allochtone ouders aangeven het niet meer aan te kunnen om hun kinderen te begeleiden en bij te sturen in hun onderwijscarrière; constaterende, dat er momenteel geen wettelijke basis is voor kostscholen of schoolinternaten met een preventieve en didactische doelstelling; overwegende, dat het grote maatschappelijke en persoonlijke gevolgen heeft wanneer jongeren de band met hun ouders en met het onderwijs verliezen; overwegende, dat een duidelijk gestructureerde omgeving met een goede begeleiding die is toegesneden op de achtergrond van de leerlingen, het mogelijk kan maken om leerlingen weer op de goede weg te helpen; verzoekt de regering de mogelijkheid te onderzoeken van een wettelijke basis voor schoolinternaten met een preventieve en didactische doelstelling en de Kamer hierover te rapporteren	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 29, motie Rabbæ	<ol style="list-style-type: none"> Brief aan Tweede Kamer dd 13 december 1999 (TK 26 800 VIII, nr. 65); <ul style="list-style-type: none"> de onderwijswetgeving levert geen belemmeringen op voor internaten; het onderzoek naar (on)mogelijkheden op andere onderdelen van het Rijk kost meer tijd; de staatssecretaris is bereid om juridische bijstand te laten verlenen. De heer Rabbæ en ambtelijke vertegenwoordigers van drie ministeries hebben op 23 juni 2000 een gesprek gehad met vertegenwoordigers van een aantal internaten voor allochtonen. De heer Rabbæ neemt contact op met de ministeries voor een vervolgspraak
WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS		
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de analyse over de toekomstige rol van de Open Universiteit in het kader van «een leven lang leren» nog niet is afgerond; overwegende, dat de nu opgelegde bezuiniging en de twee opgelegde toekomstvarianten de mogelijkheden voor een dergelijke analyse inhoudelijk sterk zullen beperken; verzoekt de regering te komen tot een grondige kwalitatieve analyse van de rol die de Open Universiteit in de toekomst kan spelen bij het tegengaan van het tekort aan hoger opgeleiden; verzoekt de regering de Kamer in het voorjaar van 2000 over de uit de analyse voortvloeiende visie op de financiering van de Open Universiteit te berichten; verzoekt de regering tevens de voorgenomen korting op te schorten tot na de besluitvorming over deze analyse	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 22, motie Eurlings	De minister heeft in het mondeling overleg over de begroting gezegd dat hij vasthoudt aan een duidelijk financieel kader voor de planvorming; dit is het kader zoals opgenomen in de begroting 2000. De minister heeft in juli zijn reactie geven op het plan OU

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat er niet alleen een groot tekort is aan artsen maar ook aan tandartsen; verzoekt de regering na te gaan of het aanpassen van de numerus fixus voor de studie tandheelkunde gewenst is en de Kamer daarover zo spoedig mogelijk te berichten	Begroting OCenW 2000 26 800 VIII nr. 40, motie Lambrechts	De verhoging is een feit
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat meer autonomie/zelfregie voor de instellingen een belangrijk onderdeel van de beleidsvoorstellen in het HOOP 2000 is; van mening, dat om het evenwicht te bewaren tussen de positie van instellingen en van studenten, bescherming en zo nodig aanscherping van de zeggenschap van studenten een voorwaarde voor vergroting van de autonomie van de instelling is, hetgeen te weinig in het voorgestelde HOOP 2000 aangegeven wordt; verzoekt de regering om de Kamer binnen een aantal maanden, in overleg met de studentenorganisaties, voorstellen te doen om de rechtspositie van studenten formeel en structureel nader vorm te geven – bijvoorbeeld via wetgeving – waarbij onder andere wordt aangesloten bij de bestaande klachtenregeling van de Algemene Wet Bestuursrecht en ernaar wordt gestreefd dat er per instelling een onafhankelijke ombudsman is om de studenten te adviseren en te ondersteunen	Nota-overleg d.d. 24 januari 2000 inzake HOOP 2000 26 807 nr. 4, motie Hamer	Naar aanleiding van deze motie is een werkgroep «Positie Student» met daarin opgenomen het departement, VSNU, HBO-Raad en de studentenorganisaties ingesteld. Deze werkgroep werkt aan een advies, dat definitief wordt uitgebracht bij de begrotingsbehandeling
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat autonomievergroting van de instellingen vraagt om een aanscherping van de instrumenten voor publieke verantwoording; overwegende, dat het voor het zichtbaar maken van kwaliteiten en voor de transparantie van het systeem van belang is dat de vergelijkbaarheid van gegevens toeneemt; van oordeel, dat dit het beste gewaarborgd is wanneer er sprake is van één onafhankelijke accreditieraad; verzoekt de regering bij de verdere uitwerking van de plannen voor accreditatie uit te gaan van één onafhankelijke accreditieraad voor HBO en WO	Nota-overleg d.d. 24 januari 2000 inzake HOOP 2000 26 807 nr. 7, motie Lambrechts	Bij brief d.d. 8 februari 2000 (Kamerstuk 26 807, nr. 15) aan de Tweede Kamer over de vaststelling van het HOOP is gemeld dat de vooren nadelen van respectievelijk één of meerdere accreditatieorganen onderzocht zullen worden en meegenomen in de werking van de voorstellen met betrekking tot accreditering. Een brief hierover is op 14 juli 2000 (Kamerstuk 26 807, nr. 19) naar de Tweede Kamer gestuurd
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de Wet Studiefinanciering 2000 met name ten doel heeft de studiefinanciering te flexibiliseren; van mening, dat daadwerkelijke flexibilisering pas plaatsvindt wanneer naast de studiefinanciering ook het beleid van de instellingen flexibeler zal zijn; verzoekt de regering, een studie te doen naar de verdere samenhang in flexibele regelingen voor wat betreft de inning van collegegelden, het ontwikkelen van flexibele studieprogramma's, inclusief invoering van tussenmomenten, en de uitwerking van een systeem van deelcertificaten	Behandeling Wet studiefinanciering 2000 d.d. 23 maart 2000 26 873 nr. 47, motie Hamer en Lambrechts	De minister zal de Tweede Kamer in het najaar een notitie over de uitwerking (in samenwerking met de werkgroep «Positie Studenten») toesturen

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat het oogmerk van de Wet Studiefinanciering 2000 is zowel de flexibiliteit van onderwijskundige ontwikkelingen als de flexibiliteit van studieplanning te vergroten; overwegende, dat deze doelen met elkaar in conflict komen daar waar de student die langere tijd de studie onderbreekt bij hervatting van de studie de geldigheid van het reeds afgelegde deel van de studie (deels) zou kunnen verliezen door tussentijdse wijzigingen van de curricula; van mening, dat voor deze gevallen tussen instelling en student goede afspraken moeten bestaan over geldigheid van het reeds gevolgde curriculum, vrijstelling en mogelijkheden voor wegwerken van ontstane deficiënties; verzoekt de regering aanwezigheid en beoordeling van zulke afspraken als onderdeel van het kwaliteitstoezicht in de visitaties en het nog op te zetten stelstel van accreditatie op te doen nemen	Behandeling Wet studiefinanciering 2000 d.d. 23 maart 2000 26 873 nr. 48, motie Brood	De minister zal de Tweede Kamer in het najaar een notitie over de uitwerking (in samenwerking met de werkgroep positie studenten) toesturen
De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat van een proces van kwaliteitsverlies van het universitair onderwijs kan worden gesproken, dat vanwege de noodzakelijkheid van algemene bezuinigingen in vroegere jaren, de studiefinanciering van een tweede studierichting is afgeschaft, dat niettemin terecht een universitaire en maatschappelijke behoefte is blijven bestaan aan afgestudeerden in twee studierichtingen, dat dit door de hoge kosten van twee studies nauwelijks haalbaar is; van oordeel, dat kwaliteitsvergroting van het universitair onderwijs moet worden nagestreefd, dat in de huidige situatie van studiefinanciering bestaand intellectueel vermogen te weinig wordt ontwikkeld, dat de overheid vanwege het algemene belang de ontwikkeling van dat intellectuele vermogen zou moeten faciliteren; verzoekt de regering onderzoek te doen naar de kwaliteit van het universitaire onderwijs, naar de mogelijke belemmeringen die het volgen van een tweede studierichting in de weg staan, en in dat onderzoek de mogelijkheid te betrekken daarvoor gekwalificeerde studenten – onder strenge condities – financieel te stimuleren of te ondersteunen om een tweede studie te volgen en van de resultaten van dat onderzoek verslag te doen aan de Staten-Generaal	Wet studiefinanciering 2000 d.d. 27 juni 2000 EK 26 873 nr. 209e motie van de leden Schuurman + anderen	P.M.
ARBEIDSVORWAARDEN EN BEROEPSKWALITEIT		
De minister zegt toe dat de Wet op het leraarschap medio 2000 bij de Tweede Kamer wordt ingediend	Algemeen overleg d.d. 8 december 1999 inzake lerarenbeleid en lerarenopleiding 23 328	Wetsvoorstel wordt voorbereid; indiening wetsvoorstel begin 2001
De minister zal de mogelijkheid van een halfjaarlijks overzicht van het verloop van het ziekteverzuim bezien	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake ziekteverzuim 22 187	Hierover is gerapporteerd in Maatwerk voor morgen 2. Volgens de nieuwe methode zullen naar verwachting in/na de zomer de ziekteverzuimcijfers over het eerste kwartaal 2000 naar de Tweede Kamer gezonden worden
De minister zegt toe dat de voorgestelde synergie tussen de fondsen (Vervangings- en Participatiefonds) zal worden uitgewerkt in een wetgevingstraject dat in januari 2000 aan de Tweede Kamer wordt toegestuurd	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake ziekteverzuim 22 187	De gesprekken met het Vervangings- en Participatiefonds over de «notitie synergie» zijn nog niet afgerond
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat de effecten van de huidige CAO-afspraken (positie directeur speciaal onderwijs en het bovenschoolsmanagement, de locatie-directeur) in kaart zullen worden gebracht (te regelen binnen de CAO afspraken)	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake maatwerk voor morgen 27 077, nr. 2	In de CAO 2000–2002 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de beloning van directiefuncties in het primair onderwijs. Daarbij is ook het speciaal onderwijs meegenomen. De Tweede Kamer zal over de CAO afspraken spoedig worden geïnformeerd

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt toe dat er wordt gekeken naar de mogelijkheid van een eventuele overbrugging bij de bekostigingssystematiek t-2	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake maatwerk voor morgen 27 077, nr. 2	Dit is nog onderwerp van aandacht bij de herziening van de bekostiging van het HBO bedoeld in het HOOP 2000
De minister zegt toe dat over ontschotting tussen het Vervangings- en Participatiefonds de Tweede Kamer binnenkort zal worden bericht	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake maatwerk voor morgen 27 077, nr. 2	De gesprekken met Vervangings- en Participatiefonds over de «notitie synergie» zijn nog niet afgerond
De minister zegt toe dat zodra de gegevens beschikbaar zijn, de Tweede Kamer schriftelijk wordt geïnformeerd over de ontheffingen (aantal, hoe lang, voor hoeveel uur, etc.)	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	P.M.
Eind 2000 wordt het wetsvoorstel op het Leraarschap ingediend bij de Tweede Kamer. Dan zal de Tweede Kamer ook geïnformeerd worden over de eerste ervaringen met betrekking tot de zij-instroom. (Een integrale evaluatie heeft meer tijd nodig)	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	Eind 2000 zal de Tweede Kamer over de eerste ervaringen worden geïnformeerd
De minister zegt toe dat bij de voorbereiding van het wetsvoorstel voor het leraarschap het begrip «voorwaardelijke bevoegdheid» wordt meegenomen, evenals de suggestie van verschillende bevoegdheden voor verschillende functies	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	P.M.
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat als mocht blijken dat de zij-instroomwet een groter succes is dan nu aangenomen, hij zal zoeken naar extra gelden	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	Dit is een permanent punt van aandacht
De minister zegt toe dat hij zal pogen te onderzoeken hoe groot de uitstroom uit het leraarschap is en wat de redenen daarvoor zijn	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	P.M.
De minister zegt toe dat hij zo snel mogelijk (waarschijnlijk in augustus) het Uitvoeringsbesluit (voorhang-AMvB) naar de Tweede Kamer stuurt	Plenaire behandeling d.d. 25 mei 2000 inzake wetsvoorstel zij-instroom 27 015	P.M.
Wat betreft de informatievoorziening over het lerarentekort en voortijdig schoolverlaten probeert de minister zowel de inspectiegegevens als de eigen gegevens over de geleverde prestatie bij elkaar te zetten, om te komen tot een verantwoorde informatie voor het volgend jaar	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De informatie is pas in 2001 beschikbaar
ALGEMEEN CULTUURBELEID		
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe dat vóór de behandeling van de uitgangspuntenbrief een definitief voorstel met betrekking tot het vereveningsfonds naar de Tweede Kamer wordt gezonden (na overleg met de fondsen)	Algemeen overleg d.d. 30 september 1999 inzake culturele diversiteit 26 565, nr. 7	Komt terug in Cultuurnota, het overleg is momenteel nog gaande

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe dat er een nieuwe brochure HGIS komt	Algemeen overleg d.d. 18 november 1999 inzake internationaal cultuurbeleid en de besteding HGIS-middelen 26 682	Brochure is in voorbereiding. Vóór de zomer gereed
Staatssecretaris Van der Ploeg heeft toegezegd na te zullen denken over nazorgmogelijkheden voor instellingen die een negatieve beschikking zullen ontvangen, maar heeft al aangegeven dit pas na de beschikkingen te willen doen	Algemeen overleg d.d. 12 april 2000 inzake cultuurnota 2001–2004 26 591, nr. 17	Conform toezegging. Na de beschikkingen
BESTUURSONDERSTEUNING EN ADVIES		
De bewindslieden zullen in de reactie op het Onderwijsraadadvies inzake autonomie en deregulering ingaan op de relatie met artikel 23 van de Grondwet	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomie-vergroting en deregulering in het onderwijs 26 480, nr. 3	Aan de Onderwijsraad is gevraagd advies uit te brengen vóór 1 januari 2001
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat bij jaarlijks een integrale voortgangsrapportage over het proces rond autonomievergroting en deregulering ontvangt, waarin de verschillende onderwijssectoren afzonderlijk aan bod komen	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomie-vergroting en deregulering onderwijs 26 480, nr. 3	De minister zal hierover in het najaar rapporteren
De minister zegt toe bij de verdere uitwerking van de Toezichtswet de procedure met betrekking tot het toezichtskader te bezien. Bij de indiening van het wetsvoorstel zal een proeve van een toezichtskader worden meegenomen	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	De visie van de minister zal in het wetsvoorstel Wet op het Onderwijstoezicht worden uitgewerkt. De proeve van een toetsingskader zal overeenkomstig de toezegging worden meegenomen
De minister zegt toe bij de Toezichtswet een financiële vertaling te geven aan (uitbreiding van) de capaciteit van de Inspectie	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	Bij de indiening van het wetsvoorstel Wet op het Onderwijstoezicht zal hierover duidelijkheid worden geboden, onder meer door het opnemen van een financiële paragraaf in de memorie van toelichting
De minister zal proberen tegelijkertijd met het verschijnen van het Onderwijsverslag een voorlopig commentaar te sturen	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	De minister heeft het Onderwijsverslag 1999 onverwijld – zonder commentaar – doorgestuurd naar de Eerste en Tweede Kamer. Het voorstel is de procedure met betrekking tot de openbaarmaking van het Onderwijsverslag te regelen in de wet op het Onderwijstoezicht
De minister zegt toe dat hij zal zoeken naar een constructie voor een hulpinstrumentarium voor scholen op basis van vrijwilligheid	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	In de notitie «De volgende stap naar een stimulerend toezicht» zijn voorstellen gedaan voor zo'n hulp-instrumentarium. Discussie daarover wordt nader gevoerd in het kader van het wetsvoorstel
De minister zegt toe met de Inspectie te bezien of het mogelijk is in bepaalde gevallen met een second opinion te werken	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	Zoals in de notitie voor het periodiek overleg primair en voortgezet onderwijs (POVO) «De volgende stap naar een stimulerend toezicht» is aangegeven wordt het «nader onderzoek» dat de Inspectie uitvoert wanneer het vermoeden bestaat dat de kwaliteit tekort schiet, door een ander Inspectieteam uitgevoerd. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel zal hieraan aandacht worden besteed

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt toe te bezien of het mogelijk is dat het Jaarwerkplan van de Inspectie vóór de goedkeuring door de minister ter kennisneming aan de Tweede Kamer wordt gezonden, zodat de Tweede Kamer nog opmerkingen kan maken over specifieke activiteiten die zij zou willen toevoegen	Nota-overleg d.d. 21 februari 2000 Variëteit en Waarborg 26 572, nr. 7	De minister geeft de voorkeur aan een procedure waarbij de Kamerleden ter gelegenheid van de behandeling van het Onderwijsverslag onderwerpen aandragen die zij in het eerstvolgende Jaarwerkplan opgenomen wensen te zien
BEROEPSONDERWIJS		
De minister zegt toe op basis van de evaluatie van het experiment invoering succescontract in Breda (contract tussen ouders, leerlingen, leerplichtambtenaar en school) te bezien of bredere invoering hetgeen een zaak is van ouders, leerlingen en school moet worden gestimuleerd	Algemeen overleg d.d. 30 september 1999 inzake voortijdig schoolverlaten 26 695, nr. 9	De pilot is nog niet afgerond. Een eventuele voortzetting, dan wel verbreding van de pilot is afhankelijk van de uitkomsten. Deze worden eind van dit jaar verwacht
De minister zegt toe de Tweede Kamer met ingang van mei 2000 een jaarlijkse voortgangsrapportage te sturen	Algemeen overleg d.d. 30 september 1999 inzake voortijdig schoolverlaten 26 695, nr. 9	Brief zal in het najaar aan de Tweede Kamer worden gestuurd
De minister zegt toe in overleg te treden met de registratiekamer over de nieuwste ideeën met betrekking tot het onderwijsnummer. Er komt een gewijzigd wetsvoorstel via de Raad van State naar de Tweede Kamer	Algemeen overleg d.d. 30 september 1999 inzake voortijdig schoolverlaten 26 695, nr. 9	Op 20 juni zal de registratiekamer haar advies op de nota van wijziging geven. Na verwerking van de eventuele opmerkingen zal de Raad van State om advies worden gevraagd. Verwacht moment van indiening bij de Tweede Kamer is augustus 2000. De wetgevingsprocedure kan dan in het voorjaar 2001 worden afgerond
De minister zegt toe dat hij de ontwikkelingen met betrekking tot de educatie zal monitoren (educatiemonitor in 2000 en de evaluatie WEB)	Algemeen overleg d.d. 6 oktober 1999 inzake de gevolgen van de nieuwe bekostiging voor de educatie 25 635, nr. 17	Het Centrum voor innovatie van opleidingen (Cinop) heeft opdracht gekregen de educatiemonitor in 2000 uit te voeren. Het Cinop zal dit najaar omtrent de uitkomsten van het onderzoek rapporteren. Daarna kan de Tweede Kamer het rapport, voorzien van een reactie, tegemoet zien. Tevens zullen de ontwikkelingen in de educatie worden meegenomen in de evaluatie van de WEB. Dat proces loopt thans. Rapportage is voorzien in 2001
De minister zal aan de Tweede Kamer rapporteren naar aanleiding van het Najaarsoverleg. In dit Najaarsoverleg zal met de centrale organisaties van werkgevers en werknemers worden overlegd over hoe om te gaan met jongeren die zonder startkwalificatie van de school worden geplukt in verband met krapte op de arbeidsmarkt	Algemeen overleg d.d. 7-10-1999 inzake voortijdig schoolverlaten 26 695, nr. 9	Het kabinet zal aan de Tweede Kamer rapporteren naar aanleiding van het voorjaarsoverleg
De minister zegt toe te onderzoeken wat de effecten van gemengde financiering in het BVE en het hoger onderwijs op de toegankelijkheid van het onderwijs zijn	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomie-vergroting en deregulering in het onderwijs 26 480, nr. 3	Het onderzoek wordt in overleg met directies HBO en WO intern opgepakt.
In het lopende onderzoek van de monitor fiscale faciliteit 1998 wordt aandacht besteed aan het verschil tussen grotere en kleinere bedrijven in het gebruik van de faciliteit. Mede aan de hand van de motie-De Vries c.s. (TK 26 245, nr. 25) zal, wanneer medio 2001 de diverse gegevens op tafel liggen, worden bezien of aanpassingen noodzakelijk zijn	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake fiscale faciliteit 26 800 VIII, nr. 100	Conform planning

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat bezien zal worden of via het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) de bekendheid van de regeling bij accountants kan worden vergroot. Er wordt ook gewerkt aan een nieuwe brochure over de mogelijkheden van de sector BVE, waarin ook de BBL-faciliteit aan de orde komt	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake fiscale faciliteit 26 800 VIII, nr. 100	De nieuwe brochure «Vakmensen zijn er wél» komt in september/oktober 2000 uit. Deze brochure en eventuele andere relevante informatie zal te zijner tijd worden verspreid bij de accountants
De minister zegt de Tweede Kamer toe nadere gegevens te verstrekken over de vraag wat het effect is van de 130%-grens en van de 25-jaargrens	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake fiscale faciliteit 26 800 VIII, nr. 100	Aan het Economisch Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf (EIM) is gevraagd na te gaan of uit de lopende onderzoeken gegevens naar voren komen om hierover uitspraken te doen. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal nieuw onderzoek moeten worden geïnitieerd
De minister zegt toe dat er eind april een onderzoek gereed komt over het kwalificatieniveau drie/vier bij de onderwijsassistent	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake maatwerk voor morgen 27 077, nr. 2	In het derde kwartaal van dit jaar zal de vaste kamercommissie van OCenW bij brief worden bericht welk standpunt de minister inneemt
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat er overleg met de minister van Financiën zal plaatsvinden over de mogelijkheid tot splitsing van fiscale gegevens voor BBL en HBO. Dit impliceert een extra vraag op het aangifteformulier over de soort opleiding die de deelnemers volgen	Algemeen overleg d.d. 30 maart 2000 inzake fiscale faciliteit 26 800 VIII, nr. 100	Het overleg met financiën is in voorbereiding. Hierover zal worden gerapporteerd bij de volgende verslaglegging aan de Tweede Kamer
De minister zegt toe dat er over het samenvoegen van budgetten zoals door de gemeente Utrecht is gedaan, overleg met de VNG en de BVE-Raad zal plaatsvinden	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	Dit is een van de onderwerpen die zullen worden meegegeven aan de Taskforce Inburgering bij de uitvoering van de taak verbetering van de regiefunctie
De minister zegt toe met zijn ambtgenoot voor Grote Steden- en Integratiebeleid (GSI) overleg te plegen over de vraag of inburgeringsgelden, oudkomersgelden en educatiegelden niet in één hand moeten komen	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	Dit overleg heeft nog niet plaatsgevonden. Dit zal mogelijk pas plaatsvinden nadat de resultaten van het werk van de Taskforce zichtbaar worden
De minister zegt toe dat de ROC's gebruik moeten gaan maken van de regionale meldcentra van Voortijdig Schoolverlaten (VSV) voor de melding van uitval bij inburgeringscursussen	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	In de Memorie van Toelichting van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)-wet is hier een passage over opgenomen. Het voornemen van het kabinet om een verbinding te leggen tussen de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie en de zorg voor uitvallers van het inburgeringsprogramma zal nader worden bezien
De minister probeert de wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie zo snel mogelijk met de Tweede Kamer af te handelen, teneinde daarmee een goede wettelijke basis te krijgen om de informatiestromen inzake schooluitval/voortijdig schoolverlaten zo effectief en doelmatig mogelijk georganiseerd te krijgen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie is op 27 juni 2000 bij de Tweede Kamer ingediend
De minister hoopt meer duidelijkheid te kunnen geven over de relatie tussen het verschijnsel drop-outs en de verdringing van allochtonen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De minister heeft per brief van 8 juni 2000 de Inspectie BVE verzocht onderzoek te doen naar de verklaring voor de ondervertegenwoordiging van allochtone leerlingen in de beroepspraktijkvorming
De minister zal bij Koers BVE richting Tweede Kamer en veld aangeven op welke wijze de verbeteringslag ROC's gestalte dient te krijgen en op welke termijn dit plaats zal vinden	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Koers BVE wordt uitgebracht op de Derde Dinsdag in september 2000

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zal ten aanzien van externe legitimering in Koers BVE informatie geven hoe hij dit de komende periode verder inhoud wil geven	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Koers BVE wordt uitgebracht op de Derde Dinsdag in september 2000
De minister zal een traject (ten aanzien van examens BVE) uitzetten met als insteek dat een en ander geregeld is vanaf 2001. Deze doelstelling zal hij in Koers BVE neerleggen en hierover tevens afspraken maken met de BVE-Raad en het COLO	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Koers BVE wordt uitgebracht op de Derde Dinsdag in september 2000
De minister zegt toe in Koers BVE aan te geven op welke wijze hij de uitvoering van de afspraken met betrekking tot het bijtrekken van achterblijvers en het daadwerkelijk realiseren van de 1000-urennorm (uiterlijk per 1 januari 2003 gestalte wil geven). Bij het volgende BVE-overleg worden hierover nadere afspraken gemaakt	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000	Koers BVE wordt uitgebracht op de Derde Dinsdag in september 2000
De minister meldt dat een-leven-lang-leren, de leerling-plaatsen en de rol van het bedrijfsleven ten opzichte van het beroepsonderwijs tot de grote discussieonderwerpen van het voorjaarsoverleg zullen behoren	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 200 027 127, nr. 67	P.M.
De minister draagt er zorg voor dat van de kant van het ministerie maximaal wordt ingezet om voortijdig schoolverlaten, drop-outs te voorkomen en de problematiek rond de leerplicht aan te pakken	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	In het kader van het Grotestedenbeleid is f 48 mln. beschikbaar gesteld voor de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten. Deze middelen zijn toegevoegd aan de voor de Bijdrageregeling sociale integratie en veiligheid G 25 beschikbaar gestelde middelen. Een van de pijlers in het beleid is de aanpak van risicjongeren. Daarnaast is voor de versterking van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie f 6 mln. extra beschikbaar gesteld. Het beschikbare budget is vanaf 2000 structureel f 12 mln. op jaarbasis. Tevens is f 1 mln. beschikbaar voor de internetsite (voor intermediairs) en het organiseren van regionale (voorlichtings)bijeenkomsten. Met het wetsvoorstel Regionale Melden Coördinatiewet wordt de meldplicht voor niet-leerplichtige voortijdig schoolverlaters structureel verankerd
De minister zal de uiteindelijke resultaten van het overleg met het BVE-veld ter verbetering van de externe legitimering en de examinering in Koers BVE op tafel leggen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Koers BVE wordt uitgebracht op de Derde Dinsdag in september 2000
De minister zegt dat hij terug zal komen op het loslaten van gedwongen winkelning indien de resultaten van de Taskforce daartoe aanleiding geven	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	De Taskforce inburgering is gestart. Hierover wordt periodiek gerapporteerd
De minister zegt toe de uitwerking van de Agenda BVE gelijktijdig met de begroting 2001 naar de Tweede Kamer te sturen	Algemeen overleg d.d. 29 november 1999 inzake agenda bve 26 719, nr. 4	In januari 2000 is de fase van agendavorming afgesloten in de vorm van een procesbrief getiteld: «Op Koers: van Agenda BVE naar Koers BVE». Deze procesbrief markeerde tevens de start van de dialoofase, waarin betrokken partijen de gelegenheid krijgen om met elkaar onderwerpen verder te bediscussiëren, te verkennen, uit te werken en te concretiseren. Deze fase loopt tot en met mei 2000. Onderwerpen die o.a. aan de orde zullen komen zijn: positie deelnemers, zorgbreedte, regionale samenwerking onderwijs en bedrijfsleven. Na de dialoofase zal worden gestart met de voorbereiding van de beleidsnota Koers BVE die gelijktijdig met de begroting 2001 naar de Tweede Kamer wordt gestuurd

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt toe in de zomer van 2000 de Tweede Kamer te informeren over de vorderingen/afspraken inzake de samenwerking ROC's/Centra voor Vakopleiding (CV's)	Algemeen overleg d.d. 25 november 1999 inzake agenda BVE 26 719, nr. 4	Samenwerking ROC's en arbeidsvoorziening is een onderwerp, dat in het kader van Koers BVE zal worden verkend onder het thema «sterke ROC's». Over deze verkenning is in april 2000 een conferentie geweest. De uitkomsten daarvan worden in de beleidsnota Koers BVE opgenomen, die gelijktijdig met de begroting 2001 aan de Tweede Kamer zal worden gezonden.
De minister zegt toe dat het aspect van juridisering wordt meegenomen in de evaluatie van de wet Educatie en Beroepsonderwijs	Algemeen overleg d.d. 25 november 1999 inzake agenda BVE 26 719, nr. 4	De juridisering zal niet expliciet als onderwerp in de evaluatie van de wet Educatie en Beroepsonderwijs worden opgenomen. Wel komen aspecten van de juridisering aan de orde bij thema 6 (zelfsturend stelsel, autonomie instellingen, kwaliteitszorg) en bij thema 7 (andere bestuurlijke verhoudingen, vermindering bestuurslast). Als zodanig kan de evaluatie van de WEB inzicht geven in aspecten van de juridiserende effecten van de wetten regelgeving. Daarnaast wordt in Koers BVE bij de verschillende onderwerpen aandacht besteed aan het vraagstuk van juridisering
De minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de resultaten van het overleg met VNG over sturing/rol/kwaliteitsbeoordeling van gemeenten	Algemeen overleg d.d. 25 november 1999 inzake agenda BVE 26 719, nr. 4	Dit onderwerp wordt uitgewerkt in Koers BVE
CULTUREEL ERFGOED		
Staatssecretaris Van der Ploeg zal de kwestie van de ecotaks, de ARBO-wet en met name de wet Onroerend Zaakbelasting (WOZ) op basis van uitspraken van de rechter met Financiën bespreken	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	WOZ: Waarderingskamer Financiën is hiermee bezig. Op korte termijn zal worden overlegd met Financiën ARBO: zal de leidraad subsidiabele kosten nakijken en eventueel aanpassen
Staatssecretaris Van der Ploeg zal voor de zomer komen met een evaluatierapport over de wijze waarop de gebruikers het functioneren van de verschillende monumentenzorginstellingen waarderen	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Het evaluatierapport zal na het zomerreces aan de Tweede Kamer worden aangeboden
Staatssecretaris Van der Ploeg is voornemens om voorstellen gericht op een betere onderhoudsregeling te realiseren. De Tweede Kamer wordt op de hoogte gesteld	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Na het zomerreces zullen de contouren voor nieuwe instandhouding naar de Tweede Kamer worden gestuurd
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe terug te zullen komen op het vraagstuk hoe gemeenten te stimuleren tot investeren in de monumentenzorg, zonder dat zij worden geconfronteerd met lagere budgetten. Daarbij zal ook de voorfinanciering door eigenaren worden betrokken	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Hierover is op 22 juni 2000 gesproken met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De VNG zal op basis van gegevens van het ministerie met een voorstel voor een oplossing komen
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe in overleg met ondermeer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de mogelijkheden te bekijken van een eenmalige impuls (BRRM). In een brief aan de Tweede Kamer zal hierop worden teruggekomen en zal worden ingegaan op afzonderlijke casussen	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Zal in het najaar verschijnen
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe terug te komen op de kwestie van een erfgoedfonds	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Zal na de zomer gebeuren in het kader van het nieuwe instandhoudingsbeleid
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe terug te komen op aanpassing van het besluit Rijkssubsidiëring restauratie monumenten (BRRM) (het inbouwen van een stimulans voor gemeenten om zelf te investeren in de monumentenzorg, zonder te worden geconfronteerd met lagere budgetten)	Algemeen overleg d.d. 23 maart 2000 inzake monumentenzorg 26 800 VIII, nr. 101	Hierover is op 22 juni 2000 gesproken met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De VNG zal op basis van gegevens van het ministerie met een voorstel voor een oplossing komen

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
FINANCIEEL ECONOMISCHE ZAKEN		
De minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de dekking van het amendement inzake de frictiekosten PO (TK1999/2000, 26 800 VIII)	Algemeen overleg d.d. 24 februari 2000 inzake de verhuizing van OCenW 26 800 VIII, nr. 91	De bezuiniging op de frictieregeling betrof in 2000 een bedrag van f 10 mln en met ingang van 2001 structureel een bedrag van f 25 mln. De in het amendement opgenomen dekking van f 10 mln was reeds meerjarig doorgetrokken. De resterende korting op de frictieregeling van f 15 mln in 2001 een verdere jaren, is gedekt uit een verlaging van de incidentele looncomponent PO. Deze dekking vormt onderdeel van de in de begroting 2001 opgenomen mutaties
De minister wil proberen, over de sectoren heen, volgend jaar gegevens over het lerarentekort op tafel te hebben en te presenteren	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De manier waarop het lerarentekort het best kwantitatief en kwalitatief in beeld kan worden gebracht, wordt momenteel onderzocht. De belangrijkste factoren die invloed hebben op het tekort zullen daarbij worden onderscheiden. De Tweede Kamer zal hierover binnenkort worden geïnformeerd
De minister zal in de memorie van toelichting bij de begroting 2001 enige aanwijzingen geven over het feit dat het departement bezig is met een project inzake beheersing van informatiestromen vanuit de onderwijsinstellingen naar het departement	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De minister geeft bij de begroting 2001 aanwijzingen in de Memorie van Toelichting
Staatssecretaris Adelmund geeft aan dat bij het financieel jaarverslag over 2000 meer gedetailleerde informatie over de materiële bekostiging kan worden gegeven	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Het ministerie gaat na, welke informatie over de kostendekkendheid van de materiële bekostiging in het primair en voortgezet onderwijs kan worden gegeven, en zal de Tweede Kamer hierover bij brief in het najaar 2000 informeren
HOGER BEROEPSONDERWIJS		
De minister zegt toe met de HBO-raad en met het ministerie van Financiën de financiële positie van het HBO te bespreken. Naar aanleiding van de instroomcijfers van studenten in het HBO voor het studiejaar 1999/2000 zal bij Voorjaarsnota 2000 worden gezien of een nadere bijstelling nodig is	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	Overleg met HBO-Raad heeft plaatsgevonden. In het kader van de Voorjaarsnota 2000 wordt overleg gevoerd met het ministerie van Financiën over mogelijke financiële compensatie van stijgende studentenaantallen.
De minister zegt toe een evaluatie van de procedures/het proces van vernieuwingen van de 2e en 1e graads lerarenopleidingen te zullen evalueren	Algemeen overleg d.d. 8 december 1999 inzake lerarenbeleid en lerarenopleiding 23 328, nr. 60	Een evaluatie van de gevolgde procedures zal plaatsvinden op basis van het evaluatie-onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs dat in 2003 wordt afgerond, het advies «Naar een educatief partnerschap» van de Onderwijsraad d.d. 25 februari 2000, en de innovatieplannen die de betreffende hogescholen vóór 1 januari 2000 hebben ingediend
De minister zegt toe de Tweede Kamer ruim voor het overleg over het HOOP de resultaten van de discussie die hij voert over accreditatie van nieuwe opleidingen, toe te sturen	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomie-vergroting en deregulering in het onderwijs 26 480, nr. 3	<ul style="list-style-type: none"> – De Tweede Kamer is geïnformeerd bij brief van 22 december 1999, kamerstuk 26 807, nr. 2 – De minister heeft toegezegd in mei 2000 met een nadere uitwerking te komen. De resultaten zullen zoveel mogelijk worden meegenomen in de Wet op het Onderwijstoezicht, waarin de voornemens uit de nota Variëteit en Waarborg worden uitgewerkt. De voorgenomen planning is dit wetsvoorstel begin 2001 aan de Tweede Kamer aan te bieden. – Over de uitwerking heeft op 20 juni Bestuurlijk overleg plaats gevonden met de VSNU/HBO-Raad/PAEPON. De uitwerking zal worden verzonden aan de Tweede Kamer

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zal bezien of het mogelijk is het bekostigingsmodel voor instellingen voor hoger onderwijs zodanig te wijzigen dat instellingen een hoger bedrag krijgen voor studenten uit EU-landen dan voor studenten uit Nederland	Begroting OCenW Eerste Kamer d.d. 25 januari 2000 26 800	Een en ander wordt momenteel onderzocht. Een reactie zal na het zomerreces worden geformuleerd
De minister komt nog voor de zomer met een notitie over accreditatie	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De minister heeft de Tweede Kamer bij brief d.d. 14 juli 2000 (kamerstuk 26 807, nr. 19) geïnformeerd
INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE		
De minister zegt de Tweede Kamer een brief toe inzake de uitslag van het overleg met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe) over het niet opnemen van bijzondere bijstandsregelingen bij de aanschaf van een computer	Algemeen overleg d.d. 29 september 1999 inzake kennisnet 25 733, nr. 43	<ol style="list-style-type: none"> 1. PC-initiatieven voor niet-onderwijsgroepen zijn onderwerp van gesprek in het Kabinet. 2. OCenW verdeeld geld voor gebruik pc's prioritair over de scholen op basis van «achterstanden» (Aan de slag met onderwijskansen). 3. In de volgende voortgangsrapportage wordt hierop teruggekomen
De minister zegt toe dat bij de volgende voortgangsrapportage ict het hoger onderwijs wordt meegenomen en dat er meer structuur zal zijn in de informatievoorziening	Algemeen overleg d.d. 21 juni 2000 inzake ict	Afspraken staan in de brief (25 733, nr. 55) die 28 juni 2000 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Het hoger onderwijs wordt meegenomen in de volgende voortgangsrapportage en er wordt naar gestreefd om informatie zoveel mogelijk te clusteren. In december zal de volgende voortgangsrapportage verschijnen. Tussentijds wordt ervoor gezorgd dat de Tweede Kamer op de hoogte blijft van de belangrijke ontwikkelingen op een wijze die past bij de dynamiek van het ict-onderwerp en in het veld. Bijvoorbeeld door het opsturen van de ict-monitor. Daarnaast zal natuurlijk gebruik worden gemaakt van de digitale media (www.ictonderwijs.nl)
De minister zegt toe te kijken naar mogelijkheden om computers thuis bij bepaalde groepen te stimuleren (motie Barth, TK 25 733, nr. 34)	Algemeen overleg d.d. 21 juni 2000 inzake ict	Wordt uitgewerkt. Hierbij wordt de besteding van de 40 miljoen voor gebruikte computers meegenomen. Tevens wordt een overzicht gemaakt van de verschillende kabinetsinitiatieven gericht op het stimuleren van computerbezit
De minister zegt toe de mogelijkheid van een expertisecentrum ict en een leerstoel (Deens model) te onderzoeken en de Tweede Kamer daarover in de eerstvolgende voortgangsrapportage «onderwijs online» te rapporteren	Plenair debat d.d. 29 juni 2000 inzake verslag algemeen overleg ict Handelingen TK 93	Wordt onderzocht en komt in de volgende voortgangsrapportage
De minister zegt toe te bekijken te zullen bezien in hoeverre het wenselijk is een matchingsfonds in te richten	Plenair debat d.d. 29 juni 2000 inzake verslag algemeen overleg ict Handelingen TK 93	Komt terug in de volgende voortgangsrapportage
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat hij voor 1 januari 2001 met een rapportage komt, waarin verschillende varianten voor het bestuur van kennisnet worden uitgewerkt en waarbij de de voor- en nadelen hiervan aan de orde komen	Plenair debat d.d. 29 juni 2000 inzake verslag algemeen overleg ict	Komt terug in de volgende voortgangsrapportage
MEDIA, LETTEREN BIBLIOTHEKEN		
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe de Tweede Kamer te informeren over subsidieverzoeken voor lokale migrantenradio in de G4-steden	Algemeen overleg d.d. 7 oktober 1999 inzake de notitie media- en minderhedenbeleid 26 597 nr. 3	Eind 2000 wordt er een voortgangsbrief aan de Tweede Kamer verzonden

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe aandacht te geven aan de instroom van allochtonen bij media-beroepsopleidingen	Algemeen overleg d.d. 7 oktober 1999 inzake de notitie media- en minderhedenbeleid 26 597 nr. 3	De Tweede Kamer wordt eind 2000 geïnformeerd in een voortgangsbrief
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe de commerciële omroepen te vragen in hoeverre zij bereid zijn de ondertiteling voor doven en slechthorenden te verzorgen en als dat niet past in de doelstelling, dan percentages via het Mediabesluit voor te schrijven	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	In het najaar zal de Tweede Kamer geïnformeerd worden over het resultaat.
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe de Tweede Kamer op de geijkte manier te informeren over zaken in verband met minderhedenprogrammering, zoals lokale migranten-televisie, mogelijkheden binnen frequentiebeleid en werkings sfeer Bedrijfsfonds voor de pers	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	Het standpunt van het Kabinet inzake het frequentiebeleid is reeds naar de Tweede Kamer verzonden. Persnota volgt. Overige zaken media- en minderhedenbeleid komen aan de orde in een brief aan de Tweede Kamer, eind 2000
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe aan de raad van bestuur van de NOS de suggestie mee te geven een ombudsman/-vrouw in te stellen voor het gehele bestel en programmaraden per net	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	Een en ander wordt betrokken bij concessieverlening aan NOS (september 2000)
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe; a. problemen van lokale stations met vennootschapsbelasting onder aandacht van de staatssecretaris van Financiën te brengen; b. te bevorderen dat de Tweede Kamer zo spoedig mogelijk wordt geïnformeerd over overleg met Financiën over vennootschapsbelasting	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	a. Staatssecretaris Van der Ploeg heeft bij brief van 5 april 2000 deze kwestie onder de aandacht van de staatssecretaris van Financiën gebracht. b. Staatssecretaris Van der Ploeg heeft aangedrongen op spoedige reactie teneinde Tweede Kamer te kunnen informeren. Tot heden is een reactie uitgebleven
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt het volgende toe; a. reclame rond kinderprogramma's in Europees verband aan de orde gesteld worden, onderzoek naar regelingen in andere landen, met name Scandinavië, en die in Europees verband zal hij bespreken; b. een en ander kan worden besproken bij de concessievoorwaarden	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	a. Inmiddels heeft Europese Commissie initiatief genomen tot genoemd onderzoek en aangekondigd in deze context met eventuele voorstellen te komen. Deze zullen onder Zweeds voorzitterschap worden besproken. b. Wordt betrokken bij concessieverlening aan NOS (september 2000)
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe reclame op teletekst- en andere tekstprogramma's van de lokale- en regionale omroep te bezien bij wetgeving voor lokale en regionale omroep	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	Wetgeving lokale/regionale omroep wordt in het najaar van 2000 herzien (wetsvoorstel in voorbereiding)
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe het Mediabesluit met het oog op Europese parlementaire verslaggeving aan te passen	Behandeling Concessiewet d.d. 18 januari 2000 Handelingen TK 26 660	Wordt meegenomen bij aanpassing Mediabesluit aan Concessiewet (september 2000)
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe «discussion papers», Hilversumse visie en standpunten van de staatssecretaris daarop inzake nieuwe en oude media en Internet toe te zenden	Behandeling Concessiewet eerste kamer d.d. 21 maart 2000 Handelingen EK 26 660	Visie van Hilversum is vastgelegd in Concessiebeleidsplan. Bij de concessieverlening zal de staatssecretaris daarop zijn reactie geven (september 2000)
Staatssecretaris Van der Ploeg gaat bij het Commissariaat voor de Media na hoe het staat met uitvoering van de maatregelen voor regionale radio die voortvloeien uit de zogenaamd Quick Scan: hij informeert de Tweede Kamer op korte termijn	Algemeen overleg d.d. 31 mei 2000 fiscalisering omroepbijdrage en gevolgen voor lokale/regionale omroep 26 707, nr. 24	Staatssecretaris Van der Ploeg vraagt het Commissariaat voor de Media om de bedoelde actie/informatie bij brief MLB/OP/00/23285 d.d. 13 juni 2000

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Van der Ploeg zal bij IPO en VNG de «oormerking» van de omroepgelden die in Provinciefonds en Gemeentefonds worden gestort ter sprake brengen en de gevoelens van de Tweede Kamer (pro oormerking) daarbij overbrengen	Algemeen overleg d.d. 31 mei 2000 fiscalisering omroep-bijdrage en gevolgen voor lokale/regionale omroep 26 707, nr. 24	Overleg met het Commissariaat voor de Media start op korte termijn. Woensdag 14 juni heeft staatssecretaris Van der Ploeg bestuurlijk overleg gevoerd met IPO/VNG en deze onderwerpen ter sprake gebracht. IPO/VNG beraden zich en zullen laten weten of afspraken over oormerking te maken zijn
Staatssecretaris Van der Ploeg zal in overleg met het Commissariaat voor de Media, IPO en ROOS een standpunt formuleren inzake financiering van regionale televisie (matching) na het jaar 2001. De uitvoering van de aanvullende financiering van dunbevolkte provincies zal nader worden bezien. De Kamer zal voor het eind van 2000 over beide onderwerpen worden geïnformeerd	Algemeen overleg d.d. 31 mei 2000 fiscalisering omroep-bijdrage en gevolgen voor lokale/regionale omroep 26 707, nr. 24	Overleg met het Commissariaat voor de Media start op korte termijn
Het Commissariaat voor de Media monitort de ontwikkelingen rond (de financiering van) lokale/regionale omroep door gemeenten/provincies	Algemeen overleg d.d. 31 mei 2000 fiscalisering omroep-bijdrage en gevolgen voor lokale/regionale omroep 26 707, nr. 24	Staatssecretaris Van der Ploeg vraagt het Commissariaat voor de Media (CvdM) om de bedoelde actie/informatie bij brief van 13 juni 2000
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe dat het verlaagde BTW-tarief voor de kabel wordt meegenomen in nota van de minister van Financiën	Nota-overleg d.d. 5 juni 2000 inzake Kabelnotitie 27 088 nr. 16H	Het onderwerp wordt meegenomen in de BTW-nota van de minister van Financiën
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt de Tweede Kamer een notitie toe over de problematiek (doorgifteplicht) lokale publieke omroep en de inwerkingtreding bepaling Concessiewet	Nota-overleg d.d. 5 juni 2000 inzake Kabelnotitie 27 088 nr. 16H	Op 23 juni heeft hierover overleg plaatsgevonden met het Commissariaat voor de Media en de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland. De Tweede Kamer zal te zijner tijd over de uitkomst worden ingelicht.
Staatssecretaris Van der Ploeg zegt toe dat hij overleg zal voeren met de minister van Justitie over auteursrechtelijke problemen met betrekking tot digitale uitzending/doorgifte van programma's. De Tweede Kamer wordt te zijner tijd schriftelijk geïnformeerd	Nota-overleg d.d. 5 juni 2000 inzake Kabelnotitie 27 088 nr. 16H	Op 23 juni heeft hierover overleg plaatsgevonden met het Commissariaat voor de Media en de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland. De Tweede Kamer zal te zijner tijd over de uitkomst worden ingelicht.
Staatssecretaris Van der Ploeg zal de Eerste Kamer een brief sturen waarin de mogelijkheden en praktische bezwaren inzake een ontheffingsmogelijkheid voor een betaalkanaal, in het geval open netten een op de lijst geplaatst evenement niet willen uitzenden, nog eens op een rijtje gezet zullen worden	Plenaire behandeling in Eerste Kamer d.d. 6 juni 2000 inzake TV zonder grenzen 26 256, handelingen EK nr. 31	De Eerste Kamer is begin september 2000 geïnformeerd
Staatssecretaris Van der Ploeg zal contact opnemen met collega Benschop van Buitenlandse Zaken over visie van het lid van de Eerste Kamer de heer Jurgens ten aanzien van de kenbaarheid van de tekst van richtlijnen bij een verwijzing in implementatiewetgeving	Plenaire behandeling in Eerste Kamer d.d. 6 juni 2000 inzake TV zonder grenzen 26 256, handelingen EK nr. 31	In het debat is er op gewezen dat de wijze van verwijzing in Nederlandse wetgeving reeds lang een geaccepteerd verschijnsel is en als zodanig ook opgenomen is in de Aanwijzingen voor de regelgeving
ONDERZOEK- EN WETENSCHAPSBELEID		
De minister zegt toe de Tweede Kamer te informeren over het plan van NWO voor de vernieuwingsimpuls	Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 26 658, nr. 10	Een eerste tranche van de vernieuwingsimpuls, gericht op jong talent, gaat dit najaar van start. Voor een verdere versterking van de vernieuwingsimpuls is een bedrag van f 30 mln. per jaar uitgetrokken. Zie hiervoor de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid die tegelijk met deze begroting verschijnt

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
<p>Wat betreft de aanwending van middelen zegt de minister toe;</p> <p>a. te bezien of op termijn extra ruimte mogelijk is voor de vernieuwingsimpuls, prioriteit voor Wetenschapsbudget, indien voor Onderwijs extra ruimte komt, en de Tweede Kamer daarover te informeren;</p> <p>b. te blijven zoeken naar mogelijkheden om de inzet van f 10 mln. voor de vernieuwingsimpuls naar voren te halen;</p> <p>c. de fiscale aspecten van zogenaamde endowments (zoals gebruikelijk in de VS) na te gaan;</p> <p>d. de Tweede Kamer jaarlijks te informeren over de stand van zaken in het wetenschapsbudget in de begroting</p>	<p>Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 26 658, nr. 10</p>	<p>ad a, b) Voor de behandeling van de onderwijsbegroting hebben de Tweede Kamer voorstellen bereikt voor het naar voren halen van een bedrag van f 10 mln. voor de vernieuwingsimpuls.</p> <p>Vervolgens zijn afspraken gemaakt met de organisaties over de invulling, die gericht is op het aantrekken van jong talent, zonder toegevoegde beheerslast. Inmiddels is door de organisaties een start gemaakt met de invulling van de vernieuwingsimpuls.</p> <p>In het Kabinet zijn in het kader van de Voorjaarsnota afspraken gemaakt over verdere versterking van de vernieuwingsimpuls. Zie ook de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid die tegelijk met deze begroting verschijnt.</p> <p>ad c) Hierover wordt gerapporteerd in de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid die tegelijk met deze begroting wordt uitgebracht.</p> <p>ad d) Zie de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid</p>
<p>De minister toe het strategisch plan NWO en zijn standpunt aan de Tweede Kamer te sturen, ter eventuele bespreking</p>	<p>Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 26 658, nr. 10</p>	<p>Het strategisch plan verschijnt in mei 2001. In het najaar van 2001 wordt het, vergezeld van een standpunt van de minister, aan de Tweede Kamer aangeboden</p>
<p>Wat betreft carrièreperspectief van jonge wetenschappers zegt de minister toe;</p> <p>a. na te gaan of in het kader van de bij de Algemene Politieke Beschouwingen aangenomen moties iets kan worden gedaan aan de arbeidsmarktpositie van aio's</p> <p>b. in dat kader na te gaan of aio's, naast hun primaire onderzoektaak, kunnen worden ingezet voor onderwistaken in het voortgezet onderwijs</p> <p>c. in overleg met de organisaties te bezien op welke manier tot een aanpak kan worden gekomen van het carrièreperspectief, in het bijzonder voor vrouwen, en de Tweede Kamer hierover te informeren.</p> <p>d. in overleg met VNO-NCW en MKB aandacht te vragen voor het carrièreperspectief van jonge onderzoekers</p>	<p>Nota-overleg d.d. 11 oktober 1999 inzake wetenschapsbudget 26 658, nr. 10</p>	<p>ad a) Reeds ingaande dit jaar is een bedrag van f 40 mln. op jaarbasis extra uitgetrokken voor het oplossen van specifieke arbeidsmarkt knelpunten bij universiteiten. Dit geld is bedoeld om het perspectief te verbeteren voor jonge onderzoekers in dienst van unversiteiten. De nadere invulling van de f 40 mln. extra is onderwerp van de CAO-besprekingen tussen universitaire werkgevers en vakbonden. Naast verbetering van de salarissen gaat het hierbij ook om gerichte maatregelen in het kader van loopbaanbegeleiding</p> <p>ad b) Hierover wordt gerapporteerd in de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid</p> <p>ad c) Zie de stand van zaken bij de uitvoering van motie 26 658, nr. 7 (bijlage 3 in de memorie van toelichting van de begroting 2001)</p> <p>ad d) Zie de stand van zaken bij de uitvoering van motie 26 658, nr. 8 (bijlage 3 in de Memorie van Toelichting van de begroting 2001)</p>
<p>De minister zal een rondetafelconferentie organiseren met de media over de vormgeving van de functie van de wetenschapsredacteuren. De Tweede Kamer wordt over de uitkomsten hiervan geïnformeerd</p>	<p>Algemeen overleg d.d.18 mei 2000 inzake wetenschapscommunicatie 26 658, nr. 13</p>	<p>De gesprekken met de media vinden in en kort na de zomer plaats. De Kamer zal hierover worden geïnformeerd, tegelijk met de aanbieding van het implementatieplan van de stichting Wetenschap en Techniek Nederland voor de beleidsnota «Boeiend, Betrouwbaar en Belangrijk», de nota Wetenschap- en Techniekcommunicatie (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 658, nr. 12)</p>
<p>De minister zegt de Tweede Kamer toe dat de lijst met prioritaire thema's zal worden verlengd</p>	<p>Algemeen overleg d.d. 18 mei 2000 inzake wetenschapscommunicatie 26 658, nr. 13</p>	<p>De wijze van totstandkoming van thema's voor Wetenschap- en Techniekcommunicatie en de verhouding met activiteiten die niet binnen de thema's vallen, zal worden besproken in het implementatieplan bij de nota Wetenschap- en Techniekcommunicatie. Dit plan wordt de Tweede Kamer in het najaar aangeboden</p>
<p>De minister zegt de toe dat de notitie Biotechnologie vlak voor of direct na de zomer naar de Tweede Kamer gaat</p>	<p>Algemeen overleg d.d.18 mei 2000 inzake wetenschapscommunicatie 26 658, nr. 13</p>	<p>Publicatie van de Integrale Beleidsnota Biotechnologie is voorzien kort na het zomerreces</p>

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt de Tweede Kamer toe dat de overgangstermijn voor lopende projecten met betrekking tot wetenschapscommunicatie zal worden verlengd	Algemeen overleg d.d.18 mei 2000 inzake wetenschapscommunicatie 26 658, nr. 13	De uitwerking hiervan komt aan de orde in het implementatieplan van de stichting Wetenschap en Techniek Nederland voor de nota «Boeiend, Betrouwbaar en Belangrijk»
De minister zegt toe dat de Tweede Kamer in het najaar een nieuw implementatieplan voor de voorstellen met betrekking tot wetenschaps- en techniekcommunicatie krijgt	Algemeen overleg d.d. 18 mei 2000 inzake wetenschapscommunicatie 26 658, nr. 13	Aan de stichting WeTeN is gevraagd, in nauwe interactie met de betrokken departementen, een implementatieplan te ontwikkelen voor de nota «Boeiend, Betrouwbaar en Belangrijk» (Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 658, nr. 12). De stichting is gevraagd om de discussie in de Tweede Kamer over het adoptieplan jongeren, de media en de overgangsregeling voor de structurele financiering van WTC-organisaties daarbij te betrekken. Het implementatieplan zal de Tweede Kamer in het najaar worden aangeboden
PROJECTDIRECTIE DE HOFTOREN		
De minister zegt toe dat de Tweede Kamer jaarlijks geïnformeerd wordt over de voortgang van de verhuizing van het departement	Algemeen overleg d.d. 24 februari 2000 inzake de verhuizing van OCenW 27 127, nr. 67	Wordt meegenomen met de begrotingsvoorstellen
PRIMAIR ONDERWIJS		
De minister zegt toe met de centrales in het CAO-overleg de afweging te maken waarop specifieke maatregelen voor de schoolleiders betrekking moeten hebben: taakrealisatie uren, salaris, bestuurlijke krachtenbundeling of ondersteuning	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	In de CAO is afgesproken om zowel de beloning van schooldirecteuren te verbeteren als door middel van een budget van Management Ondersteuning en Arbeidsmarkt de mogelijkheid te geven om de werkdruk van schooldirecteuren te verlichten. De Tweede Kamer zal over de CAO-afspraken worden geïnformeerd
Staatssecretaris Adelmund zegt toe op korte termijn een notitie naar de Tweede Kamer te sturen inzake de huidige situatie en maatregelen ter bevordering van schoolzwemmen	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	De notitie over het schoolzwemmen zal in het najaar naar de Tweede Kamer worden verzonden
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer begin volgend schooljaar te informeren over de campagne Veiligheid op de basisschool	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	In het najaar 2000 zal de Tweede Kamer geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zegt toe om samen met de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid de Tweede Kamer in het voorjaar te informeren over de resultaten van de inventarisatie naar belemmeringen in wet- en regelgeving inzake het inzetten van budgetten op lokaal niveau in het kader van het GOA-beleid	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	Knelpunten worden door het Sociaal Cultureel Planbureau geïnventariseerd in het kader van het Grote Stedenbeleid. Onderwijs (onder andere Goa) maakt daar een onderdeel van uit
Staatssecretaris Adelmund zegt toe te overleggen met de minister van Justitie over de huisvesting van Justitiële Instellingen. Uiterlijk over twee maanden gaat een bericht naar de Tweede Kamer over de stand van zaken	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake stand van zaken decentralisatieonderwijs huisvesting 26 800 VIII, nr. 77	De werkgroep is gestart. Finale overleg was op 3 juli 2000. De Tweede Kamer zal hierover in het najaar worden geïnformeerd
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer te rapporteren over de wijze waarop de voortzetting van de monitor decentralisatie huisvesting wordt ingericht	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake stand van zaken decentralisatieonderwijs huisvesting 26 800 VIII, nr. 77	Het voorstel komt in september 2000.

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe de vervolginventarisatie OALT van de inspectie te sturen	Algemeen overleg d.d. 3 februari 2000 inzake actieprogramma OALT 26 800 VIII, nr. 88	Inspectie rapporteert hierover in haar jaarverslag 2000
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de inspectie te vragen om onderzoek te verrichten naar de beheersing van het Nederlands door OALT-leraren en hierover de Tweede Kamer te informeren	Algemeen overleg d.d. 3 februari 2000 inzake actieprogramma OALT 26 800 VIII, nr. 88	De inspectie rapporteert hierover in het jaarverslag 2000
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat voor leraren die taalondersteuning geven de eis voor beheersing van het Nederlands zal worden aangescherpt	Algemeen overleg d.d. 3 februari 2000 inzake actieprogramma OALT 26 800 VIII, nr. 88	Wetswijziging is in gang gezet. Met hoop op in werking-treding 2001
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur een gezamenlijk advies te vragen over het toekomstperspectief van de buitenschoolse cultuureducatie (OALT) en de Tweede Kamer hierover te informeren	Verslag algemeen overleg d.d. 22 februari 2000 inzake OALT 26 800 VIII, nr. 88	Adviesaanvraag is in voorbereiding
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer mee te delen hoe het spreidingsbeleid in een aantal gemeenten (genoemd zijn: Zaandam en Amersfoort) uitwerkt	Hoofdlijnendebat onderwijskansen d.d. 22 maart 2000 27 020	<ol style="list-style-type: none"> 1. In Onderwijskansennota (9 juni 2000) is een inventarisatie van gemeenten opgenomen die aan spreiding doen 2. In oktober 2000 zal OCenW met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de betrokken gemeenten een rondetafelbijeenkomst beleggen 3. Tweede Kamer wordt hierna geïnformeerd
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de aanscherping landelijk beleidskader eind dit jaar naar de Tweede Kamer te sturen	Hoofdlijnendebat d.d. 22 maart 2000 inzake onderwijskansen 27 020	Toezegging zal eind 2000 worden uitgevoerd
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de inzet voor vroegschoolse educatie te verkennen, zodat een 100% vangnet wordt gecreëerd voor onderwijsdeelname van vierjarigen, en om andere mogelijkheden te onderzoeken	Hoofdlijnendebat d.d. 22 maart 2000 inzake onderwijskansen 27 020	In de beleidsbrief vroeg- en voorschoolse educatie (TK 27 190 nr. 1) die op 9 juni 2000 aan de Tweede Kamer is gestuurd is aangegeven dat er naar wordt gestreefd wordt tot een sluitende aanpak te komen van jonge achterstandskinderen. De mogelijkheden hiervoor zijn toegenomen door de extra middelen van VVE. Vanaf 1 augustus 2000 krijgen 173 gemeenten extra middelen, in plaats van 69
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de mogelijkheden tot spreiding via koppeling aan postcodes, zoals bepaalde gemeenten dat doen, te verkennen	Hoofdlijnendebat d.d. 22 maart 2000 inzake onderwijskansen 27 020	Na het zomerreces zal de OCenW-analyse aan de Tweede Kamer ter beschikking worden gesteld. Het wachten is op de CBS-gegevens
Staatssecretaris Adelmund zegt toe voor wat betreft de modernisering van de gewichtenregeling te verkennen op welke wijze het individuele kind met achterstanden met extra stimulansen tegemoet kan worden gekomen. Dit gebeurt via een adviestraject naar de Onderwijsraad of anderszins	Hoofdlijnendebat d.d. 22 maart 2000 inzake onderwijskansen 27 020	De Adviesaanvraag zal zo spoedig mogelijk aan de Onderwijsraad worden gestuurd. Het Tweede Kamer-debat 19 juni 2000 over Onderwijskansen heeft hier een aantal vragen aan toegevoegd; <ul style="list-style-type: none"> - betrekken cumi/vo-regeling - uitkering in budget in plaats van in fte's - advies voor 1 januari 2002
De minister zegt toe dat er gekeken zal worden naar Nederlandse taalwerving bij zittende OALT-leraren	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	Voor onderwijs, allochtone en levende talen-leraren die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen, wordt via een specifieke cursus gewerkt aan het verwerven van de Nederlandse taal. Deze cursus wordt verzorgd door een aantal hogescholen

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt toe dat de herziening van het landelijk beleidskader in de notitie Onderwijskansen nadrukkelijk aan de orde zal komen	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	De nota «Aan de slag met onderwijskansen» bevat een aantal richtinggevende voorstellen voor het landelijk beleidskader 2002–2006. Deze voorstellen betreffen de doelen, de instrumenten en de resultaten. De nota is op 19 juni 2000 met de Tweede Kamer besproken en de inhoud van een nieuwe AMvB wordt eind 2000 aan de Tweede Kamer voorgelegd
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat een (ter plekke door mevrouw Barth overhandigde) brief over de positie van asielzoekersscholen zal worden bezien	Algemeen overleg d.d. 20 april 2000 inzake Formatiebesluit WPO 27 077, nr. 2	Brief voor Tweede Kamer is in procedure. Er wordt gewerkt aan een aanvullende regeling
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de tabel voor het functie registratie eenhedenverbruik van de functies uit het RPBO zal worden herijkt	Algemeen overleg d.d. 20 april 2000 inzake Formatiebesluit WPO 27 077, nr. 2	Het streven is de herijking in het schooljaar 2001–2002 in te voeren
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat het ITS een onderzoek zal doen naar de stijgende deelname aan het speciaal onderwijs	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	Het rapport is 1 juli 2000 gereed
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat dit najaar een rapport verschijnt van de begeleidingscommissie Dyslexie	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	De begeleidingscommissie Dyslexie legt de laatste hand aan het Protocol Dyslexie. Het Protocol Dyslexie zal per 1 oktober beschikbaar zijn
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat zij nadere voorstellen zal doen voor een sluitende registratie van thuiszittende leerlingen	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	Dit thema zal aande orde komen in de volgende voortgangsrapportage over weer samen naar school, die naar verwachting in oktober 2000 verschijnt
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat zij in de volgende voortgangsrapportage zal ingaan op de aansluiting tussen (de zorgstructuur in) het primair onderwijs en (de zorgstructuur in) het voortgezet onderwijs	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	De volgende voortgangsrapportage verschijnt naar verwachting in oktober 2000. Daarin zal dit onderwerp aan de orde komen
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe dat zij na de zomer een plan van aanpak voor bestrijding van de wachtlijsten stuurt. In het plan van aanpak wordt uitgegaan van resultaatgerichte afspraken met de samenwerkingsverbanden, gericht op een maximale wachttijd van drie maanden. Voor deze aanpak komen extra middelen beschikbaar (uit de Voorjaarsnota)	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	Het plan van aanpak zal onderdeel uitmaken van de tweede voortgangsrapportage weer samen naar school, die naar verwachting in oktober 2000 verschijnt
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat zij over een aantal knelpunten in de regelgeving overleg zal voeren met de onderwijsorganisaties. Daarbij zullen onder meer de regels voor het grensverkeer besproken worden (de termijn van vier jaar voor de overdracht van zorgfunctie registratie eenheden, het ontbreken van een overdrachtsverplichting voor de vergoeding voor materiële instandhouding, de bekostiging voor kinderen uit residentiële zorginstellingen). De Tweede Kamer zal over de uitkomsten geïnformeerd worden in de volgende voortgangsrapportage	Algemeen overleg d.d. 10 mei 2000 inzake weer samen naar school 21 860, nr. 56	Over de voortgang van het overleg wordt de Tweede Kamer geïnformeerd in de volgende voortgangsrapportage, die naar verwachting in oktober 2000 verschijnt

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer te informeren over het gesprek van 25 mei 2000 met de schoonmaakbedrijven, gemeenten en schoolbesturen waarin zij aan de orde wil stellen welke normen er kunnen worden gesteld voor de kwaliteit van de schoonmaak	Algemeen overleg d.d. 16 mei 2000 inzake schoonmaakkosten 26 800 VIII, nr. 113	Het eerste gesprek heeft plaatsgevonden en vervolggesprek was op 4 juli 2000. Omstreeks september 2000 zal de informatie naar de Tweede Kamer worden gestuurd
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe dat de evaluatie van het LONDO-systeem eind 2000 gereed is en dat zij medio 2001 geïnformeerd wordt over de nieuwe voorstellen	Algemeen overleg d.d. 16 mei 2000 inzake schoonmaakkosten 26 800 VIII, nr. 113	– Evaluatie Londo: eind 2000 – Nieuwe voorstellen: medio 2001
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe dat er over een of twee jaar nog een onderzoek wordt uitgevoerd om te bepalen of de scholen schoon zijn	Algemeen overleg d.d. 16 mei 2000 inzake schoonmaakkosten 26 800 VIII, nr. 113	Conform planning over 2 jaar
Wat betreft de ouder-schoolcontracten is de pilot nog niet afgerond. Staatssecretaris Adelmund zal de resultaten die wel geboekt zijn, aan de Tweede Kamer doen toekomen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Eerste contract is in mei 2000 getekend. Verder zijn er nog geen resultaten bekend
Wat betreft de ouder-schoolcontracten zal staatssecretaris Adelmund in december 2000 de Tweede Kamer een nota doen toekomen met daarin verwerkt de versterking van de positie van ouders en de rol van ouders bij kwaliteitsbewaking en identiteitskwesaties	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	December 2000
Wat betreft de ouder-schoolcontracten zal staatssecretaris Adelmund in de nota met betrekking tot de positie van de ouders, die zij in december 2000 aan de Tweede Kamer zal sturen, ook terugkomen op het feit dat ouders niet op grond van identiteit geweerd kunnen worden uit schoolbestuur en medezeggenschapsraad	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	December 2000
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de zevende voortgangsrapportage groeps-grootte in december 2000 naar de Tweede Kamer wordt gestuurd	Algemeen overleg d.d. 15 juni 2000 inzake groeps-grootte in het basisonderwijs	Gestreefd zal worden naar een voortgangsrapportage waarin ook gegevens over het schooljaar 2000–2001 opgenomen zijn
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Stichting Leerplan Ontwikkeling en het Christelijk Pedagogisch Studiecentrum te vragen een probleemanalyse te maken met betrekking tot de hoogbegaafden	Algemeen overleg d.d. 15 juni 2000 inzake groeps-grootte in het basisonderwijs	SLO en CPS leveren deze analyse dit najaar
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er in de volgende voortgangsrapportage groeps-grootte de volgende punten worden meegenomen; a. financieel overzicht (uitgaven en overgebleven budget) b. informatie over de verhoudingen en personeel voor de groep c. informatie over de (werk)druk in de bovenbouw d. regionale verschillen in de gemiddelde groeps-grootte e. informatie over de voortgang van de aanpassing van de fre-verbruikerstabel	Algemeen overleg d.d. 15 juni 2000 inzake groeps-grootte in het basisonderwijs	Deze thema's zullen in de volgende voortgangsrapportage (december 2000) worden opgenomen
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de Tweede Kamer in het najaar van 2001 een voorstel zal ontvangen voor de concretisering van de kerndoelen	Algemeen overleg d.d. 15 juni 2000 inzake groeps-grootte in het basisonderwijs	De Stichting Leerplan Ontwikkeling is gevraagd deze concretisering ter hand te nemen

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zegt toe dat de beleidsbrief vroeg- en voorschoolse educatie aan de orde zal komen bij het Onderwijskansenbeleid in juni en dat er een extra inspanning zal worden geleverd bij de inbedding van vroegen voorschoolse educatie in het totale gemeentelijke beleid	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april 2000 inzake integratiebeleid 27 083	In het najaar van 2000 zal de tweede vroeg- en voorschoolse educatieregeling verschijnen met een intensivering en een aanzet tot verbreding van het aantal gemeenten voor de implementatie van vroeg- en voorschoolse educatie
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er publiciteit zal worden gegeven aan het verschijnen van de methodengidsen voor taal	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Begin 2001 wordt er publiciteit aan gegeven
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat bij de op te zetten mbo-opleiding voor peuterleidster de mogelijkheid zal worden geopend om deze te combineren met de opleiding van onderwijsassistent	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Dit zal gaan in overleg met BVE en OVDB
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat met de G4 de bekostiging van de kop/voetklas po/vo verkend zal worden en dat de Tweede Kamer hierover geïnformeerd zal worden	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer eind 2000 hierover informeren
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er uitgezocht zal worden waarom scholen de arbeidsmarktknelpunten-toeslag op de bank houden en niet inzetten in de werkorganisatie	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	In het najaar van 2000 zal de Tweede Kamer hierover geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer informeren op welke wijze de regeling arbeidsmarktknelpunten-toeslag vanaf 1 augustus 2001 zal worden ingezet. Deze middelen moeten ook worden ingezet voor 1.25-scholen	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	In het najaar van 2000 zal de Tweede Kamer hierover geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe dat er verkend zal worden hoe de plattelandsgebieden bediend kunnen worden via een regionale aanpak om schoolspecifiek te kunnen werken	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	In het najaar van 2000 zal de Tweede Kamer hierover geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer toe dat in de adviesaanvraag aan de Onderwijsraad over de gewichtenmiddelen ook de inzet van de cumi/vo-middelen zal worden meegenomen. Tevens zal gevraagd worden advies uit te brengen over de wijze van toekenning: een budget in plaats van fte's. Met het oog op de kabinetsformatie zal de raad gevraagd worden voor 1-1-2002 advies uit te brengen	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	De aanvraag is begin juli 2000 verzonden.
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er nagegaan zal worden waarom er weinig belangstelling is voor de cursussen NT2	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	September 2000
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de Tweede Kamer met het oog op de financiële verantwoording op de 3e dinsdag in september in april 2001 geïnformeerd zal worden over datgene dat bekend is uit de Task Force, het bestuurlijk overleg en het POVO rond onderwijskansen	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer in april 2001 informeren
Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer informeren over de op te zetten oudercampagne door Forum	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Eind 2000 zal Staatssecretaris Adelmund de Tweede Kamer informeren

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer informeren over het Ronde Tafelgesprek OCenW/VNG en gemeenten die spreidingsbeleid voeren	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer in november 2000 informeren
Staatssecretaris Adelmund zal na de zomer een vervolgotitie over mentoring aan de Tweede Kamer sturen	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	Staatssecretaris Adelmund zal dit na de zomer van 2000 doen
Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer informeren over de verantwoordelijkheidsverdeling van de verschillende actoren in het Onderwijskansenbeleid, de beschikbare inspectieverslagen, rapportages en onderzoeksresultaten en de samenstelling van de Task Force	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	In het najaar van 2000 zal de Tweede Kamer geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zal de Tweede Kamer informeren over Variëteit en Waarborg, inclusief de kwaliteitsstandaarden van de inspectie	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	De Tweede Kamer zal in het najaar van 2000 geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat bezien zal worden op welke wijze initiatieven zoals zomerscholen voor alleenstaande minderjarige asielzoekers zinvol ondersteund kunnen worden	Nota-overleg d.d. 19 juni 2000 inzake onderwijskansen 27 020, nr. 15	In het najaar van 2000 zal de Tweede Kamer hierover geïnformeerd worden
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de Tweede Kamer een correctiebrief krijgt op de (foutieve) bedragen op pagina 7 van de brief van 31 mei 2000	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer krijgt in het najaar een correctiebrief
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er twee keer per jaar een voortgangsrapportage over LGF verschijnt	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De eerste rapportage zal in het najaar van 2000 verschijnen
Staatssecretaris Adelmund zegt toe in de eerstvolgende voortgangsrapportage (najaar 2000) aan te geven hoe de afstemming van verschillende trajecten (LGF, WSNS, VMBO en zorg) zal worden aangepakt	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	Het plan van aanpak ten aanzien van de afstemming van verschillende trajecten zal beschreven worden in de eerste voortgangsrapportage LGF welke in het najaar zal verschijnen
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er een uitwerkingsnotitie komt waarin onder andere de indicatiestelling en de bezwaar-/beroepsmogelijkheden beschreven worden	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De uitwerkingsnotitie gaat in het najaar naar de Tweede Kamer
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de Tweede Kamer een follow-up ontvangt van wat er gaat gebeuren nu de subsidie voor steunpunten (Down Syndroom) is gestopt (toerusten regulier onderwijs)	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer ontvangt deze in het najaar
Staatssecretaris Adelmund zegt de Tweede Kamer een overzicht toe van de geplande activiteiten om allochtone ouders op de hoogte te brengen van leerling gebonden financiering	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer wordt hierover in het najaar op de hoogte gebracht
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat de Tweede Kamer op de hoogte wordt gehouden van de gesprekken over huisvesting en toegankelijkheid van schoolgebouwen	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer ontvangt in het najaar een verslag over de stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de faciliteringsregeling van de Regionaal Expertise Centra, waarin wordt aangegeven hoe de 15 miljoen verdeeld zal worden, naar de Tweede Kamer te sturen	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer ontvangt de verdeling in het najaar

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer een rapportage te sturen over de fasering van de ontwikkelingen in de clusters 3 en 4	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	De Tweede Kamer wordt hierover in het najaar ingelicht
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de Tweede Kamer een afschrift te sturen van het antwoord op de brief van de Nierstichting	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	Er is reeds overleg gevoerd met de Nierstichting. De Tweede Kamer ontvangt in het najaar een rapportage hierover
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat er bijstelling zal plaatsvinden van de eerste fase wetgeving LGF op basis van een evaluatie	Algemeen overleg d.d. 22 juni 2000 inzake leerlinggebonden financiering	P.M.
PROJECT ONDERWIJSNUMMER		
De minister zegt toe dat een nota van wijziging over het onderwijsnummer binnenkort aan de Tweede Kamer wordt gestuurd	Plenaire behandeling d.d. 18 en 20 april inzake integratiebeleid 27 083	Nota van wijziging voor advies naar de Raad van State in juli 2000. Het advies Raad van State wordt verwacht in augustus 2000. In september zal de nota van wijziging naar de Tweede Kamer worden gestuurd
De minister zeg toe dat de nota van wijziging inzake het wetsvoorstel schooluitval/voortijdig schoolverlaten nadat het in de Ministerraad en naar de Raad van State is gestuurd, het bij de Tweede Kamer wordt aangeboden	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De nota van wijziging zal zo spoedig mogelijk na de behandeling in de Ministerraad en na het advies van de Raad van State bij de Tweede Kamer worden aangeboden
RELATIEMANAGEMENT ZELFSTANDIGE ORGANISATIES		
De minister zegt de Tweede Kamer toe in de tweede helft van het jaar een notitie te leveren met daarin aandacht voor; <ul style="list-style-type: none"> – de beschikbare benchmarkgegevens – inzicht in toekomstige kostenbeheersing en risicoberekening – voortgang van het consolidatieplan – mogelijke varianten in bestuursvormen – alternatieve wegen tot uitvoering van de studie-financiering en de daaraan verbonden kosten – nadere invulling van de beoogde contractrelatie met de IB-Groep Tot slot dient nog een aantal vragen van het VKC schriftelijk te worden beantwoord	Algemeen overleg d.d. 29 maart 2000 inzake herontwerp en positie IB-Groep 24 725, nr. 40	De planning is de notitie in november naar de Tweede Kamer te sturen
De minister zegt toe de kamer in het najaar te informeren over de benchmark zelfstandige organisaties; de positie van de Informatie Beheer Groep (IBG); het vervolg van het traject Herontwerp IBG	Algemeen overleg d.d. 29 maart 2000 inzake herontwerp en van positie IB-Groep 24 724, nr. 40	De minister zal in het najaar de Tweede Kamer een notitie doen toekomen
De minister komt rond het einde van dit jaar met een nadere analyse en met de mogelijkheden van het gebruik van alternatieven van private partijen op het terrein van de tekortkoming van het financieel beheer bij de Informatie Beheer Groep	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De minister komt in het najaar met een nadere analyse en met de mogelijkheden van het gebruik van alternatieven van private partijen op het terrein van de tekortkoming van het financieel beheer bij de Informatie Beheer Groep

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De minister zal de beoordeling van de rapporten inzake het Vervangings- en Participatiefonds naar de Tweede Kamer sturen. Daarbij zullen staatssecretaris Adelmund en de minister zich bij de discussie ook richten op de rol van de gemeenten in de vervangingsproblematiek	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Zoals te doen gebruikelijk, ontvangt de Tweede Kamer ieder jaar een rapport van bevindingen waarin de Minister van OCenW zijn oordeel geeft over het jaarverslag van beide fondsen. Momenteel wordt de hoor-en wederhoor fase doorlopen waarin de fondsen de gelegenheid wordt geboden om de vragen te beantwoorden die de minister heeft over de jaarverslagen. Op basis van deze antwoorden kan het rapport van bevindingen worden afgerond en aan de Tweede Kamer worden toegestuurd. Na het zomerreces wordt de Tweede Kamer separaat over de rol van gemeenten in de vervangingsproblematiek geïnformeerd
De minister zal bezien of het bij benadering mogelijk is cijfers over vervanging van ziekte-dagen boven tafel te krijgen (ook als het gaat om cijfers betreffende het Vervangingsfonds in de zin van: wat is aangevraagd en wat is daadwerkelijk gehonoreerd) en deze cijfers bij de discussie over het Vervangingsfonds op tafel te leggen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	De verzuimkengetallen van het verzuimonderzoek 1999, uitgevoerd door Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt, zijn onlangs opgeleverd en worden aan de Tweede Kamer aangeboden. Deze geven inzicht in de mate van vervanging uitgesplitst naar categorie verzuim. Zodra de arbeidsbarometer voor 1999–2000 binnen is zal de Tweede Kamer zal hiervan op de hoogte worden gebracht
STUDIEFINANCIERING		
De minister zegt toe dat de internationaliseringsnotitie/ evaluatie visiebeurzen in het najaar naar de Tweede Kamer gaat. Daarin wordt het element verkenning reciprociteit EU, eventueel kwaliteit opleidingen buiten EU, meegenomen	Plenaire behandeling d.d. 22 maart 2000 inzake Wet studie-financiering 26 873	De onderzoeken zijn uitgezet. Het project internationale verkenningen studiefinanciering is van start gegaan
PROJECT SPRONG		
De minister is bereid de Tweede Kamer te zijner tijd te informeren over zijn beleidsvoornemens omtrent een andere positionering van het ministerie binnen de totale rijksdienst	Vragenuurtje tweede kamer d.d. 9 mei 2000 inzake leegloop OCenW Handelingen TK 72	De minister zal hier te zijner tijd op terugkomen
VOORTGEZET ONDERWIJS		
Staatssecretaris Adelmund zegt toe medio 2000 het zorgbudget in de Tweede Kamer aan de orde te stellen	Algemeen overleg d.d. 16 september 1999 inzake VMBO 24 578, nr. 23	De rapportage wordt in het najaar van 2000 naar de Tweede Kamer gestuurd.
Staatssecretaris Adelmund zegt toe de notitie richtingvrije planning naar de Tweede Kamer te sturen	Algemeen overleg d.d. 29 september 1999 inzake plan van scholen 26 708, nr. 2	De notitie is vrijwel gereed en gaat daarna naar het overleg «primair en voortgezet onderwijs». Na bespreking zal de notitie naar de Tweede Kamer worden gestuurd
De minister en staatssecretaris Adelmund zeggen toe met de Tweede Kamer te spreken over een aparte bevoegdheid voor de basisvorming (en dus ook over een eventuele lerarenopleiding funderend onderwijs) en over een verdergaande invulling van de vakverbreding (verdergaand dan wat nu wettelijk is geregeld in de basisvorming), als de beleidsreactie evaluatie basisvorming in de Tweede Kamer ligt	Algemeen overleg d.d. 8 december 1999 inzake lerarenbeleid en lerarenopleiding 23 328, nr. 60	Wordt meegenomen in het kader van de beleidsreactie op de evaluatie basisvorming
Staatssecretaris Adelmund zegt toe in de peilingen (monitor PMVO) gegevens op te nemen over de allochtone en kansarme leerlingen	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake implementatie vernieuwingen voortgezet onderwijs 26 800 VIII, nr. 78	Er is afzonderlijk onderzoek gaande naar achterstandsgroepen in overleg met het PMVO

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat zij zal bezien hoe scholen die de tijdelijke maatregelen tot verlichting van de tweede fase voor het voortgezet onderwijs toepassen, kunnen worden ondersteund om toe te groeien naar de uiteindelijke normen	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake voortgang vernieuwingen tweede fase voortgezet onderwijs 26 800 VIII, nr. 78	Met betrokken organisaties en instellingen vinden gesprekken plaats
Staatssecretaris Adelmund zegt toe dat zij de structuur voor medezeggenschap in scholen zal bezien. Binnenkort wordt daar met de Tweede Kamer over gesproken in het kader van de WMO/WOR	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake voortgang vernieuwingen tweede fase voortgezet onderwijs 26 800 VIII, nr. 78	De beleidsreactie Medezeggenschap Onderwijs gaat in het najaar van 2000 naar de Tweede Kamer
Staatssecretaris Adelmund zegt toe in de evaluatie basisvorming de overladenheid te betrekken	Algemeen overleg d.d. 26 januari 2000 inzake voortgang vernieuwingen tweede fase voortgezet onderwijs 26 800 VIII, nr. 78	Wordt opgenomen in beleidsreactie basisvorming
Staatssecretaris Adelmund zegt toe een invoeringsplan VMBO op te stellen. Onderdelen hiervan zijn: beslismomenten, faseringsmogelijkheden en voorlichting voor het VMBO	Algemeen overleg d.d. 16 september 1999 inzake VMBO 24 578, nr. 28	Het invoeringsplan wordt in het najaar van 2000 naar de Tweede Kamer gestuurd
Staatssecretaris Adelmund wil met de Tweede Kamer overleggen over de wijze van evaluatie van de internationale visitatie Tweede Fase	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Over de opzet van de evaluatie vindt op een nader te bepalen tijdstip overleg met de Tweede Kamer plaats
Staatssecretaris Adelmund komt na de rondetafel-discussie van september terug op de concurrentie tussen scholen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Nadere actie vindt plaats na september 2000
Staatssecretaris Adelmund zal het verslag van een analytische ronde tafel over het verschil tussen schoolonderzoek en centraal schriftelijk examen, aan de Tweede Kamer doen toekomen. Tevens zal zij apart ingaan op de vragen over de verschillen tussen schoolexamen en centraal examen	Financiële verantwoording/ onderwijsverslag 1999 d.d. 7 juni 2000 27 127, nr. 67	Verzending van het verslag vindt plaats in september 2000
WETGEVING EN JURIDISCHE ZAKEN		
De minister zegt toe de Tweede Kamer jaarlijks rond de begrotingsbehandeling integrale voortgangsrapportage over het proces rond autonomievergroting en deregulering te zenden, waarin de verschillende onderwijssectoren afzonderlijk aan bod komen	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomievergroting en deregulering in het onderwijs 26 480, nr. 3	Een notitie wordt voorbereid en zal na het zomerreces verschijnen
De minister zegt toe dat de bewindslieden in de reactie op het Onderwijsraadadvies inzake autonomievergroting en deregulering ingaan op de relatie met artikel 23 van de Grondwet	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomievergroting en deregulering in het onderwijs 26 480, nr. 3	Het advies komt in het najaar van 2000

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS		
De minister zegt toe erop toe te zien dat de Onderwijsraad uiterlijk 1 juli 2000 advies uitbrengt over het bachelor/masterssysteem WO/2000/6323	Begrotingsbehandeling OCenW 2000 d.d. 11 november 1999 26 800 VIII	Advies is in juli aan de Tweede Kamer aangeboden. De beleidsreactie gaat bij begroting 2001 naar de Tweede Kamer
De minister zegt de Tweede Kamer toe te onderzoeken wat de effecten zijn van gemengde financiering in het BVE en het hoger onderwijs op de toegankelijkheid van het onderwijs	Algemeen overleg d.d. 9 december 1999 inzake autonomie-vergroting en deregulering onderwijs 26 480. nr. 3	Zodra de Onderwijsraad zijn advies heeft uitgebracht, zal spoedig daarna de Tweede Kamer worden ingelicht (voor 1 januari 2001)
De minister zegt toe de Eerste Kamer eind 2000 te informeren over het onderzoek naar decentrale loting bij universiteiten	Begroting OCenW Eerste Kamer d.d. 25 januari 2000 26 800 VIII	De minister zal de Eerste Kamer eind 2000 informeren over het onderzoek naar decentrale loting bij universiteiten
De minister zegt toe dat het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk naar de Raad van State wordt verzonden. Inwerkingtreding per 1-9-2001	Plenaire behandeling d.d. 22 maart 2000 inzake Wet studie-financiering 26 873	Het wetsvoorstel is in voorbereiding
De minister zegt toe een notitie over de wet studie-financiering inzake de positie studenten voor de zomer naar de Tweede Kamer te sturen	Plenaire behandeling d.d. 22 maart 2000 inzake Wet studie-financiering 26 873	In Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer staat vermeld dat over de uitkomsten van de werkgroep uiterlijk bij de begrotingsbehandeling van 2001 wordt gerapporteerd
De minister zegt toe dat de evaluatie van de wet Modernisering Universitaire Bestuursorganisatie (MUB) in 2001 naar de Tweede Kamer gaat	Plenaire behandeling d.d. 22 maart 2000 inzake Wet studie-financiering 26 873	Evaluatie van de wet MUB gaat in 2001 naar de Tweede Kamer
De minister zegt toe een voorhang AMvB op te stellen ten aanzien van landelijke afstudeersteun	Plenaire behandeling d.d. 22 maart 2000 inzake Wet studie-financiering 26 873	Hieraan wordt in het komend jaar uitvoering gegeven. De AMvB moet per september 2001 in werking treden

Het overzicht circulaires en regelingen wordt periodiek opgenomen in het Gele katern van Uitleg, het officiële publicatieblad van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Van 1 juni 1999 tot 1 juni 2000 heeft de Nationale ombudsman over het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen twee rapporten uitgebracht waaraan een aanbeveling is verbonden (zie hieronder).

Rapport over Informatie Beheer Groep (productgroep studiekosten en lesgeld) te Groningen

Verzoekster – die een verzoek om uitstel van betaling van een lesgeldschuld had ingediend – klaagt erover dat de Informatie Beheer Groep zonder op dat verzoek te reageren een dwangbevel heeft uitgevaardigd, dat vervolgens door een deurwaarder aan verzoekster is overhandigd. Zij maakt er bezwaar tegen dat haar de invorderingskosten en rente in rekening zijn gebracht.

De Nationale ombudsman beoordeelt de klacht als gegrond. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk. De Nationale ombudsman doet de Informatie Beheer Groep de aanbeveling de door verzoekster betaalde rente en invorderingskosten te restitueren. De Informatie Beheer Groep deelt vervolgens mee dat deze aanbeveling zal worden opgevolgd.

Rapport over USZO-Groningen

Verzoekster klaagt erover dat USZO-Groningen met betrekking tot haar wachtgelduitkering:

1. de door haar gewerkte uren over de periode van oktober 1998 tot en met januari 1999 niet adequaat heeft verwerkt;
2. haar in eerste instantie onvoldoende heeft geïnformeerd over de hoogte van en de kortingen op haar uitkering.

De Nationale ombudsman beoordeelt de klacht, die wordt aangemerkt als een gedraging van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, op beide punten als gegrond. Met betrekking tot het eerste punt beschouwt hij het verweer van USZO-Groningen, dat de over de betreffende periode verstrekte gegevens niet steeds tijdig konden worden verwerkt, wel als een verklaring maar deze dient niet als rechtvaardiging. Met betrekking tot het tweede punt doet de Nationale ombudsman de minister de aanbeveling te bevorderen dat USZO-Groningen op korte termijn, bij berichtgeving over wijziging in de uitkering, vermeldt op grond van welke door betrokkene verstrekte gegevens deze wijziging wordt ingevoerd.

De minister deelt de Nationale ombudsman op 5 juni 2000 mee dat:

- volgens bericht van USZO de achterstanden in de verwerking neveninkomsten in de afgelopen periode geheel zijn weggewerkt;
- de bovenvermelde aanbeveling op korte termijn zal worden overgenomen, en wel binnen het kader van het project «Overzicht werk en inkomen».

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex-ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon-bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)			
Minderhedenbeleid/ overige doelgroepen: Nederlands als tweede taal	18.05	2 000	2001	2 000	Bevordering implementatie van taalbeleid op schoolniveau. De activiteit spitst zich toe op de verwerving van Nederlands als tweede taal door allochtone leerlingen; de uitvoering is in handen van het KPC	Allochtone leerlingen, leraren/scholen in het primair onderwijs, methode- en materiaal ontwikkelaars, opleidingsinstellingen	1 925	2 000	1999	Effecten-onderzoek start in 1999, resultaten in 2000/2001	Nee	Ja
Minderhedenbeleid/ overige doelgroepen: intercultureel onderwijs	18.05	255	250	Personele- en activiteitskosten voor de programma-manager intercultureel onderwijs i.v.m. de invoering van de producten van de projectgroep ICO	Leerkrachten in het basisonderwijs	Nee	1994	Onderwijs gericht op een multiculturele samenleving (deelrapport 4 van de Commissie Evaluatie Basisonderwijs (CEB))	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja		
Minderhedenbeleid: speciale niet wettelijke uitgaven (projecten t.b.v. Landelijke onderwijswerkgroep asielzoekerskinderen in centrale opvang, naschooling OALT-leerkrachten en Landelijke Stichting Educatie Molukkers (st.ort. 1998, nr. 242)	18.05	2 454	1 754	Ondersteuning scholen bij het onderwijs aan asielzoekerskinderen; ondersteuning scholen met Molukse leerlingen m.b.t. OALT, achterstandsbestrijding en de Molukse cultuur; GOA/OALT en Brede School o.m. voorlichtingsactiviteiten; actieplan ok-scholen	Scholen in het primair- en voortgezet onderwijs met asielzoekerskinderen; scholen met Molukse leerlingen	Nee	-	-	Nee	Ja		

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Leerlinggebonden financiering	18.05	3 770	3 933 Voorbereiding regegeving, ondersteuning organisaties, pilot projecten	Categorie 2 en 3 leerlingen in het speciaal onderwijs	Nee	-	-	Ja 2002	Ja
Nederlandse gebarentaal	18.05	1 750	1 648 Ontwikkeling en invoering van de Nederlandse gebarentaal in het (doven)-onderwijs	Dove leerlingen	Nee	-	-	Ja 2002	Ja
Informatie- en communicatie technologie	18.01/18.05	620	60 Implementatie ict, actieplan investeren in voorsprong in het primair onderwijs	Scholen en instellingen	Ja	-	-	Nee	Ja
Emancipatie	18.05	1 246	1 246 Effectuering onderwijs- emancipatiebeleid	Meisjes en vrouwen in het primair onderwijs	Nee	1996	«Evaluatie projecten emancipatie po 1995-1996» Katholiek Pedagogisch Centrum (KPC)	Ja 2001	Ja
Kwaliteit basisonderwijs	18.05	5 757	4 810 Materiaalontwikkeling en voorlichting ter bevordering kwaliteit basisonderwijs	Primair onderwijs	Nee	1994	«Zicht op kwaliteit»(CEB)	Ja 2002	Ja
Bestuurlijke krachtenbundeling	18.01	47 600	58 303 Stimulering bestuurlijke krachtenbundeling in het primair onderwijs	Primair onderwijs	Nee	1999	-	Ja 2001	Ja
Voor- en vroeg- schoolse educatie (vve); deskundigheids- stimulering	18.01	0	7 000 Het vroegtijdig aanpakken van (taal-)achterstanden bij jonge kinderen	3-5 jarigen	Nee	-	-	Ja 2002	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Voor- en vroeg- schoolse educatie (vve); opleiding coördinator onderbouw	18.01	0	500	Het vroegtijdig aanpakken van (taal-)achterstanden bij jonge kinderen	3-5 jarigen	Nee	-	Ja 2002	Ja
Voor- en vroeg- schoolse educatie (vve); regeling vve	18.01	0	95 000	Het vroegtijdig aanpakken van (taal-)achterstanden bij jonge kinderen	3-5 jarigen	Nee	-	Ja 2002	Ja
Voor- en vroeg- schoolse educatie (vve); makelaars- functie	18.01	0	500	Het vroegtijdig aanpakken van (taal-)achterstanden bij jonge kinderen	3-5 jarigen	Nee	-	Ja 2002	Ja
Internationale zaken	18.05	150	145	Bevordering bilaterale contacten	Diverse landen	Nee	-	Nee	Nee
Nascholing (onderwijskundig management, opfriscursus herintreders, remedial teaching)	18.05	3 935	4 543	Verbetering kwaliteit beroepsuitoefening	Diverse personeelsleden	Nee	Vernieuwde opfriscursus 1999 t/m 2001	Nee	Nee
Coördinatie werkverband van plaatselijk en regionaal onderwijsadviescentra	18.05	250	158	Coördinatie en dienstverlening t.b.v. OCenW	OCenW	Nee	-	Ja 2001	Nee
Ouderorganisaties	18.05	2 800	2 800	Ondersteuning	Ouders	Nee	-	Nee	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Overige activiteiten primair onderwijs (o.a activiteiten t.b.v. zorgverbreding, centraal coördinatie- punt toegankelijk- heid, onderwijs- telefoon, Fries, geweld op straat, veilige school)	18.05	2 247	1 871	Specifieke doelen, o.a. integratie gehandicap- ten in het basisonder- wijs	Primair onderwijs	Nee	Afhankelijk van activiteit	Ja	Ja	
Doelgroepenbeleid	19.05	6 994	6 922	Verbetering van de positie van minderhe- den in het onderwijs- bestel (onder andere nt2/leermiddelen/-ico/ hoogbegaafden). Voorlichting landelijk beleidskader. Cie Turks/Arabisch. Ondersteuning projecten opvang schoolverlaters. Landelijke ondersteu- ning gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (VSLPC); extra begeleiding voor leerlingen met een handicap	Leerlingen/scholen in het voortgezet onderwijs alsmede WSLOA- en perifere instellingen	Ja	Jaarlijkse monitoring positie minderheden, evaluatie inspectie, SBKV, 1996	VOCL gegevens CBS, OVB, PRIMA	Ja divers	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Procesmanagement voortgezet onderwijs	19.05	6 140	5 611	Implementatie van de onderwijs- vernieuwingen binnen het voortgezet onderwijs (m.n. basisvorming, vbo/mavo, profiel 2e fase) en stimulering vanuit het PMVO van diverse activiteiten op het gebied van emancipatie, nt2 en ico	Stichting Ondersteu- ning Proces- management Onderwijs (SOPO)	Nee	-	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Voorbereidend beroepsonderwijs (vbo/mavo)	19.05	5 222	5 048	Invoering leerwegen mavo/vbo; leerwegerondersteunend- en praktijkonderwijs, regievoerder mavo/ vbo; ondersteuning samenwerkingsver- banden svo/vbo/mavo. Deze activiteiten staan allen in het kader van de beleidsreactie mavo/vbo en worden aangewend ten behoeve van de versterking van de bovenbouw vbo van met name beroeps- gerichte vakken, alsmede de uitwerking van de leerwegen vbo/mavo. VMBO 2000. Studie en beroeps-keuzebege- leiding (tot 2001)	Scholen die bij deze vernieuwing betrokken zijn, E.B. Mangement, WSLOA-instellingen, LDC en samenwer- kingsverbanden	Ja	Periodiek onderzoek; monitoring samenwer- kingsverban- den en pilots vo/vso	Rapportage SLO; regievoerder	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Basisvorming	19.05	639	639	Toetsontwikkeling basisvorming, evaluatie basisvorming, overige activiteiten i.h.k.v. de basisvorming	Scholen, verzorging-sinstellingen, Insectie	Nee	Op basis van jaarverslag alsmede evaluatie programme-ring, Insectie.	Onderwijs-verslag, rapportage evaluatie bavo door Insectie	Ja divers	Ja
Bovenbouw havo/vwo	19.05	1 318	896	Invoeren profielen/studiehuis in havo/vwo ter verbetering van de aansluiting op het hoger onderwijs en in verband met didactische vernieuwing.	Commissies die worden ingeschakeld voor de beleidsimple-mentatie. Scholen en overige (o.a. WSLOA-) instellingen die participeren in activiteiten op het gebied van nascholing schoolmanagement; ontwikkeling netwer-ken voor scholen en overige activiteiten i.h.k.v. profiel tweede fase	Ja	Tenminste jaarlijks via onderwijs-verslag, start sept. 1998	Monitoring PMVO, Insectieverslag	Ja divers	Ja
Examens	19.05	14 307	12 807	Inhoudelijke productie c.q. herzien van examenprogramma's mavo/vbo, algemene en beroepsgerichte vakken havo/vwo, normhandhaving, examenprogramma-ontwikkeling, examenproductie (i.o.m. CEVO/COB/ VBO-examenbureau, CITO PMVO e.d.)	De commissies die de betreffende opdracht krijgen (i.o.v. CEVO), CITO, SLO en VBO-examenbureau/ CEVO/COB	Ja	Periodiek, afhankelijk van instellings-beschikking en beleids-prioriteiten	Examen-verslagen CITO, Insectie	Ja divers	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Specifiek beleid	19.05	11 068	9 167	Het bevorderen van de emancipatie. Jeugdbeleid/geweld, onderwijsinstelling, school PO/VO-kamer, school en cultuur, Olympiades, ISP-project, experiment seniorenbeleid (PRICK), medezeggenschap ouderorganisaties en overige projecten t.b.v. het kwaliteitsbeleid in het voortgezet onderwijs	Scholen in het voortgezet onderwijs; verzorgingsinstellingen (wsl/wov); perifere instellingen; N.C.O.; ouderorganisaties en overig	Nee	Jaarlijkse monitoring emancipatie, NME 1996 geëvalueerd, IVR-rapportage	Emancipatie-rapportage OCenW, diversen	Ja divers
Faciliteitenregeling nascholing	19.06	50 600	52 751	Nascholing voor personeel van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholengemeenschappen waarin deze scholen zijn opgenomen	Personeel van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholengemeenschappen waarin deze scholen zijn opgenomen	Ja	1997 IVA Tilburg; tussen-rapportage	IVA, Tilburg	Ja 2001
Faciliteitenregeling cumi	19.06	93 700	109 934	Bestrijding van onderwijs-achterstanden van leerlingen behorende tot een culturele minderheidsgroep en tot anderstaligen (facilitering; aanvullende vergoeding personeelskosten)	Leerlingen van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholengemeenschappen waarin deze scholen zijn opgenomen	Ja	Jaarlijkse monitoring positie minderheden, evaluatie Inspectie, SBKV 1996	VOCL gegevens, CBS, OVB-cohort 2001; GOA-deel ja, 2002	Ja Regeling ja, 2001; GOA-deel ja, 2002

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Faciliteitenregeling onderwijs eigen taal	19.06	4 700	5 653	Het aan een school of scholengemeenschap verstrekken van een vergoeding voor personeelskosten ten behoefte van leerlin- gen dat onderwijs volgt (ten minste twee wekelijkse lessen) in de taal van het land van oorsprong	Leerlingen van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholengemeenschap- pen waarin deze scholen zijn opgeno- men	Ja	Jaarijks monitoring positie minderheden, evaluatie Inspectie, SBKV 1996.	VOCL gegevens, CBS, OVB	Ja 2001	Ja
Regeling audio- visueel gehandicap- ten	19.06	2 700	3 029	Het aan een school of scholengemeenschap verstrekken van een vergoeding voor personeelskosten ten behoefte van een leerling die als direct gevolg van een visuele of auditieve handicap aanvullende begelei- ding behoeft om het voortgezet onderwijs te kunnen volgen	Leerlingen van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholengemeenschap- pen waarin deze scholen zijn opgeno- men	Ja	-	-	Ja 2001	Ja
Regeling remedial teaching	19.06	400	1 000	Het aan een school of scholengemeenschap verstrekken van een materiële vergoeding voor onderzoek en kosten remedial teaching	Scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo) en scholenge- meenschappen waarin deze scholen zijn opgenomen (m.u.v. ivbo)	Ja	-	-	Ja 2001	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Samenwerkingsver- banden mavo/vbo/ vso/lom/mlk & pilots	19.06	16 600	15 206	Het doel van de regionale samenwer- kingsverbanden is om zoveel mogelijk leerlingen voor wie vaststaat dat een orthopedagogische en orthodidactische benadering is geboden, met het oog op een ononderbroken leer- en ontwikkelings- proces, op de scholen van het samenwer- kingsverband een adequaat onder- wijsaanbod te bieden dat is gericht op het met een diploma afsluiten van mavo of vbo of op het voorbereiden van deze leerlingen op een arbeidsplaats in de regio. Pilotprojecten geven uitwerking aan het in de wet mavo/vbo/svo verankerde ontwikke- lingsperspectief	Scholen voor vo en svo die aangesloten zijn bij een regionaal samenwerkingsver- band	Ja	Periodiek onderzoek; monitoring SWW's en pilots	Rapportage PMVO, SLO, Steunpunt zorgstructuur en WPRO	Ja SWW's: 2001, pilots: 1/8/2000	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Vernieuwings- faciliteiten i.h.k.v. mavo/lbo	19.06	25 200	74 595	Impuls beroeps- opleidingen. Zorg- budget voortgezet onderwijs. Overgangs- regeling voor het personeel, tensinde ontslag te voorkomen in geval van een samenvoeging svo-schoofafdeling en een vo-school. Faciliteiten veranderingsproces. Faciliteiten applicatie- cursus svo-leraren. «Plat dak» zelfstandige praktijkscholen. Geschillencommissie samenwerking- verbanden. Regionale verwijzingscommissies	Leraren van scholen voor mavo, vbo, svo en scholen die één van deze schoolsoorten of beide bezitten. Scholen voor mavo/vbo/svo (vmbo)	Ja	2000	Monitoring regionale verwijzings- commissies	Ja
Faciliteitenregeling invoering euro	19.06	0	4 449	Het voorbereiden van bedrijfsprocessen binnen de scholen voor voortgezet onderwijs op de invoering van de euro	Scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs voor lom en mlk (svo)	Ja	-	-	Ja
Faciliteitenregeling studiekosten in het kader van het sabbatsverlof	19.06	0	3 037	Het verlenen van studiefaciliteiten aan personeel dat tijdens het sabbatsverlof een relevante studie is gaan volgen	Leraren van scholen voor mavo, vbo, svo en scholen die één van deze schoolsoorten of beide bezitten. Scholen voor mavo/vbo/svo (vmbo)	Ja	-	-	Nee

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	2000	2001	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
Vernieuwing voortgezet onderwijs (i.h.k.v. het regeerakkoord)	19.06	98 700	113 825	Regeling aanvullende vergoeding vernieuw- wingen voortgezet onderwijs. Uitbreiding omscholingscapaciteit. Extra faciliteiten samenwerkingsver- banden. Regeling aanvullende vergoe- ding netwerken vmbo. Invoeringsactiviteiten. Cultuurparticipatie (o.a. vouchers). Overige activiteiten (voorlichting, vakontwikkeling). Lerarenbeleid: aanvullende vergoe- ding arbeidsmarktnelpun- ten/urgentieverklaring: maatwerk voor morgen	Leraren van scholen voor vwo, havo, mavo/vbo (vmbo), svo en scholengemeen- schappen die deze scholen omvatten dan wel scholen en scholengemeenschap- pen waarin één of beide van deze schoolsoorten zijn opgenomen	Ja	Periodiek, monitoring PMVO, Inspectie	Rapportage PMVO, Inspectieverslag	Ja divers	Ja	
Omscholings- regelingen i.h.k.v. profiel tweede fase (o.a. CKV1, ANW, informatica, filosofie)	19.06	2 000	500	Omscholing van leraren voor de vakken algemene natuurwe- tenschappen, culturele en kunstzinnige vorming, filosofie en informatica teneinde een bevoegdheid te verkrijgen voor deze vakken	Leraren van scholen voor vwo, havo en scholengemeenschap- pen die deze scholen omvatten	Ja	Periodiek, monitoring PMVO	Rapportage PMVO	Ja 2001	Ja	
Vernieuwing materieel mavo/vbo	19.06	15 400	6 410	Regeling faciliteiten- beleid vmbo. Regeling toekenning aanvul- lende exploitatiekosten- vergoeding svo/lom/ mik	Niet van toepassing	Nee	-	-	Ja divers	Ja	

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	2000	2001	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
Faciliteitenregeling incidentele middelen achterstallig onderhoud	19.06	0	36 250		Het wegwerken van achterstallig onderhoud aan gebouwen van scholen voor voortgezet onderwijs.	Scholen voor voortgezet onderwijs (WVO deel I)	Ja	-	-	Ja 2003	Ja
Regeling informatie- en communicatie- technologie (ict)	19.06	0	98 757		Integratie van ict in het voortgezet onderwijs en het gebruik van kennisnet	Scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs voor lom en mlk (svo)	Ja	-	-	Ja 2001	Ja
Faciliteitenregeling studie- en beroeps- keuze (scholen/RDC)	19.06	16 800	672		Studie- en beroepskeu- zeverlichting voor scholen voor voortge- zet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs	Regionale diensten- centra en scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs	Ja	-	-	Ja RDC's tot 1/8/2000 Nee, vo-scholen	Ja
Bidragen aan HVO, LAKS e.d.	19.05	1 500	424		Exploitatatiebijdrage aan Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs en het Landelijk Actie Comité Scholieren	HVO, LAKS	Ja	1994	OCenW	Nee	Ja
Bekostiging van taken van de CEVO/COB	19.06	5 000	5 002		Exploitatatiebijdrage ten behoeve van de uitvoering van de wettelijke taak van het CEVO/COB	CEVO/COB	Ja	-	-	Nee	Nee

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Internationalisering (w.o. Europees Platform)	19.05	11 000	11 050	Het bevorderen van internationale samenwerking door aan instellingen subsidie te verlenen om deze in de gelegenheid te stellen ervaring op te doen met mobiliteit van leerkrachten, schoollei- ders en leerlingen in dit kader	Europees Platform, leraren/leerlingen po-bve en vo-instellingen	Ja	-	Evaluatierapport Research voor beleid	Ja t/m 2001	Ja
Bestrijding voortijdig schoolverlaten: bijdrage regeling sociale integratie en veiligheid G-25	20.01	48 000	0	Voorkomen voortijdig schoolverlaten	Gemeenten (G 25)	Nee	-	-	Ja 2000	Ja
Bestrijding voortijdig schoolverlaten: regionale meld- en coördinatiefunctie	20.01	12 000	12 000	Voorkomen en bestrijden voortijdig schoolverlaten door regionale aanpak. Doel is een landelijk dekkend stelsel voor melding, registratie en doorverwijzing voortijdig schoolverla- ters	Contact-gemeenten	Ja	2000	AenO	Ja 2001	Ja
Bestrijding voortijdig schoolverlaten: gehandicapten	20.01	0	2 250	Het bevorderen van de integratie van gehandicapten in het beroepsonderwijs	BVE-instellingen	Nee	-	-	Nee	Ja
Bestrijding voortijdig schoolverlaten: REA	20.03	0	1 200	Het opleiden van gehandicapte deelnemers die een initiele opleiding volgen bij erkende specifieke centra	Specifieke centra voor gehandicapten	Nee	-	-	Ja 2003	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Technocentra	20.01	16 000	12 000	Versterking en modernisering van de kennisinfrastructuur en de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt	Nee	-	-	Ja 2002	Ja
BVE-2000	20.03	6 000	15 000	Stimulering van projecten met als doelstelling vernieuwing van leermiddelen -of methoden	Nee	-	-	Ja 2001	Ja
Kennissluitwisseling beroepsonderwijs/ bedrijfsleven	20.03	15 000	10 624	Het tot stand brengen van nieuwe vormen van kennisuitwisseling tussen beroepsonderwijs en praktijk en de implementatie daarvan.	Nee	-	-	Ja 2002	Ja
Impuls beroepson- derwijs	20.01	0	33 750	Het verbeteren van de doorstroom van vo naar sbo, binnen sbo en van sbo naar hbo; het vergroten van de toegankelijkheid van het beroepsonderwijs en educatie door voorlichting en het faciliteren van nieuwe doelgroepen	Nee	-	-	Ja 2001	Nee
Informatie- en communicatie- technologie: BVE.net	20.03	5 000	5 000	Het bevorderen van het gebruik van nieuwe informatie- en communicatie-technologie (ict) in het onderwijs	Nee	-	-	Ja 2002	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Begrotingsbedrag 2001	Doelstelling	Doelgroep	Ex-ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon-bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
Arbeidsmarkt-problematiek: lerarenbeleid/motie Melkert	20.03	0	10 000	Ontwikkelen van een duale initiële opleiding voor personeel in het bve-terrein, moderniseren van opleidingen en personeelsbeleid. Daarnaast een faciliteit voor bve-instellingen met meer dan gemiddelde arbeidsmarkt-knelpunten	BVE-instellingen	Nee	-	-	Ja 2001	Ja
Arbeidsmarkt-problematiek: beroepen promotie	20.03	0	400	Het stimuleren van het beroeps onderwijs door het organiseren van de week van het beroeps onderwijs en beroepenwedstrijden	CINOP / toekomstige deelnemers	Nee	-	-	Ja 2003	Ja
Nautisch onderwijs	20.01	11 219	11 615	De middelen zijn bestemd voor de exploitatie van de schepen en internaten	LOB transport en logistiek, internaten en ROC-Noordzee-college	Nee	-	-	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Commissies examenontwikkeling	20.03	300	0	Ontwikkeling nautische examens	Landelijk orgaan voor transport en logistiek	Nee	-	-	Ja 2000	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
JOB	20.03	600	750	Een herkenbare deelnemersorganisatie die tot doel heeft: het vergroten van de medezeggenschap en participatie van deelnemers in instellingen en het vertegenwoordigen van de belangen van deelnemers op lokaal niveau, waaronder het zijn van een gesprekspartner van de minister	Vereniging JOB en BVE-instellingen	Nee	-	-	Ja
Internationale activiteiten	20.03	0	5 650	Het stimuleren van internationale activiteiten op instellingen en de coördinatie van het internationale programma Leonardo da Vinci	BVE-instellingen, Landelijke organen beroepsonderwijs en CINOP	Nee	-	Nee	Ja
Versterking beroeps-begeleidende leerweg	20.03	6 000	5 700	Het bevorderen van de instroom van deelnemers (van een initiële opleiding of vanuit een ESF-project) aan een beroeps-begeleidende leerweg en door middel van een praktijkplaats	BVE-instellingen, Landelijke organen beroepsonderwijs (lob) en het Centraal orgaan van de landelijke organen beroepsonderwijs (Colo)	Nee	-	Nee	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000 2001								
Onderwijsvoorrrangs- beleid/ emancipatiebeleid	21.04	5 045	5 045	Verbeteren in- en doorstroom allocht- nen in het hbo /vergroten deelname vrouwen in het hbo in onderwijsdeelname (met name techniek) en in management- functies	Hogescholen	Nee	Projectfunctie ECHO is in 1997 geëvalu- eerd	OCenW (dir. HBO)	Ja ECHO 2002/2003 (einde 2e tranche)	Ja
Vernieuwing hbo	21.04	6 575	6 972	Stimuleren van uitvoering van substantiële vernieuingsprojecten	Hogescholen	Nee	Tussen- rapportage 2000	OCenW (dir. HBO)	Ja 2001	Ja
Internationalisering	21.04	6 972	4 032	1a: Bevorderen grensoverschrijdende (bestuurlijke en onderwijskundige) samenwerking met instellingen in de grenslanden. 1b: Bevorderen internationale structurele samenwer- king. 2: Samenwerkings- project Nederland- Indonesië o.h.g.v. Technical en Vocational Education en Training, aangevuld met samenwerkingsproject Polytechnics.	Hogescholen	Nee	1a: Eerste scan in 1999; definitieve evaluatie eind 2000 1b: Eind 2000 2: Eindrapport 2001	-	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Samenwerking mbo/hbo	21.04	2 500	0	Verdere systematise- ring en verdieping van de samenwerkings- relaties tussen mbo- en hbo-instellingen	Hogescholen	Nee	Gepland 2000	-	Ja 2000	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	2000	2001	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
Stagevergoeding	21.04	10 070	10 070	10 070	Vergoeding voor lerarenopleidingen om deze in staat te stellen een stagevergoeding uit te keren aan scholen voor basis- en voortgezet onderwijs	Hogescholen	Nee	-	-	Ja 2000 (regeling wordt verlengd)	Ja
Commissies	21.04	70	70	70	Vergoeding commissies (onder andere de Adviescommissie onderwijsaanbod en de commissie decentrale toelating)	Diverse	Nee	-	-	Nee	Nee
Overige uitgaven (incl. HOOP-activiteiten)	21.04	3 608	11 416		Diverse doelstellingen en ad hoc activiteiten	Afhankelijk van activiteit	Nee	-	-	Nee	Nee
Impuls beroepsopleidingen	21.04	0	22 500		Beleidsimpuls beroepsopleidingen in het bijzonder voor het rendement en de flexibilisering van deze opleidingen in het hoger beroepsonderwijs	Hogescholen	Nee	-	-	Ja 2001	Ja
Techniek	21.04	5 250	8 250		1. Bevorderen van deelname aan technische en bètaopleidingen 2. Ontsluiting van het niet-werkzame arbeidspotentieel 3. Samenhang bevorderen tussen activiteiten van partijen	Gehele onderwijskolom	Nee	Gepland 2000	-	Ja 2002	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex-ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizonbepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountantsverklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Kwaliteitszorg	21.04	0	4 430	Uitvoering sectorale kwaliteitszorg en (proef)accreditaties	Hogescholen	Nee	Evaluatie (proef)accreditaties in 2002	-	Ja 2001	Ja
Omslag lerarenopleidingen	21.04	9 900	6 900	Omslag van lerarenopleidingen naar meer vraaggeoriënteerde opstelling	Hogescholen	Nee	Monitor van omslag van de lerarenopleidingen volgt in 2001	OCenW (dir. HBO)	Ja 2004	Ja
Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic)	22.02	14 275	14 144	Uitvoering programma's internationalisering en aanpalende informatieve werkzaamheden	Instellingen voor hoger onderwijs	Ja	1996	OCenW	Nee	Ja
International Institute for Infrastructural, Hydraulic and Environmental Engineering (IHE)	22.02	15 515	16 133	Verzorgen van cursorsch hoger onderwijs in niet-Nederlandse taal op specifiek vakgebied	Vooral «midcareer» internationaal	Ja	1997	OCenW	Nee	Ja
Institute of Social Studies (ISS)	22.02	17 903	18 497	Verzorgen van cursorsch hoger onderwijs in niet-Nederlandse taal op specifiek vakgebied	Vooral «midcareer» internationaal	Ja	1997	OCenW	Nee	Ja
Stichting Maastricht School of Management (MSM)	22.02	4 184	4 348	Verzorgen van cursorsch hoger onderwijs in niet-Nederlandse taal op specifiek vakgebied	Vooral «midcareer» internationaal	Ja	1997	OCenW	Nee	Ja
Institute for Housing and Urban Development Studies (IHS)	22.02	4 592	4 782	Verzorgen van cursorsch hoger onderwijs in niet-Nederlandse taal op specifiek vakgebied	Vooral «midcareer» internationaal	Ja	1997	OCenW	Nee	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Internationaal Instituut voor Lucht- en Ruimtevaarting en Aardkunde (ITC)	22.02	42 942	44 276	Verzorgen van cursorisch hoger onderwijs in niet- Nederlandse taal op specifiek vakgebied	Vooral «midcareer» internationaal	Ja	1997	OCEW	Nee	Ja
Stichting Afrika Studiecentrum (ASC)	22.02	5 113	5 304	Onderzoek en onderwijs gericht op Afrika	Onderzoekers, beleidsmakers, studenten	Nee	-	-	Nee	Ja
United Nations University (UNU)	22.02	1 383	1 441	Onderzoek en onderwijs gericht op techniek in ontwikke- lingslanden	Onderzoekers, beleidsmakers, studenten	Nee	-	-	Nee	Ja
Europees Universi- tair Instituut Florence	22.03	2 481	2 628	Onderzoek door en voor een gemengde groep van Europese onderzoekers	Onderzoekers, studenten	Nee	-	-	Nee	Nee
Nederlandse deelneming aan studie-centra en commissies van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	22.03	156	162	Vergelijkend onderzoek op het gebied van systemen van hoger onderwijs	Beleidsmakers, docenten, studenten	Nee	-	-	Nee	Nee
Netherlands America Commis- sion for educational ex-change (NACEE)	22.03	850	850	Samenwerkings- en uitwisselings- programma's tussen Nederland en de Verenigde Staten van Amerika (vooral Fulbright-programma)	Docenten, studenten	Nee	-	-	Nee	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Nederlands Vlaams Instituut Cairo	22.03	140	140	Faciliteren onderzoek en onderwijs op het terrein van Arabische studies bij Neder- landse en Vlaamse universiteiten	Docenten, studenten	Nee	-	Nee	Ja
Japan-Nederland Instituut	22.03	295	295	Faciliteren onderzoek en onderwijs op het terrein van de Nederlandse taal en cultuur in Japan	Docenten, studenten	Nee	-	Nee	Ja
Stichting Handicap en Studie	22.03	692	734	Bevorderen van de deelname van gehandicapte studenten in het hoger onderwijs	Gehandicapte studenten	Nee	-	Nee	Ja
Stichting UAF Steunpunt (SUS) -/UAF (Universitair Asiel Fonds)	22.03	5 300	5 415	Bevorderen van de deelname van vluchtelingstudenten in het hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	Vluchtelingstudenten	Nee	-	Nee	Ja
EU-rectors conferen- ces	22.03	16	18	Ondersteuning internationaal contact Europese rectores magnifici	Rectores magnifici Nederlandse universi- teiten	Ja	1993	Nee	Nee
Interstedelijk studentenoverleg (ISO)	22.03	200	208	Ondersteuning als consumenten- organisatie, informatiepunt en overleg Studenten- kamer; bevordering kwaliteit hoger onderwijs	Studenten	Ja	1991	Nee	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)	22.03	200	208	Ondersteuning als consumenten- organisatie, informatiepunt en overleg Studenten- kamer; bevordering kwaliteit hoger onderwijs	Studenten	Ja	1991	OCenW	Nee
Stimulering informatie- en communicatie- technologie universitaire lerarenopleidingen	22.06	0	630	Financiering van projecten voor de ontwikkeling en toepassing van informatie- en communicatie- technologie voor de opleiding en nascho- ling van docenten aan de lerarenopleiding	Openbare universitei- ten (UL, UU, RUG, UvA, TUD, TUE en UT) en bijzondere universiteiten (VU en KUN)	Nee	-	-	Ja t/m 2000 (behoudens verlenging)
Vernieuwings- plannen universi- taire lerarenopleidin- gen	22.06	3 000	1 200	Financiering van activiteiten door de ontwikkeling van nieuwe curricula die voorbereiden op het beroep van leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad	Openbare universitei- ten (UL, UU, RUG, UvA, TUD, TUE en UT) en bijzondere universiteiten (VU en KUN)	Nee	-	-	Ja 2001
Begeleiding studenten universi- taire lerarenopleidin- gen	22.06	0	1 800	Financiering van projecten voor het verbeteren van de begeleiding van studenten van de lerarenopleiding op scholen voor voortge- zet onderwijs	Openbare universitei- ten (UL, UU, RUG, UvA, TUD, TUE en UT) en bijzondere universiteiten (VU en KUN)	Nee	-	-	Ja t/m 2001

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Internationalisering	22.06	3 790	2 289	Versterking van de internationale positie van Nederland en het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs	Nee	-	-	Ja losse projecten; per project einddatum	Ja
Overige uitgaven universiteiten	22.06	0	7 500	Opvangen van budgettaire gevolgen decentralisatie investeringen en veranderingen in bekostigingsmethodieken	Nee	-	-	Nee	Ja
Innovatiebudget wo	22.06	8 250	7 150	Stimulering van nieuwe ontwikkelingen en actuele beleids-prioriteiten in het wetenschappelijk onderwijs	Nee	-	-	Ja t/m 2001	Ja
Jonge hoogleraren	22.06	10 000	0	Tijdelijke stimulerings-regeling aanstelling van jonge hoogleraren uit te voeren door NWO	Nee	nvt	nvt	Ja t/m 2000	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Decentrale selectie- mogelijkheden betreffende numerus fixus opleidingen in het hoger onderwijs	22.06	0	1 100	Bijdrage in de financiering van projecten voor het verrichten van activiteiten ten behoefte van de ontwikkeling van diverse vormen van decentrale selectie bij de toelating tot opleidingen waarvoor een toelatings- beperking geldt en financiering van een voorgenomen interne evaluatie van de activiteiten	Universiteiten en hogescholen	Nee	-	-	Ja t/m 2003
Overige uitgaven	22.06	2 774	1 223	Opvangen van budgettaire gevolgen decentralisatie investeringen en veranderingen in bestedingsmethodie- ken	Overige instellingen voor wetenschappelijk onderwijs en onder- zoek	Nee	-	-	Ja
Majeure schade	22.06	200	200	Opvangen van budgettaire gevolgen van het optreden van majeure schade	Overige instellingen voor wetenschappelijk onderwijs en onder- zoek	Nee	nvt	Nee	Ja
Wettelijke bekosti- ging onderzoekinstellin- gen/intermediaire organisaties	23.01	903 000	998 000	Kwaliteitsverhoging , strategische planning en beheer van instituten van wetenschappelijk onderzoek	KNAW, NWO, TNO, Koninklijke Bibliotheek, LF-TUD, AWI, COS	Nee	-	-	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	2000	2001	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
Contributies internationale verdragen	23.01	141 000	144 000	Via gezamenlijke exploitatie met een aantal Europese landen betere benutting van dure investeringen op het gebied van weten- schappelijk onderzoek	CERN, ESA, ESO, EMBC, EMBL	Nee	-	-	Nee	Ja	
Exploitatiebijdragen	23.01	20 000	20 000	Participeren in hoogwaardig technologisch-, informatica- en statistisch onderzoek via bijdrageposten	GTI's, SURF, NIDI, WeTeN, STT, EG-Liaison	Nee	-	-	Nee	Ja	
Overige structurele bijdragen	23.01	1 000	1 000	Financiering van faciliteiten op het gebied van het geschiedkundig onderzoek	IISG, Centrum voor parlementaire geschiedenis	Nee	-	-	Nee	Ja	
Nederlandse taal en cultuur	23.04	1 650	1 364	Verantwoordelijkheid OCenW voor Neder- landse taal en cultuur in het algemeen en de culturele samenwer- king met Vlaanderen in het bijzonder	Nederlandse Taalunie	Nee	1994	Rapport Andersen Consultancy	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja	
Oost-Europa	23.04	3 000	2 600	Stimulering van onderzoek/ samenwerking tussen Nederlandse (via NWO) en Oost- Europese onderzoek- instellingen op basis van een Memorandum of understanding	Nederlandse en Oost-Europese onderzoekinstellingen	Nee	1997	Rapport van evaluatie- commissie	Ja 2002	Ja	

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Overige bilaterale samenwerking	23.04	11 716	8 605	Idem ten aanzien van Indonesië en China op basis van een Memorandum of understanding	Idem t.a.v. China en Indonesië	-	-	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Budget internationale faciliteiten (BIF)	23.04	5 055	4 255	Internationalisering en aantrekken van onderzoeksfaciliteiten	-	-	-	Ja 2001	Ja
Multilaterale samenwerking	23.04	150	50	Financiering van internationale en Europese coördinatie mechanismen	Nederlandse onderzoekinstellingen/ internationale intermediaire organisaties	-	-	Nee	Ja
Economie Ecologie Technologie	23.04	23 500	23 500	Doorbreken tegenstelling economie en ecologie	Samenwerking onderzoeksinstellingen en bedrijven	Monitoring door Senter	Rapportage Senter	Nee	Ja
Fonds Economische Structuurversterking	23.04	22000	27 000	Versterking kennis- infrastructuur	Delft cluster, Watergraafsmeer en Biomade	Monitoring door Senter	Rapportage Senter	Ja 2002	Ja
Wet op de Studiefinanciering (WSF 2000) incl. reisvoorziening WSF (Stb. 2000, 286)	25.01	2 350 300	2 376 400	Vergroten/waarborgen van de toegankelijkheid van het onderwijs Bijdragen in levensonderhoud en studiekosten van studenten	Studenten die aan de in de WSF gestelde criteria voldoen	-	-	Nee	Nee
«WSF-lenen (Stb. 2000, 286)	25.01	1 725 000	1 632 370	Vergroten/waarborgen van de toegankelijkheid van het onderwijs Bijdragen in levensonderhoud en studiekosten van studenten	Studenten die aan de in de WSF gestelde criteria voldoen	-	-	Nee	Nee

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (ja/nee)
Wet tegemoetkoming studiekosten (WTS) Stb. 1995, 676	25.01	649 100	Waarborgen van de toegankelijkheid van het onderwijs voor financieel minder draagkrachtigen	Ouders van leerlingen die aan de in de WTS gestelde criteria voldoen	Nee	-	-	Nee	Nee
Podiumkunsten; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193»Bekostigingsbesluit cultuuruitingen, Stb. 1994, 473	27.01	310	327 Die initiatieven subsidiëren die van zodanig artistiek belang zijn dat dit een bijdrage levert aan de ontwikkelingen op het gebied van de podiumkunsten in Nederland.	Instellingen op het gebied van muziek, muziekdramatische kunst, dans en toneel.	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Film; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.01	33	34 Die initiatieven subsidiëren die van zodanig artistiek belang zijn dat dit een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de filmkunst in Nederland.	Filmfestivals, filmmuseum, filmproductiefonds, tijdschriften op het gebied van film, film distributeurs	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Beeidende Kunst vormgeving en architectuur; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.01	123	145 Die kunstenaars subsidiëren wier werk van zodanig artistiek belang is dat dit een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de beeldende kunst, vormgeving en architectuur in Nederland	Kunstenaars/ kunstinstellingen	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Subsidies amateur- kunst en kunst- educatie; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.01	36	37 Bevordering van de pluriformiteit van amateurkunst en kunsteducatie door middel van subsidië- ring van incidentele en structurele initiatieven	Kunstenaars/ kunstinstellingen	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Overige subsidies, toelagen en overige uitgaven kunsten; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.01	42	12 Spreiding van cultuur	Culturele centra met streekkarakter en diverse instellingen	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Subsidies op het terrein van het bibliotheekwerk; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193 «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.02	26 226	23 986	Mogelijk maken voor iedereen om zich kennis, informatie en cultuur eigen te maken met behulp van openbaar toegankelijke collecties boeken, tijdschriften en kranten en AV-media	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Besluiten blindenbi- bliotheken; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.02	26 166	26 203	Het beschikbaar stellen voor visueel gehandi- capten van lectuur en informatie in een aan hun handicap aangepaste vorm	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Subsidies op het terrein van de Nederlandstalige en Friestalige letteren; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473«	27.02	23 859	24 827	Het behouden, ontwikkelen, ontsluiten en het doen particeps- ren van de bevolking in de Nederlandse en Friese letteren	Alle deelnemers op het terrein van de letteren	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Aangeboden aan Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Taalunieverdrag 1982; «Tractatenblad 1980, 147» Stb. 1981, 453»	27.02	1 562	1 562	Bevordering van de integratie van Nederland en de Nederlandse gemeen- schap in België op het gebied van de Nederlandse taal en letteren	Nederlandse Taalunie	Ja	Periodieke evaluatie op basis van de resultaten in de Interparlemen- taire commis- sie van de Nederlandse Taalunie	Nee	Ja
Subsidie exploitatie niet-rijksmusea; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.03	230 600	268 300	Subsidiering van niet-rijksmusea en museale organisaties	Niet-rijksmusea en museale organisaties	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Aangeboden aan Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Subsidie behoud en beheer musea; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.03	7 100	1 700	De regeling heeft tot doel de achterstand in het onderhoud van voorwerpen uit museum- of particu- liere collecties in te halen. Subsidie kan worden verkregen voor projecten voor behoud en beheer van museale collecties	Musea en particulieren	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Nee	Ja
Bevordering aantrekkelijkheid en toegankelijkheid museale presenta- ties; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.03	1 800	1 800	De aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van musea te bevorderen zodat zoveel mogelijk bevolkingsgroepen de musea gaan bezoeken. Subsidie kan verkre- gen worden door het organiseren van tentoonstellingen die dit doel beogen	Musea	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Bewerking en ontsluiting van (deel)collecties musea; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.03	600	600	Het financieel ondersteunen van documentatieprojecten voor collecties van bijzondere culturele waarde. Subsidie kan verkregen worden voor wetenschappelijke bewerking en ontsluiting van belangrijke (deel-)collecties van musea. De voorkeur gaat uit naar projecten waarbij sprake is van samenwerking tussen instellingen	Musea	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Besluit rijks-subsidiëring onderhoud monumenten (BROM); «Monu-mentenwet, Stb. 1988, 638 BROM, Stb. 1989, 259»	27.03	14 440	14 440	Het bevorderen van het onderhoud aan monumenten zodat restauratie voorlopig niet nodig zal zijn	Monumenten-eigenaren	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2006	Ja
Besluit rijks-subsidiëring restauratie monumenten (BRRM); «Monumentenwet, Stb. 1988, 638 BROM, Stb. 1989, 529»	27.03	78 200	77 900	Het stimuleren van de restauratie van monumenten en kerkebouwen in Nederland	Monumenten-eigenaren	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2006	Ja
Beschikking achterstal-lig onderhoud historische parken, tuinen en buiten-plaatsen; «Monu-mentenwet, Stb. 1988, 638» «Beschikking, Stb. 1983, 199 Stb. 1984, 194»	27.03	500	500	Het verstrekken van bijdragen voor het wegwerken van achterstallig onder-houd aan historische parken, tuinen en buitenplaatsen. Het gaat hier om natuurschoonwaarde, cultuurhistorische waarde of recreatieve waarde, zoals het vergroten van de toegankelijkheid	Eigenaren van historische parken, tuinen en buitenplaat-sen	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota-procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2006	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Subsidies en activiteiten op het gebied van de monumentenzorg «Wet op het Specifiek Cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit Cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.03	1 500	1 500	Bijdragen in de exploitatie van particulier verenigin- gen en instellingen op het terrein van de monumentenzorg	Particuliere verenigin- gen en instellingen op het gebied van de monumentenzorg	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Schadevergoeding Monumentenwet 1988; Monumentenwet, Stb. 1988, 638	27.03	400	400	De aanvrager van een (verbouwvergunning voor een monument die als gevolg van de weigerig van zijn vergunningsaanvraag schade lijdt, kan een schadevergoeding ontvangen. Er is ook een mogelijkheid tot schadevergoeding bij vertraging door vondst van archeologische objecten	Monumenten- eigenaren	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Subsidies aan organisaties op het gebied van oudheidkundig bodemonderzoek; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.03	300	360	Subsidies aan archeologische verenigingen	Archeologische verenigingen	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)	
		2000	2001							
Subsidies archief- wezen; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.03	5 600	5 700	Bijdragen in de exploitatie van instellingen op het terrein van de archieven	Instellingen op het gebied van de archieven	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Investerings- en werkgelegenheids- aspecten cultuur; «Bekostigingsbesluit Cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.03	1 940	1 940	Bevorderen van werkgelegenheid in de cultuursector	Culturele instellingen	Nee	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Internationaal cultuurbeleid; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.07	3 841	3 994	Contributies, bijdragen ten behoeve van uitvoering culturele activiteiten en programma's in internationaal verband	Multilaterale organisaties en veld- organisaties op cultuurterrein	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja
Boekmansichting; «Wet op het specifiek cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.07	0	1 787	Fungeren als studie- centrum voor kunst, cultuur en beleid door het beschikbaar stellen of toegankelijk maken van documentatie, het verrichten van onderzoek en het stimuleren van debat	Allen die geïnteres- seerd zijn in kunst, cultuur en beleid	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)	Ja

Naam en nr. Staatsblad (indien van toepassing)	Art.nr	Begrotingsbedrag 2000 (x f 1 000)	Doelstelling	Doelgroep	Ex- ante geëvalueerd (ja/nee)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizon- bepaling aanwezig (ja/nee; indien ja, jaar)	Valt de naleving van de subsidie onder reikwijdte accountants- verklaring ontvanger (ja/nee)
		2000	2001						
Kosten van onderzoek; «Wet op het specifiek cultuurbeleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigingsbesluit cultuuruitingen Stb. 1994, 473»	27.07	985	985	Het doen verrichten van onderzoek ten behoefte van de ontwikkeling van het cultuurbeleid	Organisaties die onderzoek verrichten binnen het culturele veld	Ja	1997 Evaluatie cultuurnota- procedure	Aangeboden aan TK bij brief SCB/1998/5717 d.d. 5 februari 1998	Ja 2000 (behoudens verlenging)
Subsidies emancipa- tiebeleid cultuur; «Wet op het Specifiek Cultuur- beleid, Stb. 1993, 193» «Bekostigings- besluit Cultuur- uitingen Stb. 1994, 473»	27.07	375	4 375	Bevordering van de vrouwenemancipatie in de culturele sector	Instellingen die zich bezighouden met het vraagstuk van emancipatie en van culturele diversiteit	Ja	-	-	Ja 1998 (behoudens verlenging)

Binnen OCenW is er sprake van een centrale coördinatie en stimulering van beleids- en evaluatieonderzoek. De beleidsdirecties zijn primair verantwoordelijk voor het (doen) uitvoeren van beleids- en evaluatieonderzoek.

De door OCenW bekostigde instellingen zijn zelfstandiger geworden, waardoor in het toezicht vanuit het departement het accent komt te liggen op de effecten en de doelmatigheid van het beleid en de financiële positie van instellingen. Dit heeft tot gevolg dat, in het kader van de coördinatie van beleids- en evaluatieonderzoek, meer dan voorheen het accent wordt gelegd op het (doen) verrichten van ex post evaluatie en doelmatigheidsonderzoek en financiële monitoring van instellingen.

Eens per jaar verschijnt er een departementaal onderzoeksplan met het voorgenomen en lopende onderzoek. Hierin zijn niet opgenomen onderzoeken die het departement zelf uitvoert en die een intern karakter hebben.

Verder omvat het onderzoeksplan de middelen voor de extern aangestuurde onderzoeksprogramma's van de stuurgroep Beleidsgericht Onderzoek Primair Onderwijs (BOPO), het Max Goote Kenniscentrum (MGK) en de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA). Niet vermeld opgenomen zijn de onderzoeken van de CFI, de Inspectie van het onderwijs, de Rijksarchiefdienst en het strategisch onderwijsonderzoek dat wordt verricht in opdracht van de Programmacommissie Onderwijs Onderzoek (PROO) bij de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO).

Over de resultaten en het gebruik van de onderzoeken worden de bewindslieden geïnformeerd door de departementale Werkgroep Beleidsonderzoek die de coördinatie verricht.

Eveneens jaarlijks stelt deze werkgroep een departementaal onderzoeksverslag samen waarin kort wordt ingegaan op de resultaten en het gebruik van afgerond onderzoek. Dit verslag wordt ook aangeboden aan de Algemene Rekenkamer – in het kader van artikel 57 van de Comptabiliteitswet.

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de in 1999 en volgende jaren afgeronde, lopende en voorgenomen ex post evaluatie- en doelmatigheidsonderzoeken. Bij deze onderzoeken is misbruik en oneigenlijk gebruik geen expliciet aandachtspunt.

De onderzoeken die betrekking hebben op subsidie zijn nog eens in een afzonderlijke tabel vermeld.

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
Afgerond	Ex ante evaluatie	SFB00007	SFB	Procesafspraken bij onderhandelingen vervoersbedrijven	Is het zinvol en mogelijk om voorafgaande aan de start van de inhoudelijke onderhandelingen een aantal procesafspraken te maken over de wijze waarop de partijen met elkaar omgaan? Zo ja, hoe zien die afspraken er dan uit? Titel rapport: «Procesafspraken voor de onderhandelingen tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen en de Openbaar Vervoersbedrijven over een nieuwe reisvoorziening voor studenten».	01-03-2000
		OWB99004	OWB	Evaluatie conservering (samen met Cultuur)	Toetsen van de uitgangspunten zoals geformuleerd in het Wetenschapsbudget 1997. Titel rapport: «Metamorfose van papier naar digitaal».	01-04-2000
	Ex post evaluatie	IB99002	IB	Evaluatie grenslanden: Duitslandprogramma voor het hoger onderwijs	Inzicht krijgen in de effecten van het Duitslandprogramma-hoger onderwijs en input te verkrijgen voor nieuw te formuleren beleid. Titel rapport: «In der Beschränkung zeigt der Meister» de evaluatie van Duitslandprogramma voor hoger onderwijs.	01-03-2000
		OWB00003	OWB	Evaluatie China	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluatie van de bilaterale onderzoek-samenwerking tussen Nederland en de Volksrepubliek China».	01-06-2000
		OWB00005	OWB	Evaluatie Rusland	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluation Report of the Dutch Russian Scientific Co-operation 1995–1999».	01-06-2000
		OWB00006	OWB	Evaluatie Hongarije	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluation of the Netherlands Hungarian Scientific Co-operation 1995–1999»	01-06-2000

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
		OWB00001	OWB	Evaluatie Indonesië	PG46 Wbu 2000 «bezien in onderlinge samenhang». Titel rapport: «Evaluation Programme Scientific Co-operation Netherlands-Indonesia 1995–2000».	01-06-2000
		OWB970003	OWB	Monitoring ICES-1	Informereren van ICES over voortgang. Titel rapport: «Evaluatie Ices».	01-05-2000
Lopend	Doelmatigheids-onderzoek	BVE99232-6	BVE	Fiscale faciliteit beroeps-begeleidende leerweg 1998	Het onderzoek omvat drie deelvragen: a. Wat is het afzonderlijke (netto-)effect van de fiscale faciliteit in de periode 1996 t/m 1998, totaal en gespecificeerd per sector? b. Welke motieven hebben arbeidsorganisaties voor het niet aanbieden van arbeids-overeenkomsten aan leerlingen op een beroeps-praktijkvormingsplaats, en het niet gebruik maken van de fiscale faciliteit voor leerlingen die wel een arbeidsovereenkomst hebben? c. Welke oorzaken liggen ten grondslag aan de geconstateerde sectorale verschillen en bedrijfsgrootteverschillen?	01-07-2000
		IB98003	IB	PISA (meerjarig internationaal-comparatief OESO-onderzoek)	Het leveren van Nederlandse input voor OESO-onderzoek PISA.	1 ^e cyclus 2001
	Ex ante evaluatie	ACB99007	CZ/DK	Evaluatie Wet inkomensvoorziening kunstenaars	Nagaan welke gegevens nodig zijn voor de evaluatie van het «flankerend beleid».	01-01-2002
	Ex post evaluatie	BVE99275	BVE	Evaluatie WEB	Er zijn 7 evaluatiethema's geformuleerd: 1. Voldoet de WEB aan de maatschappelijke vraag, aansluiting onderwijs-arbeid; 2. Voldoen aan individuele vraag, toegankelijkheid, positie deelnemer; 3. Kwaliteit en niveau van het onderwijs- en educatieaanbod en van de examens; 4. Intern rendement, doelmatigheid van leerwegen en extern rendement; 5. Aansluiting tussen stelsels; 6. Zelfsturend stelsel, autonomie instellingen, kwaliteitszorg; 7. Andere bestuurlijke verhoudingen, vermindering bestuurslast.	01-01-2002
		HBO0010	HBO	Mid term review AXIS	De stand van zaken van AXIS inventariseren en aanbevelingen kunnen doen voor de resterende periode tot 2003.	01-07-2000

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
		VO99002	VO	Evaluatie campagne veilige school	1. Evaluatie van effect van de campagne veilige school. 2. De vergelijking in beeld brengen van de situatie veilige school 1992 en 1993 ten opzichte van 1999.	01-02-2001
		WO98002	WO	Effect internationaal curriculumonderdeel op de loopbaan	Nagaan of en in hoeverre internationaal curriculum na afstuderen een positieve invloed heeft op de loopbaan.	01-12-2000
Nog te bestemmen	Ex post evaluatie	IB99004	IB	Tussentijdse evaluatie nationale programma's	Het meten van het effect van de nationale programma's op de internationale mobiliteit van leerlingen en docenten in vo en bve en van schoolleiders in po.	01-10-2000
Voorgenomen	Aangestuurde externe programma's	PO00001	PO	Extern onderzoeksprogramma PO 2000 (stuurgroep BOPO)	Evaluatieonderzoek onderwijsachterstanden, Weer samen naar school, leerlinggebonden financiering, groepsgrootte en kwaliteit	01-01-2001
	Doelmatigheidsonderzoek	BVE00232-6a	BVE	Fiscale faciliteit BBL 1999 effectstudie (WVA)	Het doel van het onderzoek is de effectiviteit en efficiency te meten van de fiscale faciliteit (op grond van de Wet afdrachtvermindering) die leerbedrijven kunnen krijgen wanneer ze een leer-arbeidsplaats verzorgen voor een bve-deelnemer in de beroepsbegeleidende leerweg.	01-09-2000
		PO00007	PO	Benchmark leerlingenvervoer	Opzetten en uitvoeren benchmark leerlingenvervoer in gemeenten.	01-08-2000
		WO00006	WO	Splitsing kosten onderwijs en onderzoek	Zicht krijgen op onderscheid uitgaven voor onderwijs en onderzoek in de instellingen	01-12-2000
	Ex ante evaluatie	ACB0024	CD/DK	Evaluatie flankerend beleid Wet inkomensvoorziening kunstenaars (WIK)	Dit onderzoek omvat: 1. Monitoring en evaluatie van het bereik van het flankerend beleid. 2. Evaluatie van het effect van dit beleid. 3. Evaluatie van de doelmatigheid van dit beleid.	01-11-2000
		HBO0001	HBO	Simulatie vouchers	Zicht krijgen op vermoedelijk gedrag van studenten en instellingen bij een bepaalde vorm van het brede voucher-experiment.	01-01-2001
		PO00020	PO	Ruimtestudies	In kaart brengen van gevolgen voor huisvesting door onderwijskundige vernieuwingen, aanpassen AmvB en eventueel budget gemeentefonds.	31-12-2000
		SFB00005	SFB	Kwantitatief onderzoek voorkeuren reisvoorziening	Valideren van de resultaten uit het gebruikersonderzoek.	
		SFB00010	SFB	Emancipatie effect rapportage WTOS	Ex ante oordeel over de effecten van WTS tweede fase op sekse, etniciteit en inkomen.	

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
	Ex post evaluatie	AB00108	AB	Evaluatie van twee trajecten zij-instromers	In het kader van de tekortenproblematiek. Zo effectief en efficiënt mogelijk de toegang van zij-instromers te reguleren.	01-12-2000
		AB00111	AB	(Eind)evaluatie nascholing 2000-2001	Afsluiting van de monitoring van het gedrag van scholen bij de besteding van het nascholingsbudget.	01-07-2001
		AB00505	AB	Analyse van de uitstroom uit het wachtgeld (monitoring volumebeleid)	Inzicht te krijgen op de effecten van bemiddeling door intermediaire organisaties op de uitstroom uit het wachtgeld.	01-12-1999
		AB00509	AB	Spaarverlof (stand van zaken deelname po, vo en bve)	Inzicht in de deelname aan spaarverlof in de sectoren po, vo en bve naar achtergrondkenmerken (spaarvariant, geslacht, betrekkingsovervang). Inzicht in de redenen waarom het personeel al dan niet aan spaarverlof deelneemt. Inzicht in de rol die de voorlichtingsactie heeft gespeeld bij de gemaakte keuze.	01-12-2000
		ACB0033	CZ/ML	Evaluatie Stichting Omroep Allochtonen	Stichting Omroep Allochtonen krijgt sinds 1997 instellingsubsidie in kader van de Cultuurnota (daarvoor draaide men op projectsubsidies). STOA draagt als luis in de pels bij aan ontwikkeling media- en minderhedenbeleid van OCenW. Minder zicht bestaat op de waardering en resultaten van STOA bij omroepen en allochtone achterban. Ook STOA zelf heeft behoefte aan een evaluatieonderzoek, als onderdeel van een veranderingsproces binnen de organisatie.	2001
		ACB0036	CZ/ML	Evaluatie vaste boekenprijs	Het voornemen om de effecten van de vaste boekenprijs te evalueren staat sinds enkele jaren op de onderzoeksagenda. Dat onderzoek zal moeten worden uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken. Het betreft een politiek gevoelig punt, niet alleen wat Nederland, maar ook wat de EU betreft. Voordat het onderzoek plaatsvindt zal derhalve de staatssecretaris zich moeten uitspreken over de wenselijkheid daarvan, en - eventueel - over de probleemstelling.	2001

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
		ACB0039	CZ/ML	Evaluatie cultuurpunt Breda	Cultuurpunt Breda is een project van de gemeente Breda, dat met financiële steun van de gemeente en OCenW wordt uitgevoerd in en door de Openbare Bibliotheek Breda, maar waarbij vrijwel alle culturele instellingen in Breda betrokken zijn. Doel van het project is vergroting van publieksdeelname aan cultuur. Het project maakt daarbij gebruik van nieuwe media (ict), en richt zich in het bijzonder op groepen die niet of minder vanzelfsprekend gebruik maken van het culturele aanbod in Breda. De evaluatie moet vooral een antwoord geven op de vraag of het Cultuurpunt Breda inderdaad leidt tot grotere cultuurdeelname, meer in het bijzonder van groepen met een relatief beperkte traditie van cultuurgebruik.	2001
		ACB0026	CZ/DK	Gebruik instrumenten beeldende kunstbeleid 1988-1998	Doorlopende monitoring van effecten van het beeldende kunstbeleid.	2001
		BOA00005	BOA	Wet evenredige vertegenwoordiging van vrouwen	Kwalitatief onderzoek in aanvulling op kwantitatieve toetsing door inspectie (nader af te stemmen met inspectie en onderwijsbeleidsdirecties).	01-02-2000
		BVE00236-2	BVE	Wet inburgering nieuwkomers	Doelmatigheid en effectiviteit van de geïntegreerde regelgeving volgend uit de Wet inburgering nieuwkomers (i.s.m. BZK).	
		HBO0006	HBO	Evaluatie regeling internationale structurele samenwerking hogescholen 1997-2000	Het evalueren van de regeling: antwoord krijgen op de vraag in hoeverre deze stimuleringsregeling heeft bijgedragen aan de totstandkoming van internationale structurele samenwerking en inventariseren van knelpunten en succesfactoren.	

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum rapport
		HO0003	HBO/W	Evaluatie decentralisatie arbeidsvoorwaarden	Om deze toegezegde informatievoorziening goed vorm te geven betekent dat een onderzoek naar de huidige arbeidsvoorwaarden ho en de huidige situatie van de arbeidsvoorwaardenvorming. Het is een vooronderzoek zowel inhoudelijk als procedureel om de effecten, positieve en negatieve verschillen en discrepanties van de nieuwe situatie vanaf 1-1-1999 t.o.v. de oude situatie te meten. In 2002 vindt een evaluatie plaats (vergelijking stand van zaken 2000 en stand van zaken 2002) van de realisatie van de doelstelling, het proces en de effecten van de decentralisatie.	01-06-2002
		HO0004	HBO/W	Evaluatie NUFFIC	De werking van de overeenkomst te evalueren teneinde te bezien op welke manier de relatie daarna vorm krijgt.	31-12-2000
		HO0008	HBO/W	Effect bindend studieadvies op rendement en studiebegeleiding	pm	
		OWB00004	OWB	Evaluatie promotieregeling (STW)	Bevordering contact KIS-MKB.	01-01-2000
		OWB00007	OWB	Evaluatie onderwijsonderzoek	Ex post evaluatie.	01-06-2000
		PO00003	PO	Evaluatie experimenten kinderopvang	Info krijgen over mogelijkheden en knelpunten rond flex-kinderopvang voor vervangers.	01-06-2000
		PO00009	PO	Vervolgmeting varende kleuters van 3½ - 7 jaar	Onderzoek naar het effect van de nieuwe opzet van het onderwijs aan varende kleuters op de resultaten van deze kinderen als zij in het regulier basisonderwijs komen. De nieuwe opzet beoogt het onderwijs zo in te richten dat het vervangend is voor het lesprogramma van groep 1 en 2 in het basisonderwijs, zie ook: notitie «de baken verzetten», interne notitie «vernieuwd onderwijs aan varende kleuters» van 16 maart 1998, Brief aan TK van 23 april 1998 (kenmerk PO/A/99/148504).	01-03-2001
		PO00019	PO	Evaluatie campagne «De veilige school»	Zicht krijgen op afname van de ontwikkelde instrumenten, gebruik in de klas en waardering.	01-10-2000
		PO00028	PO	Evaluatie onderwijs telefoon	Zicht krijgen op gebruiken effectiviteit onderwijstelefoon en relatie met kosten.	01-09-2000
		RZO00006	RZO	Evaluatie Participatiefonds	Voldoen aan afspraken met Tweede Kamer.	31-12-2000

Status	Type onderzoek	Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel rapport	Einddatum
		SFB00006	SFB	Feitelijk reisgedrag studenten met OV-kaart	Verkrijgen van inzicht in het feitelijk reisgedrag van studenten: aantal reiskilometers, vervoermiddel, bestemming, doel, etc.	
		WO00001	WO	Evaluatie MUB (modernisering universitaire bestuursorganisatie)	Inzicht in de werking van de MUB in relatie tot de primaire processen onderwijs en onderzoek.	01-09-2001
		WO00011	WO	Evaluatie programma's internationalisering WO	Nagaan in welke mate de internationaliseringsprogramma's van de overheid bijdragen aan het internationaliseringsbeleid van de instellingen voor hoger onderwijs.	01-12-2000
		WO99002	WO	Evaluatie experiment duale leerwegen in het wo	Evaluatie experiment duale leerwegen in het wo: terugkijken en evt. aanbevelingen voor de toekomst.	2001

Evaluatie van subsidieregelingen

Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel eindrapport	Einddatum
OWB00003	OWB	Evaluatie China	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluatie van de bilaterale onderzoek-samenwerking tussen Nederland en de Volksrepubliek China».	01-06-2000
OWB00005	OWB	Evaluatie Rusland	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluation Report of the Dutch Russian Scientific Co-operation 1995–1999».	01-06-2000
OWB00006	OWB	Evaluatie Hongarije	De evaluatie heeft tot doel de voortgang en de resultaten van de samenwerkingsactiviteiten te beoordelen en aanbevelingen te doen met het oog op de samenwerking in de toekomst. Titel rapport: «Evaluation of the Netherlands Hungarian Scientific Co-operation 1995–1999».	01-06-2000
OWB00001	OWB	Evaluatie Indonesië	PG46 Wbu 2000 «bezien in onderlinge samenhang». Titel rapport: «Evaluation Programme Scientific Co-operation Netherlands-Indonesia 1995–2000».	01-06-2000
OWB.	OWB	Evaluatie promotieregeling (STW)	Bevordering contact KIS-MKB	01-01-2000
HBO0006	HBO	Evaluatie regeling internationale samenwerking hogescholen 1997-2000	Het evalueren van de regeling: antwoord krijgen op de vraag in hoeverre deze stimuleringsregeling heeft bijgedragen aan de totstandkoming van internationale structurele samenwerking en inventariseren van knelpunten en succesfactoren.	
HO0004	HBO/WO	Evaluatie NUFFIC	De werking van de overeenkomst te evalueren teneinde te bezien op welke manier de relatie daarna vorm krijgt.	31-12-2000
WO00011	WO	Evaluatie programma's internationalisering	Nagaan in welke mate de internationaliseringsprogramma's van de overheid bijdragen aan het internationaliseringsbeleid van de instellingen voor hoger onderwijs.	01-12-2000
IB99004	IB	Tussentijdse evaluatie nationale programma's	Het meten van het effect van de nationale programma's op de internationale mobiliteit van leerlingen en docenten in vo en bve en van schoolleiders in po.	01-10-2000

Nummer	Directie	Onderzoek/activiteit	Doel van het onderzoek en titel eindrapport	Einddatum
ACB0033	MLB	Evaluatie Stichting Omroep Allochtonen	Stichting Omroep Allochtonen krijgt sinds 1997 instellingssubsidie in kader van de Cultuurnota (daarvoor draaide men op projectsubsidies). STOA draagt als luis in de pels bij aan ontwikkeling media- en minderhedenbeleid van OCenW. Minder zicht bestaat op de waardering en resultaten van STOA bij omroepen en allochtone achterban. Ook STOA zelf heeft behoefte aan een evaluatieonderzoek, als onderdeel van een veranderingsproces binnen de organisatie.	2001

Overzicht a: Uitgaven en ontvangsten per (macro) economische categorie (bedragen x f 1000)

Code	Omschrijving	Uitgaven			Ontvangsten		
		1999	2000	2001	1999	2000	2001
01	Uitgaven nader te verdelen over hoofdgroepen 1 t/m 9	700	48 705	48 734			
06	Ontvangsten nader te verdelen over hoofdgroepen 1 t/m 9	0	0	0	2 202	28 601	299
0	Totaal nader te verdelen	700	48 705	48 734	2 202	28 601	299
10	Personeel en materieel	355 709	319 397	242 168			
11	Beloning van werknemers	359 044	385 038	363 390			
12	Overige goederen en diensten	296 404	332 840	294 360			
16	Verkopen van goederen en diensten	1 960 984	1 735 587	1 758 759	2 650 678	1 383 693	1 262 010
1	Totaal output, intermediair verbruik, afschrijvingen en beloning van medewerkers	2 972 141	2 772 862	2 658 677	2 650 678	1 383 693	1 262 010
26	Rente				15 800	11 000	8 500
2	Totaal inkomen uit vermogen				15 800	11 000	8 500
31	Subsidies (producenten)	78 225	84 090	79 196			
3	Totaal primaire inkomensoverdrachten	78 225	84 090	79 196			
41	Sociale uitkeringen (excl. sociale overdrachten in natura)	2 343 696	2 410 637	2 751 325			
43	Overige						
43A	Centrale overheid	26 333 544	28 670 825	29 437 460	70 929	45 118	173 843
43C	Lokale overheid	7 934 126	8 651 219	9 055 592	12 175	11 610	10 010
43D	Ondernemingen in de vorm van vennootschappen	777 122	822 639	296 851			
43F	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen	593 797	581 021	616 018			
43G	Buitenland	160 666	180 401	180 190			
43Z	Meerdere sectoren	6 062	312 942	- 406 264			
47	Overige inkomensoverdrachten						
47A	Centrale overheid				242 400	298 557	317 404
4	Totaal secundaire inkomensoverdrachten	38 149 013	41 629 684	41 931 172	325 504	355 285	501 257
63	Overige kapitaaloverdrachten						
63A	Centrale overheid	106 304	149 013	107 001			
63D	Ondernemingen in de vorm van vennootschappen	0	100	100			
63Z	Meerdere sectoren						
69	Overige kapitaaloverdrachten						
69A	Centrale overheid				3 984	0	0
6	Totaal kapitaaloverdrachten	106 304	149 113	107 101	3 984	0	0
72	Verstreking van langlopende leningen						
72E	Gezinnen	1 452 300	1 743 021	1 611 935			
7	Totaal financiële transacties op lange termijn (mutaties in financiële activa met lange looptijd; bruto geregistreerd)	1 452 300	1 743 021	1 611 935			
82	Aflossing van opgenomen langlopende leningen				487 200	501 338	505 822
8	Totaal financiële transacties op lange termijn (mutaties in financiële passiva met lange looptijd; bruto geregistreerd)				487 200	501 338	505 822

Code	Omschrijving	Uitgaven			Ontvangsten		
		1999	2000	2001	1999	2000	2001
98	Kortlopende leningen				250 625	268 387	250 778
9	Totaal financiële transacties op korte termijn (mutaties in financiële activa; netto geregistreerd)				250 625	268 387	250 778
	TOTAAL	42 758 683	46 427 475	46 436 815	3 735 993	2 548 304	2 528 666

Overzicht b: Uitgaven en ontvangsten per functionele classificatie (bedragen x f 1000)

Code	Omschrijving	Uitgaven			Ontvangsten		
		1998	1999	2000	1998	1999	2000
01.1	Algemeen bestuur	148 815	158 936	148 402			
01.5	Ontwikkelingssamenwerking	101 172	101 672	105 726	2 532	2 420	2 420
04.0	Onderwijs algemeen	850 467	1 214 080	1 086 320	2 270	15 373	131 365
04.2	Primair onderwijs	9 785 010	10 749 338	11 359 002	27 689	36 274	34 999
04.30	Secundair onderwijs algemeen	531 730	595 140	574 278	51 242	77 653	73 653
04.33	Algemeen voortgezet en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs	166 310	144 389	149 114	144	20	20
04.34	Technisch onderwijs en vak- en beroepsonderwijs	3 520 616	3 765 854	3 869 414	27 819	3 333	1 733
04.35	Gemeenschappelijke vormen van onderwijs	7 542 850	8 651 598	8 934 716	6 523	1 247	1 247
04.36	Buitengewoon/speciaal secundair onderwijs	1 309 357	1 148 878	1 238 784	4 813	6 000	6 000
04.37	Andere vormen van secundair onderwijs	231 974	243 248	246 373	605	0	0
04.4	Tertiair onderwijs	4 570 106	4 973 364	4 656 948	1 490 325	1 560 663	1 568 699
04.40	Tertiair onderwijs algemeen	78 042	88 839	98 548			
04.43	Universitair onderwijs	4 700 672	4 864 818	4 858 829	502	0	0
04.44	Overig hoger onderwijs	2 675 956	2 807 162	2 954 103	4 487	38	38
04.5	Overig onderwijs	923 681	937 875	971 605	1 878	2 000	2 000
04.6	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	2 245 376	2 368 190	2 365 797	193 033	222 787	245 634
04.9	Onderwijs nog nader te verdelen	157 262	428 847	- 301 323	9 878	5 166	5 166
08.0	Cultuur algemeen	13 788	31 744	29 581			
08.1	Kunsten en oudheidkunde	1 158 930	1 327 655	1 256 390	29 368	14 031	893
08.2	Volksontwikkeling	56 134	60 735	56 687			
08.4	Radio, televisie en pers	1 960 984	1 735 587	1 758 759	1 880 683	601 000	454 500
13.9	Uitgaven en ontvangsten nader te verdelen over de hoofdgroepen 01 t/m 13	29 451	29 526	18 762	2 202	299	299
	Totaal	42 758 683	46 427 475	46 436 815	3 735 993	2 548 304	2 528 666

Algemeen

Een groot deel van de activiteiten van de directie Voorlichting van OCenW is gericht op actieve openbaarmaking en toelichting van het beleid. Veel werkzaamheden op dit terrein hebben een regulier en continu karakter, zoals persvoorlichting, publieksvoorlichting, het schrijven van toespraken en adviseren over teksten, het OCenW-plein op internet en het blad Uitleg. Daarnaast is er veel aandacht voor de interne communicatie, onder andere via intranet en het personeelsblad Zin.

Aan deze activiteiten wordt hieronder geen aparte aandacht besteed, omdat ze bij het normale takenpakket van de directie behoren. Benadrukt zij echter dat veruit het grootste deel van de capaciteit van de directie Voorlichting wordt ingezet voor deze reguliere en continue werkzaamheden. Zoals uit de toelichting op de salariskosten blijkt heeft slechts een klein deel van de medewerkers (voornamelijk medewerkers campagnes) haar voornaamste taak in de projectmatige werkzaamheden die hierna worden beschreven.

Uitgaven van de directie Voorlichting

De personele uitgaven en de zogenoemde programma-uitgaven, die vallen onder de werkzaamheden binnen deze directie, zijn voor het begrotingsjaar 2001 de volgende:

Bedragen x f 1000

- Salariskosten 45,3 fte's x 103,5*	4 692
- Voorlichting via Internet	280
- Zin (intern personeelsblad)	300
- Knipselkrant	350
- Uitleg en Gele Katern (regelingen)	2 530
- Publieksvoorlichting en publiekscampagnes**	6 632
- Voorlichting projecten beleidsdirecties	1 207
Totaal	15 991

* Uit de totale formatie van de directie Voorlichting worden de volgende fte's toegerekend aan de activiteiten die volgens de voorschriften van het ministerie van Financiën voor deze bijlage vallen onder voorlichtingsuitgaven: 1,4 fte's algemeen management, 6,3 fte's secretariaat en administratieve ondersteuning, 2,3 fte's bedrijfsondersteuning, 2 fte's drukwerkbegeleiding en distributie, 11 fte's woordvoerders/(senior) communicatie adviseurs/persvoorlichters, 2,8 fte's speechschrijvers/tekstadviseurs, 2 fte's internet/intranet, 6 fte's publieksvoorlichting, 5,5 fte's campagnes en interne communicatie, 6 fte's redactieleden Uitleg/Zin.

** In dit overzicht is nog niet opgenomen de definitieve begroting voor de geplande publiekscampagnes voor 2001; wel is al rekening gehouden met de begrote kosten van de Leraren-campagne ter waarde van f 6 mln. Binnen OCenW vindt nog overleg plaats over de allocatie van de aanvullende middelen die nodig zijn om de wensen op het gebied van de campagnes te kunnen realiseren.

Voorlichtingsprojecten en campagnes in 2001*Budget*

Het totaalbedrag voor voorlichting (inclusief de apparaatskosten en de structurele voorlichtingsactiviteiten, zoals het wekelijkse blad Uitleg) bedraagt bijna f 16 miljoen. Hiervan is f 9,6 miljoen nodig voor speciale projecten, in een aantal gevallen met een massamediaal karakter. Van dit

bedrag is f 2,2 miljoen afkomstig uit het budget van de directie Voorlichting en ruim f 7,4 miljoen uit de programmabudgetten van de beleidsdirecties.

De kosten voor deze speciale voorlichtingsprojecten zijn de laatste jaren beduidend toegenomen, omdat steeds meer mediaruimte moet worden ingekocht om doelgroepen voldoende te bereiken. Hiermee volgen de kosten van de voorlichting de groei in advertentie-uitgaven die in het bedrijfsleven al geruime tijd gaande is.

Waar mogelijk wordt bij de uitvoering van communicatieprojecten samengewerkt met intermediaire organisaties die hun publiek (ook) voorlichten over onderwijsbeleid of de uitvoering daarvan. Een aantal van deze organisaties ontvangt subsidie. Het is echter niet mogelijk na te gaan welk deel van deze subsidie wordt aangewend voor voorlichting, omdat daarvoor niet apart wordt begroot. De regie van deze communicatieprojecten is overigens wel in handen van de directie Voorlichting.

Financiële relatie met andere directies

In 2001 zal de financiële relatie tussen de directie Voorlichting en de beleidsdirecties verder verzakelijken, zo mogelijk in de vorm van management- en projectcontracten.

Externe ondersteuning

De directie Voorlichting heeft voor 2001 geen plannen om externe adviseurs in te huren om strategie en inhoud bij communicatieprojecten te ontwikkelen. Planontwikkeling, coördinatie en uitvoering op hoofdlijnen blijft een taak van de directie zelf. Voor de uitvoering van deze projecten wordt wel met enige regelmaat een beroep gedaan op externe ondersteuning. Het betreft hier voornamelijk communicatie-, reclame-, vormgevings- en onderzoeksbureaus en tekstschrijvers.

Projecten voor 2001

Hieronder staan de thans voor 2001 voorziene projecten en campagnes. De lijst is niet uitputtend; alleen de grotere projecten worden genoemd. Bovendien is het eigen aan de dynamiek van politiek en voorlichting dat vrij plotseling nieuwe onderwerpen kunnen opkomen waarvoor op korte termijn voorlichtings-inspanningen nodig zijn.

● *Lerarencampagne*

In 2001 zal de grote massamediale campagne om het imago van leraren te verbeteren worden voortgezet. De hoge kosten vloeien vooral voort uit de noodzaak om extra reclamezendtijd te kopen, teneinde voldoende bereik onder jongeren te realiseren. Op het moment van schrijven gaat deze campagne uitsluitend over leraren in het voortgezet onderwijs. De bedoeling is in 2001 de campagne te verbreden naar andere onderwijssoorten. In het najaar van 2000 zal een apart plan worden gemaakt voor het gericht benaderen van zij-instromers. Dit plan zal in 2001 zijn beslag krijgen. De Tweede Kamer zal via de stukken over het algemene lerarenbeleid worden geïnformeerd over de voortgang van de lerarencampagne.

● *Campagne voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)*

De massamediale campagne over het vmbo zal worden voortgezet. In 2001 kiezen de eerste leerlingen voor hun leerweg en sector binnen het vmbo.

Het belangrijkste doel van de campagne blijft vergroten van de naamsbekendheid van het vmbo, maar er zal ook aandacht worden gegeven aan

informatie over de opleidingsmogelijkheden in het vmbo. Voor (vak)organisaties die zich bezighouden met de invoering van het vmbo of daarover geïnformeerd moeten worden, zal een digitaal platform worden geboden.

- *Voortijdig schoolverlaten*

In aansluiting op het plan van aanpak voortijdig schoolverlaten dat door OCenW is uitgebracht in 1999, wordt het communicatieplan voortijdig schoolverlaten uitgevoerd. Het doel van de communicatie over voortijdig schoolverlaten is uitwisseling van kennis en ervaring. In 2001 zal worden doorgedaan met de site over voortijdig schoolverlaten en de elektronische nieuwsbrieven voor het onderwijs en RMC-instellingen.

- *Informatie en communicatie technologie (ict)*

Belangrijkste thema's in 2001 zijn deskundigheidsbevordering van leraren en het beheer. De onderwijskundige kennis van leraren over het gebruik van ict is blijkens onderzoek nog niet voldoende. Wat betreft het kennisnet zal het accent komen te liggen op het gebruik en de meerwaarde van kennisnet, zodat gebruikers het kennisnet veelvuldig in de lessen gaan gebruiken en ook meedenken met de verdere ontwikkeling van het netwerk.

In januari 2001 wordt een bijeenkomst georganiseerd voor deelnemers (scholen en instellingen) aan een ict-netwerkproject. Deze bijeenkomst is bedoeld om voorlichting te geven aan alle deelnemers en om onderling ervaringen uit te wisselen. Ook wordt in 2001 opnieuw een manifestatie georganiseerd voor leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs, om elkaar te laten zien wat er op school op ict-gebied wordt gedaan.

- *Onderwijsvoorlichting aan moeilijk bereikbare doelgroepen*

Binnen de directie Voorlichting is veel kennis opgebouwd over de informatievoorziening aan moeilijk bereikbare doelgroepen, onder meer via kwalitatief onderzoek naar het informatie zoekgedrag van allochtonen. In 2001 zal de directie Voorlichting een plan van aanpak presenteren voor onderwijsvoorlichting aan allochtonen.

- *BVE-communicatiestrategie*

Samen met de directie Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) ontwikkelt de directie Voorlichting een communicatiestrategie. De sector is vrij onbekend bij het grote publiek en de gebruikte terminologie binnen deze sector is verwarrend (roc, bbl, bol). De activiteiten van de «week van het leren» in september 2000 en de «week van het beroepsonderwijs» in januari 2001 zijn belangrijke onderdelen in de uitvoering van de communicatiestrategie.

- *NOT*

In januari 2001 vindt de tweejaarlijkse Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT) plaats. Tijdens de NOT worden ook de nationale onderwijs-prijzen uitgereikt, waarvoor het INOP (Instituut voor Nationale Onderwijs Promotie) in 2000 de voorronden heeft georganiseerd.

- *Actieplan cultuurbereik*

De verbreding van cultuurbereik gebeurt voor een belangrijk deel via convenanten met provincies en gemeenten. Cultuur en School is hier onderdeel van. In 2001 zullen de contacten met deze convenantpartners worden ondersteund via diverse communicatiemiddelen, variërend van e-mailbrieven tot conferenties. De website Cultuur en School en het bulletin worden ondergebracht bij het «nieuwe» LOKV.

- *Belvedere*

Het rijk en andere overheden zullen de cultuurhistorische elementen in het landschap betrekken bij de inrichting van Nederland. Het kabinet heeft hiertoe de nota «Belvedere» uitgebracht. Onder meer wordt voorlichting gegeven over subsidiemogelijkheden. Daarnaast is aandacht voor een breed publiek belangrijk. Dit gebeurt door aan te haken bij publieks-evenementen, bij Cultuur en School en VVV-excursieprogramma's.

- *Infodrome*

Het programmabureau Infodrome buigt zich over de vraag wat de maatschappelijke gevolgen zijn van informatie- en communicatietechnologie, en welke beleidsmaatregelen eventueel nodig zijn om die gevolgen bij te sturen. De directie Voorlichting verzorgt de perscontacten, geeft strategische communicatieadviezen en brieft een communicatiebureau dat het werk van het projectbureau Infodrome tactisch en redactioneel ondersteunt. Ondermeer zal begin 2001 een grote conferentie worden georganiseerd en zal de doelgroep van Infodrome worden verbreed. Eind 2001 volgt een slotconferentie.

- *Malta*

Aansluitend op het Verdrag van Malta komt er een landelijk systeem voor kwaliteitszorg voor de archeologie. Voorlopig worden de doelgroepen of partners geïnformeerd via bestaande kanalen, zoals bestuurlijke overleggen, jaarvergaderingen van beroepsverenigingen en presentaties. Het is de bedoeling om in 2001 een breder publiek te bereiken door aan te haken bij publieksevenementen, zoals de open monumentendag, landelijke fietsdag of landelijke molendag, door opname van het onderwerp in Cultuur en Schoolactiviteiten, en door speciale aandacht voor gemeentelijke loketten waar vergunningen worden aangevraagd.

- *Voorlichting aan (buitenlandse) bezoekers*

In 2001 zal de voorlichting aan (buitenlandse) bezoekers worden verbeterd met enkele nieuwe multimediale voorlichtingsmiddelen.

- *Europees jaar van de talen*

Het jaar 2001 is door de Raad van Europa en de Europese Commissie aangemerkt als Europees jaar van de talen. Op basis van een werkdocument worden activiteiten ondersteund die het bewustzijn van de rijkdom aan taalkundige verscheidenheid in de Europese Unie vergroten en de voordelen laten zien van vaardigheden in meer dan een vreemde taal.

- *Voorlichting over verhuizing*

In 2002 verhuist het ministerie naar de Hoftoren in Den Haag. Dit betekent dat in 2001 een forse voorlichtingsinspanning nodig is gericht op de eigen medewerkers.

Terugblik op 1999

Projecten en campagnes

Enkele van de projecten/campagnes uit 1999:

- de campagne om jongeren te werven voor de pabo is voortgezet. Daarnaast is een tweede, grotere campagne begonnen om het imago van «werken als leraar voortgezet onderwijs» te verbeteren. In dit kader zijn meerdere onderzoeken naar het imago en zelfbeeld van leraren verricht;

- ook is begonnen met een massamediale campagne die tot doel heeft om de naamsbekendheid van het nieuwe schooltype vmbo te vergroten;
- er zijn Turkse, Arabische en Engelse versies verschenen van de onderwijsgidsen voor het basis- en voortgezet onderwijs;
- het onderzoek naar de informatiestromen in het primair en voortgezet onderwijs is afgerond. Daarnaast is de eerste «onderwijsmeter» verricht, een grote enquête naar de opinies van Nederlanders over het onderwijs;
- voor het eerst heeft het departement een algemene overzichtsbrochure over studiefinanciering uitgebracht en breed verspreid, als aanvulling op het materiaal van de IBG. Deze zal voorlopig jaarlijks opnieuw worden uitgegeven;
- er is deelgenomen aan enkele beurzen/manifestaties: de Uitmarkt, de Nationale Onderwijstentoonstelling en de Studiebeurs;
- de directie Voorlichting heeft in 1999 een centrale rol gespeeld bij de introductie van een Intranet. In samenhang hiermee heeft Voorlichting het personeelsblad volledig vernieuwd. Het aloude *OCenWeekblad* is opgevolgd door het nieuwe blad *Zin*.

Digitale communicatie

In 1999 braken de digitale middelen definitief door in de voorlichting. Naast brochures verschenen het afgelopen jaar een aantal thematische websites, zoals *www.leraar.nl* en *www.vmbo.nl*. Dat is een gunstige ontwikkeling voor de voorlichting: zulke sites bieden veel meer mogelijkheden voor actualiteit, doorverwijzing, en interactie dan de traditionele brochures. Daar staat echter een zwaardere uitvoeringslast tegenover. Deze «digitale brochures» zijn nooit af, maar moeten steeds worden onderhouden en vernieuwd. Bovendien is het aantal publieksvragen dat per e-mail het ministerie binnenkomt sinds begin 1999 bijna vertienvoudigd. De drempel om de overheid een vraag te stellen wordt dus lager. Opnieuw een goede ontwikkeling én taakverzwaring tegelijk: méér vragen, méér antwoorden.

De commissie Wallage, die zich momenteel buigt over de toekomst van de overheidscommunicatie, zal zich ook expliciet bezighouden met deze ontwikkelingen. De wijze waarop de directie Voorlichting wil omgaan met de genoemde taakverzwaringen, zal mede afhangen van het rapport dat de commissie Wallage zal uitbrengen.

Convenant	Doelstelling	Betrokken partijen	Datum van ondertekening	Inwerkingtreding
1 Decentralisatie arbeidsvoorwaardenvorming universiteiten	Decentralisatie van de primaire arbeidsvoorwaarden (met uitzondering van pensioenen, flexibele pensionering en uittreding en de sociale zekerheid voor zover niet bovenwettelijk)	Minister van OCenW, colleges van bestuur van de universteiten, voorzitter VSNU, vier werknemersorganisaties	1 juni 1999	1 januari 1999
2 Verzuimbegeleiding en reïntegratie primair- en voortgezet onderwijs en pilot Poortwachter	Terugdringing verzuimduur en preventie afspraken	Minister van OCenW Staatssecretaris Sociale Zaken en Werkgelegenheid	22 mei 2000	1999–2002
3 Convenanten cultuur	De betreffende convenanten zijn opgenomen in de Cultuurnota 1997–2000 en worden daarom niet in deze bijlage gepresenteerd			1997–2000

AFKORTINGENLIJST

ab	aanvullende beurs
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
aio	assistent in opleiding
adv	arbeidsduurverkorting
alr	achterstallig lager recht
APS	Algemeen Pedagogisch Studiecentrum
ARA	Algemeen Rijksarchief
arbo	arbeidsomstandigheden
arbvo	arbeidsvoorziening
ARK	Algemene Rekenkamer
ATC	Accountability, Toezicht en Controle
avo	algemeen voortgezet onderwijs
AWT	Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
bapo	bevordering arbeidsparticipatie ouderen
bb	basisbeurs
bbl	beroepsbegeleidende leerweg
bbo	beroepsbegeleidend onderwijs
BNP	Bruto Nationaal Product
bol	beroepsopleidende leerweg
bpv	beroepspraktijkvorming
bve	beroepsonderwijs en volwasseneneducatie
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
c	nominale cursusduur
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CASO	Commissie Automatisering Salarisadministratie Onderwijs
Cern	Europese organisatie voor kern- en hoge-energiefysica
Cevo	Centrale examencommissie vaststelling opgaven
CFI	Centrale Financiën Instellingen
Cinop	Centrum voor innovatie van opleidingen
Cito	Centraal instituut voor toetsontwikkeling
cjp	cultureel jongerenpaspoort
ckv	culturele en kunstzinnige vorming
Colo	Centraal orgaan van de landelijke organen beroepsonderwijs
COS	Commissie van Overleg Sectorraden
CWI	Centrum voor Wiskunde en Informatica
CWTS	Centrum voor Wetenschap en Technologie Studies
ECHO	Expertise Centrum voor allochtonen in het Hoger Onderwijs
EET	Economie, Ecologie en Technologie
EMBC	Europese Moleculaire Biologie Conferentie
EMBL	Europees Moleculair Laboratorium
ESA	Europese ruimte agentschap
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESO	Europese organisatie voor astrologisch onderzoek op het zuidelijk halfrond
EU	Europese Unie
evc	erkenning van elders verworven competenties
EZ	(Ministerie van) Economische Zaken
FBS	formatiebudgetsysteem

FES	Fonds Economische Structuurversterking
fre	formatie rekeneenheid
fte	fulltime equivalent (formatie-eenheid)
GD	Grondmechanica Delft
goa	gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid
gsb	grote stedenbeleid
gti's	grote technologische instellingen
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
HOOP	Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan
HRM	Human Resources Management
IB-Groep	Informatie Beheer Groep
ibo	interdepartementaal beleidsonderzoek
ICES	Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking
ICN	Instituut Collectie Nederland
ict	informatie- en communicatietechnologie
IEA	International Association for evaluation of Educational Achievement
INL	Instituut voor Nederlandse Lexicologie
iobk	in hun ontwikkeling bedreigde kleuters
ivbo	individueel voorbereidend beroepsonderwijs
KB	Koninklijke Bibliotheek
kea	kleinschalig experiment achterstandsbestrijding
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
ksb	kwalificatiestructuur beroepsonderwijs
kse	kwalificatiestructuur educatie
Laks	Landelijk actiecomité scholieren
lbk	landelijk beleidskader
LCW	Les- en cursusgeldwet
lgf	leerlinggebonden financiering
LICA	Landelijk Informatie Centrum Aansluiting vo-hbo
lio	leraar in opleiding
LNV	(Ministerie van) Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
lob	landelijk orgaan beroepsonderwijs
lom	leer- en opvoedingsmoeilijkheden
LSE	Landelijk Steunpunt Emancipatie
mao	meer allochtone onderwijsgegenden
MARIN	Maritiem Instituut Nederland
mavo	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
MKB-NL	Midden- en kleinbedrijf Nederland
mlk	moeilijk lerende kinderen
moa	management, ondersteuning en arbeidsmarkt
mou	memorandum of understanding
MSTC	Maritiem Simulator Trainingscentrum Terschelling
NA	Nationaal Archief
NCC	Nationaal Conserveringscentrum
NIDI	Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut

NLR	Stichting Luchtvaartlaboratorium
NOB	Nederlands Omroepproductie Bedrijf
NOWT	Nederlands Observatorium voor Wetenschap en Technologie
NT-2	Nederlands als tweede taal
Nuffic	Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
oalt	onderwijs in allochtone levende talen
Oeso	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
OPDC	Orthopedagogisch en Didactisch Centrum
OU	Open Universiteit
ov	openbaar vervoer
Pabo	Pedagogische academie basisonderwijs
P-beurs	Prestatiebeurs
PISA	Programme for International Student Assessment
PMPO	Procesmanagement Primair Onderwijs
PMVO	Procesmanagement Voortgezet Onderwijs
po	primair onderwijs
pon	project invoering onderwijsnummer
ppo	personeelvoorziening primair onderwijs
psr	project stelselwijziging rijkshuisvesting
R&D	Research and Development
RABK	Rijksacademie van Beeldende Kunsten
RAD	Rijksarchiefdienst
RDMZ	Rijksdienst voor de Monumentenzorg
rec	regionaal expertise centrum
rhc	regionaal historisch centrum
rl	rentedragende lening
rmc	regionale meld en coördinatiefunctie
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
roc	regionaal opleidingscentrum
rst	regulier schooltoezicht
rvc	regionale verwijzingscommissie
sbo	secundair beroepsonderwijs
SISWO	Stichting Interuniversitair instituut voor Sociaal-wetenschappelijk Onderzoek
sloa	subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten
SPG	Stichting Parlementaire Geschiedenis
Stoeb	Student op eigen benen
Surf	Samenwerking universitaire rekenfaciliteiten
svc	studievoortgangscontrole
svo	speciaal voortgezet onderwijs
SZW	(Ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TNO	Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek

ts17-	tegemoetkoming studiekosten voor scholieren tot en met 17 jaar die voltijds voortgezet onderwijs of de voltijdse opleidingen in de beroepsopleidende leerweg volgen (volgens hoofdstuk 2 van de WTS)
USZO	Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs
vavo	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
vbo	voorbereidend beroepsonderwijs
VBTB	Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording
VeLo	Vereenvoudigd londostelsel
VFA	Vereenvoudiging Financiële Administratie
VHTO	Stichting Vrouwen en Hoger Technisch Onderwijs
victo	vmbo en ict in het onderwijs
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNO-NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen - Nederlandse Christelijke Werkgeversbond
vo 18+	tegemoetkoming studiekosten voor voltijdsstuderenden van 18 jaar en ouder die voortgezet onderwijs volgen (volgens hoofdstuk 3 van de WTS)
vo	voortgezet onderwijs
voa	voorbereidende en ondersteunende activiteiten
VSNU	Vereniging van Universiteiten
vso	voortgezet speciaal onderwijs
vsv	voortijdig schoolverlaten
vve	voor- en vroegschoolse educatie
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
WeBu	Wetenschapsbudget
WEC	Wet op de expertisecentra
WeTeN	Stichting Wetenschap en Techniek Nederland
WHW	Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek
WIK	Wet inkomensvoorziening kunstenaars
WIN	Wet inburgering nieuwkomers
WL	Waterloopkundig Laboratorium
wo	wetenschappelijk onderwijs
WOV	Wet op de onderwijsverzorging
WPO	Wet op het primair onderwijs
WSF	Wet op de studiefinanciering
WSLOA	Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten
WTS	Wet tegemoetkoming studiekosten
WTS18+	Tegemoetkoming studiekosten voor studerende die deeltijdsonderwijs volgen (volgens hoofdstuk 4 van de WTS)
WVO	Wet op het voortgezet onderwijs
zkoo	ziektekosten onderwijs- en onderzoekpersoneel

TREFWOORDENREGISTER

Aanvullende beurs	126, 127, 128, 130, 131, 238, 241
Accreditatie	93, 96, 103, 200
Achterstallig hoger recht	238
Amateurkunst en kunsteducatie	147, 259, 260
Apparaatskosten	36, 39, 40, 151, 152, 154, 155, 156, 159, 183, 209, 217, 229, 232, 247, 248, 264
Arbeidsmarkt	4, 7, 8, 12, 13, 15, 19, 22, 23, 24, 25, 30, 31, 37, 50, 51, 61, 64, 65, 70, 73, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 86, 88, 93, 94, 102, 103, 104, 111, 112, 116, 143, 163, 182, 190, 191, 198, 199, 200, 209, 243, 244, 251, 254, 255
Arbeidsvoorwaarden	5, 14, 16, 23, 27, 41, 71, 79, 81, 105, 108, 143, 208, 226, 247
Archeologie	147, 262, 265
Archieven	11, 39, 40, 147, 158, 262, 264, 265
Basisbeurs	126, 127, 128, 129, 130, 131, 138
Basisonderwijs	14, 16, 32, 41, 42, 44, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 100, 162, 165, 166, 168, 171, 173, 195, 198, 234, 235
Bedrijfsvoering	34
Beeldende kunst	147, 154, 155, 201, 259, 260
Bekostigingsbesluit cultuuruitingen	147, 259, 261
Beroepspraktijkvorming	83, 90
Bestuursdepartement	36, 37, 38, 39, 151, 152, 169, 247, 248, 264
Bibliotheken	121, 122, 147, 149, 225, 261, 262
Bouwkunst en vormgeving	259
Bve Raad	80, 81, 82, 83, 85, 243
Centraal orgaan van de landelijke organen beroepsonderwijs (COLO)	81, 83, 200
Collegegeld	100, 105, 109, 110, 138, 139
Competentiemanagement	37
Cultureel erfgoed	148, 149, 262
Cultuur en school	11, 62, 72, 148, 260
Cultuurnota	10, 11, 26, 27, 62, 147, 148, 149, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 269, 270
Diplomatermijn	123, 128, 129, 138
Educatie	24, 42, 45, 46, 59, 78, 79, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 90, 178, 180, 187, 190, 192, 194, 209, 219, 221, 222, 234, 235, 245, 246, 251, 253, 254, 257
Employability	8, 80, 85, 94
Erkenning van elders verworven competenties (evc)	9, 32, 85, 94, 104, 199
Europees Sociaal Fonds (ESF)	86, 189, 192, 193, 194
Film	147, 259, 260, 267, 268
Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (goa)	45, 57, 177
Gewichtenregeling	45

Groepsgrootte en kwaliteit	14, 42, 43, 54, 59, 162, 164, 168, 171
Hoftoren	38, 151, 254, 255
Huisvesting	18, 26, 27, 53, 87, 88, 89, 91, 92, 98, 99, 101, 108, 110, 122, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 159, 169, 172, 191, 192, 195, 204, 205, 207, 211, 229, 230, 234, 235, 236, 254, 255, 260, 262, 264
Impuls beroepsopleidingen	29, 30, 31, 32, 88, 94, 100, 182, 183, 187, 188, 189, 199, 202, 203, 252
Inburgering	78, 79, 80, 86, 87, 88, 90, 91, 187, 188, 189, 190, 194
Informatie- en communicatie-technologie (ict)	4, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 17, 20, 22, 26, 54, 59, 62, 72, 73, 78, 79, 82, 93, 95, 97, 104, 118, 142, 144, 145, 146, 165, 168, 169, 187, 188, 218, 219, 245, 246, 247, 258
Inspectie	36, 96, 103, 152, 153, 154, 188, 247, 264
Instituut voor Beeldcultuur	260
Integrale rentedragende lening	133
Internationaal cultuurbeleid	11, 147, 148, 269, 270
Kennisnet	11, 17, 20, 26, 31, 35, 43, 72, 73, 79, 82, 88, 144, 145, 188, 189, 246
Kunstonderwijs	32, 33, 96, 195, 197, 198, 203
Kunsvakonderwijs	196, 197, 203
Landelijke organen beroepsonderwijs	79, 85, 86, 88, 90
Lectoren	24, 32
Leerlinggebonden financiering	14, 25, 42, 43, 47, 51, 162, 167, 168, 171, 173
Leerlingvolgsysteem	42
Les- en cursusgeldwet	140
Lesgeld	124, 125, 127, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 238, 240, 241, 242, 253
Letteren	147, 219, 220, 261, 262
Media en minderheden	148
Mediawet	147, 265, 271
Metamorfoze	262
Monumenten	18, 147, 148, 154, 262, 263, 264, 265, 267
Musea	11, 26, 147, 262, 264, 265, 267
Nederlandse Taalunie	247, 249, 261, 262
Nieuwe media	147
Omroep	147, 265, 266, 271, 272
Onderwijs in allochtone levende talen (oalt)	57, 173
Onderwijskansenplan	25, 38, 42, 62
Onderzoeksopdrachten	269
Opscholing	94
Ouders	14, 43, 47, 51, 52, 56, 70, 86, 124, 127, 134, 137, 171
Ov-studentenkaart	27, 124, 128, 131, 132, 133, 137, 138, 239

Personeelsbeleid	5, 14, 15, 16, 22, 23, 43, 51, 52, 62, 65, 71, 81, 143, 182, 245
Pers	266
Podiumkunsten	259, 260
Prestatiebeurs	238, 239
Rechtspositionele uitkeringen	162, 198, 216, 244, 262
Rentedragende lening	238, 241
Rente-inkomsten	266, 272
Rijksmuseum	18, 26, 27, 263, 264
Speciaal basisonderwijs (sbo)	162, 164, 167, 170, 174, 175
SPRONG	37
Stelselwijziging	229, 254, 255, 260, 262, 264
Stichting Omroep Allochtonen	261, 266
Technocentra	31, 80, 83, 88, 89, 194
Tegemoetkoming studiekosten	237, 238, 239
Tempobeurs	238
Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording (vbtb)	22, 34, 79, 80, 82, 254, 256
Verdrag van Malta	264
Vereenvoudiging financiële administratie	152
Voor- en voegschoolse educatie	13, 25, 46, 162, 166, 171, 173, 255
Voorlichting	151, 152, 173, 177, 226, 228, 269
Voortgezet speciaal onderwijs	162, 164, 169, 234
Voortijdig schoolverlaten (vsv)	13, 14, 20, 31, 38, 45, 73, 74, 84, 85, 86, 89, 152, 188, 189, 193
Vouchers	5, 183, 260
Weer samen naar school (wsns)	42, 43, 47, 49, 162, 163, 167
Wet behoud cultuurbezit (WBC)	264
Wet op de studiefinanciering (WSF)	27, 28, 152, 214, 238, 239, 240
Wet op het specifiek cultuurbeleid (WSC)	259, 261, 262, 265, 269, 273
Wet primair onderwijs (WPO)	162, 164, 167, 172
Wet tegemoetkoming studiekosten (WTS)	238, 239
Zij-instroom	16, 24, 43, 50, 62, 65, 70, 79, 81, 252

BEGRIPPEN

algemeen voortgezet onderwijs	Het algemeen voortgezet onderwijs (avo) omvat middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo). Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs duurt 4 jaar en is voor leerlingen van 12–16 jaar. Hoger algemeen voortgezet onderwijs duurt 5 jaar, voor leerlingen van 12–17 jaar.
assistentopleiding	De assistentopleiding duurt een half tot één jaar en leidt op tot niveau één van de beroepsopleidingen. Er zijn vier niveau's, niveau één is het laagste niveau. Er zijn geen vooropleidingseisen. Leerlingen zijn meestal vanaf ca. 16 jaar oud.
atheneum	Het atheneum is één van de drie schooltypen van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (wvo) voor leerlingen van 12–18 jaar. Er wordt op het atheneum geen Grieks en Latijn gegeven. Andere schooltypen in het wvo zijn het gymnasium en het lyceum. Zie beroepsonderwijs.
basisberoepsopleiding	De basisberoepsopleiding duurt twee tot drie jaar en leidt op tot niveau twee van de beroepsopleidingen. Er zijn vier niveau's, het vierde niveau is het hoogste niveau. Er zijn geen vooropleidingseisen. Leerlingen die naar een basisberoepsopleiding gaan zijn ca. 16 jaar oud.
basisonderwijs	Basisonderwijs wordt gegeven aan scholen voor basisonderwijs en is bestemd voor leerlingen van 4 tot ongeveer 12 jaar. Het onderwijs omvat in principe acht aaneensluitende jaren. De overkoepelende term voor basisonderwijs en speciaal basisonderwijs is primair onderwijs.
basisvorming	Vorbereidend beroepsonderwijs (vbo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (wvo) beginnen met een periode van basisvorming van drie jaar. Het doel is een brede vorming te geven aan leerlingen tussen 12 en 15 jaar. Er is geen strikte scheiding tussen algemene en technische vakken. Basisvorming is geen schooltype, maar een inhoudelijke vernieuwing die geldt voor alle schooltypen binnen het voortgezet onderwijs die aanvangen na het basisonderwijs.
beroepsonderwijs	Beroepsonderwijs sluit aan op het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) en het algemeen voortgezet onderwijs (avo), en is voor leerlingen vanaf ca. 16 jaar. Vanaf augustus 1997 omvat het beroepsonderwijs vier opleidingsniveau's: de assistentopleiding, de basisberoepsopleiding, de vakopleiding en de middenkader- of specialistenopleiding. Alle opleidingen bevatten een beroepsopleidende leerweg (beroepspraktijkvorming 20–60%) en een beroepsbegeleidende leerweg (meer dan 60% beroepspraktijkvorming).
beroepspraktijkvorming	Het onderricht in de praktijk van het beroep
centraal examen	Het centraal examen is een landelijk examen en voor alle scholen gelijk. Het maakt samen met het schoolexamen deel uit van het eindexamen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (wvo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en de algemene vakken in het voorbereidend beroepsonderwijs. Zie eindexamen.

certificaat	Voor een met succes afgerond vak of deelkwalificatie kan een certificaat worden verkregen. Meerdere certificaten kunnen leiden tot een diploma, ter afsluiting van een volledige opleiding. Certificaten zijn te behalen in het algemeen vormend onderwijs, het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, het voorbereidend beroepsonderwijs, educatie en beroepsonderwijs (vanaf 1-8-97) en de Open Universiteit. Bij voldoende afsluiten van de opleiding schoolleiders primair onderwijs wordt ook een certificaat behaald.
certificaateenheid	Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) kent eindtermen die aangeven wat de leerlingen aan kennis en vaardigheden moeten leren. Het examenprogramma wordt vastgesteld op basis van de eindtermen en ingedeeld in onderdelen die overeenstemmen met certificaateenheden. Certificaateenheden hebben elk een betekenis in het kader van de beroepsuitoefening of doorstroming naar het vervolgonderwijs. In het nieuwe mbo dat in augustus 1997 van start is gegaan worden de certificaateenheden vervangen door deelkwalificaties.
deelkwalificatie	Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) kent eindtermen die aangeven wat de leerlingen aan kennis en vaardigheden moeten leren. Het examenprogramma wordt vastgesteld op basis van de eindtermen en ingedeeld in onderdelen die overeenstemmen met deelkwalificaties. Deelkwalificaties hebben elk een betekenis in het kader van de beroepsuitoefening of doorstroming naar het vervolgonderwijs. In het oude mbo (tot augustus 1997) heetten de deelkwalificaties certificaateenheden.
diploma	Bij het met succes afronden van bepaalde opleiding wordt een diploma verkregen. Dit geldt voor het algemeen vormend onderwijs (avo), het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), educatie en beroepsonderwijs (na 1-8-97) en voor de deeltijd opleiding tot leraar speciaal onderwijs.
dossierverklaring	Op de Open Universiteit kan voor het met succes behalen van een samenhangende combinatie van vakken van 500-600 uur een dossierverklaring worden verkregen.
educatie	Educatie is gericht op het leren functioneren in de samenleving. Het omvat opleidingen gericht op breed maatschappelijk functioneren, opleidingen Nederlands als tweede taal en opleidingen gericht op sociale redzaamheid. Educatie is uitsluitend voor volwassenen.
eindexamen	Het eindexamen van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en de algemene vakken in het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) bestaat uit twee delen: het schoolexamen en het centraal examen. Het schoolexamen wordt door de school georganiseerd en afgenomen; het centraal examen is een landelijk examen en voor alle scholen gelijk. Zie ook centraal examen.
eindtermen	Definitie van de kennis, vaardigheden en competenties die van deelnemers op elk van de kwalificatieniveau's worden verwacht
eindtoets basisonderwijs	Eindtoets voor het basisonderwijs, die scholen kunnen gebruiken om hun resultaten te meten en te kunnen vergelijken met andere scholen. Ongeveer 75% van de scholen gebruikt de eindtoets basisonderwijs van het Instituut voor Toetsontwikkeling (Cito).

examen	Een examen is een afsluiting van een opleiding of een deel van een opleiding. Het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en de algemene vakken in het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) zijn voltooid na het examen. De meeste opleidingen in beroepsonderwijs en educatie kunnen worden afgesloten met een examen of een staatsexamen. In het hoger onderwijs kan er aan het eind van het eerste studiejaar een propedeutisch examen zijn. Na vier jaar is er een afsluitend examen. Zie ook centraal examen.
getuigschrift	De afgestudeerden van een hoger beroepsopleiding (hbo) of een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs (wo) ontvangen een getuigschrift. Hierop staat vermeld de studierichting en het vak. Indien een lerarenopleiding is gedaan wordt ook de bevoegdheidsgraad vermeld. Bij het hoger beroepsonderwijs worden ook vermeld: voltijd- of deeltijdopleiding, de duur van de opleiding en de titel.
gymnasium	Het gymnasium is één van de drie schooltypen van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) voor leerlingen van 12–18 jaar. Op het gymnasium zijn Grieks en Latijn verplicht. Andere schooltypen in het vwo zijn het atheneum en het lyceum.
hoger algemeen voortgezet onderwijs	Hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) is één van de drie typen voortgezet onderwijs: middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo). Hoger algemeen voortgezet onderwijs duurt vijf jaar, voor leerlingen van 12–17 jaar. Het bereidt leerlingen hoofdzakelijk voor op het hoger beroepsonderwijs (hbo).
hoger beroepsonderwijs	Hoger beroepsonderwijs (hbo) duurt vier jaar, en is bestemd voor studenten van 18–22 jaar. Het hbo geeft een theoretische en praktische basis voor het uitoefenen van een beroep. Het hbo is georganiseerd in zeven sectoren en wordt gegeven aan «hogescholen». Het maakt samen met het wetenschappelijk onderwijs deel uit van het hoger onderwijs.
hoger onderwijs	Het hoger onderwijs is voor studenten vanaf ongeveer 18 jaar en omvat het hoger beroepsonderwijs (hbo) en het wetenschappelijk onderwijs (wo).
inburgering	Inburgering is de eerste fase van integratie van nieuwkomers in de Nederlandse samenleving. Hierbij wordt gestreefd nieuwkomers door een vlot en intensief programma zo snel mogelijk een vorm van zelfredzaamheid te laten bereiken. Het inburgeringstraject heeft een welzijns- en educatieve component. De educatieve component is een programma dat kan bestaan uit onderwijs in Nederlands als tweede taal, maatschappelijke oriëntatie en beroeporiëntatie.
in hun ontwikkeling bedreigde kleuters	Onderwijs voor in hun ontwikkeling bedreigde kleuters is een vorm van speciaal basisonderwijs: het onderwijs is er afgestemd op de specifieke moeilijkheden die jonge kinderen ondervinden bij het volgen van onderwijs. lobk-onderwijs wordt gegeven aan afdelingen, verbonden aan scholen voor speciaal basisonderwijs en is voor kinderen van 3–7 jaar met ontwikkelingsproblemen.

individueel voorbereidend
beroepsonderwijs

Het individueel voorbereidend beroepsonderwijs (ivbo) maakt deel uit van het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) en is bedoeld voor leerlingen die veel hulp en individuele aandacht nodig hebben. Het ivbo is onderwijs in de eerste fase van het voortgezet onderwijs en duurt vier jaar, voor leerlingen van 12–16 jaar. Met ingang van 1 augustus 1998 is het ivbo veranderd in afdelingen voor leerwegondersteunend onderwijs. Zie ook leerwegondersteunend onderwijs.

kwalificatieniveau beroepsonderwijs

Binnen het middelbaar beroepsonderwijs bestaan 4 kwalificatieniveau's. Aan elk niveau is een opleiding verbonden. De niveau's zijn:

	Niveau	Opleiding	Duur
1	Eenvoudige uitvoerende werkzaamheden	Assistentopleiding	0,5–1 jaar
2	Uitvoerende werkzaamheden	Basisberoepsopleiding	2–3 jaar
3	Volledige zelfstandige uitvoering van werkzaamheden	Vakopleiding	2–4 jaar
4	Volledige zelfstandige uitvoering van werkzaamheden met brede inzetbaarheid dan wel specialisatie	Middenkaderopleiding Specialistenopleiding	3–4 jaar 1–2 jaar

kwalificatieniveau educatie

Binnen de educatie zijn zes kwalificatieniveau's, die worden aangeboden via 4 soorten opleidingen: de opleidingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), de opleidingen Nederlands als tweede taal (NT2) I en II, en de opleidingen gericht op breed maatschappelijk functioneren en gericht op sociale redzaamheid (basiseducatie).

leer- en opvoedingsmoeilijkheden

Onderwijs voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden is een vorm van speciaal basisonderwijs: het onderwijs is afgestemd op de specifieke moeilijkheden die kinderen ondervinden bij het volgen van onderwijs. Speciaal basisonderwijs wordt gegeven aan aparte scholen.

leerwegen: beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerweg

Binnen het middelbaar beroepsonderwijs zijn twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). In de bol vindt de opleiding hoofdzakelijk op de school plaats, minimaal 20% en maximaal 60% van de studieduur is een praktijkdeel. In de bbl opleiding omvat de beroepspraktijkvorming minimaal 60% of meer van de studieduur.

leerwegen: beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerweg

Binnen het middelbaar beroepsonderwijs zijn twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). In de bol vindt de opleiding hoofdzakelijk op de school plaats, minimaal 20% en maximaal 60% van de studieduur is een praktijkdeel. In de bbl opleiding omvat de beroepspraktijkvorming minimaal 60% of meer van de studieduur.

leerlingwezen

Het leerlingwezen is bestemd voor jongeren vanaf 16 jaar met of zonder diploma van het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) of het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo). Leerlingen krijgen onderwijs en werken daarnaast in een bedrijf of een praktijkleerplaats. In augustus 1997 is het leerlingwezen opgegaan in de opleidingsniveau's van het beroepsonderwijs.

leerwegondersteunend onderwijs	Afdeling binnen het vbo voor leerlingen die moeite hebben om het gewone lesprogramma te volgen, en meer individuele begeleiding nodig hebben dan in het gewone vbo (gericht op het verwerven van een diploma).
lyceum	Het lyceum is één van de drie schooltypen van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) voor leerlingen van 12–18 jaar. Op het lyceum zijn Grieks en Latijn keuzevakken. Andere schooltypen in het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs zijn het atheneum en het gymnasium.
middelbaar algemeen voortgezet onderwijs	Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) is één van de drie typen voortgezet onderwijs, naast het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) en het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo). Mavo-onderwijs duurt vier jaar, voor leerlingen van 12–16 jaar. De mavo bereidt leerlingen voor op het beroepsonderwijs of de laatste twee jaar van het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo).
middelbaar beroepsonderwijs	Middelbaar beroepsonderwijs (mbo) behoort tot de tweede fase van het voortgezet onderwijs. Onderwijs in het mbo duurt vier jaar en is voor leerlingen van 16–20 jaar. Er worden zowel algemene als beroepsgerichte vakken gegeven. In het mbo stromen leerlingen door naar een baan of naar het hoger beroepsonderwijs (hbo). In augustus 1997 is het mbo opgegaan in de opleidingsniveau's van het nieuwe beroepsonderwijs.
middenkaderopleiding	De middenkaderopleiding duurt drie tot vier jaar en leidt op tot niveau vier van de beroepsopleidingen, het hoogste niveau. Als toelatingseis gelden een diploma voorbereidend beroepsonderwijs (vbo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) of drie jaar hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) of voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo). Leerlingen zijn dan circa 15/16 jaar.
moeilijk lerende kinderen	Onderwijs voor moeilijk lerende kinderen is een vorm van speciaal basisonderwijs: het onderwijs is afgestemd op de specifieke moeilijkheden die kinderen ondervinden bij het volgen van onderwijs. Speciaal basisonderwijs wordt gegeven aan aparte scholen.
onderwijskundig rapport	Aan het einde van de basisschool krijgen de leerlingen geen getuigschrift of diploma, maar een onderwijskundig rapport over de schoolvorderingen en leermogelijkheden. Dit rapport wordt opgesteld door de directeur, na overleg met het onderwijzend personeel, ten behoeve van de ontvangende school voor voortgezet onderwijs. Een afschrift van het rapport wordt aan de ouders van de leerlingen verstrekt. De minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen kan nadere voorschriften over dit rapport geven.
Open Universiteit	De Open Universiteit is een instelling voor afstandsonderwijs, die opleidingen biedt op het niveau van het wetenschappelijk onderwijs, voor personen van 18 jaar en ouder. De Open Universiteit is vooral gericht op personen die geen studie op de gebruikelijke manier kunnen of willen volgen.

opleidingen gericht op breed maatschappelijk functioneren	Opleidingen gericht op breed maatschappelijk functioneren maken deel uit van de educatie en zijn gericht op het eindniveau van de eerste fase van het voorgezet onderwijs (basisvorming). De opleidingen zijn bedoeld als voorbereiding op een voortgezette opleiding, bijvoorbeeld in het beroepsonderwijs. De opleidingen zijn uitsluitend voor volwassenen. Zie ook educatie.
opleidingen gericht op sociale redzaamheid	Opleidingen gericht op sociale redzaamheid maken deel uit van de educatie, en richten zich op een niveau van minimale redzaamheid op het gebied van taal, rekenen en sociale vaardigheden. De opleidingen zijn uitsluitend voor volwassenen. Zie ook educatie.
opleidingen Nederlands als tweede taal	Opleidingen Nederlands als tweede taal maken deel uit van de educatie, en zijn bedoeld voor niet-Nederlanders om hun taalvaardigheid op een aanvaardbaar niveau te brengen. De opleidingen zijn uitsluitend voor volwassenen. Zie ook educatie.
Pedagogische Academie Basisonderwijs	Een pedagogische academie basisonderwijs verzorgt de lerarenopleiding voor het basisonderwijs en valt onder het hoger beroepsonderwijs (hbo). Zowel de voltijdopleidingen als de deeltijdopleidingen duren vier jaar. De praktische studieduur bij de deeltijdopleiding verschilt, afhankelijk van de vooropleiding. Het getuigschrift geeft een volledige bevoegdheid om les te geven aan de basisschool in alle vakken en alle leeftijdsgroepen (4 tot 12 jaar).
praktijkonderwijs	Afdeling binnen het vbo voor leerlingen die veel moeite hebben om het gewone lesprogramma te volgen, extra individuele begeleiding nodig hebben, maar niet in staat worden geacht een diploma voor vervolgonderwijs te behalen.
primair onderwijs	Dit is de overkoepelende term voor basisonderwijs en speciaal basisonderwijs. Deze term wordt gebruikt sinds de invoering van de Wet op het primair onderwijs in augustus 1998. Zie ook basisonderwijs en speciaal basisonderwijs.
scholengemeenschap	Een scholengemeenschap bevat meerdere schooltypen voor voortgezet onderwijs die samenwerken: middelbaar voortgezet onderwijs (mavo), hoger algemeen onderwijs (vwo) en/of voorbereidend beroepsonderwijs (vbo). De overheid bevordert het creëren van scholengemeenschappen.
schoolonderzoek	Het eindexamen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en de algemene vakken in het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) bestaat uit twee delen: het schoolonderzoek en het centraal examen. Het schoolonderzoek wordt door de school georganiseerd en afgenomen; het centraal examen is een landelijk examen en voor alle scholen gelijk. Vanaf augustus 1998 is de term schoolonderzoek vervangen door de term schoolexamen. Zie ook centraal examen, eindexamen.
speciaal basisonderwijs	Dit is sinds augustus 1998 de verzamelterm voor bepaalde vormen van speciaal onderwijs, nl. scholen voor lom, mlk en iobk. Het speciaal basisonderwijs vormt samen met het basisonderwijs het primair onderwijs.

speciaal onderwijs	Het speciaal onderwijs (so) is voor leerlingen vanaf 3 à 4 jaar tot circa 12 jaar. Het voortgezet speciaal onderwijs (vso) is voor leerlingen van 12 tot maximaal 20 jaar. Speciaal onderwijs wordt gegeven aan aparte scholen. Scholen voor speciaal onderwijs zijn afgestemd op de specifieke moeilijkheden die kinderen kunnen ondervinden bij het volgen van onderwijs. Zie ook speciaal basisonderwijs.
specialistenopleiding	De specialistenopleiding duurt één tot twee jaar en leidt tot niveau vier van de beroepsopleidingen, het hoogste niveau. Om een specialistenopleiding te kunnen volgen is een diploma vakopleiding voor eenzelfde beroep op beroepencategorie vereist. Zie ook beroepsonderwijs.
studiehuis	De tweede fase van scholen voor voortgezet onderwijs (leerjaren 4–5 van het hoger algemeen voorgezet onderwijs (havo) en leerjaren 4–6 van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo)) zullen zich tot een studiehuis ontwikkelen. Dit houdt in dat leerlingen in toenemende mate hun eigen studie plannen en meer zelfstandig en in groepjes opdrachten uitvoeren. De rol van de docent zal verschuiven van lesgeven naar begeleiden.
vakdiploma	De opleidingen in het leerlingwezen worden afgesloten met een landelijk erkend vakdiploma, uitgegeven door het landelijk orgaan van de betreffende vakrichting.
vakopleiding	De vakopleiding duurt twee tot vier jaar en leidt op tot niveau drie van de beroepsopleidingen. Er zijn vier niveau's, het vierde niveau is het hoogste niveau. Als toelatingseis gelden een diploma voorbereidend beroepsonderwijs (vbo), middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) of drie jaar hoger algemeen voorgezet onderwijs (havo) of voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo). Leerlingen zijn dan ca. 15/16 jaar. Zie ook beroepsonderwijs.
volwasseneneducatie	De volwasseneneducatie richt zich op het opleiden van cursisten voor een zelfstandige positie in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Tot de volwasseneneducatie worden gerekend: het vormings- en ontwikkelingswerk, de basiseducatie, het onderwijs aan de erkende onderwijsinstellingen en het voortgezet algemeen volwassenonderwijs (vavo).
voorbereidend beroepsonderwijs	Het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) bestaat sinds 1992, en is in de plaats gekomen van het lager beroepsonderwijs (lbo). Het voorbereidend beroepsonderwijs duurt vier jaar en biedt algemene en op het beroep gerichte vakken, voor de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Het voorbereidend beroepsonderwijs is voor leerlingen van 12–16 jaar.
voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs is op 1 augustus 1999 ingevoerd, en bestaat uit de schoolsoorten vbo en mavo met vier leerwegen.
voorbereidend wetenschappelijk onderwijs	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) is één van de drie typen voortgezet onderwijs, naast het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo). De opleiding duurt zes jaar, voor leerlingen van 12–18 jaar, en bereidt leerlingen voor op de universiteit.

voortgezet algemeen volwassenenonderwijs	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) is één vorm van voortgezet onderwijs voor volwassenen. Het wordt gegeven aan avondscholen of dag-/avondscholen. Dag-/avondscholen is onderwijs dat volgens de wet avondonderwijs is, maar dat overdag gegeven wordt. In augustus 1997 is het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs opgegaan in de opleidingsniveau's van het nieuwe beroepsonderwijs.
voortgezet onderwijs	Het voortgezet onderwijs omvat het onderwijs dat wordt gegeven na het basisonderwijs en het speciaal onderwijs, voor leerlingen vanaf 12 jaar. Het bestaat uit het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo). Vbo en mavo duren vier jaar, havo vijf jaar en vwo zes jaar.
Voortijdig schoolverlater	Jongeren tot 23 jaar die geen onderwijs volgen en die geen startkwalificatie hebben. Een startkwalificatie is ten minste het diploma niveau 2 van het middelbaar beroepsonderwijs of het diploma havo.
wetenschappelijk onderwijs	Het wetenschappelijk onderwijs omvat zowel diepgaande theoretische studies als specialistische training voor beroepen. De meeste opleidingen duren vier jaar, er zijn echter beroepen waarvoor een langere opleiding noodzakelijk is. Het wetenschappelijk onderwijs is voor studenten vanaf ongeveer 18 jaar, en wordt gegeven aan 13 universiteiten. Toelating tot het wetenschappelijk onderwijs is mogelijk na het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) en het hoger beroepsonderwijs (hbo). Het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs vormen samen het hoger onderwijs.